

Piero San Giorgio

**CUM SĂ SUPRAVIEȚUIEȘTI
TU ȘI CEI APROPIAȚI
PRĂBUȘIRII ECONOMICE CE URMEAZĂ
ȘI CARE ESTE INEVITABILĂ**

editura
ganesha
2016

Tehnoredactare: Gilbert Gherghina, Luxina Gherghina

Copertă: Gilbert Gherghina

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SAN GIORGIO, PIERO

**Cum să supraviețuiești tu și cei apropiați prăbușirii economice
ce urmează și care este inevitabilă** / Piero San Giorgio ; trad.: Ioana
Sângerean. - București : Ganesha Publishing House, 2016

ISBN 978-606-8742-11-3

I. Sângerean, Ioana (trad.)

33

„Survive The Economic Collapse”

© 2013 by Piero San Giorgio

Copyright © 2016 Ganesha Publishing House

Este interzisă reproducerea sub orice formă, integral sau parțial,
a acestui text fără consimțământul scris al editurii.

Tipărit la:

design • tipar • promoționale • editură

tel: 021 423 20 58, tel/fax: 021 424 98 13

e-mail: contact@ganesa.ro, web: ganesa.ro

CUPRINS

Cuvânt înainte / 5

Cuvânt înainte la ediția franceză / 8

Introducere / 13

Partea I - Riscuri și impacturi / 24

Suprapopularea / 24

Sfârșitul petrolului / 34

Sfârșitul tuturor resurselor / 45

Colapsul ecologic / 55

Sfârșitul sistemului financiar / 72

Cultura globală / 97

Factorii neprevăzuți / 116

Speranțele / 121

Partea a II-a - Prăbușirea / 133

Mecanismele prăbușirii / 133

Consecințele / 145

Lumea de mâine / 168

Momentul deciziei / 206

Partea a III-a - Supraviețuirea / 211

Atitudinile de supraviețuire / 211

Baza autonomă sustenabilă (BAS) / 219

Apa / 223

Hrana / 231

Igiena și sănătatea / 249

Energia / 282

Cunoașterea / 301

Apărarea / 308

Legăturile sociale / 342

Unde să vă instalați o BAS / 363

Partea a IV-a - Pregătirea personală / 376

Cum să vă pregătiți / 377

Un plan de acțiune / 388

Exercițiile fizice / 391

Concluzii / 399

Bibliografie și referințe / 403

Anexe / 420

Trusa de supraviețuire timp de 72 de ore / 420

Provizii de hrană / 423

Echipament pentru prepararea hranei / 424

Produse de igienă și de curățat / 425

Medicamente și instrumente medicale / 426

Unelte / 428

Apărare, siguranță și mijloace de comunicare / 430

Despre autor / 432

Pentru familia mea

CUVÂNT ÎNAINTE

de James Howard Kuntsler

„Nimic nu este mai amuzant decât nefericirea”, a scris Samuel Beckett cândva într-o epigramă, ca o subliniere a faptului că atunci când totul pare pierdut, mai rămâne totuși umorul. Astfel, am fost înclinat să iau o atitudine poznașă în cărțile mele recente despre acest subiect, referitor la anomalii îngrozitoare și de mare anvergură aflate în desfășurare în așa-zisa lume „dezvoltată”. Pe măsură ce ne confruntăm cu datele realității, gândirea delirantă crește direct proporțional cu nivelul general de anxietate; efectul final fiind o pierdere totală a inteligenței, în special printre oamenii care ar trebui să știe cel mai bine despre tot. Ce poate fi mai sublim comic decât niște oameni inteligenți, care acționează prostesc?

Conducerea politică în special pare să fie dezorientată de schimbările ce au loc în lume. Cea mai evidentă caracteristică în această perioadă istorică este incapacitatea claselor educate și conducătoare de a construi un conținut narativ coerent referitor la ce ni se petrece, și să formeze un consens inteligent referitor la ce este de făcut în aceste condiții. Aceasta este tragic desigur, dar privind desfășurarea evenimentelor, pare un spectacol destul de captivant, și acțiunea e doar la început. Piero San Giorgio este probabil mai puțin glumeț decât mine, în acest foarte clar și folositor ghid al său pentru prezent și viitor, dar împărtășim aceeași apreciere a gravității comice și a ciudățeniei specifice timpurilor noastre.

Cei trei călăreți (apocaliptici, n.n.) care doboară umanitatea industrial-tehnocratică sunt bine-cunoscuți în prezent: 1) apogeul petrolului (sau cel puțin apogeul petrolului *disponibil*); 2) dificultățile formării de capital, din cauza acumulării maxime de datorii; 3) efectele foarte tangibile ale schimbărilor climatice (sau cel puțin, dezechilibrul climei). În galopul acestor călăreți, anumite consecințe ne apar ca fiind previzibile. De exemplu, putem vedea în prezent relația dintre combustibilii fosili și bani. Există o legătură directă între disponibilitatea și cantitatea de petrol ieftin *introdus* în economiile avansate și expansiunea creditului ieftin, care odată

activat, se convertește în datorie. Așadar, în momentul de apogeu al petrolului, se ajunge de asemenea și la datorie maximă. Iar odată cu trecerea maximumului în cazul ambelor, vom începe să asistăm la derularea epocală a datoriei, ca creanțe asupra obiectelor, a căror valoare depășește garanțiile existente. Această derulare se manifestă ca dispariție a banilor, și mai la obiect, a averii totale din posesia societății. Aceasta se traduce prin scăderea standardului de viață.

Ca un exemplu poate și mai direct, putem vedea efectele tangibile ale schimbării climatice (sau vreme neobișnuită), manifestate prin recolte slabe, lipsă de hrană și prețuri ridicate; sau ale distrugerii orașelor de pe țărmuri și a infrastructurii, din cauza furtunilor masive; sau deșertificarea regiunilor afectate de secetă, ce alungă oamenii din casele lor. În toate aceste cazuri, oamenii suferă pierderi teribile de sănătate, proprietăți sau situație economică.

Deci, concluzia la care ar putea ajunge un eventual observator în această situație este că condițiile de existență vor deveni cu siguranță mai aspre pentru cam toată lumea, deoarece vom concura unii cu alții pentru viața de zi cu zi, pentru niște resurse în scădere, printre infrastructuri în prăbușire și degradare ecologică. Există desigur efecte secundare bizare și fatale, cum ar fi tendința ca bogățiile rămase ale națiunilor să fie concentrate în câteva mâini, faimosul „*unu la sută*” din populație. Dar aceasta poate conduce la alte efecte, cum ar fi, revolte politice, în care, acest „*unu la sută*” (sau aristocrația, elita, clasa conducătoare) este expusă la răsturnări și atac fizic – cum ar fi tăierea capetelor. Aceasta în schimb conduce adesea la răspândirea și mai mare a dezordinii civile, în care predomină o foarte generală suferință, în timp ce economia se prăbușește și noi elite urmăresc să facă legea.

Posibilitatea unei astfel de dezordini, larg răspândită printre populațiile civilizate, nu a fost niciodată atât de amenințătoare înainte, deși încă la începutul anului 2013, populația acestor societăți este iluzionată, confuză și apatică (ne referim la SUA), sau pe punctul de a-și manifesta nemulțumirea (ne referim la Europa). Această carte excelentă ne oferă o hartă pentru a înțelege călătoria prin căderile socio-economice și ce să facem la destinație.

Sunt de acord cu Piero San Giorgio că putem face multe în afara scrisului, rugăciunii și conflictului politic, pentru a ușura tranziția în următoarea eră a umanității. Cred și că suntem de aceeași părere în ce privește natura destinației călătoriei: o „repornire”, să spunem așa, un regim de viață mult mai puțin complex, într-o lume mult extinsă, cu mai puțini oameni, cu unități suverane de guvernare mai mici și economii locale refăcute. Lista cu „ce este de făcut”, care să conțină sarcinile esențiale pentru oamenii civilizați, poate fi rezumată astfel: trebuie să ne cultivăm propria noastră hrană, independent, pe măsură ce industria agricolă devine tot mai depășită/învechită; trebuie să locuim în alte spații decât în suburbii și în orașe gigantice, metropole; trebuie să transportăm altfel oamenii și lucrurile, decât folosind avioane și automobile; trebuie să reconstruim rețeaua locală, amănunțită, a economiei independente, care să constituie comerțul pe măsură ce abandonăm dinozaurii economici ca *Walmart* (și alții de acest fel).

Nu este loc pentru plângăcioși în acest plan, nici pentru căutarea de țapi ispășitori sau chițibușerii. Piero San Giorgio prezintă toate acestea în cartea de față, cu cea mai revigorantă claritate a scopului, carte pe care v-o recomand ca pe un curs intensiv în supraviețuire, pentru restul vieții dumneavoastră.

James Howard Kunstler este cel mai bine cunoscut ca autor al cărților The Long Emergency („Urgența Prelungită”) și Geography of Nowhere („Geografia lui nicăieri”). El este și autor a numeroase romane, incluzând descrierea sa despre un viitor al Americii fără petrol, World Made by Hand („Lumea făcută cu mâna”). Lucrările sale mai scurte au apărut în: New York Times, Washington Post, The Atlantic Monthly, Metropolis, Rolling Stone, Playboy și multe alte reviste.

CUVÂNT ÎNAINTE

la ediția franceză

de Michel Drac

Criza care a început în 2008, odată cu spargerea bulei economice a creditelor ipotecare pentru persoane cu istoric negativ, nu este o încetinire obișnuită a creșterii economice. Toți observatorii înțeleg asta, intuitiv. Ceva nu a mers bine în lumea noastră, ceva chiar la baza modului nostru de viață, de producție, consum – și chiar a modului nostru de a gândi.

Acest ceva, ce tocmai s-a frânt, este încrederea noastră în mecanismul milenar al Progresului.

Timp de trei secole, occidentalul a considerat că nu are nevoie de Dumnezeu, deoarece el este propriul său mântuitor. Umanitatea însăși este *mesia* Umanității: așa s-a proclamat noua religie. O religie care a pătruns în Catolicism pe vârfurile degetelor, odată cu Descartes. O religie care, de asemenea, a sfârșit prin a se substitui peste tot, în locul străvechii credințe.

Oamenii râd uneori de *Juche*, acea ideologie nord-coreeană ridicolă, al cărei unic articol afirmă că omul poate transforma natura indefinit. Foarte greșit. În forme mai sofisticate, toate sistemele contemporane se bazează pe postulatul omnipotenței omului. China a ras de pe fața pământului casa lui Confucius și s-a convertit frenetic la religia progresului. Eterna Indie – da, până și India – și-a stabilit și ea convingerea asupra unui viitor ca o curbă ascendentă a progresului.

Întreaga umanitate a intrat gradat în comuniunea naivă a noii religii, care este mult mai nerațională decât pare: tehnologie care produce miracole, bănci care servesc templelor idolului banului. Neoliberalismul monetarist – cea mai recentă ideologie, călcând victorios pe cadavrele iacobinismului, liberalismului clasic, al democrației sociale, al comunismului și fascismului – conduce omul în noul mileniu, paradisul terestru demult pierdut va fi curând regăsit.

Este o promisiune falsă și o capcană. Trebuia să fi fost mai suspicioși. În ultimele decenii, fațada templului progresismului a început să se crape...

Începând cu anii '70, numeroase Casandre ne-au avertizat că un proiect de creștere indefinită nu poate fi realizat într-o lume finită. Argumentele lor au fost măturate sub covor, deoarece „nu luau în considerare perspectivele științifice”.

În anii '80, colapsul URSS-ului de după catastrofa de la Cernobil a dat apă la moară oricui voia să gândească logic: „așadar, un sistem extrem de mare, super-integrat, poate să se prăbușească subit, odată ce un anumit prag al fragilității este atins?” Dar din nou, am refuzat să asimilăm lecțiile acestui eveniment, preferând să atribuim acest colaps ideologiei comuniste, fără să punem în discuție supra-centralizarea și supra-integrarea *ca atare*.

În timpul anilor '90, Occidentul era amețit de triumf. Aceia au fost anii nebuni ai bulei Internetului. „Cui îi pasă că lumea materială este finită, capitalismul va invada lumile virtuale, construite chiar de el!” Dar visul s-a oprit brusc când modelul noii economii și-a revelat natura sa reală – era un miraj, o iluzie. Dacă a fost vreo cădere amețitoare la începutul mileniului, nu a fost cea a Turnurilor Gemene, ci a fost spulberarea speranțelor investite în realitatea virtuală, trapa de siguranță în care au fost îndesate contradicțiile interne tot mai insurmontabile ale sistemului capitalist, complet năucit de permanenta confuzie între harta monetară și peisajul economic.

Încă o dată, oamenii au decis să se poarte ca și când nu ar vedea nimic, și să nu învețe nimic din aceasta. Pentru a menține cu orice preț iluzia că utopia mileniului ar putea construi sensul istoriei, oligarhia financiară a menținut artificial în viață sistemul economic, oferind Americii reparații după reparații ale debitelor. A fost un efort absurd, care printre altele a pus în evidență absurdul semanticii monetariste neoliberale.

Această absurditate nu putea să dureze mai mult de atât. La finele anului 2008, timpul său s-a sfârșit.

Un fior teribil a trecut pe spinarea bestiei-cu-o-mie-de-capete – clasa conducătoare. În toiul prăbușirii, și mai mulți dolari au fost injectați în sistem, la fel cu atât de multe simboluri fără acoperire,

dar care o dată în plus, a permis mașinii propagandistice neolibérale să mai macine o vreme, cu orice preț, pentru câțiva ani.

Acestea au fost însă ultimele manevre de tergiversare, care nu au schimbat nimic până la urmă: totul este o iluzie. Nu prea contează că indicii financiari sunt menținuți artificial prin scăderea ratelor dobânzilor la zero. Spargerea termometrului nu poate vindeca vreodată febra.

Raționalismul economic singur nu poate da sens istoriei. Tehnologia nu poate realiza totul. Un proiect de dezvoltare *infinită* nu poate fi realizat pe o planetă *finită*. Omul nu poate avea tot ce vrea; el trebuie să vrea ce este *capabil* să obțină.

Suntem confrunțați cu o revenire la *limite*.

Umanitatea nu va fi propriul ei *mesia* – religia umanistă este un eșec.

Bestia cu o mie de capete se comportă într-adevăr ca o bestie – este cu atât mai periculoasă, ca un animal rănit, care simte că i se apropie ceasul. Întorși de la eșecul sistemului de credite care a servit ca adăpost ideologic puterii lor, elitele și administratorii lor se zbat în prezent să-și păstreze puterea, să păstreze ficțiunea mesianică, dar pe care să o păstreze doar pentru ei. Pe de o parte, o umanitate superioară care se vrea mesianică pentru ea însăși și doar pentru ea; pe de altă parte, o umanitate inferioară, expediată în umbra simbolică din afara gândirii, a absenței de sens – de fapt, a negării statutului ei ca subiect de sine stătător, unde este interzisă definirea unui spațiu în minte, liber de constrângerile impuse asupra ei. O umanitate deposedată de spiritul său.

Aceasta este schema formatoare a următoarelor decenii. Viitorul este amenințător. Ar trebui să înțelegem asta. Religia umanistă se va transforma într-o ideologie anti-umanistă.

Această răsturnare, crearea unui monstru de către cei care voiau să producă un înger, se desfășoară încă din anii '70. Dar anul 2010 marchează o accelerare perceptibilă a acestui proces. Iar viața, în consecință, va fi în curând foarte dificilă pentru mulți dintre noi.

În acest context, miza jocului pentru oamenii adevărați va fi în curând *supraviețuirea*. Asta-i tot – *supraviețuirea*.

A merge înapoi, în rândurile nebunilor la putere, nu este o opțiune. Am putea obține iluzia îmbătătoare a superiorității, și cu

siguranță condiții de viață mai ușoare, dar doar cu prețul propriului suflet. Resemnarea și vegetarea printre masele celor conduși nu este cu mult mai puțin depresivă. (Iar printre cei opresați și sărăciți, violența va constitui regula.) Contemporanii noștri au asimilat prea profund logica perversă a societății de consum pentru a se converti brusc la o simplitate asumată, care i-ar putea salva.

Supraviețuirea va avea loc cu siguranță departe de aglomerația cotidiană, va trebui să știm cum să creăm și să ne apărăm într-un refugiu. Supraviețuirea fizică, așa-i; dar și supraviețuirea psihologică și spirituală este importantă.

Bineînțeles, acesta nu este un ideal exaltat. Dar în acest stadiu, rezistența față de mașina inumană, înseamnă adesea a trece pe neobservate pe lângă ea, și mai ales, a fi capabil să trăiești fără ea.

O străduință modestă, dar deloc demnă de dispreț.

Într-o zi, când acea mașină își va fi epuizat toate posibilitățile elanului său original, va putrezi și se va prăbuși. Atunci, pentru noi, va fi suficient să fim numeroși, să ne menținem solidari, pentru ca împreună să redobândim controlul asupra Pământului nostru, după ce ne-am apărat cu eroism cele câteva zone ale noastre de retragere. Pentru ca să ajungem acolo, la acel moment decisiv, trebuie să supraviețuim acum. Deci, să nu fim timizi: să ne construim refugiile! Țineți minte că un rebel învinge dacă rezistă o oră mai mult ca adversarul său. Să ne organizăm pentru aceasta.

Deci, prietene... renunță la acel zâmbet trist, indecis al tău. Ridică-ți ochii pe care i-ai ținut plecați atâta timp. Privește drept, înainte, către orizont. Ridică bărbia. Viața ta are sens – acela de a supraviețui o oră în plus față de mașină.

Transmite această vorbă: *prietene, copiii noștri se bazează pe tine.*

Michel Drac este scriitor, comentator politic și economist. Timp de cincisprezece ani, a lucrat ca și controlor financiar. Este autor a numeroase cărți și fondator al editurii Le Retour aux Sources („Revenirea la surse”). Este membru al asociației naționale Equality & Reconciliation („Egalitate și Reconciliere”).

Bine ați venit într-o lume mai bună

În anul 1944, pentru a furniza o sursă de hrană de urgență pentru soldații americani care operau în Pacificul de Nord, garda de coastă americană a dus 29 de reni pe insula St. Matthew, în Marea Bering.

Fără prădători naturali și având hrană din abundență, populația de reni s-a extins exploziv, ajungând la 1.350, apoi la 6.000 în vara anului 1963, echivalentul unei creșteri de 30% pe an.

Cu șase luni mai târziu, întreaga populație a murit de foame, cu excepția a 42 de femele, iar vegetația era distrusă grav, pentru o lungă durată de timp.

Un studiu a arătat că acest colaps brusc s-a datorat scăderii hranei disponibile din cauza suprapopulării renilor, cât și iernii neobișnuit de aspre din anul 1963-4.

Niciun ren nu a supraviețuit până în anul 1980.

„Inițial, benzina a devenit rară și scumpă, și acum nu se mai găsește. Electricitatea, la fel. Niciun computer nu mai funcționează. Marile corporații nu mai există. Bani de hârtie nu mai valorează nimic. Orașele sunt distruse. Epidemiile au decimat populația. Nu mai există guvern. Se pare că încă mai există un președinte..., dar aceasta ar putea fi doar un zvon.”

James Howard Kunstler

The Witch of Hebron („Vrăjitoarea din Hebron”)

2011

„Adevărul trebuie căutat printre datele concrete.”

Mao Zedong, politician

(1893-1976)

INTRODUCERE

Această carte ți-ar putea salva viața. Problemele la care lumea va trebui să le facă față în următorii 10 ani sunt considerabile: suprapopularea, lipsa de petrol și materii prime, modificările climatice, scăderea producției de hrană, secătuirea resurselor de apă potabilă, globalizarea dezlănțuită, datoriile colosale...

Convergența tuturor acestor probleme va implica probabil un colaps economic care nu va lăsa pe nimeni neatins – fie bogat sau sărac. Cum te poți pregăti pentru aceasta? Cum vei putea supraviețui următorilor ani de mari schimbări – abrupte, rapide și violente?

Ești pregătit pentru aceasta? Vei avea acces la apă potabilă dacă nu mai curge nimic la robinet? Dar dacă *supermarketurile* vor fi goale? Cum îți vei proteja familia sau comunitatea înfometată împotriva găștilor sau golanilor locali sau a unui guvern devenit un fel de mafie totalitaristă? Cum îți vei proteja bunurile într-o lume fără instituții financiare?

Dacă **nu** consideri că aceste întrebări sunt absurde, atunci vei putea găsi în acest volum planuri, instrumente și soluții pentru

a supraviețui și a te pregăti treptat pentru crizele ce vor urma. Aceste soluții se bazează pe exemple practice și pe experiența celor care au încercat deja o astfel de aventură. Această carte ar putea fi cea mai bună investiție pe care ai făcut-o vreodată.

Adică cum, să-ți salvezi viața? Chiar așa? Va fi chiar așa de rău în lume?

Am început să scriu aceste pagini în minunata primăvară a anului 2011. Vremea era frumoasă, și vederea lacului Geneva era splendidă. Am o viață minunată, și mă bucur de confortul unui rege: apă caldă la duș și pentru ras în fiecare dimineață, ceai în 30 de secunde cu fierbătorul meu, pâine prăjită, fructe proaspete din frigider. În câteva ore cu mașina personală, pot ajunge la muncă sau să-mi petrec un weekend pe Coasta de Azur sau pe Riviera italiană... să traversez la Piedmont, Burgundy, Savoy... să merg în drumeții prin Alpii Elvețieni, în Jura, în Pădurea Neagră... Pot fi în câteva ore cu avionul la Londra, Paris, Amsterdam, Brussels, Madrid, Berlin, Copenhaga, Praga, Frankfurt, München, Zürich, Viena, Budapesta, Roma, Lisabona, Stockholm, New York, Boston, Montreal, Moscova, Dubai... Un rege, ziceam? Acesta este de fapt nivelul de confort al unui zeu olimpian!

Timp de două generații, cel puțin în Vest, am trăit o perioadă de pace fără precedent, de progres tehnologic: pentru o jumătate a lumii, foamea și suferința fizică au dispărut, accesul la cunoaștere și drepturile civile sunt universale, apa potabilă și electricitatea sunt considerate ca fiind firești.

Acest progres este o capcană periculoasă. Pacea, dreptatea, democrația și abundența generală nu sunt un standard general – nu în lumea noastră, nu în istorie.

Este suficient să călătorim un pic pentru a descoperi o zbatere imensă de mase de oameni ce trăiesc în sărăcie extremă, violență sau sub călcâiul vreunei dictaturi. Treptat, vom asista la un spectacol similar în Vest.

Înainte să intrăm în miezul subiectului, doresc să descriu în câteva linii în această introducere calea ce m-a condus la scrierea acestei cărți, ce poate părea alarmistă, recunosc, dar care de fapt este mai actuală ca oricând.

Permiteți-mi să mă prezint: sunt elvețian, am 42 de ani, sunt căsătorit și am copii, cultural vorbind aparțin Italiei, prin părinții

mei; prin educație aparțin Franței, prin domiciliu aparțin Elveției, și Americii prin munca mea. Am crescut în anii '70 jucându-mă cu Lego și urmărind anime japoneze – *Grendizer*, *Harlock*, *Star Blazers* – care întruchipau o viziune asupra lumii foarte japoneză, incluzând patriotism, sacrificiu de sine și colaborarea în echipă pentru salvarea planetei Pământ, în fața a tot felul de probleme și invazii.

Am fost interesat de istorie încă din copilărie, mulțumită în special serialului intitulat *Once Upon a Time... Man*, de Albert Barillé. Istoria mi-a părut atunci aproape nimic mai mult decât studiul războaielor și migrațiilor: adesea violentă, crudă, inumană... fascinantă.

În special, două perioade istorice și-au lăsat amprenta asupra mea. Prima, epoca romană, ale cărei istorisiri importante mi-au fost expuse de tatăl meu. Căderea Romei a fost în mod special impresionantă pentru mine. Ca urmare a unei convergențe de numeroși factori – datorie, inflație, lipsa încrederii în instituții și elite, neîncetata presiune a migratorilor și, în sfârșit, invaziile distructive – Roma s-a prăbușit, târând după ea o civilizație ce a beneficiat de tehnologii și confort comparabile cu ceea ce ne-a oferit secolul al XIX-lea. Pentru cetățeanul roman, care a trăit în timpul *Pax Romana*, destrămarea rapidă a Imperiului de Vest, implicând dispariția infrastructurii, adică a apeductelor, canalizării, spitalelor, băilor și drumurilor publice, trebuie să fi fost profund traumatică. Roma a ajuns dintr-o metropolă cu peste un milion de locuitori în anul 280 d.H., un orașel cu mai puțin de 30.000 de suflete în anul 600 d.H.

Apoi, m-a fascinat perioada 1914-1945. În urma crizei economice din 1907, toate condițiile de bază au fost îndeplinite pentru ascensiunea naționalismului, instigator de gâlceavă, și în conflict cu ambițiile regalității. Aceasta din urmă, sprijinită de lumea finanțelor, a declanșat prima rundă (1914-1918) a ceea ce trebuie considerat ca fiind începutul declinului Europei: sinuciderea ei, fără îndoială. Și spre surprinderea și oroarea tuturor, s-a transformat într-un adevărat măcel colectiv. Din cauza ambițiilor nesatisfăcute ale celor victorioși și a tratatelor de pace nedrepte ce au aprins dorința de răzbunare printre cei învinși, a doua rundă a devenit inevitabilă. Din nou, catalizatorul a fost o criză financiară.

Prăbușirea pieței de valori din 1929 și Marea Depresiune ce a urmat au pavat calea către un nou război.

Al Doilea Război Mondial, chiar mai criminal decât primul, nu a lăsat aproape pe nimeni neatins pe suprafața Pământului. Distrugerea și suferința au fost imense, și pentru prima oară, lumea a văzut moartea civililor în masă, în ghetourile și lagărele din Polonia, în pădurile Rusiei, în bombardamentele terorii în Germania și Japonia. Acestea nu au fost nici primele și nici ultimele crime în masă din istorie; dar nimic nu i-a pregătit pe locuitorii din Europa și Asia în anii '30 și '40 pentru un asemenea grad de violență.

Ca și copil, am văzut documentare: imagini cu civili deportați mergând pe drum, în trenuri, totul la mila capriciilor războiului. Mi-am spus că nu-mi voi lăsa niciodată familia să devină refugiați, nu voi accepta niciodată să fiu subjugat de puteri și evenimente asupra cărora nu am nicio putere sau pe care nu le pot transforma.

Firește, ca un băiețel cuminte din Vest, ce a crescut în toiul Războiului Rece, îmbibat de propaganda NATO, am devenit inițial anticomunist. Apoi, când pericolul sângeros al Sovietelor mîncătoare de prunci a trecut, m-am cufundat în singura ideologie rămasă – liberalismul – având un unic slogan: fă bani și consumă.

BINE AȚI VENIT ÎNTR-O LUME MAI BUNĂ

Am petrecut anii '90 între studiul marketingului și avansul profesional. Munca era interesantă și bine plătită: lucram pentru companii americane de software, inițial însărcinat cu marketingul în Elveția, apoi în Africa, și în final, pe piețe în curs de dezvoltare.

Opțiuni pe acțiuni și tranzacții pe zi, cu prieteni și colegi, investiții în înaltă tehnologie și companii de internet: *Cisco*, *Netscape*, *CommerceOne*... bani câștigați ușor, mașini mari, un apartament mare, femei, excursii în Africa și în Orientul Mijlociu... trăiam visul hedonist. La fel ca atât de mulți dintre colegii mei tineri din companii de reclame, finanțe sau tehnologie, mă recunoșteam pe mine în *Octave*, personajul din romanul lui Frédéric Beigbeder, *99 Francs*. Îmi părea evident faptul că tehnologia avea să schimbe lumea tot mai rapid – și normal că companiile cu venituri mici și fără profituri aveau să valoreze miliarde pe bursa de valori! În anul 2000, mi-am fondat propria companie. Am crezut în mod arogant că o să devin bogat și

faimos prin ceea ce era pe cale să se reveleze ca fiind un balon de săpun! A fost o frenezie repede spulberată de prăbușirea bursei de valori și consecințele atacului din 11 Septembrie. Întreaga mea avere, clădită prin utilizări financiare eficiente – puf! Dispărută în ceață. M-am trezit aproape fără o cămașă, în BMW-ul meu decapotabil.

Pentru mine, a început o perioadă de revelații.

Datorită încetirii ritmului afacerilor, am redus angajații micii mele companii de la 16 la 4, și am descoperit că munca poate fi dificilă, succesul nu atât de evident ca înainte și că șeful, care trebuie să plătească salariul tuturor, este complet singur.

DEPRESIUNEA

Fiind falimentar și deprimat, a trebuit să-mi limitez viața socială, dar acest lucru mi-a dat timp de reflecție. Atunci am fost uimit de lipsa de onestitate flagrantă a celei de-a doua administrații Bush în justificarea politicii de război împotriva lui Saddam Hussein. Era pur și simplu evident. Am devenit interesat cu privire la detaliile a ce se petrecea în spatele scenei: neoconservatorii, complexul militar-industrial-petrol și lumea financiară. Ceva era putred: Colin Powell și flaconul său contrafăcut cu care s-a dus la Națiunile Unite, Dick Cheney sub forma corupătorului Dark Sith Lord, sceneta lui Dubya ca bătrân, simplu cowboy...

Dacă ne mint cu privire la ceva atât de important cum este un război, despre ce altceva ne mai mint? M-am întors la cărțile mele de istorie și am cules informații de pe Web. Prin cercetări, chiar fără să mergi prea adânc, poți afla despre Războiul Spaniol-American din 1898, incidentul Tonkin, atacul asupra USS Liberty, asasinarea lui Kennedy, masacrul de la Bologna, Operațiunea Ajax, Operațiunea Northwoods, invazia Republicii Panama, Războiul din Golf, 11 Septembrie... Înghițisem pilula roșie. Mulțumită experienței mele cu cercurile financiare din New York, unde am lucrat cu câțiva dintre clienții mei, revelațiile mele au continuat. Am început să percep manipularea piețelor de către bancheri și comercianți aroganți și fără scrupule. Am descoperit analiști, diverși autori și comentatori ce au denunțat sistemul financiar: Niall Ferguson, Nassim N. Talib,

Marc Faber, Gerald Celente, Max Keiser, Pierre Jovanivic, Pierre Leconte, Myret Zaki, Alex Jones și mulți alții, care au privit dincolo de titlurile de știri și sesiunile de discuții. „Deci, așa funcționează!” A fost înfricoșător.

Am înțeles imediat că toată trăncăneala mediei, dezbaterile politice, dogmatismul orb al economiștilor, incompetența uluitoare și neputința clasei politice, preocupată în întregime cu menținerea propriilor privilegii... toate acestea servesc doar la distragerea atenției publicului. Așa cum scriitorul francez Alain Soral a subliniat: „Cu cât este mai elevat nivelul tău de conștiință, cu atât încerci mai puțin să obții.” În anul 2005, am beneficiat din vânzarea afacerii mele, care s-a dezvoltat în ceva profitabil, și mi-am convertit întreaga avere – destul de mică la acea dată – în aur. A rămas de atunci cea mai bună investiție pe care am făcut-o vreodată. Criza de locuințe ipotecare britanice și americane, excrocheriile de tip Ponzi ale lui Bernhard Madoff și alții, spargerea bulei swap-urilor pe riscuri de credit (*credit default swaps* – CDS), nu m-au afectat. Acestea sunt doar simptomele unei prăbușiri iminente – care se va accelera curând.

În acest timp, viața mea personală s-a așezat. Căsătoria, apoi primul copil. Am profitat de această situație prin reluarea muncii salariate într-o companie solidă de internet. Mulțumită câtorva călătorii în jurul lumii, a experienței mele și cu un pic de noroc, m-am aflat într-o poziție în care aveam mult timp liber pentru a citi și reflecta.

În timpul unei călătorii de afaceri în SUA, am avut o nouă revelație, de data aceasta, de natură economică și ecologică: o aglomerație în trafic monstruoasă la marginea unei metropole, sute de mii de navetiști bară la bară, fiecare cu aerul condiționat la maxim; un aeroport aglomerat cu avioane burdușite decolând cu frecvența de un avion pe minut; un zbor de noapte peste un oraș luminat, milioane de case și apartamente cu luminile aprinse și cu aerul condiționat sau încălzirea utilizate la maxim; milioane de oameni îndopându-se cu energie de la un centru comercial la altul, mișunând, consumând miliarde de kilowați-oră, înghițind milioane de barili de petrol zilnic, toate acestea înmulțite cu toate orașele tuturor țărilor din lume. O imensă complexitate. Un consum imens de energie. Pentru a parafraza o faimoasă expresie a lui Emile Henry Gauvreay: consumăm resursele planetei pentru

a cumpăra produse proaste de care nu avem nevoie, cu bani pe care nu-i avem, pentru a impresiona oameni pe care nu-i plăcem, și toate acestea pentru a sfârși prin a fi deprimați, nesatisfăcuți și nefericiți.

STAREA DE RĂU

Contrar primilor cosmonauți, care s-au simțit mici în comparație cu planeta Pământ, am început să simt că aceasta din urmă este prea mică în comparație cu omul. Mi-am amintit de *Koyaanisqatsi: Life Out of Balance* a lui Godfrey Reggio, produsă în anul 1982, cu muzica lui Phillip Glass. Am descoperit autori ca: Jared Diamond, David Holmgren, Richard Heinberg, James, Howard Kunstler, Dmitri Orlov, Graeme Taylor și mulți alții, care au analizat problemele referitoare la diminuarea resurselor, suprapopularea, schimbarea climei și schimbările ecologice, care sunt susceptibile de a avea un impact asupra activităților omului în anii ce vor veni. Dintre aceștia, Chris Martenson merită o menționare specială; cartea sa, *The Crash Course* (joc de cuvinte: Un Curs Intensiv sau Direcția care duce la accident, n.t.), este o lucrare impresionantă de popularizare a economiei, care arată în mod clar legătura dintre economie, energia provenită din resurse naturale și mediu. (Acestea sunt subiectele pe care le voi acoperi în primele două părți ale acestei cărți.)

Totuși, deși acești autori fac o treabă bună descriind problemele, soluțiile pe care ei le propun sunt în esență de a „încuraja conștientizarea” și „de a ne modifica modul de viață”. Bun, dar dacă aceste modificări nu apar?

Miza fiind atât de mare, m-am alăturat plin de bune intenții și de speranță naivă, unui mic *think-tank* (grup de reflecție) ce dorea să influențeze politicile locale. Un mare eșec. Contrazicerile dintre membri, inerția lumii politice, relativa inutilitate a contribuțiilor într-un blog, calomnierea constantă și manipularea instituțiilor politice și a mass-mediei sunt bariere ce necesită o întreprindere viață de eforturi și militantism pentru a le putea depăși. Păi, dacă nu puteam transforma lumea, cel puțin mă puteam transforma pe mine însumi, și poate chiar să-mi salvez pielea. Și având un al doilea copil pe drum, și pe cea a familiei mele. Continuându-mi

cercetările și reflecțiile, în anul 2007 am descoperit lumea americană a supraviețuirii și a pregătirilor, având regula celor trei A: Aur, Arme și Adăpost (în engleză în original, cei trei G: Gold, Guns and Getaway) Atenția mea era direcționată în special către lucrările lui James Wesley Rawles. Website-ul său Survivalblog.com și cărțile sale: *How To Survive The End Of The World As We Know It* („Cum să supraviețuim sfârșitului lumii, așa cum o cunoaștem”) și *Patriots* („Patrioții”) au fost revelatoare pentru mine. Acestui model al curentului american al supraviețuirii îi datorez ideea de a-mi sufleca mânecile și de a începe un proiect, care este sursa acestei cărți și pe care îl voi prezenta în părțile trei și patru.

Deci, am început să mă pregătesc în mod activ în anul 2007, pentru posibilitatea de trece prin niște ani foarte grei în viitorul apropiat. Când s-a născut a treia fetiță a mea, am cumpărat și am utilat o fermă, m-am antrenat pentru supraviețuire și i-am intervievat pe alții care au făcut lucruri similare. Prin documentarea acestor procese, am dobândit treptat cunoștințe, experiențe și idei, care m-au condus să caut să-i conving și pe cei din jurul meu. Spre surprinderea mea, reacția nu a fost atât de ostilă cum mă așteptam. Dimpotrivă, prietenii și colegii mei simțeau și ei că ceva era putred în Danemarca și că zilele lor de mâine nu urmau să fie atât de roze pe cât au crezut, după căderea Zidului Berlinului.

În timpul meu liber, am început să ofer servicii de consultanță pentru a-mi ajuta prietenii să-și demareze proiectele. Vorbind unii cu alții, tot mai mulți oameni au început să mă contacteze pentru a-și verifica calitatea strategiei lor de supraviețuire, pentru a verifica dacă exista vreo soluție la preocupările lor, să identifice un loc ideal pentru refugiu sau să fie puși în contact cu instructori specializați în anumite domenii specifice. Timpul petrecut cu ei s-a adăugat experienței mele, și am aflat unele exemple interesante de pregătiri, pe care le voi împărtăși cu voi.

După cum puteți vedea, această carte este propria mea viziune Eurocentrică sau chiar Elveția-centrică, asupra cum să supraviețuim prăbușirii economice și sociale ce ar putea avea loc în următorul deceniu. Pentru a dezvolta această viziune, m-am bazat foarte mult pe o sinteză de lucrări a numeroși autori, pe care i-am citat fie în conținutul cărții, fie în secțiunea bibliografică.

Această carte nu este totuși un manual pentru de toate.

În primul rând, nimic nu este garantat 100%, cu atât mai puțin supraviețuirea. Mai mult, numărul domeniilor relevante pentru acest subiect este colosal. Sper ca această carte să fie un punct de plecare în căutarea voastră, pentru dobândirea cunoașterii și priceperii, și să vă ofere o bază esențială pentru supraviețuire, oricare ar fi scenariile viitorului. În sfârșit, am alcătuit o bibliografie extinsă pentru fiecare capitol, care vă oferă o gamă largă de cărți bune de consultat.

În încheierea acestei introduceri, trebuie să precizez că nu doresc prăbușirea economică și sfârșitul lumii. Nu sunt un adept al calendarului mayaș, nu iau în serios nici *Apocalipsa*, nici profețiile Sf. Malachia, nici revelațiile de la Fátima – deși coincidențele sunt tulburătoare – nu încerc să mă complac într-o perspectivă sumbră. Dacă vreți să faceți asta, mergeți să vedeți un film despre catastrofe. Eu nu cred că vine Sfârșitul Lumii. Cred că va fi sfârșitul unei lumi, a lumii noastre.

Citiți această carte, cercetați voi înșivă, formați-vă propriile idei și rețineți cuvintele lui Henri Poincaré: „*A ne îndoi de tot, la fel și a crede tot, este o soluție ce ne scutește de-a mai gândi.*” Apoi, suflecați-vă mânecele și treceți la treabă!

Trebuie de asemenea să atenționez cititorul că unele dintre sfaturile conținute în această carte sunt aplicabile doar dacă apare o situație haotică, fără vreo regulă a legii. Vă încurajez să vă informați despre legile în vigoare în țările dvs., și să le respectați cu rigoare, în special în ce privește regimul armelor de foc, practica medicinei, agricultură și urbanism. Dacă ajungeți în închisoare, nimic din toate acestea nu vă ajută! Nu-mi pot asuma responsabilitatea pentru acțiunile voastre sau pentru daunele cauzate de dvs. sau de o terță parte ca urmare a aplicării sfaturilor sau principiilor citite în această carte. Autorul și editorul nu sunt responsabili pentru nicio acțiune asumată de cititor. Nu ezitați să consultați un specialist sau un doctor dacă aveți îndoieli.

La finele fiecărui capitol, veți găsi o mică lucrare de ficțiune, scrisă cu caractere diferite, care are ca scop să ilustreze, în mod imaginar, unele dintre punctele tratate în respectivul capitol. Desigur, aceste texte sunt ficțiune și nu reprezintă niciun sfat și nici dorințele autorului.

BUNICULE, ESTE ADEVĂRAT CĂ OAMENII AU MERS PE LUNĂ?

„Da, este adevărat. A fost cu câțiva ani înainte ca bunicul meu să se nască. Americanii au mers cu o rachetă așa de mare, cât muntele acela, de acolo. A făcut un zgomot mai mare decât mii de tunete!”

„Oooooo!”, au exclamat copiii la unison, așezați în cerc în jurul marelui foc care-i încălzea.

Îl priveau pe bătrân cu fascinație și atenție admirativă.

„Ce este o rachetă, bunicule?”, a întrebat unul dintre ei.

„Shhhh”, a spus unul dintre copiii mai mari.

„Este un tub mare de metal cu un capăt ascuțit, care zboară către cer și printre stele, ca un glonț gigantic de pușcă...”

„Mai există Americani?”, a întrebat unul dintre copiii mai mari. „Desigur”, a răspuns un altul, „nu sunt morți cu toții.”

„De fapt, nu”, a continuat bătrânul, ridurile adâncindu-i-se la lumina din cort, „trebuie să mai fie destui în munții lor, care sunt mai mari decât ai noștri. Cine știe cum se numesc munții noștri?”

„Alpii!”, au răspuns copiii la unison.

„Foarte bine, copii. Da, pe vremea tatălui meu, cu mult înainte să fie anotimpul tornadelor, au existat lucruri minunate! Îmi amintesc de când eram copil, cum mă jucam cu imagini care se mișcau pe un ecran. Și în plus, erau atât de mulți oameni în lume, și puteai călători oriunde, cu ușurință, cu mașini care zburau prin aer. Oamenii cumpărau lucruri cu niște carduri mici de plastic. Știau cum să trateze aproape orice boală. Ei aruncau totul, chiar și mâncarea nealterată!”

„Bunicule, de ce nu mai sunt lucruri ca acelea?”

„O, asta este o poveste pe care v-o spun mâine. Bun, toată lumea în pat! Trebuie să vă refaceți puterile pentru că mâine mergeți la școală... Sunteți norocoși că mergeți la școală! Dincolo de marele râu, la câmpie, nu este școală, iar copiii trăiesc în ruinele marilor orașe, unde sunt monștri oribili. Bun, ridicați-vă și mergeți la culcare!”

După ce copiii au plecat, a venit o tânără femeie să-l ajute pe bătrân să se ridice.

„O, mulțumesc, draga mea. Piciorul nu mi s-a refăcut niciodată după fractura aceea de demult...”

„Mulțumesc că ai avut grijă de cei mici în seara asta, bunicule. Dar să știi, nu ar trebui să exagerezi în așa hal cu poveștile tale. Mașini care zboară ca păsările, ca să vezi!”

PARTEA I

RISCURI ȘI IMPACTURI

„Cea mai mare greșeală a umanității este că nu poate înțelege ecuațiile exponențiale.”

Albert Bartlett, fizician

(1998)

„Finalul fundației noastre este cunoașterea cauzelor și a mișcării secrete a lucrurilor; și lărgirea granițelor imperiului omului, cu realizarea tuturor lucrurilor posibile.”

Francis Bacon, „New Atlantis”

(1627)

„În timpurile minciunii universale, a spune adevărul devine un act revoluționar.”

George Orwell

SUPRAPOPULAREA

Planeta Pământ are vârsta de câteva miliarde de ani. În decursul acestei foarte lungi perioade, multe specii au apărut, s-au dezvoltat și au evoluat. Marea majoritate au dispărut, uneori din cauza unei extincții bruște în masă, dar cel mai adesea, din cauza incapacității lor de a se adapta la schimbare în nișa lor biologică, în habitatul lor.

Omul – *Homo sapiens* – a apărut cu doar câteva sute de mii de ani în urmă, ceea ce reprezintă doar o fracțiune de timp în termeni geologici. Într-o perioadă scurtă, a avut o asemenea influență asupra sistemului terestru, încât unii cercetători au propus stabilirea unei noi perioade geologice începând cu anul 1784, anul invenției motorului cu aburi al lui James Watt. Ei numesc această nouă perioadă Antropocen, sau Epoca Omului, și care urmează Holocenului, început acum 10.000 de ani. Ideea nu este lipsită de sens, chiar dacă pare arogantă, în special când vedem incapacitatea

omului de a prevedea și de a se proteja de catastrofele naturale, cum sunt tornadele, tsunami, cutremurele... În orice caz, trebuie să observăm că nicio altă specie cunoscută nu a lăsat o astfel de amprentă asupra mediului, în bine sau în rău. Acest lucru nu s-ar petrece dacă oamenii nu ar fi atât de numeroși.

Înainte de a merge mai departe, trebuie să stabilim un concept matematic fără de care este dificil de apreciat importanța evenimentelor cu care ne vom confrunta în secolul al XXI-lea. Puțini oameni iubesc matematica, știu asta. Dar este limbajul universului, și este mai bine să cunoaștem noțiunile de bază decât să suferim sub Lege, cu „L” mare – mă refer la Legea Fizicii, care se exprimă în formă matematică. Este o lege cu care nu se pot face compromisuri sau să se negocieze. Legea este rece și fără milă, mereu și peste tot prezentă. Putem respecta sau ignora o lege omenească; putem de exemplu, să trecem strada pe lumina roșie; dar nu putem alege să ignorăm iminența ciocnirii cu o mașină ce vine cu 100 km/h. Vai de cei care nu cunosc Legea!

În termenii colapsului, conceptul matematic pe care trebuie să-l înțelegeți este creșterea exponențială. Este unul dintre cele mai dificile concepte matematice pentru mintea omului, deoarece noi avem tendința să gândim liniar, conform cu creșterile liniare, în timp ce creșterea exponențială este o curbă ascendentă. Dar veți vedea că este un concept ușor de înțeles dacă se acordă suficient timp pentru a fi explicat.

În cazul *creșterii liniare sau aritmetice*, se adaugă o aceeași cantitate, de fiecare dată. De exemplu: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 etc. – aceasta este secvența liniară sau aritmetică. De fiecare dată un același număr – în acest exemplu, numărul 1 – este adăugat numărului anterior; rezultă o creștere constantă. Pe de altă parte, ca procent, creșterea se diminuează: 100%, 50%, 33% etc.

Acum ceva un pic mai dificil – în cazul *creșterii exponențiale sau geometrice*, cantitatea adăugată crește de fiecare dată. De exemplu, secvența 1, 2, 4, 8, 16, 32, 64 etc., se obține prin dublarea numărului precedent; se înmulțește numărul precedent cu 2, de fiecare dată. Cantitatea adăugată depinde de numărul precedent. Devine tot mai mare, în timp ce procentul adăugat rămâne constant, de 100% în acest exemplu. Dar există creșteri geometrice cu alte procente – 50%, 20%, 10%, 1%, 0,25% – dar principiul este același.

Pentru a fi siguri că înțelegem ce este creșterea exponențială, să luăm de exemplu, creșterea populației cu 10% în fiecare an. Aceasta înseamnă că populația se înmulțește cu 1,1 în fiecare an. Astfel, la o populație inițială de 1.000 de indivizi, avem:

- în primul an, avem o creștere cu 1.100 de indivizi ($1.000 \times 1,1$);
- după doi ani, populația a crescut la 1.210 indivizi ($1.000 \times 1,1 \times 1,1$ sau $1000 \times 1,1^2$);
- după șapte ani, a crescut aproape dublu, la 1.948,7 ($1.000 \times 1,1^7$);
- după 100 de ani, s-a înmulțit cu 13.780 și a ajuns la 13.780.000 ($1.000 \times 1,1^{100}$).

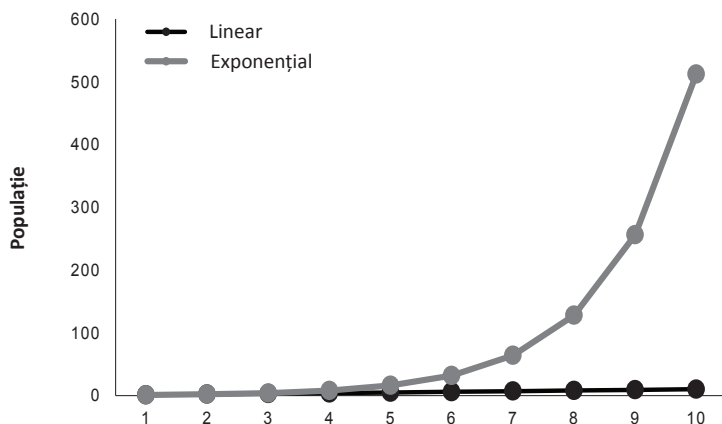
Formula generală este $p(n)=p(o) \times \text{creșterea}^n$, unde $p(o)$ este populația inițială, $p(n)$ este populația după n ani, iar *creșterea* este procentul de creștere anuală dat.

Bun, ați înțeles până acum?

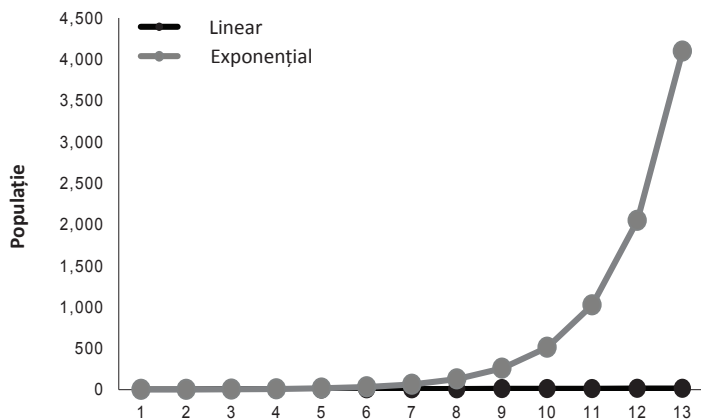
Să revenim la primele două secvențe de numere. Secvența liniară crește cu „1” de fiecare dată: 1, 2, 3, 4 etc. Să comparăm cu seria exponențială, care crește prin dublare: 1, 2, 4, 8 etc. Vom reda 13 secvențe din fiecare serie. Acestea sunt rezultatele:

ITERAȚIA	SERIA LINIARĂ	SERIA EXPONENȚIALĂ
1	1	1
2	2	2
3	3	4
4	4	8
5	5	16
6	6	32
7	7	64
8	8	128
9	9	256
10	10	512
11	11	1.024
12	12	2.048
13	13	4.096

O ilustrare grafică a primelor zece iterații dau următoarele curbe:

Vedeți că după un anumit timp, progresia exponențială se desprinde în mod clar de cea liniară. Dacă creștem iterația la 13, obținem un grafic cu următoarele curbe:

Vedem că progresia exponențială ia foarte repede o formă complet diferită de cea liniară. La început, diferența nu este atât de mare, apoi devine perceptibilă vederii și apoi, datorită proprietăților sale matematice, pare să explodeze, și diferența devine tot mai mare. Matematica este interesantă, nu-i așa?

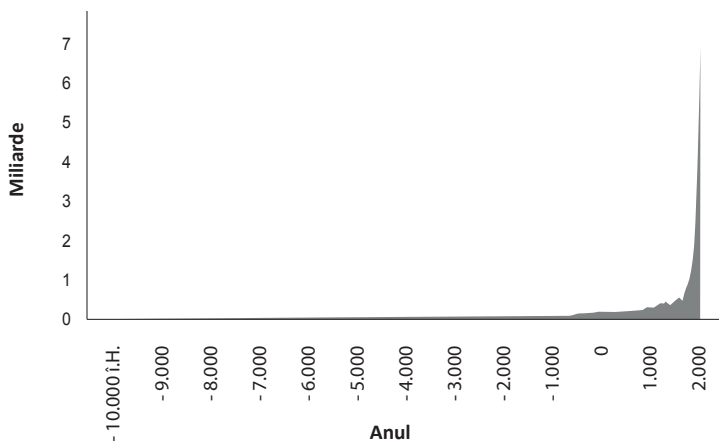
Să luăm un exemplu teoretic, dar foarte frapant, din cartea lui Chris Matheson, *The Crash Course*. Dacă un investitor a pus un cent – adică a suta parte dintr-un dolar – într-o bancă, acum 2.000 de ani, și acest cent i-a adus o dobândă de 2% în toți acești ani... atunci, diferența în contul său în primul an ar fi de două sutimi dintr-un cent – $0,02\% \times 1$ cent. Dar după 2.000 de ani, acel cont ar valora peste 1,5 catralioane de dolari, adică de 20 de ori suma de bani din lume, astăzi! Matematica este putere, nu-i așa? Ce bine ar fi fost dacă ceva strămoși de-ai noștri: romani, galezi, berberi sau germanici s-ar fi gândit să pună vreo doi sesterți într-un cont elvețian pentru noi!

Deci am demonstrat că creșterea exponențială a populației tinde rapid către infinit. Aceasta se numește *explozie* exponențială. Această evoluție teoretică este totdeauna depășită de realitate: nicio populație nu poate crește indefinit, deoarece creșterea sa este limitată de mediul în care trăiește. De exemplu, virusurile se reproduc până ce gazda moare, sau dezvoltă imunitate, sau până ce condițiile infecției sau multiplicării nu mai sunt îndeplinite. În acel moment, virusul moare. Creșterea exponențială este întotdeauna auto-limitativă. Nimic nu crește la infinit – absolut nimic. Nici măcar populația de reni lăsați pe insula St. Matthew.

Primul care a semnalat această problemă a fost pastorul Thomas Malthus (1766-1834). El a calculat că dacă o populație crește în mod exponențial sau geometric, în timp ce resursele disponibile urmează o creștere liniară (sau în orice caz, *limitată*), rezultă că populația respectivă depășește capacitatea de susținere a mediului. Astfel, o catastrofă demografică devine inevitabilă. Timp de milenii, populațiile au rămas mai mult sau mai puțin stabile, sau cel mult, au crescut lent. Apoi, dintr-o dată, copiii care ar fi murit de cauze naturale au început să supraviețuiască; apoi au crescut și au avut o mulțime de copii... care la rândul lor au supraviețuit și în cursul ultimului secol, au contribuit la o masivă creștere a populației. De aceea, creșterea exponențială a populației este o realitate care nu doar că este limitată de producția agricolă, dar și de fenomenele complexe legate de bunăstarea în creștere a societății și de alegerile individuale, care par să fie totuși inspirate: oamenii tind să aibă mai puțini copii sau chiar deloc. În orice caz, Malthus a afirmat că creșterea exponențială va depăși, mai

devreme sau mai târziu, capacitățile mediului. Faptul că aceasta încă nu s-a produs, nu înseamnă că această teorie este illogică sau greșită. Analiza sa rămâne structural valabilă pe termen lung. Sărmanul Malthus a fost criticat și marginalizat pentru că predicția sa nu s-a adevărit. Prognosticul său pesimist a fost însă întârziat, deoarece lumea tocmai s-a nimerit să treacă prin o mare creștere a resurselor și a producției agricole.

Să revenim la *Homo sapiens*, alergând nud prin savane și descoperind gradat că modul de viață sedentar al agricultorului permite micului său trib să se dezvolte mai eficient. A fost nevoie de aproape întreaga istorie a umanității – puțin peste 100.000 de ani – până ce populația a atins cinci milioane de indivizi (cca. 10 000 î.H.). Apoi a fost nevoie de aproape 12.000 de ani pentru a se ajunge la un miliard, în jurul anului 1800. În următorii o sută de ani – deci doar într-un secol – această populație s-a dublat la două miliarde. După încă un secol, suntem peste șapte miliarde, în anul 2013. Este o creștere de 90 de milioane de oameni pe an.

Conform celor mai optimiste predicții – ce iau în considerare ratele scăzute ale nașterilor în numeroase țări – vom fi nouă miliarde în 2050. De ce au fost necesari 100.000 de ani pentru a ajunge la cinci milioane și de ce acum durează doar 40 de ani pentru a se adăuga încă trei miliarde? Este pentru că creșterea populației urmează o progresie exponențială.

Observați că curba în formă de crosă de hochei este rezultatul funcției matematice ce reprezintă creșterea exponențială a populației umane. Important este să definim cu claritate axele graficului. Dacă examinăm o parte a graficului, putem aproape să greșim gândind că este o curbă liniară. De exemplu, dacă considerăm creșterea populației doar în perioada 1800-1900, vedem că a fost necesar un secol pentru ca populația să se dubleze. Nu vom observa însă că au fost necesari doar cinci sute de ani pentru a crește de la o jumătate de miliard la un miliard, și nici că începând cu anul 1900, populația s-a încincit în doar un secol. Cheia este să înțelegem care este scara corectă. Dacă planeta are destule resurse pentru 100 de miliarde de oameni, o creștere de la un miliard la șapte sau chiar la 17 miliarde nu este o problemă foarte gravă. Dar dacă limita este, să luăm un număr la întâmplare, de 1,5 miliarde? De fapt, viteza de creștere este ceea ce impresionează. Un miliard de oameni se adaugă la totalul existent, din ce în ce mai repede. Dacă o populație de un miliard are o creștere medie de 1% pe an, ajunge la două miliarde în 70 de ani. Dacă creșterea continuă cu aceeași rată, sunt necesari doar 41 de ani pentru a se ajunge la trei miliarde de oameni, doar de încă 29 de ani pentru a se ajunge la patru miliarde, doar de încă 22 de ani pentru a se ajunge la cinci miliarde, de încă 18 ani până la șase miliarde și nu mai mult de încă 12 ani până la șapte miliarde. În lumea creșterilor exponențiale, lucrurile se mișcă tot mai repede. În special, către final. Mă înțelegeți?

Aceasta mai înseamnă și că în lumea creșterii exponențiale, conștientizarea problemelor apare foarte târziu, iar timpul de acțiune este scurt. Adesea, apare prea târziu.

Legea exponențială se aplică creșterilor de orice fel, inclusiv creșterii economice și consumului de energie ce rezultă din aceasta. Între 2000 și 2009, China a raportat o creștere economică anuală de 8%. Aceasta înseamnă că între 2000 și 2009, economia Chinei s-a dublat, și odată cu aceasta, și consumul de energie, minerale etc. În acest ritm, se va dubla din nou între 2009 și 2018 – adică în nouă ani. Aceasta înseamnă că dacă China are 14 centrale nucleare, va avea probabil nevoie de încă pe atâtea (de fapt, până în 2011 s-au construit 28), că dacă China consumă 10 de milioane de barili de petrol pe zi, va consuma 20 de milioane în 2018 sau

20% din producția mondială actuală. Dacă o țară are o creștere mai modestă, de 5% pe an, economia sa se va dubla în 14 ani. Aceeași formulă se aplică la orice: dacă crimele cresc cu 7% pe an, se vor dubla în 10 ani etc.

Vom încheia micul nostru curs de matematică, dar trebuie să admitem că este un concept foarte important pentru înțelegerea problemelor cu care ne vom confrunta în anii ce vin. Vom reveni curând la conceptul de creștere exponențială. Deocamdată, să revenim la populația noastră de șapte miliarde de oameni.

Putem cădea de acord asupra următoarelor afirmații?

- Cu cât este mai mare populația, cu atât crește nevoia de hrană, apă potabilă etc.
- Cu cât este mai mare populația, cu atât crește nevoia per individ de educație, îngrijire medicală, locuințe, transport, locuri de muncă, bunuri de consum și servicii... Astfel, cu atât mai mare este nevoia de creștere economică.

Pentru a susține creșterea actuală a populației, care este de 2,8% pe an, economia mondială trebuie să se dubleze (adică să crească cu 100%) între 2010 și 2035. Apoi, trebuie să se dubleze din nou între 2035 și 2060 (adică, economia noastră actuală trebuie să crească de patru ori), și apoi trebuie să se dubleze din nou între 2060 și 2085, și în final, să se dubleze din nou între 2085 și 2110. Aceasta înseamnă creșterea economiei cu un factor de 16 cel puțin, în o sută de ani!

Este aceasta posibil?

Dacă întreaga populație a lumii ar trăi în prezent în îndestulare, ar putea fi posibil să ne imaginăm că da, mai este loc de creștere. Dar așa cum teoreticianul urbanității Mike Davis arată în cartea sa, *Planet of Slums* („Planeta mahalalelor”), mai mult de jumătate din populația lumii trăiește în prezent în ghetouri și favele, printre gunoaie și mizerii, crimă, violență și corupție. Este aceasta din cauza distribuției inegale a bogățiilor, a exodului din zonele rurale, a exploatarei economice, a factorilor geografici sau politici sau chiar a purului ghinion? Desigur. Dar deoarece totul este egal, cu cât este mai mare populația, cu atât sunt mai multe problemele de rezolvat. Pur și simplu.

Datorită educației femeilor, rata nașterilor a început să scadă lent în aproape toate țările; dar în pofida acestui fapt, creșterea exponențială rămâne cu noi, din simplă inerție, până cel puțin în 2050. Pfui! Deci trebuie *doar* să împătrim economia mondială! Intrăm într-o perioadă istorică fără precedent. Oamenii nu au fost niciodată atât de numeroși. Lucrurile vor deveni extrem de dificile.

Diferența dintre noi și renii aduși în 1944 pe insula St. Matthew în Strâmtoarea Bering este că noi suntem capabili să înțelegem limitele creșterii, să ne transformăm modul de viață, să refacem ecosistemele deteriorate și să creăm economie durabilă.

Dar suntem cu adevărat capabili să înțelegem?

Suntem capabili să vedem aceste probleme? Ne putem transforma obiceiurile în timp? O nouă eră geologică Antropocen, ziceați? S-ar putea să nu dureze mult. O să analizăm de ce.

GHINIONUL LUI MAURICE

Mașina s-a stricat, și nevasta a plecat cu copiii la părinți, pentru câteva zile. A trebuit să folosească transportul în comun. Au trecut 20 de ani de când a luat autobuzul sau metroul în acest oraș. Maurice trebuie să meargă din suburbia sa la serviciu. Este angajat la o firmă multinațională. În loc de cele 45 de minute cât durează de obicei cu mașina personală, a aflat că astăzi durează mult mai mult. Așteptarea autobuzului (care mereu întârzie), pierderea conexiunilor, trenurile ticsite la ore de vârf... Dacă înainte considera mersul pe jos mai curând înviorător în comparație cu a ședea în mașină, blocat în trafic, citind emailuri de pe iPhone, acum urăște de-a dreptul să fie înghesuit ca o sardină și zgâlțâit de acea viermuială de mase de oameni.

Este plin de transpirație și contactul fizic cu atât de mulți oameni îl incomodează. Dintr-o dată îi este frică să nu se molipsească cu ceva. Nu-și amintea să fie atât de mulți oameni când era student și lua adesea metroul. Fețele mulțimii s-au schimbat de asemenea, cu mult. În timp ce pe vremea lui,

aproape toți oamenii erau... cum să zicem... „la fel ca el” etnic vorbind, acum lucrurile sunt diferite: el este cel aflat în minoritate. Nu are nimic împotriva străinilor, dar i se pare dintr-o dată că propriul său oraș seamănă foarte mult cu cele ale țărilor unde merge uneori pentru afaceri. Și ce mulți sunt! Lifturile: pline! Autobuzele: pline! Metroul: plin! În sfârșit, ajunge la birou, simțindu-se eliberat de acea lume ciudată. Îi scapă un oftat de ușurare..., dar apoi constată că i-a fost furat portofelul.

„Ceea ce se va petrece este că, foarte curând, vom rămâne fără petrol; dar totul depinde de petrol... Acesta este sfârșitul lumii.”

Kurt Vonnegut

(2006)

„Furtuna perfectă se îndreaptă către noi – o creștere constantă a cererii globale de petrol, în contrast izbitor cu oferta tot mai limitată.”

William I. Chambers, cercetător

(2010)

„Nu ne putem permite să pariem bunăstarea și siguranța noastră pe termen lung, pe o resursă care până la urmă se va consuma.”

Barack Obama, politician

(2011)

SFÂRȘITUL PETROLULUI

Civilizația noastră se sprijină pe combustibilii fosili. Aceștia sunt produși ai puterii imense a Soarelui, care s-au acumulat timp de sute de mii de ani. Soarele a transformat gradat resturile biologice în energie fosilă, pe care noi o folosim acum pe scară foarte largă.

Dintre aceste resurse, petrolul este o substanță cu proprietăți extraordinare: este lichid la temperatura camerei, ușor de transportat și de mânuit (cu tancuri petroliere, camioane, trenuri sau prin conducte etc.), conține o mare cantitate de energie în raport cu volumul său, și este ușor de prelucrat în diferite produse folosite, cum ar fi: benzina, motorina, kerosenul etc., care alimentează eficient vehiculele noastre, generează electricitate sau căldură în clădirile noastre. Petrolul nu este doar util pentru transport, ci joacă un rol esențial în fabricarea multor produse, pe care le folosim zilnic: plastic, polimeri, produse farmaceutice și chimice, pesticide, computere, adezivi, vopsele, suprafața drumurilor, banchete de vehicule, ciorapi de nailon... Lista este practic interminabilă. Nimic

nu se compară cu petrolul în ce privește combinația sa de energie, versatilitate, transportabilitate și ușurință în depozitare.

Priviți în jurul vostru: tot ce vedeți, tot ce purtați, tot ce mâncați, întreaga noastră civilizație se bazează pe petrol. Mai mult, este atât de ieftin și ușor disponibil, încât chiar și cei de pe ultima treaptă a scării sociale pot beneficia de el. Este necostisitor, într-adevăr, dar cu o mare valoare intrinsecă. Pentru a dovedi aceasta, imaginați-vă că v-ați umplut rezervorul cu un galon de benzină, apoi conduceți câteva mile până ce se consumă, și apoi trebuie să mergeți pe jos înapoi, sau să împingeți mașina pe întreaga distanță pe care ați parcurs-o folosind acel galon de benzină. Cât ați fi dispuși să plătiți pentru a mai avea încă un galon, pentru a evita acel efort și pierdere de timp? Un galon de benzină reprezintă mai multe ore de muncă manuală. Deoarece este evaluat în dolari, și prețurile sunt menținute scăzute în mod artificial, petrolul este unul dintre cele mai ieftine lichide din lume, cu puțin mai scump decât apa îmbuteliată!

Va mai dura oare aceasta pentru mult timp?

Dacă răspunsul este da, atunci, *uraaaa!* Putem continua modul nostru de viață actual, și să-l răspândim pe toată planeta.

Dar dacă nu va dura?

Agenția Internațională de Energie estimează că zăcămintele actuale scad cu o viteză de 6,7% pe an. Aceasta înseamnă că în 10 ani, zăcămintele existente ne vor asigura doar jumătate din petrolul extras în prezent. Deci va fi necesar nu doar să găsim alte zăcăminte, pentru a acoperi pierderea anuală, dar și să acoperim cererea, mereu în creștere. Desigur, am putea să încercăm să pompăm mai rapid din zăcămintele cunoscute, pentru a compensa scăderea, dar aceasta ar fi ca și cum am presa mai tare tubul pastei de dinți pentru a face pasta să iasă mai repede: aceasta nu va schimba cu nimic cantitatea totală.

Estimativ vorbind, dacă aceste predicții sunt corecte – și numeroase studii par să coroboreze – între anii 2011 și 2016, se vor consuma 18 milioane de barili pe zi. Unele zăcăminte descoperite recent ne oferă, pe moment, un surplus de 7,6 milioane de barili pe zi. Dar rămâne totuși o diferență de 10,4 milioane de barili pe zi. Și aceasta este valabil doar dacă economia rămâne staționară – dacă are creștere zero. Dacă, pe de altă parte, estimăm o creștere de 3%, aceasta înseamnă 13 milioane de barili consumați pe zi. Dacă

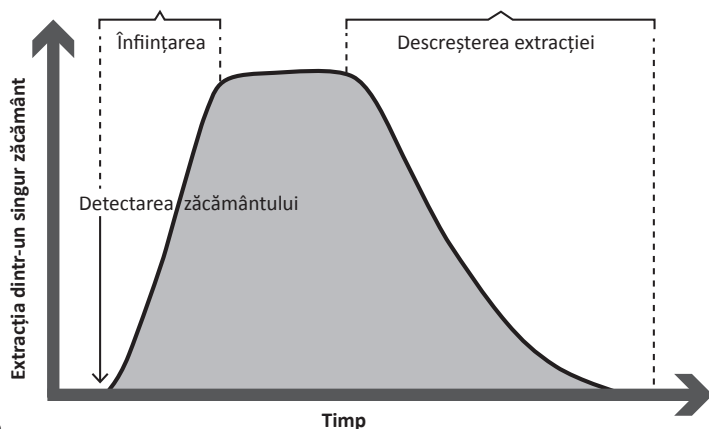
creșterea este de 4%, aceasta înseamnă 14 milioane de barili pe zi, dacă este 5%, înseamnă 15 milioane. Iar dacă creștem economia în stil chinezesc, cu 10%, vom consuma 20 de milioane de barili pe zi.

Înainte să mergem mai departe, trebuie să verificăm dacă aceste date și predicții sunt corecte. Acestea sunt cu atât mai relevante, știind faptul că conceptul de scădere a producției nu este unul nou: se numește *apogeul petrolului*.

Apogeul petrolului este cel mai înalt punct al curbei producției unei sonde de petrol sau al unui câmp petrolier. Este momentul când producția se plafonează, înainte să înceapă să scadă, datorită epuizării zăcămintelor de petrol disponibile.

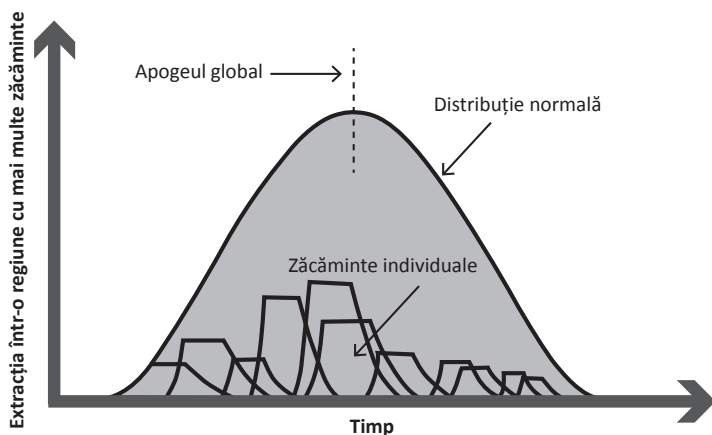
Ciclul de viață al unui zăcământ de petrol este destul de variabil. Se extinde de regulă pe câteva decenii de la descoperirea sa. Exploatarea unui zăcământ nou durează în general între câțiva ani și câteva decenii de la descoperirea sursei de petrol. Deci, producția de petrol dintr-un zăcământ se întinde în general pe câteva decenii: primele puțuri de petrol din Marea Nordului și-au început producția în 1970, iar ultima picătură de petrol va fi probabil extrasă prin anul 2050.

După cum se poate vedea în graficul de mai jos, volumul de petrol produs de-a lungul timpului se poate reprezenta printr-o curbă în formă de clopot întors. Între început și sfârșit, producția trece printr-un maxim, ce corespunde aproximativ momentului când jumătate din cantitatea de petrol a fost deja extrasă. Faza de declin este mult mai lungă decât timpul scurs între începutul producției și apogeu.

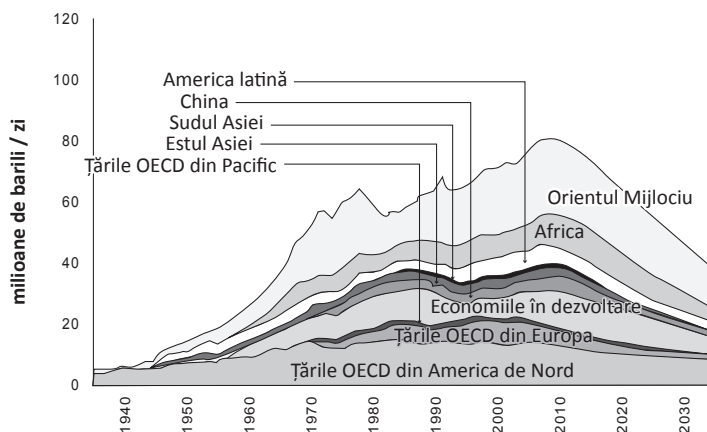
La începutul extracției, petrolul izbucnește spontan din puț, datorită presiunii naturale. În a doua fază, petrolul trebuie să fie scos cu forța, prin introducerea de aer sau gaz, ceea ce necesită un consum crescut de energie. În final, trebuie utilizate metode și mai costisitoare, cum ar fi injectarea cu abur pentru a crește fluiditatea petrolului. Producția se oprește când energia necesară pentru extragerea unui galon este mai mare decât energia conținută în acel galon de petrol (se iau în considerare inclusiv costurile pentru întreținere, transport, manoperă). În timpul fazei de declin, producția descreește într-un ritm ce depinde de caracteristicile geologice ale zăcămintului, și de metodele de extracție folosite: media este de 4% pe an, adică durează 25 de ani de la atingerea apogeeului, până la epuizarea rezervei.

Expresia „apogeul petrolului”, așa cum o vom folosi noi, se referă la vârful producției globale. Metodele de estimare ale acestui apogeu derivă din lucrarea geologului Martin King Hubbard, care a prezis cu succes în anii '50, apogeul producției americane de petrol. Graficul de mai jos arată evoluția tuturor zăcămintelor mondiale, cumulate:

Pentru a verifica dacă totalul producției de petrol din ultimii câțiva ani corespunde unei curbe ca cea descrisă mai sus, trebuie să compilăm toate datele tuturor zăcămintelor de petrol din ultimele câteva decenii. Aceasta s-a făcut deja, de către Asociația pentru Studiul Apogeeului Petrolului (*Association for the Study of*

Peak Oil – ASPO). Rezultatele sunt redată în graficul de mai jos, care arată producția mondială de petrol pe regiuni, în milioane de barili pe zi:

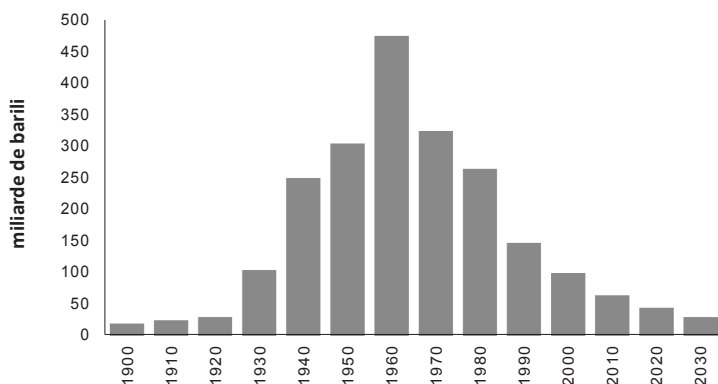

Între anii 2008 și 2010, producția globală de petrol a început să scadă, mai ales datorită consecințelor industriale ale crizei financiare (scăderea cererii, costuri de transport relativ mai scăzute etc.). Datele de atunci relevă faptul că producția mondială a revenit la creșterea constantă a ultimului sfert de secol. Statele Unite au cunoscut o creștere bruscă a producției în anii de după criză, o inversare a tendinței de scădere, timp de vreo două decenii. Acesta a fost rezultatul dezvoltării de noi tehnologii, cum sunt forajul orizontal și fracturarea hidraulică, cât și exploatarea regiunii Bakken din Dakota de Nord. Va trebui să așteptăm datele oficiale ale producției din anii următori, pentru a ști dacă aceste fenomene reprezintă ultima suflare a erei petrolului, sau dacă apogeul producției petrolului va fi peste mai mulți ani. A determina acest lucru este ca și cum am privi în oglinda retrovizoare, pentru a estima la ce trafic ne putem aștepta în fața noastră. Nu este posibil să știm dinainte dacă suntem deja la apogeu. Putem doar să măsurăm scăderea producției, analizând cifrele din anul trecut.

Un alt indice al apropierii de apogeu petrolului este starea zăcămintelor existente. În acest caz, cifrele sunt foarte dificil de determinat, deoarece fiecare țară declară doar zăcămintele oficiale. Oare corespund realității aceste cifre? De fapt, se știe că

cu cât sunt mai semnificative zăcămintele anunțate oficial, cu atât țara respectivă este considerată mai importantă strategic, având toate avantajele comerciale (și corupția) ce rezultă din aceasta. Se mai știe de asemenea că OPEC (*Organization of Petroleum Exporting Countries* – Organizația Țărilor Exportatoare de Petrol) își bazează drepturile de producție acordate fiecărei țări membre, pe aceste zăcăminte, ceea ce încurajează aceste state să declare cât mai multe zăcăminte posibil, pentru a crește producția și deci câștigul. Rapoartele CIA arată că OPEC a avertizat autoritățile americane cu privire la acest risc, încă din anul 1980.

Rămâne să vedem dacă descoperirea de noi zăcăminte de petrol va compensa pierderile de producție. Până la urmă, dacă aceste noi zăcăminte sunt uriașe, s-ar putea amâna apogeul petrolului cu foarte mult timp. Totuși, conform cu ASPO, descoperirea de noi zăcăminte, măsurată în milioane de barili, a scăzut considerabil începând cu anul 1964, așa cum se vede în graficul de mai jos.

Aceasta înseamnă că noile zăcăminte sunt tot mai mici, ceea ce are sens, deoarece fiecare colț al planetei a fost explorat de un secol încoace. Geologii știu foarte bine unde se pot găsi zăcăminte. Și s-a început cu exploatarea zăcămintelor celor mai accesibile și mai puțin costisitoare.

De fapt, petrolul este împărțit într-un număr foarte mic de zăcăminte enorme și un mare număr de zăcăminte mici. Acest contrast este ilustrat de faptul că 60% din petrolul mondial provine

din doar 1% din zăcămintele active. Când un zăcământ foarte mare începe să fie epuizat, probabil că sute de alte mici zăcămintele trebuie exploatate pentru a se acoperi pierderile de producție. Această scădere economică are repercusiuni asupra costurilor. Industria petrolului a investit masiv în noi tehnologii, incluzând tehnici mai bune de exploatare și producție, dar nu s-a reușit descoperirea de zăcămintele noi, semnificative.

Încă din anul 1980, s-au consumat 4 barili de petrol la fiecare baril de petrol nou descoperit. Consumul anual de petrol a depășit produsul brut anual mondial din 2002. Simplu spus, ne confruntăm cu o diferență radicală între aprovizionare și cerere.

Mai există și alte resurse de petrol disponibile?

Mai există și aspectul petrolului abiotic și neconvențional. Teoria abiotică se bazează pe noțiunea de origine chimică, non-biologică (α -biotică) a petrolului, din cele mai adânci straturi ale Pământului. Această teorie susține că petrolul mai este format și din zăcămintele de carbon de mare adâncime, datând probabil de la formarea planetei Pământ. Susținătorii acestei ipoteze sugerează că ar putea să fie descoperite mari cantități de petrol, care să fie scoase la suprafață din mantaua Pământului, împreună cu fluidele purtătoare de carbon. Totuși, această teorie nu a suscitat niciodată un interes real printre geologi, și este în general considerată nevalabilă științific. În afară de acesta, teoria nu se referă la niște cantități accesibile sau semnificative comercial vorbind. Chestiunea nu este tocmai închisă, dar până ce nu se dovedește contrariul, petrolul abiotic nu rezolvă problema.

Petrolul mai poate fi obținut prin extragere folosind alte metode decât extragerea din puțurile obișnuite de petrol, care însă implică costuri sau tehnologii suplimentare, de mare dificultate sau risc. Astfel de producții neconvenționale includ: exploatarea șisturilor bituminoase, a nisipurilor bituminoase, a păcurii; forajele marine de mare adâncime, și forajele în condiții extreme, polare.

În ce privește șisturile bituminoase, nisipurile bituminoase și păcura, ideea este că odată cu creșterea prețului petrolului, exploatarea acestor zăcămintele dificile sau depărtate ar putea deveni rentabilă economic. În ce privește șisturile bituminoase,

deși s-au înregistrat unele creșteri în producția din ultimii ani, exploatarea lor necesită investiții masive de capital, iar rezervele disponibile par să fie mult mai mici decât s-a mediatizat inițial, fără să mai menționăm impactul potențial periculos și costisitor al tehnologiilor de tipul fracturării hidraulice. În cazul forajelor marine de mare adâncime, proiectele de cercetare au trebuit să fie revizuite din cauza costurilor și a problemelor tehnice și ecologice implicate, așa cum s-a văzut în cazul proiectului de acest gen, numit *Deepwater Horizon*, care a eșuat în anul 2010.

Înainte ca rezervele să fie complet epuizate, creșterea prețului petrolului ar putea atârna greu în balanța deciziilor. Pentru extragerea petrolului, cărbunelui, nisipului bituminos, se cheltuie energie pe utilaje, foraje, conducte etc.; toate acestea consumând mult petrol. Cu alte cuvinte, s-ar putea ca extracția să nu mai aibă sens din punct de vedere economic, oricare ar fi prețul petrolului pe piață. Dacă pentru extragerea unui baril de petrol se consumă un baril de petrol, nu se va mai continua acest lucru – chiar dacă prețul unui baril ar fi de un milion de dolari! Economiiștii neoliberali par să nu înțeleagă aceasta.

Este clar faptul că oricare ar fi rezervele disponibile de petrol, ele reprezintă o cantitate finită, și într-o zi se vor epuiza.

În timp ce specialiștii în petrol și economie dezbat apogeul petrolului, publicul general nici nu a auzit de așa ceva. Crizele petrolului din 1973 și 1979 au fost percepute ca fiind niște dificultăți temporare, care au fost depășite prin descoperirile făcute în Alaska și Marea Nordului. Concluzia illogică la care s-a ajuns este că toate problemele viitoare se vor rezolva în același mod. În plus, de la sfârșitul anilor '60, au fost atât de mulți profeți ce au strigat că vine lupul – și nu s-a arătat niciun lup – încât publicul a încetat să se mai îngrijoreze. La școala primară, în anii '70, îmi amintesc un profesor care ne-a spus că petrolul va dispărea în curând. Cum ar putea fi luat în serios așa ceva, când petrolul și benzina au fost atât de ieftine din 1980 încoace? Chiar și printre oamenii bine informați se crede că apogeul petrolului este nimic mai mult decât o alarmă falsă, la fel ca virusul Y2K, despre care se credea că va declanșa sfârșitul lumii. S-a spus de asemenea că atacurile de la 11 Septembrie au „schimbat totul”. Dar suntem încă aici, totul merge destul de bine, avem mașini mari, zburăm cu avioane ieftine, și tot

ce sperăm este să nu ne pierdem slujbele la următoarele reduceri de personal.

Este de înțeles faptul că pentru mulți europeni și americani, care nu au cunoscut altă viață decât cea bazată pe petrol, este pur și simplu imposibil de imaginat un alt mod de viață. Trebuie să-mi amintesc istorisirile bunicii mele despre viața la țară, în nordul Italiei, prin anii '20-'30, pentru a-mi imagina o existență fără petrol. Câteva familii locuiau împreună în ferme agricole mari, unde lucrau ca agricultori/fermieri, și fiecare călătorie, rară de altfel, în orașul cel mai apropiat, era o aventură care le rămânea imprimată în memorie.

Sușținătorii petrolului, sau mai simplu spus, industriile care au interes în menținerea *status quo*-ului, neagă, dezinformează, sau ascund faptele, care sunt în realitate în felul următor:

- Consumul de petrol crește abrupt, în special datorită apariției noilor puteri economice, cum sunt China, India și Brazilia. La o rată de consum de 24 de miliarde de barili în 2004, rezerva cunoscută, de 1 trilion de barili, va mai dura doar 37 de ani. (Și sunt motive întemeiate să credem că rezervele mondiale nu sunt de un trilion, ci sunt doar de 2-3 miliarde de barili.)
- SUA deține doar 3% din rezervele mondiale, dar consumă 25% din producția mondială. Adică importă 70% din ce consumă. Gazele de șist și șisturile bituminoase par să fie o bulă ce va dura doar câțiva ani – și nu un noroc economic neașteptat, așa cum este prezentat de mulți în mass-media.
- Energia exprimată în barili de petrol necesară pentru extragerea unui baril de petrol a crescut de la 1 pentru 28 în 1916, la 1 pentru 3 în 2004, și continuă să crească. Acesta este cel mai îngrijorător lucru, deoarece înseamnă că în curând, nu va mai fi rentabil să extragem petrol.

În rezumat, optimiștii cred că folosind tehnologii de primă-mână se vor descoperi noi zăcăminte, iar costurile de extracție a acelor zăcăminte vor scădea; pesimistul crede că ne îndreptăm către un declin ireversibil. Aceștia din urmă vin cu următoarele argumente:

- Petrolul din zăcămintele existente scade cu 6,7% pe an.
- Descoperirea de noi zăcăminte a atins apogeul în anii '60, iar în ultimii ani, s-au făcut puține descoperiri, inclusiv cele la mare adâncime.

- Deși se poate extrage mai mult petrol din depozitele din Arabia Saudită, Irak, Iran, punctul maxim al extracției a fost depășit în majoritatea zăcămintelor aflate în exploatare în prezent.
- Este foarte posibil ca țările producătoare de petrol să fi exagerat volumul zăcămintelor lor, din motive politice și financiare.
- Deși există uriașe cantități de petrol sub forma nisipurilor bituminoase, costurile și mai presus de ele, energia necesară extracției va fi în curând un blocaj absolut – fără să mai menționăm consecințele de mediu.

Este oare acesta sfârșitul petrolului?

Nu este așa. Petrolul va continua să existe; probabil că este mai mult petrol rămas decât s-a consumat până în prezent. Totuși, ceea ce a rămas a devenit tot mai dificil de extras, și de aceea, tot mai costisitor.

Este sfârșitul petrolului ieftin?

Creșterea prețurilor va conduce la concentrarea utilizării petrolului la cele mai valoroase aplicații, cum ar fi transporturile și industria chimică. Industria aeronautică va fi prima afectată, din plin, împreună cu orice altă activitate care depinde de un lanț logistic lung. Nu va mai exista pește pescuit în largul coastei din Chile sau Islanda, curățat în Maroc, și consumat în Japonia. Nu vor mai fi stafide sud-africane primăvara, fasole verde kenyană, smochine californiene. Efectele asupra transportului de persoane vor fi considerabile, suficient pentru a pune în discuție întregul model urban al lumii Vestului. Multe fabrici din străinătate vor fi redată țărilor respective. Lanțul de distribuție/aprovizionare bazat pe transportul rutier va fi în întregime regândit.

Nimic nu va mai fi cum a fost înainte.

MAX PETRECE ÎNCĂ O DUPĂ-AMIAZĂ ÎNCINS ÎN MAȘINA SA, LA COADĂ PENTRU BENZINĂ

Nu înțelege de ce benzina este atât de scumpă. Și nu doar scumpă, dar și raționalizată. Este limitată la 20 de galoane pe săptămână, dar la 20\$ per galon, nici nu și-ar permite întreaga cantitate... Nu există taxiuri sau limuzine, nu există excepții în ce privește benzina. Și s-a săturat să stea la coadă două ore pe săptămână! Din fericire, un prieten al său, Dylan, cu care merge seara la cumpărături la supermarket, și cu care a reglat mașini pentru performanță optimă, are un plan bun: să spargă la noapte rezervoarele mașinilor de pe stradă, să tragă benzină într-o canistră. Gustul este oribil, dar funcționează. În fiecare noapte ar putea obține 20-30 de litri.

„Puțini oameni sunt capabili să exprime cu franchețe opinii ce diferă de prejudecățile mediului lor social. Majoritatea oamenilor nu sunt nici măcar capabili să-și formeze astfel de opinii.”

Albert Einstein, om de știință

(1953)

„Deoarece procesul economic este de natură entropică, restricționarea activității de producție este inevitabilă, în termeni fizici.”

Nicholas Georgescu-Roegen, economist

(1906-1994)

„Nu cred că va fi posibil. Imposibil. Imposibil.”

Zebda, Albumul Essence Ordinaire

(1998)

SFÂRȘITUL TUTUROR RESURSELOR

Există două feluri de resurse: regenerabile și neregenerabile. Resursele sunt considerate regenerabile atunci când stocul lor este practic infinit (soarele, vântul, valurile etc.) sau dacă se regenerează în timp (presupunând, desigur, că nu sunt exploatate dincolo de capacitatea lor de regenerare). Resursele neregenerabile sunt cele ale căror stocuri nu se regenerează, cel puțin nu la nivelul timpului uman – de exemplu, durează milioane de ani să se formeze cărbunile sau petrolul – sau ale căror cantități sunt finite (mineralele etc.)

În capitolul precedent, am aflat că civilizația umană consumă toate resursele cu o rapacitate fără precedent, care este în creștere constantă, ceea ce ne va conduce la apogeul petrolului. Deși comerțul mondial a scăzut cu 30% ca urmare a crizei din 2008, consumul de petrol a scăzut doar cu 1,5%. Deși aceasta a fost una dintre cele mai accentuate încetiniri a economiei înregistrate vreodată, observăm că cererea de petrol este exemplul *prin excelență* a unei cereri invariabile. Este ușor să mâncăm mai puțin, să mergem mai rar la restaurant sau la filme, să amânăm cumpărarea unei case sau de

haine noi, dar este destul de dificil să reducem numărul de mile dintre casa noastră și locul de muncă, școală și supermarket etc. Cu modul nostru actual de viață, este imposibil să ne descurcăm fără benzină ieftină. Și în stadiul actual al cunoașterii, nicio posibilă combinație de resurse regenerabile nu ar putea să ne asigure acest mod de viață. Niciuna dintre aceste forme de energie nu pot susține nici măcar un fragment din sistemele care ne asigură satisfacerea nevoilor actuale. Mai mult, petrolul are un mare număr de utilizări ce nu pot fi acoperite de electricitate, care oricum este dificil de stocat. Este dificil de imaginat un miliard de vehicule (autoturisme, camioane, cargoboturi, avioane) care să funcționeze cu electricitate.

În 2009, s-au produs 30,8 miliarde de barili de petrol. Convertit în energie, aceasta corespunde cu peste 6.800 de centrale nucleare (pentru comparație, cca. 440 sunt operative în prezent), sau șapte milioane de turbine eoliene gigantice, sau 30.000 de kilometri pătrați de panouri solare. Și asta este valabil doar pentru anul 2009! Imaginați-vă cum va fi în viitor, având în vedere creșterea populației. Nu mai este necesar să spunem care ar fi necesarul numărului și costul centralelor nucleare (care nu prea mai sunt la modă de când cu Cernobîl și Fukushima), a turbinelor eoliene, a panourilor solare... Și în orice caz, nu există niciun indiciu că ar exista suficient uraniu sau metale de pământuri rare pentru a construi astfel de centrale nucleare.

În tabelul de mai jos, putem vedea creșterea cererii de energie, exprimată în petrol echivalent (milioane de barili pe zi), între anii 2004 și 2030. Rata dezvoltării economice continuă să fie foarte ridicată peste tot în lume.

	2004	2030	RATA DE DEZVOLTARE
America de Nord	55	69	25%
America Latină	13	24	85%
Europa	39	46	18%
Africa	12	19	58%
Orientul Mijlociu	11	18	64%
Rusia și Asia Centrală	20	28	40%
Japonia	11	12	9%
India	11	29	164%

China	26	52	100%
Alte țări asiatice	22	38	78%

Putem găsi un înlocuitor pentru petrol?

Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie mai întâi să definim un concept fundamental pentru a înțelege cum se comportă energia – *entropia*. Entropia este un proces ireversibil: energia pe care o folosim este convertită în principal în căldură; această energie calorică, odată disipată, nu mai poate deveni niciodată energie mecanică. Acest principiu se aplică tuturor surselor de energie de pe pământ, care constituie prin definiție un capital limitat și neregenerabil.

Economia liberală clasică nu știe nimic despre legea entropiei, adică despre ireversibilitatea transformării materiei în energie. Acest sistem de economie, nu face distincția între stocuri și fluxuri, care sunt echivalentele naturale ale capitalului și veniturilor.

- Prima lege a termodinamicii afirmă că energia nu poate fi creată sau distrusă; ea poate fi doar transformată;
- A doua lege a termodinamicii afirmă că într-un sistem închis, schimbarea stării oricărei cantități de energie poate merge doar într-o singură direcție: de la concentrare la dispersie, de la ordine la dezordine. De aceea o cană de ceai se răcește până la temperatura mediului ambiant – și nu invers. Nicio cană de ceai nu se încălzește spontan. Nicio grămadă de cenușă nu se reconstituie într-un buștean. Nicio bucată de fier ruginit nu revine spontan la starea sa nealterată. Nu există mișcare perpetuă. Se poate merge doar de la o entropie mai scăzută la o entropie mai ridicată.

De fiecare dată când energia își schimbă starea, se pierde un pic de energie – uneori mai multă – sub forma căldurii, care se disipă. Disiparea căldurii poate fi utilă: pentru a ne încălzi pe timp de iarnă, pentru a pune în funcțiune un motor cu aburi, pentru o explozie, pentru a pune în mișcare o turbină; dar întotdeauna se pierde energie în această transformare. În Elveția, de exemplu, centralele hidroelectrice generează electricitate prin convertirea greutateii apei, care căzând din rezervorul de acumulare, pune în mișcare

turbinele. Această electricitate costă mult, deoarece se folosește în timpul zilei, când cererea de electricitate este maximă. În timpul nopții, când electricitatea produsă de centralele nucleare în special, este disponibilă din abundență și ieftină (electricitatea trebuie utilizată pe măsură ce este produsă, altfel se pierde), apa este pompată înapoi în rezervoare. Această procedură necesită mult mai multă energie decât este generată de aceeași cantitate de apă. O absurditate calorică poate constitui astfel un avantaj economic.

Mulți optimiști prezic faptul că noile tehnologii ne vor putea ajuta să facem lucrurile mai eficient decât în trecut, să creștem producția, să facem mai mult, consumând mai puțin. Este adevărat că tehnologia ne poate distra și să ne ajute să comunicăm într-un mod extraordinar. Tehnologia ne poate ajuta de asemenea să transformăm energia și să o utilizăm în aplicații inovative. Dar tehnologia nu poate crea niciodată energie.

În multe situații, noile tehnologii sunt doar marginal utile. Să luăm ca exemplu, extracția mineralelor. Imaginați-vă o mină de cupru. Când făceam afaceri în Africa, în anii '90, am avut norocul să vizitez minele de cupru din Konkola, Nchanga și Chingola din nordul Zambiei. Aceste mine au 400 de metri adâncime. Excavatoare gigantice mușcă pământ din munte, suficient cât să se construiască o vilă, cu fiecare cupă. Camioane uriașe, cât niște blocuri cu trei nivele, transportă mii de metri cubi de pământ, care apoi este tratat pentru extracția minereului. O cantitate considerabilă de motorină trebuie folosită zilnic pentru a menține în funcțiune aceste utilaje. Iar conținutul de minereu extras din pământ este de 0,3%, adică pentru a obține trei kilograme de cupru, trebuie procesată o tonă de pământ.

Odată ce petrolul se scumpește, nu va mai fi economic să lucrăm în acest mod, și chiar materialele care nu sunt încă rare vor deveni foarte scumpe. Ne putem imagina inclusiv stoparea completă a extracției. Aici de asemenea, avem de-a face cu o curbă și nu cu o linie dreaptă. Cu cât devine mai dificilă extracția materiilor prime, cu atât este necesară mai multă energie (combustibil pentru camioane, macarale, instalații de foraj; electricitate pentru procesarea chimică etc.). Deoarece abundența filonului scade, costurile cresc proporțional – ambele în mod exponențial. Oamenii, la fel ca animalele, caută mai

întâi resursele ușor de obținut: cele aproape de suprafață și mai aproape de piețe. Cele mai bune minereuri sunt prelucrate primele, cei mai mari arbori sunt tăiați primii, cele mai eficiente mine sunt exploatate primele. În timp, datorită rarității materialelor, ajung să fie prelucrate sursele mai dificile, dar care sunt mai puțin pure și sunt mai costisitoare. Aceasta este mai puțin economic; energia necesară pentru a obține aceleași rezultate este tot mai mare.

Cărbunele urmează aceeași logică, și în pofida dezinformării cu privire la disponibilitatea sa în viitor, devine și el tot mai rar. Cel mai bun cărbune, antracitul, aproape că a dispărut deja. Pe de altă parte, a rămas mult cărbune de calitate mai slabă, cum ar fi cărbunele de forjă și cărbunele de gaz, care va mai fi disponibil în următorii 40, 50 de ani. Ar trebui să menționăm și lignitul, mai puțin atractiv, dar totuși folositor, care va fi probabil disponibil în următorii 50 de ani sau poate 100 de ani, dacă economia se stabilizează un pic, și petrolul nu este sistematic înlocuit de cărbune.

Fenomenul descris în cazul petrolului, cuprului și cărbunelui este valabil pentru orice resurse neregenerabile: gaz natural, zinc, nichel, litiu etc. În graficul de mai jos putem vedea numărul de ani rămași pentru aceste minerale, pe baza rezervelor cunoscute și a estimării creșterii populației și a ratelor de extracție:

MINERALUL	ANII RĂMAȘI
Argint	12
Aur	15
Zinc	15
Plumb	20
Wolfram	23
Cupru	23
Mangan	29
Nichel	30
Fier	40

Această situație începe să aibă efecte concrete: între deficitele estimabile, creșterea costurilor de extracție și speculațiile financiare, prețurile au fluctuat violent în ultimii ani, adică au crescut în principal.

Putem deja să ne imaginăm furtul masiv ce va avea loc în orașele Vestice, similar cu ce am văzut în unele țări africane: furtul scaunelor de aluminiu în Toronto, a capacelor de canalizare de fontă din Scoția (revândute în China, unde interlopții locali au furat 24.000 de capace de canalizare în 2006, doar în Shanghai!), furtul cablurilor telefonice de cupru în Spania și Ungaria, furtul a 136 de stâlpi de aluminiu în Baltimore, Maryland. În India, opt ghinionişti au murit în 2010 ca urmare a căderii în gropile de canalizare ale căror capace au fost furate. În California, bande specializate în furturi pot fura un convertor catalitic de platină de la un automobil, în mai puțin de 90 de secunde. Aceste mici informații de cultură generală ar putea stârni zâmbete, dar sunt revelatoare.

Nu ne confruntăm doar cu apogeul petrolului, ci cu *apogeul totului*.

O veste relativ bună este că datorită costurilor ridicate, reciclarea este în creștere (SUA exportă metale reciclate în China, în valoare de 61 de miliarde de dolari pe an), proiectele produselor sunt tot mai economice cu utilizarea resurselor, oamenii tind să repare lucrurile în loc să le arunce etc. Din păcate, chiar dacă reușim să reciclăm 100% din materialele pe care le folosim – metal, plastic și tot restul – deoarece creșterea economică este accelerată, vom avea nevoie de tot mai multe materii prime pentru a produce mașini, televizoare, telefoane etc., tot ceea ce economia ne cere să producem. Ne îndreptăm rapid și sigur către epuizarea tuturor resurselor.

În continuare, trebuie să analizăm impactul rarității unor metale neînlocuibile. Există metale care, odată aliate, sunt imposibil de separat din nou, cel puțin nu cu un cost de energie rezonabil. Cobaltul de exemplu, care se aliază cu oțelul pentru a forma oțelul inoxidabil, este pierdut pentru totdeauna. Fosfații din fertilizatori, odată împrăștiți pe câmp, sfârșesc prin a fi dizolvați în apă, și în final ajung în mare, de unde sunt imposibil de recuperat. În sfârșit, există materiale pierdute prin dispersie, cum este fierul ruginit: atomii oxidați sunt pierduți, fiind prea rapid dispersați pentru a mai putea fi reutilizați. Folosim mai multe resurse decât se pot regenera sau putem descoperi, iar cererea continuă să crească.

Economiștii fac adesea greșeala de a-și imagina că economia există într-un vid, fără parametri externi, atât de prozaici, cum ar fi resursele sau deșeurile. Dar vai!, economia actuală nu este un model teoretic impecabil; este o subcategorie a mediului natural. Complexitatea economiei globale moderne – capabilă să producă, să transporte, să urmărească, să folosească și să elimine miliarde și miliarde de obiecte – este enormă. Evident, acest sistem complex poate exista doar printr-o injecție continuă cu energie. Unii economiști consideră că argumentele conform cărora lumea este pe cale să rămână fără resurse sunt nu doar perimate, dar și contestabile. În anul 1980, un mare număr dintre ei au prevăzut scăderea materiilor prime, și prețuri ridicate. De fapt, prețurile au continuat să scadă în anii '80 și '90. Aceasta, deoarece cei care au prevăzut inevitabilul în anii '60 și '70, nu au înțeles factorul timp. Dar ei au înțeles corect: doar că puțin prea devreme.

Economiștii convenționali cred că creșterea economică este un lucru bun. Ei argumentează împotriva ideii că resursele fizice sunt limitate, susținând că dacă resursele devin rare, prețurile lor vor crește, impulsionându-se astfel descoperirea de alte resurse, dezvoltarea sau inventarea de înlocuitori mai ieftini. Conform acestor economiști, forțele pieței („mâna invizibilă”) și ingeniozitatea omenească vor fi totdeauna capabile să găsească o soluție la nevoia mereu crescândă de resurse. Aceasta se va petrece mulțumită explorării de noi teritorii virgine, procese de fabricație mai eficiente, sau înlocuirea petrolului cu alte forme de energie. Pentru ei, nu există limite teoretice la creșterea economică. Faptele concrete au susținut această părere în ultimii 200 de ani, iar din anul 1989 încoace, majoritatea nu au văzut niciun motiv de scădere a accelerării expansiunii economice. Conform doctrinei liberale, toate mijloacele care încurajează creșterea economică sunt bune, și cu cât sunt mai multe (cantitativ), cu atât este mai bine. Din acest punct de vedere, energia are aceeași valoare ca și orice altă materie primă; pe când în realitate, ea este o condiție necesară pentru obținerea altor resurse.

În realitate, apogeul petrolului și apogeul resurselor nu vor avea cel mai violent impact: ci acela va fi momentul când cererea va deveni permanent mai mare decât disponibilul. Să considerăm o țară care produce trei milioane de barili de petrol pe zi, folosește

unul pentru uz intern și exportă celelalte două. Dacă în 10 ani producția scade cu un milion de barili pe zi, în timp ce consumul intern crește cu 0,5 milioane de barili pe zi, acea țară va putea exporta doar 0,5 barili pe zi, adică cu 75% mai puțin decât cu 10 ani în urmă. Foarte curând după aceea, nu va mai fi capabilă să exporte deloc. În acest scenariu, prețul per baril va crește drastic, iar rețeaua de importatori va rămâne cu ochii în soare, *oricare ar fi prețul petrolului*. Țările producătoare vor pune urgent embargo pe exporturi, considerând cererea domestică drept prioritate ridicată, pentru a garanta astfel stabilitatea economică și socială și pentru a crea o mică rezervă strategică.

Același fenomen se petrece cu toate resursele. Cineva ar putea disputa momentul exact când petrolul sau vreun mineral vor atinge producția de vârf, dar momentul cheie va apărea înainte de asta, când un număr tot mai mare de țări nu vor mai vrea sau nu vor mai fi capabile să exporte. În acel moment, economia se va încetini, prețurile bunurilor vor crește drastic, și vor apărea focare de panică.

Din nefericire, opinia publică Vestică nu mai ia în serios viziunea aceasta atât de uzitată, cum că resursele se vor epuiza. Când se va petrece aceasta, va fi ca un șoc – economic și în special psihologic. Optimiștii ne spun că este inutil să ne gândim la acesta; deoarece progresul este ceva natural și auto-corector. „Malthus a greșit”, spun ei. „El nu a prevăzut fertilizatorii chimici și agricultura intensivă! Prin progresul tehnologic, vom găsi până la urmă un mod de a dezvolta noi resurse pentru a le înlocui pe cele epuizate!” Suntem în situația unui dependent de droguri, care-și obține drogul cu orice preț, deoarece nu-l poate înlocui cu nimic altceva. Problema este că în cazul drogului numit petrol, dependenții – adică noi înșine – sunt majoritari. Cei care mai au acces la doza lor zilnică nu au intenția să renunțe, iar cei care nu au visează s-o dobândească cât mai curând posibil.

Riscul problemelor și revoltelor sociale ce ar urma unei căderi economice ar putea motiva tot mai mult politicienii să mizeze pe război, pentru ca astfel, cel puțin să se garanteze aprovizionarea cu resurse. Războiul a început deja pe multe fronturi. Conflictele viitoare sunt dificil de prezis, în special pentru că sunt atâtea operațiuni de tip „steag fals” (*false flag*) sau „speciale”, ce ne împiedică să știm

cine este responsabil și pentru ce, și cine se luptă cu cine. Războaiele vor fi mascate în „drepturile omului”: „Trebuie să-i bombardăm pentru a le aduce democrația, să-i ucidem pentru binele lor, să le ocupăm țările pentru a-i elibera de propriii lor dictatori.” (Ipocrizia se revelează atunci când observăm că intervențiile militare nu apar unde nu există resurse naturale.) Dar cine știe? Poate că într-o zi, masca crainicului de la știri va cădea, și vom mășșălui la război cu curajul de a ne declara adevăratul scop – furtul.

Aceste războaie vor deveni tot mai inutile, pentru că nu doar că ele consumă resurse, dar riscă să distrugă mijloacele de producție. La fel cum un dependent de droguri sparge vitrina unei farmacii și înșfacă tot pe ce pune mâna, aceste războaie vor semăna tot mai mult cu niște acte disperate. Riscul de răspândire a conflagrației sau a unor astfel de conflicte este mare, mai ales atunci când țările care urmăresc politici neo-imperialiste, cum este SUA, se ciocnesc de interesele strategice ale noilor puteri, cum sunt China și Rusia. Astfel de conflicte ar putea deveni nu doar un al Treilea Război Mondial, ci ultimul.

De fapt, războaiele pentru resurse sunt o formă de negație: „Dacă eforturile noastre nu aduc rezultate, dacă nu vrem să ne schimbăm modul de viață, cel puțin putem declanșa un război! Oh, dacă am putea câștiga acest război, petrolul va țâșni din nou din pământ, și am putea continua să ne conducem mașinile! Dacă am avea încă câteva resurse, pentru încă puțin timp, am putea continua modul nostru de viață pentru un timp, și să sperăm că un miracol tehnologic ne va salva!”

În trecut, a existat mereu un nou continent, un nou teritoriu de explorat, în care se găseau noi resurse de jefuit. A fost mereu un nou puț de petrol sau gaz de săpat, sau zăcămintele mai eficiente de exploatat. Dar toate acestea s-au sfârșit. Trăim peste mijloacele noastre. Este ca și când ne cheltuim tot venitul și capitalul de asemenea. În final – falimentul. Iar la scară globală, nu există vreun Stat providențial care să ne salveze.

Noțiunea de *amprentă ecologică* se referă la suprafața de pământ productivă necesară pentru producerea de energie, resurse, hrană etc., consumate de un locuitor. Prin măsurarea acestei amprente în hectare disponibile, această suprafață a fost stabilită la 1,8 hectare în anul 2003, pentru fiecare locuitor

al planetei. Deoarece populația și consumul per persoană crește, crește și amprenta ecologică. Amprenta medie în țările în curs de dezvoltare, cum ar fi China, este de 1,9; și este de 6,4 hectare în țările dezvoltate. SUA, o țară cândva bogată și risipitoare, are o amprentă ecologică de 9,6 hectare per locuitor. Dacă întreaga planetă va dori să trăiască la fel ca în SUA, va fi necesară o suprafață de cinci ori mai mare decât suprafața disponibilă de pe Pământ, sau de încă cinci planete de mărime similară.

Aceasta nu va fi posibil.

MICHAEL CONDUCE O MICĂ FIRMĂ CU 40 DE ANGAJAȚI

Produce mașini de înaltă calitate. Deși competiția este feroce (în special din partea acelor mașini chinezești ieftine), și trebuie să plătească contribuțiile la stat ale angajaților și taxe scandaloase, tot mai mari, totuși se descurcă. Dar săptămâna aceasta, are o problemă: aproape toți furnizorii săi au stocurile epuizate. Nu mai sunt componente electronice sau piese pentru anumite lucruri, nu mai sunt lubrifianți sau metale pentru alte lucruri. Ce se petrece? Încearcă să găsească surse alternative, dar costurile sunt imposibile, de cinci ori mai mari decât prețurile normale! Clienții săi sună, panicați. Dacă nu găsește o soluție în curând, va trebui să ia măsuri radicale și să concedieze câțiva angajați. El nu-și ia salariu în fiecare lună, în prezent. Nu poate risca să-și piardă firma din cauza unei crize trecătoare. Este doar o criză trecătoare... nu-i așa?

„Aceasta este ceea ce noi știm: că Pământul nu aparține omului; omul aparține Pământului.”

Chief Seattle

(1754-1866)

„În fiecare zi planeta devine tot mai urâtă, mai săracă, mai uniformizată. Devine o imensă groapă de gunoi cu un aer de nerespirat.”

Alain de Benoist

(2007)

„Este destul de posibil să rămânem fără petrol și să poluăm planeta până la distrugerea ei, simultan.”

David Strathan, scriitor

(2007)

COLAPSUL ECOLOGIC

Erau timpuri când fiecare țăran era expert în ecologie sustenabilă. Autoritățile publice erau și ele: de exemplu, ministrul de finanțe al lui Louis al XIV-lea, Jean-Baptiste Colbert, a reglementat industria de cherestea, pentru a asigura refacerea pădurilor; a ordonat plantarea de stejari, care să furnizeze catarge pentru nave pe timp de 300 de ani în viitor. Societățile antice și tradiționale au înțeles că viața socială nu este posibilă fără luarea în considerare a mediului natural în care aceasta se desfășoară. Pentru generația bunicii mele și a înaintașilor ei, risipa era un păcat prin excelență, deoarece însemna risca stocurilor mijloacelor de supraviețuire. Chiar printre rândurile vechii burghezii, frugalitatea se mai număra printre virtuțile cardinale, deoarece se credea că permitea acumularea de capital.

În era combustibililor fosili a apărut o schimbare profundă a semnificației risipei. Timp de două secole aproximativ, civilizația noastră nu a încetat să acționeze ca și cum rezervele naturale

ar putea fi multiplicare la infinit, inclusiv capacitatea naturii și a ecosistemelor de a absorbi tot felul de gunoaie.

Trebuie să consumăm! A devenit un fel de datorie. Consumăm și aruncăm. Produsele se învechesc rapid, ies din modă, se strică, sunt destinate să fie mai curând înlocuite decât reparate. La gunoi cu ele! Ambalaje peste tot și pentru toate: la gunoi cu ele!

Cantitatea de gunoi produsă în Europa, de fiecare persoană, a fost de 1.150 de pfunzi (cca. 521 de kilograme) în medie, în anul 2009. În SUA, a fost o cantitate dublă. Municipality-urile care trebuie să gestioneze deșeurile se așteaptă să-și dubleze capacitățile până în anul 2020. În Neapole, Italia, în anul 2008, am primit cu toții o lecție spectaculoasă despre ce se poate petrece dacă gunoiul nu este colectat: orașul a fost literalmente scufundat în câteva săptămâni! Această situație trebuie comparată cu cea din URSS, unde nu era necesară organizarea colectării deșeurilor: deoarece lipsa de bunuri de consum regla situația. Practic, nu era nimic de aruncat, deoarece cel mai mic gunoi putea fi folositor și era reutilizat.

În fiecare an trebuie găsit spațiu suplimentar pentru depozitarea sau, în cel mai bun caz, sortarea și reciclarea a milioane de tone de deșeuri. În cel mai rău caz, deșeurile sunt incinerate, producând puțină căldură și multă poluare. Adesea, deșeurile sunt transportate cu cargouri către țările sărace, unde sunt depozitate în condiții neglijente, sau reciclate în condiții oribile de muncă, în special dacă deșeurile conțin dispozitive electronice sau resturi metalice. În aceste țări sărace, se permite acumularea de deșeuri chiar pe străzi, sau sunt adunate la marginea orașelor, unde rămân așa, netratate. Astfel se creează zone toxice și nesănătoase, care devin cartiere de locuit pentru cei mai săraci dintre săraci.

Uneori, aceste țări servesc ca terenuri pentru gunoaie ilegale, pentru cele mai dăunătoare deșeuri toxice ale industriei lumii. Acest trafic, condus de mafie, constituie adevărate bombe ecologice cu efect întârziat, deoarece nimeni nu știe exact unde sunt aruncate materiile toxice. Nimeni nu știe care va fi efectul unei astfel de poluări. Un exemplu grăitor este coasta somaleză, unde în cursul anilor '90 și 2000, mafia napolitană (*Camorra*), specializată în tratarea produselor foarte toxice (acizi, amoniac

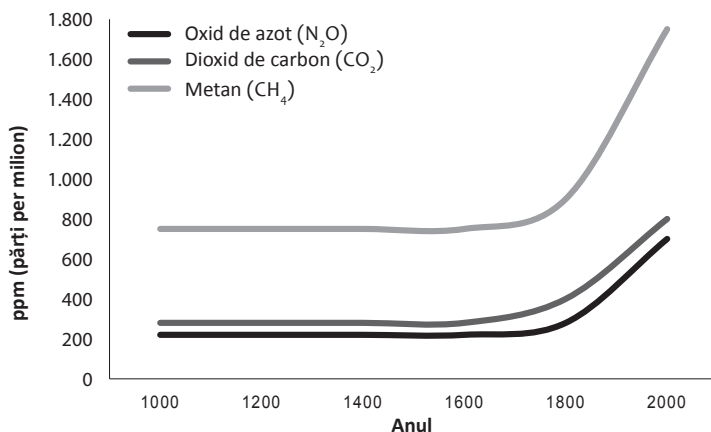
etc.), a profitat de anarhia locală și absența unui guvern, pentru a deșerta un întreg vapor de deșeuri în mare. Nu este deloc surprinzător faptul că pescarii locali, trezindu-se brusc că marea era lipsită de pește, au trebuit să se adapteze, recurgând la piraterie!

Și aceasta nu este o excepție. Este un exemplu de amânare a consecințelor. Am poluat masiv ecosistemele noastre timp îndelungat: extracția minereurilor are efecte devastatoare, poluarea chimică este teribilă pentru terenurile noastre, în special pentru cele agricole. Cea mai cumplită otrăvă sunt produsele din petrol (pesticide, plastic, produse chimice dăunătoare) sau substanțele rezultate din combustia petrolului sau a cărbunelui (oxid de azot etc.) Uităm că toate acestea au consecințe inevitabile: când cineva de lângă noi are cancer, dăm vina pe soartă sau deplângem incapacitatea științei medicale de a-l vindeca. Noi însă considerăm ca fiind normal un mod de viață bolnav, foarte aberant, și care nu mai poate dura. Vom plăti din greu pentru aceasta.

Organizația Mondială a Sănătății a examinat mortalitatea legată de prezența substanțelor chimice din mediu. Rezultatele au fost că în anul 2004, poluarea a cauzat 4,9 milioane de decese (8,3% din mortalitatea totală). Prin comparație, impactul substanțelor chimice este mai mare decât cel al cancerului, care reprezintă 5,1% din decesele anuale. 54% din daunele produse de substanțele chimice afectează copiii sub 15 ani. 70% din boli sunt datorate asocierii cu diferiți poluanți atmosferici. Acest studiu este limitat la „cunoașterea impactului unui număr limitat de substanțe chimice; efectele necunoscute pot fi însă considerabile”.

Graficul de mai jos arată o creștere recentă puternică (măsurată în ppm – părți per milion, în atmosferă) a emisiilor anumitor gaze de seră, cum sunt dioxidul de carbon (CO_2), oxidul nitros (N_2O) și gazul metan (CH_4). Observați că aceste curbe sunt toate exponențiale și corespund perfect cu creșterea populației, despre care am discutat înainte.

Cum să supraviețuiești tu și cei apropiați

Poluarea și emisiile acestor gaze cauzată de modul nostru de viață sunt adesea citate ca o cauză a încălzirii globale. Deși există o unanimitate aproape perfectă printre cercetători referitoare la faptul măsurabil și de necontestat că trecem printr-o perioadă de schimbări climatice mai curând decât printr-o reală încălzire globală, cauzele sunt încă dezbătute. Fie datorită activităților umane (emisiile de gaze de seră, metan, dioxid de carbon etc.), fie din cauza activității solare prelungite sau din alte cauze neștiute (radiații cosmice etc.), schimbările au loc, fără îndoială. Sunt tot mai măsurabile, perceptibile și puternice. Nu avem idee ce se va petrece climatic vorbind în următorii 10, 20, 50 de ani. Toți specialiștii sunt de acord că perturbările de temperatură și climatice vor avea efecte violente și neașteptate, care sunt dificil de prezis. Deoarece aceasta va coincide cu perioada de prăbușire a producției de petrol, riscăm să fim într-un mare dezavantaj în fața acestor serii de crize.

Dincolo de evenimentele impresionante de moment, cum ar fi sezonul tornadelor, seceta sau inundațiile neașteptate, schimbările pe termen lung sunt cele mai de temut. Grupul interguvernamental privind schimbările climatice prevede o creștere semnificativă a nivelului mării în decursul secolului următor.

Ce efect vor avea aceste schimbări asupra economiei?

În primul rând, efectele asupra producției agricole ar trebui să ne îngrijoreze.

Fermierii sunt capabili să se ajusteze doar la schimbări climatice lente, prin adaptarea semințelor și tehnicilor folosite de ei. Dar dacă schimbările apar în mod brusc și neprevăzut, va fi dificilă adaptarea de la un an la altul, de la o recoltare la următoarea. Steven Solomon, autor al cărții *Water: The Epic Struggle for Wealth, Power and Civilization* („Apa: lupta epică pentru Bogăție, Putere și Civilizație”), descrie exemplul dramatic al Pakistanului:

Gândiți-vă ce se va petrece în Pakistanul afectat de puținătatea apei, înarmat nuclear, asediat de terorism, suprapopulat, extrem dependent de irigații, deja instabil politic, când singura sa sursă vitală de apă, râul Indus, va pierde o treime din fluxul său din cauza dispariției sursei sale de apă glaciară.

O încălzire suplimentară, ale cărei efecte se pot observa deja, va permite paraziților și insectelor să se răspândească la noi latitudini, ceea ce va crește numărul persoanelor expuse bolilor cauzate de țânțarul tropical (febra dengue, malaria). Aceasta va avea de asemenea efecte majore asupra recoltelor și va cauza probabil crize de salubritate. Dacă nivelele mărilor vor crește din cauza topirii gheții, aceasta va cauza probleme serioase pentru 15% din populația planetei, care trăiește de-a lungul țărmurilor, la mai puțin de un metru deasupra nivelului actual al mării. Migrările în masă și refugiații climatici ar putea avea efecte foarte destabilizante, în special în Bangladesh, India, Egipt și în alte țări cu regiuni de coastă dens populate.

Cel mai important efect economic va fi resimțit la infrastructurile portuare, care nu vor mai putea fi protejate de diguri sau să fie mutate. Există riscul ca pierderea porturilor să fie o teribilă lovitură pentru comerțul mondial. Acestea vor trebui fie să fie mutate, sau să fie construite porturi noi. Costurile vor fi enorme. Riscăm să pierdem unele dintre cele mai productive bunuri în toiul unei crize majore. Nivelurile mării în creștere ar putea de asemenea să contamineze cu sare acviferul din apropierea țărmurilor, făcându-l inutilizabil pentru agricultură. Aceasta va accentua deficitul de apă

dulce. În sfârșit, cea mai terifiantă perspectivă ar fi ca temperatura să crească cu peste șase grade Celsius, ceea ce ar declanșa o reacție în lanț, eliberând în atmosferă metanul captiv în prezent în permafrostul arctic. Dacă se petrece așa ceva, creșterea masivă a gazelor de seră va cauza schimbări climatice colosale. Ne putem imagina că schimbările curenților Nord Atlantici va conduce la o puternică răcire, chiar la declanșarea unei noi ere glaciare. Nu putem ști. Dar când știm că patru din cinci extincții în masă cunoscute au fost cauzate sau intensificate de schimbări climatice bruște, putem afirma cu siguranță că nu este nici inteligent, nici prudent să ne mai jucăm de-a ucenicul vrăjitor.

Chiar și fără o schimbare climatică, agricultura modernă pare deja să fie pe punctul de a se prăbuși.

Să începem cu apa: 97,5% din apa de pe planeta noastră este apă de mare, adică apă sărată, și de aceea, este nepotrivită consumului sau utilizării în agricultură. Din cele 2,5 procente rămase (apa dulce), 68,9% este sub formă de gheață, 30,8% este în acviferele subterane și doar 0,3% se găsește în apa de ploaie, lacuri și râuri.

O persoană consumă în mod obișnuit patru litri de apă pe zi, într-un fel sau altul, în băuturi sau hrană. Pentru a ne produce hrana, se consumă 2.000 de litri de persoană, adică este de 500 de ori mai multă apă necesară! Aceasta explică de ce 70% din apa dulce se folosește pentru irigații, 20% pentru industrie și doar 10% pentru consumul personal (băut, spălat și igienă).

Necesarul de apă crește exponențial, în paralel cu creșterea populației. Cu cât sunt mai mulți oameni, cu atât este nevoie de mai multă hrană, și deci cu atât mai multă apă se consumă. Toate semnele indică faptul că am atins deja limitele: irigațiile sunt atât de intensive, încât tot mai multe râuri nu mai ajung la punctul lor de vărsare. Acesta este cazul Râului Colorado din SUA și a Râului Galben din China.

Apa din acviferele subterane, „apa fosilă”, care necesită secole pentru a se forma și a deveni pură, este pierdută imediat ce este utilizată. Aceste acvifere sunt pompate cu mult peste capacitatea lor de a se regenera; în curând nu va mai putea asigura apa populațiilor dependente de ele. Apa este o resursă limitată

și nu este distribuită egal. Deși este abundentă în unele părți ale lumii, o treime din populația planetei trăiește în zone cu deficit de apă. Și această situație se va agrava. Majoritatea dintre cele 21 de milioane de puțuri din India sunt pe punctul de a seca; în Pakistan, Arabia Saudită, sud-vestul SUA, Spania, Africa de Nord și Sahara, acviferele au secat deja. Tot mai multă apă va trebui să fie pompată, de la adâncimi tot mai mari, până ce va dispărea complet, și nu va mai fi posibilă cultivarea acestor regiuni. Aceasta va avea impact asupra producției de hrană. Se estimează că 15-35% din agricultura mondială este deja pe pragul deficitului cronic de apă dulce pentru irigații. Ce vor face milioane de țărani? Ce vor face milioane de oameni fără hrană? Vor aștepta răbdători agențiile caritabile, se vor răzvrăti sau vor emigra?

Apa mării poate fi desalinizată, desigur, dacă se investește multă energie (adică petrol) și dacă se plătește pentru instalațiile tehnologice. O notă optimistă este dată de inițiativa relativ reușită de a suplimenta apa potabilă în Lumea a Treia, prin dezvoltarea unor condiții igienice mai bune, care nu poluează sursele de apă. Dar a continua pe această cale înseamnă investirea a 100 de miliarde de dolari anual, când de fapt, bugetul anual al programelor existente este de doar 4,5 miliarde. Bietul țăran, nu are nicio importanță în comparație cu Wall Street!

Apa va deveni un factor limitativ pentru creșterea demografică și economică în următorii ani. Epuizarea programată a energiei fosile a condus deja la niște războaie ale petrolului. Ne putem aștepta și la războaie pentru apă, în special între India, Bangladesh, China, și Pakistan; între China, Vietnam, Laos, și Myanmar; între Turcia, Irak, și Siria; între Egipt, Sudan, Etiopia, și Uganda; între Israel, Liban, Iordania, și Palestina; între Guineea, Mali, Niger, Benin, și Nigeria etc.

Opiniile experților sunt în acord cu cele ale FAO (*Food and Agriculture Organization of the United Nations* – Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite), care a scris într-unul dintre rapoartele sale recente, următoarele:

Satisfacerea necesarului estimat de produse alimentare și de hrană pentru animale va necesita o creștere substanțială a producției globale de

hrană cu 70% până în anul 2050, ceea ce implică o cantitate suplimentară de aproape un miliard de tone de cereale și 200 de milioane de tone de carne... Multe dintre bazele de resurse naturale deja în folosință la nivel mondial arată semne îngrijorătoare de scădere. Conform cu Millennium Ecosystem Assessment (Evaluarea Ecosistemelor Mileniului), 15 din 24 de servicii ecosistemice examinate sunt deja degradate sau exploatate nesustenabil. Acestea includ pescuitul și alimentarea cu apă.

În ultimul deceniu, am asistat la îmbunătățiri importante în productivitatea mega-fermelor de pe planeta noastră: irigații, fertilizatori, mecanizare, economii la scară mare și semințe modificate genetic, care au crescut producția. Dar cum ar putea fi crescută agricultura cu încă 70%, când practic toate terenurile cultivabile sunt deja exploatate, când productivitatea crește în contradicție cu legea descreșterii randamentului și când riscăm să nu mai avem petrol ieftin pentru fertilizatori, irigații, pesticide și mecanizare? Logic vorbind, trebuie să existe o limită la cantitatea de teren productiv de pe suprafața Pământului, terenurile rămase fiind prea fierbinți, prea înghețate sau prea uscate. Sunt necesare energie și un considerabil efort pentru a face dintr-un teren în mod natural neadecvat pentru agricultură, un teren utilizabil.

În cursul ultimului secol, numărul persoanelor dedicate agriculturii a scăzut semnificativ, și agricultura însăși a fost reorganizată la o scară fără precedent. Am trecut de la o epocă în care fermierul cunoștea toate uneltele și cele mai mici detalii ale afacerii sale, la o lume în care fermierul este un manager, un inginer, un comerciant. Sofisticarea și tehnologia sunt impresionante. Din acest punct de vedere, sistemul agriculturii industriale din SUA este o poveste de succes: mecanizarea și industrializarea producției de alimente, capabilă să asigure cereale, vegetale și animale, toate mai mult sau mai puțin modificate genetic, furnizând populației cantități masive de hrană cu un conținut crescut în grăsimi și proteine, cu uriașe cantități de sare, zahăr și produse chimice misterioase – să nu mai vorbim de aberații de genul hrănirii vitelor cu făină făcută din carcase de animale... Această industrie, aceste

fabrici de hrană sunt posibile doar datorită petrolului (mai ales sub forma motorinei pentru mașinile agricole și pentru transport) și gazului natural (pentru producerea fertilizatorilor).

Agricultura industrială modernă poate hrăni mai mulți oameni decât orice alt sistem din istorie, și o poate face cu un număr minuscul de fermieri. Producția pe hectar este mai mare decât în orice moment din istorie. Din nefericire, aceste câștiguri în productivitate au un cost ascuns. Solul devine tot mai sărac, componentele sale nutritive dispar. O mână de sol sănătos conține miliarde de bacterii, fungi, protozoare, nematozi, cât și viermi, artropode și multe alte mici vietăți folositoare. Agricultura intensivă le elimină pe toate și face terenul rapid steril.

Cuvântul „cultură” apare, deloc întâmplător, în cuvântul „agricultură”. Această cultură, sau cultivare a pământului – așa spune mai curând, această dragoste de pământ – este formată din cunoaștere, competență, trucuri și secrete, metode de lucru, dobândite timp de secole și transmise cu grijă – și într-adevăr, cu dragoste – generației următoare, din tată în fiu, de la mamă la fiică.

În mai puțin de un secol, orbiți de confortul ce ni l-a adus combustibilul fosil, ne-am dispensat de toată această cunoaștere. Am transformat fermele în fabrici automatizate. Agricultura a ajuns de la o gestionare în familie și în comunități, la o întreprindere industrială și globală.

În această industrie, avem nevoie de 16 calorii pentru a produce o calorie echivalentă de cereale, de 70 de calorii pentru a produce o calorie echivalentă de carne. Aproximativ doi pfunzi (0,9 kg) de cereale sunt necesari pentru a produce un pfund (0,45 kg) de pește sau pui, patru pfunzi (1,8 kg) de cereale pentru un pfund de carne de porc, șapte pfunzi (3,17 kg) pentru un pfund de carne de vită. Aceasta este foarte costisitor în termenii suprafețelor agricole. Fără să mai vorbim de condițiile oribile, în majoritatea cazurilor, de producție și măcelărire a animalelor, în ceea ce se pot numi fabrici de carne – fabrici în care se pot observa comportamente care ar fi fost de neconceput în vremea bunicilor noștri. Animalele sunt tratate cu o cruzime nemaiauzită – și asta la scară masivă: doar în SUA, peste 9 miliarde de animale sunt măcelărite în fiecare an. Dincolo de aspectul etic al

problemei, este acela al calității hranei astfel produse – fără să mai menționăm sutele de milioane de excremente (saturate cu hormoni de creștere, antibiotice și produse chimice), cu care nu știm ce să mai facem, și care sfârșesc prin a se infiltra în acviferul subteran și în cursurile de apă. Iată că expresia „mâncător de rahat” devine o realitate.

Aceste gen de agricultură industrială – pentru care ar fi mai bine să fii un manager școlit într-o școală de afaceri decât fermier – este foarte productivă pentru moment; într-un secol, producția per acru (0,40 ha) a crescut cu 250%, prin ceea ce s-a numit Revoluția Verde! Această creștere masivă s-a datorat câtorva factori: în primul rând, petrolului și mecanizării agriculturii, care au permis cultivarea eficientă a unor suprafețe vaste, cu doar câteva brațe de muncă. Petrolul este de asemenea necesar pentru pomparea apei și irigarea masivă a terenurilor; iar în industria chimică, contribuie la fabricarea pesticidelor, erbicidelor și fungicidelor etc. Alți factori care intră în discuție sunt selectarea și utilizarea unor semințe mai productive, printre care și hibrizii, și utilizarea masivă a fertilizatorilor, care a crescut de la 14 milioane de tone în 1950, la 141 de milioane de tone în 2000.

Merită să înțelegem cum sunt fabricați fertilizatorii. Cele trei elemente cheie pentru creșterea plantelor sunt: azotul, fosforul și potasiul. Azotul artificial din fertilizatori se produce folosind gaz natural, care conferă energia necesară pentru convertirea azotului atmosferic în amoniac, care este o formă de azot pe care plantele o pot absorbi. Această conversie este intens consumatoare de energie: pentru a fabrica un pfund (0,45 kg) de amoniac, este necesar echivalentul unui pfund de petrol (sub formă de gaz natural). Prețul azotului artificial, și deci al fertilizatorilor, este în creștere. În ce privește fosforul, care se găsește în natură mai ales sub formă de fosfați, situația este și mai alarmantă: minele produc tot mai puțin fosfor; iar rezervele se vor epuiza în 30-40 de ani. Potasiul este abundent, dar este obținut prin electroliza hidroxidului de potasiu, un proces care necesită electricitate, adică energie. Acești fertilizatori se folosesc pentru a compensa sărăcirea și sterilitatea solului, uzat din cauza monoculturilor intensive. De fapt, cei cinci centimetri de la suprafața solului necesită sute de ani pentru a atinge un nivel optim de nutrienți,

dar poate fi distrus în câțiva ani de agricultură intensivă. Eroziunea este deosebit de intensă în cazul monoculturilor, când solul nu mai poate fi descris ca fiind pământ sănătos (adică un amestec de materie vegetală și rădăcini împletite, care susțin structura solului în cazul ploilor abundente). Acești fertilizatori sunt antrenați de apa de ploaie și împreună cu deșeurile agricole ajung în cursurile de apă și în final, în ocean. O concentrație prea mare de azot și fosfați în ocean creează zone moarte, aproape lipsite de viață marină, din cauza creșterii rapide și a extinderii letale a algelor, care se hrănesc cu aceste elemente.

Încă din anul 1985, producția agricolă mondială per locuitor a scăzut. Dacă agricultura industrială este extrem de eficientă, este de asemenea extrem de fragilă. Mai grav este că nu suntem conștienți de faptul că produsele industriei agricole și-au pierdut valoarea nutritivă: între anii 1938 și 1990, conținutul în proteine al grâului și orzului a scăzut cu 30-50%, iar 22-39% din conținutul în minerale s-a pierdut. Între 1920 și 2001, concentrația de proteine, uleiuri și aminoacizi a scăzut cu 25%.

Deșertificarea este un alt proces care s-a accelerat din cauza activității umane. Adesea, este un rezultat al pășunatului excesiv pe terenuri sărace în plante. Când vântul bate peste aceste terenuri golașe, stratul subțire fertil este spulberat, și rămâne doar solul arid, care este incapabil să rețină apa de ploaie, ceea ce înrăutățește situația și mai mult. Deșertul se extinde peste aceste terenuri, foarte rapid, făcându-le sterile. Deșertificarea este o problemă în China, unde deșertul Gobi a ajuns la 150 de mile (241,4 km) distanță de Beijing. Problema este enormă pe continentul african. În Nigeria, peste 1.350 de mile pătrate (3.496,5 km pătrați) de teren sunt pierdute astfel în fiecare an.

Dacă un miliard de oameni suferă deja de malnutriție și subnutriție cronică în prezent, ce va fi mâine, când vom fi cu câteva miliarde de locuitori mai mulți? Ne confruntăm cu o situație dificilă în care vor trebui depuse eforturi considerabile pentru a hrăni populația lumii – și chiar și aceste eforturi vor primejdi situația deja fragilă. Cu cât trece timpul, cu atât este mai grav, și riscăm să vedem la scară globală un fenomen ce a fost izolat până în prezent la doar câteva țări. În Haiti, cetățenii nu se mai pot hrăni din cauza epuizării solului prin decenii de gestionare greșită, Rwanda a

trecut printr-o măcelărire în masă (război civil), parțial și din cauza deficitului de terenuri agricole, limitate la populația burgheză.

Este util să menționăm că Rusia și China au implementat o politică de creare de rezerve masive de hrană. Aceste țări nu au uitat că revoluțiile care au cauzat atâtea victime și distrugere în decursul istoriei lor, au fost catalizate de criza alimentelor. Așa că guvernele acestor țări adoptă o viziune pe termen lung și depozitează orez și cereale pentru a preveni astfel de șocuri, dacă cumva prețul orezului crește brusc sau producția se prăbușește. Și deoarece produsele agricole sunt considerate de importanță strategică, s-au impus și limite la exporturi.

Deci nu, Malthus nu a greșit; doar că el nu a prevăzut petrolul și Revoluția Verde.

Totuși, am putea produce mai mult, dacă am adopta o dietă săracă în proteine animale. În India, doar cinci la sută din producția de cereale se consumă pentru hrana animalelor, în timp ce în SUA se consumă 60%. Tendința în lume este către o dietă bogată în proteine animale, urmându-se exemplul națiunilor Vestice. Nefiind suficient teren pentru a se răspunde acestei cereri, prețul cerealelor va crește, iar oamenii cei mai săraci nu vor mai fi capabili să se hrănească. Producția de bio-combustibili nu va ajuta cu nimic în această problemă, deoarece utilizarea unei părți din producția de porumb pentru alimentarea vehiculelor va însemna cu tot atât mai puțin porumb pentru consumul alimentar. În sfârșit, o mare cantitate de hrană (estimată la o treime) este risipită sau aruncată, în timp ce în țările sărace, 10-15% din stocurile de hrană sunt distruse de rozătoare sau insecte.

Rezultatul acestor probleme este că prețurile produselor vor crește și mai mult, și vor crește în salturi tot mai frecvente. În anul 2007, printre o creștere masivă a cererii, inundații, secetă, prețuri crescute la fertilizatori și speculații financiare, prețurile alimentelor au crescut cu 40% în medie.

Ce vom face? Africa, un continent istoric fertil și slab populat, va ajunge la o populație de un miliard până în 2025. Va fi posibilă hrănirea doar a 25% din populație pe baza terenurilor agricole de acolo. Așa că vor fi 750 de milioane de africani care vor suferi de foame cronică, care vor trebui să fie salvați, sau o parte dintre ei

vor emigra sau vor suferi o descreștere drastică a populației – un eufemism politicos pentru a spune că sute de milioane dintre ei vor cădea pe loc de foame. Astfel de probleme nu se vor putea gestiona fără o mulțime de complicații.

Mulți au prezentat argumentul că OMG-urile (organismele modificate genetic) folosite deja la bumbac, soia și porumb vor constitui soluția miracol. Primii ani de utilizare a acestora au arătat că productivitatea lor scade rapid, fără să mai menționăm și riscul de contaminare a recoltelor normale sau efectele lor asupra sănătății, care sunt încă dificil de măsurat. Gestionarea privată a OMG-urilor le răpește fermierilor mijloacele de a produce propriile semințe, și în viitor, a propriului șeptel.

Totuși, mai există o soluție la aceasta, care în pofida faptului că este simplă, s-a dovedit eficientă. În țările în care încă se mai practică agricultura tradițională, cunoscută și sub numele de permacultură, sau agricultură organică de subzistentă, nu există foamete, apa nu este suprautilizată și nu sunt necesari fertilizatorii. Asociate cu o rată a nașterilor scăzută, aceste tehnici pot fi inspiratoare. Dar dincolo de inițiativele unor grupuri mici de fermieri, autoritățile publice preferă să subvenționeze agricultura industrială. Aceasta este distructivă, ineficientă pe termen lung, și consumă excesiv apă, energie și fertilizatori poluanți; dar are sprijinul unor cercuri de influență bine organizate (*lobbying*)...

În timp ce suntem la cheremul cercurilor de influență, să ne gândim la lupta acerbă a unor țări de a-și menține sau mări producția de pește. Cantitatea de pește a scăzut cu 90% într-un secol. În 1950, au fost recoltate din mare 19 milioane de tone de pește și fructe de mare; cantitate care a crescut la 93 de tone în anul 1997. De atunci, cantitatea recoltată scade constant. Există părți din ocean unde nu se mai găsește niciun pește – zone complet moarte. Până în anul 2010, peste 75% din ecosistemele marine se estimează că vor fi epuizate.

Familia soției mele își petrecea vacanțele în Île d'Oléron, pe coasta atlantică a Franței, încă din anii '50, și povestea pe care ei o spun este anecdotică, dar edificatoare: timp de decenii, se puteau pescui, cu o singură aruncare de năvod, o mulțime de pești și de crustacee, dar în prezent, nu mai este niciun pește, cu excepția anumitor specimene exotice, care se pare că au migrat acolo din cauza creșterii temperaturii apei.

Dacă adăugăm la aceasta acele adevărate insule de plastic de câteva ori mai mari decât Franța sau Texas, care s-au format prin acumulare în Oceanele Atlantic și Pacific, începem să înțelegem efectele dăunătoare ale industriei, atât de „grijulii” cu ecosistemele marine, încât le transformă în adevărate găleți de gunoi ale lumii. Mai grav, cantitatea de plancton, adică de microorganisme ce servesc drept hrană de bază în lanțul trofic marin, a scăzut drastic: cu 40% față de anii '50, din cauza poluării și schimbărilor în aciditate (care afectează și corali, o altă victimă indirectă a activității umane). Râurile sunt de asemenea puternic afectate de poluare, ceea ce conduce la dispariția peștilor – cum este de exemplu în China, unde 80% din râuri nu mai conțin niciun fel de pește. Și toate acestea se accelerează. În acest ritm, va dispărea industria pescuitului până în anul 2050, din lipsa peștilor. Aceasta este o tragedie pentru comunitățile de pescari, cărora le rămâne doar pirateria ca alternativă.

La fel de devastator ca și lipsa hranei, este faptul că de la ultima extincție în masă de acum 65 de milioane de ani, niciodată speciile de animale și vegetale nu au dispărut atât de rapid cum dispar acum. Această dispariție reprezintă 25% din mamifere, 15% din păsări, 50% din reptile, 33% din conifere, 75% din plantele cu flori etc. Este pur și simplu colosal. La fiecare 10 minute dispare o specie. În realitate, cifra exactă nu este cunoscută, deoarece nu știm câte specii există pe pământ. Estimările variază între 1,5 milioane și 100 de milioane. Ce este sigur este că o astfel de extincție – datorată defrișărilor, dispariției habitatelor, pescuitului excesiv, deșertificării, poluării cu erbicide și insecticide, monoculturii și multe altele – face ecosistemele chiar și mai fragile și le împinge la prăbușire.

Toată lumea știe că poluanții sunt periculoși, dar pericolul este în general subestimat. În afară de moartea animalelor care interferează cu ei, poluanții cauzează diformități, schimbând comportamentul social și reproductiv al animalelor, devenind tot mai concentrați cu înaintarea pe lanțul trofic, sfârșind în trupul prădătorului ultim – omul. Cancerul a devenit ceva obișnuit. 15% din femeile americane au suficient mercur în organism pentru ca o eventuală sarcină să fie expusă riscului.

Echilibrele naturale fac viața posibilă. Dacă aceste echilibre sunt subminate, crește riscul de boli și otrăvire. Distrugem în

prezent specii folositoare, așa cum o demonstrează moartea în masă a albinelor. Umanitatea are nevoie de multitudinea de binefaceri pe care plantele, insectele și microbii le oferă. A distruge biodiversitatea înseamnă sinucidere.

Această scădere drastică a diversității biologice și alimentare se reflectă în dispariția unui număr de varietăți de grâne cultivate. În SUA, *National Center for the Preservation of Genetic Resources* (Centrul Național pentru Conservarea Resurselor Genetice) a comparat semințele vândute în 1903 cu cele vândute în 1983. Rezultatele vorbesc de la sine:

VARIETATEA	1903	1983
Sfeclă	288	17
Varză	544	28
Porumb	307	12
Salată	497	36
Pepene	338	27
Mazăre	408	25
Ridichi	463	27
Dovleac	341	40
Roșii	408	79
Castraveți	285	16

Această diminuare apare și la cereale, orez și animale pentru reproducere. Această deteriorare a bazei genetice ne face mai fragili în fața bolilor sau paraziților legați de vreuna dintre speciile de care depindem.

Este oare posibil ca oamenii să ajungă să gestioneze întreaga natură mai bine, prin principii economice? Aceasta este întrebarea la care Alain de Benoist caută să răspundă în cartea sa, *Demain, la décroissance! Penser l'écologie jusqu'au bout* („Mâine, Declinul! A gândi ecologic până la capăt”). Problema este că până acum, nicio măsură nu a reușit să prevină deteriorarea globală a situației. Prohibițiile au rareori caracter obligatoriu și sunt chiar și mai rar respectate. Taxele și amenziile sunt adesea derizorii, în comparație cu daunele produse. Practicile ecologice, deși bune, sunt insuficiente pentru a inversa tendințele generale. Principiul conform căruia „cel care poluează plătește”, care prevede ca

poluarea să fie taxată proporțional cu daunele produse, se aplică pe ici pe acolo, dar rezultatele nu sunt concludente. Mai grav, studiile au arătat chiar că unele trucuri au permis unor companii să se îmbogățească pe spatele contribuabililor. „Autorizațiile de mediu” pot fi evaluate doar pe baza unui program inventat, bazat pe presupuneri, deoarece este imposibil de determinat prețul total al poluării într-un anumit caz – deoarece nu știm care vor fi consecințele pe termen lung. În ce privește „principiul precauției”, cum ar putea fi evaluate riscurile? Cine va decide ce măsuri să fie luate? Factorii de decizie politică? Aceștia sunt cantonați într-o logică electorală pe termen scurt. Experții? Aceștia sunt adesea numiți de comisii ce răspund în fața unor puteri politice. Oameni de știință? Aceștia sunt suspecti de activități părtinitoare (*lobbying*). Industriașii? Ei sunt orbi față de consecințele pe termen lung sau chiar mediu. Iar opinia publică este departe de a fi mai luminată; într-adevăr, ea este manipulată de mass-media, ce aparține marilor corporații industriale.

Toate aceste probleme sunt conectate. Dacă începe deficitul de apă, vom avea nevoie de petrol pentru a opera instalațiile de forare pentru a săpa noi puțuri și să alimentăm pompele. Dacă prețul petrolului crește, rezultatul va fi o creștere abruptă a prețurilor alimentelor. Dacă ardem mai mult petrol și cărbune, va fi mai multă poluare și mai multe gaze de seră acumulate. Dacă defrișările vor crește pentru a crea mai multe terenuri agricole, pierdem biodiversitatea și distrugem ecosistemele importante pentru supraviețuirea noastră. Există o șansă ridicată ca orice am face, să punem în mișcare cicluri distructive greu de oprit.

Ecosistemul din care face parte, și de care depinde omul, este fragil. Este pe cale de a se prăbuși.

Ce putem face? În loc să conserve ecosistemele, solurile, speciile și mediul în general, activitatea industrială le distruge. Și totuși, acestea sunt adevăratele, singurele și indispensabile baze ale prosperității noastre pe pământ. Fără natură, nu există hrană. Fără hrană... cred că înțelegeți la ce mă refer.

MIKE ZBIARĂ ÎN TELEFON:

„Nu dau doi bani pe criza fosfatului! Ce o să fac eu cu mii de acri de porumb? Am nevoie de blestematul acela de fosfat, în special pentru că nu-mi pot permite motorină pentru mașini. Te avertizez, dacă nu primesc fertilizatorul pentru care am plătit, o să ratez piața englezească, și atunci o să trimit avocații după fundul tău!”

Mike este într-o situație dificilă. Deși are 58 de ani, mai are 10 ani de plătit la bănci – aducerea noilor combine agricole de treierat la standarde europene l-a costat scump... și deja a vândut viitoarele recolte... și acum nu este timpul pentru deficit de fertilizatori. Știe că producția lui a scăzut. Se pare că solul nu mai este la fel ca înainte. „Prea slab”, au zis experții cu doi ani în urmă. Și seceta înrăutățește situația. Nicio picătură de ploaie de trei luni încoace. Incredibil. În 45 de ani de muncă nu a mai văzut așa ceva. Cel puțin a reușit să irige cum trebuie – nu ca la ferma din vecini, unde nu au apă nici pentru porci. Cu atât mai bine, dacă ne gândim la munții de rahat produși de porci! Pfui!

„Ce este bun pentru Wall Street este rău pentru America.”

Paul Krugman, economist

(2011)

„Rezerva Federală Americană (American Federal Reserve) nu este rezervă, nici federală și nici americană.”

Eustace C. Mullins, cercetător

(1923-2010)

„Este foarte bine că oamenii acestei națiuni nu înțeleg sistemul nostru monetar și bancar, pentru că dacă ar înțelege, cred că ar începe o revoluție înainte să ne prindă răsăritul zilei de mâine.”

Henry Ford, industriaș

(1864-1947)

„Sistemul monetar actual, având ca rol central dolarul în schimburile comerciale și ca valută de rezervă, este un produs al trecutului.”

Hu Jintao, Președintele Republicii Populare Chineze

(2011)

„Inflația este ca pasta de dinți. Odată ce iese din tub, este imposibil de introdus înapoi.”

Karl Otto Pöhl, economist

(1995)

SFÂRȘITUL SISTEMULUI FINANCIAR

Am văzut că trăim într-o lume cu tot mai mulți oameni, tot mai puțin petrol și alte resurse, și care este în pericol de crize nutriționale și ecologice. Într-o astfel de lume, creșterea economică este nimic mai prejos decât o necesitate.

Ideea creșterii economice ne apare ca fiind naturală în prezent, dar este de fapt o idee nouă. Era necunoscută în cea mai mare parte a istoriei omului, când omul căuta doar să supraviețuiască și să-și reproducă structurile sociale, îmbunătățindu-și marginal condițiile de existență. Creșterea economică este principala caracteristică a economiei industriale. Mai mult, în secolul trecut, creșterea economică a devenit o obsesie în așa măsură, încât recesiunile erau denumite perioade de „creștere negativă”. Puteți vedea acestea în toate discursurile și comentariile: creșterea economică este bună, opusul ei este rău. Vrem tot mai multă creștere, mai mult comerț, mai multă prosperitate, mai mult, mult mai mult, mereu mai mult. Creșterea economică a fost făcută posibilă prin utilizarea energiei fosile; astfel, ceea ce majoritatea oamenilor numesc „bogăție” – adică niște cifre într-un cont de bancă – este în realitate produsul mai multor resurse primare.

În orice caz, trebuie să admitem că în creșterea economică meteorică a ultimelor două secole, anumite activități au rămas aproape de principala sursă de bogăție. Activitățile care contribuie cu adevărat la prosperitate sunt cele legate de producția de energie și de bunuri industriale, agricultura, cercetarea și progresul tehnologic, îngrijirea medicală etc., dar vedem că deja de mai mulți ani, lumea occidentală nu mai este dominantă în aceste domenii. Pierde din putere. Dacă luăm în considerare prima putere economică, SUA, ca referință, vedem că este într-o fază de declin abrupt.

SUA ÎN 1950	SUA ÎN 2010
Cel mai mare producător și exportator de petrol din lume	Cel mai mare importator de petrol din lume
Cel mai mare producător și exportator de mărfuri industriale și de consum	Cel mai mare importator de mărfuri industriale și de consum
Creator de locuri de muncă și bunăstare	Distrugător de locuri de muncă în industrie, prin externalizare
Practic auto-suficientă în ce privește toate resursele	Cel mai mare importator de resurse naturale din lume
Cel mai mare creditor din lume	Cel mai mare datornic din lume

Destinație pentru imigranți calificați	Destinație pentru mase de imigranți necalificați
40 de muncitori activi pentru fiecare pensionar	3,3 muncitori activi pentru fiecare pensionar

Peste 50% din produsele finite cumpărate de americani și europeni sunt importate. Pentru prima dată în două secole, Occidentul nu mai este stăpânul jocului. Trei cuvinte pot explica acest eșec: orbire, lăcomie și aroganță. Liderii politici și economici poartă o responsabilitate strivitoare. De ani de zile, am urmărit cu toții, fascinați, ascensiunea Asiei, doar pentru a descoperi, prea târziu, că se datorează ajutorului și finanțării noastre. Prin exportul de muncă și cunoștințe practice, am creat condițiile unei noi dependențe.

Peste tot în Vest, liftul social pare blocat definitiv. Chiar americanii înșiși au dubii cu privire la „Visul American”. În Europa și în SUA, prin exportul de locuri de muncă în străinătate și externalizare, conducătorii de afaceri și politicienii au trădat implicit încrederea angajaților și constituenților lor, și au călcat astfel în picioare contractul social ce clădește o națiune. Pentru ca sistemul nostru economic actual să funcționeze la maxim – și pentru a maximiza prezentul în detrimentul viitorului și profitul unui număr minuscul de privilegiați, în detrimentul restului umanității – toate barierele logistice, politice, morale și culturale au trebuit să fie aruncate în aer. A devenit un fapt împlinit odată cu sfârșitul Uniunii Sovietice. Atunci, modul de gândire indian și chinezesc s-a schimbat, oferind o sursă de muncă ieftină Vestului. S-a stabilit rapid un proces de transfer de locuri de muncă și industrie din Vest către țările în curs de dezvoltare. Această globalizare a accelerat dezmembrarea infrastructurii industriei, care a permis cândva Europei și apoi Statelor Unite să domine lumea.

Acest proces nu este „liberalism” (sau „hiper-liberalism” așa cum este numit uneori în Europa): este socialism pentru cei bogați, deghizat în beteala „pieței” și „liberalismului”. Globalizarea este modul ideal de privatizare a profiturilor marilor companii (prin producție în străinătate), de socializare

a pierderilor (obținerea de subvenții pentru costurile sociale ale șomajului, cauzate companiilor locale), apoi – culmea nesimțirii – obținerea ajutorului de stat, adică din fondurile plătitorilor de taxe, pentru ei, ori de câte ori pierd bani. Niciodată nu a fost mai profitabilă investirea în anumite cercuri de influență (lobbying)!

Globalizarea permite distribuitorilor pe scară largă să masacreze afacerile mici și artizanii, venind cu prețuri mici, posibile datorită economiei pe scară largă și producției în țări cu costuri scăzute, care nu sunt pretențioase cu privire la condițiile de muncă. Totuși, aceste mici afaceri și acești artizani, au fost cândva inima structurii sociale, nu doar datorită muncii lor, utile prin ea însăși, ci pentru că activitatea lor întărea legăturile comunității în vecinătatea lor, în orașele lor, în regiunile lor. La început, am externalizat producția în Europa de Est, de exemplu, pentru salarii de cinci-euro-pe-zi, iar mai apoi în Asia, pentru 99-eurocenți-pe-zi. Am distrus „solul fertil” al economiei noastre, la schimb pentru produse ieftine.

Dar vai, multinaționalele nu sunt legate de nicio țară. Nomade și bastarde, majoritatea dintre ele sunt instalate în „câmpiile Elizee” financiare (paradisuri financiare, n.t.); plătesc foarte puține taxe, mulțumită jocurilor contabile netransparente, costurile și veniturile sunt inteligent împărțite între filialele complexului lor organism. Adesea, aceste mari grupuri beneficiază de subvenții generoase, în timp ce contribuția lor locală este insignifiantă. În zonele intens externalizate, rămâne doar pustiu: închiderea fabricilor, care erau adesea singura sursă de angajare locală, poate ruina un întreg oraș, producând adesea moartea profesională și socială a locuitorilor săi. Orașele de tip Detroit și Coventry ale lumii sunt din ce în ce mai numeroase.

Liberalismul economic a fost original un simplu sinonim pentru competiția liberă și libera inițiativă, cu care sunt foarte de acord; acestea înseamnă accesul la capital, dreptul de a face afaceri fără bariere birocratice, și transparență. Dar „liberalismul” care predomină în economia mondială actuală este ceva cu totul diferit (Edward Luttwak l-a denumit „turbo-capitalism”). Nu există exemple în istoria omenirii de astfel de procedee: liderii de afaceri încep prin a anihila locurile de muncă din propriul lor cartier, pentru a le transfera în țările unde le convin salariile mici

și lipsa drepturilor sociale. Apoi, confruntat cu cererile crescânde ale țării gazdă (ale cărei poziții devin tot mai puternice pe scena lumii), sunt de acord să anihileze inovația, lăsând-o să fie preluată de acestea. Aceasta este descris de jurnalistul francez Eric Laurent în cartea sa, *The Scandal of Off-Shoring: „The Rise of China and India is Built Upon the Future Cadaver of the West”* (Scandalul externalizării: „Ascensiunea Chinei și Indiei se Clădește pe Viitorul Cadavru al Vestului”).

Costul uman al acestor tribulații este mare atât în China și India, cât și în Vest. Agresiunea reală comisă împotriva muncitorilor din țările în curs de dezvoltare, cât și asupra muncitorilor din Vest, ale căror locuri de muncă au fost externalizate, este teribilă. Muncitorii ale căror locuri de muncă nu au fost încă externalizate nu mai au siguranța unor angajatori loiali și previzibili, și sunt tot mai expuși unei competiții darwiniste între ei. Furnizorii sunt forțați să se lupte cu ferocitate între ei pentru a supraviețui. Și toate acestea sunt, teoretic, pentru beneficiul consumatorului, care în curând va rămâne fără un loc de muncă sau într-o situație precară, și deci, oricum nu va mai avea mijloace să consume! Pentru a obține un beneficiu pe termen scurt, afacerile Vestice au ruinat cetățenii și muncitorii în propriile țări și le-au furnizat viitorilor concurenți mijloacele de a-i domina. Doar unul din trei angajați care și-a pierdut locul de muncă în Europa și SUA va găsi un altul, și întotdeauna mai prost plătit. Scăderea veniturilor și a puterii de cumpărare ale gospodăriilor și angajaților din Vest se accelerează. Aceasta este valabil în special pentru clasa de mijloc, care devine o clasă de muncitori săraci, obligați să-și folosească tot mai mult cărțile de credit pentru a-și menține stilul de viață.

MAI MULTĂ MUNCĂ, CU MAI PUȚIN CÂȘTIG

Globalizarea a fost o adevărată furtună pentru țările bogate, târându-le în jos, producând sau accelerând dezindustrializarea, șomajul, nesiguranța, imigrarea de capital, externalizarea și scăderea producției. Economistul american și câștigător al premiului Nobel, Joseph Stiglitz, afirmă în mod franc:

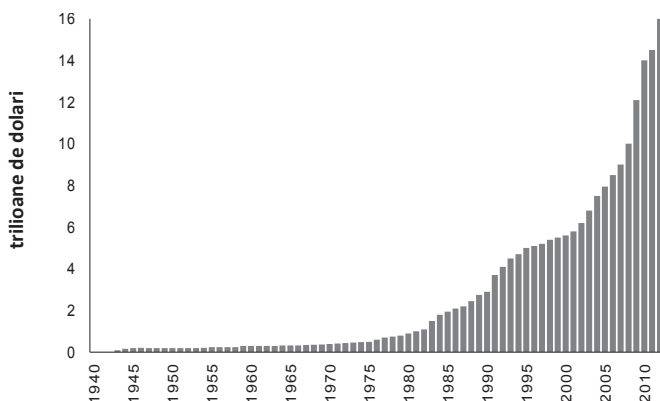
Joaca de-a struțul, prin ascunderea capetelor noastre în nisip, pretinzând că toată lumea va beneficia prin globalizare, este nebunie. Problema cu globalizarea în prezent provine exact din faptul că puțini vor beneficia de ea în Vest, iar majoritatea vor suferi din cauza ei.

Toate acestea sunt decise de către elite care se comportă ciudat. Ei dețin puterea politică, economică și financiară. Sunt auto-suficienți și devotați cultului propriei persoane, fiind caracterizați de lipsă de empatie față de cei aflați în dificultate. Le place să evoce presupusele beneficii ale globalizării, care de fapt accelerează declinul propriilor lor țări. Omogene, nomade, cosmopolite și lucrând în rețele, aceste elite disprețuiesc realitatea omenească a concetățenilor lor și le pasă prea puțin de soarta națiunilor care-i găzduiesc.

Deja începe să se vadă aceasta.

La începutul anilor '90, bancherul american J. P. Morgan a estimat că sistemul capitalist nu poate funcționa dacă diferența dintre salariile directorilor și cele ale muncitorilor depășește un factor de 30 sau 40. În prezent, este de peste 1.000! 20% dintre cei mai înstăriți americani contribuie la jumătate din cheltuielile pentru consum. Cei 80% rămași, devin rapid tot mai săraci, căzând în datorii tot mai mari, care-i elimină complet din ciclul investițiilor și economiilor. Europa se va apropia de aceleași cifre în câțiva ani. În lume, 1% dintre cei mai bogați oameni posedă 23% din totalul bogățiilor. Și aceasta începe să se vadă tot mai mult. Ceea ce mai începe să se vadă este creșterea nivelului de datorii în țările Vestice. Toate acumulează datorii rapid, care pentru unele sunt periculos de mari (Japonia, SUA, Italia, Franța, Germania, Regatul Unit al Marii Britanii, Spania, Belgia etc.) De exemplu, SUA: putem vedea în graficul de mai jos că creșterea datoriei naționale este impresionantă – ajungând la 17 trilioane de dolari în 2013. Observați că curba de creștere arată familiar – este exponențială!

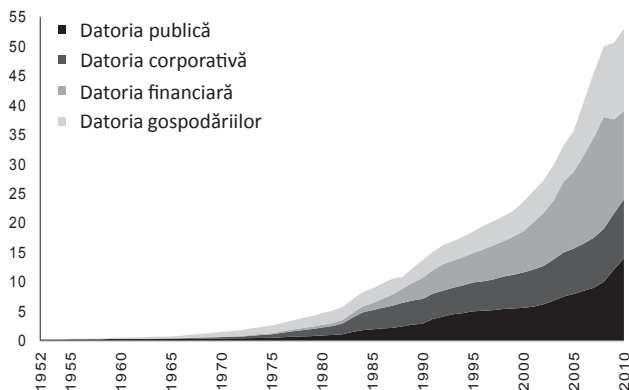
Cum să supraviețuiești tu și cei apropiați

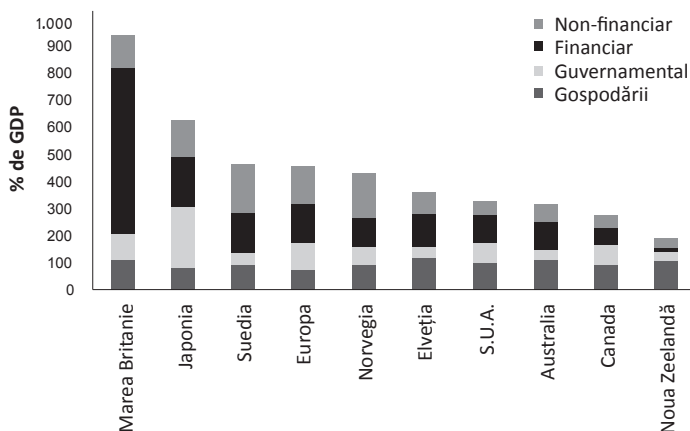
Pentru a înțelege cât este un trilion – adică o mie de miliarde – trebuie să vi-l imaginați în termeni concreți. Noua bancnotă de o sută de dolari este de cca. 1 mm când este pusă într-un teanc. Este nevoie de o sută de mii de bancnote pentru a clădi un teanc de 1 m, și de o sută de milioane de bancnote pentru a obține un teanc de 1 km. Un trilion este un milion de milioane; ar forma un teanc de bancnote de o sută de dolari, de 100 de kilometri înălțime.

Graficul de mai jos arată datoria publică a SUA; fiind adăugată datoria familială, datoria financiară, datoria corporativă etc., cifra rezultată este și mai impresionantă: peste 50 de trilioane de dolari!

Conform cu anumiți economiști, datoriile ar trebui să includă și datoriile contingente ale băncilor. Cu această adăugare, datoria reală a SUA ar fi de 200 sau 300 de trilioane de dolari! Acestea sunt numere amețitoare, și în final, înseamnă un singur lucru: *falimentul*.

Aceasta nu este doar soarta SUA. Este o situație care se întinde peste tot Vestul. Într-adevăr, dacă datoria totală (federală + financiară + familială etc.) se măsoară ca procent din GDP (Gross Domestic Product – Produsul Intern Brut), atunci Japonia și unele țări europene se revelează a avea niște niveluri amețitoare de îndatorare.

De unde această explozie de datorii?

Din anii '80, economiile Vestice, în special cea a SUA și UK, au devenit excesiv finanțate și excesiv orientate către servicii, fără să mai producă la fel de multă bogăție reală (produse de materii prime, industriale sau agricole). Fără să mai fie competitive la scară internațională, au devenit, în primul rând, niște generatori giganți de datorii. Sistemul de rezerve fracționare a permis băncilor publice și private supra-finanțarea creării de credite (*over-leverage their creation of credit*; ceea ce înseamnă datorii, pentru simplii cetățeni, ca mine și ca tine). Sistemul monetar actual, care nu se mai bazează pe bunuri standard, cum sunt aurul sau argintul, ci sunt calculate pe hârtie, în cifre, poate fi expansionat la infinit. Rezerva Federală Americană a generat bani și credite cu o viteză nemaîntâlnită în istorie. Această creștere a furnizării de bani nu corespunde niciunei bunăstări noi, reale. Mai grav este că timp de 60 de ani, politicienii nu au încetat crearea de programe de cheltuieli pentru a-și finanța promisiunile electorale: mai multă

bunăstare și programe de sprijin, mai multe subvenții pentru a calma diferite grupuri de presiune, mai multe alocații și „ciolan” pentru tot felul de grupuri de interese, mai multe aventuri de politică externă... Nu contează că economia reală nu poate genera suficiente venituri din taxe rezonabile, pentru a finanța toate acestea. Există împrumutul pentru a acoperi pierderile. Oferta abundentă de tot felul de credite facile, permite ca cetățenii să acumuleze enorm de multe datorii private. S-au dus zilele când trebuia mai întâi să economisești pentru a putea cheltui. În epoca „vreau totul chiar acum”, este ușor să luăm împrumuturi pentru a cumpăra imobile, să acoperim consumurile zilnice și chiar să jucăm la bursă; când bulele de săpun ale speculațiilor se sparg, se creează altele noi.

Această credință șocantă – că cel mai important lucru, economic vorbind, este să-i convingi pe oameni să cheltuiască mai mult – ar putea fi prezentată lumii ca o nouă filosofie socială. Economistul britanic John Maynard Keynes (1883-1946) și discipolii săi dau vina pe ceea ce ei consideră ca fiind nesatisfăcător referitor la situația economică actuală, și anume tendința scăzută a oamenilor de a cheltui. Pentru a fi prosperi, nu trebuie crescută producția, ci trebuie crescut consumul. Ideea de „tendință de a consuma” („*propensity to consume*”) îi permite lui Keynes să considere economiile ca fiind un fel de sold rămas, rezidual, ce a rămas după consum, un act pasiv.

Acest mod de a gândi este atât de universal acceptat, încât modul nostru obișnuit de a măsura Produsul Național Brut (PNB) nu ia în considerare efectul datoriilor. Îl ignoră complet. Dacă, de exemplu, am împrumutat șase dolari pentru a investi într-o afacere, creând astfel un dolar profit, care ar fi sau ar trebui să fie adăugat la PNB, în mod bizar, doar acel dolar este socotit, dar nu și datoria făcută pentru câștigarea lui. În cazul oricărui individ sau a oricărei companii, datoria trebuie să fie inclusă ca pasiv (datorie), altfel este suspectat de fraudă. Dar nu și când este vorba despre guvern!

PNB nu ia în considerare nici sărăcirea rezultată din epuizarea resurselor naturale. Sărăcirea ar trebui scăzută din cantitatea totală pentru a rezulta nivelul de bunăstare real. În orice caz, puteți observa că creșterea economică este zero sau chiar

negativă, deoarece toate materiile prime și toate formele naturale de energie consumate în prezent sunt la modul esențial complet pierdute pentru generațiile viitoare. La fel ca în cazul unui jucător de noroc compulsiv în cazino, datoria începe într-o manieră ad-hoc și aparent acceptabilă. Trebuie investit în active de producție, cum sunt șosele noi, poduri și infrastructură în general. Apoi, programele sociale trebuie activate (fonduri de pensii, ajutoare de șomaj etc.) sau programele de interes public (educație primară, universități, spitale etc.) Uneori, trebuie finanțat câte un război. Atunci, se măresc datoriile, pentru finanțarea unui sistem permanent de apărare națională. Apoi, trebuie susținute războaiele preventive, deoarece industriile strategice (sau presupuse a fi strategice) trebuie subvenționate. În sfârșit, o birocrăție complexă este necesară pentru a gestiona toate aceste programe și activități. Factorii de decizie politică și economică sunt atât de prinși în acest mecanism, încât nimeni nu are vreun interes personal să schimbe sistemul. Sunt cariere în joc, obiceiuri, și mai presus de orice, frica de a deranja ceva ce pare să funcționeze așa de bine. De fiecare dată, experții ne încurajează obiceiurile noastre zilnice și ne explică că de data asta, va fi altfel. „Ai încredere în noi!”

Acest proces nu este caracteristic doar societății noastre moderne. Cetățenii Imperiului Roman primeau pâine gratis în fiecare zi. Era o cheazășie a stabilității sociale, dar pentru statul roman, implica achiziții colosale de grâne egiptene. Curând, pentru a proteja grânele, au trebuit să fie mobilizate mari armate navale și teritoriale. A devenit imposibil de evitat tentația de a folosi aceste forțe pentru a cucerii, ocupa și a asigura sursele de aprovizionare pentru sine.

În istorie, de fiecare dată când o națiune a încercat să trăiască peste capacitățile proprii prin crearea de datorii, nu a mai fost capabilă apoi s-o controleze – ceea ce a cauzat prăbușirea economiei. Dacă injectezi sume tot mai colosale în economie, cu o frecvență accelerată, rezultă un efect de expansiune artificială (boom economic), care se sfârșește imediat ce nu mai sunt disponibile resurse fiduciare suplimentare pe piață. Zborurile către resursele reale rămase se accelerează (aur, argint, teren, active de producție). Apoi, întregul sistem se poate prăbuși, așa cum s-a petrecut în Republica de la Weimar (Germania între 1919

și 1933), Uruguay, Argentina și recent în Zimbabwe. Economistul australian Ludwig von Mises (1881-1973), adversarul lui Keynes, crede că „datoria [a fost] peste tot și întotdeauna anticamera falimentului”.

Să vedem în continuare cum funcționează datoria, și care este impactul său real asupra economiei.

Mai întâi, să definim termenul „inflație”: inflația apare atunci când creșterea monetară este mai mare decât producția de bunuri și servicii. Prețurile crescute sunt, în ultimă instanță, o consecință a inflației (chiar dacă nu se vede aceasta imediat).

Acum să ne punem de acord asupra definiției simple și realiste a termenului „datorie”: o datorie este o creanță asupra bunăstării viitoare. Dar bunăstarea este în întregime fructul muncii omului. Datoria este, prin urmare, o creanță asupra muncii viitoare a omului.

Datoria operează conform principiului rambursării viitoare și a dobânzilor. Deoarece un creditor poate reinvesti dobânzile (adică să le transforme în și mai multă datorie), poate în esență să câștige dobânzi din dobânzi. Extinderea debitului urmează deci o funcție neliniară, care așa cum am văzut mai sus, este... știe cineva? Nimeni?! Corect! – este exponențială! (Cei din fundul clasei, vă rog să fiți atenți!)

Deci dacă datoria nu este plătită, trebuie să muncim în eternitate, și în acest caz, datoria înseamnă sclavie.

Cu fiecare creștere a datoriei, creditorul presupune că pentru a se putea plăti datoria și dobânzile, viitorul va fi mai măreț ca prezentul. Și nu doar un pic mai măreț, dar în mod exponențial mai măreț. Mai multe mașini cumpărate și vândute, mai multe case construite, mai multe salarii plătite, mai multe taxe și contribuții plătite, mai mult petrol consumat; totul exponențial mai mult. Mereu MAI MULT!

Păi dacă se cere mereu mai mult, dar noi suntem siguri că nimic nu poate să crească pe vecie, cum credeți că se vor sfârși toate acestea?

Rezultatul simplu și inevitabil va fi că o mare cantitate din ce se consideră a fi bogăție va dispărea în ceață, deoarece există prea multe datorii pe seama unui viitor al cărui potențial de creștere este prea limitat.

Deci, cum scăpăm de datorii? Există trei modalități:

1. Plata lor.

Pentru aceasta, sunt necesare mai multă productivitate și creștere economică, care vor deveni dificile într-o lume cu resurse finite. Alternativ, veniturile statului pot fi crescute prin creșterea taxelor, ceea ce este rareori popular, mai ales dacă sunt folosite pentru a plăti dobânzi și nu pentru investiții ce ar folosi direct electoratului. Un alt mod este reducerea cheltuielilor statului, prin implementarea unui program de austeritate, o măsură ce nu este populară de asemenea. Rusia de exemplu, și-a plătit datoriile după 10 ani de sacrificii dureroase.

2. Neplata lor (incapacitate de plată).

Incapacitatea de plată este simplă: pur și simplu nu ne mai plătim datoriile. Este extrem de eficient. Să luăm un exemplu: un fond de pensii deține 10 miliarde creanțe la niște companii, cum sunt: Nestlé, L'Oréal, Coca-Cola sau Siemens. Dacă aceste companii falimentează, intră în incapacitatea de plată a datoriilor, și după lichidarea activelor de producție, creanțele nu mai valorează nimic. În acest caz, pensionarii au cu 10 miliarde de dolari mai puțin de împărțit între ei. Presto! Veniturile și standardul lor de viață se scufundă. Uneori este necesar ca companiile și indivizii să falimenteze ca să-și respecte obligațiile. Dar aceasta este o politică foarte dificilă de urmat pentru orice țară: procesul presupune sacrificii, pe care politicienii și populația preferă să le evite.

Când are loc insolvența, nu se mai poate refinanța datoria publică, și astfel, nu mai sunt lichidități; țara respectivă intră într-un blocaj (cel puțin temporar). La început, națiunea respectivă devine un fel de paria, și ceilalți se vor feri să-i mai acorde împrumuturi. Nu va mai avea de ales decât să-și reactiveze valuta proprie (sau să creeze alta nouă), la o rată de schimb foarte scăzută. Politic vorbind, insolvența nu este adesea un punct de plecare bun, deoarece riscă să creeze șomaj și sărăcie cumplită, iar guvernele se tem de asemenea că astfel se așterne calea pentru politici extremiste.

Acestea fiind spuse, insolvența este o opțiune cinstită și în multe cazuri poate stabili o nouă bază pentru o economie productivă, odată ce suferința inițială se atenuează. Argentina a

intrat în insolvență la începutul anilor 2000, și până la urmă s-a refăcut. Islanda de asemenea a intrat în insolvență după criza financiară a subprimelor din 2008, și s-a refăcut destul de rapid, (mulțumită ajutorului și a unor investiții semnificative rusești.)

3. Tipărirea de bani.

Aceasta este soluția cea mai ușoară pe termen scurt. Implică de asemenea cele mai grave consecințe pe termen lung, deoarece efectele distructive ale acestei politici sunt amânate până ce devin problema altuia; așa au făcut majoritatea țărilor împovărate de datorii, și vor face mereu, susținând de fiecare dată că *de data aceasta va fi altfel!* Dar deoarece legile economice, la fel ca legile fizicii, sunt aceleași oriunde ne-am afla, fie în Washington sau Zimbabwe, lucrurile nu pot să iasă altfel. Tipărirea masivă de bani produce totdeauna un val de inflație (până la urmă). Aceasta se petrece când lichiditățile create în mod artificial sunt infuzate în economie, când statele sunt forțate să-și monetizeze datoriile, deoarece nimeni nu mai vrea să le finanțeze. Interesant este faptul că banii și creditele create de Rezerva Federală prin constantă „Relaxare Cantitativă”, cât și în programele similare ale băncilor centrale din Japonia și Europa, este folosit inclusiv pentru cumpărarea de acțiuni – și astfel se induce inflație în bursa de valori. Aceasta a creat o senzație artificială, dar neconfortabilă, de euforie printre investitori, fără vreo transformare în economia reală, care să justifice aceste nivele de bursă. În momentul în care pregătesc această carte pentru publicare, la mijlocul anilor 2013, indexul Dow Jones Industrial (SUA) este pe cel mai înalt nivel atins vreodată... și pe punctul de a-i fi smuls preșul de sub picioare (de a se prăbuși).

Primul efect cumplit al tipării banilor este, în mod paradoxal, căderea prețurilor anumitor bunuri (sau „deflație”). Aceasta este cauzată de competiția feroce dintre producători și distribuitori pentru a se menține pe linia de plutire. Bunurile sunt vândute: mașini, echipamente, stocuri etc. Se fac vânzări cu reduceri tot anul. La început, efectul asupra puterii de cumpărare este pozitiv (prețurile scad, puterea de cumpărare a dolarului crește), dar curând, pe măsură ce alimentarea cu bani continuă să crească, se instalează inflația galopantă. Mai ales costul produselor de

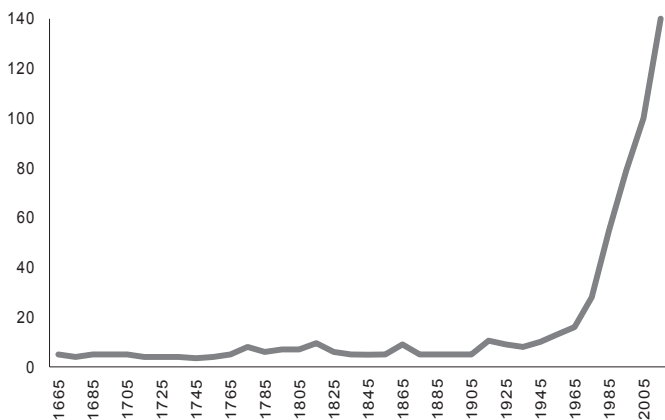
larg consum crește rapid. Așa cum s-a petrecut în Germania între anii 1921 și 1923, când oamenii își negociau mașinile pentru hrană. Există de regulă riscul ca aceasta să coincidă cu o fază de „stagflație” (stagnare economică + inflație, n.t.), în timpul căreia economia are o creștere slabă sau negativă, în timp ce inflația monetară indusă artificial este masivă. În faza finală, se plonjează în hiperinflație – un paroxism al inflației – caracterizată de pierderea valorii banilor și încetarea funcției lor de valoare de schimb; atunci oamenii nu doar că vor să cheltuiască banii imediat ce-i au – dar ei refuză să-i folosească în tranzacții sau să-i economisească. În această situație, trocul și „piața neagră” se substituie schimbului monetar pe măsură ce economia se prăbușește. Analistul Pierre Leconte, președintele Forumului Monetar de la Geneva, a afirmat următoarele în legătură cu acest subiect, la 20 decembrie 2010:

În ultimele câteva decenii, bancherii centrali au fost cei mai mari falsificatori din istorie; guvernele nu mai au niciun mod de a evita hiperinflația, depresia economică și prăbușirea oricăror forme de bani de hârtie, una după alta. Aceasta va preceda, va coincide sau va urma prăbușirea bunurilor de pe hârtie (acțiuni și obligațiuni) fondate pe o piramidă de datorii nesecurizate. Acest proces este la începutul lui în Vest; măsurile de tip Keynesian nu le pot opri, le pot doar amâna pentru un timp – ceea ce va agrava și mai mult rezultatul final.

Rezultatul expansiunii creditelor este întotdeauna sărăcia generalizată. Tratamentul terapeutic pentru hiperinflație este preluarea de către stat a economiei, prin naționalizare. Această terapie eșuează adesea, din cauza naturii birocrăției și a lipsei de experiență a statului în gestionarea întreprinderilor. Între timp, populația renunță la economii și investiții, pentru a rămâne în viață. Ludwig von Mises ne oferă o bună imagine a situației: „A recurge la inflație pentru a depăși dificultățile este ca și cum ne-am da foc la mobilă ca să ne încălzim casa.”

Putem vedea în graficul de mai jos prețul bunurilor în SUA, exprimat în valoarea dolarului din 2005, care a fost constant în aproape toată istoria sa de până atunci, în pofida scurtelor perioade de inflație legate de războaie (Războiul de Independență

din 1812, Războiul Civil și cele două Războaie Mondiale). Apoi, în anul 1945, și în special din anul 1971, prețurile au explodat. Și inflația continuă în prezent.

Dat fiind nivelul de datorii al SUA, situația este chiar îngrijorătoare, dar trebuie să ținem minte că încă este cea mai mare economie din lume, și mai mult, cea mai mare putere militară. Dolarul american continuă să fie moneda de rezervă a lumii și valuta în care se negociază prețurile petrolului. Din anul 1945, lumea s-a obișnuit cu dominația economică a SUA, a cărei prăbușire este pur și simplu de neimaginat pentru majoritatea. Dar SUA nu mai este o putere industrială. La începutul anului 2011, China i-a luat locul ca cea mai mare națiune producătoare. Între anii 2000 și 2008, industriile americane și-au eliminat 25% din locurile de muncă. Conform anumitor estimări, nu mai există decât opt milioane de locuri de muncă în industrie în SUA, o țară cu 300 de milioane de locuitori. Procentul de 28% al contribuției industriei la economie în anul 1953 a scăzut la 11% în 2009. Prin comparație, industria germană a fost mereu în jurul a 25%. Pe la mijlocul anului 2013, datoria națională a SUA era de 16 trilioane, aproximativ 100% din PIB (Produsul Intern Brut). Conform estimării conservatorilor din Congres, va ajunge la 20 de trilioane în 2015, sau 102% din PNB (Produsul Național Brut). Achitarea dobânzilor acestor datorii ar însemna 24%, 30% din totalul veniturilor publice. Dar această estimare optimistă presupune o creștere economică

între 2,6% și 4,6% pe an, între anii 2010 și 2019, ceea ce este foarte mult. Congresul a estimat chiar o datorie de 180% din PNB în anul 2035!

În prezent, SUA este tehnic în faliment. Nicio creștere economică nu va permite rambursarea datoriilor, în pofida a ce este publicul făcut să creadă. Situația este cu siguranță mai gravă decât îndrăznesc să o spună analiștii financiari: ei funcționează conform presupunerii că datoria SUA este „bună ca pâinea caldă”. (Până în vara anului 2011, Trezoreriile SUA au fost calificate AAA, adică au primit cel mai înalt scor posibil, conform cu Standard & Poor.) Este oare datoria SUA de mai bună calitate decât cea a Chinei, care posedă o rezervă valutară de trei trilioane de dolari și al cărei guvern nu are practic nicio datorie?

Jurnalistul elvețian Myret Zaki expune teza prăbușirii modelului economiei americane, în cartea sa, *The End of the Dollar* („Sfârșitul Dolarului”). În primul rând, ea ne arată că cifrele americane sunt o imensă minciună: PNB este rupt de realitate, prin schimbări metodologice și continue redefiniri, care trec aproape neobservate de către publicul larg. PNB real este mult mai scăzut decât ce se publică – o teză susținută încă din 2002 de către istoricul francez Emmanuel Todd, în cartea sa, *After the Empire* („După Imperiu”).

Inflația este mult subestimată. Bursa de valori americană ascunde inflația în profiturile sale. Câștigurile în productivitate sunt reale în anumite sectoare, dar atât de mulți oameni sunt transformați într-o națiune de chelneri, sore medicale și angajați federali. Rata șomajului este dublă față de cifrele oficiale. Bilanțurile Rezervei Federale sunt contrafăcute. Conform cu *Shadow Government Statistics* (www.ShadowStats.com) arată că rata șomajului nu era de 9,8% (cifra oficială), ci era de 22,4% în decembrie 2010, și de 23% la începutul anului 2013, destul de aproape de cei 25% ai Marii Depresiuni Economice. La fel, conform cu acest website de cercetare, creșterea PIB în 2012 nu a fost de 2% ci de -2% (adică negativ 2%).

Se estimează de asemenea că mai mult de jumătate din produsele care alcătuiesc *Consumer Price Index* (Indicele Prețurilor de Consum), adică „coșul de cumpărături al familiei” tipic americane, este estimat în așa fel încât să subestimeze inflația.

De exemplu, dacă prețul cărnii de vacă crește, este înlocuit cu un „echivalent” mai ieftin, cum ar fi hamburgerul. Inflația este deja în curs și se accelerează: prețurile alimentelor de bază au crescut în medie cu 48% la nivel mondial, între octombrie 2009 și octombrie 2010. Cei care economisesc și consumatorii nu mai au informații de încredere referitoare la capacitatea lor de cumpărare, la investițiile lor sau la economiile lor, și sunt pe calea sărăcirii. Acest grup de indicatori fictivi este auto-susținut și auto-promovat. Procesul de „contabilitate creatoare”, care permite înfrumusețarea cifrelor, îi face pe politicienii greci și irlandezi să pară niște amatori în acest joc: statisticile americane au devenit un exercițiu de relații cu publicul, cu scopul de a face SUA să arate bine în comparațiile internaționale efectuate de Fondul Monetar Internațional, de Banca Mondială și de Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare. Retușarea mecanică a informațiilor oficiale oferite de autoritățile din economie seamănă cu un exercițiu de dezinformare și marketing.

În sfârșit, cineva s-ar putea întreba ce valoare are o economie când tot ce posedă americanii este în proprietatea altcuiva. Fiecare dolar este împrumutat, totul este ipotecat, nu mai există fonduri reale: mașinile aparțin companiilor de leasing, casele aparțin băncilor; capitalul de pensii și plățile în sistemul de sănătate necesită finanțări care se vor diminua din cauze demografice și din cauza crizei economice; statul are venituri din ce în ce mai mici, și prin scăderea evaluării AAA, datoria va deveni și mai scumpă.

SUA nu mai poate fi locomotiva creșterii economice globale, și continuă să-și exporte inflația în toată lumea, care s-a saturat să absoarbă efectele bulelor financiare ale SUA și ale produselor sale de creanțe toxice. Conform cu Nouriel Roubini, Marc Faber, Max Keiser și alți analiști, prăbușirea dolarului este în curs. Va fi inevitabilă. Riscul global principal în acest moment este o criză a datoriei americane. Cea mai mare economie a lumii nu este mai mult decât o iluzie gigantică. Ce se poate spune despre o economie care împrumută 50 de trilioane de dolari, plătește patru trilioane dolari pe an dobânzi pentru acest împrumut, pentru a produce 14 trilioane de dolari PNB? Dacă SUA ar fi o corporație, ar fi imediat desființată.

Este doar o chestiune de timp până vom asista la spargerea giganticei bule de datorii și bula dolarului. Dolarul și-a pierdut deja 97% din valoarea sa din anul 1913, când Rezerva Federală a fost creată. Filosoful (și omul de afaceri) francez din secolul al XVII-lea, Voltaire, spunea că „o valută de hârtie fondată exclusiv pe încrederea în guvernul ce a creat-o va sfârși totdeauna prin a reveni la valoarea sa intrinsecă – adică zero”. La fel, Pierre Leconte mi-a spus într-un interviu: „Dacă hiperinflația ar fi o metodă de a crea bogăție, atunci Zimbabwe ar fi o țară bogată.” Cu alte cuvinte, soarta ultimă a dolarului este sigură; mai rămâne doar factorul timp în discuție. Munții de dolari tipăriți în acești ultimi ani de către Rezerva Federală nu sunt nimic altceva decât cea mai mare bulă speculativă din istorie, care se va sfârși în lacrimi. Singura întrebarea care ne mai rămâne este cât rău se va mai face economiei mondiale.

Ce diferă de data aceasta, este că dolarul nu este doar o valută națională (cum a fost marca Republicii de la Weimar, care s-a prăbușit în 1924); Greenback este cuiul de osie al economiei mondiale și al sistemului financiar de după război. Aceasta înseamnă că ar avea o putere de persistență mai mare decât valutele naționale; înseamnă că ar putea fi aparent întărit de o panică globală; dar în final, consecințele prăbușirii dolarului vor fi cu atât mai catastrofice.

În fața unui atât de mare risc, cine va cumpăra datoria americană? Japonia și China au făcut-o până acum, dar ambele au devenit cei mai mari abonați la obligațiunile americane emise de Rezerva Federală, care astfel cumpără înapoi datoria pe care o emite chiar ea! Analistul elvețian Marc Faber „garantează 100% că SUA va cunoaște o hiperinflație la fel ca cea din Zimbabwe”. Nouriel Roubini concluzionează că „sistemul financiar american este insolvent”.

Și aceasta nu este totul. Datoria americană este doar vârful icebergului. Mai trebuie adăugate pasivele nefinanțate, pentru programele viitoare, cum sunt Asigurările Sociale, Îngrijirea Medicală și pensiile pentru cei 80 de milioane de copii ai bulei economice. Începând cu anul 2011, aceștia din urmă vor trebui să își retragă o parte din fondurile de pensionare pentru a-și susține standardul de viață: aceasta va declanșa lichidări la bursa de valori,

de lungă durată, cum nu s-au mai văzut vreodată. În ce privește industria, chiar dacă valoarea dolarului scade sub 50%, America tot nu va fi competitivă cu China, o țară al cărui salariu mediu este între cinci și 10 dolari pe zi (spre deosebire de 120 de dolari pe zi în SUA). Nu este surprinzător faptul că pentru a amâna căderea inevitabilă, singura lor cale de scăpare este să se repeadă cu capul înainte!

Mai există încă o opțiune, care nu trebuie trecută cu vederea – războiul. Oricât ar fi de imoral și instabil, războiul poate fi un mijloc de a depăși efectele unei depresii economice. Pentru guvern, este tentant. Există multe avantaje în declanșarea unui război: mobilizează sentimentul patriotic, pune pe roate industria, transformă muncitorii fără locuri de muncă în carne de tun, și dacă câștigi, poți acapara resursele celor învinși sau să-ți impui dominația asupra lor! Și sunt destui dușmani de creat. Singura problemă este că, deși se știe cum încep războaiele, nu se poate prezice cum se vor dezvolta și cum se vor sfârși. Recunosc că este o viziune simplistă, dar SUA și-a învățat cu siguranță lecția după războaiele din Coreea și din Vietnam, și aventurile dezastruoase și costisitoare (de trei trilioane de dolari cel puțin) din Irak și Afganistan. Deci ce-i de făcut? Un alt război, împotriva unor cuvinte („teroare,” „droguri”... de ce nu și împotriva „mătreței”?) sau împotriva unei puteri mici, neconsumatoare de timp (Yemen, Siria etc.)? Un război „umanitar”, în care scopul să fie (desigur) aducerea „democrației” și a „drepturilor omului” în țări de mărime medie (Iran, Venezuela, Siria, Coreea de Nord, Burma, Nigeria etc.), ar prinde bine, dar ar implica o ocupație costisitoare și periculoasă, dacă nu cumva ar putea fi constrâns sau convins altcineva să o facă (la fel ca în Libia sau Mali). Tot ce mai rămâne apoi ar fi un război termonuclear împotriva Rusiei sau Chinei, care ar fi mult mai impresionant și ar putea furniza cu adevărat o soluție pe termen lung la problemele suprapopulării, competiției economice și a epuizării resurselor. Buuumm! Totul se va rezolva în 20 de minute. Doar că și în acest caz, nimic nu este sigur, și o replică nucleară din partea acelor „comuniști afurisiți” („Commie scum”) ar putea face ca această opțiune să fie nerealistă. Sper din suflet că nimeni dintre cei de la putere în prezent nu este atât de nebun încât să alunece pe calea satirizată de Stanley Kubrick în filmul său, *Doctor Strangelove*!

Mai realist vorbind (să sperăm!), SUA nu va dispărea în fum, ci va trece printr-o tranziție, în mai puțin de un secol, de la o economie reală, sustenabilă, la una bolnavă, în fază terminală. America va fi amestecată – cu insule de bunăstare uluitoare, inovații și productivitate – și, din nefericire, mari teritorii ce vor semăna cu Lumea a Treia. Seriile de falimente de stat ca cele din California și Illinois sunt vestitorii a ceea ce va veni. Toate aceste transformări reprezintă o tragică pierdere de potențial. Într-o zi, istoricii vor râde de prostia contemporanilor noștri, care au ridicat la statutul de adevăr oficial, basmul creșterii economice infinite, prin tipărirea de hârtii, fără practicarea austerității, ca și cum consumul pe credit ar fi același lucru cu producerea de bogății. „Dacă aruncarea de bani din elicopter ar fi o politică monetară valabilă, s-ar fi descoperit demult, și am trăi acum cu toții într-o lume infinit prosperă”, scrie Richard Duncan, analist financiar și autor al lucrării *The Dollar Crisis* („Criza Dolarului”). Forțele Armate Americane, foarte profesioniste, nu sunt păcălite; Amiralul Mike Mullen, Președinte al *Joint Chiefs of Staff* (Asociația Șefilor de Personal), a declarat recent: „Datoria națională este cea mai mare amenințare la siguranța națională.” În final, nu de „Ciocnirea Civilizațiilor” ar trebui să ne temem, ci de prăbușirea sistemului social și politic ca urmare a imploziei mecanismelor noastre financiare, economice și monetare.

Au fost luate ceva măsuri? În aprilie 2011, după lungi și furtunoase dezbateri, Congresul a adoptat o lege pentru reducerea cheltuielilor cu 35 de miliarde de dolari, incluzând o reducere de 1,6 miliarde de dolari din bugetul apărării. Aceasta reprezintă 1% din bugetul pe 2011, sau două săptămâni de cheltuieli. Asta-i o glumă! Între anii 2008 și 2011, guvernul american a crescut cheltuielile cu 30% – și apoi a încercat să le reducă cu mari eforturi, cu 1%. Procesul este clar scăpat de sub control.

Deci... ce urmează? Moarte Americii? Yankeilor, cărați-vă acasă? Nu, pentru că țările europene sunt și ele pe marginea prăpastiei financiare. Datoriile sunt atât de mari, încât PIIGS (Portugalia, Irlanda, Italia, Grecia și Spania) din cadrul zonei euro trebuie să declare faliment mai devreme sau mai târziu, și să revină la valutele lor naționale, pe care vor trebui să le devalorizeze (aceasta fiind singura lor speranță să-și restabilească competitivitatea pe

termen lung). Germania și alte câteva țări nord europene, fiind mai bine gestionate și adoptând deja măsuri de austeritate, nu se vor ruina pentru a permite altora să trăiască etern dincolo de mijloacele lor. Cu atât mai mult cu cât Banca Centrală Europeană nu are nici capacitatea financiară, nici intenția de a cumpăra înapoi datoria țărilor din sudul și estul Europei; și nici marile bănci private din zona euro, multe dintre ele aflate ele însele într-o situație precară. Deci, euro este și ea destinată să dispară sau să se separe, și vom asista la o agravare a crizei economice a țărilor din sudul Europei. Nu ar trebui să ne bazăm pe nimic decât eventual la ceva dogmatism din partea birocrăției UE, a cărei adevărată natură a fost dezvăluită în 2005, când Franța și Irlanda au votat împotriva Constituției Europene. Guvernul francez a ratificat-o, în pofida votului public, iar Irlanda a fost solicitată să voteze din nou, cu sugestia presantă că vor trebui să voteze din nou și din nou, până ce vor opta pentru decizia „corectă”. Ce mai democrație! Apoi, UE a impus pur și simplu Tratatul de la Lisabona statelor membre, care l-a făcut pe un fost ministru italian să exclame: „Perfect! Nici nu mai avem nevoie de oameni sau de referendum!” Bine ați venit în *E-USSR-K: The European Union of Soviet Socialist Republics and Kingdoms!* (U(ER)RSS - Uniunea Europeană a Republicilor și Regatelor Socialiste Sovietice.)

Spargerea inevitabilă a bulei obligațiunilor de trezorerie și a datoriilor europene vor avea un impact asupra celor mai vulnerabili investitori, cum sunt pensionarii, care considerau în mod tradițional că obligațiunile de trezorerie sunt o investiție sigură prin excelență. Valul de șoc se va extinde inevitabil, ducând cu sine o creștere puternică a ratelor dobânzilor. Acestea, adăugate la o criză economică deja gravă, vor produce incapacitatea gospodăriilor de a consuma ori de a-și plăti datoriile. Singura soluție la care se vor gândi eurocrații va fi consolidarea finanțelor publice, prin impozitarea din greu a capitalului și prin planuri de salvare a celor mai mari bănci. În final, creditorii privați vor fi probabil „invitați” să ofere prelungirea termenelor și să renegocieze dobânzi mai scăzute, sau dacă nu, să-și piardă toate investițiile. În martie 2013, EU și FMI au încercat în mod incredibil reținerea conturilor bancare private din Cipru, cu intenția nesimțită de a lua o parte din banii de economii și de afaceri, pentru a recupera o parte din

datoria țării. Tâlărie, pur și simplu. Deși acea încercare a eșuat, din cauza incompetenței, a riscului de tulburări sociale și a presiunii din partea Rusiei, ne arată lipsa nelimitată de scrupule – și de bun-simț – a „conducerii” Europei. Desigur, astfel de măsuri ar fi nepopulare, cel puțin, așa că guvernele populiste sau naționaliste ar putea respinge planurile de salvare, și deciderea unilaterală a falimentului. Aceste riscuri ar putea duce la declanșarea panicii, a aflului de cereri de retragere a banilor din bănci; oamenii ar putea goli ATM-urile și să ceară în masă retragerea banilor economisiți la ghișeele băncilor, provocând astfel un lanț de prăbușiri ale băncilor. Acest gen de criză va fi mult mai gravă decât cea din anii '30. Sumele implicate sunt cu mult mai mari, economia globală este mult mai fragilă și, în general vorbind, cultura este mult mai puțin docilă.

Șmecheriile din Cipru – cât și alte scandaluri, cum este prăbușirea MF Global, în care fondurile investitorilor au fost confiscate de către manageri – pun în lumină incompetența, megalomania, și nemaiauzita lăcomie a celor aflați în poziții de elită în instituțiile financiare. Aceștia sunt noii oligarhi, având putere și conexiuni în finanțe și guvern, sociopați ca Jon Corzine, Jamie Dimon și Henry Paulson, care operează fără respect față de responsabilitățile lor profesionale și morale către acționarii și angajații care le acordă încredere, fără să mai menționăm față de lege!

În cartea sa, *Third World America* („America în Lumea a Treia”), Arianna Huffington sintetizează capitalismul contemporan după cum urmează:

Nu capitalismul este ceea ce nu merge. Ce avem în acest moment nu este capitalism. Ce avem noi acum este corporatism. Este bunăstare pentru cei bogați. Este guvernul care alege câștigătorii și învinșii. Este Wall Street, care are acces la prăjitura finanțată de contribuabili și o mănâncă de asemenea. Sunt pierderi socializate și câștiguri privatizate.

Președintele Dwight Eisenhower, pe vremea când își încheia mandatul, a vorbit onest despre pericolul puterii complexului militar-industrial; dar până la urmă, complexul financiar a fost cel care a prezentat cea mai mare amenințare. Războaiele sunt

posibile datorită Mașinii de Bani a Rezervei Federale, și în timp ce lobby-ul militar-industrial își conduce afacerile în străinătate (*off-shore*), Marea Finanță conduce țara.

Politicienii de Stânga, de Dreapta și de Centru nu vor să confrunte această elită, sau poate nici nu înțeleg că ea există. Ei sunt aleși pe baza promisiunii lor de a făptui miracole și a livrării unui program jalnic de *panem et circenses* (pâine și circ, n.t.): subvenții, bunătați de la ajutoarele sociale¹, divertisment imbecil și credit facil; nimeni nu vrea să spună adevărul și să anunțe sângele, sudoarea și lacrimile ce vor fi necesare pentru refacerea națiunilor noastre pe o bază solidă. Și după noi, potopul...

Aspectul fundamental este faptul că civilizația noastră și-a pierdut viziunea asupra adevăratei naturi a bogăției – care constă în resurse naturale, adesea ascunse nouă în spatele acestei abstracțiuni, pe care noi o numim „bani”. Realitatea se va impune ea însăși în anii ce vor veni, pe măsură ce vom experimenta sfârșitul sistemului financiar.

KENZA NU MAI REUȘEȘTE SĂ FACĂ FAȚĂ CHELTUIELILOR LUNARE

Are 500 de dolari pe lună, incluzând subvenția de la stat, pentru alimente, scutece pentru bebeluș și haine pentru copii. Mai demult, se putea descurca. Cumpără în continuare aceleași produse – este pricepută în alcătuirea de liste de cumpărături. Zahărul s-a scumpit, uleiul de gătit s-a scumpit, pâinea și făina s-au dublat chiar. Își macină creierul să găsească alternative. Este evident că nu este singura care are probleme cu banii, căci mulți dintre vecinii ei își vând mobila la mica publicitate. Sunt niște oferte foarte bune acolo: o sofa aproape nouă cu 100 de dolari, o plasmă TV cu 50 de dolari! Alții își vând bijuteriile. Se pare că prețul aurului este în creștere în ultima vreme.

¹ US Welfare System – programul US Welfare este finanțat și guvernat federal. A început în anii '30, în timpul Marii Depresiuni economice (Great Depression). Guvernul SUA a răspuns atunci unui număr foarte mare de familii și indivizi ce aveau nevoie de ajutor, prin crearea unui program social de ajutorare, care să ofere un program de sprijin celor care nu aveau venituri sau aveau venituri foarte mici. (cf. welfareinfo.org/)

Mikael, soțul lui Kenza, are două slujbe, una în timpul zilei și una, nedeclarată, pe timp de noapte; „să pună *merguez* [cârnat] în cuș-cuș”, așa cum se spune în jargonul local, dar se teme că fabrica s-ar putea închide după știrile despre ultimele concedieri. Se pare că noul patron chinez vrea doar să copieze procesele și tehnologia și apoi să închidă uzina, care este în pierdere de bani. El încearcă să o liniștească zicând că sindicatul și guvernul nu vor permite așa ceva. Însă ea nu este prea convinsă...

Seara, electricitatea se întrerupe uneori. Este din cauza privatizării. Se pare că statul vinde tot: clădiri istorice, insule, servicii publice, concesiuni pentru gestionarea asigurărilor de sănătate. Până și asigurările de șomaj (denumirea lor s-a schimbat) au fost vândute unui grup privat – se pare că grupul aparține fratelui președintelui. Trebuie să cadă niște capete, zic Kenza și Mikael. Copiii s-au dus devreme la culcare; televizorul nu mai funcționează. Nici ei nu mai au altceva de făcut, decât să facă dragoste.

„Lumea este condusă de cu totul alți oameni decât ce își imaginează cei care nu sunt în spatele scenei.”

Benjamin Disraeli, politician

(1804-1881)

„Prin forța combinată a baionetelor, marketingului și televiziunii, modelul vestic de civilizație s-a impus universal, înlocuind a fi cu a avea și valoarea cu marfa. În versiunea sa liberală și în abordarea sa marxistă, producția de masă și consumul de masă au devenit principalele motoare ale societății, atât ca formă de reglementare economică și socială, cât și ca proiect cultural. Fiecare societate umană a trebuit să îmbrățișeze religia acestui mod de viață, care egalează bunăstarea cu posesia totală a unui număr maxim de obiecte; și să se închine în fața vițelului de aur al automobilului personal, al ambalajului de plastic, al hamburgerului, al electricității produse în centrale nucleare.”

Jean-Paul Besset, politician

(1992)

„Centralizarea fascistă nu a reușit niciodată să obțină ceea ce s-a obținut în societatea de consum.”

Pier Paolo Pasolini, producător de filme

(1922-1975)

„Poporul american trebuie să-și vadă de treaba Lui. Nu-i putem lăsa pe teroriști să-și atingă obiectivul de a speria națiunea noastră în așa măsură, încât să nu mai facă afaceri, încât oamenii să nu facă cumpărături.”

George W. Bush, politician

(octombrie, 2001)

CULTURA GLOBALĂ

Omul este un animal excepțional. Este conștient de sine însuși, și este conștient că este conștient de sine însuși. Este capabil de extrapolări incredibile, văzându-se pe sine în viitor, prevăzând pericolele posibile, reacționând la timp. Dacă o ființă umană, ca individ, are atât de multe capacități, care este totuși comportamentul său în societate, în mediul său cultural?

Culturile, modelate de mediu și de șocurile suportate de-a lungul erelor, pot foarte bine să nu fie nici inegale, și nici echivalente, moral vorbind. Totuși, trebuie să admitem că singurul criteriu obiectiv de măsurare a eficienței lor este răspunsul la întrebarea: sunt ele capabile să supraviețuiască?

O cultură ce supraviețuiește în mediul său timp de secole este cu totul demnă de respect, oricât de barbară ar putea părea unui observator străin. Astfel de observatori sunt adesea destul de neobrăzați să judece conform propriilor lor criterii etnocentrice, care pot fi valabile doar într-un anumit context. Culturile care nu au supraviețuit – care nu au fost capabile să se apere în fața invadatorilor și a dușmanilor interni, care nu au reușit să rămână dominante sau să prevadă catastrofele – pot fi observate doar în muzee sau cărțile de istorie, în cel mai bun caz.

Care este situația cu propria noastră cultură? Suntem noi capabili să înțelegem problemele cu care ne confruntăm? Suntem noi capabili să acționăm eficient în scopul supraviețuirii noastre colective?

În primul rând, cred că este tot mai eronat să vorbim despre „culturi” în zilele noastre. Globalizarea a redus gradat culturile locale la o mare cultură globală care, chiar dacă are multe aspecte, variațiuni regionale și subculturi, a devenit dominantă și își impune valorile sale asupra aproape întregului Vest (și tot mai mult, asupra majorității planetei). Aceasta nu s-a petrecut fără daune, fără distrugerea tradițiilor și obiceiurilor locale. Din cca. 6.000 de limbi în lume, jumătate nu mai sunt învățate și vor dispărea după o generație. Adevărata „Ciocnire a Civilizațiilor” are loc între cultura globală și cele tradiționale, dintre care unele vor lupta până la moarte pentru a evita propria dispariție. Aceasta este tragic,

pentru că odată cu dispariția societăților și popoarelor distincte, au loc atât de multe pierderi iremediabile pentru patrimoniul cultural și genetic al umanității.

Extrem de mult din cultura globală provine din SUA și beneficiază de dinamismul acestei țări, de victoriile sale armate, de industria sa de film, și din pragmatismul său autentic, eficient. Dar cultura globală nu este deloc unic americană. Puterea sa constă în permisivitate, în adăugarea de elemente din diferite culturi (pizza italiană, kebab turcesc, sushi japonez, parfum franțuzesc...) și transformarea clasei muncitoare în consumatori, eliminând astfel barierele sociale ce separau cândva consumatorii de producători. Industria de electronice-gadget-uri și studiul frivolității sunt elemente esențiale pentru înțelegerea acestei societăți globale (despre care Michel Clouscard și Jean-Claude Michéa au prezentat analize valoroase).

În anii de după al Doilea Război Mondial, societatea a evoluat de la o doctrină morală strictă la permisivitate, de la „fascismul” tradițional și represiv (numit așa de criticii săi), la o nouă societate, a distracției libere, libertinajul de după anii '60 mascând decăderea economică a clasei muncitoare.

Această cultură se apropie tot mai mult de liberalismul economic: ea acceptă faptul că legile pieței dictează economia și activitățile umane. Este de asemenea libertariană², deoarece pune libertatea personală, individualismul, mai presus de orice, inclusiv de morală. Karl Marx a văzut deja aceasta în timpurile sale, scriind în lucrarea sa, *Manifestul Comunist*, următoarele:

Ori de câte ori burghezia a ajuns să domine, a distrus toate condițiile feudale, patriarhale, idilice. A sfâșiat fără milă Legăturile diverse ce atașau omul de superiorul său natural, nelăsând nicio altă legătură între oameni, în afara purului interes personal, inexorabila „plată în numerar”. A scufundat cele mai paradisiace extaze ale fervorii religioase, ale entuziasmului cavaleresc, ale

² În engleză, *libertarian* (format din *liberty*, după modelul lui unitarian) are două înțelesuri: 1. adept al doctrinei liberului arbitru, opusă determinismului (atestat în 1789) și 2. adept al maximizării drepturilor individuale și minimizării puterilor statului (sens care datează din 1878). (zf.ro/ziarul-de-duminica/misterele-cuvintelor-libertar-sau-libertarian-5729778/)

sentimentalismului flistin, în apa înghețată a calculului egoist.

Nu simt cu adevărat nicio nostalgie față de feudalism sau sistemul de caste, prin care oamenii erau separați prin naștere, în diferite grupuri sociale și aveau puține speranțe să-și schimbe condițiile materiale. Dar nu putem să nu admitem că în două secole, structurile și condițiile sociale tradiționale s-au schimbat radical.

Să luăm în considerare, de exemplu, țăranii, care prin cultivarea pământului, erau creatorii întregii bunăstări. În secolul al XX-lea, țăranimea țărilor Vestice s-a convertit în mână de lucru industrială (și postindustrială); și atât de multe dintre comportamentele și modurile lor de viață au dispărut, sau au devenit simple exponate culturale pentru turiști. Acest fenomen istoric a schimbat radical relația dintre om și mediul său natural, l-a înstrăinat de fructele muncii sale, l-a făcut să piardă din vedere interdependența dintre toate componentele naturii. Viața a devenit ceva artificial, o iluzie a vieții, deconectată de pământ, fără vreo conștiință a echilibrului natural. De aceea, cultura urbană globală nu are decât dispreț față de viața rurală și tradițională. A devenit normal să credem că înaintea erei industrializării și a dezvoltării economice, populația țărilor Lumii a Treia trăia în condiții mai jalnice decât în prezent. Dimpotrivă. Desigur că nu existau spitale sau medicina modernă, iar mortalitatea infantilă era ridicată (așa cum era și în Europa de altfel). Dar numeroase relatări ale primilor călători către pământuri îndepărtate sunt la unison cu privire la lipsa sărăciei, relativa abundență materială și sănătatea fizică bună (datorată selecției naturale), ce predominau în „Noua Lume”. La fel ca și țăranimea europeană, aceste populații produceau în esență tot ce consumau și erau auto-suficiente. Însăși noțiunea de sărăcie nu avea același sens pe care îl are în prezent în lumea noastră comercială. Conform specialistului african Bernard Lugan, cuvântul „sărac” nu exista în majoritatea limbilor africane: cel mai apropiat echivalent al său era cuvântul „orfan”. Oamenii din societățile tradiționale posedau puțin, dar nu se considerau săraci, atât timp cât erau conectați la o rețea de relații sociale, comunități organice, și structuri familiale extinse, cum era clanul. Ceea ce în prezent sunt considerate funcții economice, corespund cu funcțiile sociale de atunci.

Primul mare inconvenient pentru noua noastră cultură globală, provine din faptul că funcțiile economice nu pot răspunde în totalitate nevoilor umane. Acestea derivă din creierul omului, care a fost format în trei mari stadii de evoluție: reptilian, mamifer și uman. Aceste trei stadii, corespund la trei tipuri de nevoi: nevoi fizice, emoționale și nevoia de sens. Omul se simte mulțumit și fericit dacă aceste trei tipuri de nevoi sunt satisfăcute. Consumul pasiv nu poate răspunde la toate trei. Dacă vrem să fim fericiți fizic, emoțional și intelectual, trebuie să fim activi în aceste trei domenii; aceasta se poate realiza doar prin socializare și experiența unei activități sau munci care dă un sens.

Marea eroare a socialismului a fost pretenția că indivizii nu sunt motivați de interesul personal și competiție. Chiar și atunci când oamenii fac ceva din dragoste sau generozitate, ei adesea așteaptă ceva în schimb, fie și doar recunoștință sau apreciere. Marea eroare a oricărei doctrine capitaliste este de a crede că oamenii sunt motivați doar de materialism și de interesul personal imediat. Însă majoritatea oamenilor își prețuiesc familia și prietenii, într-un mod inexprimabil în termeni monetari, și sunt gata să facă sacrificii – chiar să-și dea viața – pentru cei pe care-i iubesc.

Al doilea mare inconvenient al visului globalizării vine de la faptul că viața într-o cultură globală implică să fim conduși de un sistem, care, deși pare că funcționează bine, este inevitabil nesănătos. Acest sistem poartă în sine semințele auto-distrugerii. Valori și mituri fondatoare puține și slabe, gestionarea unei oligarhii tot mai corupte, cultul nelimitat al individualismului, inutilității și prostiei – aceasta este în realitate „decadență”.

Marile puteri din istorie, cum sunt Egiptul, Persia, Roma, Spania din timpul regelui Carol al V-lea, Imperiul Otoman, Franța în timpul lui Louis al XIV-lea sau Napoleon, Anglia victoriană, Germania imperială sau nazistă, URSS, China sau SUA, toate au avut nevoie de un mit fondator comun, care le-a dat oamenilor puterea să-și devoteze existența și să-și dea viața în serviciul și pentru gloria cauzei lor colective.

În Roma imperială, trona mitul inevitabilității și al supremației civilizației romane, față de ceilalți, considerați barbari. URSS a cultivat mitul unei societăți fără clase sociale. După ce a desființat teoretic clasele sociale și etnice, prin Revoluție, autoritatea

Sovietelor s-a bazat pe faptul că a creat o societate egalitară, care împlinea nevoile tuturor: a eliminat bogăția excesivă și a permis fiecărui cetățean, chiar și celui mai umil, oportunitatea de a se perfecționa, de a trăi în siguranță și demnitate. De-a lungul deceniilor, și a multor dezamăgiri, acest puternic mit și-a pierdut credibilitatea în viața cotidiană. La finele anilor '80, nu a mai fost posibil niciun mare efort comun, iar superputerea s-a prăbușit.

În SUA și în Vest, mitul este cel al clasei de mijloc: toată lumea poate visa să obțină, prin trudă cinstită, un simulacru de nobilitate latifundiară, simbolizată de o casă, un pic de pământ, suficient de mare pentru a trece drept peluză, și un loc de parcare.

Mai mult, conceptul de „clasă de mijloc” este suficient de vag și flexibil pentru a include persoane din clase sociale cu totul diferite, neavând nimic în comun decât faptul că posedă un autoturism, care sunt considerate ca fiind în această categorie. Autoturismul este o extensie a personalității, un simbol al succesului social, al seducției și potenței sexuale, un element central al civilizației moderne – și care este posibil doar mulțumită petrolului. Fără de acesta, visul se prăbușește.

Există de asemenea și alte mituri occidentale: omnipotența pieței, care are mereu o soluție miraculoasă pentru fiecare problemă, faptul că democrația și capitalismul sunt, prin definiție, cele mai bune sisteme posibile; religia „drepturilor omului”, care poate justifica orice acțiune, oricât de malefică, oriunde în lume, în numele unei cauze „bune”: neocolonialism, imigrări în masă, amestecul în afacerile interne ale altor țări, bombardarea și invadarea unor națiuni suverane, furtul resurselor, răpirea copiilor din mediul lor cultural pentru a fi adoptați etc.

Aceste mituri sunt construite pe baza unui adevăr verificabil. Până la urmă, creșterea economică și supremația Vestului timp de secole este impresionantă. Îmbunătățirile calității modului nostru de viață sunt dovada naturii bine-fundamentate a valorilor conferite de aceste mituri. Dar aceasta se datorează sistemului nostru de valori, sau doar accesului nostru la combustibil fosil abundent și ieftin? Mereu se ajunge la această întrebare. Și acum că o țară cum este China, nu foarte democratică sau capitalistă (în sensul liberal al termenului), se descurcă foarte bine fără aceste valori occidentale, ne putem întreba dacă a existat vreodată o

legătură causală puternică între democrația liberală și succesul economic.

Sistemul de valori legat de cultura globală nu are nimic de-a face cu dreptatea, sau măcar cu faptul de a fi binevoitor. Favorizează căutarea celei mai mari puteri și a celei mai mari bogății personale posibile. A fi bogat și puternic nu este, în cele mai multe cazuri, în legătură cu vreo atitudine altruistă, ci cu narcisismul și egoismul – adică cu o atitudine sociopată. Nu este rău sau bine, dar există, și este interpretat ca ceva *neapărat* bun. Acest sistem face oamenii să creadă că dacă ne-am comporta cu toții într-un mod egoist și atomist/izolat (dacă cei mai înrăiți oportuniști, sociopați și escroci ar fi puși la conducerea politică și economică) și în final, dacă cei bogați s-ar îmbogăți și mai mult, atunci asta ar fi bine pentru majoritatea dintre noi. Este construit pe practicarea unui fel de credință, pe un fel de gândire religioasă sau magică, și deloc pe observarea empirică a realității. Norocul sistemului a fost faptul că a coincis cu o perioadă de energie abundentă, ieftină. Unul dintre efectele acestei credințe este definirea profitului rapid, ca fiind supremul și unicul obiectiv. De aceea companiile trebuie să fie competitive: pentru a face profit pentru a supraviețui și pentru a-și răsplăti acționarii. Bunăstarea angajaților și orice alți parametri care nu sunt direct utili pe termen scurt sunt neglijăți.

La fel ca în epoca feudală, când fiii nobililor erau antrenați pentru război încă din tinerețe, copiii claselor înstărite învață de foarte timpuriu cum să fie competitivi și să-și maximizeze profiturile. Școlile de afaceri nu sunt nimic altceva decât fabrici de făcut campioni ai profitului în cel mai scurt timp. Având dinții lungi și ghearele ascuțite, intriganții sunt gata de orice, servili față de cei puternici și fără milă față de cei slabi: și uite așa, am educat generații de criminali de război. Acești CEO (*Chief Executive Officer* – director executiv), CFO (*Chief Financial Officer* – director financiar) și comercianți (deși nu ciopârțesc mâini și picioare cu macetele și nu gazează civilii), provoacă totuși dislocări economice, care ruinează milioane de vieți. Ar fi interesant să avem vreun magistrat care să propună definirea crimelor financiare împotriva umanității, crime la fel de grave ca și cele judecate la Nürnberg în 1946. Ne putem imagina că un guvern populist, confruntat cu mânia publică, ar putea însărcina tribunalele publice cu judecarea unor astfel de cazuri.

Este ușor de văzut că acest model este imposibil de susținut în aceste timpuri de criză. Nu este vorba doar că folosește procesele industriale sau forțele pieței pentru a determina prețurile, sau că este fondat pe competiție și interese personale. Problema este că acest sistem nu recunoaște necesitatea limitării – limitarea exploataării resurselor, limitarea competiției, limitarea inechității etc. Este ca și conducerea unui autoturism cu accelerație, dar fără frână. Societatea industrială modernă nu este doar nesustenabilă din punct de vedere ecologic, dar este nesustenabilă și din punct de vedere social. Duce la sărăcire: sărăcire materială în țările sărace și sărăcire emoțională în țările bogate. Cultura consumului creează false nevoi, false dorințe de putere, statut și bogății, în locul satisfacerii nevoilor autentice ale simțurilor. Această cultură construiește iluzia lipsei, astfel încât oamenii să-și satisfacă nevoile emoționale prin actul cumpărării. În final, provoacă lipsuri reale în țările sărace, unde deja sunt prea puține resurse pentru a acoperi nevoile de bază: hrană, apă potabilă, sănătate și educație.

A CUI ESTE VINA? CINE A CONSTRUIT ACEST SISTEM?

Occidentalii născuți după anul 1945, cunoscuți sub denumirea de Baby Boomers (copiii născuți în perioada de vârf demografic de după al Doilea Război Mondial, n.t.), sunt probabil cea mai iresponsabilă generație din toate timpurile. Îmi cer scuze, dragii mei, dar să vă explic de ce. Născuți într-o perioadă de creștere economică rapidă, copiii boom-ului demografic au beneficiat de un stat puternic și prosper, ce le-a oferit educație, confort și o infrastructură fără precedent în istorie. Toate acestea au fost rezultatul muncii generațiilor precedente, care au cunoscut Marea Depresie, al Doilea Război Mondial, și au reconstruit totul în decursul a 30 de ani glorioși, de după război. Copiii boom-ului demografic nu au trebuit niciodată să se forțeze: au fost prea tineri pentru războaiele colonialiste (cu excepția notabilă a războiului din Vietnam, în cazul americanilor), nu au avut dificultăți să-și găsească locuri de muncă, au beneficiat de toate realizările tehnologiei și medicinei, și și-au petrecut tinerețile distrându-se și experimentând droguri și „dragoste liberă” pe fundalul muzicii rock. După „vara

dragostei” și „revoluțiile” europene din mai 1968, și-au permis inclusiv să pună sub semnul întrebării tot ceea ce civilizația Vestică a dobândit timp de milenii. Dând la o parte orice moralitate, ca obstacol în calea distracției de moment, s-au trezit făcând bani în anii '80 și '90, și acum stau în scaunul șoferului, etalându-și lipsa de educație, incompetența și disprețul față de trecut. Ca niște copii răsfățați, acești americani și europeni născuți după al Doilea Război Mondial și-au irosit capitalul natural și cultural pentru distracția lor jalnică. Mai grav, după acuzarea generației părinților lor de „rasism,” „fascism” și chiar de „genocid”, copiii boom-ului demografic, intrând acum în perioada de declin a vieții lor, pretind ca pensiile lor să fie plătite de către generațiile ce urmează (care sunt cu mult mai sărace decât au fost ei).

Rezultatul acestor ultimi 40 de ani este construirea unui sistem fondat pe egoism și exploatare, care ne-a umplut inimile cu lăcomie, indiferență și violență. Teamă, ură, mânia, conflictul și violența sunt consecințele naturale ale unui sistem în care bogăția este în mod subtil (dar tot mai vizibil) transferată de la cei săraci la cei bogați, și în care spectacolul mass-mediei arată lumii luxul imens în care trăiesc cei bogați. Săracii se tem că nu sunt capabili să scape de sărăcia lor, și-i invidiază pe bogați. Bogații se tem că săracii le vor lua bogățiile prin forță, sau prin metode politice democratice.

Pentru a se menține aceste diferențe de bogăție, se construiesc ziduri de diferite feluri. Bogații trăiesc tot mai mult în comunități îngrădite, și grupurile elitelor lucrează pentru crearea de instituții și metode de a face afaceri, care să fie neafectate de guvernele democratice naționale. Este suficient să cercetați Grupul Bilderberg, B'nai B'rith, Comisia Trilaterală, Skull and Bones, Bohemian Grove sau alte grupuri similare și rețele de influență, pentru a percepe tentativele acestora de a crea o suprastructură puternică, deasupra națiunilor-state ale lumii. Dar pe de altă parte, crearea unui guvern mondial de exemplu, sau punerea miliardarilor la cârmă nu va rezolva problemele noastre, așa cum nici nesfârșitele întâlniri de tipul G8 sau G20 nu o vor face.

Trăim într-un sistem de apartheid economic, în care părți din orașe – și în unele cazuri, părți din țări întregi – au devenit gheto-uri pentru săraci. Nimeni nu te vrea dacă ești sărac, decât

dacă accepți să fii ticălos. Lumea este împărțită în trei mari zone: țările bogate, în care oligarhi corupți și corupători domnesc peste masele tot mai năucite și distrase; țările în curs de dezvoltare, de regulă nedemocratice, în care oligarhi corupți, dar nu neapărat corupători, domnesc peste masele reduse la sclavie; și în sfârșit, țările sărace, în care însăși ideea de stat există doar episodic. În acestea din urmă, de departe cei mai duri, dar nu neapărat cei mai oribili sau corupți-corupători oligarhi, domină masele ținute în sărăcie și ignoranță.

Diferența de venituri este considerabilă: în anul 2003, veniturile primilor 225 bogați din lume erau egale cu veniturile totale a 47% dintre țările sărace ale lumii, totalizând 3,4 miliarde oameni. Ce fac aceste 225 de persoane încât să fie atât de extraordinare și indispensabile, pentru a justifica o astfel de diferență?

Cultura globală menține iluzia bogăției prin promovarea unor stiluri de viață ce nu vor fi atinse niciodată de majoritatea lumii, pur și simplu pentru că nu sunt suficiente resurse. În orice caz, realitatea este că peste 50% din locuitorii planetei trăiesc cu mai puțin de 5 dolari pe zi, și nicio publicitate din lume nu le va da un autoturism, o casă mare, sau carne la fiecare masă, ci mai degrabă, îi va frustra.

Cultura consumatorului nu înțelege semnificație cuvântului „suficient”. Milionarii vor să fie miliardari; miliardarii vor și mai mult. Peste tot, bogații, capabili să călătorească precum niște nomazi, având avocați specializați în finanțe, practic nu plătesc taxe în comparație cu veniturile și cu averile lor. (Aceasta devine tot mai vizibil la televizor și pe internet.) Ura celor săraci față de bogați este deja considerabilă, dar încă nu a luat o formă concretă.

Dar nu va mai fi mult până atunci.

Între bogați și săraci, se află clasa de mijloc, care trece printr-o perioadă destul de grea în prezent. Pe de-o parte, membrii clasei de mijloc se află sub presiune economică, din cauza externalizării și competiției; pe de altă parte, încep să simtă efectele inflației și să vadă economiile pulverizate de sușurile și coborâșurile bursei de valori. În plus, s-au îndatorat pe perioade destul de lungi de timp, pentru a-și putea cumpăra case sau apartamente, sau uneori,

doar pentru a-și menține statutul social. După ce s-au îmbogățit în primii 30 de ani de după război, n-au făcut nimic în ultimii 30 de ani, decât să sărăcească și să vadă cum li se diminuează puterea de cumpărare.

Mai presus de toate, clasa de mijloc suferă psihologic. Reclamele vând ideea că nevoile calitative pot fi satisfăcute cantitativ. Este evident imposibil ca aspirațiile emoționale și spirituale să fie satisfăcute prin consum – sau cel puțin, după momentul foarte scurt de satisfacție pe care o achiziție îl oferă, se face curând loc unui sentiment de plictiseală, insatisfacție și chiar depresie. Consumul este un fel de adicție, în care victima își cere doza tot mai frecvent. Acest sindrom este menținut prin schimbarea modelor, acestea fiind la rândul lor susținute de un fel de feminizare generalizată a societății. Reclamele vând atât iluzii, cât și frică. Nu doar că indică faptul că a fi fericit necesită să fii frumos și bogat, dar și faptul că dacă nu ești, atunci înseamnă că ești un ratat. Suntem bombardați din copilărie cu milioane de mesaje în reclame, la televizor, în magazine și pe străzi. Aceste mesaje creează multă presiune și ne poruncesc să fim ca ceilalți. Este extrem de dificil să rezistăm acestui lucru. Este destul să avem copii ca să ne dăm seama cât de devreme sunt influențați de această propagandă constantă – și cât de eficient! Liderul cubanez Fidel Castro a înțeles aceasta când a declarat într-unul dintre discursurile sale: *„Reclamele își distilează constant otrava lor, dând naștere viselor, iluziilor și dorințelor imposibil de satisfăcut.”*

Infantilizarea populației avansează rapid, mulțumită în special, literal vorbind, promovării ignoranței și prostiei în cultura populară – pur și simplu priviți orice canal de muzică la televizor, sau o emisiune de tip spectacol „real” („*reality*” show) pentru un timp, și veți simți cum celulele creierului vostru aproape că vor țipa în agonie! Lipsit de simțul responsabilității, un cetățean nu mai poate fi altceva decât un consumator docil, obedient și imatur. În mod pervers, sistemul de educație ajută la avansarea noastră în această direcție, deoarece devine tot mai ineficient. Hrana pentru copii este prea grasă și plină de zahăr; toată lumea se uită prea mult la televizor (28 de ore pe săptămână în America de Nord!); mediile urbane și suburbane nu sunt favorabile dezvoltării și stimulării senzoriale; distragerea reclamelor, telefoanele smart, mesajele

instant, rețelele de socializare și jocurile video este continuă; activitățile distractive supra-stimulative sunt supraabundente; copiii nu învață să aprecieze calmul și tăcerea; și în sfârșit, din păcate, profesorii nu reușesc să-i încurajeze și să-i inspire pe cei mai străluciți elevi. Funcția școlii nu mai este să predea materii sau să-i învețe pe elevi cum să învețe și cum să gândească critic; ci de a instituționaliza copiii din primii ani. Cei mai dotați învață să se supună și să execute, în timp ce restul sunt pregătiți gradat pentru o viață de șomaj și precară, pentru meserii monotone și prost plătite. O persoană cu adevărat educată, în schimb, are o minte liberă, este însetată să exploreze lumea ea însăși. Dacă alegerea sa este să obțină o slujbă bine plătită, de ce nu! Dar sistemul de educație actual reușește doar să producă absolvenți fără altă șansă, decât să adere la piața de locuri de muncă în condițiile decise de viitorii lor stăpâni. Ne învață că succesul financiar este mai important decât împlinirea personală, că a avea o carieră este mai important decât viața de familie, și că eșecul nu este acceptabil. Nimeni nu vrea să fie un ratat. Punctul crucial al problemei este că, deoarece scopul este de a pregăti o persoană pentru a fi o verigă imediat productivă în marea mașină a economiei – în loc de a dobândi o cunoaștere universală și a-și dezvolta un vast orizont de gândire, studentul primește o cunoaștere ce devine în scurt timp depășită, din cauza schimbărilor tehnologice.

Un alt efect al educației moderne este că ultimele generații ale Vestului – Generația X, adică copiii copiilor boom-ului demografic, și chiar cu atât mai mult, Generația Y, adică copiii Generației X – sunt lipsiți de poveștile, miturile și tradițiile bine-definite, pe care umanitatea le-a prețuit timp de sute de mii de ani. Acești copii sunt slab pregătiți să trăiască în afara sistemului artificial construit de civilizația petrolului: au devenit ei înșiși produse industriale, plasați încă de la naștere într-un context social, în care sunt evaluați, clasificați și închiși într-o serie de instituții, care-i pregătesc pentru o viață de muncă, producție și consum. Chiar dacă o înțelepciune de veacuri le-ar fi așternută în fața ochilor, este îndoielnic faptul că ar putea fi capabili să o înțeleagă.

În ce privește știința, la ce mai este ea de folos? Cele mai strălucite minți sunt tot mai mult mobilizate să creeze produse de consum, tratamente temporare foarte profitabile pentru boli

cronice și recurente, sau să fabrice produse cu uzură morală planificată, pentru ca să fie sigură înlocuirea lor la fiecare câțiva ani. De la pantofi la mașini de spălat: cantitate și înlocuire, în locul durabilității! Unde au dispărut produsele robuste, de înaltă calitate, vechile produse cu marca „made in SUA”, care existau în timpul tinereții mele?

Și toate acestea, pentru incomparabila binecuvântare de a putea primi 87.000 de combinații de băuturi oferite de un lanț de cafenele, sau de a fi capabil să faci click pe 800 de canale de televiziune. Dacă ești liber să alegi între 50 de cereale diferite pentru micul dejun – dar doar între două partide politice, ambele cu același program economic – atunci înseamnă că nu ai niciun fel de libertate cu adevărat. Iluzia „alegerii consumatorului” maschează tirania unei caste minuscule cu interese similare și convergente. Liderii noștri nu trebuie să coacă planuri secrete prin caverne întunecate, pentru a ști ce este bun pentru ei. Care este diferența între partidele zise de „dreapta” sau de „stânga”, dacă toate cadrele lor provin din aceeași clasă socială, au studiat aceleași lucruri împreună și votează la fel în chestiunile economice? Politicienii, când nu sunt împotmoliți în sex sordid sau scandaluri cu bani, cu greu mai înțeleg ceva din această lume consumistă. Sunt cu toții supuși pieței și se agită doar la subiecte sociale sau igienice, de importanță secundară, cum ar fi căsătoriile homosexuale, tratamentul imigranților ilegali, campaniile anti-fumat etc. Dacă există vreo împărțire semnificativă, aceasta este între globaliști și anti-globaliști, dar activitatea acestora din urmă are, cel puțin până acum, prea puține urmări.

Și este amuzant să observăm o societate constând în esență din angajați docili de birou, care adoptă moda culturilor „primitive”: tatuaje tribale cu menirea să-i facă pe bărbați să pară mai puternici; inimioare, delfini, floricele, caractere chinezești pentru femei – sau eventual săgeți pe partea inferioară a spatelui sau deasupra feselor, indicând către fundul lor (însemnând probabil, *întră aici?*). Piercing, haine ciudate, vacanțe neobișnuite, calitatea de membru de trib... Trebuie să fie și ei diferiți, la fel ca toți ceilalți.

Totul este planificat pentru distracția imediată: amuzament constant, pornografie, droguri. Cultura consumului ne face să ne

focalizăm pe *a avea* și nu pe *a fi*, pe *posesiuni* și nu pe *relații*, pe *aparențe* în loc de *bunăstare*. Aceasta ne împinge către egoism, egocentrism, competiție constantă. În toate domeniile ne comparăm cu cel mai înalt nivel, ideal, pe care nu-l putem atinge niciodată, ceea ce generează o considerabilă confuzie și frustrare. Rezultatele sunt următoarele: probleme de genul bolilor mentale, rata crescută a divorțurilor, dependență de droguri și de alte substanțe și tot mai multe crime și deznădejde.

În anul 1970, 79% dintre studenții americani de colegiu au spus că scopul lor este o viață mai plină de sens. În 2005, același tip de studiu a arătat că scopul a 75% dintre studenți era să-și câștige existența, dar 81% dintre ei au recunoscut că simt un vid existențial. 30% dintre muncitori au raportat că sunt dependenți de muncă, adaptați la emailuri, Blackberries, iPhone, și alte gadgeturi electronice, care să-i facă mai productivi. 50% dintre muncitori au raportat faptul că nu petrec destul timp cu copiii și familiile lor, în timp ce 40% dintre ei au spus că nu au destul timp pentru ei înșiși și pentru activități de recreere.

Deci nu este surprinzător faptul că societatea noastră suferă un procent ridicat de afecțiuni psihologice, cum sunt anxietatea, insomnia și depresia. Un prieten al meu, care este medic, a sintetizat problema astfel:

Suntem prizonierii unui cerc vicios: munca alienantă și lipsită de sens creează o stare de depresie în muncitor; medicamentele îl ajută să continue să muncească; munca îi asigură mijloacele să cumpere medicamentele; medicului care prescrie medicamentele i se cere s-o facă, și rămâne în acest sistem pentru că trebuie să ramburseze împrumutul pe care l-a făcut ca să-și finanțeze studiile, fără să mai menționăm cheltuielile anuale pentru clubul de golf.

Mass-media sare de la o poveste senzațională la alta, fără încetare, fără să facă vreodată o analiză fundamentală sau să aloce timp pentru reflecție. Pentru cea mai mare parte a telespectatorilor, având creierul demult tocit, dacă nu cu totul lobotomizat, această distracție este suficientă. Dar mințile ascuțite percep cu ușurință influența mass-mediei. În lumea noastră consumistă,

În care banul este venerat, cel mai mic criticism al sistemului comercial și al acumulării în exces de obiecte este ca un fel de erezie. Fiecare politician, profesor sau cetățean care vorbește împotriva societății consumiste își riscă cariera, și se poate aștepta să fie șicanat, acuzat de extremism, ridiculizat sau ignorat. Puțini dizidenți lucrează în afara sistemului mass-media, cum ar fi Beppe Grillo în Italia.

Viața Vesticilor se îndepărtează tot mai mult de natură. Mai puțină mâncare preparată în casă, mai multă mâncare procesată, mai multă mâncare fast food, mai puțin exercițiu fizic. În timp ce o minoritate aderă strict la regimuri organice și fitness, majoritatea cumpără alimente semipreparate, prefierse – o aberație industrială, dezechilibrată nutritiv, ce necesită o enormă cantitate de energie pentru a fi produsă și ale cărei ingrediente au parcurs mii de kilometri. Între „frankenfood”³ și poluare, ne mai mirăm că, diabetul, cancerul și bolile de inimă sunt în creștere? Obezitatea este în creștere și speranța de viață scade. La acestea se adaugă frica și violența, mereu prezente în cultura noastră: ele ne permit să vindem filme și să câștigăm voturi. Acte extrem de violente sunt prezentate peste tot: la televizor, la știri, în filme, în jocurile video... 60% din programele de televiziune americane conțin violență, în pofida avertizărilor repetate ale psihologilor, referitoare la efectele nocive pe care acestea le pot avea asupra comportamentului uman.

Reducerea Vestului la „un tract digestiv cu un organ sexual” este destul de avansată! Este destul să vă uitați un pic la televizor – plin de imoralitate, spectacole de jocuri frivole, „realitate”. Pentru cineva care este surprins că imigranții superiori mintal, din societățile tradiționale, nu vor ca copiii lor să fie asimilați, iată care este explicația: pur și simplu nu vor ca copiii lor să ajungă la fel de degenerați ca noi! Dar nu reușesc să-i ferească. La fel ca Borgul din Star Trek, cultura globală asimilează totul în calea ei – „rezistența este inutilă”. „Tittytainment”⁴ este propaganda

³ Frankenfood este un termen folosit pentru a descrie diferite tipuri de produse alimentare modificate genetic, create prin bioinginerie, n.t.

⁴ Combinație între cuvintele *tit* (sân) + *entertainment* (distracție), referindu-se la efectul pacificator al urmăririi televizorului, asemănat cu alimentarea unui prunc la sânul mamei. O formă de divertisment creat să atragă masele și să le abată de la a mai gândi. (<https://en.wiktionary.org/wiki/tittytainment>)

desemnată pentru a proteja principiile capitaliste neoliberale care conduc globalizarea (așa cum a fost ea definită în anul 1995 de unul dintre teoreticienii ei, ideologul neoliberal Zbigniew Brzezinski). Pentru a-i rezista, trebuie să știi cum să fi ascetic, cum să te detașezi de lume – sau să pui mâna pe arme împotriva ei, cum au făcut talibanii. Dar este imposibil. În fața acestui atac violent, anti-globaliștii par într-adevăr mărunți. În ce privește adepții de dreapta, pensionari bogați, burghezi tipicari-victime ale modei și cultiști tineri, aceștia sunt incapabili să-și imagineze orice altceva decât idei de-a gata (*idées reçues*), adică propriile lor gânduri pre-programate. Ei predică fascismul diluat al corectitudinii politice (*political correctness*) (care este însă tot mai puțin diluat de fiecare dată). Sunt adormiți, legănați în dulcile lor vise despre egalitate socială, drepturile omului, solidaritate universală și alte asemenea iluzii.

Cel mai teribil efect al culturii globale este pierderea coeziunii sociale. Această coeziune poate supraviețui doar cu mare efort anonimatului urban. Înainte, cel mai bine era să menții relații bune cu familia și vecinii, în caz că aveai probleme financiare sau de alt gen. Dar acum, statul ajutorului social ne eliberează de interdependentă și de responsabilitate. Riturile de trecere, care confereau structură și semnificație vieții și pozițiilor sociale, sunt înlocuite de modă. Până și sistemul de protecție socială a devenit atât de birocratic și de neînțeles, încât îi favorizează pe cei leneși și necinstiți, în detrimentul celor care au cu adevărat nevoie de un colac de salvare. În sfârșit, lipsa de simț moral și de responsabilitate a liderilor politici și a conducătorilor industriei este atât de flagrantă, încât nu se mai poate aștepta cu adevărat de la nimeni să se mai supună legilor și autorității, sau să manifeste cel mai mic sentiment civic.

Globalizarea schimbă de asemenea simțul identității oamenilor. Într-o societate nomadă, bazată pe clanuri, identitatea personală era legată de cea a familiei, clanului sau tribului. În societățile agrare, identitățile și loialitatea erau definite în relație cu autoritatea monarhului sau a religiei. În sfârșit, în societățile industriale, identitatea este construită pe o cultură națională mitică sau reală, și pe o compoziție etnică în general omogenă. Dar deoarece a avut loc o masivă schimbare în ultimii câțiva ani,

datorită imigrării în masă, care ne-a adus, la bine și la rău, un amestec de culturi ce trăiesc alături, cot la cot, înțelegându-se mai mult sau mai puțin între ei (depinzând de țările și de grupurile de imigranți implicați). De fapt, în trecut, imigrările aveau loc fie către țări relativ nelocuite (Australia, America), fie prin invazie; însă din anii '70 încoace, s-au acceptat imigranți la scară masivă, din motive de muncă, economie, demografie, sau (post)-coloniale.

Imigrația a încetat să mai fie o problemă a „minorităților”, așa cum era prin anii '60, și a devenit o chestiune a unei noi majorități în cartiere întregi, orașe și chiar țări. Este un fenomen în creștere în toată lumea, și mai ales în Europa și SUA.

Clasa muncitoare de origine locală din țările afectate, care se mută din anumite zone, nu fac acest lucru din motive de „rasism”, ci pentru a-și redobândi siguranța personală, nu doar pe cea fizică, ci și pe cea relațională; ei caută sentimentul de a fi „printre ai săi”. Cei care nu sunt capabili să părăsească acel cartier se cufundă adesea în disperare, deoarece „nu se simt acasă în casa lor”. În orice moment, în orice teritoriu, trebuie să predomine un model cultural. Dar dacă imigrarea și rata natalității în rândurile imigranților aduce nativii în poziția de minoritari, aceștia vor simți nesiguranță socială și culturală. Teritoriile imigranților nu sunt „gheto-uri” în sensul strict al unor locuri desemnate anumitor oameni. Dar sunt zone instabile, unde legile statului sunt înlocuite de obiceiuri locale noi și crimă organizată.

În anul 2000, Națiunile Unite au propus într-un raport, diverse scenarii de imigrare, pentru pre-întâmpinarea îmbătrânirii populației Vestice. În raport se sugera ca o țară ca Franța să accepte 89,5 milioane de noi imigranți între 2000 și 2050, adică 1,8 milioane de imigranți pe an. Un adevărat plan de colonizare, dacă nu cumva aceasta este doar o glumă birocratică! Și apoi, a urmat vechiul șantaj: autorii acestui raport au amenințat că dacă acest nivel de imigrare nu va fi atins, atunci va trebui ca vârsta de pensionare să fie crescută la 75 de ani.

În realitate, clasa muncitoare nu încearcă să se separe de străini, atât timp cât aceștia sunt în minoritate în cartierul lor, vin să muncească în perioade când nu este șomaj și acceptă un anumit grad de integrare, prin care să considere obiceiurile native ca fiind

un standard. Dacă nu este așa, imigrantul trebuie să accepte o muncă vecină cu sclavia și condiții de trai oribile. Acest imigrant, adesea ilegal, este încurajat și manipulat de industriile care urmăresc să scadă salariile și să supună sindicatele care nu sunt încă sub controlul lor. Sunt ajutați de idiști folositori: societățile de ajutor pentru imigranți, filme și staruri de televiziune de bine (*bien pensant*). Clasele înstărite nu văd problema în același mod, nefiind direct confrunțați cu ea, și având tendința să idealizeze culturile străine, în ce privește aspectul lor festiv și culinar. Bogații, feriți de consecințele negative ale imigrării în masă, încurajează adesea amestecul rasial și cultural – nu doar ca o simplă chestiune de prietenie și căsătorie între indivizi, ci ca o ideologie bună prin ea însăși. Nu a discutat asta Rousseau în secolul al XVIII-lea? „*Să nu aveți încredere în acei cosmopoliți care caută departe de patriile lor atribuții pe care disprețuiesc să le facă acasă; un filosof iubește Tartarul, numai să fie scutit de trebuința de a-și iubi proprii vecini.*”

Nicio populație nu dorește să devină o minoritate în teritoriul unde era cândva o majoritate: nici albi americani, nici francezii, nici belgienii, nici algerienii, și nici tibetanii. Așa cum scrie antropologul Claude Lévi-Strauss: „Diferența dintre culturi face ca întâlnirea lor să fie fructuoasă.” Dislocarea demografică însă este cu totul altceva.

Sociologul Alain Soral explică formarea acestui sistem în cartea sa, *Comprendre l'Empire* („Înțelegerea Imperiului”). El descrie puterea în creștere a Vestului și apariția unor rețele de dominație în ultimele două secole, încarnate de un cartel financiar internațional; instrumentalizarea umanismului eleno-creștin, infiltrarea statelor prin aceste rețele, exacerbarea antagonismelor... Soral descrie încercarea de impunere a unei puteri supranaționale prin hoție. El ridică de asemenea problema revoltelor populare împotriva acestei elite, care, de la o criză la alta, devine tot mai puternică și în același timp mai fragilă, deoarece este tot mai arogantă și mai vizibilă.

Sistemul nostru economic și cultural este într-un stadiu avansat de faliment; într-o lume care va fi în curând în criză de resurse, și va fi tot mai incapabil să răspundă corect problemelor pe care le generează această criză. Cultura și societatea noastră, urmând exemplul mayașilor, romanilor, vikingilor Groenlandei și al multor altora, au devenit disfuncționale înainte de a se prăbuși. Paradoxul

sistemului prezent este acela că, pentru a se menține, are nevoie să dezvolte personalități și culturi, care sunt de fapt incapabile să-l facă să funcționeze pe termen lung. Dar, ceea ce funcționează este ceea ce construiește o civilizație și ajută la supraviețuirea ei: prevederea, înțelepciunea, inteligența, disciplina, rigoarea, corectitudinea, curajul, onestitatea, compasiunea și generozitatea. Avem o nevoie acută de aceste calități, și mai presus de orice, avem nevoie de conducători de oameni. Dar mă tem că cultura noastră nu mai produce așa ceva...

Deci, nu ne putem baza pe nimeni decât pe noi înșine. Ca de obicei.

MATTHEW NU MAI ARE BANI

Și-a pierdut slujba pe care i-a găsit-o unchiul prin relațiile lui. Ce păcat că este atât de greu să se trezească devreme în fiecare dimineață. Știe că pierde prea multe nopți cu jocurile video, dar nu se poate abține – noul „BodyKill VIII” este așa de grozav! În vârstă de 32 de ani, Matthew locuiește cu părinții, și asta-l deranjează, pentru că îl sâcăie mereu. I-ar plăcea să scoată cândva o față în oraș, dar este mult prea timid. Și în plus, fetele preferă tipii cu mulți bani și mașină mare. Pentru el, distracția înseamnă să converseze online cu alți jucători sau să fumeze cannabis cu amicii.

Dar ce visează el cu adevărat este să devină cântăreț de rap. Asta ar fi într-adevăr gangsta! Ar fi putred de bogat și ar avea femei. Dar presiunea asta, de a trebui mereu să muncească și să câștige bani, s-a cam săturat deja. Ce-i mai rău este că părinții nu i-au plătit o vacanță în Ibiza anul acesta, nemernicii! Lor le este mai ușor. Au avut locuri de muncă lejere, plătite de guvern, și au știut totdeauna cum să trăiască: vacanțe la mare, la schi, și toate cele. Măcar dacă bastarzii ar crăpa sau măcar să meargă să putrezească în ceva azil de bătrâni, ar putea lua el banii lor – dacă a mai rămas ceva. Ca unic copil, Matthew a fost

mereu răsfățat, mai ales de către cei patru bunici ai lui, apoi de Brigitte, care s-a căsătorit cu bunicul dinspre mamă. Dar nu ar vinde totul pe eBay. Nu ar fi prea elegant! Însă chiar are nevoie de bani pentru haine noi. Și ce se petrece cu toate acele supermarketuri goale, și totul este în cădere liberă? Știe că tatăl său are o armă în camera lui. Dacă îl opresc să aibă ceea ce i se cuvine, o să-i spulbere pe toți.

„Declară asta o urgență.

*Vino și răspândește o senzație de urgență.
și salvează-ne.
și salvează-ne.
și acesta este sfârșitul.
este sfârșitul
lumii.”*

Muse, muzicieni

Apocalypse please

(2003)

FACTORII NEPREVĂZUȚI

Acesta este un capitol pentru care voi fi cu siguranță considerat paranoic! Dar deoarece principiul acestei lucrări este de a reflecta situația mondială, fără vreo ipoteză a priori, sunt pregătit să accept aceasta. Paranoia cel puțin are meritul de ne permite să ne imaginăm inimaginabilul – și aceasta este folositor, deoarece uneori inimaginabilul ne joacă feste.

Problemele cu care ne vom confrunta sunt grave. Este vina noastră că ele au apărut. Sunt toate niște chestiuni legate de natura umană. Noi suntem cauza lor colectivă, și putem face ceva să le rezolvăm.

Dar s-ar putea petrece ceva neprevăzut, ceva ce ne scapă, care să ne arunce în față toate consecințele ascunse ale condamnabilei noastre nepăsări.

Natura are surprize pentru noi.

Aceasta nu este ceva nou.

Problema este riscul coliziunii între catastrofele naturale și cele industriale.

Și aceasta este ceva nou.

Evenimentele naturale obișnuite nu au fost totdeauna anticipate de designerii sistemelor noastre de producție și

distribuție: tornade, inundații, erupții vulcanice, marea, cutremure etc. Dacă efectele acestor evenimente puteau fi uneori grave, totuși impactul lor a fost local până în prezent. De la dezastrul de la Fukushima însă, am început să ne dăm seama că astfel de evenimente pot avea o dimensiune cu totul nouă când se izbesc de sistemele noastre industriale, deja instabile.

Întregul nostru sistem a fost conceput ca și cum nu ar fi niciodată nevoie să ne îngrijorăm pentru evenimente naturale extraordinare, cu consecințe pe termen lung.

Mă refer aici la evenimente naturale foarte rare, care pot cauza distrugerea completă a unei zone întinse pe sute de kilometri pătrați, și să dea naștere la schimbări climatice la scară globală, care să dureze mulți ani. Acestea se petrec probabil o dată la 1.000 de ani: impactul cu un mic meteorit sau cu o cometă, erupții vulcanice masive sau activitate solară neobișnuită.

Întregul nostru sistem industrial se sprijină pe ideea că aceste evenimente sunt atât de rare, încât pot fi considerate ca fiind în afara domeniului posibilităților.

Cu excepția...

Cu excepția faptului că a fi foarte improbabile nu înseamnă că sunt imposibile.

Cel mai îngrijorător risc de coliziune între dezastrele naturale și cele industriale constă totuși în altceva. Constă în gestionarea nepotrivită a ființelor vii.

ÎNTOARCEREA CELOR REPRESAȚI

Medicina modernă este una dintre cele mai magnifice cuceriri ale omului. Specia noastră a depășit durerea și boala. Am eliminat poliomielita, variola, ciuma, holera, tifosul, tuberculoza; știm cum să vindecăm majoritatea bolilor infecțioase, cât și un mare număr de boli rare. Chiar și cancerul nu mai este totdeauna fatal. În ciuda bolilor provocate de comportamentul nostru, avem totuși satisfacția progresului realizat.

Avem tendința de a ne considera omnipotenți în fața microorganismelor. Și totuși, bolile pe care le pot provoca acestea

revin imediat ce magnifica structură sanitară pe care am clădit-o dispăre sau nu mai este accesibilă oricui.

Virusii și bacteriile nu vor ceda așa de ușor. Își pregătesc răzburarea.

Există doi factori ce acționează în favoarea lor. În primul rând, creșterea enormă a populației și a densității în orașe, oferă un mare număr de trupuri umane pentru dezvoltarea și reproducerea acestor organisme. În al doilea rând, bacteriile expuse antibioticelor devin mai puternice, așa cum este în cazul bacteriei *Salmonella*, *E-coli*, *Campylobacter* etc.

Mutații și variațiuni ale acestora se observă la boli cum sunt SIDA și SARS, și chiar la boala Vacii Nebune. S-au găsit virusi care trec de la animal la om, prin mutații, cum sunt H1N1, H5N1, sau alți virusi ai gripei. Avem motive să regretăm efectele alergice și slăbirea sistemului imunitar cauzate de pesticide, poluanți și substanțe perturbatoare a sistemului endocrin.

Acest lucru nu este lipsit de importanță. Gripa spaniolă a ucis peste 40 de milioane de oameni în lume, între anii 1918 și 1919. Aceștia sunt cu mult mai mulți decât cei care au murit în Primul Război Mondial. În anul 1348, peste 30% din populația Europei a murit ca urmare a izbucnirii deosebit de virulente a ciumei în zonele urbane. 78% din populație trăiește în prezent în mahalale, fără toalete, fără apă la robinet, fără canalizare; noi boli ar putea găsi rapid teren fertil acolo pentru a se dezvolta. Conform cu OMS (Organizația Mondială a Sănătății), o epidemie globală este total posibilă.

În iunie 2011, guvernul SUA a realizat o simulare de epidemie, ca exercițiu, numită Operațiunea Iarna Întunecată. S-a testat rezistența sistemelor de sănătate și din spitalele americane în cazul unei epidemii naționale. Rezultatele arată că întregul sistem s-ar prăbuși rapid. În această simulare, virusul nu a putut fi oprit; în doar patru zile s-a propagat dincolo de granițele naționale, provocând un haos similar peste tot în lume. Aceasta este pentru că dezvoltarea unui vaccin necesită timp. În orice caz, spitalele ar rămâne rapid fără paturi libere și personal de îngrijire, iar medicii ar fi primii care s-ar îmbolnăvi, așa cum s-a portretizat în mod realist și expresiv în filmul *Contagion* și în filmul cu zombi: *28 Days Later*.

Dacă astfel de viruși ar fi eliberați în natură de către un stat dușman, sau o organizație teroristă, efectele ar fi devastatoare. Un stat totalitar sau elitele sale, temându-se să-și piardă statutul sau doar dorind să reducă populația care consumă prea multe resurse, ar putea folosi un virus împotriva propriei populații. Este un scenariu ce nu poate fi complet exclus. În fond, dacă dictatorii de felul lui Hitler, Stalin, Mao sau Pol Pot au putut să dea ordinul de a fi eliminată o parte a propriei populații, ce ne-ar putea asigura că în prezent ar fi complet altfel? Conducătorii ar putea să decidă să vaccineze în avans pe cei aleși pentru a supraviețui.

Aceasta este paranoia din partea mea, fără îndoială, dar este încă un motiv pentru a-i supraveghea pe cei aflați la Putere.

La un moment dat, și într-un anumit context, paranoia este instinct de supraviețuire.

CHRIS ȘTIE CĂ DUMNEZEU VA ÎNVINGE

Este de datoria lui ca credincios să conducă lupta lui Dumnezeu pentru frații săi, umiliți și aflați sub ocupație în jurul lumii. A avut o revelație în cursul întoarcerii acasă din ultima sa călătorie, și de atunci a contactat și alți credincioși din cartierul unde locuiește.

Nu are încredere în metodele fraților și surorilor lui. Asasinările, armele și explozibilii îi par neînsemnate. El are alte planuri.

Munca lui de cercetător într-un laborator de biologie este foarte folositoare. Chris a muncit din greu în laboratorul centrului de cercetare. A studiat eșantioane de viruși luate din pui asiatici. A fost norocos: a găsit repede o formă foarte agresivă de virus, dar cu o lungă perioadă de incubare. Acesta permite o propagare foarte eficientă, în special că virusul poate fi transmis prin aer și prin fluide corporale. Chris nu crede că virusul ar putea fi tocmai letal. Va ști în curând, deoarece nu poate evita pentru prea mult timp propria expunere la virus. A acumulat o mare cantitate de virus în eprubete. Se așteaptă să îl elibereze prin ungerea

clanțelor camerelor hotelului unde intenționează să meargă în următoarele câteva săptămâni. Va depune de asemenea o mică parte în avioanele cu care va călători. O să-și ruleze cardurile de credit din greu, dar merită. Va călători mult în următoarea vacanță de două săptămâni:

Dumnezeu este Mare!

„Nu sunt progresist. Progresismul sfârșește mereu cu o Treblinka sau un Gulag.”

Éric Zemmour, jurnalist

(2011)

„Pentru a salva planeta și a asigura un viitor acceptabil copiilor noștri, nu trebuie doar să moderăm tendințele actuale; ci trebuie să ieșim cu totul din dezvoltarea economică și din economism.”

Serge Latouche, economist

(2001)

„Noi trebuie, putem, și vom avea o lume mai bună. Și nu avem încotro.”

Graeme Taylor, cercetător

(2011)

„Epoca de piatră nu a dispărut pentru că nu mai existau pietre, la fel, și epoca petrolului va dispărea, cu mult înaintea dispariției petrolului în lume.”

Sheik Ahmed Zaki Yamani, Ministrul petrolului

(2010)

SPERANȚELE

Recunosc deschis că ce ați citit până acum nu a fost foarte reconfortant. Există oare speranță? Poate umanitatea să evite soarta pe care am discutat-o în paginile anterioare? (Nu aș fi un cercetător cinstit dacă nu aș admite această posibilitate.) Ființele umane sunt pline de resurse și inventive. Conștientizarea poate provoca schimbări culturale pozitive, care adăugate la reforme și avansul tehnologic, ne poate scoate castanele din foc.

Totuși, trebuie să fim pătrunzători și să luăm în considerare toate posibilitățile, cu rigoare și obiectivitate. Nimic nu e mai rău decât optimiștii sistematici – cei care cred că fiecare problemă

are o soluție simplă ce necesită un mic efort. Eu îi numesc *hai-s-o-facem-iști*. Astfel de optimiști vorbesc mult despre ce *s-ar putea* face fără să precizeze *cine anume* ar putea face ceea ce *s-ar putea* face: Bogații? Săracii? Locuitorii orașelor? Autoritățile publice? Și cu ce mijloace? Auzim adesea că „*s-ar putea face*” asta și cealaltă, dacă *s-ar vrea* cu adevărat, *s-ar putea* hrăni 12 miliarde de oameni, și există destul petrol canadian de folosit sau care nu s-a descoperit încă (dar care există cu siguranță undeva, pe coasta Alaskăi, a Braziliei sau a Insulelor Falkland). Trebuie doar să dezvoltăm fuziunea nucleară la rece, o economie bazată pe hidrogen, să folosim energia mareelor, să captăm electricitate din fulger; trebuie doar să convertim totul la energia solară sau la energia vântului; trebuie doar să schimbăm tipul de becuri pe care le folosim, să folosim biciclete etc. Doar *s-o facem!*

Dincolo de posibila sfidare a legilor fizicii asumată de aceste exprimări ale speranței, astfel de argumente sunt adesea auzite de pe buzele amatorilor, jurnaliștilor și activiștilor, dar rareori ale oamenilor de știință, geologilor sau inginerilor. Într-o lume presupus seculară, credința în zeita Tehnologie și zeul Progres permite ca toate alarmele să fie date la o parte cu o simplă vânturare de mână.

Neva oferi oare progresul științific tehnologii miraculoase? Este improbabil apriori, din două motive: primul este că descoperirile sunt prin natura lor incerte; al doilea motiv, mai fundamental, este că problema tehnologiei este doar secundară. Problema rezidă în primul rând în organizarea noastră socială, economică și politică.

Considerațiile pe termen lung lipsesc din sistemul nostru cultural global. Agricultură industrială, neglijarea sistematică a regenerării resurselor, disprețul politic pentru reglementarea nașterilor... nimic din toate acestea nu au de-a face cu limitările tehnologice. Orizontul calculelor economice se întinde cel mult pe încă 12 ani... Dincolo de asta, predicțiile nu mai sunt încurajatoare. În ce privește calculul politicilor democratice, acesta este limitat la ciclurile electorale: nu a spus fostul vicepreședinte al SUA, Dick Cheney, în mod cuceritor, că „modul nostru de viață nu este negociabil”? Cum poți convinge alegătorii să accepte o creștere permanentă a prețurilor produselor agricole, pentru a preveni o criză a cărei extindere nu este încă cunoscută?

Cum poți convinge companiile să renunțe la profituri facile pentru a se garanta sustenabilitatea economiei în următorii 20 de ani? Cum poți convinge consumatorii să vadă că viețile lor ar putea fi îmbunătățite prin schimbarea comportamentului lor? Și sunt doar 10 generații (din 1750) de când lumea era guvernată în mare parte de monarhi absoluți, și sclavia era normală. Global vorbind, aproape nimeni nu știa să citească sau să scrie, și în mare măsură, viața lor era urâtă, brutală și scurtă. Ne-am schimbat de atunci. Așa că vom fi capabili să ne schimbăm din nou.

Este acesta un vis ireal?

Schimbările sociale aduc adesea inovații tehnice care creează noi dinamici politice, economice și sociale. Armele de foc au eliminat avantajul aristocrației pe câmpul de luptă; căile ferate au permis ca regiunile pitite din mijlocul continentelor să se dezvolte; internetul a permis crearea de noi rețele de comunicare dincolo de mass-media controlată de marile grupuri economice, și a pus oamenii și afacerile în legătură în toată lumea.

Societățile s-au schimbat și pentru că au apărut noi idei. Istoric vorbind, religii ca hinduismul, budismul, creștinismul și islamismul au încercat să ridice omul deasupra tribalismului și a moralei antice; mișcările naționaliste, revoluționare și separatiste – care au unit masele în proiecte comune, sau chiar mișcările ecologice din zilele noastre – au apărut imediat ce a fost simțită nevoia de noi semnificații. „*Nimic nu este mai puternic în lume decât o idee al cărei timp a sosit*”, spunea Victor Hugo.

ESTE POSIBILĂ O ALTĂ LUME?

Putem apela la diverse resurse de energie care să înlocuiască petrolul. Teoretic, acestea sunt numeroase, dar posibilitățile pe care le oferă sunt limitate.

- Cărbunele este disponibil în cantități relativ mari. Este destul de poluant, contribuie la efectul gazelor de seră când este ars, și extragerea lui implică eliberarea gazului metan.
- Gazul natural, care constă în esență din metan, propan și butan, ar putea constitui o bună sursă de energie de tranziție. Gazul

natural este ușor de extras din pământ, ușor de transportat, dar este periculos dacă nu este mânuit cu grijă. Acest gaz este adesea utilizat pentru încălzire, producerea de fertilizatori, pentru îmbunătățirea extragerii petrolului, și pentru fabricarea benzinei sintetice (deși acest proces necesită multă energie). Rezervele mondiale de gaz natural vor începe de asemenea să scadă de acum și până în anul 2050.

- Energia nucleară este costisitoare și problematică, în ce privește tratarea și depozitarea deșeurilor nucleare, existând pericole de accidente. De la punerea în funcțiune a primului reactor nuclear, în anul 1957, au fost produse 9.000 de tone de deșeuri radioactive; și deși aceasta este, per ansamblu, o cantitate și un volum destul de mici de gestionat, nimeni n-o vrea îngropată pe undeva prin apropiere. Această energie nu poate înlocui petrolul sau produsele de consum derivate din petrol. Totuși, pe termen scurt, energia nucleară poate fi o soluție de tranziție, deoarece atomul de uraniu produce de 10 milioane de ori mai multă energie decât arderea unei cantități egale de cărbune, și de două milioane de ori mai multă energie, decât echivalentul în petrol. Deci este o energie folosită, ce poate furniza energie electrică câteva decenii încă (până ce se sfârșește uraniul), fără să producă gaze de seră.
- Fuziunea nucleară este adesea citată ca o „energie miracol” de viitor – curată și nelimitată. În realitate, în afara faptului că nu s-a realizat niciodată în condiții măcar asemănătoare cu condițiile normale de pe Pământ, producerea ei ar necesita cantități enorme de energie. Nimic nu scapă entropiei.
- Situația cu hidrogenul este și mai gravă. Hidrogenul are o densitate moleculară extrem de mică, de aceea este voluminos. Este de asemenea extrem de coroziv. Deci pentru a fi stocat și transportat, trebuie lichefiat la presiune foarte ridicată, etanșat perfect, și trebuie evitat orice fel de accident, care ar produce o explozie spectaculoasă. Și deoarece nu există mine de hidrogen, trebuie produs prin dializă, care este un proces scump în ce privește consumul de energie, care depășește energia produsă. Aceasta este de asemenea o chestiune de entropie...

Există speranțe mai realiste în concentrarea asupra energiei regenerabile, oferită de vânt, soare, vegetale și sol.

- Lemnul, gestionat cu grijă, poate fi o excelentă sursă de energie combustibilă și material de construcție. Dacă este prost gestionat, rezultă defrișări masive.
- Biocombustibilii derivați din sfeclă, porumb, cartofi, trestie de zahăr etc. au randament scăzut și necesită terenuri agricole dedicate producerii lor.
- Energie solară, deși este promițătoare, are un randament limitat, și necesită metale care devin tot mai rare, pentru construirea panourilor solare.
- Energia hidroelectrică este mai competitivă, foarte eficientă și curată, dar necesită investiții masive. Barajele de acumulare necesită de regulă întreținere pentru a nu se umple cu nămol și astfel să devină nefolositoare după aproximativ 30 de ani de funcționare.
- Energia eoliană este foarte ieftină, dar funcționează doar între 30-40% din timp, deoarece condițiile de vânt sunt rareori optime.
- Biomasa generează gaz natural prin fermentare, și deșeuri agricole. Aceasta necesită agricultură intensivă, ea însăși dependentă de petrol.
- Alte tipuri de energie, cum este energia valurilor, energia geotermică, energia curenților marini, au de asemenea avantajele și limitările lor.

Aceste tehnologii sunt puncte de plecare ale unor eforturi foarte promițătoare. În Emiratul Abu Dhabi, inițiativa Masdar va investi 200 de miliarde de dolari până în anul 2020, pentru producerea de energie regenerabilă, pentru a asigura în întregime producția de electricitate și pentru desalinizarea apei (în prezent dependentă de petrol) cu electricitate fotovoltaică. Există proiecte masive de producere a energiei eoliene în Marea Nordului, cum este proiectul german Baltic 1, cu cele 21 de turbine eoliene gigantice, care pot alimenta 340.000 de gospodării. În Germania, 16% din energia produsă provine din surse regenerabile. Alte proiecte eoliene sunt planificate pe coasta europeană la Atlantic, și pe axa nord-sud a câmpiilor central-vestice americane. Imense

Întinderi de panouri solare sunt planificate în Africa de Nord, în sud-vestul Americii (Texas, New Mexico, Nevada, California). Urmând exemplul Germaniei, Danemarcei și Spaniei, țările asiatice, inclusiv China, au început de asemenea proiecte masive de producere de energie regenerabilă – ridicând însă prețul materiilor prime necesare pentru realizarea lor.

Nanotehnologiile sunt promițătoare de asemenea: ele permit construirea de mașini de dimensiunea unui micron (o milionime de metru), pentru a acționa asupra materiei la nivel molecular și pentru extracția mineralelor într-un mod mai eficient și mai ieftin (în mine de calitate inferioară, cu un impact ecologic mai mic). Este posibilă crearea de catalizatori care să îndeplinească funcțiile enzimelor și să degradeze chimic poluanții. Ar putea fi create materiale noi, extrem de ușoare și rezistente, cât și baterii noi, care să stocheze mai multă energie, să necesite mai puține metale rare și să polueze mai puțin. Am putea fi capabili să dezvoltăm noi ferestre, care să gestioneze automat izolarea și temperatura, și să nu trebuiască să fie spălate niciodată.

Există de asemenea noutăți bune în ce privește tehnologiile de gestionare a rețelelor electrice. Acestea se îmbunătățesc, mulțumită riscului redus de pene de curent, și apariției de contoare de tip smart, care permit o mai bună analiză a consumului de electricitate.

Internetul este o altă tehnologie care permite grupurilor izolate de oameni să interacționeze, să învețe, să se deschidă către idei noi, să descopere noi orizonturi și să vadă lumea ca fiind interconectată. Permite oamenilor să meargă dincolo de „adevărurile” oficiale, reducând în sfârșit la tăcere „adevărul” pe care Napoleon îl știa atât de bine, și despre care spunea următoarele: *„Istoria nu este nimic altceva decât minciuni convenite.”* În prezent este posibilă descoperirea cu un minim efort de informații adesea ascunse nouă sau filtrate de către mass-media dominantă. Mulțumită internetului, conștientizarea se extinde. Utilizatorii pot să adune informații și să învețe cum să acționeze pentru ei înșiși și pentru familiile lor, și cum să influențeze factorii de decizie și politicienii. Activismul civic poate astfel să revină la viață, în tot felul de forme: boicot, lobbying, proteste și mobilizare politică.

Tehnologia avansată nu este singurul lucru care permite schimbarea. Numeroase tehnici tradiționale sunt uneori mai bine adaptate pentru reabilitarea ecosistemelor muribunde sau deteriorate, sau pentru îmbunătățirea productivității lor. Agricultură de subsistență bazată pe permacultură și agricultură biodinamică este potrivită în condiții de apă puțină, fără consum de fertilizatori sau pesticide. Permacultura, popularizată de agronomi ca Bill Mollison și David Holmgren, permite crearea de teren agricol, copiind genul de relații care există în natură între diferite tipuri de plante, conferindu-le în același timp productivitate ridicată.

Am observat de asemenea cum au reacționat Coreea de Nord și Cuba la noua realitate, după prăbușirea URSS-ului, lipsiți fiind de petrol și de agricultura industrială. Coreea de Nord, cu organizarea ei centralizată, a suferit o mare foamete, ce a cauzat câteva milioane de decese. Cuba, prin liberalizarea agriculturii, maximizarea suprafeței agricole (pe acoperișurile clădirilor, în parcuri, pe terenurile vacante etc.), și aplicând tehnica permaculturii, au reușit nu doar să susțină populația, dar au crescut producția și calitatea hranei.

În ce privește casele, „casele pasive” permit utilizarea luminii și căldurii naturale, ca și în arhitectura tradițională. Astfel de tehnici au fost abandonate datorită încălzirii ieftine și aerului condiționat; arhitecții moderni s-au răsfățat mult timp cu construirea de imobile care sunt dificil de încălzit, de răcit sau de aerisit.

Am devenit familiari cu becurile economice, cu turbinele cu aer și panourile solare, cu reciclarea deșeurilor din gospodărie și a hârtiei și înlocuirea gradată a sticlelor și a plaselor de plastic; cu vehicule hibride sau electrice, utilizarea în comun a autovehiculelor (carpooling), „mâncare înceată” (slow food⁵), hrană organică... Dar aceste obiceiuri vor avea doar un efect marginal dacă nu învățăm să trăim cu cel mai mic consum posibil de energie fosilă.

Trebuie să fim realiști – *energiile regenerabile nu sunt compatibile cu scara sistemelor dezvoltate pe baza abundenței energiei fosile.*

⁵ *Slow Food* este o organizație fondată de Carlo Petrini în Italia în anul 1986, răspândită apoi în toată lumea. Este promovată ca o alternativă la *fast food*, și urmărește să păstreze bucătăria tradițională și regională, încurajează cultivarea plantelor, semințelor și creșterea animalelor specifice ecosistemelor locale. (https://en.wikipedia.org/wiki/Slow_Food)

ACCEPTAREA INEFICIENȚEI

În loc să ne luăm o mașină care să consume altceva decât benzină, este timpul să reflectăm la un mod în care să trăim fără mașini. Structura socială trebuie să evolueze; trebuie să ne debarasăm de obiceiurile rele, și să acceptăm limitele: nu putem de exemplu să facem liniile aeriene comerciale să funcționeze cu electricitate, la fel cum nu putem nici modela turbinele de titan cu electricitate.

Obiceiurile și cultura noastră sunt cele care trebuie schimbate în întregime. Fără valori noi, nu vom reuși.

Aceasta explică cum a ajuns ineficiența să fie admirată în cercurile ecologice. James Howard Kunstler, critic strălucit al sistemului modern urban, social și financiar, spunea: *„Eficiența este cel mai rapid drum către iad.”* O economie ineficientă este mai haotică, e adevărat, mai complexă în anumite privințe decât o economie eficientă, care reduce numărul de specii cultivate, concentrează procesele prin creșterea volumului lor, și astfel își amplifică dependența de ele. Ceea ce considerăm noi ca fiind complexitate tehnologică este de fapt o simplificare a fluxului. Dar, ecologia unei prerii nu este suficientă. Numeroase varietăți de flori și ierburi mențin solul fertil și sănătos. O singură specie cultivată în monocultură este desigur „eficientă”..., dar va epuiza solul de elementele sale nutritive, va facilita eroziunea și va distruge solul rapid, definitiv. Întreaga natură este un sistem „ineficient”!

În afara ineficienței, trebuie să învățăm suficiența – a fi satisfăcut cu suficient, a fi focalizați pe nevoile reale, și nu pe false dorințe. Măsurarea propriei vieți prin calitate mai curând decât cantitate, prin relații mai curând decât lucruri, este una dintre cheile fericirii, la care putem adăuga imaginația și refuzul rigidității și dogmatismului. Să fim creatori în găsirea soluțiilor la probleme, în descoperirea satisfacției sănătoase în moduri de viață mai apropiate de natura noastră profundă, în a promova modele pozitive. Trebuie să învățăm să devenim o cultură care să merite să fie numită, folosind cuvântul rusesc, непобедимый, adică imbatabilă. Trebuie să învățăm să devenim imbatabili.

Va trebui să învățăm să trăim cu mare simplitate și frugalitate. Simplitatea nu înseamnă a trăi prost sau în sărăcie. Este suficient să avem ce este necesar și să nu dorim ce nu avem nevoie. În ce privește orașele, romanii au știut să construiască blocuri de apartamente cu cinci nivele, cu beton armat, și imperiul lor era străbătut de drumuri. China antică, acum 3.000 de ani, avea deja un comerț înfloritor, mulțumită rețelei lor de canale și științei lor. Deci există civilizații fără petrol și care pot să prospere.

Dar populația actuală a lumii și creșterea ei programată exponențial stopează orice posibilă revenire. Programele de ajutor pentru așa-zisele populații „nedezvoltate” presupune creșteri masive ale PIB-ului și a resurselor de hrană din întreaga lume. Ideea nu este reducerea creșterii economice, ci redirectionarea ei către anumite resurse și către resurse regenerabile. Producția agricolă va trebui să se dubleze în următorii 30 de ani și această producție fără precedent va trebui să fie menținută definitiv. Dar, nu știm cum să reacționăm în fața pierderii programate a solului fertil și a resurselor. Provocarea este de a gestiona scăderea lor. Singurul răspuns posibil la o astfel de provocare implică investiții masive în cercetare, irigații, conservarea solului, organizarea și exploatarea resurselor marine etc. Apoi, problema nu va fi dacă schimbarea este tehnic posibilă (căci cu siguranță că este), ci dacă guvernele noastre au voința, viziunea și competența necesară pentru coordonarea unui efort global de a face față acestor probleme – și dacă avem timpul necesar pentru a o face, înainte de declanșarea unei crize majore în care să plonjăm cu capul înainte într-o prăbușire a economiilor și civilizațiilor noastre.

Experiența ultimelor decenii ne face să ne îndoim.

JACK FACE CÂTE O ORĂ LA VOLAN PÂNĂ LA MUNCĂ ȘI ÎNAPOI

Are timp doar pentru McDonald. Fumatul îl calmează totuși. Una dintre plăcerile sale este vacanța anuală pe litoral, în august; pentru a ajunge acolo, petrece 10 ore într-un trafic aglomerat, în ambele direcții. A avut atâtea amenzi și accidente,

încât l-au amenințat că-i anulează permisul. Țipă la copii și chiar l-a palmuit pe unul dintre ei odată. Îi place să urmărească meciurile de fotbal la TV. Nu-i pasă de ecologie sau alte asemenea aiureli liberale.

Melany mănâncă hrană organică, este atentă cu consumul de apă, și reciclează plastic, aluminiu, hârtie și sticlă. Merge pe jos sau cu bicicleta în oraș și călătorește cu avionul doar de două ori pe an ca să meargă în Cabo sau Marrakech, și o dată, pentru vacanța de iarnă în Tailanda sau Bali. Ea votează pentru Partidul Verde (Green Party). Știe că este doar o verigă în ecosistem, dar își spune că micile ei gesturi sunt importante în lupta permanentă pentru o lume mai bună. Nu ezită să-i condamne pe cei care nu sunt de aceeași parte cu ea, mai ales pe colegul ei Jack, pe care-l suspectează de asemenea că votează cu cercurile de dreapta.

Dintre ei doi, Melany este cea care are, de departe, cea mai mare „amprentă de carbon”⁶.

Prin contrast, Mamadou, un țăran din zona Dogonilor din Mali, are o amprentă de carbon minusculă. Mai ales pentru că și-a pierdut ferma. A urmat sfatul guvernului, care, sub presiunea FMI, a cerut țăranilor din regiunea sa să planteze bumbac. A trebuit să se împrumute ca să cumpere pompe pentru irigarea culturilor. În primul an a mers bine. Dar bumbacul american, masiv subvenționat, devine rapid atât de ieftin, încât Mamadou a trebuit să vândă în pierdere. Banca a devenit imediat insistentă cu privire la întârzierile de plăți și în final i-a luat ferma. Se pare că pământul va fi folosit pentru un proiect de apartamente. Acum Mamadou nu mai are nimic.

Din fericire, unchiul și familia unchiului l-au luat la ei, în satul lor. Acolo nu este bumbac: doar agricultură tradițională, și creșterea câtorva

⁶ Amprenta de carbon se definește ca totalul emisiilor gazelor de seră cauzate direct sau indirect de un [individ, eveniment, organizație, produs], exprimate în CO₂e (CO₂ echivalent).

găini și bibilici. Pe de altă parte, regulile sunt stricte: nu mănânci dacă nu muncești, și nu te poți căsători sau să ai copii dacă nu dovedești că ești un adult responsabil, prin trecerea unui ritual tradițional. Anul acesta, în pofida secetei, satul a produs un surplus bun, care va fi vândut în Sangha, satul vecin. Cu profitul, satul va cumpăra o pompă solară pentru a îmbunătăți aprovizionarea cu apă de băut. Viitorul arată bine, în pofida hoților care fură găini. Luna trecută, unul dintre ei a fost prins și judecat imediat de conducătorul tribal. A fost ucis cu pietre. Nimeni nu a venit să-i ia trupul. Hrana este o chestiune gravă.

„Este sfârșitul Lumii, așa cum o știm noi.
Este sfârșitul Lumii, așa cum o știm noi.
Este sfârșitul lumii, așa cum o știm noi, și mă
simt bine”

r.e.m., muzician

„document”

(1987)

„O carte neprevăzută a jocului este cât de mândrișii pot deveni americanii. Spre deosebire de anii '30, nu mai suntem o națiune în care ne adresăm unii altora cu «domnule» și «doamnă», în care toți amărății purtau cravate și vorbeau o variantă inteligibilă de engleză standard, în care vagabonzii spuneau «mulțumesc» și în care, pe scurt, exista ceva ca un fel de cultură colectivă cu valori comune. Suntem o națiune de huligani și prostituate (louts) cu flăcări tatuate pe gât, care se adresează unii altora cu «motherfucker» și se pricep doar la jocuri video bazate pe ucidere în masă. Masele de oameni din timpul lui Roosevelt, proveneau din decenii de muncă programată, regimentată, când oamenii se prezentau în fabrici bine conduse și la școală și se purtau destul de bine. În opinia mea, acesta este motivul pentru care SUA nu a explodat în violențe politice în timpul Marii Depresii din anii '30 – datorită disciplinei și curajului calității de cetățean. Simpla greutate a demoralizării în prezent este atât de titanică, încât este greu de imaginat ca oamenii din SUA să tragă împreună pentru vreun scop, dincolo de cele mai superficiale ceremonii – de exemplu plasarea de ursuleți de pluș pe locul vreunui accident. Și puteți să uitați de disciplină și curaj într-o națiune de victime ale sindromului deficitului de atenție și ai căutătorilor de stimă de sine.”

James Howard Kunstler, scriitor

(2009)

PARTEA A II-A

PRĂBUȘIREA

„De acord; suntem de fapt două națiuni.”

John Dos Passos, autor

„De ce să particip într-o cursă de șobolani? Doar un șobolan poate câștiga o cursă de șobolani.”

Graeme Taylor, cercetător și scriitor

(2011)

„Acoperișul, acoperișul, acoperișul este în flăcări, nu ne trebuie apă, lasă-l (ticălosul) să ardă, arzi, ticălosule, arzi.”

Rock Master Scott și The Dynamic Three, muzicieni

(1984)

MECANISMELE PRĂBUȘIRII

Istoric vorbind, asistăm la moartea ideologiei progresului. Încă din secolul al XVIII-lea, gânditorii și umaniștii au afirmat că civilizațiile utopice, perfecte social și economic, sunt posibile. Voltaire credea că rațiunea ar putea aduce dreptate și reformă. Condorcet a văzut în istorie un marș inevitabil către justiție și egalitate. Acestea sunt ideile de bază care i-au inspirat pe revoluționarii americani (în 1776), francezi (în 1789), europeni (în 1848) și ruși (în 1917).

La fiecare nou stadiu al civilizației, la fiecare nouă reformă a societății, trebuie îndeplinite următoarele trei condiții:

- Un nou mod de creare de mijloace în noua realitate (economic, social, structural...) și un nou mod de interpretare a acestei realități;
- Instituții care să răspundă aspirațiilor sociale ale populației, cu alte cuvinte, un nou contract social;
- O nouă tehnologie, care permite creșterea productivității.

Era industrială a putut să apară doar în secolul al XIX-lea, deoarece aceste trei condiții au fost îndeplinite:

- A apărut o viziune rațională („iluminată”) și productivă asupra lumii, care a conferit un nou sens vieții.
- Un nou contract social a fost pus în aplicare, mai complex decât cel precedent, bazat pe democrație și libertăți individuale.
- Știința, tehnologia și în special combustibilii fosili au adus o creștere a productivității inimaginabilă până atunci.

Societățile industriale au fost astfel mai dinamice și mai creatoare decât societățile agrare care le-a precedat, deoarece au încurajat dezvoltarea economică permanentă. Societățile agrare și-au fondat sensul pe sistemul monarhic și cel religios, care simbolizau continuitatea ordinii și a ciclurilor naturale: ritmul vieții era format de constanta schimbare a anotimpurilor și tradiția credinței în Dumnezeu. Dimpotrivă, societatea industrială a avut credință în progres: individual și poate îmbunătăți viața prin muncă, invenții și creativitate; iar societățile pot crește, extinde, și inova mereu, pentru a supraviețui și înflori. Inclusiv serviciile economice depindeau de fluxul de energie și de resurse; de exemplu, educația în masă, care este o investiție foarte importantă în capacitățile tehnice și în capitalul social, este posibilă doar prin centralizare și prin bunăstare constituită prin exploatarea resurselor naturale.

Într-o societate agrară, economia era guvernată de relațiile sociale – drepturi, permisiuni și obligații față de ceilalți, care erau la rândul lor incluși într-un statut și o clasă socială. Piețele erau doar secundare, și unicul lor scop era de a facilita schimbul de bunuri. Într-o lume în care credința și datoria erau cele mai înalte valori, comerțul reprezenta un statut social inferior și imoral. De aceea, în marile religii monoteiste, cum sunt creștinismul și islamismul, a împrumuta cu dobândă era interzis printre credincioși. Această viziune asupra lumii este exact opusă celei a societății industriale, în care bunăstarea materială este considerată valoroasă în societate. Societățile sunt guvernate de tranzacții financiare, și prin acces la capital, care este necesar pentru investiția inițială în industrie – cumpărarea de mașini, construirea de fabrici, punerea în aplicare a proceselor industriale etc. Scopul piețelor este nu doar de a facilita schimbul de bunuri, ci mai ales, de a crește

capitalul. Întreaga economie este în serviciul sistemului financiar, desemnat să susțină o expansiune infinită de capital. Capitalul crește mai ales prin împrumut și prin profitul investițiilor. Banii sunt creați prin datorie, și deoarece dobânda nu poate fi niciodată plătită în întregime, banii trebuie creați în mod constant, la infinit. În consecință, creșterea și expansiunea economică infinită nu sunt doar binevenite, ci și necesare.

Într-o lume cu resurse limitate, acest sistem sfârșește inevitabil prin a se prăbuși.

În era agrară, modul în care indivizii și instituțiile priveau lumea și sensul acordat realității, erau potrivite cu o societate de economii locale, slab conectate, cu oameni puțini și multe resurse. Era industrială însă a transformat lumea rapid, într-un sat global puternic interconectat, cu o populație foarte mare și cu resurse în scădere.

Sistemul a devenit nefuncțional, canibal și distructiv. Sfârșitul său este aproape, pentru că este depășit. Prăbușirea sa este inevitabilă.

De ce se prăbușesc anumite societăți? Puțini oameni și-ar putea imagina că societățile bogate și puternice în care trăiesc ar putea vreodată să se prăbușească. Dar societățile sunt sisteme dinamice, care își mută mereu echilibrul ca răspuns la schimbările interne și influențele externe. Schimbările majore creează tensiuni care pot fi constructive și creatoare (noi idei și tehnologii), sau distructive (războaie, invazii, revolte și războaie civile, epidemii, catastrofe naturale, declinul productivității agricole sau al energiei). Dacă o societate nu reușește să se adapteze la schimbări distructive, tensiunile pot deveni crize necontrolabile; și dacă nimic nu corectează această situație, societatea începe să se dezintegreze.

Toate societățile din istorie au trebuit să se confrunte cu astfel de crize. De aceea, vasta majoritate a societăților din trecut nu mai există în forma lor originală. Printre exemplele recente, sunt unele care au decăzut lent, cum a fost China imperială, în timp ce altele au decăzut rapid, cum a fost Uniunea Sovietică. Și altele, cum este Marea Britanie, s-au transformat, evoluând de la monarhiile

feudale, la societăți industriale și la democrații postindustriale, de masă.

În unele cazuri, procesul de prăbușire a fost atât de catastrofic, încât chiar și societățile sofisticate au regresat la un sistem mai puțin complex. Imperiul roman aflat în plină dezintegrare și-a văzut guvernul, legile, infrastructura, drumurile, apeductele, canalizarea și sistemul comercial, dispărând în câțiva ani. În timp ce orașele și satele se prăbușeau în sărăcie și haos, populația s-a diminuat rapid, iar cunoașterea s-a pierdut. Unele părți ale Europei au regresat drastic și pentru o lungă perioadă de timp.

Există de asemenea unele civilizații (Egiptul antic și China, de exemplu) care au reușit să supraviețuiască multor invazii, foametei și războaielor civile. În pofida tensiunii extreme și a distrugerii masive, au fost capabile să se adapteze la condiții în schimbare. Au asimilat invadatorii sau au fost asimilate de aceștia, au acceptat ideile noi și au continuat să funcționeze cu aproape aceeași cultură și instituții fundamentale dinainte, uneori timp de milenii. Se poate întâmpla ca societățile să fie confruntate cu atât de multe probleme – în special când acestea pun sub semnul întrebării credințele fundamentale ale culturii respective – încât nu se pot adapta, dispărând până la urmă prin foamete și războaie. Populațiile lor suferă cele mai cumplite suferințe fizice și psihologice imaginabile.

În cartea sa intitulată *Collapse* („Prăbușirea”), autorul american Jared Diamond vorbește despre alegerea conștientă de a dispărea: elitele preferă prăbușirea și dispariția întregului lor popor, decât să trebuiască să plătească prețul politic al schimbării și adaptării la noi căi de gândire și de viață. Imperiul mayaș, vikingii Groenlandei, civilizația Insulei Paștelui și-au văzut societățile prăbușindu-se în timp foarte scurt. Jared Diamond studiază motivele pentru care societățile supraviețuiesc sau dispar. El a identificat cinci cauze ale prăbușirii lor:

- Deteriorarea mediului natural.
- Schimbarea climei.
- Vecini ostili.
- Retragerea ajutorului și susținerii din partea vecinilor binevoitori.
- Eșecul conducătorilor de a găsi răspunsuri constructive la probleme și de a da sens unei noi realități.

Deși fiecare situație este unică, o cauză istorică frecventă a prăbușirii sociale este convergența mai multora dintre acești factori. Aceștia slăbesc societatea și provoacă tulburări interne sau război civil. Invadatorii externi profită imediat de aceste slăbiciuni, pentru a ataca și distruge.

Cea mai frecventă problemă este deficitul de resurse, adesea cauzat de creșterea populației și de obiceiuri nesustenabile. În societățile agrare, este o chestiune de deficit de apă de băut, hrană, lemn sau alte materiale esențiale. Satele și orașele, stabilite originar în locuri cu resurse din abundență – sol fertil, râuri bogate în pește, păduri pline de vânat etc. – au o populație prosperă și în creștere, folosind tot mai multe resurse și cultivând tot mai mult pământ, tăind copacii, poluând râurile, omorând vânatul, și prinzând tot peștele. În timp, din cauza presiunii demografice asupra pământului pentru asigurarea hranei suficiente, terenul se degradează, se erodează, se epuizează sau devine deșert. Productivitatea se prăbușește. Prețul accesului la resurse crește rapid, pentru că resursele trebuie căutate tot mai departe, sau trebuie finanțate războaie pentru a jefui resursele altora.

Costurile de întreținere ale unei societăți în expansiune cresc foarte rapid. Acesta este cazul fiecărui imperiu studiat de Paul Kennedy în faimoasa sa lucrare, *The Rise and Fall of the Great Powers* („Ridicarea și Prăbușirea Marilor Puteri”), și de Joseph Tainter în lucrarea sa, *The Collapse of Complex Societies* („Colapsul Societăților Complexe”). Imperiile își extind puterea peste alte teritorii, pentru a controla resursele, dar costurile imperiului cresc de asemenea. Drumurile și căile de comunicare trebuie protejate, depozitele și lanțurile logistice tot mai expansionate trebuie securizate, frontierele trebuie apărate, bazele și garnizoanele regionale trebuie menținute împotriva voinței populațiilor locale și în sfârșit, trebuie întreținute operațiunile polițienești împotriva celor care trebuie guvernați cu forța. Trebuie pusă în aplicare o birocrație, pentru a gestiona totul, și care destul de repede devine enormă și ineficientă. Atât de multe cheltuieli aprind lăcomia, creează o cultură a corupției și a luptelor pentru putere la toate nivelele, crescând și mai mult costurile și rezistența la schimbare.

Aceasta este exact ce s-a petrecut cu imperiile: Roman, Chinez, Otoman și Britanic – și aceasta se petrece în prezent cu Imperiul

American. Pe termen lung, dacă aceste costuri devin imposibile (adică dacă se consumă mai multă energie decât se produce), populația începe să sufere efectele deficitului de resurse. Într-un astfel de moment, majoritatea societăților merg la război cu vecinii pentru a dobândi resursele care le lipsesc.

Conflictele încep adesea când populațiile încep să creadă că ei au obiective diferite de vecinii lor, și când devine social acceptabilă rezolvarea conflictelor prin aplicarea forței. Violența devine cu atât mai mult o rutină cu cât nevoile reale ale oamenilor nu mai sunt acoperite, și cu cât tradițiile etnice și culturale o încurajează. Atunci sunt puși în aplicare factori culturali bine-cunoscuți ce banalizează violența și se focalizează doar pe ținte bine-identificate: sentimente de superioritate, devalorizarea celorlalți, autoritarismul, o cultură monolitică, o ideologie dogmatică etc.

Uneori războaiele civile permit, conștient sau nu, ca nivelele populației să fie reglementate, reduse. De exemplu, genocidul din 1994 din Rwanda este relevant în acest sens. A fost generat de o combinație de crize: ecologică (suprapopularea și scăderea resurselor agricole), economică (foame și inegalitate) și politică (război civil etc.), cât și de un dezechilibru etnic. Crimele în masă au fost cele mai extinse în regiunile cele mai sărace.

În sfârșit, rezistența scăzută este un alt factor de luat în considerare. O societate cu de toate, care nu este obișnuită cu lipsurile și efortul fizic și intelectual, este adesea rapid coruptă, iar reflexele sale sunt tocite.

Adică nu mai știe cum să valorizeze ceea ce obține mult prea ușor. Tinde să creeze o cultură narcisistă, materialistă și leneșă, care produce o generație tânără mai puțin competitivă, preocupată exclusiv cu distracția imediată.

Lovitura de grație este adesea dată de o schimbare de echilibru. Aiurite și copleșite, aceste civilizații se dau bătute și se dezintegrează complet, dispărând în cele din urmă.

Dacă toate acestea vă amintesc de civilizația din fața voastră, este pentru că ați înțeles situația în care vă aflați.

Privită din perspectiva lungă a existenței umane, veche de 200.000 de ani, era industrială actuală este doar un scurt moment. Mecanizarea a permis să creștem economic și să consumăm resursele regenerabile și pe cele neregenerabile, cu o viteză ce nu mai poate fi menținută. Când resursele se vor sfârși și ecosistemele principale vor începe să se prăbușească, vor fi îndeplinite toate condițiile pentru prăbușirea societății industriale globale.

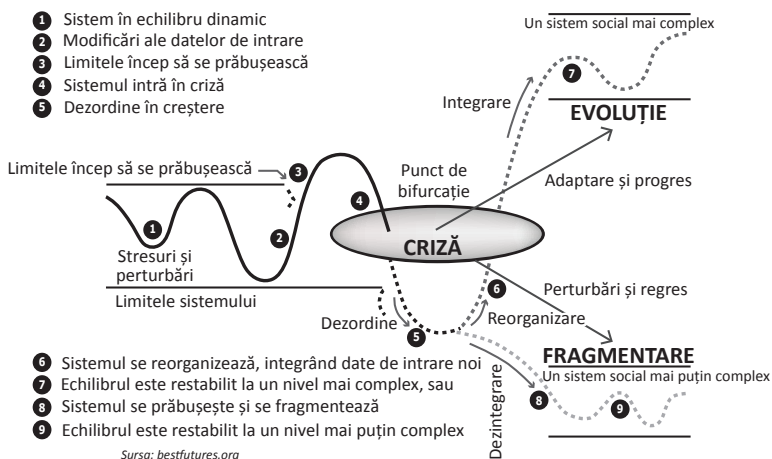
FURTUNA TOTALĂ SE APROPIE

Această furtună totală, ce dezlănțuie crize globale, poate începe oricând și oriunde, deoarece sistemul este format din dinamici haotice de acum încolo. Dacă studiem cazurile din Cambodgia, Rwanda, Iugoslavia, Afganistan, Irak, Somalia și Uniunea Sovietică, vedem că societățile locale s-au prăbușit parțial în acești ultimi ani, ajungând la foamete, secesiune, război civil, ruină economică, și uneori chiar la epurare etnică și genocid.

Epopeea istoriei umane poate fi văzută în cele din urmă printr-o prismă a eco-analizei, care ne arată că sursele de energie determină structura economiilor umane, a sistemelor politice și a culturilor: tranziția de la vânători-agricultori la un mod de viață agricol, apare prin stăpânirea agriculturii și a creșterii animalelor; acumularea de surplus făcând posibilă creșterea populației, dezvoltarea tehnologică (scrierea, uneltele etc.) și a unui sistem sofisticat de clase sociale specializate.

Când o civilizație se prăbușește, este înlocuită de una mai simplă – mai puțin populată și mai puțin densă, mai puțin complexă, dar mult mai rezistentă.

Schema de mai jos, preluată din cartea *Evolution's Edge* scrisă de cercetătorul canadian Graeme Taylor, ilustrează cum anume evoluează o criză:

Există două moduri în care se poate ieși dintr-o astfel de criză sistematică.

Societatea evoluează *descendent*. Atunci, sistemul se prăbușește; daunele sunt ireversibile. Civilizația regresează către un sistem mai puțin complex, care își găsește un nou punct de echilibru, similar cu ce știam înaintea erei industriale. Întrebările care apar sunt următoarele: cât stres poate suporta societatea noastră înainte de a regresa, și această regresie va apărea brusc și rapid, sau gradat? Procesul de perturbare și regres poate lua forma următoarei secvențe de evenimente:

- O fază de deflație (recesiune) urmată de hiperinflație și sfârșitul majorității banilor de hârtie;
- Creșterea prețurilor materiilor prime;
- Tensiuni internaționale, războaie pentru resurse;
- Întreruperea economiei globale, ruperea lanțurilor logistice lungi;
- Șomaj în masă;
- Prăbușirea rețelelor de electricitate;
- Prăbușirea sistemului de alimentare cu apă;
- Prăbușirea sistemelor de evacuare și filtrare a apei;

- Prăbușirea sistemului de aplicare a legii;
- Incendii, panică, jafuri și violență;
- Pierderea totală a controlului de către guvern;
- Haos generalizat, epurare etnică, foamete;
- Criză sanitară gravă, boli, epidemii;
- Locuitorii orașelor se refugiază la sate;
- Prăbușirea sistemului de spitale și de îngrijire medicală;
- Scădere abruptă a populației;
- Revenirea la ordine prin epuizare și gruparea indivizilor în jurul unor mici nuclee organizate;
- Revenirea la producție: economie bazată pe agricultură locală;
- Reconstruirea societății pe baza unui model mai simplu și local.

Societatea ar putea însă să evolueze *ascendent*, prin dezvoltarea de noi mijloace de funcționare la scară globală, prin schimbare culturală și a modurilor de funcționare.

Acestea sunt mecanismele prăbușirii.

Avem șansa de a alege între aceste două tipuri de societăți, și nu avem prea mult timp la dispoziție.

DAVID O DUCE BINE

A făcut o avere și a acumulat diverse titluri: primar în orașul său, președinte al consiliului regional, deputat național și deputat european, fără să mai punem la socoteală posturile din consiliile de administrație a câtorva companii private și publice mari. A reușit să câștige peste 200.000 de euro pe lună – nu-i rău pentru un socialist! Dar ceva îl neliniștește. Mesajul său obișnuit, despre feminism, căsătoriile homosexuale, legalizarea muncitorilor fără acte, anti-rasism etc., nu pare să mai aibă efect asupra electoratului său. Se pare că este așa din cauza crizei. Dar ce criză? Toți indicatorii și toți experții au arătat că ne îndreptăm către refacere! Iar avioanele pe care le ia David sunt pline, la fel ca și hotelurile de lux unde merge, la Strasbourg, Brussels sau Washington.

În opinia sa, dacă oamenii vor începe să voteze pentru partidul „populist” în ascensiune – despre care știe din experiența sa dobândită în 1968 și din aderarea sa la diferite mișcări troțkiste, că este în realitate un partid de extremă dreaptă – va fi pentru că compoziția etnică s-a schimbat. Toți acești africani, arabi, oameni din toate părțile lumii i-au alungat pe constituenții din cartier, să trăiască în centrul orașelor (cel puțin cei care au banii necesari).

David face o vizită președintelui republicii. Deși este din alt partid, este un vechi camarad de Lojă al lui David. El ar putea fi în măsură să-i dea un sfat.

„...Dragul meu David”, spune președintele Dominique Wolinsky, „te confrunți cu o adevărată problemă. Dacă joci cartea cu «Ciocnirea Civilizațiilor», cu discursuri anti-musulmane și anti-imigrări, vei avea mulțimea «politic corectă» în spatele tău, acuzându-te de cochetare cu extrema dreaptă, fără să mai menționăm industria de construcții, și în primul rând Grupul Murdökk. Și deoarece controlează marile canale de TV, Murdökk te va face să plătești pentru asta. Apoi, mai sunt restaurantele și restul industriei de servicii, care au nevoie de muncitori de pe piața neagră, ca să-și mențină competitivitatea. Dacă ești conciliant, ca un bun stângist, vei fi învins de extrema dreaptă. Să știi că am problema aceasta și la nivel național. Washingtonul m-a avertizat: dacă vreau slujba aceea la ONU, și afacerile de consultanță după al doilea mandat de președinte, trebuie să fac cumva să fiu reales președinte. Ei nu se mai joacă de-a «Domnii drăguți și amabili» deloc în (Washington) DC sau la Brussels: zilele de odinioară cu locuri de muncă pe viață s-au terminat. Tot mai multă austeritate, mai multă austeritate... În ciuda respectului meu de sine, va trebui să mă conformez.”

„Dar noi suntem terminați, nu vom fi realeși!”

„Nu, nu te îngrijora! Prietenii noștri americani au găsit o soluție. Amintește-ți cum a fost când Bush Jr. a fost ales, sau mă rog, nominalizat, în fine... Sau gândește-te când francezii au respins în mod stupid constituția europeană în 2005 – deși era cel mai bun lucru pentru ei! Nu putem lăsa alegerile să ne afecteze capacitatea de a guverna.”

„Dar... cum te-ai putea descotorosi de democrație? Poți «influența» oamenii, asta da, dar totuși...”

„Nu fi așa de ipocrit! Important este să înțelegem că aceste crize sunt «oportunități» să ne întărim guvernarea și să facem ce trebuie făcut. Trebuie să începem să prezentăm lucrurile nu ca pe niște propuneri, ci ca pe niște «*faits accompli*» (fapte împlinite, n.t.). Nimeni nu se va plânge, sau măcar să observe. (Ar trebui să citești cartea «*The Shock Doctrine*» („Doctrina Șocului”), de Naomi Klein, o fată chiar inteligentă, și drăguță pe deasupra...) Uite, am primit un întreg pachet de legi pe care Brussels vrea să fie adoptate în timpul următoarei vacanțe de vară. Dacă putem reduce pensiile și asigurarea de șomaj, atunci putem reduce bugetul la jumătate... Va fi ca un fel de «*turkey-shoot*⁷». Prietenii tăi din aripa dreaptă au acceptat deja, la fel ca și prietenii mei conservatori! Și apoi... ai văzut rapoartele generale ale securității? Nu-i de glumit: se pare că Arabia Saudită nu mai are rezerve de petrol. Nu mai au 200 de miliarde de barili băieții cu prosoapele în cap⁸, nu au nimic, zero, «*nada*»!... Mi se pare că nu înțelegi. Să fim cinstiți, fără pomparea petrolului de către Sudiți, lucrurile vor deveni mai... dificile. Suntem deja împotmoliți în Libia și Siria împreună cu NATO... și va trebui să intervenim altundeva. China nu pare

⁷ „*Turkey-shoot*” (lit. „împușcarea curcanului”, n.t.) expresie care desemnează o oportunitate pentru un individ sau un partid politic de a obține foarte ușor avantaje într-o anumită situație. (https://en.wikipedia.org/wiki/Turkey_shoot)

⁸ „*Towel-heads*” în orig. (lit. Capete-în-prosoape, n.t.), termen derogatoriu cu referire la persoanele de descendență arabă, în special la cei care poartă *Keffiyeh* (acoperământ pentru cap, tradițional în Orientul Mijlociu, constând într-o pânză pătrată, de regulă din bumbac. Se poartă de către arabi și kurzi.)

prea mulțumită de asta. Ți amintești de știrile despre submarinul acela, USS Nebraska, afectat anul trecut lângă Taiwan? Păi, acela nu a fost un accident... Și aceste proiecte despre care tot aud în ultima vreme – Venezuela, Nigeria, Iran... Cu cele patru avioane de luptă ale noastre o să arătam ridicol! Din nou.

O, și apropo, ar trebui să-i spui ticălosului acela de Bertrand-Henry Lévy să tacă odată din gură. Toată lumea știe că rușii nu se comportă tocmai drăguț în Caucaz, dar să solicite ajutor aerian umanitar împotriva bazelor rusești din regiune este altceva! Ți jur că este pur și simplu evident cine-l bate la cap. Dar te las să pleci acum; am două tabloide rezolvate de soția mea să vină la noi în seara asta... deci mult noroc David.”

David revine la mașină să se întoarcă acasă. Dintr-o dată șoferul calcă frâna. O piatră de pavaj sparge fereastra pasagerului. Sticla se împrășteie peste tot. Accident? Nu, demonstrație. Și se agravează! „La gunoi cu elitele”, aude el. Mașina este împotmolită în spatele unei mașini de poliție în flăcări. Un pic uluit, David realizează că șoferul lui a fugit. David se teme, pentru prima oară în mulți ani. Iese afară, dar alunecă și cade; obezitatea nu-l ajută prea mult. „Un... unde-i poliția?”, se întreabă el, ridicându-și ochelarii. Cineva îl împinge: „Uite, porcul de David Droy! Da, el este. Este chiar «el»! Deputatul cu colecția de ceasuri elvețiene! Hei, dă-mi Rolexul, ticălosule! Hei, fraților, să-l aranjăm!”

Ultimul gând coerent al lui David a fost că a urinat pe el.

Din cauza uciderii lui David Droy... eviscerat, emasculat și carbonizat, împachetat într-o anvelopă de autobuz... președintele Wolinsky a adoptat legile europene pentru cazuri de urgență, interzicând orice demonstrații potențial violente.

„Sunteți niște oameni foarte, foarte periculoși. Obsesia voastră de a crea acest euro-stat înseamnă că sunteți gata să distrugeți democrația. Pare să vă convină ca milioane și milioane de oameni să fie șomeri și să fie săraci. Milioane de oameni neștiuți trebuie să sufere pentru ca euro-visul vostru să poată continua..., dar cine naiba vă credeți voi?”

Nigel Farage, politician

Discurs în fața Parlamentului European

(2010)

„Nimănui nu-i va fi milă de Statele Unite, așa cum nimănui nu i-a fost milă de fosta URSS.”

Dmitri Orlov, inginer și scriitor

(2008)

„Pentru oamenii care conduc lumea noastră, regulile sunt pentru ceilalți.”

Naomi Klein, scriitoare

(2007)

CONSECINȚELE

Toată viața ni s-a spus că sistemul nostru economic, politic și moral este cel mai bun din istoria umanității. Trăim cu credința că ideile contemporane sunt cele mai evolute din ce a existat vreodată. Pleznim de satisfacția de sine la auzul noțiunilor ca „drepturile omului”, „intervenție umanitară”, „drepturile minorităților”, „libertate și democrație”, fără să ne îndoim sau să punem întrebări referitoare la soliditatea bazei acestor credințe sau la fezabilitatea lor. Dar dacă, această siguranță de sine este doar un lux, permis de utilizarea masivă a energie fosile ieftine?

În realitate, trăim într-o lume tot mai periculoasă. Nu vedem totdeauna aceasta, deoarece în Vest încă beneficiem de o spoială de confort asigurată de o infrastructură complexă și ineficientă. Dar, în timp ce această infrastructură este rezistentă în cazul unor

evenimente locale sau minore, este extrem de fragilă la nivel global – mai ales odată ce punctul non retur este trecut. Acest punct va fi atins, în opinia mea, prin convergența catastrofelor descrise în capitolele anterioare, ale căror consecințe le vom studia în continuare.

CRIZA FINANCIARĂ ȘI ECONOMICĂ

Criza financiară din anul 2008 ne-a fost anunțată de mass-media ca fiind una dintre mișcările ciclice ale pieței, printre multe alte explicații. Conform cu ortodoxia economică modernă, după criză urmează totdeauna o revenire, oricât ar fi de gravă criza respectivă. Însă dacă privim mai îndeaproape la stadiul real al finanțelor și economiei, vedem că acest lucru este de neconceput.

Nivelul datoriilor țărilor Vestice, printre care pe primul loc este SUA, este semnificativ. În acest context, emiterea continuă și extinsă a banilor fără acoperire va crea o inflație considerabilă. Prețurile bunurilor importate – materii prime, gaz natural, și mai ales petrol – vor crește, făcând transportul și comerțul în general, mult mai dificil. Companiile vor falimenta. Șomajul ar putea atinge 50% din populația activă. Puterea totală de cumpărare a consumatorului se va prăbuși abrupt. Guvernele vor trebui să aleagă probabil între măsuri de austeritate – care vor fi nepopulare și vor încetini și mai mult economia – sau avântarea cu capul înainte în datorii și mai mari.

Foarte repede, SUA, prin intermediarii săi din Europa, și influența sa asupra evaluării (solvabilității) creditării, va pune presiune pe zona euro pentru a se asigura că țările europene sunt primele care să intre în necaz, deși situația lor nu este de fapt mai gravă decât cea a Americii. Un număr de țări europene vor fi puse sub tutelă, cu programe severe de austeritate. Unele vor falimenta și vor fi forțate să revină la vechea lor monedă națională. Mai devreme sau mai târziu, SUA nu va mai fi capabilă să-și continue politicile, și va fi forțată să recunoască că datoria sa nu poate fi plătită niciodată. Consecința ar putea fi insolvența unilaterală, naționalizarea băncilor și a industriilor strategice și crearea unui dolar nou, acoperit de un fel de referință (cum ar fi un metal prețios); sau ar putea fi hiperinflația, sfârșitul monedei euro și a

dolarului din cauza neacceptării lor ca monede de plată. În orice caz, va fi un efect masiv asupra economiei reale, iar standardul de viață european și american se va prăbuși rapid și profund.

Asia și China nu vor fi scutite de scăderea abruptă a consumului în SUA și Europa. Criza se va răspândi și la alte țări ale lumii. Unele se vor confrunta cu șomaj în masă și cu amenințarea revoltelor și revoluțiilor. Efectele pot fi foarte diferite de la o țară la alta: de la o schimbare pacifică a puterii, la represalii sângeroase, sau stabilirea unor regimuri populiste autoritare, naționalizarea industriilor și averilor.

Problema în Vest este că vasta majoritate a oamenilor nu mai lucrează în agricultură sau comerț, și chiar și industriile sunt strămutate. Tot ce a mai rămas sunt locuri de muncă în birouri și mici slujbe în servicii care, la fel ca și industriile juridică și financiară, nu vor mai fi de niciun folos. Dacă crezi că locul tău de muncă este precar în prezent, să vezi numai ce va urma!

Imigrarea masivă din ultimii 40 de ani, inclusiv imigrarea ilegală, a însemnat că o întreagă clasă de meserii de bază, în mod greșit considerate „necalificate”, murdare și lipsite de prestanță – curățenia, menținerea și refacerea infrastructurii, industria alimentară, transporturile și logistica, munca mecanică și în construcții, în îngrijirea sănătății, instalații sanitare, electricitate – sunt acum îndeplinite de persoane care probabil că se vor întoarce în țările lor de origine dacă apare o criză gravă sau apar tensiuni etnice, lipsind astfel economia de competența și capacitatea lor de muncă. Acesta va fi cazul americanilor din America Latină aflați în SUA, sau a africanilor, indienilor, pakistanezilor și est-europenilor din UK; a africanilor și nord-africanilor din Franța, Belgia, Olanda și Italia; a turcilor din Germania; a ucrainenilor din Polonia etc. Toată lumea este un imigrant străin pe undeva! Un anumit număr dintre cei deja bine-asimilați vor alege să rămână, fără îndoială, și să sperăm că vor fi tratați corect. Dar alte comunități de imigranți care oricum creează probleme, chiar în condiții economice normale, ar putea cauza probleme de așa natură, încât fie își vor asuma puterea locală, sau vor forma găști și grupuri mafiot, fie vor fi eliminați pur și simplu de găști rivale sau de grupuri de cetățeni care nu se vor mai teme de legile care protejează minoritățile necinstite și/sau violente. Astfel de probleme și mișcări de imigranți

sunt foarte dificil de prevăzut, mai ales că ele depind de condițiile locale, în plină schimbare. Un document confidențial al Comisiei Europene, destinat doar celor mai apropiați colaboratori, conține următoarele:

Ne așteptăm la o creștere bruscă a inflației, o creștere a ratelor dobânzilor prime și o creștere masivă a prețului celor mai importante materii prime. Combinația între creșterea șomajului și reducerea sprijinului social în statele membre va accentua riscul de violențe. Într-un termen mediu, trebuie să reducem sprijinul social la minim, chiar dacă aceasta ar provoca revolte și violențe.

În mod similar, raportul CIA din martie 2011 avertizează guvernul asupra:

Posibilității războaielor civile în câteva țări din UE, care datorită numărului mare de imigranți sunt considerate slăbite și aproape în declin. Riscul de tulburări crește în fiecare an, în special prin criminalizarea unei porțiuni a populației musulmane, care reprezintă 70% din deținuții încarcerați în Spania și Franța.

CRIZELE SOCIALE ȘI POLITICE

În cazul unor astfel de crize, este foarte probabil că guvernele vor amenința cu prăbușirea totală, pentru a pune mâna pe și mai multă putere (oficial, pentru a-i proteja pe cetățeni de ei înșiși), prin stabilirea de măsuri de siguranță și privarea gradată de libertăți a cetățenilor. Aceasta este calea către servitutea națională față de o elită oligarhică, denunțată de oameni ca Alex Jones, Noam Chomsky sau Friedrich von Hayek – care au repetat ca un ecou cuvintele lui Benjamin Franklin – „*Cei care sunt pregătiți să-și abandoneze libertățile esențiale pentru o siguranță iluzorie și efemeră nu merită nici libertate și nici siguranță.*”

Conform lui Pierre Laurent, director al Fondului Monetar Internațional de la Geneva:

Depresiunea economică va fi teribilă, plină de disperare și violență extremă. Milioane de șomeri vor cere politicianilor ceea ce le-au promis. Acești politicieni vor continua să se comporte - mai ales din ignoranță - exact pe dos decât ar trebui pentru a-și satisface electoratul.

În vremurile hiperinflației, oamenii trebuie să-și cheltuiască imediat salariile, să cumpere bunuri cu valoare intrinsecă. Puterea de cumpărare merge în jos de la o zi la alta. Averile investite prost se pulverizează.

În contrast cu germanii sau rușii, care încă mai au amintirea colectivă a perioadelor de hiperinflație, sau a sud-europenilor și latino-americanilor care au cunoscut perioade recente de inflație grea, va fi dificil pentru americani să trăiască într-o lume în care dolarul, odată atotputernic, nu va mai avea nicio valoare, și în care țara lor nu va mai fi o putere globală. Populația se va prăbuși rapid în sărăcie. Sute de milioane de oameni din clasa de mijloc își vor pierde economiile și locurile de muncă. Miliarde de săraci din Lumea a Treia se vor confrunta cu foametea. Condițiile de declanșare a unei revolte vor fi astfel îndeplinite. Astfel de insurecții și revoluții vor fi bruște și neprevăzute. Cine ar fi prezis Revoluția Franceză din 1788? Și cine ar fi prezis venirea lui Robespierre și Bonaparte?

Și dacă credeți că poliția va interveni, vă păcăliți singuri. În timpul dezordinii publice din 1992 din Los Angeles, un eveniment local, declanșat de un verdict perceput ca fiind injust din partea populației, până și poliția, confruntată cu volumul mare al protestelor, s-a limitat la o anumită zonă și a așteptat ca busculada să se răcorească de la sine. Întregul cartier a fost astfel lăsat fără protecție, până ce Garda Națională și marina americană au intervenit pentru a stopa protestele. În Franța, în anul 2005, în timpul tulburărilor din suburbii, care s-au declanșat în Clichy-sous-Bois, poliția a preferat să închidă zonele problematice și să stea în afara lor, ca să nu înrăutățească și mai mult situația. Se poate concluziona că dacă s-ar petrece revolte mai grave sau tulburări pe scară largă, polițiștii vor prefera să stea acasă pentru a-și proteja propriile familii decât să-și facă datoria la serviciu.

Deoarece majoritatea oamenilor nu posedă direct o locuință (de aceea fac un împrumut ipotecar), vom asista probabil la un val

de incapacități de plată a acestor împrumuturi; ce duc la preluarea unui număr foarte mare de imobile de către bănci. La fel, oamenii fără venituri (care vor deveni majoritari) vor fi rapid confrunțați cu evacuarea inevitabilă dacă nu găsesc o soluție urgentă, mai ales pentru că hiperinflația va implica cel mai probabil dobânzi foarte mari. Este foarte posibil, dat fiind numărul mare de cazuri apărute, ca oamenii să nu-și mai plătească pur și simplu chiriile sau datoriile la bănci, și să devină locuitori clandestini în propriile lor locuințe (a căror valoare va fi egală cu aproape zero). Și dacă sunt evacuați, se vor muta pur și simplu într-o altă locuință, dintre numeroasele case sau apartamente goale, care se vor transforma gradat în lagăre de refugiați, murdare și nesigure. Rezultatul va fi o creștere de asemenea a sărăciei. Acest proces a început deja: în statul Tennessee, de exemplu, încă de la începutul anului 2011, 20% din populație trăiește cu bonuri de masă.

SUA, care are o considerabilă putere militară, va fi tentată să-și folosească această ultimă dotare pentru a confisca surse de materii prime, sau doar pentru a provoca războaie pentru a strânge oamenii împotriva unui dușman extern (sau intern) și a galvaniza economia, așa cum au făcut la sfârșitul anilor '30. Feriți-vă de bestia rănită! Alte țări vizibil autoritare, cum este China (în primul rând) și Rusia, ar putea de asemenea să spere că aventurile militare le-ar procura un avantaj. Războaiele regionale pentru controlul resurselor vor deveni frecvente. Ar putea fi declanșate războaie mari în încercarea de a revitaliza economia prin cheltuieli pentru armament și cuceriri teritoriale. Nu pot fi excluse eventuale războaie nucleare sau mondiale. Și nu este exclus ca anumite țări să implementeze programe de eliminare fizică a celor săraci și defavorizați, percepuți ca fiind neproductivi, nenecesari și imposibil de hrănit. Dacă credeți că astfel de lucruri sunt prea monstruoase pentru a fi posibile, deschideți o carte de istorie.

CRIZA LANȚURILOR LOGISTICE ȘI A LANȚURILOR ALIMENTARE

Nu este nevoie de conspirații malefice ale guvernelor pentru a reduce populația în caz de criză. Chiar structura sistemului ar face-o.

Gândiți-vă o clipă la starea distribuției de produse alimentare, cât și la distribuția altor bunuri în lume. Noi am distrus meșteșugurile. În ultimii 20 de ani, câteva mari grupuri comerciale: „animale de pradă” îngrozitoare, și negociatori pricepuți au profitat de economiile la scară imensă, disponibile, pentru ca să se propage peste tot, mulțumită furnizorilor lor ieftini și a volumului mare de piețe proprii de desfacere. Aceste grupuri au fost bine primite de consumatori, cu brațele deschise. Instalați în zone strategice, la intersecția marilor căi de transport din fiecare oraș, au cauzat dispariția unui mare număr de afaceri mici. Noi am acceptat în mod colectiv, să ne distrugem o parte din structura economică locală, în schimbul unor bunuri care sunt adesea de slabă calitate și/sau nenesare. Nu ne-am gândit prea atent la ce distrugem, căci aceste mici afaceri mențineau relațiile cu producătorii de alimente locali, care au fost apoi absorbiți de marile întreprinderi agricole, sau care s-au pensionat fără să-și transmită cunoașterea către cei tineri. În Vest, în țările în curs de dezvoltare, și chiar în țările sărace, hrana este cumpărată de la supermarket, adusă în camioane, adesea în stare congelată, și călătorește mii de kilometri între fabrici, centre de producție, centre logistice etc. În SUA, 64% din bunuri sunt transportate pe autostrăzi. Într-o lume cu resurse deficitare și combustibil scump, aceasta nu ar mai fi posibil pentru mult timp.

Chiar și majoritatea industriilor depind de aprovizionări „în ultimul moment”. Conceptul este simplu: datorită coordonării între o companie și subantreprenorii săi, procesul de fabricație se desfășoară în cel mai eficient mod posibil, pentru a se minimiza inventarierea, pentru a se elibera spațiile de depozitare, a se minimiza riscul de învechire, și a se maximiza profiturile. Piese necesare pentru fabricarea mașinilor sunt adesea comandate, dar în cantități mici. Riscurile unui astfel de sistem sunt întârzierile în aprovizionare, dispariția furnizorilor și subantreprenorilor, sau grevele. Întârzierea unei singure piese poate bloca întregul sistem. Acest risc este de regulă acceptabil, datorită unei bune gestionări, și deoarece subantreprenorii pot fi imediat înlocuiți, temporar sau permanent, cu un minimum de planificare. Dar vai, acesta nu este cazul unei crize majore. Când furnizorii nu sunt capabili să distribuie – fie în caz de șomaj, închidere sau boală – întregul

sistem se blochează. Aceasta s-a petrecut la o scară mai mică în 2011, când tsunami-ul care a lovit Japonia a cauzat închiderea unor fabrici din Europa.

Ceea ce este valabil pentru industrie este valabil și pentru lanțul de aprovizionare cu bunuri de consum. În aprovizionarea la scară mare, mii de subantreprenori, producători, transportatori, și muncitori în logistică operează într-un mod coordonat pentru a aduce alimentele pe rafturile supermarketului. Ce vedeți pe rafturi este practic tot ce are supermarketul în stoc. Mulțumită puternicului sistem de computere, toate acestea merg ca ceasul: precis, eficient, profitabil. Dar la cea mai mică problemă, sistemul se află sub presiune. În caz de criză, se oprește complet. Am văzut în cazul unei panici, ca cea din vara anului 1990, după invazia Kuwaitului de către Irak, că rafturile supermarketului au fost golite în câteva ore, de întregul stoc de orez, paste, apă și lapte. Cu ajutorul unei mass-media alarmiste, orice panică se poate amplifica rapid. 50% din populația lumii trăiește în orașe și este complet dependentă de aceste sisteme complexe de asigurare de energie, alimente, comunicații, apă, transporturi, medicamente, piese de schimb, și evacuarea gunoierului și a apelor menajere. În lumea Vestică, mai puțin de 2% din populație este implicată în producția agricolă (agricultură, vânătoare și pescuit). Acest 2% hrănește pe ceilalți 98%. Credeți că aceasta este rău? Dar poate fi și mai rău. O bună parte din alimentele noastre provin din ferme de monocultură, din țările sudice sărace, și puține dintre acestea sunt capabile de auto-suficiență în ce privește hrana. Când lovește o criză majoră (deficit de apă sau altceva), aceste țări încetează să exporte și/sau revin la agricultura de subzistență. (Așa-i: nu ne vom mai căpăta bananele.)

În timpuri normale, occidentalul obișnuit se întoarce acasă la frigiderul plin cu mâncare, electricitatea funcționează, toaletele funcționează, încălzirea funcționează, telefoanele funcționează, conexiunea la internet funcționează; salariul său este depus direct în cont, iar facturile sunt plătite automat. Am construit o mașină economică eficientă și complexă, care se extinde tot mai mult în lume. Dacă mașina se oprește, comenzile nu mai sunt transmise, camioanele nu mai fac aprovizionarea, magazinele se golesc rapid, stațiile de benzină se închid, poliția și pompierii nu-și mai

îndeplinesc funcțiile. Dacă liniile electrice sunt întrerupte, cine le va mai repara? Dacă nu mai este benzină, cum va fi culeasă recolta sau cum va fi transportată la supermarket? O familie obișnuită are în casă de mâncare pentru o săptămână. Și după aceea? Unde să poată găsi hrană? Va fi statul capabil să hrănească pe toată lumea? Se va putea menține căutarea hranei un proces calm? Când va deveni occidentalul obișnuit disperat și va începe să jefuiască magazinele, vecinii, orașele și apoi satele?

Armata SUA s-a pregătit pentru a face față unui astfel de scenariu prin exercițiul *Unified Quest*, care a durat pe tot parcursul anului 2011. Obiectivul său a fost acela de a studia implicațiile – citez documentul original – „în cazul unei prăbușiri economice la scară mare în SUA, care ar forța armata să mențină ordinea internă în cazul dezordinilor civile”. Acest exercițiu a inclus punerea în aplicare a unor centre de înhumare pentru milioane de americani, centre care ar crește capacitatea celor stabilite pentru lagărele de refugiați pe care FEMA (*Federal Emergency Management Agency* – Agenția Federală pentru Situații de Urgență) le-a pus deja în funcțiune în primul deceniu al acestui secol

CRIZA ALIMENTARĂ

Va izbucni o criză alimentară globală din cauza unei convergențe de factori. În primul rând, sfârșitul petrolului ieftin va marca moartea agriculturii moderne, care nu poate exista fără tractoare, combine agricole, pompe de apă, irigații automate, și un vast număr de alte mașini. Sunt necesari 1500 de litri de benzină per locuitor Vestic, pe an, doar pentru hrană. Pentru a se produce o calorie de hrană, sunt necesare echivalentul a 10 calorii de combustibil fosil, consumat fie direct (benzină), fie indirect (electricitate etc.) Odată cu epuizarea solului, sărăcirea în fosfați estimată și creșterea costurilor cu fertilizatori, pesticide și erbicide, rezultă într-o formă de agricultură care consumă 17% din totalul de energie, dar nu mai poate produce la fel de mult. Mai mult, există un deficit mondial de apă dulce. Multe regiuni agricole au fost de fapt semi-deșerturi inițial, care au fost transformate prin pomparea apei din acviferul subteran sau adusă de la râuri îndepărtate. Mecanizarea a redus mult numărul fermierilor, care

sunt persoane tot mai în vârstă. Vârsta medie a fermierului Vestic este de 55 de ani, și doar 5,8% dintre ei au sub 35 de ani. Există riscul ca atunci când majoritatea dintre aceștia se vor pensiona, cunoașterea lor valoroasă să fie pierdută.

Situația nu este mai bună în cazul fermierilor din țările sărace care, așa cum am discutat anterior, sunt de asemenea orientați către monocultură intensivă.

Este trist să vedem peste tot în lume, comunitățile perfect durabile și auto-suficiente, desființate sub presiunea economică a dogmei globaliste și hiper-liberale. Și tocmai acum când avem cea mai mare nevoie de ea, această cunoaștere este pe punctul de a fi irecuperabil pierdută. Dacă adăugăm și schimbarea climei, avem imaginea completă a acestei activități economice atât de importante, dar incredibil de fragilă. Dacă prețul petrolului crește, tot mai multe ferme vor trebui închise. Fermierii mai în vârstă vor prefera să renunțe la ocupația lor. Operațiunile la scară largă vor rezulta în creșterea prețurilor. Populația va asista la o creștere explozivă a prețurilor. În timp ce în gospodăria Vestică cheltuielile reprezintă 10% din venituri, în țările sărace, ele reprezintă 50-80%. Dacă prețurile cresc permanent, și producția scade, va fi curând foamete la scară mondială.

Bogații și săracii vor trebui să părăsească orașele pentru a găsi mâncare sau pentru a încerca să cultive ei înșiși; dar cu pământ puțin, deficit de apă și de competență, procesul ar putea eșua într-un dezastru. Vor fi necesare decenii pentru ca milioane de oameni să învețe să cultive la fel ca strămoșii lor; în același timp, nu va fi suficientă hrană pentru toată lumea. Va fi o criză enormă de alimente, cea mai mare foamete a tuturor timpurilor, rezultând cu moartea a sute de milioane – poate miliarde de oameni.

Țările care importă 90% din alimente, cum este Egiptul, se vor prăbuși cu o nemaiauzită rapiditate. Supraviețuitorii vor migra la scară masivă, ca un nor de lăcuste, și vor provoca (voluntar sau nu) o întreagă serie de probleme destabilizatoare în țările ce-i vor primi. Ei vor răspândi criza tot mai departe. Organizațiile non-guvernamentale și Națiunile Unite nu vor putea să facă nimic într-o astfel de situație: nu vor fi alimente stocate pentru a fi distribuite. Va fi o catastrofă.

CRIZA SOCIALĂ

În fața acestor noi evenimente, majoritatea populației va reacționa la început cu apatie și resemnare, așteptând în van ajutor și sprijin, așa cum s-au obișnuit toată viața lor. Problemele socioeconomice pe care credem că le-am rezolvat – inechitatea socială, rasismul etc. – vor reveni și ne vor lovi în față. În această lume, competiția pentru resurse tot mai deficitară va fi feroce.

Civilizația este o spoială subțire, construită cu greu timp de secole; dar când va fi înlăturată, vom descoperi sub ea ființe umane egoiste, violente și crude. Să considerăm de exemplu un om obișnuit, pe care să-l scoatem în frig, în ploaie, printre înfometări și însetări, să-i luăm confortul și obiceiurile, televizorul, berea, alcoolul, țigările și alte droguri, și vom vedea atunci foarte curând sălbaticul din el. La început, se va simți iritat, apoi (destul de curând), vom vedea o violență sau degradare de neconceput cu câteva zile înainte. Și dacă credeți că fraternitatea și legăturile sociale vor fi încă prezente, după decenii de consumism, hedonism, narcisism și cultură egocentrică, veți avea o mare surpriză. O societate care încurajează satisfacerea imediată a celor mai bazale dorințe și capricii ale noastre se poate transforma, în caz de criză, doar într-o hoardă de psihopați violenți. În caz de prăbușire a statului sau de revoluție, se poate foarte ușor observa un comportament violent, de care oamenii nu s-ar fi crezut capabili: masacre oribile, violuri, jafuri, tortură fără motiv, înrolări forțate în miliții, copii-soldați.

Unde vom merge acești oameni în primul rând? La supermarketuri, magazine, stații de benzină – ceea ce va crea un val de panică. Apoi aceste hoarde de foști oameni obișnuiți schimbați în criminali, vor jefui cele mai evident înstărite apartamente și vile din cartierele bogate: Upper East Side din orașul New York, Knightsbridge și Belgravia în Londra, Vacluse și Bellevue Hill în Sydney, Barrio Salamanca în Madrid, Neuilly în Paris, Uccle în Brussels, Cologny în Geneva, Goldkuste în Zürich, Beacon Hill în Boston, Gold Coast în Chicago, Beverly Hills în Los Angeles etc., mutându-se gradat la cartierele mai puțin înstărite. Apoi vor părăsi orașele să jefuiască localitățile suburbane, și vor ajunge în final la țară, unde este hrană. O mare parte din populație va încerca să fugă de violență și vor încerca să iasă din oraș, în orice mod posibil. Transportul public

va fi în scurt timp saturat și apoi incapabil să mai funcționeze. Autostrăzile vor deveni gigantice aglomerări de trafic, în care va izbucni violența. Un număr vast de oameni înfometați și exasperați vor ajunge în același loc, în același timp: o adevărată rețetă a dezastrului! Va fi ca un exod, probabil mai mare și mai dramatic decât cel din 1940 în Franța, sau cel din 1945 în Prusia de Est. Orașele de vacanță, ca: Megeve, Gstaad, Deauville, Saint Tropez, Aspen, the Hamptons etc., cunoscute pentru rezidenții lor înstăriți, vor deveni rapid destinații căutate pentru hoardele de jefuitori, care vor avea destul de repede ideea să se organizeze în găști, pentru a fi mai eficienți. Recruți de tot felul se vor alătura acestor bande, gata să se supună oricărui ordin în schimbul promisiunii unei mese zilnice. Va fi foamete, violență, distrugere, violuri, moarte, boală. Anarhia, fie și temporară, va conduce la confuzie și dezorientare. Găștile, mafiele, bandele de hoți, milițiile private, vor umple violent și rapid vidul de putere lăsat de stat.

Dacă citiți această carte, înseamnă că aparțineți probabil unui grup social cu un anumit nivel material, care vă va face, împreună cu familiile, casele sau apartamentele dvs., ținte ale acestor oameni. Va fi ceva de tipul: cei care au nimic contra celor care au puțin. Dacă posedați ceva de valoare (apă, mâncare, benzină, aur...), ceilalți vor vrea să le ia de la voi. Viețile dvs. și ale familiilor dvs. vor valora foarte puțin pentru gloata celor flămânzi și însetați (care erau deja egoiști și nesimțiți, chiar și în condiții normale). Chiar și o simplă lumină în noapte poate însemna că aveți mai mult decât au ceilalți. Mai devreme sau mai târziu, la fel ca în filmele acelea cu zombi, vor ajunge la ușa dumneavoastră – flămânzi și gata de orice.

CRIZA SANITARĂ

O astfel de criză socială va provoca de asemenea o prăbușire rapidă a rețelei electrice publice, căci, în condițiile descrise mai sus, cine va mai lucra ca să mențină stațiile centrale în funcțiune sau să repare liniile defecte? Dacă electricitatea se va întrerupe mai mult de o săptămână, vom fi rapid confrunțați cu probleme serioase, deoarece rețeaua de electricitate este foarte complexă și greu de repornit. Majoritatea orașelor vor fi lipsite de apă potabilă, deoarece pompele nu vor mai funcționa fără energie electrică.

Comunicațiile se vor întrerupe, deoarece stațiile de telefonie pot funcționa cel mult o săptămână-două cu generatoarele pe care le au. Fără internet, fără alarme de pază, fără camere de supraveghere. Majoritatea sistemelor de încălzire nu vor mai funcționa, deoarece gazul natural necesită presurizare, care este asigurată de sistemele electrice. Nu va mai fi posibil să chemăm poliția sau pompierii – presupunând că ei mai există. Populația va fi lăsată cu propriile dispozitive, și va trebui să facă față crimei, furtunilor și incendiilor.

Fără electricitate, spitalele și clinicile – deja afectate de numărul mare de răniți, deficit de personal, furt de materiale și medicamente – nu vor mai putea asigura îngrijire intensivă sau orice altceva bazat pe mașini. Mulți pacienți vor muri în câteva săptămâni. Fără apă, igiena va dispărea rapid în orașe: toaletele nu vor avea apă, gunoiul se va aduna, oamenii vor bea apă murdară (contaminată cu deșeuri organice și acumulare de deșeuri solide), cadavrele celor morți, de moarte naturală sau violentă, nu vor mai fi evacuate, holera va reveni să facă ravagii.

CRIZA NUCLEARĂ

În cazul unei crize sociale grave și a unei prăbușiri economice, cine va opri centralele nucleare? Inginerii și personalul de securitate sunt antrenați să gestioneze accidente, actele de terorism, atacurile armate etc., dar nu și simplul fapt că nimeni nu va mai veni la muncă! Care este procedura dacă personalul lipsește, sau în caz de criză de lungă durată? Cum vor fi izolate substanțele combustibile și materialele radioactive în caz de întrerupere de urgență de lungă durată? Dacă vreți să faceți ceva chiar acum, scrieți reprezentantului dumneavoastră (primar, membru al congresului, președinte, rege, CEO etc.) sau mass-mediei locale, și cereți-i o anchetă cu privire la riscurile în caz de criză majoră și ce măsuri se vor lua exact. Până la urmă, aceștia sunt oameni și ei și au familii, și pot fi contaminați la fel ca oricare altul în cazul în care are loc un accident. În scrisoarea dumneavoastră, menționați cât mai mult Fukushima și Cernobîl! Nu putem lăsa sute de reactoare nucleare abandonate să se topească unul după altul, expulzând radiații letale în aer și râuri!

CÂND SE VOR PETRECE ACESTE CRIZE?

Ascultați dezbaterile politice: nimeni de la putere nu pare să ia astfel de scenarii în serios; dacă se vorbește despre aceasta, se face doar în termenii cei mai generali; iar politicienii ajung mereu la aceeași concluzie – mai multă creștere economică va rezolva toate problemele (iupiiii!). S-ar putea să nu fie doar o chestiune de ignoranță sau orbire. Uneori, anunțarea unei crize înseamnă a o declanșa de fapt, a precipita evenimentele pe care dorim să le evităm. Până la urmă, și Mihail Gorbaciov și-a grăbit demisia tocmai cu intenția de a reforma Uniunea Sovietică.

Când țin conferințe sau vorbesc oamenilor care îmi cer sfatul, întrebarea inevitabilă care este apăsătoare mereu este: CÂND?

Când vor apărea aceste crize? Cât timp mai avem să ne pregătim? Unele crize financiare, economice, sociale și politice s-au declanșat deja, iar efectele lor pot fi simțite, și nu doar în Grecia sau Cipru. Alte crize, ca cea de energie și logistică, nu au început încă la data când această ediție a cărții, în limba engleză, este în curs de pregătire (2013). Alte crize, cum este cea climatică și de mediu, au efecte pe termen lung și sunt atât de dificil de prevăzut, încât este imposibil să știm când vom simți primele efecte.

Este posibil ca descoperirile tehnologice să amâne inevitabilul cu câțiva ani, câteva decenii, poate suficient de mult timp, pentru a pasa problema nepoților noștri... Dar mă îndoiesc de aceasta. Toate aceste probleme sunt exacerbate de creșterea populației, de schimbări climatice neprevăzute și de prăbușirea nișelor ecologice. Oricare dintre aceste crize majore va avea repercusiuni asupra celorlalte, care atunci, în schimb, vor deteriora sistemul global, care va deveni și mai fragil, instabil, imprevizibil, până ce orice eveniment, oricât de mic sau nesemnificativ în aparență, va putea declanșa prăbușirea întregii structuri putrede. Doar pentru că un eveniment nu s-a petrecut încă, nu înseamnă că nu se va petrece niciodată.

O să risc totuși să estimez o dată – criza va apărea cândva, de acum înainte și până în anul 2020. Nu avem prea mult timp la dispoziție.

AFACEREA LUI MICHAEL S-A ÎNCHIS

Este imposibil de fabricat ceva cu criza asta a transporturilor. „Lovitura de grație” a fost războiul acela din Asia, care a anihilat orice speranță de a mai primi piese. Nu știe ce-o să facă să-și plătească datoriile ipotecare, dar săptămâna aceasta are alte probleme, și mai presante ca aceasta. Știrile de la televizor spun că va fi lipsă de alimente în magazine, dar că nu este cazul să intrăm în panică, pentru că armata va asigura aprovizionarea. (Bineînțeles că toată lumea s-a panicat totuși.) Magazinele s-au golit în câteva ore. Se pare că au fost mai multe bătăi și chiar răniri grave. Oamenii sunt proști; trebuie doar să așteptăm ca statul să-și facă datoria, și va fi din nou orez, paste, pâine și apă. Nu-i așa?

Michael deschide dulapul. Nu sunt prea multe... o conservă de ton, un pachet de paste, niște dulciuri... suficient pentru câteva zile, dar nu mai mult. Dar ce-i asta? Pană de curent! Se petrece tot mai des. Noaptea trecută s-au raportat la știri dezordini publice în SUA: Detroit, Chicago, Atlanta, New Orleans ... oamenii s-au panicat după ce au observat că supermarketurile sunt goale. Au fost imagini cu jafuri și poliție trăgând asupra jefuitorilor. A fost destul de impresionant. Pe internet se pot vedea cetățeni americani care trag în vecinii lor pentru a-și apăra proprietatea. Se pare că președintele va declara stare de urgență, dar cu o mare parte din forțele armate blocate pe undeva, în conflicte cam peste tot, va avea dificultăți cu menținerea ordinii. Michael își spune că mâine va împacheta și va merge cu familia la mama sa, la țară.

Când se trezește, nu mai este apă. Deci nici cafea, nici duș. Bagajele sunt împachetate. Familia lui Michael urcă în mașină. Stația de benzină din cartier este închisă - nu mai este benzină. Au doar o jumătate de rezervor plin. Îi va ține cam 290 de kilometri. Dar se pare că Michael nu este singurul care s-a gândit să părăsească orașul. Îl așteaptă

o aglomerație gigantică în trafic – durează două ore să parcurgă 10 km! Oamenii încep să se enerveze. Izbucnesc niște bătăi la marginea autostrăzii. În sfârșit, începe să se miște un pic, dar... la mijlocul drumului, se termică benzina. După ce au așteptat toată ziua aprovizionarea cu benzină, care nu a mai venit, Michael și familia se decid să meargă pe jos.

*

MAURICE SE ÎNVÂRTE, CA UN LEU ÎN CUȘCĂ

Întors acasă, este deprimat deoarece el (și 90% din personalul companiei) au fost concediați fără compensații, în pofida celor 15 ani de vechime în muncă. Avocatul i-a spus că va câștiga potul cel mare în proces, atât de grav a fost batjocorită legea. Nu se poate opri să nu-și repete mereu că nu a greșit cu nimic, că a fost mereu un angajat model, motivat, devotat, lucrând până seara târziu, mereu pregătit să meargă în delegații în weekend, ca să nu piardă din timpul de producție. Poate că trebuia să dea mai mult, să vândă mai mult, să fie mai productiv? Nu înțelege de ce. Totul mergea așa de bine.

Soția îl încurajează să se mai miște, să iasă afară mai mult, să facă sport, să-și caute un nou loc de muncă. Un nou loc de muncă în condiții de 25% șomaj? Imposibil! Sau ar trebui să devină măturător de stradă? Oricum, nu a mai observat în jur niciun măturător de stradă de-o vreme. Uff! Totuși, l-a convins să iasă un pic. Deoarece prețul pâinii s-a dublat, are nevoie de numerar, și niciun ATM nu pare să funcționeze. Merge la bancă, unde este o coadă de cel puțin 200 de oameni la casierie. Se pare că retragerea de numerar este limitată la 50 de euro pe persoană, pe zi. Asta-i enervant, dar nu așa de enervant ca bursa de valori: economiile lui și-au pierdut 60% din valoare în doar câteva zile! Maurice își spune că vor urca din nou; la urma urmelor,

a investit foarte conservator, în transporturi, alimentație, distribuție... Oamenii vor flămânzi mereu și vor avea nevoie mereu de supermarketuri și de cineva care să producă iaurt, cafea și ciocolată pentru ei. Faptul că supermarketul de lângă autostradă a fost incendiat noaptea trecută, la fel ca și școala aceea cu o zi înainte, nu-l deranjează prea mult; cel mai rău lucru care s-ar putea întâmpla, ar fi ca statul să aibă grijă de noi până la urmă.

*

MAX ESTE PE MÂINI BUNE

A fost recrutat de o miliție privată, condusă de „General”, un vechi ofițer al Legiunii Străine, sau mercenar din Africa sau ceva de genul acesta. Oricum, Max primește mese calde și este respectat – adică temut, mai bine spus – de întregul cartier. Duce cu el doar o bâta de baseball, nu ca și „ofițerii” care poartă veste antiglonț, pistoale și arme automate. Aceștia par să fie camarazii Generalului, tipi care au lucrat cu el în Estul Mijlociu, Irak, Libia. Max nu este tocmai sigur unde sunt țările acelea, dar trebuie să fie undeva pe lângă Algeria. Muhammad, șeful lui de echipă trebuie să știe; el este algerian, un kabil⁹ de fapt. Este același lucru pentru Max – oricum nu știe care este diferența. Meseria lui Max este de mecanic auto, nu geograf. Lucrurile se coc pentru moment. Se pare că o gașcă comoriană¹⁰ vrea să preia una dintre parcurile din cartier. Gașca lui Max a plantat niște cartofi acolo care trebuie apărați de hoți. Oricum, este foarte distractiv.

⁹ *Kabili*, reprezintă numele unei părți a populației berbere din regiunile muntoase ale Algeriei, care trăiește la est de orașul Alger și la sud-est de orașul Constantine. (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Kabili>)

¹⁰ *Comore*, oficial Uniunea Comorelor, este o țară insulară din Oceanul Indian, localizată în largul coastelor Africii, în partea de nord a Canalului Mozambic, între Madagascar și Mozambic.

*

MIKE NU MAI GĂSEȘTE MOTORINĂ PENTRU MAȘINILE SALE

A încercat să obțină ceva de pe piața neagră, dar chiar și la prețul exorbitant la care a găsit, nu era suficientă. O combină agricolă de recoltare este un mâncău de combustibil! Ce păcat: recolta va putrezi pe teren. Anul acesta nu va fi nimic. Toți acei orășeni care vin la țară, murdari, epuizați, uzi de transpirație – arată ca niște refugiați! Dar ce naiba face guvernul? Ce-i cu chestia asta despre dezordini civile? Tot ce trebuie să facă este să trimită armata! În plus, armata are benzină. De ce nu-i dă și lui, ca să adune recolta? Oricum, dacă vede vreunul dintre orășenii aceia că se apropie de grădina lui, scoate pușca.

*

KENZA S-A ÎMPRIETENIT CU UNA DINTRE FETELE LIDERULUI GĂȘTII LOCALE, CARE CONTROLEAZĂ CARTIERUL

Aceasta îi permite să iasă din apartament fără probleme – uneori, chiar îi deschid ușa, sau o ajută cu bagajele grele. În cartierul vecin, controlat de Sheik Abdel-Khader (fostul Jean-Pierre), trebuie doar să-și pună un vâl și cu cele câteva cuvinte arabe pe care le știe, poate să meargă prin împrejurimi fără probleme. Poate să meargă (dacă plătește o mică mită) și pe teritoriul Generalului – un ticălos dur, dar corect și predictibil.

Cu comerțul ei – mai ales carne, alcool și țigări, plătibile doar în aur, argint sau bijuterii – Kenza începe să fie bună la afaceri. Soțul ei, Mikael, și-a pierdut una dintre slujbele sale, dar cealaltă, la paza unei companii, este foarte bună pentru el, deoarece este plătită în alimente – în special

cartofi și legume – ceea ce permite familiei lor să mănânce și să vândă ce mai rămâne. Măcar dacă ar reveni apa la robinet și copiii să meargă la școală, lucrurile ar fi aproape bine.

*

MATTHEW L-A CONVINS PE POLIȚIST CĂ ASASINAREA PĂRINȚILOR LUI NU A FOST FAPTA LUI

Avea un alibi solid. Sora unui prieten de jocuri video a zis că a fost cu ea. Oricum, poliția nu a întrebat prea multe. Un jaf care s-a sfârșit prost; este ceva așa de frecvent în zilele noastre. Matthew încă nu a obținut banii părinților; se pare că conturile lor sunt blocate sau așa ceva. Dar cu numerarul pe care-l are în mână, va cumpăra cel mai grozav joc video făcut vreodată, „*Road Warrior Infinite*”, care tocmai a apărut.

Dar magazinul de acolo mai este încă deschis? Și ce mulți oameni sunt pe străzi. Ce mizerie! Și ce gălăgie! Este sfârșitul iernii și este înghețat afară. În ce privește mâncarea, este în regulă; părinții lui aveau multe paste și conserve de mâncare, dar ce-i lipsesc sunt băuturile răcoritoare, și nu mai sunt deloc la supermarket. Observă bătrâna de pe palier care are mereu băuturi răcoritoare în coșul de cumpărături. Poate că o să-i dea ea ceva. Poate o să cumpere de la ea... sau pur și simplu să ia de la ea. La urma urmelor, este obosit, vrea suc, și ce vrea el, trebuie să aibă imediat.

*

A TRECUT O LUNĂ DE CÂND S-AU GOLIT SUPERMARKETURILE

Mâncarea se mai găsește doar pe piața neagră, la prețuri exorbitante. Soțul lui Elodie nu și-a găsit de lucru și, deoarece statul a oprit toate plățile pentru ajutoare, a cheltuit totul pe alcool. Pentru Elodie este clar: nu mai poate suporta plânsetele de foame ale copiilor ei. Și-a vândut totul și orice era de valoare, dar banii au ajuns doar o săptămână. A încercat în van să găsească o slujbă, dar nu mai există nici una. Prima oară când un bărbat i-a oferit mâncare pentru o oră de plăcere, ea l-a refuzat. Revoltată. Acum nu mai simte nici un fel de dezgust.

*

LUI JAMES BOCKINGSTOCK III NU-I PASĂ DELOC CE SE PETRECE

S-a urcat în avionul privat chiar înainte să înceapă tulburările și a plecat în Argentina. A luat decizia corectă când a cumpărat ferma aceea în pampas (stepă sud-americană, n.t.). O casă frumoasă, 15 gauchos (țărani sud-americani, n.t.) și familiile lor care o să lucreze pentru el, și 2.000 de vite. Fără golani din suburbie care să cauzeze probleme pe aici. Și-a trimis înainte lingourile de aur, bijuteriile de familie și colecțiile de artă. Restul? Păi, acesta este costul afacerilor. Păcat de Jaguarul XJ13, totuși - îi plăcea. Păcat de apartamentul lui elegant - dacă clădirea nu va fi incendiată, îl va recupera cândva. Păcat de casa de la mare și investițiile de la bursă... Oricum, s-a îmbogățit atât de mult și a trăit așa de bine în ultimii 25 de ani, încât petrecerea timpului făcând pe gentlemanul fermier prin pampas îi convine tocmai bine. Și dacă țara

lui, lăsată în urmă, arde din temelii, asta este; dar ar fi destul de păcat.

*

PAUL SE SIMTE CA UN ÎNVIINGĂTOR

Fost operator de bursă înainte de război, acum îi place noua lui slujbă, de operare a unui tanc M1A2 Abrams: acțiune, muncă de echipă, satisfacția lucrului făcut cu mâna lui, aspectul vizual, satisfacția lucrului bine făcut; nu mai împinge hârtii...

*

FRANÇOIS ESTE UN GESTIONAR STRĂLUCIT DE FONDURI

A prevăzut venirea crizei și a vândut în lipsă¹¹ de toate în ultimii trei ani. Este bogat. Dar acum că totul s-a spulberat... A reușit să fugă la țară, dar acum știe că ar fi fost mai bine să fi cumpărat o proprietate mai departe de autostradă. Totuși, François s-a descurcat destul de bine până acum.

Și-a petrecut ultima săptămână din haos în casă, admirându-și colecția de artă, și bănd vin, o sticlă după alta. A găsit niște vinuri vechi grozave, despre care uitase, în timp ce a cumpărat vinuri mai la modă. Pe de altă parte, în curând va termina puțina mâncare pe care a pus-o deoparte. În seara aceasta, a scris o scrisoare copiilor, care sunt amândoi la Universitatea din Boston, și de la care nu a mai primit vești de la începutul crizei și închiderea aeroportului. Iar fosta lui soție - deși nici nu-i pasă unde este, i-a lăsat un mesaj pe

¹¹ Vânzarea în lipsă (*short-selling*) este o tehnică de tranzacționare care presupune vânzarea de acțiuni împrumutate de la un alt investitor. Vânzările în lipsă pot aduce investitorilor câștiguri și atunci când cotațiile acțiunilor scad, nu doar când urcă. (<http://www.wall-street.ro/comentarii/articol/13912/Vanzarea-in-lipsa-short-selling-simpla-speculatie.html>)

telefon că este undeva lângă graniță și că încearcă să treacă, în pofda tuturor acelor refugiați.

Casa de alături este incendiată. Se aud țipete și focuri de armă. Privește de la fereastră la trupa murdară și zdrențăroasă, înarmată cu băte de baseball și răngi care îi intră în grădină. Se aude zgomotul unei ferestre sparte, mobilă împinsă pe podea. Să-și folosească oare revolverul său de 0,38 ca să se apere? Dar sunt prea mulți! Nu vrea să sufere. Își golește paharul. Încet, dar fără ezitare, ridică țeava pistolului la tâmplă.

„Oricine crede că creșterea economică exponențială este posibilă într-o lume finită este fie nebun, fie economist!”

Kenneth Boulding, economist

(1910-1983)

„Uniunea Sovietică a fost mult mai bine pregătită pentru o prăbușire economică decât este SUA acum. Economia americană se va evapora la fel ca roua dimineții. Iar oamenii se vor aștepta să fie hrăniți, adăpostiți, apărați și ghidați, atunci când vor fi lăsați pradă sortii lor. Supărați și dezorientați, ei vor căuta pe cineva pe care să-l învinuiască.”

Dmitri Orlov, inginer și scriitor

(2010)

„Suntem într-o perioadă de somalizare¹² și madoffizare¹³ a lumii.”

Jacques Attali, economist

(2010)

„În deceniile care vor veni, vom cunoaște iadul.”

Richard Heinberg, scriitor

(2003)

¹² Se sugerează prin acest termen construit de autorul citatului, aducerea lumii la stadiul Somaliei, una dintre cele mai sărace state din lume. De asemenea, Somalia există în prezent ca țară doar *de jure*. Ea nu are capacitate de a se organiza ca stat cu parlament, guvern și justiție. (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Somalia>)

¹³ Se sugerează prin acest termen construit de autorul citatului, răspândirea pe scară largă a escrocheriei, după genul celei făcute de Bernard (Bernie) Lawrence Madoff (n. 29 aprilie 1938 în Queens, New York, Statele Unite), fost finanțist și escroc american, evreu de origine, broker, fost director (neexecutiv) la bursa NASDAQ din New York. Folosind schema *Ponzi* el a delapidat, de-a lungul unei cariere de 48 de ani, suma de 65 de miliarde de dolari – devenind cel mai mare escroc de bursă din istorie. La vârsta de 71 de ani a fost condamnat la 150 de ani de închisoare. (https://ro.wikipedia.org/wiki/Bernard_Madoff)

LUMEA DE MÂINE

Lumea de după prăbușire va fi complet diferită de cea pe care o știm, încât probabil nu are rost să încercăm să o descriem. Prăbușirea economică și consecințele ei pot fi studiate cel mai bine pe baza experienței țărilor care au trecut recent prin crize grave: Uniunea Sovietică, Argentina, Zimbabwe și Republica Weimar sunt câteva astfel de exemple. Se pot identifica unele tendințe. Este de asemenea interesant de citit autori de science-fiction sau să urmărim filme care ilustrează o lume post-apocaliptică. Putem menționa următoarele: *On the Beach* („Pe Plajă”), de Neville Shute, *Neuromancer*, de William Gibson, *Ashes* („Cenușile”), de René Barjavel, *The Postman* („Poștașul”), de David Brin, *World Made by Hand* („Lumea Făcută cu Mâna”), de James Howard Kunstler, *The Book of Eli* („Cartea lui Eli”), de Albert și Allen Hughes, *The Road* („Drumul”), de John Hillcoat, *Mad Max*, de George Miller, *The Matrix*, de Larry și Andy Wachowski, *12 Monkeys*, de Terry Gilliam, *Children of Men* („Copiii Oamenilor”), de Alfonso Cuarón, *Happy End*, de Arnaud Lerrieu, printre multe altele, cât și serialele de televiziune *Jericho* („Ierihonul”), *Survivors* („Supraviețuitorii”), și chiar *The Walking Dead* („Morții Umblători”), precum și programele TV senzaționaliste ca: *Doomsday Preppers* și *The Colony* („Colonia”).

ROLUL STATULUI

Odată cu prăbușirea economică, guvernele nu vor mai fi capabile să funcționeze. Nu vor avea venituri (sau vor avea venituri foarte mici) și vor fi complet discreditate. Odată cu criza de energie, guvernele țărilor mari nu vor mai fi capabile să-și controleze teritoriile. Este posibil ca statul, sau organizația ce pretinde că este statul, să continue să exercite o formă de guvernământ peste un teritoriu redus, așteptând sfârșitul crizei. Regiunile autonome de *facto* (în practică, dar fără reglementare legală, n.t.), cele care nu s-au prăbușit încă în haos, își vor păstra un grad relativ de autoritate, datorat organizării lor și a menținerii ordinii.

AFACERILE ȘI COMERȚUL

Lanțurile logistice lungi vor fi rupte, toate afacerile vor redeveni locale și vor urmări să obțină local piesele și materialele de care au nevoie. În cazul afacerilor care vor supraviețui pentru că produc lucruri folositoare, salariile vor fi plătite sporadic sau în bunuri. Astfel de salarii nu vor fi suficiente pentru supraviețuire, iar oamenii vor trebui să se mulțumească cu atât, așa cum este cazul Greciei, deja din 2011. Bogăția va consta în accesul la bunuri și resurse fizice, cum sunt alimentele și apa de băut, și la active necorporale, cum sunt relațiile și rețelele. Chiar dacă aveți aur și argint, care vor fi cel mai probabil recunoscute ca bani, bogăția adevărată va consta în primul rând în pricepere: a ști să cultivi o grădină, cum să găsești un izvor pentru a săpa o fântână, cum să găsești baterii și panouri solare etc. În contrast cu fermele industriale, care vor trebui să-și reducă suprafața cultivată din cauza lipsei de fertilizatori și benzină pentru mașini, fermele mici vor supraviețui foarte bine datorită cunoașterii lor și a dimensiunii lor mai ușor gestionabile.

Mulți meșteșugari (de exemplu: fierari, tâmplari, pantofari, producători de instrumente etc.) fac unelte ce sunt considerate depășite în prezent, dar care vor deveni din nou folositoare; posedă o cunoaștere care le va permite să continue să producă, dacă se află într-un mediu în siguranță.

Cei care au pământ vor putea permite unor familii să se stabilească pe pământul lor, și să fie hrănite în schimbul muncii. Va fi în interesul acestor proprietari de pământ să știe cum să-și apere domeniile împotriva hoților – va trebui eventual să angajeze miliții pentru aceasta. Va fi un fel de revenire la un sistem feudal.

Ziua în care ATM-urile nu vor mai funcționa, băncile se vor închide, și bursa va fi închisă, dar oamenii vor continua totuși să aibă diverse necesități. Așa că va exista bineînțeles schimb, comerț, și troc. Vom vedea oameni încercând să vândă tot ce au și care nu este vital important; jucăriile, mobila și hainele vor fi considerate lipsite de valoare într-un astfel de context, în timp ce alte bunuri vor fi dintr-o dată foarte valoroase: puști, muniție, lemn pentru încălzit, alimente, medicamente și materiale medicale, săpun etc. Veți vedea oameni ca mine și ca dumneavoastră căutând prin

gunoaie. Mai mult, în situația unei hiperinflații, nimeni nu va vrea bani de hârtie. De ce să schimbi ceva valoros, o pâine sau o eșarfă, să zicem, pentru o jumătate de kg de dolari sau de euro, care nu valorează nimic?

LEGEA

În contextul prăbușirii economice, este destul de posibil ca sistemele juridice și poliția să ajungă rapid complet absente. După o perioadă mai scurtă sau mai lungă de haos, o nouă ordine va fi gradat restabilă. Legile, interdicțiile și aplicarea lor vor redeveni locale. Codul legal va fi ușor și rapid de citit. Pe de altă parte, în absența unui sistem penitenciar, pedepsele vor fi rapide și severe. Nimeni nu va mai fi preocupat de motivul psihologic al actelor infracționale, ci doar de actele înseși și de consecințele lor asupra comunității. În sfârșit, există un mare risc ca societatea egalitară a secolului al XX-lea să dispară și ca redefinirea ideilor de cetățenie, drepturi și îndatoriri să scoată o mare parte a populației în afara procesului de luare a deciziilor.

COMERȚUL ȘI MESERIILE

Comerțul și meseriile care vor continua să existe vor fi mult mai reduse, mai puțin variate și specializate decât ce vedem în prezent. Vor fi determinate de competență și de cunoașterea concretă, imediat utilă (majoritatea scrisorilor de acreditare și CV-urile trăsnet vor înceta să aibă vreo valoare). Vor fi în primul rând meserii ce implică producția primară:

- Pescuitul, agricultura, grădinăritul, vânătoarea și culesul, care se vor face de către cei care posedă cunoașterea necesară și unelte tradiționale, și de cei care nu vor avea nevoie de mașini care să necesite motorină sau benzină;
- Producția de alcool și droguri va fi foarte lucrativă, pentru că persoanele obișnuite cu astfel de substanțe vor fi și mai disperate decât sunt în prezent, și o mare parte din populație va avea nevoie să uite de trauma pe care au suferit-o;

- Crescătorii de animale, dresorii, tunzătorii și sacrificatorii de animale, cât și cei având meserii de preparare a hranei – măcelari, brutari, patisieri – vor înflori;
- Meseriile legate de producerea de cereale, cum sunt morarii, vor fi din nou importante.

Apoi, urmează meseriile legate de îngrijirea oamenilor și animalelor:

- Medicii sau ajutoarele de medici, capabili să trateze bolile cele mai comune, să realizeze operații chirurgicale, sau să trateze răni prin masaj sau diferite manevre medicale (săliile sofisticate și eficiente de operații nu vor mai fi disponibile, și nici vreo medicație complicată);
- Moașe și obstetricieni;
- Cunoscătorii plantelor comestibile, botaniștii, farmaciștii în stil vechi și alți meseriași ce cunosc plantele medicinale, efectele lor și cum se consumă;
- Veterinarii care știu cum să îngrijească animalele și să le ajute la naștere.

Printre cele mai importante meserii vor fi cele legate de fabricarea și repararea uneltelor, hainelor și mașinilor:

- Meșteșugari de tot felul, fabricanți de funii, de șei, țesători, vopsitori, tâmplari, fierari, sticlari, olari etc.;
- Lucrători în metal, fabricanți de piese de schimb, fabricanți de mașini și reparatori;
- Reparatorii de panouri solare, de turbine eoliene, fabricanți de baterii și alții pricepuți la surse de electricitate;
- zidari și pietrari, tăietori de lemne și pădurari, constructori de case și reparatori.

Alte meserii vor fi cele în legătură cu accesul la resurse:

- meserii ce necesită cunoașterea locurilor sigure (locuri de adăpost, grote etc.);
- meserii legate de modul cum se poate obține apă (fântânari etc.);
- meserii legate de gestionarea accesului la resurse naturale, care pot fi exploatate prin muncă manuală (redeschiderea minelor vechi de sare, cărbune, cupru și a minelor de asphalt);

- meserii legate de cunoașterea modului de recuperare a lucrurilor de valoare și de găsim a acestora (căutarea prin vilele și orașele abandonate, care devin mine de materiale în aer liber, de piese de schimb etc.; acestea vor necesita competență în fabricarea de dulapuri, lucrul cu fier vechi, zidărie, cât și ca maiștri care să gestioneze lucrătorii manuali și mâinile „necalificate” care vor ajuta la ridicarea obiectelor grele);
- meserii ce implică cunoașterea utilizării uneltelor manuale.

O altă categorie importantă vor fi meseriile de educatori, implicând probabil ucenicia, mai curând decât vreo pregătire intelectuală.

Comerțul ambulant ce va implica bărci, șleपुरi sau căruțe va fi probabil o profesie periculoasă, dar foarte lucrativă. Mai puțin riscante vor fi piețele, care se vor instala local sau regional, și unde comunitățile vor putea schimba bunuri, piese de schimb, produse agricole, semințe etc. Toate aceste meserii, rare în prezent, vor fi cu siguranță salvarea celor care le vor stăpâni – cel puțin atât timp cât nu vor fi amenințați de tâlhari și hoți sau să fie puși sub controlul mafiei. Din acest motiv, o altă categorie de meserii importante va fi cea de securitate: oamenii capabili să asigure securitatea bunurilor, uneltelor, teritoriilor și persoanelor. Polițiștii, soldații, gardienii de închisoare etc. vor avea nevoie de o sursă de venit și își vor folosi priceperile pentru a exercita violență, fie pentru a apăra, fie pentru a ataca. (Unii dintre ei știu cum să creeze necesitatea meseriei lor: dacă nu-i angajezi să te apere, atunci probabil că te vor ataca).

Fără îndoială, vor exista multe alte meserii. Dar acestea vor fi mai „primare”, mai aproape de sursa reală de bunăstare, decât sunt în prezent. Se poate chiar imagina că profesiile din servicii vor dispărea – sau vor fi limitate la prostituție, de exemplu, care pentru multe femei va fi singurul mod de supraviețuire, cum a fost în marile orașe ale Europei în secolele al XVI-lea și al XVII-lea. Nu va mai exista munca de birou, nici lucrători ca unități productive în lanțurile logistice de producție. În ce privește cei care nu vor fi capabili să se facă utili în vreun fel special, singura lor șansă va fi munca fizică; va fi foarte dificil și monoton pentru foștii funcționari

civili, strategii de marketing și de relații, contabili, bancheri, avocați, notari, politicieni, psihologi, academicieni, jurnaliști, asistenți sociali etc.

FAMILIA

Deși multe familii în zilele noastre sunt destrămate, separate sau cu un singur părinte, mulți se vor reîntregi. Mai multe familii se vor grupa în familii mai mari, sau clanuri, pentru a împărți resursele, costurile și îndatoririle, legate de încălzire, menaj, siguranță și educarea copiilor, cât și pentru căutarea și producerea hranei.

CĂLĂTORIILE ȘI TRANSPORTURILE

Din cauza prețurilor ridicate și a deficitului de petrol – probabil chiar dispariția sa cu totul în unele regiuni – obiceiurile și mijloacele de transport se vor schimba complet.

Călătoriile aeriene vor fi primele care vor dispărea, începând cu liniile aeriene ieftine. Apoi va urma întreaga aviație civilă și militară. Folosirea unui vehicul cu motor va deveni un lux rezervat doar celor mai bogați oameni, care își vor mai permite prețul benzinei. Cultura SUV-ului clasei de mijloc sau a dubițelor va dispărea cu totul. În absența unei întrețineri continue, starea drumurilor nu va mai fi asigurată. Acest regres a început deja în SUA, unde, conform cu Departamentul de Transporturi, 18% din autostrăzi se prezintă în slabe condiții și 29% din poduri au deficiențe de structură și sunt într-o stare periculoasă. Odată ce drumurile și podurile vor fi abandonate, sistemul de transport va fi terminat. Fără automobile, transportul pe sol va fi realizat în principal cu cai, măgari sau dromaderi sau cu remorci trase de animale. Pe căile ferate vor funcționa trenuri cu aburi sau electrice, care vor mai funcționa o vreme, atât timp cât șinele pot fi apărate împotriva hoților și atacurilor. Transportul maritim, în special pe râuri, deși va fi redus, va continua să existe. Cel mai eficient mijloc de transport personal va fi cu bicicleta. O mare parte a populației are biciclete, fie funcționabile, fie reparabile. Bicicleta cu remorcă va fi mijlocul de transport al secolului al XXI-lea. Se va acorda o grijă deosebită întreținerii acestora.

ORAȘELE

În cursul recent al istoriei, modul urban de viață a fost factorul care a schimbat cel mai mult obiceiurile de viață ale oamenilor. Și ce schimbări! Detroit, „Motor City” (orașul motoarelor) a fost al șaptelea oraș în lume ca bogăție în anii '50. În prezent, populația din centrele sale este în șomaj, în majoritate analfabeți, și trăiesc printre ruine. Fără transportul cu automobile, orașele se vor schimba rapid ca mod de operare și aspect. În primul rând, vom asista la sfârșitul suburbiilor și a zonelor industriale, care vor face loc destul de repede pășunilor pentru vite, oi și capre. Soarta suburbiilor va fi tragică: vor fi pline de șomeri; aceștia vor fi jefuiți și apoi desființați sistematic sub controlul găștilor sau mafilor. Gradat, natura va prelua controlul, așa cum s-a petrecut în orașul Prîpiat, lângă Cernobîl.

Zonele centrale ale orașelor se vor micșora și vor deveni mai dens populate. Supraviețuitorii se vor regropa pentru a se apăra mai bine, și vor folosi mai eficient resursele rămase. Multe orașe, construite artificial în mijlocul pustiului (îmi vine în minte orașul Milton-Keynes din UK, dintre miile de exemple), se vor goli rapid; la fel și regiuni vaste destinate exclusiv traficului rutier. Lipsa de electricitate, lifturile stricate și presiunea insuficientă a apei va face ca etajele superioare ale blocurilor de apartamente să fie de nelocuit. Zgârie-norii vor fi gradat abandonați, rămânând ca martori ai zilelor cu energie fosilă din abundență. Orașele care vor putea să supraviețuiască cel mai bine vor fi cele aflate în locuri strategice: lângă porturi sau poduri, lângă principalele rute de transport ușor de apărut etc. Parcurile și peluzele vor fi transformate în grădini, dar nu vor produce suficient pentru a hrăni pe toată lumea; se vor stabili ierarhii, adesea prin violență, pentru a avea acces la ele. În general vorbind, populația orașelor va trăi în mizerie, și va scădea rapid. Orașele cu centrale hidroelectrice sau apropiate de resursele de combustibil fosil rămase, cum sunt Dallas, Texas, Ploiești (România), se vor bucura de avantaje extraordinare, deoarece vor fi capabile să continue operarea instalațiilor de purificare a apei, de canalizare, a sistemului de alimentare cu apă, cu electricitate etc. Aceste orașe vor atrage invidia și lăcomia tuturor.

RELIGIA

Criza va marca marea revenire a religiei, cât și a violenței religioase. Religia organizată la nivel mondial va avea probleme în menținerea coeziunii și structurii sale interne; sectele se vor înmulți. Anumite religii vor încerca să ofere explicații simpliste la criza și suferința lumii. Unele grupuri, care-și vor imagina că sunt brațul puternic al unui Dumnezeu răzbunător, vor fi pline de intensitate pasională.

Pe de altă parte, odată ce partea cea mai gravă a crizei va trece, faptul de a trăi într-o comunitate mică, aproape de natură, va produce o revenire a misticismului și spiritualității naturale, probabil chiar a Păgânismului. Va apărea o repovestire a lumii, plină de istorisiri simbolice și relatări miraculoase, pe măsură ce natura va redeveni un loc al semnificațiilor, și nu doar o sursă de exploatare.

TENSIUNILE RASIALE ȘI ETNICE

Din nefericire, când vremurile sunt dure, oamenii au tendința să caute pe cineva de învinuit, pe drept sau nu. Astfel de „țapi ispășitori” sunt adesea găsiți printre minoritățile religioase, etnice, rasiale, sociale sau comportamentale. Odată cu dispariția structurii sociale, și în situații de haos și anarhie (fie spontane, fie încurajate de autoritățile ce urmăresc păstrarea puterii), victimele sunt rapid selectate dintre următoarele categorii:

- Imigranții, care riscă să fie învinuiți pe baza unui amestec de factori, ca următorii: imigranți=pierderea locurilor de muncă; imigranți=trafic de droguri+infracțiuni; imigranți=scăderea salariilor. Cu alte cuvinte: imigranți=cauza crizei;
- Refugiați: refugiați=cheltuieli; refugiați=boli noi; refugiați=ne mănâncă pâinea etc.;
- O religie sau un grup religios, stigmatizat pentru practicile sale, reale sau imaginare;
- O minoritate rasială sau etnică, adesea imigranți sau refugiați, cu obiceiuri diferite;
- Minorități bine organizate, care se bucură de succes material, mulțumită rețelelor și lobby-ului lor (grupuri de influență, n.t.)

puternice, tot mai evidente. Odată ce se echivalează: *bancherii din Wall Street*=escroci, cu *bancherii din Wall Street*=majoritatea eschimoși, este ușor de concluzionat greșit că: eschimoșii=escroci. (Și bancherii pot fi ușor înlocuiți în acest raționament greșit, cu avocați, mass-media, politicieni, mari afaceriști sau orice altă categoria socială sau profesională ce riscă să fie considerată sursa problemei);

- Generația boom-ului demografic. Tinerii în special își vor blestema bunicii și vor arăta prea puțin respect pentru ei odată ce rămân lefteri din cauza prăbușirii economiei și a sprijinului de stat.

Dar, nu e nimic nou sub soare. Pericolul real nu este atât violența spontană, care este rară și marginală, cât demagogii care caută să profite de ea. Politicienii sunt mereu gata să înșface orice oportunitate pentru a-și întări puterea. Posibilitatea persecuțiilor în masă, a epurării etnice, chiar a genocidului, nu poate fi complet exclusă. Riscul cel mai mare va fi în societățile fragile, diversificate etnic, cu tendințe rasiste ascunse.

EFECTELE SANITARE

Multe dintre descoperirile medicale și sanitare ale secolelor al XIX-lea și al XX-lea ar putea fi pierdute în lipsa medicației necesare – fabricile nu vor mai funcționa și stocurile se vor sfârși. Din cauza stresului și lipsei, sistemul imunitar al oamenilor va slăbi. Bolile oportuniste, ca cele provocate de viruși, se vor răspândi rapid și probabil că vor ucide mai mult decât dezordinile civile și războaiele. Mai ales în orașe și în lagărele de refugiați, ne putem aștepta la crize sanitare și epidemii care vor cauza milioane de decese.

EFECTELE PSIHOLOGICE

Dincolo de efectul fizic al unei prăbușiri economice, efectele psihologice vor fi enorme și traumatice. Milioane de oameni, care au fost cândva bogați, nu vor înțelege cum și de ce bogățiile lor s-au evaporat. În timpurile moderne, averile sunt, în esență, nimic altceva decât reprezentări abstracte, serii de zerouri și de 1-ri într-

un computer; când computerul băncii va cădea, averile financiare vor înceta să mai existe. Acești oameni, ascunși în frumoasele, dar inutilele lor vile, prizonieri în apartamentele lor de lux, fără hrană sau apă, vor fi complet săraci. Șocul va fi deosebit de puternic atunci când vor realiza că fără bani, influența lor asupra celorlalți nu mai este ce-a fost cândva. Mai grav, bogații, sau cei percepuți ca atare, vor fi învinuiți pentru situație, și vor deveni ține ale răzbunării populare; vor suferi umilințe și violență.

Clasa celor săraci și a celor mai de jos din clasa de mijloc, va fi lovită din plin de moartea „statului doică”. Va fi în interesul celor pensionați, handicapați și bolnavi, să aibă familii care să aibă grijă de ei. Dar paradoxal, cei mai în pericol vor fi cei care s-au bucurat de succes profesional. Tot ce au muncit acești oameni și au planificat de-a lungul anilor nu va mai exista: venitul și economiile lor se vor evapora; apartamentele și vilele vor valora mai nimic; mașinile nu vor mai putea fi utilizate; toate simbolurile statutului lor vor dispărea. Această categorie de persoane vor tinde să înceapă să bea, să ia droguri, să comită suicid. Și vorbim aici de oameni dinamici, cu pricepere și experiențe utile. Aceștia vor fi o pierdere semnificativă pentru societate. Cum vor învăța să redefinească succesul fără capacitatea de a produce și a consuma? Va fi cel mai nepotrivit moment să cadă în depresie, pentru că vom avea mare nevoie de resursele lor mentale și fizice pentru a ne pune din nou pe picioare și a acționa.

SCENARIILE

Posibilele scenarii ale prăbușirii căreia va trebui să-i facem față în anii ce vin sunt dificil de prezis cu exactitate, și sunt foarte multe. Incertitudinea se datorează dinamicilor neliniare ale naturii umane și a evenimentelor exterioare neprevăzute. De fapt, istoria umanității este adesea determinată de efecte de prag. Este la fel ca în cazul unei femei însărcinate: cunoaștem procesul gradat, mai mult sau mai puțin rapid, prin care ea ajunge în acea stare, dar o femeie nu poate fi pe jumătate însărcinată sau gradat însărcinată. Este dualitatea: fie una/fie alta. La fel, o moleculă de apă își poate schimba starea odată ce a acumulat sau a pierdut o anumită energie dată: brusc, apa este vapor (sau gheață). Există elemente

imprevizibile cu consecințe enorme într-un mediu favorizant, fără de care, ar putea rămâne chiar insignifiante.

Exemplele sunt numeroase: asasinarea arhiducelui austriac la Sarajevo în 1914, asaltul Bastiliei în 1789, Boston Tea Party¹⁴ în 1773...

Deci care sunt cele mai probabile scenarii pentru anii ce vor veni? Vom *imagina* câteva în continuare. Deși unele dintre ele par imposibile, sau bizare, nu trebuie să uităm turnurile istorice dramatice, neprevăzute, care au avut loc de-a lungul secolelor. Scenariile pe care le propun pot fi reprezentate grafic pe o axă orizontală, care măsoară gravitatea catastrofei, și o axă verticală, ce măsoară rapiditatea ei:

¹⁴ „Partida de ceai de la Boston” (în engleză *Boston Tea Party*) a fost un act de protest politic al coloniștilor americani împotriva Marii Britanii. Este considerat un act precursor al Războiului de Independență al Statelor Unite. (https://ro.wikipedia.org/wiki/Boston_Tea_Party)

I. TEHNO UTOPIA

Este sfârșitul istoriei

Promisiunea capitalismului liberal este livrată la nivel mondial. Crizele financiare vin și pleacă, dar în general, lumea experimentează o creștere economică constantă. Datoriile masive ale statelor Vestice sunt o povară, dar acestea sunt contracarate de descoperirea de rezerve de petrol masive pe coasta Braziliei, garantându-se astfel petrol la un preț convenabil în viitorul previzibil. Chinezii și indienii alimentează boomul economic global.

Totuși, nu toată lumea beneficiază. Puterea financiară internațională acționează aproape neregulat, iar ciclurile de creștere-scădere economică mătură în cale investitorii neavizați. Oamenii obișnuiți trec ocazional prin adevărate dezastre, dar cei foarte bogați continuă să prospere. Lumea cunoaște primul „trilionar” (în dolari SUA) – un magnat financiar și mass-media indian.

Odată cu prosperitatea generală, se instalează și apatia politică. Divorțurile celebrităților, moda ciudată și diversunile electronice sunt mult mai interesante pentru mase decât economia sau guvernul. Ultima modă sunt hainele „inteligente”, care sunt un tip de îmbrăcăminte ce-și schimbă culoarea conform cu dispoziția celor care le poartă (depinzând de temperatura trupului și de un ansamblu de date actualizate de pe mediile de socializare).

Observatorii sociali și sondajele opiniei publice concluzionează că oamenii sunt, în general, satisfăcuți. Agitația politică este rară. Războaiele sunt aproape în întregime de domeniul trecutului, iar autorii și palavragii din mass-media laudă „sfârșitul violenței”. Câteva gherile „Chaviste”¹⁵ din America Latină și jihadiști din Afganistan dau miliției mondiale ceva de lucru, dar insurgenții sunt mai curând un subiect de milă decât o amenințare.

Deși câțiva progresiști din mass-media behăie ceva despre inechitate, sărăcia gravă planetară este ceva de domeniul trecutului. Hrana modificată genetic și carnea crescută în laborator

¹⁵ *Chavismul* (din limba spaniolă: *chavismo*) este o ideologie politică de stânga, care este tot mai mult considerată un cult. Se bazează pe ideile, programele și stilul de guvernământ asociat cu fostul președinte al Venezuelei, Hugo Chávez. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Chavism>)

permit aprovizionarea întregii lumi cu apă și cu hrană aparent nutritivă. Obezitatea este globală. Având nevoile de bază împlinite și o administrație (mai mult sau mai puțin) eficientă, populația lumii a ajuns la cca. 10 miliarde de oameni.

Această creștere a populației permite o creștere semnificativă a productivității. Piețele mondiale cresc tot mai integrate și interconectate, în timp ce societățile sunt definite prin creșterea consumului și a comerțului. Calitatea vieții pentru oamenii din toată lumea crește în cel mai rapid mod din întreaga istorie.

Ecologiștii favorabili pieței se integrează fără probleme în economia globală, deoarece noile tehnologii permit reducerea semnificativă a consumului de electricitate și combustibili fosili de către industrie, transport și locuințe. Aproape 40% din energie provine din resurse regenerabile. Sfidând previziunile pesimiste, presa internațională raportează că „încălzirea globală” a fost o simplă, scurtă anomalie în cadrul marelui model al ciclului climateric al Pământului. Fără nicio criză gravă a resurselor la orizont, corporațiile mondiale și guvernele pregătesc lansarea primei colonii și misiuni miniere pe Lună și pe Marte.

Dar probabil că cel mai important lucru este că marele vis al elitei internaționale este în sfârșit realizat, deoarece lumea, cultural și politic interdependentă, este supusă unei administrări globale eficiente. Stabilit în Ierusalim, guvernul mondial este condus de personalități ca Henry Kissinger și Jacques Attali (sau cel puțin de creierele lor păstrate în cuve cu lichid amniotic, și conectate la un computer). Noii lideri sunt capabili să acționeze fără prea multă interferență din partea unor guverne naționale nesupuse. Totuși, acest regim este dornic să păstreze sistemul alegerilor electorale și parlamentele ca parte a eforturilor lor de „democratizare”. Nimănui nu pare să-i pese. Neparticiparea la vot a atins nivele de aproape 80%, iar votarea obligatorie – digitală, pe telefoane și TV-uri smart, este intens dezbătută.

În pofida unificării globale, a creșterii economice și a duratei de viață, oamenii de pe planeta Pământ sunt cuprinși de o indispoziție nedefinită. Marea majoritatea consumă vreun fel de antidepresive farmaceutice, iar automedicația și consumul de alcool și droguri legale (și ilegale) sunt atât de obișnuite, încât sunt trecute cu vederea. Aceștia din urmă, totuși, nu au priză pe viața politică și

sunt astfel canalizați în subculturi tot mai bizare sau simulacre electronice. Dar, până la urmă, nu există profit în revoltă.

Desigur că pe alocuri, mai există câțiva profeți neo-Malthusieni ai apocalipsei, care vorbesc despre imposibilitatea creșterii economice infinite într-o lume finită. Nimeni nu-i ia în serios. Așa cum un intelectual public a repetat adesea: „N-au învățat nimic”. Totul merge spre mai bine – în această lume, cea mai bună dintre toate lumile posibile!

2. GESTIONAREA RESPONSABILĂ

Se întoarce roata

Crizele financiare nu se sfârșesc niciodată în lumea dezvoltată. Guvernele occidentale au fost forțate să implementeze măsuri severe de austeritate și controlul strict al cheltuielilor. Guvernele s-au prăbușit în fața indignării populare și până și zona euro s-a prăbușit până la urmă.

Confrunțați cu votanți mândri, politicienii s-au întors împotriva finanțatorilor considerați responsabili pentru criză. Datorită efortului noului „Tribunal Internațional pentru Crimele Financiare”, mulți dintre investitorii cei mai de succes din anii '80 încoace au fost aduși în fața completelor de judecată. Averi enorme au fost restituite statului. Odată ce sistemul financiar bazat pe datorii s-a prăbușit, alegătorii americani s-au întors împotriva Rezervei Federale, și astfel, această odată intangibilă instituție a fost dizolvată. A fost instituit noul dolar, sprijinit de aur. Valorează 1/100 din „dolarii verzi” retrași, dar această devaluare a permis economiei americane să-și regăsească bazele și să înceapă o recuperare treptată.

Și în plus, daunele au fost deja produse. Standardul american de viață a fost distrus de o recesiune tăcută, lungă de un deceniu; unele regiuni au degenerat la nivelul Lumii a Treia. Totuși, deși mai există dezordini civile ocazionale, simțul patriotismului american, cuplat cu focalizarea agresivă a statului pe siguranța națională, permite țării să se mențină. Trupele din Garda Națională și chiar din Marina Militară de Stat au devenit o imagine familiară pe străzile țării, deoarece armata a preluat un rol mai accentuat în ceea ce este delicat denumit „menținerea păcii interne”.

În același timp, milioane de oameni din Africa și Asia mor din cauza secetei și a instabilității climatice. Oamenii de știință au concluzionat că au subestimat efectele încălzirii globale, și diferite națiuni dezvoltate colaborează acum mai serios pentru siguranța climatică. O serie vastă de naționalizări au loc în lume, în special a băncilor și a marilor companii de distribuție. Acesta împiedică creșterea economică, dar creează o aprovizionare stabilă cu hrană.

Bruscul deficit de resurse a făcut ca majoritatea națiunilor albe ale Vestului să implementeze programe de repatriere pentru populațiile lor de origine americano-latină, din Estul Mijlociu, și din Africa. Deoarece statul ajutoarelor sociale este abolit în mare măsură, milioane se oameni „auto-deporțează” în țările lor de proveniență. Alte milioane dintre ei sunt atrași sau obligați s-o facă, prin programele de „dez-imigrare”, pline de succes în mare măsură. După o perioadă de tumult, Lumea a Treia beneficiază de fapt în aceste vremuri de criză, de reîntoarcerea muncitorilor calificați din Vest, de repudierea datoriilor și prețuri mai ridicate la exporturile de materii prime și hrană.

Conduc în mare măsură de preocupări economice și ecologice, un guvern mondial începe să ia contur. Formată din reprezentări mai ales ai G20 și ai Consiliului de Securitate al celor 10 națiuni din UN, noua administrație globală face pași agresivi în direcția limitării emisiilor de gaze de seră. Petrolul este raționalizat și a fost declarat „resursă comună a umanității”, după modelul apei.

Națiunile producătoare de petrol, în special cele din Orientul Mijlociu, sunt revoltate de această nouă ordine globală. Totuși, noua armată a UN, compusă mai ales din parteneriatul armatelor americano-chineze, descurajează rezistența. Odată ce în țările în curs de dezvoltare au fost securizate resursele care le sunt necesare, lumea s-a așezat într-o stabilitate sărăcăcioasă. Standardul de viață occidental s-a prăbușit cam la nivelul celui al Chinei, dar schimbările în stilul de viață face lucrurile mai ușor de suportat. Pentru prima oară după timp de secole, occidentalii fug din orașe, și viața și valorile agrare devin tot mai predominante.

Desigur că guvernul global și o ordine mondială mai curând autoritară, nu scapă de critici. Totuși, majoritatea oamenilor nu văd o altă alternativă. Administrația globală este capabilă să gestioneze eficient o serie de probleme de mediu, inclusiv sezonul

grav al tornadelor din sud-estul Americii. O gestionare mai bună a terenurilor și a stocurilor de hrană permit un răspuns plin de succes la ceea ce istoricii încep să numească Marea Secetă. În sfârșit, instituția eficientă în stil chinezesc a politicii unui singur copil pe familie, în Africa, India, America Latină și Estul Mijlociu – finanțată din abundență de proprietari privați și pusă în aplicare sub amenințarea de sancțiuni economice și militare severe – a rezultat într-o scădere drastică a ratei nașterilor. Se estimează că populația lumii se va stabiliza în jurul a opt miliarde și va scădea până la urmă la șase.

Lumea nu este tocmai prosperă, dar cel puțin este pace. Și în plus, așa cum spun mulți observatori, lucrurile ar fi putut fi cu mult mai grave...

3. PAX SINICA

Secolul chinezesc

Pe data de 20 mai, Primul Secretar al Partidului Comunist Chinez și președintele Chinei anunță cu mândrie crearea unei sfere de prosperitate comune asiatice. Membrii acesteia includ următoarele țări: Japonia, Republica Coreeană Unificată, Vietnam, Laos, Cambodgia, Myanmar, Thailanda și Malaezia.

Noua ordine economică și politică a fost posibilă datorită victoriei zdrobitoare a Chinei în ceea ce ministrul propagandei numește „Războiul Fulger” împotriva Indiei, Australiei și Noii Zeelande. Deși criticii murmură împotriva numărului mare de victime civile în Indonezia, rezultat în urma utilizării armelor chimice, nu se poate nega hegemonia Chinei peste întregul Pacific. Însăși Indonezia este sub ocupație militară chineză. Avangposturile sferei anglofone din Australia și Noua Zeelandă sunt transformate în protectorate chineze, cu prețul mic al livrării de materii prime și drepturi de pescuit direct Beijingului. Majoritatea australienilor și neozeelandezilor sunt relativ satisfăcuți cu acest nou aranjament, considerându-l inevitabil. În ce privește India, „cea mai mare democrație a lumii” se aliniază treptat la blocul mondial chinez, la care se alătură și alte puteri secundare, cum sunt Rusia și Brazilia.

Rădăcinile victoriei chineze constau în răspunsul ei rapid la crizele sistematice cauzate de încetinirea economiei și șomaj. Înțelegând mecanismul extinderii crizei, conducerea chineză a zdrobit dizidenții fără milă, folosind atât forțele de siguranță internă, cât și armata.

Netulburată de considerente politice interne, China a exploatat slăbiciunea Vestului cauzată de criza economică globală. China a alcătuit o lungă serie de alianțe militare și de sprijin reciproc cu partenerii lor comerciali din Asia, Africa și Orientul Mijlociu. În același timp, chinezii și-au dezvoltat puternic capacitățile de proiecție a puterii proprii – cu ajutorul tehnologiei din țările doritoare de export, cum sunt Israelul și Rusia.

Ascensiunea puterii militare chineze a avut loc aproape fără opoziție din partea Vestului, din cauza propriei situații politice grave: prăbușirea zonei euro și tensiunile demografice din cadrul străvechilor națiuni ale Europei, mult afectate de puterea militară a Continentului. În ce privește SUA, și-au risipit inutil resursele deja slăbite, cu gafele militare din Siria și Iran, înstrăinându-și posibilitățile aliați. Din Angola și până în Zimbabwe, națiunile Lumii a Treia au renunțat deschis la ordinea mondială americană și s-au pus sub protecția armatei navale chineze din Oceanul Indian.

Când a izbucnit în final un conflict între armatele americană și chineză, SUA a fost pur și simplu epuizată. Un incident între portavionul chinez Zheng He și o navă de spionaj americană a escaladat într-o scurtă, dar intensă bătălie navală între titani. După pierderea câtorva submarine, SUA a amenințat cu atacul unor ținte pe teritoriul chinez. China a răspuns prin punerea armelor nucleare în alertă maximă, ceea ce a forțat stabilimentul politic american să se retragă rapid.

China a exploatat și slăbiciunile demografice ale Americii, prin instigarea de dezordini rasiale în Los Angeles, Oakland, Atlanta, Washington, DC, și Detroit. Confruntată cu aspecte interne mai presante, și afectată de sistemul politic inefficient, America a cedat. Unchiul Sam s-a retras până la urmă din bazele sale din Coreea și Japonia, susținând că acestea erau măsuri de „reducere a costurilor” sau eforturi de „democratizare”. Adevărul este că America nu-și mai putea permite să concureze cu un competitor militar serios în Oceanul Indian.

Guvernul chinez a mai exploatat și atmosfera de criză din timpul a ceea ce a rămas cunoscut sub denumirea de Marea Secetă. China și-a folosit depozitele vaste de orez și cereale pentru a ajuta națiunile Asiei și Africii, salvând 150 de milioane de vieți, estimativ. Națiunile africane, care au furnizat mână de lucru în agricultura chineză, și chiar într-o parte din industrie, au înțeles aluzia. Pakistan și chiar India au acceptat ajutor chinez după conflictul dezastruos pentru resursele de apă din Kașmir. Pe la sfârșitul deceniului, demult pierdutul Taiwan s-a unit în mod pacific cu Republica Populară.

Pe la mijlocul secolului al XXI-lea, China a devenit cea mai proeminentă țară din lume. În timp ce populațiile epuizate ale Europei și SUA se căzneau să găsească alternative, modelul autoritar de piață, eficient al Chinei le apărea ca fiind tot mai atractiv.

Desigur, după secete, deficit de resurse și conflicte militare, populația globală a scăzut mult ca număr, la patru miliarde. Dar lumea este cel puțin în pace sub noua ordine oferită de „Pax Sinica”.

4. CU UN OFTAT ȘI UN FOC DE ARMĂ („WITH A WHIMPER AND A BANG”)

Istoria se repetă

Teoretic vorbind, criza financiară care a sfâșiat Vestul în 2008, ar fi trebuit să conducă la schimbări importante. Totuși, guvernele lumii au lăsat sistemul în general la locul lui. Sume enorme de bani au fost cheltuite, dar nimeni nu știe exact de unde au venit – din altă parte decât din presa de tipar. În timp ce unele bănci s-au prăbușit, altele au fost recapitalizate.

Totuși, așa cum s-a promis, consumul a fost bifat, prețurile acțiunilor au crescut, și majoritatea oamenilor au crezut că ce-a fost mai rău a fost evitat. Mulți s-au plâns de știrile despre profiturile peste record ale multinaționalelor și a marilor bănci, și despre straniile bonusuri ale CEO. Cazul unui speculant obraznic din Wall Street, care a primit un „bonus de un miliard” de Crăciun,

a făcut înconjurul titlurilor de pe prima pagină din țară, dar nu a existat un impuls politic serios în spatele reformei atât timp cât cifrele economice au rămas în general favorabile.

Totuși, în absența unei schimbări sistemice, instabilitatea de fond a sectorului financiar a crescut treptat tot mai mult. Prețul aurului a continuat să crească, în timp ce țările cu un surplus la buget au cumpărat tot mai mult aur – așa cum au făcut și câțiva economicoși care au văzut că inflația le distruge rapid averile. Prețul de 10.000 dolari per uncie (=28,35 g) a fost atins... și apoi rapid depășit.

Când mult așteptata hiperinflație s-a declanșat în sfârșit, periferia Europei a fost lovită cel mai grav. Portugalia, Irlanda și Grecia au fost puse direct sub controlul FMI. S-au declanșat considerabile dezordini sociale, iar Banca Centrală Europeană și UE au decis un plan de ajutor direct către populație, finanțat de o nouă taxă europeană.

Guvernul american a răspuns în singurul mod în care știa să răspundă, adică cu mai multă „relaxare cantitativă”. Deși de data asta era ostentativ direcționată către afacerile mici, și către micii proprietari de case împovărați de datorii, observatorii lucizi au remarcat că în final, banii au ajuns tot la bănci. Presa americană a ignorat în mare parte această prăbușire fiscală lentă, alegând în schimb să se focalizeze pe o „înregistrare cu sex” ce-l implica pe președinte. În timp ce masele stăteau lipite de tabloidele de la TV, economia globală și situația politică au scăpat de sub control.

Fundul oalei s-a spart când prețul petrolului, tot mai mult negociat în yuani chinezești, a crescut la 250 de dolari barilul. Instabilitatea economică a Chinei a condus la reprimări șocante din partea forțelor de securitate guvernamentale (au fost zvonuri despre sute de mii de victime). Între timp, așa-numita clasă de mijloc americană a început să doarmă în birouri sau în mașini, ca să evite să mai facă naveta. Cartierele suburbane, cândva prospere, s-au transformat în zone de război, falimentate, afectate de infracțiuni și servicii publice inexistente. Europa a cunoscut tulburări similare, dar impactul a fost atenuat de transportul public, pe larg răspândit.

În timp ce politicienii s-au aliat împotriva „austerității” și a reducerilor cheltuielilor guvernamentale, populațiile Vestice au început să cunoască ceva și mai dureros – lipsurile și prăbușirea

pieței. Economii făcute într-o viață au fost consumate peste noapte din cauza creșterii prețurilor.

Deoarece oamenii erau neajutorați în fața unei astfel de crize economice, politicienii populiști au preluat puterea în Europa și America Latină, promițând să restricționeze imigrările și să protejeze resursele naturale. Uniunea Europeană a impus pe față un moratoriu împotriva imigrărilor. SUA a adoptat o abordare mai militarizată, creând zone minate și turnulețe cu mitraliere în noua „țară a nimănui” de pe granița între SUA și Mexic.

Pe măsură ce Vestul se retrăgea către interior, stabilitatea precară a Sudului s-a prăbușit. Au erupt războaie civile în Mexic, Etiopia, Mali, Senegal și Kenya. În Asia, conflictul între India și Pakistan a anihilat creșterea economică regională. Pakistanul a fost afectat în plus de un conflict de mică intensitate între propriile granițe, ca urmare a retragerii trupelor NATO din Afganistan. China și SUA au făcut tot ce au putut să proptească guvernul pakistanez, și să securizeze arsenalul nuclear al națiunii.

Istoricii au numit declinul economiilor Vestice „Marea Depresiune”. PIB a regresat în Europa și SUA cu cca. 20%, și până la 50% în unele regiuni. Datorită piețelor interne, China a reușit să-și limiteze declinul și chiar să mențină o creștere economică slabă în unele zone, dar visul său de dezvoltare rapidă s-a spulberat.

Vestul a plătit din greu refuzul de a investi în resurse regenerabile și în infrastructură. Producția agricolă mondială s-a prăbușit, din cauza creșterii prețurilor fertilizatorilor; în toată Africa și în Orientul Mijlociu s-a răspândit foametea. În Egipt, foametea a condus la un conflict civil sângeros.

Fugind de devastările din Lumea a Treia, refugiații au luat cu asalt granițele Europei, unde populiști noi aleși au făcut tot ce au putut pentru a-i ține afară. Etno-naționalismul a revenit, țările și-au închis granițele și s-au întors împotriva străinilor. Europa era „unită” doar prin suspiciune și ură. La granița Israelului, „cea mai morală armată din lume” nu s-a dat în lături să tragă în ceea ce guvernul a numit „infiltratori ilegali”. În SUA, revoltele din cauza foametei din orașe ca: Detroit, Atlanta, Los Angeles și Washington, DC, au condus la eforturi directe ale armatei contra insurgenților. În unele regiuni, armata a izolat și a bombardat așa-numitele zone pierdute, ca și cum erau părți dintr-o altă țară. Creșterea violenței și

conflictele culturale au condus la o creștere a actelor de terorism, a fanatismului religios și chiar apariția unor forme noi de narcotice, deoarece oamenii încercau să scape de experiența sfârșitului a ceea ce ei considerau că ar trebui să capete de la sine.

În următorii ani, SUA a invadat Canada, pentru a pune mâna pe resursele de petrol (pretextând ceva de genul „siguranței naționale” sau ceva pretext moral pe care puțini și-l mai amintesc). Armata americană, deja obișnuită cu reprimarea propriei populații, nu a simțit nicio remușcare să se poarte aspru cu străinii. Naționaliștii, imigranții non-albi și xenofili s-au luptat pe străzile Europei, în timp ce Anglia și Franța au plonjat în război civil. Spania, Italia, România, Ungaria, Bulgaria, Polonia și Grecia au ales regimuri ultra-autoritare, care au pus în aplicare campanii de exterminare deliberată împotriva propriei populații de origine Africană și originară din Orientul Mijlociu. Cifrele nu pot fi verificate niciodată, dar oamenii vorbesc despre zeci de milioane de morți.

Rusia a ieșit de fapt într-o poziție întărită din haosul global, deoarece a luptat și a obținut victoria într-un război scurt cu Ucraina pentru controlul asupra regiunii miniere Donbas. Datorită populației sale relativ rare, a capacității agricole mari și a resurselor de gaz și hidrocarburi, Rusia și-a extins gradat sfera de influență peste Europa de Est și țările nordice.

Neavând pe nimeni să-i stăvilească, India și Pakistan au purtat un război pentru stăpânirea resurselor agricole. Chestiunea arsenalului nuclear al Pakistanului s-a rezolvat odată cu distrugerea orașelor Delhi, Jaipur și Bombay. Totuși, India i-a dominat până în final, și a exercitat o răzbunare teribilă prin reducerea deliberată a populației musulmane în Delta Indusului. Peste două sute de mii de oameni au murit pentru ca India să poată exploata noul teritoriu.

Sistemul social autoritar chinez a fost capabil să mențină ordinea în teritoriul său. Regatul de Mijloc s-a retras în teritoriile sale de odinioară. Statul comunist a redus deliberat populația, asigurându-se în același timp că nu se vor declanșa provocări grave ale autorității guvernamentale.

În timp ce globalizarea a regresat, rețelele de comunicare au fost menținute prin revenirea la tehnologii vechi, cum este radioul sau comunicarea prin satelit. „Globalizarea” a devenit un concept

semnificativ doar pentru cei bogați, care și-au permis să plătească pentru astfel de echipamente.

Un număr de state-națiuni s-au prăbușit către sfârșitul secolului în regiuni independente mai mici, mai capabile să funcționeze. Acestea includ: Australia, Indonezia, India, Canada, SUA, Franța, Spania, UK și Mexic. Națiunile africane s-au prăbușit în completă anarhie. Țări ca: China, Brazilia, Argentina și Rusia au fost aproape de dezintegrare, dar au fost capabile să-și mențină integritatea teritorială.

Elveția, Islanda, Norvegia, Suedia, Finlanda, Republica Burilor, Botswana, Namibia și chiar Noua Zeelandă au fost capabile să stăpânească furtuna datorită izolării lor și a suficienței de hrană și energie.

Noua economie globală a asistat la reîntoarcerea „orașelor-state” ca structuri politice viabile. Orașele-state cu capacități industriale și o bază agricolă adecvată au devenit destul de puternice. Printre cele mai proeminente au fost: Republica Libreville din fosta Gabon, orașul independent Dammam din Arabia, conglomeratul Houston-Austin din Texas, Sultanatul Brunei, orașul Mosul din Kurdistan, Bahrain și altele.

După un secol de instabilitate, a rezultat o lume temperată, ce trăiește într-o lume mai puțin tehnologizată, cu mai puțină energie, mai puțin stabilă. Războaiele pentru resurse au dispărut până la urmă, din cauza epuizării mai curând decât dintr-un sentiment moral. Armele nucleare au devenit inoperante, pur și simplu pentru că nu s-a mai putut finanța infrastructura. Populația planetară s-a stabilizat până la urmă la cca. două miliarde de oameni. Obosiți și speriați, aceștia și-au dedicat aproape toată energia supraviețuirii.

5. ȘOCUL PETROLULUI

Criza de aprovizionare pune civilizația pe o altă traiectorie

Oamenii l-au denumit cândva „Al Treilea Șoc al Petrolului” la sfârșitul anului 2007, și începutul anului 2008, când prețul pe piață al petrolului a atins nivele record. În prezent, o sută de dolari pe baril pare ciudat dacă nu chiar imposibil de ieftin.

Ca urmare a decesului regelui Abdullah al Arabiei Saudite, noul rege, Aziz, a lansat un program de reformă în Regatul său. Dar mai important decât aceasta, el a anunțat că rezervele de petrol ale Arabiei Saudite au fost supraestimate cu un factor de 10. Adică nu erau 200 de miliarde de barili rămași pentru a fi extrași, ci doar 20. Rezultatul a fost instantaneu. Prețul petrolului a zburat în sus, dublându-se în șase luni – iar apoi s-a dublat din nou, în doar trei luni. Acest eveniment de piață a dus la o creștere devastatoare a costurilor de transport și a prețurilor bunurilor de consum. Sudul planetei a suferit cel mai mult; populația multor țări fie s-a revoltat, fie a imigrat masiv în Vest.

China și Vestul au fost forțate să declanșeze un Război Rece al Energiei, fiecare dintre părți purtând războaie indirecte și finanțând revoluții pentru stabilizarea furnizorilor și asigurarea unor contracte de foraj. Niciuna dintre părți nu a câștigat victorii semnificative; lupta a înrăutățit doar deficitul de aprovizionare.

Criza economică ce a urmat a fost lungă și a avut consecințe profunde – unele dintre ele fiind chiar pozitive. În America și Europa, activiștii au reactivat un vechi slogan: „Nu avem petrol, dar avem idei!” Energia regenerabilă a devenit mai curând o necesitate economică, decât un pretext ideologic. Drept rezultat, atât China, cât și Vestul au adoptat forme alternative de organizare economică și de aprovizionare cu energie. Populația planetei s-a stabilizat în jurul a cinci miliarde de oameni. După o lungă încetinire, economia mondială a început să se refacă – pe o traiectorie sustenabilă de data aceasta.

Deși prețul plătit a fost ridicat, viitorul energiei pe glob a devenit mai sigur, deoarece civilizația nu a mai fost dependentă de combustibili fosili. Și totul s-a declanșat datorită clipei de sinceritate a regelui saudit.

6. ECOFASCISMUL

Ascensiunea la putere a Deep Greens

(lit.: pluralul lui Verde Profund, cu referire la Partidele Ecologiste, n.t.)

Marea Criză economică globală s-a caracterizat printr-o catastrofă ecologică și regres economic. Drept rezultat,

naționaliștii de extremă dreaptă (numiți în zeflema „fasciști”) și activiștii de mediu stângiști (numiți în batjocură „hipioți”) au contestat stabilimentul politic în Europa. Deși aceste două grupuri nu se suportau reciproc, aveau multe în comun. Ambele aveau lideri carismatici, direcți și impertinenți, care disprețuiau discursul politic dominant. Și ambele grupuri erau caracterizate de nerăbdare față de procedurile parlamentare și de dorința de a găsi soluții autoritare la problemele zilnice.

Tendința a fost de dezvoltare lentă în SUA, dar până la urmă, până și Partidul Ceaiului (*The Tea Party*¹⁶) a renunțat la libertarianism și le-au crescut „frunze verzi” (aluzie la adoptarea unei poziții ecologiste, n.t.) În unele națiuni ale Europei, Partidele Ecologiste au devenit forța politică dominantă odată cu ascensiunea coalițiilor de tip „Deep Green” în Franța, UK, Germania, Italia și în majoritatea țărilor nordice.

Guvernele ecologiste au abandonat gradat reactoarele nucleare și s-au orientat către energia regenerabilă – în special solară și eoliană. Privite cândva cu suspiciune, aceste eforturi au avut succes și s-au dovedit eficiente în ce privește crearea de locuri de muncă. În scurtă vreme, națiunile asiatice și chiar și America de Nord și cea Latină au copiat politicile referitoare la energie ale Ecologiștilor.

Deoarece energia regenerabilă a limitat vulnerabilitățile în cazul șocurilor cauzate de prețul petrolului, crizele financiare și ale datoriilor au fost reduse la minim. Mari părți din populație s-a angajat în munci publice importante, ceea ce a limitat șomajul. Guvernele au folosit ecologismul pentru a justifica impunerea unor taxe și reglementări de limitare a emisiilor gazelor de seră, a poluării și a suprautilizării solului, apei și fertilizatorilor.

Spre deosebire de unele guverne din trecut, liderii *Deep Green* au fost mai mult preocupați cu protejarea resurselor naționale decât cu urmărirea creșterii economice pur și simplu. Aceștia au dovedit voința de a reduce plățile ajutoarelor de stat și angajamentul de a păstra siguranța granițelor și chiar de repatriere forțată. Această din urmă măsură a dus la obținerea susținerii din partea unor naționaliști „cu reputație proastă”. Majoritatea au susținut aceste

¹⁶ Joc de cuvinte, *Tea Party* = petrecere cu ceai/ sau Partidul Ceaiului. Mișcarea *Tea Party* este o mișcare politică în SUA, cunoscută pentru poziția și rolul său conservator în cadrul Partidului Republican.

politici și majoritatea partidelor au fost reinstalate în poziții de conducere, fiind împuterniciți să ia măsuri și mai hotărâte.

Până la urmă, partidele *Deep Green* au ajuns la concluzia că individualismul în sine este problema. Guvernele trebuie să aibă libertatea de a acționa pentru a face față problemelor zilnice. Democrația este prea hazardată și dezordonată. Publicul a părut să fie de acord și cu aceasta.

Teoriile eugenice, suprimate ca fiind „pseudoștiință” nelegiuită începând încă de la al Doilea Război Mondial, s-au reactivat. A devenit o chestiune de bun simț ideea că reducerea populației mondiale era o necesitate, și că cel mai eficient mod de a o îndeplini era limitarea nașterilor. Era necesar un permis pentru a avea un copil. S-a implementat un sistem de punctaje pentru a oferi prioritate celor înzestrați. În conformitate cu „*Amendamentul Mink*” al Constituției SUA, politica națională a fost de „a se evita reproducerea mării mase de oameni proști, obezi, și inutili”. Legislația europeană a fost la fel de brutală.

Partidele *Deep Green* au dovedit voința de a folosi tactici pe care generația anterioară le-ar fi considerat nemiloase. Pentru a limita cererea de ajutoare sociale, handicapării mintal și cei cu sindrom Down au fost sistematic identificați și eutanasiați. Bătrânii peste 60 de ani au fost excluși din sistemul de sănătate publică. Eutanasierea celor grav bolnavi s-a făcut gratis și imediat, în afara cazurilor în mod special respinse de către familie. Totuși, epidemiile au avut cel mai mare impact asupra limitării numărului populației. Acestea au apărut de nicăieri, afectându-i în mod disproporționat pe cei săraci, care nu și-au putut permite să se vaccineze.

Gradat, și în pofida unei rezistențe trecătoare (îndeosebi religioase) a unor grupuri ostile acestei noi ordini mondiale, populația a scăzut la două miliarde de oameni. Opiniile educate s-au oprit la această cifră, ca fiind cea mai potrivită pentru o existență umană sustenabilă și permanentă.

Știința practică și conștiința umană au trecut printr-o revoluție. În loc să încerce să stăpânească natura, oamenii noului secol au înțeles că ar trebui să trăiască în echilibru cu Mama Pământ. Deși unii încă mai obiectează față de măsurile eugenice ce au redus populația, puțin se îndoiesc de consecințele lor pozitive. Chiar și criticii recunosc că mult bine a ieșit din acest rău.

7. MARELE RĂZBOI

Până la urmă se declanșează Al Treilea Război Mondial

SUA a suferit o criză de încredere în toate instituțiile sale. Guvernul a răspuns prin ascundere, chiar până la punctul de a nu mai măsura șomajul, ca nu cumva cifrele să lezeze moral publicul. Deoarece puțini aveau încredere în bănci, bursa de valori, știri și guvern, încrederea investitorilor s-a prăbușit. Economii europene au suferit de asemenea, iar lanțul global de aprovizionare, bazat pe producția asiatică și consumul american, s-a întrerupt.

Barack Obama a dispărut de pe scena politică chiar mai rapid decât a apărut cu doisprezece ani urmă. A fost înlocuit de o administrație populistă, cu înclinații de dreapta. Mulți s-au întrebat dacă a fost votată așa cum se cuvine să intre în cabinet; însă nimeni nu poate nega că a avut suporteri vehemenți.

Noul regim a încercat să rezolve criza economică dintr-o lovitură, prin respingerea datoriilor americane, cu pretenția că au fost impuse poporului american de către „interese străine”. A fost emis un dolar nou, bazat pe aur. Administrația a anunțat de asemenea că țara posedă rezerve de aur enorme, ascunse, suficiente pentru a susține noua monedă. Totuși, nimănui nu i-a fost permis să confirme independent această afirmație, iar presa internațională era suspicioasă.

Al doilea pas al guvernului în confruntarea recesiunii economice a vizat șomajul. Președintele nou instituit a rechiziționat și a crescut numărul personalului activ din armată și a nou createi „Forțe pentru Siguranța Internă”, cu peste 10 milioane de bărbați și femei. Șomeri de toate vârstele, dornici de mâncare garantată și adăpost – și de o uniformă cu aspect îngrijit – s-au oferit cu asiduitate voluntari.

Noul președinte a încercat să obțină sprijin pentru regimul său controversat, prin fluturarea steagului și provocând China. „Manipularea Chineză” era principala retorică a politicii americane, iar întâlnirile internaționale la nivel înalt erau marcate de scenete confrontaționiste. Regimul a adăugat la aceasta o creștere masivă a înarmărilor. Washington a dublat bugetul pentru apărare în patru

ani. Mass-media a fost avertizată cu „*The New Patriotic Act*”, ca nu cumva să publice „materiale otrăvitoare care ar slăbi hotărârea poporului american”.

Majoritatea acestor politici au eșuat. Economia a rămas lentă, cu excepția sectorului apărării. Noul dolar nu a fost niciodată pe deplin acceptat acasă sau peste hotare, alte valute alternative devenind tot mai dominante. Regimul de înclinație-dreapta a trezit de asemenea ostilitatea afro-americanilor și latino-americanilor, din cauza depozitării lor de privilegiile guvernamentale. Mulți albi s-au simțit încurajați să se implice în acte rasiste ocazionale.

Totuși, situația internațională a rămas stabilă... Până ce Israelul a lansat un atac împotriva a ceea ce ei au numit bazele „teroriste” din teritoriile ocupate. Conflictul a escaladat la punctul în care Israel a re-ocupat regiunea Sinai și a bombardat Cairo și Damasc, ca avertisment către dușmanii statului Israel. Iranul a răspuns cu un atac cu rachete; deși nu au fost multe pierderi de vieți israeliene, Israelul a simțit că o linie critică a fost depășită. O îndelung-planificată campanie împotriva Iranului a fost lansată de SUA și Israel, incluzând folosirea de arme nucleare tactice. Deși au fost proteste timide în Europa, China și Rusia, majoritatea lumii a simțit că trebuie să accepte această surprinzătoare utilizare de forță.

Spre deosebire de poziția internațională puternică a Americii, situația internă se destrăma. Noua monedă „blueback”¹⁷ a continuat să scadă în legitimitate, deoarece s-au răspândit zvonuri că guvernul nu avea suficiente rezerve de aur ca să o susțină.

SUA și restul lumii s-ar fi putut probabil recupera din această instabilitate. Dar a fost o „treabă dubioasă” în Asia, care a instigat Al Treilea Război Mondial. Pakistanul, încă aliat cu China, dar de fapt sub controlul coaliției islamice, a lansat un atac nuclear surpriză împotriva Indiei. Răspunsul Indiei a fost la fel de devastator.

Peste 100 de milioane de oameni au murit de ambele părți în mai puțin de o săptămână. Guvernul american, disperat să-și asigure susținerea internă, a folosit pretextul alianței chinezo-

¹⁷ Monedă fictivă, probabil preluată din eseurile lui Axel Leijonhufvud, care a construit acest concept, de „bani albaștri” - în contrast cu banii „verzi” sau „negri”, adică dolarul american valabil în prezent - pentru a explica o schemă de reformă monetară dezinflacionistă bazată pe pură compensație aritmetică. (n.t.)

pakistaneze, pentru a impune o blocadă unilaterală împotriva celor două națiuni. Washington a folosit de asemenea o combinație de presiune diplomatică și amenințări militare pentru a forța și alte națiuni să-și repudieze contractele de export de petrol cu China. Chinezii au văzut în această agresiune economică un act de război, dar nu au luat măsuri militare.

Până la urmă, un conflict naval a fost ceea ce a declanșat cea mai mare conflagrație din istorie. Armata navală chineză a început să escorte tancurile petroliere din Golful Persic, ceea ce a condus la o luptă cu navele americane venite să pună în aplicare blocada în unele porturi din Orientul Mijlociu. În circumstanțe ambigue, flota americană a 7-a din Pacific s-a ciocnit cu o forță de escortă chineză. Când avioanele chineze au replicat, bombardierele americane plasate în Guam și Japonia au bombardat bazele militare aeriene din China. Renunțând la orice rețineră, chinezii și-au mobilizat în întregime toate forțele armate. Nord-coreeni și-au pregătit și ei armata pentru atac.

Președintele SUA, temându-se de lupta convențională cu enorma armată chineză și aliații săi, a acționat decisiv. Într-un discurs către națiune, el a anunțat că SUA a fost forțată să se apere împotriva unei amenințări naționale grave. În timpul discursului, SUA a lansat prima lovitură nucleară pe scară largă, împotriva Republicii Populare Chineze și a Coreei de Nord.

În câteva momente, peste 500 de milioane de chinezi au fost uciși de peste 400 de focoase nucleare americane. Chinezii au răspuns cu un atac de cca. 50 de focoase nucleare, cât și cu atacuri convenționale împotriva bazelor militare americane din Japonia și Pacific. Nord-Coreenii au lansat un atac sinucigaș împotriva Coreei de Sud. Au fost opriți, dar nu înainte de a distruge complet capitala Seoul.

Conflictul a devastat Asia și America de Nord și a aruncat întreaga lume în haos. Peste 200 de milioane de nord-americani și un miliard de asiatici au murit din diverse cauze, ca rezultat al războiului. Pierderile au afectat și mulți canadieni, care au murit din cauza radiațiilor și a atacurilor accidentale.

Efectele economice, ecologice și psihologice au împins economia mondială cu decenii în urmă. Pulsul electromagnetic al

armelor nucleare au dus la defectarea majorității computerelor, rețelelor electrice și a sistemelor informaționale. Prăbușirea rețelelor de transport de alimente și materiale medicale a dus la milioane de pierderi omenești în lume, chiar în cazul unor națiuni care nu au avut nimic de-a face cu acest conflict. În loc să cucerească noi frontiere ale spațiului, științei și tehnologiei, oamenii Pământului au trebuit să reclădească cu mari eforturi ceea ce Al Treilea Război Mondial a distrus în doar câteva minute.

8. ANTICIVILIZAȚIA

Și reîntoarcerea Triburilor

Mai curând decât o repliere în națiuni-state, criza economică a rezultat în unități guvernamentale și mai extinse. NAFTA în America de Nord a oferit bazele unei uniuni nord-americane care a absorbit până la urmă Canada, SUA și Mexic. În America Latină, organizația *Mercosur*¹⁸ a devenit gradat echivalentul sud-american al UE, în mare parte sub conducerea superputerii regionale, Brazilia. Inclusiv UE, departe de a se prăbuși, s-a extins de fapt, incluzând până la urmă țările de pe țărmul sudic al Mediteranei. Turcia a devenit o bază pentru Uniunea Europeană, care a asigurat controlul întregului Orient Mijlociu și a Caucazului de Sud.

Noua Federație a Națiunilor Asiatice (*Federation of Asian Nations* - FAN), sub conducere chineză și indiană, au inclus majoritatea națiunilor și regiunilor asiatice, inclusiv Japonia.

Rusia și-a redobândit controlul politic peste dictaturile din Asia Centrală, Belarus și Ucraina. Continentul african, cu vastele sale resurse, a fost o sursă de conflict între marile blocuri, dar disputele au fost limitate printr-un acord tacit, dar, bine-înțeles, ca astfel de conflicte să nu treacă niciodată dincolo de chestiunile africane.

Totuși, adevărata mare realizare a societății globale nu a fost împărțirea în blocuri regionale ci împărțirea populației lumii în trei clase. Astăzi, aceste trei clase ignoră pe larg granițele naționale

¹⁸ În română: „Piața comună a Sudului” - organizație internațională în America de Sud. Țările membre sunt Argentina, Brazilia, Paraguay, Uruguay și Venezuela. (după <https://ro.wikipedia.org/wiki/Mercosur>)

și regionale. Prima clasă, elita globală bogată, beneficiază de economii planetare de mare scară și câștiguri de capital. Aceștia trăiesc în regiunile cele mai protejate împotriva schimbărilor climatice, a poluării, și tulburărilor civile.

Clasa de mijloc, concentrată mai ales în orașe, devine tot mai restricționată economic. Mobilitatea socială este aproape eliminată, căci burghezia poate rareori să scape statutului ei de automat de birou. În disperare, oamenii acestei clase sociale recurg la distracții electronice intense și abuz de droguri, sau devin pur și simplu obsedați de slujbele lor fără sens.

Cea mai mare frică a membrilor clasei mijlocii este de a fi concediați și a ajunge să fie alungați în suburbiile celor săraci, în rândurile vastei „clase a treia” care subzistă în zonele îngrădite. Multicolora subclasă mondială are puțin în comun cu „clasa muncitoare” din vremurile trecute. *Lumpenproletariatul*¹⁹ planetar este în mare majoritate analfabet, violent și controlat etnic de către găști și mafie.

Ca răspuns la acest sistem social instabil, guvernele lumii au limitat discursul politic doar la criticism „constructiv”. Scandalurile financiare și morale frecvente sunt de regulă dublate de atacuri teroriste, suspicios de bine coordonate, care servesc pentru a le reaminti oamenilor de „problemele adevărate”. Justificarea tuturor blocurilor regionale este aceeași – creșterea economică. În numele creșterii economice, industriile și guvernele continuă să urmărească resursele în mod agresiv, chiar în mijlocul dezastrului ecologic.

Există totuși o mișcare de rezistență în afara sistemului. Puțini sunt doritori să se confrunte direct cu guvernele supranaționale, însă se formează noi comunități în zonele rurale din toată lumea. Acestea sunt numite „Facțiuni” și se justifică drept tentative de păstrare a anumitor tradiții și moduri de viață.

Facțiunile și-au fortificat pozițiile în Alpi, Pădurea Neagră, zonele muntoase scoțiene (*Scottish Highlands*), Apenini, Munții Stâncoși, Rif (regiune muntoasă din nordul Marocului), Balcani,

¹⁹ *Lumpenproletariat* – termen alcătuit de Karl Marx, pentru a descrie stratul clasei muncitoare care este puțin probabil să atingă vreodată o conștiință de clasă, fiind de aceea pierdută pentru vreo producție utilă societății, nefolositoare pentru lupte revoluționare și probabil chiar un impediment pentru realizarea societății lipsite de clase sociale. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Lumpenproletariat>)

Urali, Munții Altai, Himalaya, Anzi și Țara de Foc (în America de Sud).

Această strategie de supraviețuire în afara sistemului și revoluționară s-a dovedit a fi rezistentă până la urmă. După epuizarea ecosistemelor marine, și alte ecosisteme au început să dea semne de fragilitate și instabilitate, înainte să dispară cu totul, una după alta, în doar câțiva ani. Criza alimentelor a fost gravă (și încă este), și fiecare regiune s-a transformat mai mult sau mai puțin, într-un stat polițienesc insular și paranoid. Se fac auzite strigăte de „Mâncați-i pe bogați!”, care sunt adesea puse în aplicare la modul literal. Neavând niciun simț al unității culturale sau vreo justificare ideologică pe care să se sprijine, sistemul global al blocurilor regionale se prăbușește cu o uimitoare rapiditate.

Până la sfârșitul secolului al XXI-lea, populația lumii s-a redus la mai puțin de o jumătate de miliard de oameni. Doar cei care au aparținut Facțiunilor au părut că pot să speră să supraviețuiască și să reclădească civilizația, în sate fortificate și ferme din toată lumea.

9. RAGNARÖK

Lumea sfârșește în foc... și este renăscută

Hindușii cred că civilizația umană degenerază spiritual în decursul epocii „Kali Yuga”, Epoca Întunecată. În mitologia nordică, „Ragnarök” este profeția sfârșitului lumii, ce implică o serie de evenimente, inclusiv trei ierni succesive, fără lumina soarelui, urmate de o mare bătălie, în care majoritatea zeilor și oamenilor mor. Apoi urmează o serie de dezastre naturale: lumea se scufundă sub valuri și este distrusă în flăcări. Dar după aceste tribulații, există renaștere. Zeii rămași ajută singurul cuplu de oameni rămas să repopuleze lumea.

Aceste mituri au fost în mintea multora pe măsură ce s-a desfășurat marea criză. La început, părea să fie doar o problemă financiară. Băncile erau înghițite, una după alta, și guvernele păreau confuze și neputincioase.

Cauza reală a catastrofei a fost totuși ceva cu totul neașteptat. Într-o noapte, o mică „a doua Lună” a apărut pe cerul nopții. NASA

și Agenția Spațială a Federației Ruse au anunțat că era o cometă neexplorată, care a scăpat deci observației. Ei au pretins că probabilitatea ca aceasta să lovească Pământul era de cca. 10%, dar această estimare a fost constant revizuită și crescută, pe măsură ce cometa se apropia.

Oamenii din jurul lumii au interpretat această cometă prin diferite tradiții religioase și culturale. Într-un fel, a devenit coșmarul arhetipal al lumii.

Au izbucnit brusc religiozitatea, sinuciderile în masă, panica, dezmățul, masacrele și crimele plătite pentru reglarea conturilor nerezolvate. Guvernele rus, chinez și american au lansat rachete nucleare pentru a încerca interceptarea sau redirecționarea acestei comete, dar a fost deja prea târziu. Pentru un timp, toate războaiele au fost oprite și combatanții ambelor părți scrutau cerul.

O lovitură finală disperată a avut un succes parțial. Cometa a fost lovită de o rachetă și fragmentată..., dar cursul său letal a fost nealterat.

O parte a cometei a lovit Pământul pe coasta nordică a Mării Roșii, lângă Jeddah, Arabia Saudită, care s-a vaporizat instantaneu. Totul în jur pe o rază de 483 de kilometri, inclusiv Mecca, a fost ars din temelii (deși piatra neagră *Ka'aba* nu a fost afectată și mulți au început să vorbească de un miracol). O altă bucată din cometă, cea mai mare, a lovit Pământul aproape de Golful Guineei, creând un val de aproape 1,6 km înălțime, care a distrus aproape tot ce era viu pe o rază de 1207 km. A treia și a patra bucată din cometă au lovit regiunea Mato Grosso din Brazilia și La Paz din Bolivia. Sute de milioane de oameni și-au pierdut viața în câteva minute.

Deși majoritatea umanității a supraviețuit impactului, fragmentele cometei au lansat mii de metri cubi de praf și cenușă în atmosferă. Un nor gros a acoperit pământul, blocând lumina soarelui. În decursul următoarei decade, temperaturile au scăzut considerabil.

În prezent, iernile sunt extrem de umede și reci; recoltele sunt reduse la aproape nimic; și puținul care răsare abia se poate menține. Majoritatea florei și faunei planetare este în pericol dacă nu chiar dispărută. Toată lumea se luptă pentru resurse, care erau cândva considerate ca venind de la sine. O simplă conservă de

mâncare este un cadou neprețuit, înseamnă prelungirea vieții cu încă o zi. Cei care au supraviețuit – cine mai poate ști câți sunt? – sunt concentrați în regiunile care nu sunt în întuneric și în adăposturi subterane.

Umanitatea riscă să dispară cu totul. Doar noi am fost feriți de catastrofă: adică acei bărbați și femei „paranoici”, care ne-am pregătit pentru catastrofă. Noi, supraviețuitorii, care am rămas în contact radio în timpul anilor de haos, ne-am organizat în comunități. Suntem noii lideri ai umanității. Vom repopula Pământul, așa cum s-a prezis în mituri.

PREȘEDINTELE WOLINSKY ARE O PROBLEMĂ GRAVĂ

Ca urmare a revoltei și distrugerii produse de invazia zonelor din centrele orașelor de către locuitori din orașele regiunilor interioare, guvernul a fost evacuat la un post de comandă, într-un loc sigur. Conducerea centrală a armatei a fost pusă sub alertă roșie. Dar nimeni nu a prevăzut că propria trupă de siguranță a lui Wolinsky – garda personală, personalul din serviciul secret – va redirectiona avionul prezidențial către un mic aeroport rural.

Îl întrebau mereu:

„Unde este aurul băncii centrale? Știm că ai transferat aurul într-un loc sigur. Dacă nu vrei să-ți petreci ultimele ore în suferință groaznică, spune-ne repede. Marcel și Said abia așteaptă să-ți arate ce au învățat să facă în Libia...”

„Nu aveți niciun drept! Nu veți ajunge prea departe!”

„Nu te îngrijora pentru noi amice – pardon, am vrut să spun, dle președinte. Știm că totul este dus de răpă. Nici măcar armata nu mai controlează chiar totul. Așa se întâmplă atunci când tu te distrezi, în timp ce prietenii tăi își umplu buzunarele. Dacă nu ne dai ce vrem, îi vom lăsa pe Marcel și Said să te prelucraze. Se vor gândi la ceva medieval.”

„Opriți-vă, o să vă spun... O să vă las să luați totul... dar nu este mult aur, doar știți...”

„Știm. Dar este suficient pentru proiectele noastre.”

„Nu o să ajungeți prea departe. Imediat ce veți încerca să cheltuiți acel aur – sunt doar câteva tone, până la urmă – veți fi prinși!”

„Nu te îngrijora pentru noi. Nu plănuim să mergem la cumpărături cu el.”

*

GENERALUL HERMANN SCHPONZ ESTE COMANDANTUL ȘEF AL BUNDESWEHR

Știe că istoria lumii se va schimba în următoarele câteva ore. Trebuie să-i prezinte cancelarului planurile pentru o ofensivă fulger pentru a rezolva situația dramatică a Germaniei. Deoarece criza mondială a degenerat într-un război în Orientul Mijlociu, și toate rezervele de petrol sunt sub control chinez, nu mai este petrol în rezervele țării decât pentru vreo două luni.

Planul pe care l-a pregătit cu consilierul său strategic este riscant, dar îndrăzneț – luarea prin surprindere a puțurilor românești de la Ploiești, de către a 7-a divizie *Fallschirmjäger* a Col. Mustapha Golügolü, care mai târziu să fie preluate de divizia de blindate din Kosovo. Rusia pare să fie gata să accepte preluarea de către Germania a Balcanilor, în schimbul unui acord care să le dea „*carte blanche*” (mână liberă, n.t.) în Ucraina și Caucaz.

Cu cât se schimbă mai mult lucrurile...

*

CHRIS REGRETĂ CE-A FĂCUT

Virusul a produs mai multe pagube decât și-ar fi imaginat el vreodată. Haosul rezultat a fost enorm. Milioane de orașe mari au fost rapid infectate. Prăbușirea sistemului spitalicesc... apoi a întregii economii... a aruncat lumea într-o cădere violentă. Michael, bolnav în pat, așteaptă inevitabilul în camera sa din hanul Cabeza Negra, unde se ascunde. Clădirile sunt incendiate una după alta de către jefuitorii din suburbiile învecinate. Se teme. Va fi ars de viu, la fel ca mulți alții.

Mai știe și că ucigașii sunt Frații săi întru Dumnezeu.

*

LT.-COL. SANDOZ ȘTIA CĂ VA FI O CĂLĂTORIE DIFICILĂ

Misiunea sa a fost să securizeze granițele nordice ale Cantonului Geneva cu batalionul său mecanizat de infanterie. A fost mobilizat pentru a ajuta gărzile de frontieră, complet depășite de primul val de refugiați. După masacrele de la Grenoble și Lyon, toată Franța pare să fi luat drumul către Elveția. Au fost o mie de refugiați în prima zi, două mii în a doua zi și cinci mii în a treia zi, chiar înainte ca guvernul să decidă închiderea granițelor. Dar mulți au reușit să traverseze câmpurile sau pur și simplu să treacă cu forța. Doar la postul Ferney-Voltaire, 1.500 de refugiați francezi au trecut deja, cu forța.

De acum înainte, nimeni nu va mai trece - acestea sunt ordinele. Deoarece același lucru se petrece în munții Jura și în Basel, este evident că este imposibil să mai lase pe cineva să intre. Criza și masacrele au început după ce o rețea franceză

de televiziune, Télé Mille Montagnes, a început să-i instige pe refugiații nigerieni să se răzbune pentru miile de ani de opresiune și crime din partea albilor.

Acești refugiați au fost acceptați în urma teribilului război între Nigeria de Nord și de Sud. Peste 10 milioane au aterizat în Franța și au fost înghesuiți în „centre de primire” de urgență, la marginea marilor orașe. Se pare că un conflict între două găști din regiunea Lyon a declanșat o serie de revolte și jafuri, inclusiv câteva crime. Lipsa de reacție a autorităților franceze, deja depășite de problemele cu imigranții pakistanezi și egipteni, au permis extinderea rapidă a incidentului. Fiind incitați de o personalitate TV, care i-a chemat să-și facă dreptate împotriva „fețelor de cretă”, a fost suficient pentru a-și transforma acțiunile de jefuire în raiduri criminale. Violurile și asasinatele implicând dezmembrarea și tortura s-au înmulțit în centrul Lyonului, literalmente invadat de zeci de mii de refugiați. Apoi, la fel s-a petrecut și în Grenoble, și au apărut zvonuri despre alte incidente similare și în alte orașe. Dar în orice caz, în Marseille și Lille, miliția Islamică, bine antrenată și disciplinată, a întors situația rapid, masacrând jefuitorii și protejând populația civilă. Fie ce-o fi; puținii jurnaliști care au scăpat din Lyon vorbesc de 200.000 de morți.

Populația albă pare aproape că se lasă masacrată, cu docilitate. Unii chiar au plătit, cu bani sau favoruri sexuale, pentru privilegiul de a fi omorâți cu un glonț în cap, curat și fără suferință. Au numit aceasta „cumpărarea unui glonț”. După 50 de ani în care au fost învățați - de către stat, biserici, mass-media - că sunt vinovați de rasism, sexism, colonialism și alte păcate, francezii preferă mai curând să moară decât să lupte.

Aici însă nu va fi la fel, își spune Lt.-Col Sandoz. Aici nu-i California sau Rwanda! Aici nu va fi niciun exces sau revoltă internă! Colegul său, maiorul

Bittrich și unitatea sa specială au strâns deja (într-o noapte și cu ajutorul poliției cantonale, cu o impresionantă eficiență), toți imigranții ilegali și non-europenii din Canton și i-a transferat în interiorul țării. Planul este de a-i expulza – dar unde? Cu pogromurile ce au loc în Republica Socialistă Italiană și aliatul său, Austria, vor trebui să meargă fie în Franța, fie în Germania; dar aceasta nu pare prea realist în lumina haosului din ambele aceste țări.

Lt.-col. Sandoz alungă aceste gânduri. Unitățile batalionului său sunt poziționate de-a lungul întregii frontiere păstrându-și echipamentul greu și artileria aproape de Meyrin și aeroportul Cointrin. Nu le va folosi decât în cazul în care o anumită poziție va fi în pericol să fie invadată. Ce-l îngrijorează pe Lt.-col. Sandoz este compania de rezervă a căpitanului Droz. Acei tineri de 20 de ani nu au fost niciodată antrenați cum să gestioneze civili sau refugiați. Nu știe dacă se vor supune ordinelor și nu vrea să trebuiască să folosească măsuri disciplinare drastice... Ca o măsură de precauție, le-a cerut locotenenților Ben Hamed și Biagetti (care sunt însărcinați cu conducerea a două echipe de poliție militară) să-i pregătească pe bărbații și pe femeile lor, pentru posibila activare a echipelor de execuție. Telefonul sună.

„Sandoz aici.”

„Aici locotenentul Chevalley; postul Ferney. Avem o problemă. Refugiații sunt aglomerați și au avansat în perimetrul interzis. Am tras două focuri de avertisment, dar continuă să avanseze. Unii dintre ei sunt înarmați. Vă cer să confirmați ordinele.”

„Așteaptă o clipă...”

Apasă un buton pe panoul de control al postului său din vehiculul de comandă. „Aici Sandoz; batalionul de infanterie 19; dați-mi-l pe brigadierul Wicht.”

„GHQ brigada a 2-a, aici Wicht.”

„Brigadier, refugiații încep să traverseze frontiera; poți confirma ordinele?”

„Sandoz, trebuie să punem planul în aplicare. Confirm ordinul de declanșare a focului.”

„Am înțeles; încheiat.”

Aceasta se conturează a fi o zi foarte proastă.

*„Cum putem dansa când Pământul nostru se învâрте?
Cum putem dormi când paturile noastre sunt în
flăcări?”*

Midnight Oil, muzicieni

Diesel And Dust

(1987)

*„Este incomparabil mai ușor să fi ceea ce ești decât
să imiți ceea ce nu ești.”*

Louis XIV, Regele Franței

(1638-1715)

*„Omul trebuie să aleagă. În aceasta constă puterea
sa: în capacitatea de a decide.”*

Paulo Coelho, autor

O Monte Cinco

(1996)

MOMENTUL DECIZIEI

Deci întrebarea este: ce ar trebui să facem?

Probabil că în acest punct al cărții, vă simțiți deprimați și neputincioși în fața atâtor factori pe care nu-i puteți controla, stăpâni sau măcar influența.

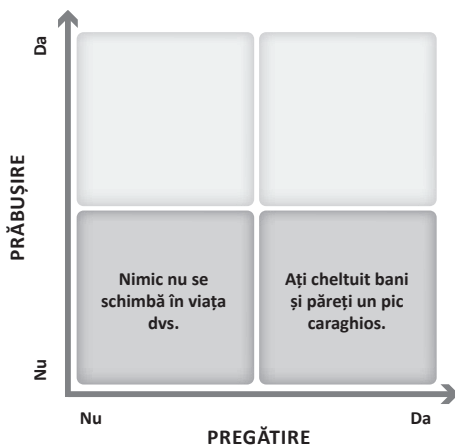
Totuși, aveți o mulțime de posibilități și puteți acționa în diferite moduri:

- Puteți intra în politică și să încercați să schimbați lucrurile. Aceasta va necesita un timp foarte, foarte lung. Aveți nevoie de mulți ani pentru a vă infiltra în sistemul interior pentru a vă putea implica activ (și a încerca să nu fiți devorați). Probabil că în 10 sau 20 de ani, dacă sunteți talentat, aveți răbdare, perseverență și noroc, ați putea să schimbați legile și să diseminați mesaje importante.

- Puteți deveni cetățean-activist în sectorul ONG-urilor, sau în mișcările locale, pentru a atinge sensibilitatea altor cetățeni și a schimba gradat lucrurile, persoană cu persoană.
- Vă puteți transforma pe dvs. înșivă prin transformarea viziunii dvs. asupra lumii și a modului dvs. de viață.
- Sau puteți să nu faceți nimic, gândind că orice măsuri ați putea lua, ar fi hilare în comparație cu imensitatea problemei: prin urmare, fie criza nu va veni, fie aveți încredere în abilitatea guvernului și a liderilor civici de a depăși orice fel de problemele cu care se vor confrunta.

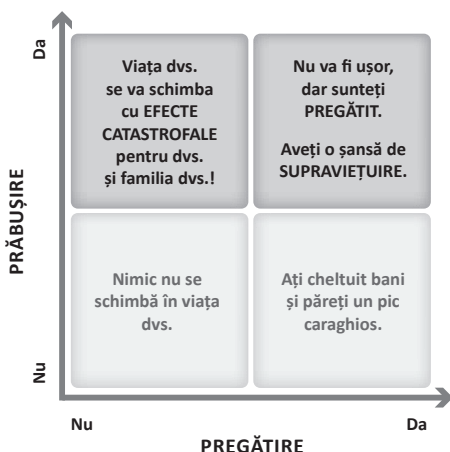
Toate acestea sunt foarte bune, doar că nu așa se ia o decizie! Trebuie să începeți prin a evalua toți factorii, toate posibilitățile și probabilitățile. Dar niciuna dintre aceste evaluări nu va da rezultate exacte. Nimeni nu poate prevedea viitorul cu certitudine, cu atât mai puțin când avem de-a face cu convergența unor factori enormi, la scară globală. Este imposibil de calculat probabilitatea ca procent, și nici nu poate nimeni să atribuie un moment precis de timp când un eveniment de tipul unei prăbușiri ar putea să se declanșeze. Însă trebuie să ne bazăm pe ajutorul unei scheme analitice obișnuite de managementul riscului. Pe axa verticală, avem singurele două posibilități pe care le putem considera: fie are loc prăbușirea, fie nu. Cealaltă axă, reprezintă starea noastră de pregătire: fie suntem pregătiți, fie nu. În pătratul format de intersecția acestor posibilități, apar patru rezultate.

Mai întâi, să ne imaginăm că prăbușirea nu se declanșează:

Dacă nu sunteți pregătiți și nici nu se declanșează prăbușirea, viața dvs. rămâne neschimbată; totul se continuă ca acum, dacă sunteți pregătit, înseamnă că ați petrecut timp cu pregătirile, ați cheltuit bani, și probabil că veți părea un pic caraghios în fața prietenilor dvs. care vă vor considera paranoid și obsedat de ecologie. Dar dincolo de o anumită afectare a egoului dvs., și unele cheltuieli de timp și de bani, diferența între cele două situații nu este mare.

Dacă însă prăbușirea se declanșează, vor fi două situații complet diferite:

În acest caz, dacă nu sunteți pregătit, riscați să fiți loviți de toate consecințele. Riscați să pierdeți totul dintr-o dată: modul dvs. de viață, averea și probabil că și viața. Mai mult, în ziua în care nu va mai fi mâncare pe rafturile supermarketului, când nu veți mai avea haine curate, când veți miroși urât, când casa dvs. va fi prea caldă sau prea rece pentru a mai putea trăi acolo, când gunoiul și excrementele vor începe să miroasă, și veți fi în întuneric imediat ce va cădea noaptea – va fi cam târziu să mai faceți ceva. Pe de altă parte, dacă prăbușirea se declanșează și sunteți pregătiți, lucrurile vor fi tot dificile, dar veți avea o șansă de supraviețuire.

Decizia vă aparține.

FRANÇOIS-XAVIER A FOST UN ANGAJAT LA NIVEL ÎNALT ÎNTR-O COMPANIE MULTINAȚIONALĂ CU SEDIUL ÎN SUA

A călătorit mult în decursul carierei sale strălucite: Africa, Orientul Mijlociu, Europa, America de Nord... Simte că ar trebui să trăiască departe de colcăiala mulțimilor. Și-a convins soția să cumpere o casă, nu în suburbii ca toți ceilalți, ci în munți – o casă drăguță de lemn, în stil cabană, pe un teren destul de mare, pe malul râului. Alegerea nu a fost făcută pe criteriile supraviețuirii, ci mai ales datorită prețului (jumătate decât cel din suburbii) și pentru aerul curat de acolo. Treptat, casa a fost renovată, grădina a fost îmbunătățită, astfel încât copiii să se joace acolo, terenul a fost îngrădit etc. Apoi, văzând semnele unei crize iminente, François-Xavier a cumpărat găini și după ce o vulpe s-a ospătat din ele, a construit un coteț rezistent. A adăugat și o grădină și o seră de legume, care nu cresc în mod normal la altitudini mari. Acum așteaptă să cumpere niște porci. S-a împrietenit cu vecinii lui fermieri, în special prin intermediul copiilor, și a școlii locale, dar și pentru că a participat la viața satului. Până la urmă, a devenit tocmai președintele clubului local de tras cu arma.

„Trei minute fără respirație, trei zile fără apă, trei săptămâni fără mâncare.”

Principiu al supraviețuirii

„Majoritatea oamenilor nu-și pot imagina un viitor diferit de prezent.”

Chris Martenson, biochimist și scriitor

(2010)

„Ajungerea oamenilor la stadiul civilizat a necesitat mai multe milioane de ani, în timp ce întoarcerea la Neanderthal ar dura mai puțin de o săptămână.”

Frédéric Beigbeder, scriitor

(1997)

„Cine vorbește de victorie? Tot ce contează este supraviețuirea.”

Rainer Maria Rilke, poet

(1875-1926)

„Chiar și cea mai colosală întâlnire nu este nimic altceva, decât scara după care, astăzi ca întotdeauna, valoarea oamenilor este măsurată.”

Ernst Jünger, luptător și scriitor

Storm of steel

(1920)

PARTEA A III-A

SUPRAVIEȚUIREA

„Apărarea civilă necesită în primul rând o anumită auto-evaluare. Vrem cu adevărat să supraviețuim? Vrem să ne salvăm posesiunile esențiale? Protejarea țării nu depinde doar de armată: suntem cu toții chemați să îndeplinim această nouă sarcină. Trebuie să ne pregătim începând de acum.”

Albert Bachman, spion elvețian

Civil defense (Apărarea civilă)

(1969)

„Suntem cu toții animale domesticite în grădina zoologică numită civilizație.”

Laurence Gonzales, jurnalist

(2005)

ATITUDINILE DE SUPRAVIEȚUIRE

Ce impact are foamea asupra ființei umane?

Ce pregătire mentală este necesară pentru a obține o atitudine care să crească șansele de supraviețuire?

STRUCTURA CREIERULUI UMAN ȘI CONSECINȚELE ACESTEIA

Acum aproximativ 500.000 de ani, creierul strămoșilor noștri a crescut de la volumul de 400 de cm³ la cca. 1.200 de cm³, ajungând în final la volumul din prezent, de 1.400 de cm³ acum cca. 150.000 de ani, la vremea când *Homo sapiens* atingea câmpiile africane. În pofida progresului tehnologic, creierul uman a păstrat o structură legată de acea vreme îndepărtată. Este important de înțeles că în caz de stres, reacționăm la fel ca strămoșul nostru din epoca pietrei.

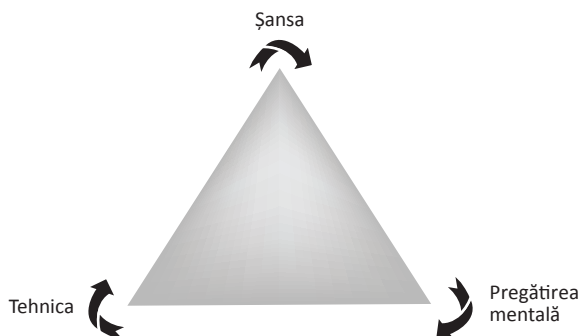
În fața unei situații nefamiliare sau periculoase, creierul și trupul pun în aplicare un program simplu. Este vorba despre un mecanism care ne-a însoțit timp de milenii și ne-a permis să supraviețuim destul de eficient, ținând cont că omul nu este un animal deosebit de puternic, rapid sau agil. Această programare străveche ne pregătește fie să fugim, fie să ne apărăm. Printr-un efect pe care oamenii de știință îl numesc *legea similarității*, comportamentul nostru este în funcție de aparența unei situații mai curând decât ceea ce este în realitate. De exemplu, în fața unui leu care circulă liber, orice persoană normală ar fugi sau ar încerca să se ascundă. Nimeni nu ar pierde timp cu evaluările! Pentru creierul nostru, dacă ceva în fața noastră arată ca un leu, este pentru că asta și este!

Pentru a simplifica lucrurile, creierul răspunde la pericol dând ordine trupului – ritmul cardiac crește și anumiți hormoni, ca adrenalina, sunt secretați de sistemul endocrin. Efectul lor este de a reduce timpul de transmitere a reflexelor nervoase. Aceste reacții ne permit să ne concentrăm pe pericolul imediat. Uneori, o astfel de concentrare este excesivă și produce viziune tunel, care ne poate face să uităm de restul mediului și de alte pericole pe care le conține. Dar deoarece leii nu circulă liberi pe străzi în existența noastră confortabilă, și nu suntem aproape deloc expuși la acest gen de pericole, suntem tentați să credem că nu mai există pericole. Aceasta ne face să reacționăm destul de irațional atunci când apare un pericol real.

Un exemplu bizar mi-a fost spus în Zimbabwe, când am locuit acolo pentru o scurtă perioadă de timp, în anul 1996, despre doi turiști japonezi care călătoreau prin Africa. Se pare că erau atât de obișnuiți să vadă animale drăgălașe, inofensive în grădina zoologică și la televizor, încât nu au ezitat să iasă din mașini printre arbuștii africani, ca să se fotografieze lângă un grup de lei care devorau un stârv. Nu mai este necesar să continuăm cu descrierea... leii au fost deosebit de bine hrăniți în acea zi.

Aceste lucruri se petrec pentru că deși creierul nostru a dezvoltat un bun sistem de reacție pentru a răspunde la situații periculoase, evoluția nu ne-a permis încă să ne adaptăm la mediul saturat de senzații al societăților moderne. De aceea, specialiștii în securitate au observat că reacțiile tipice ale omului modern sunt fie panica, fie paralizia.

Un om antrenat își poate recăpăta reflexele și să învețe din nou cum să răspundă la pericol, nu cu panică sau paralizie, ci cu reflexe rapide și fără inducerea viziunii tunel. Această pregătire mentală esențială este unul dintre elementele cheie ale supraviețuirii, reprezentate în figura de mai jos:

NOROCUL

Norocul reprezintă o serie de probabilități favorabile nouă. Este important de știut cum să apucăm oportunitățile atunci când ne sunt oferite. Dar trebuie să fim conștienți că deși există un factor șansă, el însă nu este foarte important într-un scenariu de supraviețuire. Se estimează că norocul contează doar în proporție de 5% în supraviețuire. De aceea este important să nu ne bazăm prea mult pe acest element; ci mai curând trebuie luat în considerare contrariul său – nenorocul. Să ne amintim proverbul persan: „Când norocul nu este de partea ta, îți poți rupe dinții și într-un jeleu.”

ABILITATEA TEHNICĂ

Abilitatea tehnică reprezintă totalul priceperilor, competenței și aptitudinilor dobândite, referitoare la un anumit domeniu. În cazul supraviețuirii, contează tehnicile de supraviețuire: observarea, tragerea cu arma, anumite tipuri de munci manuale etc. Abilitatea tehnică se poate dobândi prin antrenament și

repetiție – cu cât repetăm mai mult o mișcare, cu atât mai siguri devenim în realizarea ei. După mai multe mii de repetiții, mișcarea devine aproape automată. Experții în supraviețuire estimează că 40% din supraviețuire este o chestiune de stăpânire a tehnicilor.

PREGĂTIREA MENTALĂ

Pregătirea mentală, alături de atitudine și prevedere, este cel mai important element, însumând 55% din factorii de supraviețuire; deoarece determină în mare măsură succesul sau eșecul acțiunilor sau tehnicilor. Pregătirea mentală ne permite apucarea oportunităților oferite de noroc. Pregătirea mentală ne permite să depășim mai rapid efectele pierderii busolei, rămânând calmi și cu capul limpede, folosind creșterea adrenalinei pentru a gândi și acționa rapid și corect. Ar fi iluzoriu să ne gândim că pregătirea ar putea depăși 100% efectele unui stres intens, dar le poate atenua; și mai presus de toate, nu vom rămâne fără răspuns când suntem confrunțați cu o situație necunoscută. În timpul tsunami-ului din 2011 din Japonia și a celui din 2004 din Oceanul Indian, s-a văzut în filme că unii oameni au reacționat la primele semne de pericol și au căutat refugiu pe locuri înalte, în timp ce alții nu au făcut nimic, ca și cum ar fi fost hipnotizați, sau au încercat să se ascundă în locuri nepotrivite.

Pentru a ne pregăti mental, vom urma trei faze:

- **Faza unu: înțelegerea.** Pentru a putea înfrunta o situație, trebuie desigur să existe acea situație și să fie percepută ca fiind reală. Ne putem pregăti prin a ne imagina care ar fi reacția noastră în fața unui pericol direct, cum ar fi un leu, un dezastru natural, o agresiune fizică etc., și astfel să ne îmbunătățim eficiența și viteza reflexelor noastre. Pe de altă parte, în vederea unor pericole indirecte sau de lungă durată, cum sunt crizele economice sau prăbușirile ecologice, reflexele noastre sunt prea întârziate dacă situația este mult prea avansată. Așa că mai întâi trebuie să înfruntăm problema în mod global, reflectând cu seriozitate asupra subiectului respectiv. Vedeți deci de ce a durat atât de mult să ajungem la acest punct în argumentație; dacă ați ajuns în acest punct al cărții, înseamnă că sunteți în toiul acestei faze de reflecție și de înțelegere.

Acum puteți începe să vă familiarizați cu scenariile posibile și să vă imaginați altele. Decideți care vă par cele mai probabile scenarii în cazul dvs., și odată ce ați făcut o selecție, începeți să le percepeți ca fiind niște provocări ce trebuie depășite.

- **Faza a doua: acceptarea problemei.** Această fază vă permite să acceptați și să vă validați reflecțiile, să simțiți problema în vinele dvs. Această fază este foarte importantă, deoarece continuați să vă consolidați raționamentele și să vă dezvoltați argumentele, în timp ce le puneți sub semnul întrebării, și dacă este cazul, vă revizuiți scenariul. Trebuie să vă alocați suficient timp pentru această fază, deoarece veți trece probabil prin cele cinci faze (așa cum și eu am trecut înaintea dvs.) ale lui Kübler-Ross: negația, mânia, negocierea, depresia și acceptarea. Aceasta înseamnă că veți începe prin a nega problema – *Nici vorbă, prăbușirea nu se va petrece niciodată; umanitatea va ști cum să reacționeze, și întotdeauna există soluții!* Apoi, vă veți mânia pe cei care ne-au pus în această situație: politicienii, industriașii, copiii boom-ului demografic etc. – *Toți sunt niște nemernici!* Apoi, veți începe să negociați – *poate că am putea să influențăm sistemul, să participăm în politică, să schimbăm totul din interior, sau să cumpărăm niște becuri mai eficiente?* După aceasta vine depresia – *În fața unor astfel de probleme imense, insurmontabile, noi însemnăm atât de puțin; este prea târziu; suntem pierduți; becurile alea eficiente sunt o glumă...* În sfârșit, acceptăm faptul că putem să reacționăm, să găsim soluții, să le punem în aplicare, și că avem nevoie doar să ne organizăm puțin și de un pic de ajutor din afară pentru a ajunge acolo. Bravo, sunteți pe drumul cel bun! Un mic sfat pentru accelerarea și documentarea acestui proces, este de a ține un jurnal în care să vă scrieți gândurile, reflecțiile și sentimentele. Nu ezitați să vă adânciți cunoașterea asupra subiectelor care vă interesează, citind cărți și articole, discutând cu prietenii, sau cerând sfatul experților. Pentru a vă organiza toate aceste informații, luați notițe, faceți liste și începeți să vă sortați prioritățile. Puțin câte puțin, veți ajunge la multe dintre soluțiile pe care le căutați.
- **Faza a treia: punerea soluțiilor în practică.** Odată ce aveți o listă de idei și soluții, trebuie să le puneți în practică în mod

concret, pentru a vă permite astfel să înfrunțați problemele legate de scenariile pe care le credeți probabile și posibil.

CÂTEVA REGULI DE BAZĂ PENTRU SUPRAVIEȚUIRE

Doresc să vă împărtășesc regulile de supraviețuire pe care le-am cules din multe lecturi și din schimburile de experiență cu anumiți *supraviețuitori/survivaliști*, exploratori și aventurieri. Aceste reguli sunt în general suficiente pentru a fi aplicate în orice situație sau mediu. Țineți seama de ele, reflectați asupra fiecăreia, discutați-le cu prietenii, considerați-le o provocare, încercați-le și păstrați-le pe acelea care vă par relevante (dacă nu chiar pe toate).

Aceste reguli sunt următoarele:

- Fiți ancorați în prezent, în orice situație.
- *Priviți* – și *credeți* ce vedeți. Dacă ceva *pare* periculos, aceasta este pentru că de regulă, chiar este periculos.
- Evitați comportamentul impulsiv. Gândiți – acționați rapid, dar gândiți.
- Rămâneți calmi și focalizați. Învățați să vă controlați respirația.
- Hidratați-vă.
- Evitați sau învățați să vă controlați cele patru otrăvuri ale minții: frica, confuzia, ezitarea și surprinderea. Nu vă abandonați depresiei sau defetismului. Să nu vă fie frică de frică: frica este prietena dvs., dacă știți cum să o stăpâniți.
- Stabiliți-vă scopuri mici, pe care să le puteți atinge unul câte unul. Aceasta vă va conferi încredere în sine. Să credeți în șansele dvs. de succes, oricât de mici ar putea părea.
- Învățați să vă cunoașteți inima și trupul. Învățați să fiți realiști cu privire la punctele dvs. tari și cele slabe.
- Învățați să cunoașteți mediul și lumea naturală din jurul dvs. Învățați să respectați legile fizicii, forțele naturii: energia, viteza, distanța, greutatea.
- Dacă aveți dubii, ascultați-le.
- Învățați din greșelile dvs. și din cele ale altora.
- Să aveți verticalitate, dar fiți flexibili, fermi, dar pragmatici, umili, dar hotărâți. Nu lăsați pe nimeni și nimic să vă supună sau să vă învingă spiritul.

- Reflectați, analizați, fiți hotărâți și luați deciziile corecte.
- Nu puneți mai multă energie într-o acțiune decât ce veți beneficia din ea.
- Sărbătoriți-vă succesul; învățați să apreciați viața și să fiți recunoscători pentru fiecare lucru mărunț.
- Să urmăriți să vedeți frumusețea din fiecare situație, în natură și în cei din jurul dvs.
- Dacă credeți în Dumnezeu, rugați-vă.

La fel ca orice altceva, supraviețuirea depinde mai presus de orice, de experiența dobândită prin practică. Antrenați-vă să vă depășiți zona de confort, învățați să îndurați, să vă întăriți, să fiți agili și să aveți capacitatea de a îndura căldura, frigul, setea, foamea și durerea. Cu cât exersați mai mult într-un mediu sigur și controlat, cu atât mai puține surprize și suferințe veți avea în ziua când vă veți confrunta cu o situație reală de supraviețuire.

HENRY ESTE ÎN BUCLUC PÂNĂ ÎN GÂT

Știe că trebuie să iasă din oraș înainte ca protestele să degenereze în haos total, și carnagiu. Știe că a stat prea mult timp, în speranța finalizării examenelor sale medicale.

Ghinion: locuiește într-unul din cartierele înstărite, și este clar că poliția nu e de găsit pe nicăieri. Bandele de jefuitori se asociază între ele. Se pot auzi deja împușcături și țipete pe străzi. Trebuie să gândească rapid. Nu trebuie să intre în panică. Ce resurse sunt disponibile? Care este modul cel mai bun de a părăsi cartierul și de a se alătura părinților în casa lor de la țară?

Își ia pantofii pentru sport și jacheta, ia un cuțit elvețian de armată din cameră, și un cuțit de bucătărie bine ascuțit. O, da! Puștile bunicului M-1 Garand; știe de unde să ia câteva. Calibru 0,30 cu 6 cartușe. Iată unde sunt, în sertarul de jos al dulapului. Un rucsac – repede, să-l umple – două sticle cu apă, batoane de cereale. Dacă ar fi prevăzut asta când au început știrile

rele... STOP! Nu-i timp de reflecții inutile. Repede, un plan. Ia-ți echipamentul, gata. Să încerce să negocieze cu jefuitorii... Nu, nu ar merge. Să-și apere apartamentul? Proastă idee. Să fugă este cel mai rațional lucru. Să plece afară din apartament pe scara de incendiu exterioară, să meargă pe o alee către vest... Cum să facă asta? Compasul! În sertarul mare. Repede, repede.

Henry aude țipete și bătaie pe scări. Este timpul să iasă. Henry se gândește la bunicul său defunct, care a fost în armata navală; doar a supraviețuit atacului insulei Iwo Jima! Prin ce trece el acum nici nu se compară cu Iwo!

Să mergem!

„Sufletul unui castel este podul său mobil.”

René Char, poet

(1907-1988)

„Orice faci sau dorești să faci, îndrăzneala este
geniu, putere și magie.”

Johann Wolfgang von Goethe, scriitor, poet și
politician

(1749-1832)

BAZA AUTONOMĂ SUSTENABILĂ (BAS)

Dacă ați citit până în acest punct, v-ați făcut o idee despre pericolele ce ne așteaptă în anii ce urmează. De asemenea, ați început să înțelegeți care este atitudinea necesară pentru supraviețuire, oricare ar fi situația în care vă aflați.

Aceasta este bine, dar nu este suficient.

Scopul nostru trebuie să fie să creăm un mod de viață care să ne permită să supraviețuim, dar care să fie de asemenea plăcut, plin de sens – care ne-ar permite chiar să trăim mai plenar decât până acum. Aceasta nu înseamnă opulență și confort material, așa cum le știm în prezent, ci înseamnă o lume mai autentică, mai apropiată de nevoile umane naturale. O astfel de lume nu poate apărea *ex nihilo* (din nimic, n.t.); noi trebuie s-o creăm.

În timp ce reflectam ce trebuie făcut pentru a supraviețui anilor ce vor veni, am citit diverse manuale de supraviețuire disponibile și am avut lungi conversații cu supraviețuitori americani și „pregătitori” (eng. *preppers*, cei care se pregătesc pentru situații de supraviețuire, n.t.) de pe forumurile de pe internet. Printre acești oameni, unii s-au pregătit de decenii pentru evenimente catastrofale – inclusiv pentru Armaghedonul biblic sau invadarea SUA de către hordurile comuniste! (hei, recunosc că în anii adolescenței mele am fost un mare supporter al filmului *Red Dawn*²⁰

²⁰ *Red Dawn* este un film de ficțiune american realizat în 1984 de John Milius. Filmul se referă la anul 1989 (ipotetic), când SUA a fost invadată de Uniunea Sovietică și aliații săi, Cuba și Nicaragua. Declanșarea celui de-al Treilea Război Mondial este de asemenea sugerată, dar nu este elaborată în detaliu. Filmul se referă la un grup de elevi de liceu americani care rezistă ocupației printr-o strategie de guerilă, numindu-se *Wolverines*, nume preluat după mascota liceului.

a lui John Milius!) Majoritatea pregătitorilor sunt mult mai cu picioarele pe pământ totuși; ei anticipează faptul că o convergență de factori va provoca prăbușirea economică a țărilor lor natale. Datorită acestor conversații și a interviurilor cu câteva comunități autonome din Franța, Marea Britanie, Germania și Africa de Sud, cât și ca urmare a lecturării unor cărți ca: *How to Survive the End of the World As We Know It* („Cum să Supraviețuiești Sfârșitului Lumii așa cum o Știm”) și *Patriots*, de James W. Rawles, am ajuns la concluzia că singurul mod în care putem face față prăbușirii este să ne stabilim într-un loc îndepărtat de punctele cu potențial de tulburări sociale și să dobândim cât mai multă autonomie sustenabilă în ce privește apa, hrana și energia – în timp ce ne integrăm în comunitatea locală. Rawles numește acest concept: *American Redoubt*²¹.

Și astfel, mi-am început proiectul de pregătire în caz de prăbușire economică. Mi-am documentat gândurile și acțiunile și în căutarea mea a unei formule care să sintetizeze și să ofere un cadru pentru munca și sfaturile mele, am găsit cartea *G5G: Déclaration de Guerre* („G5G: Declarație de Război”), de Michel Drac, Serge Ayoub și Michel Thibaud, care definesc conceptul de Bază Autonomă Sustenabilă (BAS) (*Sustainable Autonomous Base*). Citez din rândurile acestor autori:

O Bază Autonomă Sustenabilă este un spațiu sigur – ceva ce va fi tot mai rar de găsit în viitorul apropiat... Trebuie să construim o economie solidă, mai curând decât una la maxim productivă. Ar trebui să fie o economie a producției fizice orientate către soluții stabile și solide, în contrast cu economia noastră supra-financiară, virtuală, preocupată exclusiv cu profitul. Dorim stabilitate; și o vrem pe termen lung; adică noi dorim înrădăcinare... Vrem să reconstruim autonomia, dar și permanența. Vrem să vedem un viitor pentru noi și pentru copiii

²¹ *American Redoubt* este o mișcare politică de migrare, propusă pentru prima oară în anul 2011 de către autorul survivalist și blogger-ul James Wesley Rawles, care desemnează trei state în nord-vestul SUA (Idaho, Montana, Wyoming), și porțiuni învecinate din alte două state (estul Oregonului și estul Washingtonului) ca fiind potențiale „paradisuri” ale siguranței pentru creștinii și evreei libertarieni, conservatori. (https://en.wikipedia.org/wiki/American_Redoubt)

noștri. Vrem o fundație, o temelie, o bază. Vrem o Bază Autonomă Sustenabilă reală. O bază permanentă. Motto-ul nostru este: înrădăcinare, autonomie, permanență... Demersul politic este o fundație pentru soliditate mentală și teritorială. Noi cerem această soliditate: ea înseamnă că nu ne vom pleca, nu ne vom închina.

Din acest concept, pe care autorii lui mi l-au împrumutat cu amabilitate, am dezvoltat un program construit pe șapte principii fundamentale. Acestea permit punerea în aplicare a unei BAS, o BAS personală.

Cele șapte principii fundamentale sunt:

- Apa;
- Hrana;
- Igiena și sănătatea;
- Energia;
- Cunoașterea;
- Apărarea;
- Legăturile sociale.

Vom detalia fiecare dintre aceste principii în următoarele capitole. Vom vedea de asemenea cum să alegem locurile pentru o BAS personală, cât și diferitele moduri în care aceasta să poată funcționa zi de zi.

MIGUEL A LUCRAT TOATĂ VIAȚA CA ADMINISTRATOR

Și-a cumpărat o casă în țara sa natală, Portugalia. De-a lungul anilor, el și frații săi, împreună cu o soră și niște verișori, au transformat această casă veche într-o BAS. Au pus în funcțiune un puț abandonat, au refăcut acoperișul, au instalat mai multe cisterne pentru colectarea apei de ploaie iarna, și astfel au fost capabili să facă față verilor tot mai uscate, fierbinți. Vărul său este faianțar, și a fost capabil să refacă baia cu ajutorul prietenilor din satul vecin, și apoi să instaleze

o fosă septică. Au mai lucra la construirea unui coteț pentru 1.000 de găini, care este gestionat de unul dintre frați, în timp ce soția lui are grijă de grădină. Miguel crede că pe când va avea 60 de ani, acest loc îi va permite să-și petreacă vârsta pensionării în mod confortabil, și în caz că lucrurile se vor înăspri, să se adăpostească acolo împreună cu familia.

„Atunci când puțul seacă, înțelegem valoarea apei.”

Benjamin Franklin, inventator, businessman și
politician

(1706-1790)

„Dogmele trecutului liniștit nu sunt adecvate prezentului furtunos. Deoarece în cazul nostru este ceva nou, trebuie să gândim înnoitor și să acționăm înnoitor.”

Abraham Lincoln, politician

Mesaj adresat Congresului

(1862)

PUNCTUL NR. I

APA

Apa este indispensabilă vieții; putem spune că apa este viață. Pentru a stabili o BAS, trebuie îndeplinită o întreagă ierarhie de cerințe, pe primul loc aflându-se apa. Dar să ne amintim mai întâi că ierarhia nevoilor umane este formată din cinci nivele, conform faimoasei schițe a lui Abraham Maslow. Studiul său a arătat că ființa umană urmărește să-și îndeplinească nevoile de mai jos înainte să se gândească la nevoile de pe nivelul imediat superior. De aceea se poate vorbi despre o ierarhie sau piramidă. De exemplu, este preferată satisfacerea nevoilor fiziologice înaintea nevoii de siguranță; de aceea, într-o situație în care supraviețuirea noastră este în joc, suntem gata să ne asumăm anumite riscuri.

Aceste cinci nivele de nevoi sunt următoarele:

- Fiziologice (a respira, a bea, a mânca, a dormi);
- Siguranța (a trupului, a locului de muncă, a sănătății, a proprietății);
- Dragostea și cei apropiați (prieteni, familia, intimitatea);
- Stima de sine (încrederea în sine, respectul celorlalți față de noi, respectul de sine, realizările);

- Realizarea de sine (morală, creativitatea, rezolvarea de probleme etc.).

Pentru a ne asigura necesarul de apă în ziua în care utilitățile publice nu vor mai funcționa, vom putea să ne bazăm doar pe pregătirile făcute în acest sens. Putem improviza o mulțime de lucruri, dar nu apă. Apa este dificil de creat; ea trebuie găsită. Apa este resursa cheie pentru a realiza o BAS, deoarece ea permite viața, permite producerea și prepararea hranei și pentru că fără apă, nu avem de fapt nimic. Cu aceasta trebuie început.

Apa pentru consumul uman și pentru irigații este tot mai dificil de obținut în această lume. Peste 80 de țări, reprezentând peste 40% din populația lumii se confruntă deja cu deficit de apă. Costurile cu infrastructura legată de apă au crescut abrupt: apa trebuie pompată de la nivele tot mai adânci, sau căutată la distanțe mari. Calitatea apei este deteriorată din cauza poluării, contaminării cu apă uzată deversată din orașele în continuă creștere, de industrie și agricultură. Ecosistemele mor una după alta. Unui miliard de oameni în lume le lipsește apa, iar trei miliarde de oameni nu au apă la robinet și nici un mod de eliminare a apei uzate.

Optzeci la sută din bolile infecțioase sunt transmise prin apă. Dar nu degeaba apa este numită „aurul albastru”. Majoritatea oamenilor din Vest ca și cei care trăiesc confortabil oriunde în lume, sunt obișnuiți cu cantități nelimitate de apă potabilă de calitate excelentă: pentru baie, duș, toaletă, mașină de spălat, mașină de spălat vase, piscină, gazon și grădină. În marea majoritate a cazurilor, această apă este potabilă. Dacă distribuția sau filtrarea acestei ape s-ar opri, nu doar că rezervoarele s-ar goli rapid, dar populația și industria ar trebui să caute apă în scurt timp, din surse deschise, cum sunt râurile, mlaștinile, lacurile etc. Evident că se poate colecta apa de ploaie. Dar o astfel de apă trebuie depozitată și transportată, mai ales dacă vă instalați BAS într-o regiune unde ploile sunt sezoniere sau clima este uscată, ceea ce devine tot mai frecvent în lume, din cauza schimbărilor climatice.

Veți avea nevoie de apă de băut, dar și de apă curată pentru animale și pentru udarea grădinii și a culturilor. Și veți avea nevoie de apă pentru nevoi igienice. Apa este numită „potabilă” (adică bună de băut) dacă îndeplinește anumite criterii care o califică

pentru consumul uman. Standardele diferă în această privință după locul și momentul de timp, și desigur după contexte și culturi specifice. Acestea determină chestiunea accesului la apă, deoarece apa bună este esențială dezvoltării economice și umane. Apa mai este și un mediu pentru o mulțime de paraziți, bacterii și virusuri. Trebuie să fim precauți înainte de a bea apă în sălbăticie. O apă aparent limpede și pură poate ascunde microorganisme sau poluanți. Prudența este necesară: peste 22.000 de oameni mor în fiecare zi din cauza consumului de apă nesănătoasă.

Iată câțiva posibili contaminanți și consecințele lor:

- Contaminare cu bacterii, care cauzează boli, cum sunt: holera, tifosul sau dizenteria;
- Contaminare cu virusuri (hepatită infecțioasă etc.);
- Contaminarea cu paraziți, care sunt cauza febrei și diareii, cauzând complicații dacă nu sunt tratați rapid;
- Contaminarea cu viermi paraziți (larve care plutesc la suprafața apei; acestea mai pot intra și prin piele în timpul spălării), care cauzează schistosomiază, ale cărei simptome sunt: dureri abdominale, erupții cutanate, anemie și oboseală cronică;
- Contaminarea cu poluanți chimici (metale grele, insecticide, hidrocarburi etc.) cu efecte dăunătoare (toxicitate, neurotoxicitate, cancer), mai ales în cazul consumului prelungit;
- Contaminare cu alge sau alte organisme toxice în suspensie.

Apa, chiar și când este potrivită pentru consum, nu este doar H₂O. Poate conține săruri dizolvate, cum sunt sărurile de calciu și de magneziu. Atunci este numită „apă tare”. Apa de izvor de exemplu, conține diferite cantități din aceste săruri; deci poate avea diferite nivele de „tărie”. În Franța, apa din masivul central Vosges, din masivul Armorican, cât și din Ardennes este moale, cu mai puțin de 200 de miligrame de săruri per litru. În bazinul parizian, Alpi, Pirinei sau Jura, această concentrație poate atinge 900 de miligrame per litru. Verificați care este nivelul de tărie a apei în zona dvs. Pentru o persoană cu o bună sănătate, consumul apei tari nu este periculos. Tot ceea ce este numit izvor este în mod natural potrivit pentru consumul uman. Singurele tratamente utile pentru o astfel de apă sunt aerarea, decantarea și filtrarea.

Aveți nevoie de multă apă pentru consum, gătit, spălat, irigarea culturilor și adăparea animalelor. Deși nevoile umane medii sunt între 20 și 50 de litri de apă pe zi, doar doi sau trei litri sunt suficienți pentru băut, în fiecare zi; adică mai puțin de un galon, dar este totuși mult – și este grea dacă trebuie s-o cărați. Acesta este minimul absolut. Mai sunt necesari cinci sau 10 litri pentru curățenie și gătit. BAS-ul dvs. trebuie să aibă suficientă apă pentru aceste nevoi, dar și pentru a uda grădina și a adăpa animalele etc. Într-o situație ideală, ar trebui să urmăriți să găsiți între 50 și 70 de litri de apă pe zi de persoană.

SURSE DE APĂ

- **Apa de izvor** este cea mai bună sursă de apă posibilă pentru o BAS. Un izvor de apă proaspătă este adesea potabil și de mult mai bună calitate decât apa fluorurată sau clorurată din orașe, dar ar fi util să obțineți analiza de laborator a compoziției chimice și bacteriologice a apei. Dacă alegeți o BAS rurală, accesul la un izvor, preferabil pe proprietatea dvs. este foarte important, și va fi cu siguranță unul dintre principalele criterii pentru alegerea unui loc. A fost și pentru mine. Este important de verificat dacă izvorul curge tot anul (uneori un izvor seacă în timpul lunilor fierbinți, uscate și poate să înghețe în timpul iernii, deși aceasta este rar). Locul dvs. este chiar și mai bun dacă apa poate fi canalizată prin forța gravitației pentru a vă alimenta direct casa și grădina.
- **Fântânile** sunt o excelentă sursă de apă, deși necesită o pompă, manuală sau electrică. O soluție bună ar fi o pompă fotovoltaică sau cu energie eoliană, care să alimenteze un turn de apă sau o cisternă din care apa poate fi apoi condusă prin forța gravitației în casă sau pe culturi. Ați putea folosi un regulator de nivel al apei pentru a evita revărsarea apei din cisternă: când nivelul apei atinge un anumit punct, pompa se oprește. Acesta nu este costisitor și funcționează bine.
- **Precipitațiile.** Apa de ploaie este ușor de colectat în containere (rezervoare, cisterne, butoaie etc.) și poate fi folosită cu ușurință pentru irigații, baie, spălarea hainelor și uz sanitar.

Dacă este filtrată, se poate folosi și pentru băut și gătit. Pentru colectarea apei de ploaie se vor folosi doar containere curate.

- **Râurile.** Apa poate fi pompată din râuri, pâraie, iazuri, mlaștini; esențial este ca această apă să fie filtrată pentru a fi potabilă.
- **Marea și oceanul.** Dacă BAS-ul dvs. este lângă ocean sau pe o barcă, apa de mare este evident o sursă inepuizabilă, dar trebuie desalinizată. Pentru aceasta trebuie investit în materiale destul de costisitoare, bazate pe osmoză inversă.

În orice caz, trebuie să verificați dacă sunt deversate anumite deșeuri (în special deșeu toxic sau poluat cu metale grele, deșeuri de agricultură intensivă pe bază de pesticide etc.), de la fabrici aflate în amonte de sursa dvs. de apă, acvifer sau râu. Este important să cercetați acest lucru înainte de a cumpăra o proprietate. După aceea, trebuie să rămâneți vigilent față de orice activitate potențial poluantă.

TRATAMENTUL APEI

Unul din modurile de a produce apă potabilă este de a o trata. Aceasta implică trei stadii. În primul rând: *pre-filtrarea*, care permite îndepărtarea particulelor organice și solide. Apa trebuie trecută printr-un filtru sau pânză (mai multe tricouri de bumbac, prosoape, pături etc.) Apoi, trebuie tratată cu clor, cu ajutorul tabletelor de purificare (Micropur® sau similare), care omoară bacteriile. (Aceste tablete sunt ușor de găsit; doar trebuie să verificați cu grijă dozele). În final, apa trebuie filtrată din nou printr-un filtru ceramic sau de carbon (Berkfeld®, Berky®, Steripen®, Katadyn®, MSR®, Aquamira®, Culligan®, PUR®, Water Sentinel® etc.) Unele dintre acestea sunt excelente pentru utilizare fixă (preferatul meu este Berkey®), altele sunt ideale la purtător, cum este Katadyn® - alegeți cea mai bună combinație pentru utilizare. Este important să păstrați suficiente tablete și piese de schimb pentru filtre. Un substitut al clorului este tratamentul cu radiație ultravioletă. Pasteurizarea poate fi de asemenea un bun sistem: apa trebuie încălzită la temperaturi între 65 și 90°C pentru o perioadă scurtă de timp, pentru a omorî microbii. Nu este necesar să fierbeți apa timp îndelungat. Există pasteurizatoare pe piață, care se pot folosi pentru apă, lapte și

alte lichide. Ar trebui să cumpărați materialele necesare în avans și să le testați, și de asemenea să localizați sursele de apă primare, secundare și chiar terțiare din apropierea BAS-ului dvs. Asigurați-vă că aveți suficiente containere pentru a căra apa – sticle, bidoane și foarte utilele canistre – dacă va fi nevoie.

Dacă trăiți într-o zonă fără surse de apă ușor disponibile pentru tot anul, trebuie să pregătiți un volum mare de rezervoare pentru apa de ploaie, adică cisterne și rezervoare de mare volum, din plastic sau ciment. Pentru a colecta apa de ploaie, trebuie să folosiți acoperișuri înclinate, prelate etc., cu pâlnii de diferite mărimi pentru canalizarea apei în locurile de depozitare. În caz de urgență, primul dvs. gând trebuie să fie cum să depozitați apa. În cel mai rău caz, se poate folosi oricând apa din rezervoarele de la toaletă și din boilere, dar aceasta va fi foarte puțină. În cazuri extreme, este posibilă fierberea apei de ploaie sau să fie recuperată apa din piscine, prin adăugarea de puțin înălbitor (o picătură de înălbitor de concentrație de 7-10% per litru de apă, pentru a o steriliza). În cel mai rău și mai rău caz, vă puteți bea urina sau apă de mare. Desigur, acesta nu este nici un sistem sustenabil și nici plăcut! Dar în caz de prăbușire, milioane de oameni vor recurge la astfel de metode. Dvs. pe de altă parte vă pregătiți să fiți autonom și sustenabil pe perioada „timpurilor interesante” ce vor veni.

WILHELM ȘI-A INSTALAT BAS-UL ÎNTR-O VECHE FERMĂ DE LA MARGINEA UNEI PĂDURI DIN ARDENNES

A reparat-o de-a lungul anilor, împreună cu amicii săi, și este chiar mândru de rezultat: un zid de piatră în jurul micii lui proprietăți (de 6000 de m²), o grădină de legume, acces la pădure pentru lemne de foc, o mică turbină eoliană pentru electricitate, câteva puști pentru vânatoare și protecție. Mai presus de toate, a săpat o fântână care este mereu plină, și mai este și un râu nu prea departe. Prima oară când a încercat să bea apă din fântână, s-a îmbolnăvit (a făcut-o în condiții normale, de non-urgență, ca să poată fi tratat dacă contaminarea ar fi

fost serioasă; n-a fost, doar că a petrecut o noapte pe toaletă). Apa este bună pentru grădină, dar nu și pentru consumul uman. De atunci, a instalat un filtru ceramic mare. L-a costat o mulțime de bani, dar va merita atunci când aprovizionarea publică cu apă se va întrerupe (această zonă nu este considerată suficient de profitabilă pentru noul proprietar brazilian al companiei locale de apă). Pentru o mai bună siguranță, BAS-ul lui Wilhelm mai are câteva filtre de ceramică de rezervă.

*

MAURIZIO A DORIT SĂ-ȘI INSTALEZE BAS-UL ÎN APARTAMENTUL SĂU DE LA ORAȘ

De fapt, nu a ajuns prea departe cu pregătirile. Pe balcon și pe acoperișul clădirii a instalat bazine și căzi vechi de baie pentru a capta apa de ploaie. Filtrează apa prin prosoape de baie și folosește tablete Micropur pentru purificare, pentru a o face potabilă. Aceasta nu este cea mai grozavă soluție per ansamblu, dar are un plan mai bun decât majoritatea vecinilor săi. Din fericire, există mai multe persoane în apartamentul său, care aparțin unei asociații de cartier numită „solidaritatea socială” (înainte de criză era considerată neobișnuită și de extremă dreaptă). Strada a fost rapid securizată datorită unei mici miliții, pe care au ajutat-o să se formeze; a fost de asemenea pus în aplicare un serviciu dedicat găsirii hranei și recuperării a tot ce ar putea fi util. Există inclusiv un doctor pensionat în clădirea de peste drum (adică cea care nu a fost incendiată). Deoarece râul este în partea orașului controlată de o gașcă, se descurcă colectând cât de multă apă de ploaie se poate. S-a organizat o piață datorită „alergătorilor” care aduc mâncare din parc (care este acum o gigantică grădină de legume), schimbată apoi pe metale și diferite obiecte de valoare. Cartierul a devenit un paradis al păcii, datorită serviciului de securitate

organizat de niște băieți percepuți cândva ca fiind agresivi (eng. *skinheads*). Pe scurt, acum pun o societate lucrativă pe picioare. A fost o perioadă dificilă după confruntarea gravă cu gașca din cartierul vecin, pentru controlul teritoriului, dar lupta între găștile apropiate de râu s-a încheiat, acea zonă rămânând golită și distrusă; și deci a fost ușor de adus sub control. Având acces la apa râului și instalații de pompare manuale, cartierul a revenit la viață. Acum este o zonă de pace și organizare sânguincioasă, ceea ce ajută tot mai mult la prelungirea supraviețuirii.

„Dumnezeu a spus: voi împărți lumea în două, bogații vor avea hrană, iar săracii vor avea poftă de mâncare.”

Coluche, umorist

Revue de presse

(1980)

„Suntem ceea ce mâncăm.”

Jane Goodall, naturalist

(2008)

PUNCTUL NR. 2

HRANA

În timpul vacanței din Islanda de acum câțiva ani, iubita mea și cu mine abia așteptam să ne bucurăm de niște pește, deoarece peștele este industria cea mai importantă în această frumoasă țară. Dar am fost dezamăgiți. Abia dacă am mâncat ceva pește, inclusiv în satele de pescari. Ne-au explicat că peștele prins în Oceanul Atlantic este preparat, congelat și împachetat la bordul traulerului; apoi imediat ce acesta acostează la mal, peștele era încărcat direct într-un avion și trimis pentru a fi sortat la Londra, Paris, Milano și Frankfurt. Am sfârșit prin a posti, pentru a evita să mâncăm hamburgeri congelați toată vacanța.

Aceasta a fost o aducere aminte a faptului că în lumea modernă partea esențială din hrana noastră este condusă de la sursa de producere și până în farfuriile noastre de un sistem de aprovizionare extrem de complex – și fragil. Am văzut ce se poate petrece cu un astfel de sistem în caz de criză gravă și panică.

Din acest motiv, și din altele, hrana este al doilea principiu fundamental pentru o BAS.

Cum vă hrăniți în timpul crizei? Ideal ar fi să vă puteți produce propria hrană, ceea ce înseamnă să aveți o grădină, să

creșteți animale, și să fiți capabili să conservați surplusul pentru anotimpurile neproductive. Dar deoarece nu puteți face toate acestea într-o zi, trebuie să începeți prin a face un depozit de hrană imediat, pentru a vă garanta o rezervă în caz de criză iminentă. Chiar și atunci când, mai târziu, BAS-ul dvs. este perfect autonom și capabil să îndeplinească permanent nevoile locuitorilor săi, trebuie să aveți stocuri în casă, în caz de recoltă proastă sau lipsă de nutrienți.

Deci, ce ar trebui să depozitați și ce ar trebui să cultivați? Există trei reguli de urmat în ce privește hrana:

- Depozitați sau cultivați ceea ce vă conferă o bună nutriție, echilibrată. Trebuie să mâncați sănătos pentru a avea energia necesară pentru lungile zile de muncă. Echilibrul nutritiv asigură de asemenea un metabolism eficient și un mai bun sistem imunitar. Persoanele bolnave și copiii trebuie să aibă cea mai bună nutriție pentru a li se garanta cea mai bună șansă de recuperare sau o creștere corespunzătoare, respectiv.
- De ce să vă abandonați obiceiurile gurmănde, în special în vremuri dificile, când veți aprecia cel mai mult micile plăceri ale vieții? De ce să vă sacrificați și să vă privați de ce vă place? Agricultură variată și un bun stoc complementar vă va oferi calitate, produse naturale cu gust și varietate ce vă vor permite să rămâneți gurmăndul care (sper) că sunteți.
- Depozitați ce mâncați și mâncați ce depozitați. Aceasta ar trebui să includă cele două reguli anterioare, dar și să prevină risipa.

NUTRIȚIA

Principiul de bază al supraviețuirii pe termen lung este o bună nutriție. Aceasta nu doar că vă permite dvs., familiei dvs. și altor locuitori ai BAS-ului dvs. să-și satisfacă foamea, dar mai presus de toate, vă asigură sănătatea, vă întărește sistemul imunitar și vă conferă putere fizică și mentală. Nutriția se referă la procesul prin care o ființă vie transformă hrana pentru a-și asigura funcționarea. Include orice are valoare nutritivă, adică tot ce este necesar să fie ingerat pentru supraviețuire, o bună sănătate și dezvoltare. Există

numeroși nutrienți, care sunt împărțiți în două categorii principale: macronutrienți și micronutrienți.

Macronutrienții. Un organism viu își extrage energia din carbohidrați, grăsimi și proteine. Energia se măsoară în calorii. Sistemul digestiv este un grup de organe care asigură extracția energiei din sistemul digestiv, care transformă carbohidrații în glucoză, proteinele în aminoacizi și grăsimile în acizi grași. Fiecare dintre aceste transformări este împărțită în mai multe blocuri funcționale. De exemplu, transformarea în glucoză se face prin: 1) digestie, 2) reglare hormonală, și 3) folosirea și depozitarea în ficat, țesut gras sau mușchi. Carbohidrații se găsesc în alimente ca: legume, orez, paste sau pâine. Sunt necesari pentru trup, și concentrația lor în sânge trebuie menținută la un nivel relativ ridicat, deoarece creierul depinde în întregime de ei. În medie, creierul unui adult are nevoie de 130 de grame pe zi. Practic, această cantitate este depășită cu mult: media fiind între 220 de grame și 330 de grame pentru bărbați și între 180 de grame și 230 de grame pentru femei. Excesul este depozitat sub formă de grăsime. Substanțele grase sau lipidele se găsesc în uleiurile vegetale, grăsimea animală și formează, într-un caz ideal, 20% din aportul zilnic de nutrienți. Proteinele, fie de origine animală (carne, pește, ouă etc.) sau vegetală (legume, soia, cereale etc.) sunt o componentă esențială a organismului și îndeplinesc un mare număr de roluri. De exemplu, părul este format din cheratină, care este o proteină, și care combinată cu o altă proteină, numită collagen, este responsabilă pentru a face pielea puternică, sănătoasă și elastică. O dietă ideală nu trebuie să depășească nivelul de 35% de proteine.

Micronutrienții, cum sunt mineralele (calciul, magneziul, fosforul, potasiul, sodiul, iodul, zincul, fierul, manganul etc.) și vitaminele, oferă componentele necesare pentru o funcționare corespunzătoare a metabolismului uman. O persoană privată de acestea, va avea boli și deficiențe care-i vor slăbi trupul. Vitaminele esențiale sunt: A, C (acidul ascorbic), B1, B2, B3, B5, B6, B7, B8, B9, B12, D, E, K și diferite forme de caroten. Pe scurt, nu veți putea dobândi condiția fizică și mentală necesare pentru supraviețuire

mâncând doar cartofi prăjiți și bând băuturi răcoritoare cu zahăr!

Iată care sunt regulile de bază pentru o bună nutriție, și care se pot aplica începând chiar de acum:

- Mâncăți mai ales fructele și legumele de sezon din regiunea unde locuiți. Informați-vă ce crește în fiecare lună la latitudinea dvs. și în regiunea unde locuiți: pe lângă faptul că astfel de produse sunt mai ieftine și vin de mai aproape, ele vă pot oferi cea mai bună calitate nutritivă, pentru că sunt culese în stadiul perfect de coacere și nu petrec timp în camioane frigorifice, vapoare sau avioane. Astfel, vă veți asigura cea mai bună sursă de macro- și micronutrienți, în fiecare zi.
- Decât să vă hrăniți cu un singur tip de aliment, mâncăți mai curând câte puțin din toate. Varietatea permite o mai bună nutriție și favorizează o trecere regulată prin organism, ceea ce este important pentru păstrarea microorganismelor intestinale necesare sănătății noastre, și o digestie eficientă, cât și evitarea constipației, care poate cauza complicații de sănătate.
- Mâncăți cereale (grâu, porumb, orez etc.) în cantități moderate, legume (linte, mazăre, fasole) în cantități suficiente, câteva fructe cu coajă lemnoasă (nuci, alune de pădure) și semințe (semințe de floarea-soarelui, dovleac etc.).
- Folosiți ierburi și plante aromate după gust (rozmarin, cimbru, busuioc, salvie etc.).
- Mâncăți câteva produse lactate, dar nu în exces; preferabil lapte proaspăt, neprocesat.
- Mâncăți pește oceanic proaspăt și fructe de mare dacă locuiți aproape de țărm, sau pește de apă dulce dacă locuiți în apropiere de lacuri și râuri.
- Mâncăți carne și ouă.
- Dacă sunteți vegetarieni, înlocuiți carnea cu ciuperci și legume.
- Folosiți diverse uleiuri, pe cât posibil (uleiuri vegetale de măsline, floarea-soarelui, nuci, tarhon, in), preferabil ulei de măsline, mai ales pentru gătit.
- Folosiți sare (iodată – natural, n.n.) și condimente, dar nu în exces.
- Evitați zahărul rafinat, dulciurile și băuturile cu zahăr în general.
- Evitați mâncarea semipreparată, procesată.

- Evitați produsele la care sunteți alergic, chiar și în cantități mici. Nu uitați că va trebui probabil să consumați produse într-un context diferit de ceea ce există în prezent: probabil că nu vor mai fi spitale!

STOCAREA HRANEI

Odată ce ați înțeles ce anume constituie o bună nutriție, trebuie să stocați tot ceea ce vă va permite să aveți suficientă hrană sănătoasă, pentru o perioadă de timp. Imaginați-vă că grădina dvs. nu va produce suficient pentru a hrăni pe toată lumea – de exemplu, dacă grânele pe care le-ați plantat nu cresc, dacă recolta putrezește, dacă paraziții o distrug. Stocarea de hrană suplimentară este utilă în astfel de cazuri. Și până ce vă veți stabili o mică fermă în BAS-ul dvs., proviziile de hrană vor fi singura dvs. rezervă.

Să începem prin a calcula câtă hrană trebuie să stocați. Puteți începe prin a face o listă cât consumă o persoană într-o lună, pe baza necesarului de calorii. Puteți găsi în anexă o listă tipică, pe care să o adaptați cum doriți, pe baza consumului dvs. de calorii (nu toată lumea are nevoie de aceeași cantitate – suntem de mărimi diferite și avem metabolism diferit). O altă sursă de informații utile este Biserica lui Iisus Cristos sau a Sfinților din Zilele din Urmă (Mormonii), care își sfătuiește adepții despre auto-suficiența nutritivă, și cum să stocheze hrană pentru 3 luni sau chiar până la 12 luni. Website-ul lor oferă sfaturi bune pe acest subiect. Odată ce ați hotărât care vă sunt nevoile, trebuie doar să le multiplicați cu numărul de persoane și cu numărul de luni pentru care credeți că veți avea nevoie să vă formați rezerva. Printre alimentele de pe listă, următoarele merită o atenție specială:

- **Orezul** este unul dintre cele mai bune alimente pentru a fi păstrate în stoc. Nu are nevoie de prea mult spațiu, conține o mulțime de vitamine, este foarte bogat în elemente nutritive. Depozitați orez brun dacă este posibil, și dacă doriți să mai variați gustul, variați tipul de orez: indian, american, chinezesc, italian etc. Mai întâi, trebuie să vă gândiți la 1 - 2,7 kg de orez per adult, per lună. Orezul se poate stoca între cinci și zece ani, depinde de tipul orezului, dar eu am gustat orez și mai vechi

de atât și a fost destul de bun. Cumpărați mai mult, pentru a hrăni refugiații sau pentru a-l oferi la schimb pentru altceva.

- **Grâul** este un alt aliment de bază. Gândiți-vă la 9 - 22 kg per persoană per lună, în toate formele sale; paste integrale de exemplu, ocupă spațiu puțin și pot fi păstrate timp îndelungat (până la 30 de ani, spre deosebire de făină, care poate fi păstrată doar trei ani). Pastele sunt ideale și pentru schimb. Grâul integral poate fi păstrat timp mai îndelungat, dar apoi trebuie măcinat, adică aveți nevoie de o moară portabilă. Fără o moară, puteți totuși să mâncați grâul integral, lăsându-l să se înmoaie în apă timp de 36 de ore, după care trebuie fiert.
- **Porumbul** poate fi păstrat timp de zece ani sub formă de grăunțe, ceea ce este o perioadă mult mai lungă decât în cazul produselor din porumb măcinat (făina de porumb etc.) Trebuie să depozitați 2,2 kg per persoană, per lună.
- **Legumele** (linte, boabe de soia, fasole, mazăre, fasole verde) sunt o excelentă sursă de proteine. Depozitați cel puțin 2,7 kg per persoană per lună (sau mai mult dacă sunteți vegetarian).
- **Ovăzul** este o cereală utilă pentru a completa grâul. Depozitați cca. 0,9 kg per persoană per lună. Se poate păstra între trei și cinci ani, în funcție de forma în care este: de exemplu, fulgi de ovăz sau ovăz laminat.
- **Grăsimile și uleiurile** pentru gătit oferă o bună selecție de vitamine. Untul, untul de arahide și maioneza sunt exemple de grăsimi. În ce privește uleiurile, depozitați ulei de măsline dar și ulei de floarea-soarelui, de diverse semințe, ulei de in etc. Nu folosiți același ulei pentru gătit perioade lungi de timp. Stocați minim un litru per persoană per lună. Poate fi stocat de regulă pentru cca. patru ani.
- **Laptele**, în formă condensată sau pudră, poate fi păstrat până la cinci ani, și trebuie să stocați 0,9 kg per persoană per lună. Nu cumpărați lapte pasteurizat, care nu poate fi păstrat prea mult timp, decât dacă este consumat frecvent și astfel că recirculați stocul rapid.
- **Fructele și legumele** conservate sunt piatra de temelie a dietei noastre și trebuie stocate în cantități mari, în borcane, conserve etc. Conservele se pot păstra timp îndelungat dacă sunt depozitate corect. Cantitatea de stocat variază în funcție

de dieta dvs., dar trebuie să vă gândiți la 13,6 kg de legume și 5,4 kg de fructe conservate per persoană, per lună.

- Carnea conservată și peștele sunt sursă de proteine și grăsimi (în special peștele conservat în ulei de măsline etc.) Depozitați două kg din fiecare categorie, per persoană, per lună.
- **Sarea** este importantă ca și condiment, dar și pentru conservarea hranei. Trebuie să stocați cantități foarte mari. Gândiți-vă la câtă sare credeți că aveți nevoie și apoi stocați cel puțin de cinci ori mai mult decât această cantitate. Nu, mai bine de zece ori. Sarea este ieftină pe timp de pace și calm, dar devine în scurt timp imposibil de găsit pe timp de criză. Nu degeaba cuvântul „salariu” vine de la cuvântul latin pentru sare. Sarea este valoroasă în timpuri grele deoarece se poate găsi doar la marginea mlaștinilor de sare, sau în mine de sare. Vestea cea bună este că sarea se poate stoca indefinit. Ar merita să vă interesați de depozitele naturale de sare din apropierea BAS-ului dvs. Gândiți-vă să depozitați cel puțin 0,9 kg de sare iodată (natural, n.n.) per persoană, per lună. De asemenea, depozitați suficientă sare grunjoasă pentru conservarea cărnii și cumpărați sare pentru lins, care este deosebit de apreciată de către animalele domestice.
- **Zahărul** este unul dintre alimentele foarte dificil de produs acasă, așa că ar merita să stocați cantități mari. Totuși consumul de zahăr nu este foarte recomandat într-o lume fără dentiști, ci este mai indicat consumul de miere, melasă, sirop de arțar sau zahăr nerafinat, cum ar fi varietățile de zahăr brun. Zahărul poate ajuta la conservarea alimentelor și poate fi un valoros produs de schimb.
- **Produsele alimentare instant** sunt rații deshidratate în esență, care ocupă spațiu mic și pot fi depozitate pentru perioade lungi de timp. Ușor de găsit în magazinele de călătorii și alpinism, astfel de rații sunt foarte utile. Stocați porții pe cel puțin trei luni.
- **Alimentele bogate în calorii**, cum sunt nucile, alunele și derivatele lor, cum este untul de arahide, sunt foarte utile.
- **Suplimentele nutritive** ne pot asigura vitamine și alte elemente esențiale, care caz că ne-ar putea lipsi. Întrebați specialiștii în nutriție sau studiați compoziția fiecărui aliment

pe care-l consumați și comparați rezultatele cu o diagramă a necesarului de consum zilnic. Aflați ce vă lipsește. Luați-vă necesarul de suplamente de la o farmacie și înmulțiți doza cu numărul de persoane și timpul pe care-l doriți.

Dacă aveți nevoi speciale, este timpul să vă pregătiți de acum. Ar putea fi niște bebeluși prin preajmă? Stocați hrana necesară pentru bebeluși (inclusiv scutece, medicamente etc.) Aveți intenția să adăpostiți părinți mai în vârstă în BAS-ul dvs.? Gândiți-vă să luați acolo lucrurile care le plac și de care au nevoie.

Însfârșit, țineți minte să stocați alimentele favorite, „alimentele reconfortante”, cele care să vă reconforteze în momentele dificile. Dacă sunteți pasionat de Nutella sau de ciocolată, cumpărați și stocați-le din abundență! Dacă mica voastră pasiune este *foie gras* de rață cu gem de afine, stocați-le! Dacă vă place un anumit tip de ceai sau de cafea, luați din plin! Pe scurt, ideea nu este de a supraviețui cu pâine și apă. Trebuie să știți și cum să trăiți! Iar dacă vă place orezul simplu cu fasole verde, cu atât mai bine.

CUM SE DEPOZITEAZĂ ALIMENTELE

Când eram la universitate, un prieten care și-a făcut serviciul militar ca bucătar în Armata Italiană mi-a spus că în anul 1980 se mai foloseau încă cutii cu conserve ștampilate cu sigiliul fascist, date de la sfârșitul anilor '30; și se pare că nimeni nu a murit de intoxicație alimentară! Dacă conservați și depozitați corespunzător alimentele, le puteți prelungi mult valabilitatea. Multe alimente se pot conserva timp de peste 30 de ani. Un mediu uscat, lipsit de mucegai și menținut la o temperatură sub 20°C este perfect pentru stocarea cerealelor, orezului și conservelor (borcane sau conserve de metal) timp de mulți ani; și în pofida unei scăderi în valoarea lor nutritivă, și o mică schimbare de gust, alimentele rămân comestibile.

Nu vă grăbiți la început. Deoarece va trebui să consumați alimentele prin rotație, în funcție de data lor de expirare, și bugetul dvs. nu vă va permite probabil să cumpărați dintr-o dată alimente pentru trei luni sau pentru un an pentru dvs. și familia dvs., faceți-o gradat. Începeți prin a vă stabili o rezervă de trei luni și consumați-o

prin rotație. Aplicați metoda *primul cumpărat, primul mâncat*, pentru a consuma prin rotație rezervele. Apoi, puțin câte puțin, în funcție de mijloacele și gustul dvs., începeți să acumulați mai mult. O bună metodă este de a cumpăra câte puțin pentru stocul dvs. de fiecare dată când mergeți la cumpărături. O altă soluție este de a face o listă exactă și să așteptați perioadele cu reduceri pentru a achiziționa ce aveți nevoie. Puteți de asemenea să cumpărați la vrac pentru a obține un preț mai bun. Eu m-am înscris ca și client la un depozit de alimente și astfel beneficiaz de prețuri de depozit. Un alt procedeu bun este cel numit „*copycanning*”, care înseamnă să cumperi de două ori mai multe alimente când mergi la cumpărăturile săptămânale sau lunare (sau atât cât vă permiteți), și s-o depozitați.

În ce privește stocarea propriu-zisă, instalați rafturi într-o încăpere uscată, care să rămână la o temperatură constantă (o pivniță, un hambar, un pod, sau o cameră de depozitare). La modul ideal, hrana trebuie protejată de lumină și să fie ținută în cutii sau alte containere de plastic sau metal, închise și etichetate. Asigurați-vă că hrana este protejată împotriva rozătoarelor și moliilor prin așezarea alimentelor celor mai expuse (cereale, orez etc.) în containere aerisite speciale, și inspectați-le în mod regulat, pentru a depista orice semn de infestare. Închideți bine încăperea în care țineți mâncarea și dacă puteți, preveniți furtul cu lacăte și lanțuri etc. În afară de rozătoare și hoți, mai trebuie să le păziți să nu fie confiscate de cel mai mare hoț dintre toți – autoritățile! În vremuri de criză, este posibil ca autoritățile să încerce să confişte toate stocurile de hrană pentru a o distribui sau vinde. Aceasta este însă stocul dvs. de hrană. Dacă doriți să o dați pomană sau s-o împărțiți cu alții, este alegerea dvs.; dar confiscarea ei nu este doar nedreaptă, dar vă poate și lăsa flămânzi. Aceasta este exact metoda pe care a aplicat-o guvernul sovietic în sudul Rusiei și în Ucraina, la începutul anilor '30, cauzând astfel moartea a milioane de țărani. Dacă sunteți preocupat de aceasta, stocați-vă hrana discret, nu cumpărați mereu de la același magazin, plătiți în numerar, și nu vorbiți prea mult despre proiectul dvs. Pentru a preveni furtul, ar trebui să vă ascundeți stocurile în mai multe locuri: sub paturi, în spatele bibliotecii, în frigidere vechi (pe care le puteți eventual îngropa), într-o rulotă veche etc. Nu râdeți! Să

luați foarte în serios posibilele capricii ale unui stat totalitar și confiscător. S-a mai petrecut așa ceva și se poate petrece din nou.

Un bun exercițiu ar fi să cumpărați hrană pentru o lună și în timpul acestei luni să mâncați doar ce ați cumpărat. Observați ce vă lipsește și ce v-a rămas, cât și ce anume nu v-a plăcut. Astfel, veți dobândi experiență în pregătirea și gătitul hranei din alimentele pe care le-ați stocat; veți înțelege de asemenea greșelile pe care le-ați făcut și ce poate fi îmbunătățit. Luați aminte cum vă simțiți. Dacă vă simțiți apatic, obosit sau sunteți indispus, înseamnă probabil că ce ați cumpărat nu este echilibrat nutritiv; trebuie să mai lucrați la lista dvs. Nu subestimați impactul hranei asupra dispoziției dvs. și asupra abilităților dvs. mentale și fizice. Trebuie să fiți în cea mai bună formă când vremurile sunt dure.

PRODUCEȚI-VĂ PROPRIILE CONSERVE

Puteți să vă conservați singuri hrana pe care ați cumpărat-o proaspătă sau ați colectat-o. Oricum, aceasta este cea mai bună opțiune și singura care poate garanta o capacitate de supraviețuire de lungă durată. Conservarea implică de regulă încetinirea oxidării grăsimilor (care cauzează mucezierea alimentelor); prevenirea dezvoltării bacteriilor, ciupercilor sau a altor microorganisme; și contracararea animalelor, în special a rozătoarelor, și a insectelor. Conservarea hranei ar trebui să ia în considerare toți factorii biotici (microorganisme, animale, germinare etc.) care pot produce deteriorări. De exemplu, fructele uscate, nucile și alunele de pădure, cât și grăunțele și legumele (fasolea verde, linte etc.) pot fi depozitate într-un loc răcoros, uscat (hambar, pod etc.) fără să fie afectate. Unele fructe cu pulpă, cum sunt merele sau perele, pot fi păstrate timp de câteva luni într-o pivniță pentru fructe (un loc răcoros, întunecat și bine aerisit, menținut la temperatură constantă).

Există mai multe moduri de preparare a hranei pentru conservare:

- **Ambalare în vid.** Trebuie să folosiți un dispozitiv ce scoate aerul din punga de plastic în care ați pus alimentele. Aceasta permite păstrarea hranei proaspătă pentru un timp (mai multe luni).

- **Deshidratarea** (uscarea la soare sau într-un cuptor). Fructele (prunele, caisele, smochinele, curmalele) sunt tăiate în felii și uscate, sau uscate întregi.
- **Conservarea** alimentelor în conserve etanșe permite păstrarea lor pentru o lungă perioadă de timp, fără niciun fel de alte condiții speciale. Alimentele conservate astfel se pot păstra timp îndelungat într-o pivniță sau dulap, ferite de lumina soarelui și de căldură. Procesul de conservare constă în sterilizare la o temperatură între 115 și 122 de grade Celsius).
- Conservarea se poate face prin amestecarea alimentelor (de regulă fructe) cu porții mari de **zahăr** și **fierberea** lor timp de câteva minute (750 de grame de zahăr la 1 kg de fructe, pentru a se păstra gustul fructelor). Borcanele trebuie și ele sterilizate prin fierbere, înaintea umplerii lor la maxim, și trebuie închise cât sunt fierbinți, pentru a scoate aerul rămas, și astfel, a preveni formarea umezelii.
- Depozitarea **la rece** ajută la încetinirea sau chiar oprirea proliferării și acțiunii microorganismelor și permite conservarea hranei pentru un timp destul de îndelungat. Răcirea – scăderea temperaturii ambiante la 3 - 8 grade Celsius – permite conservarea pentru patru, până la 10 zile; spre deosebire de congelare (între 0 și -4 grade Celsius), care permite o păstrare mai lungă (între trei și 12 luni), și de congelarea la temperaturi joase, de sub -20 de grade Celsius, care permite păstrarea pentru timp de mai mulți ani. Aceste tehnici necesită fie un frigider/congelator (fiind astfel nevoie de energie electrică), fie un mediu natural la care temperatura coboară la aceste valori (de exemplu, iarna la munte sau în regiunea arctică).
- Mai există și tehnici **chimice** de conservare – cu alcool sau sare (tratarea cu sare sau murarea), afumarea, conservarea acidă (în oțet), în ulei, zahăr, grăsimi etc.

Pentru a vă face propriile conserve, trebuie să vă echipați cu borcane, capace, cisterne și containere din plastic sau metal. Un dispozitiv de vidare ar putea fi de asemenea util. Exersați prepararea conservelor și nu mâncați niciodată o conservă dacă miroase urât sau provine dintr-un recipient care arată umflat, pentru a evita botulismul și intoxicațiile alimentare.

La prima vedere, pregătirea și depozitarea hranei pentru mai multe luni sau chiar ani, pentru dvs. și familia dvs., și cei care vi se vor alătura, sau chiar pentru a hrăni refugiați, pare un efort colosal. Dar dacă începeți să faceți câte puțin de fiecare dată, nu este atât de dificil sau împovărător. Luând în considerare că prețurile hranei vor crește considerabil în anii ce vor veni, veți avea o sursă semnificativă de economii. Am alcătuit o listă de produse de cumpărat de pe internet, pentru a fi trimise direct la BAS-ul meu, și pe care o voi trimite în ultimul moment. Această listă conține tot felul de produse perisabile care nu se pot depozita pentru un timp îndelungat (banane, lapte pasteurizat, fructe proaspete și legume). În ziua în care vom intra în alertă maximă, comanda va fi trimisă și, cu un pic de noroc, va fi una dintre ultimele de îndeplinit, și de încheiat cu centrul de sortare alimente. Dacă nu sosește însă, atunci voi ști că situația este foarte gravă.

VÂNĂTOAREA, PESCUITUL, CULTIVAREA LEGUMELOR ȘI CREȘTEREA ANIMALELOR

Chiar dacă stocul dvs. de alimente vă va sluji în vremuri dificile, mai devreme sau mai târziu, se va epuiza. Așa că este necesar să știți cum să vânați, să pescuiți și să cultivați hrană sănătoasă, proaspătă, pentru a beneficia de autonomie maximă. În Uniunea Sovietică, 10% din terenul agricol alocat grădinilor individuale genera 90% din producția agricolă destinată consumului casnic. Aceste grădini, aproape în majoritate cultivate conform cu tehnicile de permacultură, au salvat viețile a milioane de ruși atunci când Uniunea Sovietică s-a prăbușit. Însă doar un număr dat de persoane pot trăi de pe urma unei bucăți de pământ. Trebuie să fie un echilibru între pământ și locuitorii săi. Un dezechilibru duce totdeauna la catastrofă. Fiți foarte atenți la numărul de persoane pe care le acceptați în BAS-ul dvs. și la numărul de oameni ce trăiesc în comunitățile învecinate. Nu permiteți dezvoltarea unui dezechilibru.

Un mod de îndeplinire parțială a nevoilor nutritive este vânătoarea. Ar trebui să vă antrenați de pe acum, mai întâi prin obținerea unui permis de vânătoare de la autoritățile

corespunzătoare. Ar trebui de asemenea să începeți să învățați cum să vânați, cu diferite arme de vânătoare (puști, arcuri, arbaletă etc.) și cum să preparați prada prinsă. (Subiectul armelor va fi tratat în capitolul despre apărare.) În orice caz, va trebui să adoptați tipicul și modalitățile din regiunea dvs. și să înțelegeți tehnicile de vânătoare cele mai potrivite pentru fiecare specie.

Dacă locuiți aproape de mare sau de un râu, pescuitul poate fi o excelentă sursă de hrană, peștele conținând cele mai bune proteine animale și cele mai bune surse de omega-3, -6 și uleiuri. În ce privește pescuitul, asigurați-vă cu permisele necesare și uneltele corespunzătoare pentru tipul de pescuit pe care o să-l practicați. Un alt mod de a avea pește din abundență este să vă faceți propria crescătorie de pești. Un iaz de 100 de metri pătrați și de 0,9 metri adâncime este ușor de făcut. Trebuie să alegeți cu grijă plantele acvatice cele mai potrivite pentru peștii pe care intenționați să-i creșteți. Există multe tipuri de plante acvatice potrivite pentru iazul descris mai sus. De exemplu, hiacint de apă, albastrele acvatice, sau iriși de apă, care sunt potrivite pentru iazuri puțin adânci. Pentru iazuri mai adânci, puteți alege Pontederia, Sagittaria latifolia, sau nuferi. Echipați-vă cu uneltele necesare pentru pescuit speciile care trăiesc în regiunea dvs. (nailon de pescuit, năvoade etc.)

Principala dvs. sursă de hrană sănătoasă, variată și echilibrată, va fi cu siguranță grădina de legume. În primul rând, trebuie să hotărâți ce suprafață aveți nevoie și de ce suprafață dispuneți. Avantajul unui BAS într-o zonă rurală este evident: mai mult spațiu, mai mult teren cultivabil, un mai bun acces la apă. În oraș, veți avea foarte puțin spațiu pe balcon sau pe terasă pentru a dezvolta o suprafață suficient de mare de cultivat. Odată ce ați hotărât care să fie suprafața minimă de cultivat, puteți folosi suprafața rămasă pentru creșterea animalelor sau pășunat. Trebuie să știți că animalele au nevoie de mai mult teren pentru a produce aceeași cantitatea de hrană ce o puteți obține de pe acel teren. Trebuie să asigurați cel puțin 167 de metri pătrați de grădină de legume per adult, cu permacultură (ar fi chiar preferabilă o suprafață de 304 metri pătrați per persoană). Permacultura oferă producție maximă posibilă, este eficientă împotriva dăunătorilor și nu deteriorează solul. Este util să lăsați liberă o suprafață de câțiva metri pătrați per persoană, pentru a roti culturile de la un an la

altul. Nu ezitați să rezervați o parte a grădinii dvs. pentru flori, care vor atrage insecte bune și albinele (utile pentru polenizare). Pentru o familie, ar fi ideală o suprafață de 3.048 de metri pătrați; o astfel de suprafață mare v-ar permite să creșteți tot felul de lucruri, tot anul, și să obțineți și un surplus pe care-l puteți conserva sau vinde. Cultivați diverse varietăți de fructe, cereale, legume și ierburi aromate. În acest mod, vă veți asigura împotriva oricărei boli de plante care ar putea ataca o anumită plantă, și astfel să distrugă o recoltă întreagă (dacă ar fi monocultură de exemplu, n.n.): chiar și în cel mai rău caz, doar o mică parte din grădina dvs. ar fi afectată. Cultivați specii care germinează primăvara devreme și altele care germinează toamna târziu; astfel veți avea ceva proaspăt de mâncat tot timpul. În același spirit, informați-vă despre ce anume crește în fiecare etapă a anului pentru a ști când să semănați și când să culegeți fiecare rădăcină și legumă.

Cumpărați stocuri de semințe și păstrați de trei ori mai multe decât vă așteptați să folosiți. Astfel, veți avea un mic depozit la îndemână, și nu veți rămâne cu mâna goală dacă trebuie să refaceți o cultură care nu a răsărit. Pentru o mai mare autonomie, recuperați semințele de la plantele vii și asigurați-vă că semințele pe care le cumpărați sunt organice (și nu alterate genetic sau hibridi, deoarece acestea sunt modificate pentru a nu răsări de mai multe ori, decât o singură dată). Depozitați semințele într-un loc uscat, întunecos, în containere de metal, ferite de rozătoare. Țineți minte să cultivați alimentele care vă plac, dar în cantități moderate! Ca adjuvant la grădina dvs., dacă locuiți în oraș, puteți de asemenea să creșteți legume și mici pomi fructiferi în ghivece și căzi mari. Aceasta poate fi foarte util dacă doriți să aveți câteva portocale sau lămâi, în regiuni unde acești pomi ar suferi de îngheț în mod obișnuit. O seră poate ajuta de asemenea la creșterea unor fructe care ar avea nevoie în mod normal de o climă mai caldă. O seră de 100 de metri pătrați poate fi un bun început. Dacă aveți zone umede pe terenul dvs., puteți planta orez sălbatic, care atrag păsări migratoare, ce se pot adăuga la meniul dvs.

Pentru a îmbunătăți productivitatea grădinii dvs. de legume, puteți folosi fertilizatori naturali sau organici. Fertilizatorii organici sunt materii vegetale (compost sau alte deșeuri vegetale). Se pot

folosi plante cultivate sau se pot prepara în acest scop (cum sunt fertilizatorii de urzică²² sau algele) sau gunoiul de grajd (format mai ales din așternutul vegetal al animalelor sau din excreții vegetale, semi-digerate).

Pentru a semăna, cultiva, menține, proteja și în final, culege fructele muncii dvs. în grădină, aveți nevoie de unelte bune. Cumpărați toate uneltele necesare în magazine de specialitate, și doar de cea mai bună calitate: țineți minte că va trebui să le folosiți timp îndelungat, și nu veți avea cu ușurință pe cineva să le repare sau un loc unde să mergeți să cumpărați altele. Evitați toate uneltele care necesită benzină, electricitate, sau tehnologii moderne. Gândiți-vă ca și cum ați trăi în secolul al XIX-lea, sau chiar în Evul Mediu. Ceea ce a funcționat bine cândva va funcționa și în viitor: semănătoare, seceri, cosoare, fierăstraie, roabe, mori manuale etc. De asemenea, țineți minte să luați piese de schimb pentru uneltele dvs. (mânere, capuri de topor etc.)

Protejați-vă culturile de dăunători, care dacă acum sunt deranjați, vor deveni inamici mortali în atunci când supraviețuirea dvs. depinde de producția agricolă. O spun cu tot respectul față de vegetarieni, dar pentru a beneficia de cereale și legume, șobolanii și insectele dăunătoare trebuie distruse fără milă; această misiune-genocid necesită o atenție constantă. Ar fi o bună idee să creșteți pisici sau câini specializați în vânătorearea rozătoarelor. Pregătiți capcane pentru șoareci, șobolani și cârțițe. Cumpărați materialele necesare pentru producerea de garduri de sârmă și garduri de pari pentru protejarea culturilor împotriva animalelor mai mari (mistreți, căprioare) și mai mici (iepuri, veverițe). De asemenea, protejați-vă animalele (păsări, iepuri etc.) de vulpi și de lupi.

A avea o pisică în BAS, care să vâneze șoareci este o bună idee, cât și un câine de pază. Dar și mai importantă este lupta împotriva insectelor. Cea mai bună soluție, într-o lume fără pesticide, este soluția organică, cu ajutorul altor insecte sau al plantelor. Gândacii se hrănesc cu afide, nematodele infectează și omoară melcii și gărgărițele etc. Pentru a proteja pomii fructiferi, instalați folii

²² *Fertilizatorul de Urzică* este un îngrășământ organic pentru plante sau pentru sol, care se face din urzici tinere și apă (de ploaie, în mod ideal). (http://www.gardeningdata.co.uk/soil/nettle_manure.php)

pentru păsări, hârtie reflectorizantă sau benzi Mylar²³; sau agățați CD-uri vechi de crengi, cu nailon de pescuit, sau instalați plase împotriva păsărilor. În interiorul casei, alegeți plante care să vă confere confort vizual, dar mai ales, plante care purifică aerul.

Dacă aveți spațiu rămas după instalarea și protejarea grădinii dvs., creșterea animalelor vă poate ajuta să vă asigurați necesarul de proteine animale, sub formă de carne, ouă sau lapte. Unele animale sunt utile pentru puterea lor (boii, măgarii etc.) sau pentru călărie (cai etc.) La fel ca și cu orice altceva, improvizațiile nu prea funcționează. Trebuie să cunoașteți fiecare rasă și toate caracteristicile animalelor pe care vreți să le creșteți: mâncarea potrivită, ritmurile și ciclurile lor naturale de viață, care trebuie să le fie asigurate; și dacă este necesar, condițiile în care pot fi consumate produsele lor. Majoritatea animalelor sunt în prezent super-specializate și selectate pentru o maximă eficiență în producerea de carne și lapte. Din nefericire, aceste animale *Frankenstein* sunt uneori incapabile să se reproducă, sau le lipsesc instinctele de bază (de cuibărit etc.) Acestea nu sunt nici sănătoase nutritiv, nici capabile să trăiască singure. Dacă vreți să creșteți animale pentru ouă, lapte, lână sau carne, sau pentru arat, trebuie să selectați animale sănătoase, adaptate la climatul și tipul de sol din regiunea dvs. Ideal vorbind, ar trebui să alegeți rase locale, cu o bună diversitatea genetică, și care nu necesită prezența constantă a unui veterinar. Așa că alegeți cu atenție: găinile care se mișcă liber sunt mai capabile să producă ouă (mai curând decât cele din hale), să se reproducă și au carnea mai bună pentru consum; iepurii sănătoși, cu un patrimoniu genetic variat; purceii, oile, caprele, vacile, care să poată zburda și să se bucure în libertate, au carnea de bună calitate, la fel și laptele, lâna etc. Căutarea acestor animale vă poate da șansa de a întâlni mulți fermieri în regiunea dvs., și să stabiliți contacte care vă vor fi utile mai târziu. Când cumpărați animale, fiți atenți la următoarele: trebuie să aveți toate autorizațiile necesare și să urmați toate regulamentele de sănătate și altele. Fiți atenți să întrebați vânzătorii despre sănătatea animalelor, vârstă, rasă și capacitate de reproducere

²³ *Benzile Mylar* reflectă lumina soarelui și creează un sunet specific atunci când bate vântul, ceea ce alungă păsările dăunătoare. (n.n.)

(dacă sunt castrate etc.). Consultați un veterinar sau un expert, mai ales la început. Dar depinde de dvs. ce alegeți: bivoli, bizoni, vaci, porci, capre, oi, păsări de curte, iepuri, emu, struți, găște, curcani, lame, alpaca, asini, măgari, cai... În sfârșit, învățați să țineți aceste animale pe terenul dvs.: construiți ziduri, garduri sau bariere. Creșterea animalelor nu este o joacă. Deși rezultatele pot fi excelente (ouă proaspete dimineața etc.), munca zilnică necesară poate fi semnificativă. O vacă necesită mai multă muncă decât un porc, care necesită mai multă muncă decât o oaie sau o găină. În orice caz, învățați să îngrijiți animalele și să le tratați la fel de bine cum ați face cu un om (bine; nu chiar...) în toate privințele, inclusiv când trebuie să le sacrificați pentru mâncare sau să le curmați suferințele în caz de boală sau de accident.

Revin la ideea că învățarea se face prin practică, care dezvoltă priceperea. Începeți prin a gândi în termeni mai mici: câțiva metri pătrați de grădină, câteva bibilici sau câțiva iepuri. După o vreme, lărgiți-vă terenul, plantați mai mult, dezvoltați-vă propria tehnică, încercați să creșteți o oaie sau un ponei... Gradat, veți deveni tot mai experimentat și mai auto-suficient. Chiar dacă sunteți bogat și cineva vă lucrează ferma, învățați să faceți totul chiar dvs. Managerul dvs. nu va fi acolo mereu, și este mai bine să exersați înainte de a face o greșală cu consecințe teribile.

În general, inspirați-vă din natură și din legile sale. Agricultura practică nu se poate limita la o tehnică sau scopuri de producție. Trebuie privit întregul mediu în care se înscrie, având un real simț ecologic: gestionarea apei, reîmpăduriri, prevenirea eroziunii, întreținerea humusului și solului fertil; respectarea și conservarea biodiversității etc. Agricultura practică în BAS-ul dvs. va deveni astfel o forță regenerantă pentru sol, și producția dvs. locală va fi sănătoasă și hrănitoare.

Sunteți pregătit să deveniți fermier?!

CREATĂ ÎN ANUL 2008, ASOCIAȚIA „FRANCILIERE” ARE CA ȚEL APĂRAREA MOȘTENIRII ȘI CULTURII FRANCEZE

Stabilită în regiunea Burgundy, proiectele sale urmăresc obiectivul dublu de conservare și transmitere a valorilor care sunt în inima civilizației europene și a oamenilor care le-au făurit de-a lungul timpului. Fundația declară că „participă la salvarea, apărarea și promovarea permanenței mediului și a moștenirii comune a oamenilor din Europa”. Urmărește acest țel, respectând echilibrele naturale și cu o grijă constantă pentru cultivarea fraternității între membri săi. Una dintre chemările sale este de a promova și susține crearea de locuri de întâlnire și de interacțiune între oameni. Cei șapte fondatori ai săi au renovat un spațiu rural abandonat, pe care l-au denumit „*La Francilierre*”. Acest spațiu, organizat ca o comunitate, este complet similar cu o BAS. Este un loc care acceptă rezidenți permanenți, dar vocația sa este de a accepta și turiștii care își permit să se auto-finanțeze. Întâmpină pe tot parcursul anului indivizi și familii, într-o atmosferă caldă și veselă. Sunt oferite șederi temporare și tematice, în cadrul activităților culturale ale asociației. Conform cu spusele membrilor săi, asociația apără „o anumită idee de Franță” care „sub efectul combinat al imigrării, al declinului demografic și al ideologiei la modă ce predică încrucișarea rasială universală, riscă să piardă în Franța tot ceea ce este francez, în timp scurt”. Practic, este o gospodărie cu dormitoare, sufragerii, o bucătărie și toalete, echipată pentru a primi un mare număr de oameni. O grădină mare și un teren sunt deja folosite pentru a cultiva cereale și legume, mulțumită tehnicilor inspirate de permacultură (și echipate cu adăposturi pentru arici) și agricultură tradițională. O rezervă de hrană, rodul surplusului de producție în zonă, este depozitată în borcane, la temperatură constantă.

*„Începutul igienei este de a detesta bacteriile
celuilalt!”*

Réjean Ducharme, artist

Wild to mild

(1973)

*„Un bun medic este un vindecător care a învățat și
medicină.”*

Maurice Druon, scriitor

(1918-2009)

„Un medic ne ajută să murim mai târziu.”

Plutarch, filosof

(40-125)

*„Atât timp cât oamenii mor, dar vor să trăiască,
medicul va fi ridiculizat – și bine plătit.”*

Jean de la Bruyere, filosof

(1645-1696)

PUNCTUL 3

IGIENA ȘI SĂNĂTATEA

După ce am vorbit despre importanța hranei și a apei, și astfel am studiat cele două nevoi esențiale pentru supraviețuirea omului, trebuie să studiem acum tema apărării vieții omului. Al treilea principiu fundamental al unei BAS este menținerea igienei și sănătății.

Aici ne izbir de un obstacol major al civilizației. Deși se poate stabili cu ușurință o agricultură de subzistență, independent de știința și tehnologia moderne (cu o sursă de apă, muncă și unelte și tehnici simple), medicina este altceva. Probabil că în acest domeniu viața noastră s-a schimbat cel mai mult în ultimii 150 de

ani. Am ajuns de la o lume periculoasă, cu o mortalitate ridicată – cu o speranță de viață scurtă, suferință fizică, sisteme medicale incerte, improvizate, incapabile de diagnoză și de tratarea bolilor – la o lume în care totul poate fi tratat, cu excepția unor boli rare, sau a celor cauzate de comportamentul uman (cancerul cauzat de tutun, diabetul cauzat de nutriția proastă etc.) sau de mediu (poluarea carcinogenă etc.) Încă nu am dobândit nemurirea... dar abilitatea medicinei moderne de a prelungi și îmbunătăți viața oamenilor, chiar și în țări foarte sărace, este într-adevăr uimitoare!

Dacă economia se prăbușește, ne vom confrunta cu o rapidă – și probabil permanentă – dispariție a îngrijirii moderne a sănătății. Chiar dacă va fi un medic prin preajmă, ce se va petrece dacă tratamentul nu poate fi aplicat, pentru că fabricile de medicamente s-au închis, sau pentru că ingredientele necesare pentru producerea medicamentelor nu sunt accesibile? În cazurile grave de tulburări sociale, spitalele și medicii sunt adesea supra-solicitați, dacă nu chiar distruși sau omorâți de gloate, care nu înțeleg implicațiile acțiunilor lor, sau faptul că tratamentul medical nu poate fi oferit oricui, nediscriminativ. În perioadele de tulburare din Rwanda, Congo și Cambodgia, și într-o mai mică măsură în Uganda, Togo, și El Salvador, spitalele au fost devastate și incendiate; adesea pacienții și medicii care au încercat să le protejeze au fost executați de miliții sau de gloata mâniașă. Aceasta nu înseamnă că astfel de comportamente aberante s-ar putea petrece în Vest, unde rolul medicinei moderne este pus în mod tradițional la mare cinste. Dar cine poate fi sigur? Pe scurt, trebuie să faceți tot ce puteți pentru a rămâne sănătoși și în afara spitalului.

Ce sfat bun, desigur, dar nu totdeauna realist. Ori noi trebuie să fim realiști; așa că să începem cu începutul.

Pentru a evita boala, sănătatea precară sau rănirea, nu trebuie niciodată să ne îmbolnăvim, să ne accidentăm sau să avem nevoie de îngrijire medicală. Sună evident, dar este o logică simplă. În primul rând, trebuie să preveniți apariția problemelor medicale atât cât se poate. Apoi, dacă apare o problemă, în pofida precauțiilor noastre, ea trebuie tratată cu eficiență. Trebuie acordată prioritate tratării celor mai comune probleme (statistic vorbind), fără a fi neglijate

cele mai puțin comune și cele mai dificile. În sfârșit, trebuie să fim realiști și onești: există o mulțime de leziuni și boli care nu se pot trata fără ajutorul unui medic, într-o sală de operații, și cu medicație modernă. Fără acestea, trebuie să ne pregătim pentru ce-i mai grav: o moarte lentă, suferință teribilă. Cu atât mai mult trebuie să practicăm prevenția zilnică.

Cum se face aceasta?

Nefiind capabil să urmez studii medicale la vârsta mea și să devin un îngrijitor calificat, medic sau chirurg, am decis să discut pe larg cu niște prieteni și cunoscuți: personalul de la serviciul de urgențe, chirurghi, anesteziști și medici de la Crucea Roșie. Mai mult, am studiat lucrări de medicină militară și rurală. Două lucrări în particular au devenit indispensabile pentru mine:

- „*Unde nu sunt Medici*”, de David Werner, publicată în anul 1977; în care Werner descrie metode de tratament din satele Lumii a Treia. Cartea este extrem de cuprinzătoare, și acoperă perfect preocupările noastre. Această carte și companionul ei, „*Unde nu sunt Dentiști*”, se pot descărca gratis la adresa www.piero.com (în lb. engleză, n.n.)
- „*68W Advanced Field Craft: Combat Medic Skills*” este un manual de medicină de război al Armatei Americane, care a dobândit o reputație deosebită, pentru capacitatea de a salva viețile soldaților. Acest manual, bine-ilustrat, explică cum să tratăm răni diverse, de la fracturi la răni de glonț, arsuri, otrăvire cu chimicale, și efectele radiațiilor. Este o minunată carte de referință pentru acasă.

Toți medicii pe care i-am intervievat și toate lucrările pe care le-am citit (vezi lista bibliografică) sunt de acord că prevenirea este cel mai bun mod de a evita problemele, și că dacă apare o problemă, trebuie imediat să fie consultat un medic, și că dacă nu există medic sau medicină, trebuie să încercăm niște tehnici simple și să sperăm că totul va fi bine. Ceea ce scriu în acest capitol este un rezumat al acestor interviuri și studii. Vă va oferi un punct de plecare în dezvoltarea unui sistem de urmărit. Veți înțelege rapid că trebuie să investigați pe cont propriu fiecare element, citind cărți, urmând cursuri și discutând cu medicul dvs.

(punând o mulțime de întrebări). Nu încercați niciodată să oferiți îngrijiri medicale sau chirurgicale acasă, ca autodidact sau în mod autonom. Nu improvizați în ce privește medicina. Există un bun motiv pentru care studenții la medicină petrec ani lungi de studiu și practică. Pe cât posibil, în cazul unei probleme sanitare sau medicale, consultați specialiștii.

Având aceste avertismente în minte, să ne punem măștile și mănușile de chirurgi, să ne luăm bisturiile și să începem să operăm.

IGIENA DE BAZĂ

Igiena se referă la toate comportamentele desemnate să ne păstreze o bună sănătate. Trebuie să știți să faceți distincția între microbii buni și cei patogeni sau care pot deveni patogeni în anumite circumstanțe (pe care o bună igienă le previne sau le atenuează). Igiena urmărește să controleze factorii de mediu, care ar putea contribui la slăbirea sănătății, cum sunt poluarea, dar și alți numeroși factori intrinsec legați de stilul de viață. Îngrijirea trupului, activitatea fizică, alimentația, munca și dependențele au un impact universal asupra sănătății individului.

Să începem cu stilul de viață.

Cei patru factori care ne prelungesc viața considerabil și o fac mult mai plăcută sunt următorii:

- Abținerea de la tutun. Renunțarea trebuie să fie rapidă... în cazul unei crize economice, dispariția fabricilor de țigări vă va ajuta să renunțați la acest obicei.
- Moderație în consumul de alcool. (Haideți să definim „moderația” ca fiind consumul unui pahar de vin la masa principală.)
- Consumul zilnic mai ales de fructe și legume, mai curând decât grăsimi și zahăr. Trebuie să cultivați suficiente legume și să aveți suficienți pomi fructiferi. Grăsimile vor fi relativ rare în dieta dvs. post-colaps, și deși zaharurile latente conținute în cereale și cartofi sunt relativ binevenite, zahărul rafinat va fi aproape absent.
- Exercițiu fizic zilnic. Ar fi și greu de evitat acest lucru în BAS-ul dvs.!

Evitați poluarea acută sau cronică, fie ea biologică sau chimică, sub formă de zgomet sau lumină (acești factori se adaugă sau își multiplică efectele între ei), care sunt de asemenea o sursă semnificativă de boală. Încercați să evitați aceste probleme. Prevenirea este cel mai bun medicament. O bună sănătate, o bună nutriție și un fizic apt, echilibrat și rezistent vor fi cea mai bună protecție a dvs.:

- Începeți prin a consuma alimente naturale – evitați carnea produsă industrial, consumați legume de sezon și cumpărați-vă alimentele de la piață pe cât posibil, cu atât mai mult că sunt mai ieftine. Renunțați la gustări la pachet (*snacks*) și mâncarea proastă (*junk food*). Cumpărați porții mai mici. Toate acestea vor necesita disciplină, dar vor fi o investiție excelentă.
- Practicați un sport de rezistență, cât și unul care este rapid și intens. Plimbați-vă sau practicați cel puțin o jumătate de oră de activitate în fiecare zi. Slăbiți din greutatea în exces, dar căutați să mențineți între 2 și 4 kg în plus, deoarece grăsimea suplimentară a trupului va fi o rezervă binevenită în caz de criză.
- Atunci când veți locui în BAS-ul dvs., condiția dvs. fizică va fi un dat foarte util pentru ce veți avea de făcut (să tăiați lemne, să cărați apă etc.) Dacă sunteți deja în formă, veți avea un lucru mai puțin pentru care să vă îngrijorați.

Să ne referim în continuare la spălat și curățenie în general. Spălarea se referă la îndepărtarea materiilor nedorite, organice (grase), sau minerale (praf sau tartru), care pot conține microorganisme. Dezinfecția permite îndepărtarea directă a anumitor microorganisme. Spălarea cu detergent constă în îndepărtarea substanțelor străine nedorite ce aderă la un produs sau țesut viu, prin dizolvarea acestora. Spălarea implică în general patru lucruri: acțiune mecanică (presiunea apei, frecarea), acțiunea chimică (dizolvarea anumitor materiale, inclusiv a grăsimilor), temperatura apei, care ajută la îndepărtarea contaminanților, și în final, durata acțiunii detergentului. Practicile igienice bune referitoare la materialele folosite în industria alimentară și procedurile de curățare aplicate după prepararea fiecărui produs permit producerea hranei sănătoase, și astfel o mai

lungă conservare a acesteia. Metoda și produsul utilizate depind de natura substanțelor nedorite și de fragilitatea obiectului de curățat. Pentru igiena trupului, săpunul și apa caldă la o presiune ușoară sunt suficiente, dar în cazul echipamentelor sunt necesare metode mai agresive. Curățarea și spălarea cu detergenți au un efect doar temporar, desigur, și trebuie repetate în mod regulat. De aceea, trebuie să fim atenți să ne spălăm pe mâini cu săpun și să le uscăm înainte de a găti, a atinge alimente sau o rană, sau să îndeplinim orice altă sarcină ce implică un risc de infectare sau contaminare. Trebuie de asemenea să ne spălăm bine mâinile după utilizarea toaletei, atingerea animalelor sau a pământului, venirea în contact cu excremente, chimicale sau produse toxice, sau după ce ne jucăm cu copii. Trebuie să fiți atenți să stocați mult săpun în BAS-ul dvs.

Iată un exemplu tipic ce ilustrează necesitatea curățeniei. Un copil are viermișori și se scarpină în zona afectată. Deoarece nu-și spală mâinile, degetele și unghiile sunt pline de sute de mici ouțe de viermișori, invizibile ochiului. Dacă atinge alimente, atinge cu mâna gura cuiva, sau se joacă cu alți copii, poate astfel să contamineze alte persoane. Dacă nu vi se pare prea grav, gândiți-vă la cazul unei bacterii sau al unui virus letal.

Trebuie să puteți fi capabili să dezinfecțați și să sterilizați. Dezinfectarea constă în omorârea, îndepărtarea sau dezactivarea microorganismelor (paraziți și bacterii) sau a virusurilor. Atunci când dezinfectarea se referă la țesut viu, se numește antiseptică; când implică materiale medicale, se numește decontaminare. Efectele antisepticelor și dezinfectantelor sunt limitate ca durată. Sterilizarea constă în eliminarea tuturor microorganismelor dintr-un material, și condiționarea materialului pentru a menține această stare de sterilitate. Principalele metode folosite pentru dezinfectare și sterilizare sunt chimicalele, temperatura înaltă, și presiunea (pasteurizare, autoclavare), și în sfârșit, expunerea la radiații. Dacă sunteți medic sau aveți un medic în BAS-ul dvs., ar fi util să pregătiți materialele necesare pentru sterilizarea instrumentelor medicale – de regulă, o mică autoclavă – și un dispozitiv de împachetare în vid, pentru a le păstra sterile până la o viitoare utilizare. Alternativ, apa fiartă și săpunul acoperă majoritatea necesităților.

Trebuie să adoptăm practici igienice și să facem din ele un obicei. Aceasta nu înseamnă să devenim obsedați sau să menținem nivelul de igienă al unei săli de operații! Înseamnă doar să evităm contaminarea cu bacterii sau virusuri. Nu vă îngrijorați: în activitatea dvs. agricolă, contactul cu animalele, viața în aer liber, veți avea destule ocazii să vă imunizați. Țineți minte că munca și sănătatea bună sunt indispensabile pentru familia dvs. și pentru buna funcționare a BAS-ului, și cu cât sunteți mai puțin bolnavi sau slăbiți, cu atât se va simți mai bine toată lumea. O bună igienă personală este importantă nu doar pentru sănătate, dar și pentru starea dvs. de spirit. Păstrarea unei ținute și stări de curățenie civilizate este importantă. Fiți curați: spălați-vă părul și mâinile, curățați-vă unghiile, radeți-vă. Dacă sunteți curați, va fi ușor să câștigați respectul celorlalți. Diferența dintre o persoană disciplinată, cu respect de sine sau ordonată, și o gașcă de refugiați plini de păduchi, sare în ochii oricărui observator.

Trebuie să fiți atenți să nu lăsați niciodată animalele, care ar fi putut să fie în contact cu surse de bacterii sau virusuri, să intre în încăperile casei, să lingă copiii, sau să urce în paturi. Dacă se petrece așa ceva, spălați persoanele și curățați obiectele atinse de ele. Prin animale, se înțeleg toate animalele, inclusiv cele de companie: pisici, câini etc. Mențineți animalele curate și sănătoase, fie că sunt animale domestice, fie de companie. Consultați un veterinar pentru a verifica dacă au paraziți, și învățați cum să le verificați dvs. înșivă. Excrementele erbivorelor sănătoase (dar nu a pisicilor, câinilor sau porcilor!) pot fi adăugate la compost și folosite ca fertilizatori. Trebuie să vă asigurați că nimeni, mai ales copiii, nu își fac treburile pe ogor sau în jurul casei. Toată lumea trebuie să folosească toaletele sau latrinele. Așternuturile, hainele și lenjeria trebuie puse la soare regulat, la fel cum se face în țările mediteraneene, deoarece ultravioletele au o mare putere de sterilizare a numeroși microbi. Verificați regulat așternuturile, în special dacă aveți mâncărimi, pentru purici, căpușe etc. Mențineți-vă părul curat și unghiile scurte, și tratați-vă în cazul oricărui simptom apărut, cât mai repede posibil. În caz de păduchi, căpușe, acarieni sau purici, spălați neapărat cearșafurile și toată lenjeria de pat cu apă fierbinte. Tampoanele sau alte obiecte folosite pentru absorbirea sângelui, și care nu pot fi spălate, trebuie

arse sau îngropate adânc și departe de grădină sau de terenurile pentru pășunat. Fiți atenți să nu scuipați pe pământ, să nu urinați sau defecați oriunde altundeva decât în toaletă sau latrină, și să vă spălați mâinile înainte de fiecare masă, după fiecare vizită la toaletă, dacă atingeți vreun animal sau un obiect care ar fi putut fi expus la contaminare cu bacterii sau viruși. În caz de boală, chiar și una minoră, separați persoana bolnavă de persoanele sănătoase. Curățați adesea camerele: podeaua, pereții, și pe sub mobile. Umpleți găurile ce ar putea adăposti insecte, gândaci, și alte animale (fără să mai menționăm șopârle, șerpi, scorpionii și alte vietăți care preferă vremea caldă). Țineți lucrurile în ordine, ca să găsiți mai ușor ce aveți nevoie. Lăsați încălțăminte afară, la intrarea în casă. Luați în considerare purtarea de încălțăminte de interior în casă.

Iată un exemplu care ilustrează importanța unui comportament curat: să zicem că un om bolnav de dizenterie nu se poate abține și defechează în spatele hambarului. Fără să fie văzut, acoperă fapta cu un pic de pământ, și merge la treburile lui. Un purcel trece pe acolo și își bagă râțul peste tot. Acest purcel are urme de fecale pe râț mai târziu când se joacă copiii cu el. Apoi, unul dintre copiii plânge de foame. Mama lui ia copilul pe genunchi și îi dă din mâncarea pe care o prepară, apoi se întoarce în bucătărie. Sărmana femeie nu realizează că mâinile ei au atins copilul și acum, atingând mâncarea, ea riscă să contamineze întreaga familie. În ziua următoare, toată lumea se trezește cu dureri de stomac și nevoia de a fugi la latrine! Unii ar putea zâmbi la auzul unei astfel de povești, doar că dizenteria ucide 100.000 de oameni pe an, în întreaga lume.

Igiena este de mare importanță pentru apă și pentru hrană.

Am descris deja cum se purifică apa. Este la fel de important să avem apă pură și pentru spălarea alimentelor. Trebuie să fim vigilenți față de infecțiile cu bacterii sau virusuri. Evitați orice aliment care este stricat sau inapt pentru consum; consumarea lui ar putea rezulta în intoxicație alimentară. De asemenea, feriți-vă de hrana gătită care stă pe masă mai multe ore. Urmăriți să mâncați hrană proaspăt preparată, mai ales dacă sunteți bolnav.

Persoanele cu tuberculoză, răceală, usturimi în gât, și alte boli contagioase, trebuie să mănânce separat de ceilalți; farfuriile lor, paharele și tacâmurile trebuie spălate cu grijă, mai ales după utilizare.

Trebuie să vă spălați totdeauna, cu grijă, mâinile înainte de a găti, și să spălați bucătăria. Cel mai important punct este să evitați orice contact între fecalele animale sau umane cu hrana pe care o consumați. Când umblați cu animale sacrificate, fiți atenți la măruntaie, mai ales la intestine, pentru a nu contamina restul cărnii. Spălați fructele și legumele cu apă înainte să le curățați de coajă, pentru a îndepărta paraziții, microorganismele, viermii și excrementele de animale. Nu permiteți ca fructele sau legumele să se atingă de cojile de ouă, care nu sunt în lăzile pentru ouă. Gătitul trebuie să fie făcut astfel încât să fie distruse orice bacterii sau virusuri. Carnea și peștele trebuie gătit complet; legumele și fructele coapte la abur, gătite, fierte timp de 20-30 de minute nu prezintă de regulă niciun pericol de bacterii sau virusuri. Pentru a conserva hrana, protejați-o cu capace, în cutii de conserve, cu folie transparentă sau de aluminiu. Nu le păstrați la mai mult de 10°C; deoarece peste această temperatură se accelerează dezvoltarea bacteriilor. Dacă nu aveți frigider, gândiți-vă să instalați o cameră frigorifică în pivniță. În orice caz, nu puneți alimente sensibile (carne, pește) în contact cu alimente care le-ar putea contamina (fructe sau legume cu coajă). Decongelați alimentele în frigider (și nu în aer liber), pentru a evita dezvoltarea germenilor. Ustensilele, borcanele și cutiile de conserve trebuie sterilizate cu apă fiartă după utilizare. După gătit, curățați locul respectiv, ustensilele, farfuriile, podeaua, și spălați-vă mâinile, mai ales dacă ați umblat cu produse animale crude.

În final, trebuie să gestionați gunoiul cum se cuvine. Nu folosiți la gunoi recipiente pe care plănuți să le refolosiți pentru alimente. Iată și niște vești bune: deoarece veți recicla o mare parte din tot ce veți utiliza – deșeurile organice pentru compost, lemn și hârtie pentru încălzit, metal pentru retopit etc. – înseamnă că veți avea foarte puțin gunoi! Pregătiți saci de gunoi de diferite mărimi pentru sortarea și depozitarea plasticului și a altor materiale. Ce nu puteți vinde sau recicla puteți să incinerati sau să îngropați la distanță de

grădina de legume. Regula de aur în ce privește gunoiul este să nu permițezi niciodată să polueze terenurile sau (în special) rezervele dvs. de apă – sau pe cel ale vecinilor dvs.

TOALETELE ȘI GESTIONAREA DEȘEURILOR

Nimănui nu-i place să vorbească despre aceasta, dar deșeurile umane trebuie gestionate, atât cele proprii, cât și cele ale altora. Într-adevăr, eliminarea corespunzătoare a deșeurilor umane este un element fundamental de bună igienă. Dacă ați avut vreodată o întrerupere a furnizării de apă în casa sau apartamentul dvs., ați înțeles foarte rapid cât de importantă este funcționarea toaletelor. Cantitatea de excremente produsă de un adult normal devine în scurt timp o problemă sesizabilă. De fapt, fiecare adult produce un litru de urină și peste 0,4 kg de fecale pe zi. Multiplicați aceste cifre cu numărul de persoane ce trăiesc în BAS-ul dvs., și veți vedea că devine imediat o cantitate semnificativă, o sursă de mirosuri dezagreabile și mai ales, o sursă potențială de boală. Dacă aveți acces la o sursă de apă și o pompă, dacă ferma sau casa dvs. este echipată cu toalete moderne, dotate cu apă la toalete, considerați-vă norocoși. Dar dacă apa de la toalete nu funcționează cum trebuie, mai bine nu le mai folosiți deloc! Atunci aveți nevoie de o altă soluție. Verificați dacă canalizarea este spartă sau iese pe dinafară, să nu iasă în direcția casei dvs. Dacă canalizarea iese pe dinafară, este nevoie de reparații sanitare de urgență și ar fi probabil o idee bună să blocați accesul la canalizare.

Soluția ultimă este de a construi latrine afară sau „toaletă bio”. Partea bună este că timp de 12.000 de ani am știut cum să facem aceasta.

- Latrinele trebuie să fie de minimum 20 de metri distanță de orice locuință sau sursă de apă sau de hrană (de exemplu, de grădina de legume). Trebuie de asemenea să fie inaccesibile pentru animale – în special porci și câini. Aceasta se poate face simplu, printr-o îngrăditură.
- Verificați dacă drenajul natural de sub latrină nu curge către grădina de legume, râu sau alte surse de apă.
- Săpați o groapă cât mai adâncă posibil – o adâncime de trei metri sau mai mult este suficientă – pentru a permite acumularea unei

cantități maxime de excremente și pentru a reduce problema muștelor și a mirosurilor. Ideal ar fi să instalați o conductă de ventilație pentru miros și să o plasați la o distanță de latrină. Va acționa ca un horn și va evacua mirosurile neplăcute.

- Asigurați un nivel minim de confort în caz de ploaie, adică un acoperiș și protecție contra vântului.
- Pregătiți un sac de rumeguș, talaș sau cenușă, pentru a arunca câte o mână după fiecare utilizare a latrinei. Este necesar un metru cub de astfel de materiale, per persoană pe an.
- Asigurați-vă că aveți hârtie igienică sau ziare, și ideal ar fi și un urcior de apă pentru a vă spăla sau să curățați colacul (dacă este vreunul) sau eventualele „resturi”. Acoperiți gaura latrinei până la următoarea utilizare.
- Educați pe toată lumea, în special copiii, să folosească corect latrinele.
- Dacă latrinele se umplu prea repede, săpați altele, mai departe, înainte să se umple.
- Spălați-vă mâinile cu săpun după folosirea latrinei.

Avantajele unei latrine sunt numeroase:

- Economie de apă. Aceste toalete la care nu trageți apa scutesc risipirea a 3 – 12 litri de apă bună la fiecare folosință.
- Nu încarcă sistemul de canalizare. Sămurile nu se descompun prea ușor în apă. Bacteriile și substanțele pe care le excretăm necesită tratamente de durată pentru a deveni inofensive. Așa că tragerea apei ar îngreuna și mai mult uzinele de tratare a apei care ar mai funcționa eventual.
- Nu fac zgomot deoarece nu se trage apa. Nu apare problema înghețării țevelor în cazul toaletelor exterioare, în regiuni reci.
- Riscul de epidemie este redus. Satele din țările sărace în care se folosesc corect latrinele, nu suferă aproape niciodată de epidemii, iar locuitorii lor o duc mai bine decât cei din ghetouri, care folosesc „toaletă zburătoare” (deșeurile sunt puse în pungă de plastic și aruncate cât mai departe de cort posibil: pe un alt cort sau chiar pe strada publică. Imaginați-vă așa ceva.)

Apa ce a fost folosită pentru diferite tipuri de spălare (vase, așternuturi, haine etc.) trebuie să fie de asemenea înlăturată

corect, adică nu într-un râu care poate fi folosit pentru alte scopuri. Puteți construi sisteme de filtrare și de drenaj natural în pământ (cu ajutorul unui strat de roci, pietriș și nisip), care va filtra lent, dar eficient apa uzată.

IGIENA ORALĂ ȘI A DINȚILOR

Prăbușirea economiei va avea un avantaj: nu va trebui să mai mergeți la dentist! În afara câtorva dentiști rămași la țară, care vor avea vechi dispozitive ce pot fi acționate cu pedală, dentiștii nu vor mai putea opera deoarece echipamentul lor de înaltă tehnologie va deveni neutilizabil sau neeconomic. Vestea nu prea bună este că dacă aveți dinți slabi, o îngrijire dentară deficitară sau carii, veți suferi dureri de martir și veți duce dorul ședințelor de curățire cu dentistul dvs., de care vă veți aminti cu multă plăcere. Trebuie accentuată prevenirea, scopul fiind de a evita dezvoltarea cariilor. Acestea sunt cauzate de bacteriile din gură, care transformă zahărul în acid lactic, care în schimb, atacă smalțul dinților, demineralizându-l până ce apar cariile. Multe diferite tipuri de alimente pot cauza carii. Dacă o carie devine suficient de adâncă, atinge nervul, ceea ce este destul de dureros, și permite intrarea bacteriilor în sânge și în sistemul nervos. Aceasta poate cauza abcese foarte dureroase, uneori chiar moartea prin otrăvirea sângelui, și infecție pericardică. O carie netratată poate fi o problemă foarte gravă în cazul unei femei însărcinate. Din fericire, saliva permite revenirea acidității din gură la nivele normale. Din nefericire, apărarea naturală a nimănui nu este perfect capabilă să contracareze pe deplin efectele acestor acizi; și unii oameni sunt pur și simplu mai expuși la carii decât alții. Aceasta face prevenirea cu atât mai importantă. Cariile pot fi prevenite mai ales prin următoarele:

- **O bună igienă orală și dentală.** Perierea cu atenție a dinților de două ori pe zi (dimineața și seara) este obligatorie, de la o vârstă timpurie. Folosiți periute de dinți moi, paste de dinți și ață dentară pentru a preveni formarea de carii între dinți. O dată pe săptămână, clătiți dinții cu o soluție de tip apă de gură. Dacă nu aveți periută de dinți, folosiți o bucatică de lemn moale. Dacă nu aveți pastă de dinți, folosiți un pic de argilă

sau bicarbonat de sodiu. Dacă nu aveți ață dentară, folosiți fibre vegetale. Fiți atenți să nu vă răniți gingiile. Dacă nu aveți acces la periută de dinți, guma de mestecat fără zahăr poate fi folosită pentru a stimula salivația (care reduce aciditatea din gură), până la următoarea periere mecanică.

- **Renunțați la gustările procesate (snacks) și băuturile cu zahăr.** Acestea contribuie la dezvoltarea bacteriilor și la acidificarea gurii. Băuturile carbogazoase, siropurile, și sucurile de „fructe” sunt deosebit de rele, deoarece nu sunt doar dulci, ci și acide. Apa trebuie să fie băutura preferată, mai ales pentru copiii mici.
- **O dietă corespunzătoare.** Alegeți hrana integrală în locul celei procesate, înlocuiți zahărul alb cu zahăr nerafinat de trestie, sau cu miere, și scădeți consumul de alimente cu conținut de zahăr, cât mai mult posibil. Vestea cea bună este că dacă nu locuiți lângă o sursă de zahăr de trestie, sau de producție de sfeclă-de-zahăr, oricum nu veți consuma prea mult zahăr.
- **Mergeți regulat la dentist.** Acesta va trata cariile într-un stadiu de început. Atunci leziunile dentale vor fi menținute la minim. Cariile nu pot fi vindecate; progresul lor poate fi însă stopat prin curățirea și închiderea cavității respective. Ideal ar fi să vizitați dentistul la fiecare șase luni. O dată pe an ar fi suficient în cazul unui adult cu puține probleme cu cariile sau gingiile. Dacă tot mergeți la dentist, verificați dacă aveți o mușcătură bună. Aceasta poate adesea să afecteze alte funcții corporale.

Atunci când trăiți în BAS-ul dvs., dacă observați că aveți gingiile inflamate sau iritate, continuați să vă spălați pe dinți și să vă curățați între dinți (cu ață dentară) și să masați gingiile cu o periută de dinți sau cu degetele. Clătiți gura cu apă sărată timp de mai multe zile, și hrăniți-vă mai ales cu legume verzi și fructe. Dacă în pofida unui regim de prevenire exemplar se formează o carie și nu există vreun dentist disponibil, dublați-vă eforturile, pentru a împiedica caria să se mărească. Dar dacă totuși nu reușiți, și durerea devine insuportabilă, mai există o singură soluție: extragerea dintelui. Pentru a face aceasta, aveți nevoie de mai multe instrumente: o oglindă dentară pentru a vedea în spatele dintelui, un cârlig pentru a găsi caria, și un speculum

(un instrument de metal sau plastic folosit pentru a mări un orificiu sau canal pentru a-l putea inspecta, n.t.) și o bucățică de lemn pentru a îndepărta limba de locul respectiv. Apoi, trebuie să vă spălați pe mâini cu săpun, să sterilizați instrumentele, să puneți pacientul să-și clătească gura până ce nu mai rămân urme de alimente. Verificați prin atingere dacă este vorba de un dinte ce cauzează durerea, și dacă nu este vorba de altceva (cum ar fi un maxilar rupt), și mai ales, asigurați-vă că este dintele corect. Odată ce l-ați identificat, administrați un analgezic ușor (paracetamol) și aplicați ulei volatil de cuișoare. Echipați-vă cu vată și feșe în caz de sângerare. Dacă aveți un anestezic local (lidocaină, procaină etc.), administrați-l cu o seringă sterilă în gingie, de ambele părți, aproape de dinte. Dacă nu aveți un forceps dentar, folosiți un clește sau o clemă pentru a extrage dintele. Nu smulgeți brusc, pentru a nu rupe dintele sau rădăcinile, care astfel s-ar putea infecta. (Observație: unii dinți au o rădăcină, alții au două, iar molarii au patru.) verificați întreaga procedură, consultând un ghid corespunzător de stomatologie. Odată ce ați reușit să apucați ferm dintele, procedați ca și cum ar fi un țăruș înfipt în pământ: manevrați dintele dintr-o parte în alta, până ce începe să se miște, și iese mai ușor. Acoperiți rana cu un dezinfectant (clorhexidină sau ulei volatil de cuișoare) și puneți un mic tifon pe el, cerând pacientului să-l țină prin mușcătură pe el, timp de 30 de minute. Aceasta ar trebui să oprească sângerarea. Apoi coaseți rana așa cum ați face cu orice altă rană. Puteți doar să sperați că pacientul nu a suferit prea mult (și că experiența respectivă nu a dăunat prea mult prieteniei voastre). Dacă după câteva zile pacientul simte durere în limbă și în cavitatea sinusurilor, atunci înseamnă că rana s-a infectat. Trebuie tratată ca orice altă infecție, așa cum vom discuta în continuare. Desigur că dacă aveți instrumentele și cunoașterea pentru tratarea unei carii prin frezare și umplere, este mai preferabil decât să scoateți dintele.

Deci, unul dintre primele lucruri pe care să le faceți în caz de criză economică gravă, este să vizitați imediat dentistul pentru un tratament complet al cariilor sau a altor probleme. Nu așteptați – dentistul v-ar putea salva viața. De fapt, lăsați această carte din mână, sunați dentistul, faceți o programare și spuneți-i că eu v-am trimis. Faceți-vă curaj: nu doare așa de tare ca și scoaterea unui dinte.

MEDICAMENTELE

Trebuie să fim realiști. Nu este sigur că cunoașterea imensă și priceperea dezvoltate de medicina modernă vor mai fi la dispoziția noastră într-o situație de criză. Dacă suntem norocoși, un anumit număr de medici, medicamente, instrumente medicale și aparate sofisticate vor rămâne permanent în funcțiune. Dacă nu, va trebui să ne bazăm pe metode mai rudimentare.

Iată în continuare două cazuri demne de luat în considerare: fie aveți acces la expertiză medicală (sunteți medic sau aveți în BAS-ul dvs. un medic, sau cel puțin o persoană cu cunoștințe medicale), fie dispuneți doar de ce aveți la îndemână și trebuie să vă descurcați cum puteți mai bine cu cunoașterea și competența pe care o puteți dobândi până atunci.

În ambele situații, iată ce trebuie să faceți chiar acum:

- Căutați medicii, spitalele, dispensarele, clinicile și farmaciile cele mai apropiate.
- Cumpărați manuale medicale de prim-ajutor.
- Cumpărați câteva instrumente medicale.
- Căutați niște cursuri la o universitate apropiată sau oferite de organizații specializate, cum sunt cele ce pregătesc lucrătorii umanitari ce asistă la locul dezastrelor naturale sau în locuri izolate. Veți găsi cu siguranță cursuri specializate – educație serală sau educație continuă – sau cursuri de prim-ajutor, de asistență în situații de urgență, sau de medicină holistică. Scopul dvs. nu trebuie să fie în mod necesar o diplomă, ci să învățați ideile de bază și dacă este posibil, să dobândiți un pic de experiență. De exemplu, ar trebui să învățați cum să administrați o injecție (intravenos sau intramuscular), să faceți masaj cardiac, să aplicați bandaje sau medicație pentru arsuri, să aplicați o perfuzie intravenoasă etc.
- Faceți un depozit de medicamente care să vă permită tratarea unui număr de afecțiuni (vezi lista de mai jos).
- Verificați dacă dvs. și toate persoanele din BAS-ul dvs., mai ales copiii, au sistemul imunitar fortificat. Vizitați un medic ce vă poate recomanda întărirea imunității împotriva hepatitei A și B, tetanos, poliomielită, friguri galbene, tuberculoză, pojar etc.

Pentru început, să vedem câteva principii de bază ale medicinei de supraviețuire:

- **Fiți vigilenți față de mediul înconjurător.** Dacă nu sunteți chiar dvs. medic, ar putea fi dificil să găsiți vreunul. De aceea, trebuie să învățați cât mai multe puteți pentru a vă lărgi cunoștințele și experiența.
- **Folosiți-vă bunul simț:** dacă știți că nu există un medic disponibil, și nu știți ce trebuie să faceți, întrebați în jur. Dacă nimeni nu vă poate ajuta, apălați la bunul dvs. simț și improvizați. De exemplu, dacă o femeie a născut și continuă să sângereze, și sunteți la 30 de minute distanță de un medic sau de un spital, duceți-o acolo cât de repede puteți; dacă însă sunteți la două zile distanță de orice ajutor și nu puteți comunica, căutați un manual despre nașteri și luați inițiativa de a masa abdomenul ei (probabil că placentă nu s-a desprins corespunzător), până ce cineva merge după ajutor.
- **Folosiți ce este cel mai eficient în medicina modernă, împreună cu ce funcționează mai bine din medicina tradițională.** Această combinație ar putea fi mai bună decât oricare dintre acestea două, luate separat. Respectați tradițiile locale, în afara unor practici pe care le identificați ca fiind dăunătoare. Dar dacă anumite metode nu fac nici rău, nici bine (de exemplu, în unele țări există credința că dacă se mușcă șarpele care ne-a mușcat pe noi, ar ajuta la vindecare), permiteți ca autosugestia (adică efectul placebo) să acționeze; aceasta ar putea fi de ajutor, sau în cel mai rău caz, cel puțin nu va avea efecte dăunătoare. Colaborați cu vindecătorii locali dacă există: moașe, veterinari, medici pensionați etc. Învățați și puneți întrebări. Nu vă ratați șansele de a învăța sau de a observa, și puneți întrebări – de exemplu, dacă ați asistat la operații chirurgicale. Obișnuiți-vă cu vederea sângelui și a rănilor.
- **Fiți un exemplu.** Dacă vă îngrijiți de propria sănătate, ceilalți vă vor imita, dar dacă nu faceți niciun efort, va fi dificil pentru ceilalți să vă urmeze recomandările. Aceasta se aplică la băutul în exces, supraalimentația, fumatul și lucrările sanitare. Dacă vreți să dați instrucțiuni de golire a latrinelor pline, participați și dvs. la această sarcină neplăcută dar necesară; astfel veți câștiga respect. Învățați-i pe cei din jur, mai ales când sunteți

Într-un BAS, cum să evite îmbolnăvirile, cum să-și mențină o bună igienă, cum să se îngrijească, cum să se hrănească și să bea într-un mod sănătos. Învățați să observați și să puneți întrebările adecvate: de ce apare diareea? De ce un animal sau altul a murit? Ce ar putea cauza cazurile de malnutriție, depresie sau alte afecțiuni? Diagnosticarea corectă este de cea mai mare importanță. De exemplu, o persoană are o tuse care crede că trebuie tratată. Dar problema reală ar putea fi fumatul. Atunci trebuie să aibă voința de a renunța, aceasta fiind nu o problemă medicală, ci una socială și psihologică. Ceea ce are nevoie nu este un medicament, ci o voință puternică, sprijinul familiei și prietenilor, și probabil un sfat practic cum să renunțe la acest obicei.

- **Mențineți un echilibru corespunzător între prevenire și vindecare.** Nu trebuie să evitați tratarea problemelor reale sub pretextul acțiunii preventive. Tratamentul celei mai mici afecțiuni poate preveni instalarea unei afecțiuni grave. Folosiți tratamentul pentru a învăța și practica prevenirea. De exemplu, dacă mama unui copil care are viermi intestinali vine să-l tratezi, folosiți această ocazie pentru a explica cum se transmit și cum se reproduc acești viermi și ce trebuie făcut pentru a preveni refacerea lor.

În continuare, trebuie să învățați cum să clasificați afecțiunile medicale.

Toate tipurile de afecțiuni, fie că au o cauză de natură psihologică, bacteriană, naturală sau virală, sunt produse de o agresiune; sau sunt cronice – sunt împărțite în trei categorii de gravitate: slabe, medii și grave.

Tratamentul trebuie administrat în funcție de tipul și gravitatea afecțiunii. Haideți să fim lucizi și pragmatici: tot ceea ce este grav (atacul de cord, străpungerea, amputarea unui membru, arsuri profunde sau extinse, fracturi deschise, otrăvire, probleme comportamentale grave etc.) necesită spitalizarea de urgență. Nici chiar cel mai bun chirurg nu poate opera un ficat fără o sală de operații! Așa că trebuie să ne preocupăm doar de categoriile mai puțin grave și de câteva cazuri grave. Dar oricare ar fi situația, consultați un medic în cel mai scurt timp posibil.

TRAUMATISMELE

Căderea de pe o scară în timpul culegerii fructelor, tăierea cu tăietorul de lemne și luxarea unei glezne în timpul alergării sunt traumatisme fizice, care pot apărea în BAS-ul dvs. (într-adevăr, aceste evenimente sunt destul de comune). Trebuie de asemenea să luați în considerare posibilitatea unor răniri mai puțin obișnuite, cum sunt rănilor de glonț. Traumatismele sunt o categorie vastă de traume, directe sau indirecte: căderi, înțepături, tăieturi sau loviri, și acestea sunt, în ordinea gradului lor de gravitate: vânătăi, răni deschise, hematoame, luxații, dislocări și fracturi. Aceste răniri implică țesutul moale (piele, grăsime, mușchi), scheletul (oase și articulații) și/sau zone vitale, cum sunt arterele, venele, nervii, organele. Deoarece lista posibilelor răniri și tratamentele lor este foarte lungă, să luăm doar trei exemple dintre numeroasele cazuri pe care ar trebui să le studiați dvs. înșivă:

- În caz de tăiere, trebuie să dezinfectați rana cu tinctură de iod sau cu un antiseptic pe bază de Clorhexidină, apoi coaseți cu un ac steril și sutură. Dacă este posibil, administrați un anestezic local (de exemplu: lidocaină, procaină).
- Dacă este un obiect străin în rană, trebuie să dezinfectați acel obiect și dacă se poate, să-l îndepărtați din rană cu clești – eventual folosiți retractoare pentru a ține rana deschisă în timpul procedurii. Uneori, dacă obiectul străin este prea mic, sau apropiat de vreun organ care ar putea fi afectat, ar putea fi preferabil să-l lăsați acolo, și să preveniți infecția prin administrarea de antibiotice.
- În caz de fracturi, imobilizați membrele cu o atelă, și recomandați repaosul. Pregătiți-vă atele preformate pentru gât, glezne sau încheieturi; le veți găsi la farmacii; acestea vor fi utile și în caz de luxații. În caz de fractură deschisă, aceasta trebuie tratată ca o rană; urmăriți să puneți osul la loc și să îndepărtați fragmentele de os. Mult noroc!

În caz de operații chirurgicale, purtați întotdeauna mănuși, protecție pentru ochi (cel puțin ochelari), o mască și un șorț. Trebuie să vă spălați mâinile înainte și după operație, și dacă este posibil, să le dezinfectați cu un dezinfectant pe bază de alcool. În

caz de durere sau pentru a administra un anestezic general, folosiți morfină. Doza este în funcție de pacient: pentru un adult de 70 de kg, sunt necesare 7 mg; pentru un adult de 100 de kg sau mai mult, sunt necesare 10 mg. Morfina se administrează injectabil (în țesutul gras, sub piele). Trebuie apoi să bandajați rănila cu ajutorul unui garou homeostatic și bandaje de compresie.

Cel mai bun mod de a evita rănila este bineînțeles să prevenim rănirea. Purtați încălțăminte în exterior, purtați haine de protecție când faceți munci periculoase, protejați-vă ochii, protejați mâinile cu mănuși, purtați o cască etc. Fiți prudenți, atenți, conștienți și vigilenți.

ARSURILE

O arsură poate fi cauzată de următoarele situații:

- Contactul cu ceva fierbinte (solid, lichid sau gazos);
- Contactul cu o substanță caustică;
- Prin frecare;
- Prin efectul de combustie (acțiunea unei flăcări);
- Efectul radiației (arsura soarelui fiind cel mai bun exemplu);
- Efectul curentului electric (arsură electrică);
- Acțiunea frigului (degerătură).

Există trei grade de gravitate:

- **Arsurile de gradul întâi** sunt cele mai puțin grave și cele mai frecvente. Este afectată doar epiderma, apărând roșeața. Zona arsă devine sensibilă, cum este arsura de soare de exemplu. Astfel de arsuri nu necesită tratament special, deoarece pielea își păstrează capacitatea de regenerare.
- **Arsurile de gradul doi** afectează epiderma și într-o mai mică măsură, și derma. Aceste arsuri implică apariția unor bășici pe zonele afectate. Pielea se poate vindeca singură, cu condiția ca pacientul să evite infectarea.
- **Arsurile de gradul trei** sunt cele mai grave. Ele distrug pielea (derma și epiderma). Pielea afectată se colorează în alb, maro sau negru și devine insensibilă, uscată și pasibilă de infecție. În acest caz, nu există posibilitatea ca pielea să se regenereze singură, deoarece toate celulele vii au fost distruse. Dacă

leziunea este extinsă, este necesară o grefă de piele, pentru ca pacientul să supraviețuiască.

Tratamentul de bază pentru o arsură constă în umezire cu apă rece, ușor, fără a se apăsa. Nu turnați apă direct pe arsură, deoarece aceasta aduce microbi pe o leziune care tocmai a fost sterilizată prin căldură. Umezirea arsurii reduce extinderea ei și eventualele consecințe, și reduce durerea.

În cazul unei arsuri chimice, îndepărtați hainele afectate de chimicale și turnați apă din belșug pe arsură sau pe zona afectată, cât mai devreme posibil, pentru a îndepărta substanța respectivă. Dacă substanța ajunge în ochi, clătiți din abundență cu apă. O arsură gravă provoacă adesea colaps cardiovascular, evidențiat de paloarea accentuată a pielii (în special în jurul buzelor și pleoapelor), puls rapid și senzație de sete. Dacă arsura este extinsă, iar pacientul trebuie transportat, înveliți-l într-o pătură sterilă, și țineți-l nemișcat pentru a atenua durerea. Dacă arsura este pe spate, transportați persoana cu fața în jos.

Degerătura este un gen de arsură cauzată de frig. Poate fi superficială sau profundă. Aplicați căldură exterioară moderată pe zona afectată. Aceasta se poate face prin aducerea pacientului aproape de un radiator sau un șemineu, de exemplu. Aceasta duce la refacerea zonei afectate în câteva zile.

AFECTIUNI ALE OCHILOR ȘI URECHILOR

Principalele forme de traumatisme ale ochiului sunt: praf, contuzii, tăieturi și arsuri. Tratamentele diferă conform cu tipul problemei, dar trebuie întotdeauna să se acționeze rapid.

- În caz de praf, este suficient să rotim ochii, astfel ca lacrimile să spele praful în mod natural, dar în cazul unei probleme mai serioase, cum ar fi o tăietură sau un corp străin în ochi, această soluție nu este suficientă.
- În caz de contuzie, administrați un calmant pentru dureri și așteptați ca hematumul să se resoarbă natural (așa cum se petrece adesea). Dacă durerea persistă, ochiul trebuie examinat corespunzător de un oftalmolog, ori altfel pacientul și-ar putea pierde vederea.

- În caz de tăietură, capul pacientului trebuie imediat imobilizat; plasați mâinile de ambele părți ale capului, pentru a evita riscul pierderii ochiului. Trebuie să aveți grijă să mențineți pacientul în poziția în care l-ați găsit. Ochiul nu trebuie să se miște. Dacă este un obiect intrat în ochi, nu-l îndepărtați imediat. Dacă este posibil, puneți un ecran în fața ochiului pacientului, ca să nu fie tentat să încerce să vadă în jurul lui, ceea ce ar putea cauza mișcarea ochiului și să creeze complicații. Liniștiți pacientul. Dacă nu există posibilitatea de a trata pacientul la un serviciu oftalmologic de urgență, și nu există niciun medic disponibil, anesteziați mușchiul în jurul ochiului, administrați sedative și calmant pentru dureri, și îndepărtați obiectul cu pensetă sterilă.
- În caz de arsuri, spălarea normală cu apă curată poate limita efectele căldurii sau ale chimicalelor.

Asigurați-vă să aveți câteva perechi de ochelari de vedere la îndemână, în caz că aveți nevoie de ei. Purtați ochelari de soare de bună calitate, pentru a proteja ochii în caz de lumină solară puternică, mai ales pe teren acoperit cu zăpadă, la altitudini înalte, sau în deșert. Dacă sunteți miop și aveți șansa să vă operați, nu ezitați să o faceți. Procedurile de tipul LASIK sau PRK vă pot îmbunătăți vederea. Dacă aveți astigmatism sau prezbiție, acestea vă vor deranja mai puțin decât miopia. Dacă purtați lentile de contact, asigurați-vă că aveți un număr suficient de lentile și sticlute cu soluția necesară pentru întreținerea lor.

Pentru a trata afecțiunile auditive datorate șocului sau zgomotelor puternice, prescrieți odihnă și așteptați ca urechea internă (timpanul perforat etc.) să se vindece singură. Evitați să intre apă în ureche în acest caz. Dacă folosiți un aparat de auz, pregătiți-vă și unul de rezervă și multe baterii.

AFECTIUNILE PSIHOLOGICE

Haideți să păstrăm lucrurile simple, realiste și pragmatice. Depresia va fi frecventă. Tot ce ați știut până acum va fi întors pe dos. Statutele sociale vor fi instabile, și va fi o mare incertitudine. Chiar dacă vă este bine în BAS-ul dvs., lucrurile nu vor fi ușoare.

Veți fi asistat la scene tulburătoare sau traumatizante, sau poate veți fi pierdut pe cineva drag. Deoarece nu va fi vreun centru de consiliere, va fi nevoie să vă aflați într-un mediu prietenos și să vorbiți cu ceilalți. Mai mult, trebuie să știți cum să deosebiți ceea ce este real de ceea ce este imaginar. Cel mai bun remediu este activitatea: tăiați lemne, reparați acoperișul, verificați dacă totul funcționează, faceți-vă de lucru cu grădina de legume, cu ogorul, cu animalele, cu mașinile etc. Persoanele deprimate sau cei cu afecțiuni mai ușoare (anxietate, insomnie, coșmaruri), pot găsi adesea alinare în munca fizică. Munca, prin însăși natura ei – obositoare, dar satisfăcătoare și uneori incitantă – îmbunătățește moralul; când ați încheiat de tăiat o grămadă de lemne de foc, veți simți că ați făcut ceva cu adevărat! Evitați plictiseala și supărarea. În orice caz, nu veți avea prea multe astfel de momente în BAS-ul dvs.! Mâncați hrană gustoasă și sănătoasă, beți multă apă și faceți exerciții fizice, renunțați la toate obiceiurile legate de alcool, tutun și droguri. Dacă aveți timp, implicați-vă în activități de recreere în grup, sau sporturi de echipă. Dacă o persoană dă semne de probleme psihologice serioase, cu efecte potențial periculoase pentru ceilalți, trebuie dusă la un specialist. Dacă nu există niciunul, va trebui să luați decizii de ordin mai curând organizațional decât medical.

INFECȚIILE BACTERIENE

Cele mai obișnuite boli sunt cauzate de bacterii. Bacteriile sunt microorganisme, unele dintre ele ducând la infecții, datorită dezvoltării lor în organism. Dacă vă tăiați cu cuțitul în timp ce curățați un fruct prost spălat, bacteriile vor trece de pe coaja fructului pe cuțit, și apoi în rana dvs., găsind acolo un mediu ideal pentru reproducere – rezultă o mică infecție. O infecție poate fi identificată ca o umflătură roșie, dureroasă. Dacă infecția se agravează, puteți avea febră, și să simțiți durere mai intensă la nivelul ganglionilor (sub brațe, la gât etc.). Infecțiile mici se pot trata prin dezinfectarea rănii și aplicarea unui plasture sau a unui bandaj steril, pentru a evita intrarea rănii în contact cu alte surse de infecție. Apoi trebuie să așteptați. Infecțiile mai grave se tratează cu antibiotice. Dacă aveți acces la un medic sau la o farmacie în

apropierea BAS-ului dvs., întrebați care este cel mai potrivit antibiotic, dar altfel, cel mai simplu lucru de făcut este să aveți un antibiotic simplu la îndemână – co-amoxicilină. Acest antibiotic, derivat din penicilină, funcționează la 95% din infecțiile obișnuite. Desigur, dacă sunteți alergic la penicilină, evitați folosirea acestuia și întrebați-vă medicul ce alte antibiotice ar putea avea efect în cazul dvs. Co-amoxicilina se administrează în doze de 625 de mg, de trei ori pe zi, timp de cinci, șase zile. Fiți atenți la doze în cazul copiilor: ei au nevoie de doze de 2-3 ori mai mici decât un adult, proporțional cu greutatea lor. Dacă infecția este foarte gravă – de exemplu o infecție pulmonară (pneumonie) – trebuie să luați o doză crescută: 2-3 g, de trei ori pe zi, timp de 10-12 zile, preferabil intravenos.

Abuzul de pilule ar trebui să devină un obicei al trecutului. În primul rând, după o criză, dacă veți avea medicamente, acestea vor fi o marfă rară, și va fi cel mai bine să le utilizați rareori (și nu să tratați cu ele fiecare mică zgârietură).

- Dacă aveți o febră normală, fără semne de inflamație, odihniți-vă, beți multe lichide și luați o aspirină să ameliorați o eventuală durere de cap.
- Dacă tușiți, beți apă și inhalați aburi.
- Dacă aveți diaree, beți multe lichide, mâncați hrană curată, sănătoasă și mențineți o bună igienă.

În exemplele de mai sus, nu sunt indicate antibioticele, decât dacă boala persistă sau se agravează. Chiar în caz de răceală sau gripă, care sunt răspândite de virusuri, antibioticele nu au efect, așa că mai bine economisiți medicamentele.

INFECȚII FUNGICE ȘI ALȚI PARAZIȚI

Alte microorganisme care pot cauza probleme sunt fungii microscopici care parazitează trupul uman, în special pielea, pentru a se dezvolta. Există și alți paraziți, cum sunt viermișorii. În toate cazurile, igiena și curățenia corespunzătoare sunt cea mai bună soluție și dacă infecția se declanșează, veți găsi adesea o soluție printre produsele (multe dintre ele naturale) menționate mai devreme, și în bibliografie.

Deoarece veți umbla mult pe jos, îngrijiți-vă în special de pielea tălpii. Chiar și în cazul unei bune igiene, piciorul transpiră profund și trebuie spălat cu grijă și uscat, mai ales între degetele de la picioare. Pudrele pentru picioare și talcul pot fi utile. Evitați tălpile din plastic; alegeți pielea. Dacă este posibil, purtați sandale deschise pentru a permite aerului să intre la picioare. În vestiarele sau dușurile comune ale BAS-ului dvs. purtați șlapi. În general, nu umblați desculți.

VIRUSURILE

Virusurile sunt diferite față de bacterii. Sunt entități biologice care folosesc celulele gazdă pentru a se reproduce. Răcelile, gripa, varicela, rujeola și mononucleoza infecțioasă sunt exemple de infecții virale relativ obișnuite ale omului. Afecțiuni mai grave, cum sunt SIDA, SARS, gripa aviară, variola și Ebola sunt de asemenea cauzate de virusuri. Puterea unui virus de a cauza boală este descrisă de virulența lor. Virusurile au multe, diverse strategii și mecanisme de provocare a bolii. Un virus penetrează o celulă gazdă și-i preia funcțiile normale. La nivel celular, un virus poate avea efecte dăunătoare grave: sinteza proteinelor poate fi afectată, particulele virale se pot acumula și să cauzeze moartea celulei gazdă, ceea ce eliberează alte particule virale și permite diseminarea virusului. Deoarece virusurile folosesc mașinăria celulară a gazdei pentru a se reproduce, este dificil de eliminat fără omorârea celulei gazdă. Medicația antivirală permite totuși afectarea reproducerii virusului, întărirea imunității crește rezistența la infectare, și diverse medicamente tratează simptomele virale. Pacienții cer adesea antibiotice, dar acestea nu au efect asupra virusurilor. Antibioticele interferează cu constituenții sau metabolismul bacteriei și astfel permit tratarea afecțiunilor bacteriene, dar nu și afecțiunile virale. Deci cum ne putem proteja de virusuri? În primul rând, prin creșterea imunității:

- **Renunțați la fumat**, deoarece fumatul face sistemul respirator mai sensibil la infecții și crește riscul de complicații.
- **Pierdeți din excesul de greutate**: grăsimea în exces obosește organismul, în special inima, și o dietă neechilibrată slăbește sistemul imunitar.

- **Eliminați toate formele de zahăr rafinat din dieta dvs.:** bomboane, fast food, băuturi dulci cu aditivi, coloranți artificiali și îndulcitori.
- **Evitați carnea care nu este organică**, care se produce industrial (în fabrici și hale).
- **Evitați anxietatea.** Rugați-vă dacă sunteți credincios; filosofați; fiți Zen și siguri pe dvs. înșivă. Limitați consumul de cafea, ceai și stimulente.

Dacă se pare că un virus virulent se răspândește în populație, urmăriți să nu vă expuneți la acesta. Feriți-vă din calea lui, evitând zonele urbane cele mai afectate. Evitați transportul public, gările, aeroporturile și toate locurile de tranzit aglomerate. Ca măsură minimă de protecție, purtați o mască medicală și spălați-vă adesea mâinile cu săpun, mai ales înainte să vă atingeți (să vă scărpinați ochii, nasul sau alte mucoase). Ideal ar fi să purtați ochelari și mănuși de protecție. În caz de epidemie gravă, este indicat să vă retrageți în BAS-ul dvs. și să nu lăsați pe nimeni să se apropie fără să treacă printr-o carantină – o mică clădire la capătul grădinii, cu propriile toalete, de exemplu – timp de 20 de zile (de regulă). Va trebui să definiți procedurile de carantină care vă par cele mai sigure.

În sfârșit, învățați să identificați simptomele unei infecții virale și dacă în pofida tuturor precauțiilor sunteți afectați, odihniți-vă și beți multă apă. Puteți prepara o băutură bună pentru dvs.: diluați într-un litru de apă o jumătate de linguriță de sare, două lingurițe de miere sau zahăr de trestie și o jumătate de linguriță de bicarbonat de sodiu. Luați aspirină sau paracetamol pentru febră și dureri, și așteptați ca simptomele să treacă. Aspirina mai este foarte folositoare și pentru moderarea sistemului imunitar, care ar putea reacționa prea puternic și să cauzeze moartea persoanei bolnave. În timpul gripei spaniole din anii 1918-1919, cele mai robuste persoane au murit cel mai ușor. Dacă suferiți de congestie pulmonară inhalați vapori expectoranți, care sunt utili să-i aveți la îndemână. Cel mai important lucru este să nu-i infectați și pe alții.

FALLOUT NUCLEAR, BACTERIAL ȘI CHIMIC

De la început, ar trebui să nu panicați la gândul riscului de contaminare atomică (adică nucleară, radioactivă), bacteriologică sau chimică. (Cel mai probabil că) BAS-ul dvs. nu va fi o țintă. Totuși, să aveți un contor Geiger la îndemână pentru măsurarea radioactivității. În caz de radioactivitate, stați în casă, închideți ferestrele și așteptați să plouă, deoarece precipitațiile spală majoritatea prafului radioactiv. Apoi, spălați interiorul casei. În caz de radiații ridicate (război nuclear etc.), trebuie să rămâneți mai mult timp în casă și să vă folosiți rezervele de hrană. Până la urmă va trebui să ieșiți din nou afară și după ce veți spăla totul, îndrăzniți să cultivați pământul din nou și să vă urmați activitățile exterioare. Din nefericire, nu vor fi alte soluții.

În caz de contaminare bacteriologică, trebuie să reacționăm ca și în cazul oricărei infecții cu bacterii: să evităm tăierea, contaminarea, atingerea cadavrelor cu mâinile goale etc.

Contaminarea chimică este o situație foarte rară, care nu trebuie să ne preocupe.

Ca o măsură de precauție, vă sfătuiesc să aveți 1-2 truse de protecție/prim-ajutor – le puteți găsi mai ieftine în țările Europei de Est – împreună cu o mască de gaze, cu 2-3 filtre de rezervă per persoană.

BOLILE CRONICE

Dacă sunteți afectați de boli cronice care necesită o lungă perioadă de medicație sau spitalizare, sau dacă suferiți de boli foarte grave, cum este cancerul, problemele dvs. vor fi agravate de criză. Să sperăm că bolile dvs. nu sunt prea grave. În orice caz, va trebui să faceți provizii de medicamente corespunzătoare pe termen lung și dacă este posibil, să vă instalați BAS-ul dvs. aproape de un loc unde se produc medicamentele de care aveți nevoie. Consultați-vă medicul, explicați-i scenariul dvs. teoretic și vedeți ce vă sfătuiește. S-ar putea să nu vă placă răspunsul... Asigurați-vă că depozitați multe medicamente pentru calmarea durerilor (aspirină, paracetamol, morfină etc.)

PROBLEMELE NATURALE

Alergiile. Dacă nu știți la ce sunteți alergici, testați-vă la un specialist alergolog. Este mai bine să știți dinainte acest lucru decât s-o descoperiți singuri, în modul cel mai neplăcut. Apoi, evitați tot ceea ce v-ar putea cauza reacții alergice, mai ales hrană sau antibiotice.

Nașterile. Unii experți ne sfătuiesc să evităm nașterile într-un BAS, și să le prevenim prin instituirea unei politici de control al nașterilor (prezervative și contraceptive orale, dacă vor mai fi), cel puțin pentru un timp. Chiar dacă sunt luate aceste măsuri, este posibil să apară „accidente”, sau să fie nașteri printre refugiații sau vecinii BAS-ului dvs. Așa că trebuie să fiți pregătiți.

În general, natura este bine proiectată, și în majoritatea cazurilor nașterea va fi mai ușoară decât credeți. O moașă calificată sau un obstetrician o poate rezolva. Chiar și o persoană fără experiență, dar plină de resurse – dacă a participat la doar câteva nașteri și a citit o carte bună asupra subiectului (cu desene) – poate ajuta la nașterea cu succes a unui copil în această lume. Acestea fiind spuse, mai adaug că atunci când lucrurile merg prost, ele pot merge foarte prost.

În orice caz, trebuie să găsiți de urgență un medic sau să duceți mama la cel mai apropiat spital, deoarece situația se poate agrava în foarte scurt timp pentru ea și pentru nou-născut.

Dacă nu aveți moașă sau obstetrician în anturajul dvs., trebuie să citiți un ghid pentru a vă pregăti chiar dvs. înșivă, să întrebați femeile care au născut deja, și stocați uneltele și materialele minimale: apă fierbinte, săpun, alcool pentru dezinfectant, bumbac, bandaje curate, foarfeci sterile, lanternă, pai – pentru scoaterea mucusului din gura și nările nou-născutului – seringi și ace sterile, mănuși, echipament de sutură steril, 2-3 hemostate sau cleme – pentru a tăia cordonul ombilical etc.

Copiii. Copiii se îmbolnăvesc adesea de boli ale copilăriei (rujeolă, rubeolă, varicelă, oreion...) și preiau cele mai mici infecții (conjunctivite), care trebuie tratate cu doze reduse (100 până la 250 de mg în funcție de greutate) din aceleași antibiotice indicate pentru adulți. Pentru a fi pregătiți pentru astfel de eventualități, contactați un pediatru și citiți o carte de specialitate pentru tratarea

bolilor și infecțiilor specifice copiilor și bebelușilor. Asigurați-vă că copiii dvs. sunt fortificați imunitar și depozitați suplamente cu vitamine care susțin o creștere sănătoasă a lor (în special A, B1, B2, B12, C, D, iod și fier), pentru cazul în care nu se vor găsi sau în caz de izolare de lungă durată. Cel mai important lucru pentru copii, în toate cazurile, este să primească nutrimente bune, să fie curați și să doarmă suficient.

Dizabilitățile. În cazul dizabilităților mai ușoare, care nu reduc o persoană la incapacitatea de a avea grijă de ea însăși, este posibil ca cu un pic de imaginație, un stoc bun de necesități (catetere, piese de schimb pentru scaunul cu roțile sau aparatul de auz etc.), și câteva medicamente specializate, o persoană cu dizabilități să poată să o ducă destul de bine pentru mult timp. Chiar și deficienții de auz, de văz sau paraplegicii se pot descurca dacă au cunoștințele necesare și prieteni și familii grijulii într-un BAS. Lucrurile vor fi însă foarte diferite în cazul unui accident handicapant, ce va avea loc după prăbușirea economiei și dispariția structurilor medicale super-specializate care permit tratarea, reeducarea și reabilitarea unei persoane grav rănite. Din nou, prevenirea este cheia.

În cazul handicapărilor grav și a handicapărilor mintali, a nebunilor, și a altor persoane ce necesită ajutor permanent, mă tem că supraviețuirea nu poate fi posibilă. În cursul numeroaselor mele călătorii în Africa, nu am văzut niciodată persoane cu astfel de handicapuri – societățile africane, în care masa următoare nu poate fi considerată de la sine, i-au eliminat rapid. Trebuie să sperăm că personalul îngrijitor va avea umanitarismul să nu abandoneze acești oameni în timpul unei prăbușiri, să-i lase să moară în propria mizerie, și că vor fi adoptate soluții demne și fără dureri la momentul potrivit. Sună oribil ce spun? Așa și este.

Persoanele în vârstă. Bătrânețea este o situație la care cu toții vrem să ajungem în viață...dar nu tocmai imediat! Multe funcții ale organismului cedează la bătrânețe și apar multe boli destul de similare cu cele cronice descrise mai sus. Dacă există persoane în vârstă în BAS-ul dvs., asigurați-vă că aveți stocuri mari de medicamente pentru ei. Dacă nu, atunci vor suferi sau se vor baza pe eficiența îndoielnică a remediilor naturale.

Cadavrele. Moartea este un stadiu natural al vieții. În prezent, noi am făcut moartea aproape invizibilă; într-un scenariu post-

prăbușire totuși, moartea poate deveni omniprezentă. Și oricât de neplăcut ar putea părea, trebuie să luați în considerare problema gestionării cadavrelor. Mai exact, trebuie să învățați care sunt precauțiile de bază pentru a vă proteja de infecțiile sau bolile grave pe care un cadavru le poate purta. Dacă trebuie să atingeți un cadavru, purtați mănuși și dacă se poate, mască medicală, ochelari de protecție și un șorț impermeabil pentru a evita contactul direct, mai ales dacă aveți răni sau leziuni. Puteți să sterilizați sau să ardeți echipamentul protector după aceea. Puneți cadavrul într-un sac mortuar, dacă aveți vreunul, sau în doi saci mari de gunoi (de 60 - 100 de litri sau mai mult, fiecare), care se pot lipi împreună, cu bandă adezivă. Un cadavru trebuie îngropat sau ars în maxim trei zile (mai devreme dacă se poate) după deces. Dacă-l îngropați, trebuie s-o faceți la minimum 30 - 40 de metri de orice sursă de apă, locuințe sau grădini de legume, pentru a evita contaminarea. Cadavrul trebuie așezat la 2-3 metri adâncime pentru a evita dezgroparea lui de către animale. Ritualurile funerare trebuie realizate la locul respectiv. Marcați locul mormântului și notați locul și circumstanțele decesului (pentru că autoritățile ar putea veni într-o zi să vă întrebe). După fiecare astfel de eveniment, spălați-vă bine pe tot trupul.

Medicamente și echipamentul medical. După ce am descris pe scurt câteva dintre problemele medicale cărora va trebui probabil să le faceți față, trebuie să stabilim o listă de medicamente și instrumente medicale pe care să le avem la îndemână. Vă sfătuiesc să faceți două liste: prima să conțină una sau mai multe truse de prim-ajutor pe care să le aveți la îndemână, care să conțină minimul necesar pentru tratarea rănilor ușoare și stabilizarea rănilor mai grave; iar a doua să servească drept trusă medicală de teren, care să fie dispenserul BAS-ului dvs. Va fi importantă gestionarea acestor instrumente și stocuri de medicamente pentru a evita folosirea lor necorespunzătoare sau a prea multora dintre ele. Veți găsi o listă de instrumente medicale și medicamente în anexă. Puteți cumpăra multe dintre ele la farmacia locală. Ca o măsură de discreție, puteți merge la farmacii diferite sau să împărțiți cumpărăturile pe mai multe farmacii. (O excursie în Africa ecuatorială ar fi un bun pretext pentru a explica cumpărăturile unei cantități mari de materiale și medicamente.) În cazul anumitor medicamente,

În special antibiotice și morfină, aveți nevoie de rețetă medicală. Nu există o soluție miracol: fie explicați unui medic proiectul dvs., care ar fi dispus să scrie rețetele medicale necesare, fie convingeți farmacistul.

În tabelul următor, pe care l-am alcătuit cu ajutorul medicilor de la spitalul Cantonal din Geneva, Elveția, am enumerat unele afecțiuni medicale obișnuite și tratamentele lor. Desigur că această listă nu este completă. Verificați împreună cu medicul dvs. de familie sau cu un farmacist dacă denumirile date aici corespund cu denumirile și sortimentele din țara în care trăiți (de exemplu, Imodium este denumirea unui medicament pe bază de loperamidă). Bunul simț – și avocatul meu – îmi spun să vă sfătuiesc să nu luați niciun medicament fără a consulta un medic în prealabil!

SIMPTOM	TIPUL MEDICAȚIEI
Alergie / Urticarie	Antihistamine / Loratidină (Claritin)
Conjunctivită	Aminoglicozid / Tobramicină (sub formă de picături pentru ochi, unguent oftalmic sau gel)
Astm	B-Simpatomimetic (Salbutamol) sau Glucocorticoizi (Ciclesonide / Budesonide / Flutacasone)
Contractură musculară	Relaxant / Tizanidină (Zanaflex)
Constipație	Bisacodyl
Diabet	Insulină
Diaree acută	Loperamidă
Durere ușoară	Paracetamol / Diclofenac
Durere medie	Tramadol / Buprenorfină / Codeină
Durere intensă	Morfină
Dispepsie / Dureri gastrice și intestinale	Omeprazol / Pantoprazol / Ranitidină
Gută / Monoartrită acută	Ibuprofen / Colchicină / Prednison
Hipertensiune	Hidroclorotiazidă / Lisinopril / Nifedipină / Enalapril
Infecții	Co-amoxicilină

III - Supraviețuirea

Infecția tractului urinar	Nitrofurani / Nitrofurantoină
Infecția pielii	Cefalosporină / Cefuroximă (axetil)
Infecție Lyme (mușcătură de căpușă)	Penicilină / Amoxicilină Tetraciclină / Doxiciclină
Infecție bacteriană (Gastroenterită)	Chinolonă / Macrolidă / Norfloxacină / Azitromicină
Herpes	Valaciclovir
Infecția urechii (Otită)	Ibuprofen (sub formă de picături pentru ochi)
Usturimi în gât (Faringită streptococică)	Penicilină V sau Macrolidă
Pneumonie	Cefalosporină / Cefuroximă (axetil) / Tetraciclină / Doxiciclină
Infecția sinusurilor (Sinuzită)	Ibuprofen
Ulcer	Amoxicilină
Infecția uretrei	Ceftriaxonă / Cefixim / Macrolidă / Azitromicină
Varicelă	Valaciclovir
Insuficiență cardiacă	Metoprolol / Lisinopril / Torasemidă / Spironolactonă / Carvedilol / Enalapril / Valsartan / Furosemid / Eplerenonă
Migrenă, Dureri de cap	Paracetamol / Ibuprofen
Mușcătură de șarpe veninos	Antiveninul <i>Crotalidae polyvalent</i> este un antivenin eficient în cazul mușcăturii a diverși șerpi veninoși din America de Nord, Centrală și de Sud, inclusiv șarpele cu clopoței
Greață și Vomă	Domperidonă / Metoclopramidă
Viermi paraziți	Vermifuge: • Mebendazol contra limbricilor (nematode), viermilor bici, anchilostomi etc. • Triclabendazol contra viermilor lați (tenii și trematode), Dipylidium, Echinococcus etc.

Observați că în cazul multor medicamente, valabilitatea lor este de peste doi ani. Fiți foarte atenți cu folosirea medicamentelor după termenul de expirare. Unele medicamente expirate nu vor avea efect; altele sunt dăunătoare. Consultați medicul pentru recomandări.

Participați la un curs de prim-ajutor pentru a învăța pașii de bază în tratarea unei persoane în caz de accident sau rănire: protejarea, examinarea, alertarea, acționarea și liniștirea pacientului. Veți învăța unele tehnici folosite cum ar fi: manevra Heimlich, compresia în caz de hemoragie, compresele, poziționarea sigură a pacientului pe o parte, masajul cardiac, resuscitarea prin respirație gură-la-gură, și poziția pe jumătate șezând.

Va fi nevoie să fiți sănătoși și puternici pentru a supraviețui într-o lume în prăbușire. Începeți de acum să vă verificați dinții și ochii, să faceți un examen medical general etc. Dacă este posibil, tratați imediat orice afecțiune puteți trata și eliminați-le rapid. Cel mai important lucru este prevenirea, care începe de la un mod sănătos de viață. De asemenea, fiți deschiși față de așa-numita medicină „alternativă”, care folosește plantele medicinale, care se pot cultiva. Observați și cercetați care dintre aceste tratamente funcționează și care pur și simplu nu funcționează. În sfârșit, în timp ce alcătuiți echipa care să vi se alăture în BAS-ul dvs., acordați o mare prioritate includerii unui medic în echipă.

Și nu uitați niciodată să vă spălați pe mâini.

BJORN ȘI FAMILIA LUI AU FORMAT O BAS SUS ÎN MUNȚI

Dintotdeauna le-au plăcut alpinismul montan, și cumpărarea unei cabane (o fostă colonie de vacanță) într-un colț mai degrabă retras de munte, le-a părut o idee bună. De atunci, au depozitat acolo multă hrană și au apă de izvor din plin. Există un râu în apropiere, a cărui apă este pompată și încălzită cu energia obținută de la panourile solare. Bjorn și soția sa și-au gestionat BAS-ul timp de mai mulți ani ca hotel pentru excursioniști. Au reușit să urmărească știrile în lume pe internet și atunci când orașele au devenit

haotice și de nelocuit, au primit câțiva prieteni care și-au pierdut casele ipotecate; acești noi veniți erau ușor dezorientați la început, dar s-au adaptat repede la viața simplă, de munte. Timp de câteva luni, totul a mers bine. Iarna și zăpada i-au protejat de valul cel mare de refugiați care a devastat câmpiile. Primăvara, unul dintre copii s-a plâns de dureri de stomac în partea din dreapta-jos. Au citit ghidul medical și au folosit un stetoscop să consulte copilul; se pare că a fost un caz de apendicită. Trebuie să aștepte cu speranța că infecția va trece de la sine, cu ajutorul antibioticelor. Dar dacă degenerază în peritonită, vor trebui s-o opereze. Nimeni nu știe cum se face aceasta. Unul dintre prietenii lor a propus să meargă imediat să caute un medic. Doi voluntari să-l transporte pe băiat la cel mai apropiat oraș, unde cu siguranță va fi un medic. Din fericire, automobilul lor 4x4 mai are destulă benzină pentru călătorie. S-a luat o decizie - să-i administreze antibiotice și apoi să facă expediția respectivă. Patru bărbați în putere, înarmați, vor lua mașina ca să transporte copilul la oraș ca să caute un medic acolo. Vor lua cu ei și câteva sticle de alcool pentru troc, o trusă de prim-ajutor și o canistră cu 20 de litri de benzină.

„Energia este beatitudine eternă.”

William Blake, poet

(1757-1827)

„Am inventat o Lanternă alimentată de La soare. Are un singur defect: funcționează doar în plină zi.”

André Franquin

Gaston Lagaffe

(1924-1997)

PUNCTUL 4

ENERGIA

Excelent! BAS-ul dvs. începe să ia formă. Ați identificat sursele de apă și ați făcut apa să fie bună de băut. Ați creat o grădină, cu câteva animale, și ați depozitat hrană pentru 6-12 luni, pentru familia dvs. În sfârșit, ați umplut sertarul cu medicamente și ați început un program de exerciții fizice pentru a vă menține în formă. Bravo! Acum trebuie să vă faceți BAS-ul dvs. autonom și sustenabil, având asigurată toată energia de care aveți nevoie. Totuși, realizarea unui proiect energetic poate fi ca și plecarea într-o excursie fără a avea nicio idee cu privire la destinație sau costuri. Ar putea fi distractiv pentru un timp, dar foarte curând realitatea vă va ajunge din urmă, și lucrurile vor putea deveni costisitoare și complicate.

În primul rând, despre ce vorbim noi aici? Energie? Electricitate? Căldură? Sau cu totul altceva? Înainte de a răspunde la aceste întrebări, trebuie să vă imaginați stilul de viață și nivelul de confort pe care doriți să le mențineți în BAS-ul dvs. Acestea vor influența nevoile dvs. de energie și implicit, soluția pentru a obține acea energie. Dacă doriți să trăiți exact așa cum trăiți chiar acum – de exemplu, cu toate luminile din casă aprinse, cu aerul condiționat la maxim toată vara, cu încălzirea la maxim toată iarna, cu muzică tot timpul și cu numeroase călătorii cu SUV-ul dvs. – atunci veți avea mai mari dificultăți decât cei care preferă o viață sobră, ca de călugări, la lumina lumânărilor!

Deci, cel de-al patrulea principiu fundamental al unei BAS este energia.

Să vedem care sunt nevoile dvs. În primul rând, totul depinde de regiunea dvs. geografică. Dacă BAS-ul dvs. este într-o regiune caldă (mediteraneană, sudul SUA etc.), principala dvs. preocupare va fi să vă protejați de căldură. Dar dacă BAS-ul dvs. este într-o regiune temperată sau mai rece (în munți, în zona arctică etc.), atunci grija dvs. principală va fi să vă asigurați căldura. Apoi, trebuie să vedem dacă doriți să fiți complet autonom sau să rămâneți conectat la vreo rețea de electricitate. În sfârșit, nu trebuie doar să calculați energia de care aveți nevoie, dar și să vă gândiți câtă ați putea economisi. De fapt, cu cât vă puteți reduce mai mult necesarul de energie, cu atât veți rezolva mai multe probleme de producere a acestei energii. Singura energie liberă este cea pe care nu trebuie să o generați!

Deci pentru a nu studia toate cazurile posibile, să ne imaginăm că BAS-ul dvs. este într-o regiune temperată din Europa sau din America de Nord, cu veri călduroase și ierni reci, și care este deocamdată conectată la o rețea de alimentare cu electricitate. Vom lua de asemenea în considerare un consum normal de electricitate al unei familii formate din doi adulți și doi copii, dar care ar putea acomoda până la 10 adulți în caz de nevoie.

Să începem prin a aborda noțiunea de confort termic și schimb de căldură. Energia calorică, adică căldura, circulă totdeauna de la cald la rece (amintiți-vă entropia!). Deci atunci când două corpuri sau materiale de temperaturi diferite sunt puse în contact, cel mai cald va ceda căldură celuilalt, mai mult sau mai puțin rapid, în funcție de natura materialului. Unul se va încălzi pe seama celuilalt, care se va răci. Aceste schimburi au loc în trei moduri: prin conducție, sau contact (încălzirea palmei pe un bol de supă fierbinte, răcirea tălpii pe o podea rece); prin radiație (încălzirea trupului în fața focului); prin convecție cu aer (căldura oferită de un radiator sau răcoarea brizei); și prin evaporare (ne răcorim prin transpirație). O bună înțelegere a acestor patru moduri de schimb ne poate ajuta să economisim energie. Să încercăm deci să facem spațiul locuibil din BAS-ul nostru, pe care pentru simplificare îl vom numi „casă”, cât mai eficient energetic posibil. O casă ce consumă

energie puțină și în care energia este folosită eficient se numește „casă pasivă”.

Dacă construiți o casă, urmăriți să profitați de cea mai bună orientare posibilă: folosiți lumina soarelui și luați în considerare că (în emisfera nordică) partea sudică este totdeauna cea mai însorită. Dacă soarele este prea puternic la latitudinea unde sunteți, evitați să vă orientați către sud și răcoriți-vă casa cu aerisire naturală, prin circularea aerului proaspăt. De asemenea, faceți în așa fel încât acoperișul să țină cât mai puțină umbră posibil. Faceți umbră cu prelate, copertine, obloane sau chiar pânze, așa cum se face tradițional în zonele cu climă caldă. Aveți grijă de verande și grădini de iarnă, care rămân deschise la casă și continuă să o încălzească în lunile de vară. Folosiți cât mai mult posibil mediul vegetal: umbră de la arbori, plante agățătoare (care contribuie la izolare), pavaje care reflectă lumina mai mult sau mai puțin etc. Puteți planta verdețuri sau peluză pe acoperiș sau terasă, care ajută la umidificarea aerului și reduce diferențele de temperatură iarna și vara.

Dacă pe de altă parte locuiți într-o zonă cu climă rece, faceți contrariul: instalați ferestre către sud (luați în considerare umbra eventualelor arbori, clădiri, munți etc.) Asigurați-vă o orientare optimă a camerelor și folosiți lumina naturală, care vă asigură o mai bună iluminare în tot timpul anului. În toate cazurile, o alegere judicioasă a materialelor de construcție, în funcție de proprietățile lor termice, nu doar estetice, vor fi de mare importanță pentru „strategia dvs. termică” în general. Diferențele vor fi observate la consumul dvs. de energie. Trebuie de asemenea să eliminați umezeala nesănătoasă. Aceasta se poate face prin ventilație, preferabil naturală, dar dacă încăperile „umedă” (toaile, băi) sunt izolate și nu au fereastră către exterior, va trebui să instalați un sistem electric de ventilație.

Puteți lua în considerare de asemenea o „fântână canadiană”, care este un sistem ce permite ventilația unei clădiri cu aer din exterior, dar a cărui temperatură a fost modificată prin circularea lui sub pământ, rezultând un schimb de căldură cu pământul rece. Mulțumită inerției, pământul suferă mai puține variații de temperatură, cu cât adâncimea este mai mare. Astfel,

aerul poate fi răcit cu 5 - 10 grade Celsius în timpul verii, în timp ce în timpul iernii, este încălzit. Aceasta permite economisirea cheltuielilor de încălzire iarna și aerisirea cu aer proaspăt vara.

Clădirile vechi de dinainte de revoluția industrială, în special la țară, erau adesea bine planificate din punctul de vedere al eficienței energetice. Aceasta deoarece oamenii care locuiau în acele clădiri trebuiau să se încălzească, și fiecare buștean pe care puteau să evite să-l taie și să-l transporte, îi scutea de efort. Mă încântă să-i aud pe țărani cum se amuză, pe bună dreptate, de absurditatea și urâtenia clădirilor moderne. Aceste blocuri de apartamente suburbane și cartiere industriale vor fi rapid abandonate atunci când energia va deveni costisitoare!

Odată ce ați utilizat posibilitățile naturale ale casei dvs., trebuie să diagnosticați performanțele sale energetice, pentru a determina și localiza problemele și ineficiențele sale. Trebuie să vă asigurați că acoperișul pereții, și podelele, sunt suficient de izolate și că ferestrele sunt etanșe. De asemenea, identificați conductele de căldură care nu sunt izolate, acestea fiind adesea o sursă de pierdere de energie. Verificați dacă apa pentru încălzire (sau orice fel de apă) nu se pierde prin scurgere la îmbinări. Asigurați-vă de asemenea că încălzitorul și țevile de apă sunt izolate. Ați putea instala un temporizator pentru a încălzi apa doar atunci când aveți nevoie de ea, conform cu obiceiurile dvs.: dacă faceți duș dimineața, încălziți apa cu o oră înainte și opriți încălzirea ei pe restul zilei. În sfârșit, instalați cele mai eficiente radiatoare pe care le puteți găsi; există multe sisteme de încălzire: prin convecție, radiație, inerțiale etc., iar eficiența lor depinde de mărimea și izolația camerelor dvs. De regulă, este ușor și rapid de asimilat suficientă expertiză în aceste domenii.

Acum că spațiile de locuit ale BAS-ului dvs. sunt bine izolate și pierderile de energie au fost eficient gestionate, trebuie să urmăriți să scădeți consumul de electricitate. Mai întâi, trebuie să înțelegem că wattul (simbolizat prin „W”) este unitatea de flux de energie și termic – o viteză de curgere și nu o cantitate. De exemplu, un prăjitor de pâine cu puterea de 1.200 de wați care funcționează timp de șase minute (adică 1/10 dintr-o oră), consumă 120 de wați pe oră (Wh). Dacă funcționează timp de o oră, va consuma 1.200 de Wh sau 1,2 kilowați pe oră (kWh).

Wattul este o unitate mică:

- O centrală nucleară produce mai multe miliarde de wați (gigawați pe oră, sau GWh).
- Un motor de tren are o putere medie de 4 milioane de wați (megawați pe oră, sau MWh).
- O mașină de spălat necesită putere de ordinul a o mie de wați pe oră (kWh).
- Un ciclist profesionist poate produce, la efort maxim, o putere de cca. 430 de Wh, ceea ce poate ridica problema unei eventuale sclavii de cicliști, dacă drogurile nu ar costa atât de mult.
- Un computer portabil consumă cca. 15 Wh.
- Un bec normal, incandescent, necesită 60 de Wh; un bec electric economic necesită doar 10 Wh; și o diodă electroluminescentă, sau LED („*light emitting diode*”), necesită cca. 2 Wh.

Așadar, cum veți reduce consumul, și deci wații folosiți? Să începem cu aparatele casnice: frigidererele și congelatoarele sunt mari consumatori de electricitate, adesea mai mult decât iluminarea unei case de mărime normală. Evitați frigidererele mari de tip american și alegeți modele mai mici. Un frigider care consumă 4 - 6 kWh, de exemplu, poate fi înlocuit de un model mai economic, care consumă 0,6 sau 1 kWh când funcționează la maxim. Ar trebui de asemenea să vă întrebați dacă aveți cu adevărat nevoie de un congelator. Dacă ați învățat cum să conservați hrana, răspunsul este: „nu”.

Pe locul doi pe lista mâncărilor de energie este uscătorul de haine. Uscăți-vă hainele la aer, preferabil afară, și dacă nu puteți fără această mașină, alegeți una care să nu consume prea multă energie. Apoi, puneți-vă problema și a altor aparate casnice. Păstrați-le pe cele pe care le considerați indispensabile; adăugați câteva de care veți avea nevoie (radio etc.) și evitați consumurile fantomă. Acestea nu se referă la un spectru de dincolo de mormânt, ci la consumurile de energie „invizibile” din casa dvs.: aparate cum sunt mașinile de spălat vase, televizoare, CD player-e, cuptoare cu microunde și telefoane fără fir, care utilizează electricitate chiar și când nu sunt în funcțiune.

Produsele nu consumă multă energie când sunt în repaus, dar dacă le însumăm, obținem în medie cam 25 de aparate per gospodărie, ceea ce reprezintă până la 10% din consumul anual de energie per gospodărie: adică între doi și trei kWh. Pentru a reduce sau elimina aceste consumuri fantomă, conectați cât mai multe dintre aceste aparate la o priză pe care să o puteți întrerupe când nu le folosiți. Puteți să verificați dacă se poate înlocui încălzirea electrică, care devine tot mai rară din cauza costurilor. Mașina dvs. de gătit s-ar putea să fie și ea electrică, și atunci, să observați nivelul de consum, care poate varia mult – de la 1 la 12 kWh, în funcție de sistemul de încălzire (cu inducție etc.), numărul de arzătoare, alte echipamente incluse (cuptor etc.). Puteți de asemenea să vă schimbați becurile, înlocuind cele incandescente cu becuri fluorescente compacte sau LED-uri, care sunt și foarte longevive. Desigur, bazați-vă pe bunul simț – stingeți lumina când ieșiți din încăpere; evitați iluminarea unei bucătării sau a unei încăperi cu o duzină de lămpi cu halogen; și nu lăsați luminile aprinse toată ziua etc.

Prin înlocuirea gradată a aparatelor dvs. electrice cu unele mai economice, înlocuirea becurilor și eliminarea a ce nu aveți nevoie, ar trebui să fiți capabili să scădeți considerabil consumul zilnic de electricitate, măsurat în kWh, în BAS-ul dvs. Un țel rezonabil este de a nu depăși un consum zilnic de 3 kWh per persoană. Pentru 10 persoane, aceasta ar permite un consum de 30 kWh pe zi. Dar deoarece aceasta este o medie teoretică pentru întregul an, și veți avea nevoie de mai mult iarna (iluminat etc.) decât vara, ar fi prudent să considerăm un număr un pic mai mare, de maximum 35 de kWh. Odată făcute calculele, trebuie să descoperiți cum să produceți această electricitate. Electricitatea nu este o sursă de energie; este o energie ce trebuie să fie produsă. Deși există multe moduri de a genera electricitate din energie regenerabilă (solară, a vântului, hidroelectrică, a mareelor, a curenților marini, geotermală etc.), puține dintre acestea sunt accesibile la scară mică, non-industrială. Pe de altă parte, trei dintre aceste metode sunt relativ accesibile și ușor de realizat.

MICRO-HIDRO-ELECTRICITATEA

O micro-hidrocentrală este ca o hidrocentrală electrică, care folosește energia hidrolică (forța apei) pentru a produce electricitate, dar la o scară foarte mică sau minusculă (pico-hidrocentrala). Această energie se poate folosi pentru alimentarea unor locuri izolate (una sau două case, o garsonieră sau un hambar...). Principiul de lucru al unei micro-hidrocentrale constă în transformarea energiei potențiale a unei căderi de apă în energie mecanică cu ajutorul unei turbine, apoi în energie electrică cu ajutorul unui generator. Capacitatea centralei odată instalate depinde de apa ce trece prin turbină și de înălțimea de la care cade. Un alt element important este regularitatea curgerii apei. În funcție de acești trei parametri, puteți instala fie o micro-centrală (20-500 de kWh), fie o pico-centrală (mai puțin de 20 de kWh). Aceste sisteme nu sunt foarte dificile; sunt ușor de instalat; sunt curate și durabile (se uzează foarte lent – dar oricum gândiți-vă să aveți câteva turbine de rezervă). Totuși, acestea nu sunt soluții care se pot aplica oriunde: aveți nevoie de un curs de apă cu o curgere destul de constantă, ceea ce nu este ceva obișnuit, deoarece curgerea variază de regulă cu anotimpurile. Dacă curgerea minimă este mai mare de zero (adică dacă râul nu seacă complet pe timpul verii), atunci trebuie să luați în considerare această măsură în calculele dvs. Dacă nu aveți niciun râu, pârâu sau izvor (care oricum trebuie canalizate, oricare ar fi situația), este totuși posibil să creați un sistem autonom cu două bazine mari, unul situat mai sus decât celălalt, și o pompă alimentată cu energia vântului sau soarelui, pentru a duce apa înapoi din bazinul de mai jos în cel de sus. Apa va curge din nou în jos și apoi va fi pompată sus, și tot așa, ceea ce permite crearea unui circuit de alimentare a micro-centralei dvs.

Dacă aveți mijloace de a influența municipalitățile apropiate de BAS-ul dvs., încercați să obțineți crearea unei centrale hidroelectrice cu capacitatea între 0,5 și 1 megawatt pe râurile din zona dvs. Această electricitate va fi extrem de folositoare în secolul ce va urma, și trebuie să vă grăbiți să realizați astfel de proiecte, pentru că cine știe dacă va mai fi posibil să construim o centrală hidroelectrică peste câțiva ani de acum încolo.

ENERGIA VÂNTULUI

O turbină eoliană este un dispozitiv de convertire a energiei vântului în energie mecanică sau electricitate. Timp de milenii, morile de vânt au transformat energia vântului în energie mecanică, de regulă pentru a măcina grâne, pentru a presa ulei, sau pentru a bate fierul, cuprul, pâsla sau hârtia, sau chiar pentru a pompa apa pentru a asana terenurile mlăștinoase; pentru irigarea culturilor sau adăparea vitelor.

Criteriile de alegere a locului de instalare a turbinelor eoliene sunt: mărimea la care vă gândiți, puterea pe care doriți să o produceți, numărul de turbine și regularitatea vânturilor. Eficiența unei turbine eoliene depinde de plasarea ei. Capacitatea crește proporțional cu cubul vitezei vântului. Din acest motiv, locurile se determină în funcție de vitezele vânturilor locale: un loc cu vânturi de 32 kph (km pe oră) în medie, va fi de opt ori mai productiv decât un teren cu vânturi de 16 kph. Constanța vitezei și direcției vântului sunt alte două criterii importante pentru alegerea locului. De fapt, ca o regulă generală, turbinele eoliene se pot folosi acolo unde viteza vântului este mai mare de 8 și sub 88 kph, o viteză dincolo de care turbinele trebuie decuplate pentru a se limita stricăciunile și riscul de rupere. Axa de rotație a turbinei trebuie de regulă să fie menținută paralelă cu direcția vântului. Anumite locuri apropiate de obstacole (arbori, clădiri, ridicături de pământ complexe etc.) trebuie de asemenea să fie evitate, deoarece vânturile sunt prea turbulente acolo. Trebuie să știți că turbinele eoliene sunt mai puțin eficiente la altitudini mari, deoarece aerul este mai rarefiat acolo. La 1 km înălțime, producția unei turbine eoliene va fi cu 10% mai mică decât la nivelul mării. În sfârșit, rețineți că anumite locuri specifice cresc viteza vânturilor:

- Marea sau lacurile sunt locuri favorite deoarece nu există obstacole pentru vânt. Astfel, chiar la altitudini joase, vânturile sunt mai rapide și mai puțin turbulente. Apropierea unei ridicături pe de altă parte, creează turbulențe și produce uzură și rupere.
- Când aerul se precipită printre două obstacole, cum ar fi doi munți sau două clădiri, atunci se accelerează; la fel se petrece când ajunge la vârful unui deal. Așa că aceste locuri sunt foarte

potrivite pentru turbinele eoliene. Totuși, suprafața acestor locuri este de regulă foarte limitată și supusă turbulențelor.

Energia vântului poate fi foarte puternică în unele cazuri, mai ales în parcurile eoliene marine, care generează sute de megawați, dar care nu poate funcționa în toate condițiile. Danemarca, liderul mondial de necontestat în materie de putere eoliană, produce doar 20% din electricitatea sa prin această metodă. Practic, randamentul de energie electrică reprezintă între 20 și 40% din puterea instalată. Pe de altă parte, o turbină eoliană mică, individuală sau casnică, cu o putere de până la 100 de kWh, poate fi foarte folositoare. În acest caz, se poate folosi o turbină eoliană conectată la o rețea sau chiar una autonomă, aflată într-o zonă izolată, pentru a se produce electricitate și pentru a pune permanent în funcțiune anumite dispozitive electrice (pompe, dispozitive de iluminat), mai ales într-un mediu rural. De exemplu, o turbină eoliană mică echipată cu un modul fotovoltaic și un pachet de baterii pot asigura autonomia energetică a unei bărci cu pânze (iluminat, instrumente la bord), ceea ce face posibilă o BAS marină. În orice caz, trebuie să luați în considerare faptul că randamentul efectiv al turbinei dvs. de vânt va fi cu mult inferior randamentului teoretic. Dacă are un randament optim teoretic de 100 de kWh, atunci trebuie să conați pe o producție medie între 20 și 40 de kWh.

În orașe, unde nu prea se găsesc curenți puternici de aer, se pot folosi echipamente mai mici. Turbinele eoliene de acoperiș – care au în general o capacitate mică sau medie (până la 6 kWh, cam cât consumă un frigider de tip vechi) și special concepute pentru mediile urbane – vă permite să diminați problemele de orientare și să supliniți întreruperile de electricitate, dar produc doar o cantitate modestă de energie. Instalațiile electrice mici pot fi alimentate de o turbină eoliană portabilă care ar putea fi utilă pe o barcă de exemplu.

Înarmați cu aceste noțiuni de bază, trebuie să determinați acum potențialul vântului în BAS-ul dvs. Dacă BAS-ul dvs. are mult spațiu disponibil, și vânturile sunt constante și destul de puternice, alegerea unei turbine de vânt poate fi foarte avantajoasă. Trebuie să studiați vânturile: determinați orice posibile brize marine sau de uscat (în timpul zilei vânturile tind să bată dinspre apă către uscat;

noaptea, este invers), și diferitele mișcări ale aerului în văi (aerul cald tinde să se ridice în timpul zilei, în timp ce aerul răcit coboară în văi în timpul nopții). Studiați vânturile regionale ca: Scirocco, Bora, sau Mistralul în Europa, Chinook, Diablo Nordic, sau Chubasco în cele două Americi, Brickfielder în Australia etc. Dacă vântul este prea violent, nu este de folos. Consultați statisticile meteorologice, vorbiți cu oameni care au trăit în regiune timp îndelungat, înarmați-vă cu o hartă, urcați pe cele mai înalte puncte pe care le puteți găsi și faceți observații. Dați-vă seama care ar putea fi obstacolele în calea vântului (de exemplu, clădiri, arbori și mai ales dealuri și munți). Cele mai bune zone sunt de regulă pe malul mării, pe creste, care sunt supuse mereu unor vânturi puternice. În sfârșit, și aceasta este important, informați-vă referitor la restricțiile de construcție, mai ales la legile de mediu și urbanistice. Vorbiți cu vecinii despre proiectul dvs., și fiți deschiși față de obiecțiile lor, pentru a evita conflictele cu ei (oamenii reacționează adesea negativ față de turbinele de vânt, deoarece consideră că le strică peisajul, că sunt zgomotoase, sau chiar dăunătoare pentru animale sau pentru sănătate). În orice caz, nu este ușor să obțineți o autorizație pentru o turbină mică (adică de 1 - 5 metri diametru și cu o capacitatea de 40 de kWh). În cazul proprietăților mari (ferme etc.), va fi mai ușor să obțineți autorizație; în acest caz, o turbină de vânt de 10 metri în diametru generează între 40 și 200 de kWh, ceea ce poate fi o soluție excelentă, dacă condițiile de vânt sunt suficient de favorabile. De asemenea, notați frecvența și complexitatea lucrărilor de reparații, deoarece turbinele de vânt care așteaptă să fie reparate nu produc nicio electricitate. Deci studiați durata de viață a pieselor cele mai expuse la uzură. Informați-vă despre posibilitatea de a vinde producția în exces către autoritățile publice; aceasta v-ar permite să mai reduceți din costurile proprii și să faceți profit în urma investiției dvs.

Să rezumăm: vântul poate fi o sursă bună de energie dacă condițiile sunt favorabile, dar nu poate constitui singura dvs. soluție, deoarece vânturile se pot opri zile la rând uneori. Ar fi util ca locuitorii unei văi sau a unei mici regiuni să formeze un grup și să instaleze un parc de turbine eoliene, pentru a acoperi unele din nevoile locale de electricitate. O turbină de vânt cu palete de 20 până la 30 de metri costă între 400.000 și 520.000 de dolari și poate

genera destulă electricitate pentru 100 până la 200 de gospodării. Aceasta ar permite de asemenea angajarea de specialiști, care să fie dedicați 100% acestor surse de energie, întreținerii și reparării echipamentului implicat (ceea ce ar fi aproape imposibil de făcut la nivel individual). Astfel, un parc eolian ar putea fi o strategie de transformare a unui sat sau a unei regiuni mici într-un super-BAS. Vom vorbi despre aceasta mai târziu.

ENERGIA SOLARĂ

Energia ce radiază prin atmosferă direct de la soare ne poate fi foarte utilă. Poate fi captată de panouri solare, care sunt de două tipuri:

- Panouri solare termice, numite „colectori solari”, care captează căldura razelor soarelui și o transferă unui mediu fluid.
- Panourile solare fotovoltaice, care convertesc lumina în electricitate. Puterea solară fotovoltaică este în mod obișnuit notată cu PV (*photovoltaic*).

În ambele aceste cazuri, panourile sunt de regulă plate și cam de un metru pătrat, pentru a fi ușor de instalat. Panourile solare sunt echipamentul de bază pentru producerea energiei solare. Colectorii termici sunt mai eficienți și mai profitabili în prezent, decât modulii fotovoltaici. Prețul lor este mult mai scăzut, iar randamentul lor este de cca. 50%, chiar dacă energia obținută este sub o formă mai puțin valoroasă (apă fierbinte la o temperatură de sterilizare, și nu electricitate). Colectorii termici sunt la fel de profitabili la latitudinile nordice (nordul Franței, UK, Belgia, Canada etc.) ca și în regiunile însorite (Spania, Italia, Texas, Florida, New Mexico, Australia, Tunisia etc.) Pe de altă parte, panourile fotovoltaice sunt profitabile doar acolo unde nu există rețea electrică, sau dacă sunt subvenționate în vreun fel. Trebuie să vă informați cu privire la posibilitatea de a vinde electricitatea generată solar către autoritățile publice. Trebuie să știți că doar 10% din radiația soarelui este convertită în energie utilizabilă (electricitate). Deși profitabilitatea nu este preocuparea noastră principală, este un punct care trebuie avut în minte atunci când

alegem proiectul adecvat. În regiunile montane și cele cu căderi masive de zăpadă, panourile solare trebuie înclinate la 60 de grade pentru a permite alunecarea zăpezii pe ele. Suprafața caldă a unui captator de energie solară va topi rapid orice urmă de zăpadă (vă pot garanta aceasta, deoarece am o instalație pe acoperișul fermei mele de la munte).

Panourile solare termice („încălzitoarele de apă solare”) sunt panouri în care apa sau un alt mediu fluid trece printr-un circuit închis, prin niște tuburi prevăzute cu niște lame. Pentru a obține cel mai bun randament, întregul ansamblu este plasat într-o cutie izolată de sticlă, care permite un fel de efect de seră. În cazul unui soare puternic, și dacă nevoia dvs. de apă caldă este moderată, o rețea simplă de tuburi poate fi suficientă. Aripioarele, care formează ceea ce se numește un „absorbant”, sunt încălzite de radiația solară și transmit căldura unui mediu lichid care circulă prin niște tuburi. Încălzitoarele solare se folosesc pentru a produce apă caldă curată într-un încălzitor solar de apă caldă. Pentru acest scop, este cea mai profitabilă soluție pe bază de energie solară. Încep să apară în prezent sisteme solare combinate, cu scopul de a produce atât apă caldă curată, cât și apă fierbinte pentru încălzirea casei. Astfel de sisteme permit economii de ordinul a 350 de kWh pe an per fiecare panou de un metru pătrat.

Panourile solare fotovoltaice sunt formate din mici celule fotovoltaice legate între ele. Se pot instala pe suportți ficși sau pe sisteme mobile, care se pot orienta către soare. În cazul din urmă, randamentul electric crește cu cca. 30% comparativ cu o instalație fixă. Sistemele solare exterioare, instalațiile fixe, se găsesc mai ales pe acoperișurile caselor, fie integrate în materialul acoperișului, fie suprapuse peste ele. În unele cazuri, panourile sunt instalate vertical pe fațadele clădirilor, deși această înclinație nu este optimă pentru producerea de electricitate. Panourile solare portabile pot fi utile pentru campare în excursii; planificați-vă câteva și în BAS-ul dvs.

Principiul prin care se obține curentul cu ajutorul acestor celule este numit „efect fotovoltaic”. Aceste celule produc curent electric continuu din radiația solară. Utilizarea curentului diferă de la o instalație la alta, în funcție de scopul ei. Merită menționate două tipuri de utilizări: când instalația fotovoltaică este conectată

la o rețea electrică, și când nu este. Instalațiile neconectate pot consuma direct electricitatea produsă, în acumulatori, pentru a dispune de electricitate în timpul perioadelor fără lumină (noaptea, pene de curent etc.). Instalațiile fotovoltaice conectate la o rețea injectează electricitatea pe care o produc, direct în rețea. Pentru a face aceasta, instalațiile sunt echipate cu alternatori, care transformă curentul continuu în curent alternativ, conform caracteristicilor rețelei. Aceasta nu necesită instalarea de acumulatori de stocare. Electricitatea este consumată în momentul în care este produsă, pentru cele mai apropiate dispozitive din rețea.

Este de asemenea posibil să configurați un sistem conectat la o rețea, dar care să aibă și acumulatori în caz că rețeaua cade. Valoarea folosită de obicei pentru a calcula capacitatea unui panou solar este de 1 kWh per metru pătrat de panou expus la lumina directă a soarelui. Practic, energia ce vine de la soare depinde de latitudine, înclinare, înclinarea față de soare (care determină densitatea atmosferică pe care lumina o poate traversa), și ora din zi. În decursul unei zile, chiar dacă nu sunt nori, electricitatea generată de un panou diferă mereu în funcție de poziția soarelui; este la maxim doar la mijlocul zilei, și pentru o scurtă perioadă de timp. Este exact perioada din zi în care avem cea mai mică nevoie de energie electrică, și dacă nu se poate stoca electricitatea produsă în acumulatori, ea se va pierde.

Calitatea și durata de viață a panourilor solare variază considerabil cu faptul că sunt de tip monocristalin sau policristalin și în funcție de calitatea fabricației. Un panou solar de înaltă calitate, care este mai scump, poate dura peste 30 de ani.

Care este capacitatea solară a BAS-ului dvs.? În funcție de poziția dvs. geografică (latitudine, altitudine, climă) și orientare, veți avea o mai mare sau mai mică expunere la soare. Acoperirea cu nori este de asemenea un factor important, deoarece diminuează eficiența panourilor solare: unele regiuni sunt foarte înnorate altele au multă ceață, ceață și fum etc. Fiți atenți la locurile cu intensificări violente ale vântului, căci panourile pot fi aruncate la pământ.

Dacă doriți să acoperiți toate nevoile BAS-ului dvs. – cei 35 de kWh din exemplul nostru – va trebui să instalați cel puțin

35 de metri pătrați de panouri. Dacă obțineți o eficiență de 80%, va fi nevoie să adăugați încă șapte metri pătrați, rezultând un total de 42 de metri pătrați – care înseamnă un acoperiș destul de mare. Vestea cea bună este că în pofida costului lor destul de ridicat, panourile solare fotovoltaice sunt ușor de instalat. Dar chiar dacă ați acoperit cu panouri toate acoperișurile în BAS-ul dvs., veți avea totuși o problemă: noaptea, când nu mai este soare, nu veți mai avea electricitate. Așa că trebuie să vă gândiți la acumulatori, care sunt foarte costisitori, sau să folosiți rețeaua publică de electricitate, ceea ce nu corespunde ideii de autonomie completă. O soluție hibridă, ca cea pe care o am eu, ar fi să aveți panouri solare conectate la rețea și acumulatori de rezervă la care să vă conectați în caz că proverbialul rahat se izbește de ventilator, și cade rețeaua de electricitate.

ÎNCĂLZIREA

„Încălzirea centrală” înseamnă că mai multe camere dintr-un apartament sau o casă sunt încălzite dintr-un singur punct, cu ajutorul unui generator de căldură, adică boiler, cu ajutorul a diferite forme de combustibil, cum ar fi: lemnul, cărbunele, gazul, uleiul încins etc. Pentru a face aceasta trebuie să instalați unul sau mai multe boilere în camera boilerelor, conform cu nevoile locuinței în chestiune. În majoritatea cazurilor, boilerul este conectat prin țevi la calorifere sau radiatoare cu convecție plasate în camerele ce necesită încălzire.

Dat fiind genul de viitor pentru care ne pregătim, încălzirea cu gaz, cărbune sau ulei încins se pare că vor fi grav compromise pe termen lung. Dacă boilerul din BAS-ul dvs. este vechi și ineficient, atunci este momentul să-l înlocuiți cu ceva mai durabil. Dacă BAS-ul dvs. este aproape de o pădure, de ce să nu încălziți direct cu lemn? Aceasta este o soluție mult mai ieftină decât uleiul încins. În orice fel de scenariu, clasică sobă cu lemne din camera principală rămâne o soluție excelentă pentru iarnă, deoarece încălzește eficient, mai ales în cazul unei case bine izolate. De aici rezultă importanța izolării eficiente a spațiilor locuibile ale BAS-ului dvs. Fiți atenți să nu încălziți casa până la punctul de a deveni o saună, și să fiți apoi forțați să umblați prin casă în șort și șlapi în mijlocul

iernii – ceea ce mi s-a întâmplat și mie odată într-un apartament supraîncălzit în care am trăit cândva. Coborâți temperatura la 19°C în loc de obișnuitul 21°C și îmbrăcați-vă normal. Nu vă supraîncălziți locurile unde dormiți: oamenii dorm mai bine în încăperi mai răcoroase (și în vremuri de criză veți dori probabil să îmbrățișați minunata ființă cu care veți dormi). În cazul burlacilor, se va găsi întotdeauna o sticlă cu apă fierbinte! O temperatură de 17°C ar trebui să fie suficientă. La ferma mea de exemplu, eu nu încălzesc dormitoarele așa că dorm iarna la 15°C, dar aceasta este pentru că pereții sunt bine izolați de temperaturile de sub zero grade de afară și pentru că soba de lemne din sufragerie radiază destul de eficient. În general, mai bine să fie un pic mai răcoros, și vă puteți lua un jersey dacă vă este rece.

Pentru încălzirea încăperilor auxiliare, de ce să nu folosiți o pompă pentru căldură, care să preia căldura din aer, apă sau pământ, pentru a o elibera în locurile unde este necesar?

În ce privește toate proiectele dvs., aflați dacă există posibilitatea de a obține subvenții sau scutiri de taxe în regiunea sau țara dvs. Folosiți toate mijloacele permise de lege pentru a economisi, atât cât se mai poate. Și dacă nu vă pasă de economii, puteți să-mi trimiteți mie, oricând, din excesul dvs. de bani.

COGENERAREA

Cogenerarea înseamnă producerea simultană de electricitate și căldură, căldura fiind un produs secundar al producerii de electricitate, sau invers. Generarea de electricitate degajă de regulă o mare cantitate de căldură, care se disipă în mediul din jur. Cogenerarea permite ca această căldură să fie canalizată pentru încălzirea clădirilor, sterilizarea apei etc. Energia electrică este fie consumată, fie repusă în rețeaua electrică publică.

Să luăm un exemplu practic. În cazul în care BAS-ul dvs. are nevoie simultan de electricitate și căldură:

- O configurație clasică ar putea fi un boiler cu ulei încins, combinat cu electricitate provenită de la rețea;
- O configurație cogeneratoare ar fi să aveți același boiler pentru a genera electricitate, dar să folosiți căldura pentru încălzirea casei. Electricitatea mai poate fi de asemenea generată cu

panouri solare (pentru a încălzi apa și a produce electricitate) sau din alte surse regenerabile.

ACUMULATORI ȘI LUMÂNĂRI

Priviți în jurul dvs.: câte obiecte vedeți care funcționează cu acumulatori? Lanterne, echipament de pază și alarme, computere, contoare Geiger etc. Faceți rezerve suficiente de acumuloare de toate felurile și luați-vă încărcătoare, inclusiv din acelea care funcționează cu energie solară. Este mai bine să vă supraestimați consumul de acumulatori. Conform cu Armata SUA, insuficiența numărului de acumulatori este una dintre problemele majore ale forțelor armate moderne. Veți consuma o mulțime – așa că grăbiți-vă.

Dacă ați optat pentru un sistem electric care stochează electricitate în acumulatori, mânuiți-le cu mare grijă; sunt obiecte potențial periculoase, datorită încărcăturii electrice pe care o conțin, dar și pentru că sunt umplute cu acid (bateriile cu plumb, de exemplu, conțin acid sulfuric). Va trebui să stocați acumulatori goi pentru reîncărcare (adică fără acid, care trebuie stocat separat și în siguranță), pentru a nu vă uza acumulatorii prea repede.

Stocați o mulțime de lumânări de toate mărimile; veți avea nevoie de ele. O lumânare de bună calitate se poate păstra indefinit în timp, și căutați să învățați cum să le faceți chiar voi – ceea ce nu este o idee rea – rezervele dvs. vă pot servi timp îndelungat sau pot fi obiecte utile pentru schimb.

Sunt adesea întrebat dacă este necesar să fie cumpărat un generator de electricitate pe motorină. Aceasta este o mașină foarte utilă, desigur, mai ales dacă puteți achiziționa una care să genereze între 4 și 10 kWh, deoarece vă poate furniza electricitate când toate celelalte sisteme sunt nefuncționale. Dar câtă motorină puteți stoca? În plus, un generator este foarte zgomotos și astfel, într-un mediu urban, poate atrage multă atenție nedorită în vremurile grele. Este o soluție auxiliară bună pe termen mediu de timp, dar cu siguranță că nu pe termen lung, dacă se accelerează criza de petrol.

Nu știu dacă există un sistem ideal pentru a vă acoperi toate nevoile de energie pentru BAS-ul dvs. În orice caz, pare logic să

vă reduceți nevoile și consumul, și în același timp, să instalați un sistem eficient de generare de căldură și electricitate. Puteți ajunge la un rezultat rezonabil, accesibil, care să dureze timp îndelungat, și eventual să fie complet autonom.

Nu ezitați să cereți sfatul de la specialiști în domeniul energiei. Cereți-le să vă explice diferite opțiuni pentru BAS-ul dvs., obțineți câteva estimări, detaliați și nu vă încredeți în estimări generale. În cazul instalațiilor, dacă nu aveți dvs. multă experiență, lucrați cu un electrician care știe cum să gestioneze tot ce este legat de electricitate. Ar fi stupid să vă dați foc la BAS pentru că ați uitat niște cabluri neizolate...

Pentru a completa bibliografia și linkurile pe care le veți găsi în anexe, o bună sursă de informații este site-ul Consiliului Europei pentru o Economie Eficientă de Energie, la adresa: www.eceee.org.

PIERRE ȘI-A INSTALAT BAS-UL ÎN MUNȚII JURA

A cumpărat o gospodărie de 9.000 de metri pătrați, cu izvor propriu. Ferma este întreținută de Lucas, un prieten al lui Pierre, care locuiește acolo tot timpul. Lucas este un veteran al Legiunii Străine franceze și este pasionat de cei șase cai pe care-i crește. El mai gestionează și apărarea fermei. Se pare că a „păstrat” o cantitate mare de echipamente din perioada în care era într-o bază a legiunii din sudul Franței. În jurul fermei, sunt 30 de metri pătrați de grădină, un coteț cu găini și mai multe oi islandeze (care sunt rezistente la frigul iernii). Pierre și Lucas au stocat suficientă hrană pentru 10 adulți pentru un an. S-au înțeles cu încă doi prieteni – Yassine, care este medic, și Marc, care este mecanic – în ce fel li se vor alătura aceștia împreună cu familiile lor, în caz de criză. Pentru ca BAS-ul lor să aibă autonomie energetică, au instalat panouri solare fotovoltaice pentru a genera 40 de kWh. Dar aceasta nu va fi de ajuns pentru o completă autonomie. Mulțumită ajutorului și consultării unui specialist canadian, sistemul de încălzire cu ulei încins a fost înlocuit cu un boiler de cogenerare, pe bază de lemn (pelete

și talaș) ca principală sursă, cât și o turbină hidroelectrică în miniatură (5 kWh) la izvor. Drept rezultat, boilerul funcționează cu lemne (ușor de găsit în regiune), curent electric de la hidrocentrală și de la panourile solare, furnizând căldură, apă caldă și electricitate. BAS-ul este la 800 de metri deasupra nivelului mării și Pierre a izolat casa, așa că este plăcut și cald în timpul lunilor de iarnă.

+

PAVEL A INSTALAT UN BAS MARE ÎN STEPĂ UKRAINIANĂ DE EST, ÎN APROPIERE DE LUGANSK

Deoarece a făcut o avere în afaceri cu computere, este capabil să cheltuie oricât este necesar pentru a face totul perfect. A cumpărat terenuri imense și a angajat două familii de fermieri pentru a îngriji ogoarele, vitele și caii. A strâns un stoc mare de motorină pentru încălzire, cât și pentru generatoarele de electricitate, și pentru mașinile agricole. Are mai multe fântâni cu apă proaspătă din care pompează apă cu ajutorul energiei generate de o turbină eoliană mare. Surplusul de electricitate, la care se adaugă energia produsă de panourile solare fotovoltaice ajută la alimentarea casei principale cu suficienți kilowați. Dar casele fermierilor nu sunt deocamdată autonome. Pentru a le încălzi pe toate, Pavel a instalat un sistem de fântâni, suplimentate de un încălzitor clasic cu combustibil de ardere. Fiecare casă mai este echipată cu o sobă de modă veche, în care se poate arde lemn sau cărbune. În caz de urgență, Pavel se gândește că împreună cu familia sa vor fi independenți energetic și că BAS-ul său va fi în bună formă, orice s-ar petrece.

Să ne întoarcem la Henry, care este încă în posesia puștii M1 a bunicului său. A fost capabil să scape din oraș prin subteranul metroului. A fost înspăimântat de întineric și de șobolani, dar a îndurat. Timp de o săptămână s-a hrănit cu băuturile răcoritoare și batoanele de ciocolată din aparatele pe care le-a spart. Este obosit, dar trebuie să continue. A mers la țară fără vreun scop precis, evitând autostrăzile aglomerate care par să fie la cheremul găștilor de tâlhari. A asistat de la distanță la scene de o violență nemaiauzită... Ieri a ajuns la o fermă unde l-au primit. Această fermă, un loc grozav, este întreținută de o comunitate de hipioți bătrâni și de copiii lor. Au tot ce le trebuie: apă, panouri solare pentru încălzire și electricitate, o grădină mare, capre – și lucrători. Au primit vreo 20 de oameni, toți într-o formă destul de bună înainte de criză, judecând după mașinile parcate în afara fermei. Liderul și patriarhul comunității îi explică lui Henry că acela este un loc organizat la comun: toată lumea muncește și împart împreună fructele muncii lor – hrana organică și tot restul. El explică că violența nu rezolvă nimic, că mintea este mai puternică decât armele. Dacă dorește să rămână, trebuie să renunțe la pușcă. Henry spune că se va gândi la asta. După o noapte de odihnă – și după devorarea unei farfurii mari de legume și salată – Henry decide să plece.

Tocmai la timp. În ziua următoare, ferma este invadată și ocupată de o gașcă de motocicliști. Toți locuitorii sunt torturați și apoi uciși, femeile violate și apoi făcute sclave, stocurile jefuite, și ferma arsă până la urmă înainte ca gașca să plece în căutarea următoarei ținte.

„Cel care stăpânește un meșteșug este ca și cum ar stăpâni un castel.”

Proverb berber

„Este imposibil să mai adaugi ceva într-un recipient plin.”

Laozi, filosof

Secolul VI î.H.

PUNCTUL 5

CUNOAȘTEREA

Economia globală s-a prăbușit, lumea a degenerat în vărsare de sânge și foc, iar dvs., familia dvs. și probabil familiile prietenilor dvs. s-au adăpostit în BAS-ul dvs.: aveți apă și hrană din abundență, vă îngrijiți corespunzător de grădină și de animalele domestice, și aveți un stoc destul de bun de medicamente. Mai aveți și apă caldă și electricitate. Acum aveți mult timp liber. Dar nu puteți să urcați în mașină și să mergeți la cinema, sau în vacanță pe Coasta de Azur, sau să zburați undeva pentru o scurtă vacanță, sau să mergeți să petreceți pe insula Mykonos sau Cancun! Ce veți face cu timpul dvs.? Ce cunoaștere veți începe să dezvoltați de pe acum pentru când veți fi în BAS-ul dvs.? În plus, ce meșteșug v-ar fi de folos în acest gen de viitor?

Există trei categorii de luat în considerare:

- **PROFESII** – priceperea de care aveți nevoie – și pe care să o puteți preda și transmite și altora.
- **CULTURA** – moștenirea culturală esențială, care este baza identității dvs., care poate fi predată și care vă va stimula intelectual.
- **RECREERE** – activități de joacă, necesare pentru a evita plictiseala și a vă feri familia și prietenii să se omoare unii pe alții!

Cunoașterea este al cincilea principiu fundamental în BAS-ul dvs.

PROFESIILE

Până acum aveți deja o idee ce priceperi sunt necesare în BAS-ul dvs.: botanică, cunoașterea plantelor, grădinărit, tâmplărie, fabricarea de încălțăminte, mecanică, medicină de urgență etc. Este important ca acestea să fie dobândite rapid, cel puțin la nivel de bază, și ar fi util să împărțiți studiul printre membrii BAS-ului dvs., pentru a avea specialiști în fiecare domeniu. Unele dintre aceste abilități vor fi cele mai bune profesii ale zilei de mâine: ele pot deveni profesia dvs. începând de astăzi.

În orice caz, dacă proiectul BAS-ului dvs. este serios, trebuie să începeți să vă pregătiți și să dezvoltați un hobby care să poată deveni profesia dvs. V-ați putea imagina că într-o familie soțul poate deveni lucrător în lemn, și soția, o grădinăreasă (sau invers). Copiii de asemenea, conform cu vârsta și puterile lor, pot contribui și ei, învățând (sub formă de joc și de amuzament) cum să îngrijească animale mici (iepure, găini etc.) sau să îndeplinească sarcini mărunte (să strângă lemne sau frunze moarte, să măture zăpada etc.) Fiți atenți să nu faceți astfel de sarcini prea monotone pentru copii (sau pentru voi înșivă!). Scopul ar trebui să fie să învățați prin joc; de ce să nu faceți din învățare o activitate amuzantă? Este mai interesant decât jocurile video!

Fiți atenți să nu acordați prea mare importanță tehnologiei sau gadget-urilor. Printre clienții mei, există persoane care se echipează cu asiduitate cu tot ce le-ar putea face viața mai ușoară: drujbe și multe alte dispozitive electrice reîncărcabile, mașini 4x4s, tractoare, cu stocuri masive de combustibil, și tot felul de arme de foc. Ei stochează tot ce este necesar pentru o cameră la țară, instalând turbine eoliene, panouri solare cu acumulatori și alternatoare... dar nu au niciodată timp să învețe cum să le folosească. (Este bine să aveți o drujbă, dar ați tăiat vreodată un copac!?) Dependența de tehnologie vă poate păcăli: ce veți face dacă turbinele eoliene se strică? Cum veți repara un alternator? Cum veți folosi unelte pe care le-ați cumpărat?

Când mi-am început pregătirile, m-am rănit adesea, mai ales prima dată când am folosit un topor. A fost ușor pentru mine să fug până la centrul medical de pe stradă pentru a primi dezinfectante și să-mi fie degetul cusut de către un medic

profesionist. Este mai bine să experimentați toate acestea acum și nu când veți fi izolat sau singur în BAS-ul dvs. La fel se aplică și în cazul unui generator sau automobil care se strică. Așa cum survivalistul american, James Rawles, spunea: „Priceperile sunt mai presus de gadget-uri, caracterul practic este mai presus de stil, și dacă mâinile dvs. nu sunt aspre, este pentru că nu munciți destul.”

În practică, aceasta înseamnă că chiar acum puteți începe să învățați una sau mai multe profesii, în afara celei pe care o aveți acum. Pentru început, de ce să nu vă aplecați asupra unor meșteșuguri care existau în secolul al XIX-lea și la începutul secolului al XX-lea, și să vedeți ce vi se potrivește? Nu are sens să vă forțați să faceți ceva ce nu vă place. Încercați câteva activități pentru a descoperi ce vă conferă cea mai mare satisfacție. Probabil că veți redescoperi una dintre profesiile pe care ați visat să le urmați când erați copil, înainte ca mașina economiei să vă forțeze să alegeți o carieră mai bine plătită.

CULTURA

Trebuie de asemenea să alegem ce piese de cultură vrem să luăm cu noi: ce cărți, opere de artă, muzică, filme dorim să păstrăm și să transmitem mai departe. Ideea este să ne imaginăm că suntem la fel cu Noe, dar în loc să conservăm speciile de animale, trebuie să alegem ce produse culturale vrem să salvăm: dacă pasiunea voastră este literatura, atunci umpleți niște cutii cu cărți și creați-vă o bibliotecă de calitate; dacă sunteți meloman, dotați-vă BAS-ul cu muzica pe care o iubiți; dacă colecționați timbre sau Lego, luați-vă colecția cu dvs.

Mulțumită suportului electronic, este ușor și ieftin să păstrați în formă digitală a mare cantitate de materiale; dar se pune problema dacă acest suport va dura și dacă computerele vor putea citi datele după o vreme îndelungată. V-aș sfătui să amestecați bazele de date electronice cu cele pe suport material și să faceți multiple copii electronice, care să fie reînnoite regulat. Gândiți-vă să vă puneți hard discurile și computerele într-o cutie metalică (o cutie Faraday) pentru a le proteja de impulsurile electromagnetice ale soarelui sau de altă origine.

Dar să nu vă gândiți doar la mulțumirea dvs. Reflectați ce definește cultura dvs. Dacă de exemplu gândiți la fel ca generalul de Gaulle, că Franța poate fi definită ca fiind „un popor european de rasă albă, Greco-Latin ca civilizație și de religie creștină”, atunci luați cu voi Noul Testament și pe Marii Clasici (Homer, Platon, Socrate, Seneca etc.). Gândiți-vă ce înseamnă să fiți, să zicem, un american, un englez, un scoțian, un australian, un israelian, un suedez etc., și gândiți-vă să stocați în BAS-ul dvs. ceea ce credeți că ar fi textele culturale fondatoare cheie, cărțile, cântecele, filmele, muzica etc. a culturii dvs. Dacă credeți că cultura este definită de istorie, și că această istorie este în legătură cu istoria lumii, luați cărți de istorie referitoare la culturile lumii și etnologie. Sau ambele: cum doriți.

Pentru a cita modestul meu exemplu, eu am luat un mare număr de cărți de istorie (care sunt pasiunea mea), o mulțime de clasici ai literaturii franceze, elvețiene, italiene, americane, ruse, și germane, la care am adăugat un mare număr de dicționare și de manuale de limbi străine (de germană, rusă, chineză – nu știm niciodată cine ne va *invad...* pardon... *salva...*), manuale școlare, de gramatică, de matematică, de fizică. Sper să transmit maximul de cunoaștere copiilor mei, începând cu citirea, scrierea, matematica și fizica. În sfârșit, am avut grijă să iau cărți despre povestirile fondatoare ale civilizației vestice: mitologie greacă, egipteană, celtă și nordică, cât și povestiri și legende mai recente și regionale (din Islanda până în Africa Centrală, inclusiv cele din regiunea Genevei).

Veți înțelege că învățarea despre o cultură este mult mai mult decât o simplă petrecere a timpului. Cunoașterea și înțelepciunea vă vor ajuta pe dvs., BAS-ul dvs., și comunitatea dvs. extinsă, să discerneți adevărul de eroare și să faceți alegeri colective juste. Alfabetizarea, educația generală, studiul matematicii și a fizicii sunt elemente de bază pentru a nu plonja în barbarie sau a regresa prea mult în „pre-alfabetizare”, ceea ce în opinia mea ar marca sfârșitul umanității. Cred că este responsabilitatea noastră ca moștenitori ai uneia dintre cele mai glorioase și avansate culturi și civilizații din istorie, să le conservăm și să activăm ca martori ai acestei cunoașteri, înțelepciuni și experiențe. Sper că lumea de mâine va renaște din cenușă pentru a fi o lume mai bună, mai puternică și mai înțeleaptă.

RECREEREA

Deoarece viața are mai multe de oferit decât să citim Platon sau Nietzsche, ar trebui să acordăm timp recreerii. Serile lungi de iarnă pot fi terne dacă nu avem nimic de făcut pentru a ne recrea. Ce veți alege să puneți în BAS-ul dvs. depinde de gusturile dvs. și de domeniile dvs. de interes. Pentru unii, va fi vorba de și mai multe lecturi: povestiri de aventură, de dragoste, fanteziste sau romane polițiste. Pentru alții va fi muzica: clasică, jazz, electronică etc., stocate în format CD, în format digital sau pe computer, sau pe discuri de vinil. Asigurați-vă că aveți destulă energie pentru aparatele dvs. de redare. Pentru alții, recreerea va fi legată de jocuri de societate, de cărți, puzzle etc. Cred că deoarece este posibil să ne plictisim de cele mai dragi pasiuni ale noastre, este bine să le amestecăm cumva, să luăm diverse lucruri cu noi. Eu încurajez jocurile de societate și de cărți, deoarece permit un schimb de roluri sociale, care servesc ca o supapă de ieșire din frustrările inevitabile dintr-o familie sau comunitate. Jocul de roluri pot fi de asemenea utile în acest scop.

Ce este important este să luați cu voi unele dintre pasiunile voastre și unele dintre luxurile de care obișnuiați să vă bucurați. Acestea vor servi atât la conectarea cu lumea de acum, cât și ca o punte care să ne ajute să o construim pe cea nouă.

OLIVER ȘI-A TRANSFORMAT VILA ÎNTR-O BAS

Îi place să spună că a „buncărizat-o”. Vila sa este o casă într-o suburbie rezidențială drăguță. Este situată pe un mic deal și este ultima casă de pe stradă. Există un lac mare la 5 km, un râu destul de mare la 300 de metri și o pădure cu suficient vânat de cealaltă parte a dealului. Soția lui adoră grădinăritul și au lucrat timp de mai mulți ani la o mică grădină de 500 de metri pătrați. Cresc de asemenea și ciuperci (champinioane pariziene) în pivniță. Au stocat hrană pentru șase luni și diferite materiale ce ar putea fi utile în caz de urgență. Acum că a venit criza, au rămas acasă. Oliver este fost instructor militar și a putut să păstreze câteva arme de foc – puști de asalt, puști

cu lunetă, pistoale – și mai multe mii de runde de muniție. Soția lui, Simonetta, de meserie secretară în timpurile normale, are ca hobby dresarea câinilor, și au câțiva câini de pază foarte buni. Imediat ce au început tulburările de stradă, i-au primit la ei pe părinții Simonettei, pe mama, tatăl și sora lui Oliver, și pe consorții lor. Spațiul este strâmt în interior; dar pentru că au lărgit grădina, au suficientă hrană. Oliver și-a contactat rapid vecinii și a notat care dintre ei erau înarmați. A organizat 20 de persoane inițial panicate într-o miliție disciplinată și i-a învățat rapid conceptul de BAS. I-a ajutat să-și facă grădini de legume și să depoziteze hrană. A organizat schimburi de pază și a stabilit un blocaj rutier la capătul străzii. Simonetta a ajutat la dresarea câinilor locali pentru a-i face câini de pază. Astfel, prin cunoașterea și priceperea lor, și-au transformat BAS-ul: dintr-o simplă vilă, a rezultat o comunitate autonomă.

„Dacă vrei pace, pregătește-te pentru război.”

Publius Flavius Vegetius

De Re Militari

Secolul al V-lea d.H.

„Poți face orice cu o baionetă, în afară să te așezi pe ea.”

Napoléon Bonaparte, războinic și Împărat

(1769-1821)

„Scopul războiului nu este să mori pentru patrie, ci să-l faci pe ticălosul celălalt să moară pentru patria lui.”

George S. Patton, războinic

(1885-1945)

„Prețul libertății este permanenta vigilență.”

Thomas Jefferson, proprietar de pământ, filosof,
politician

(1743-1826)

„Mai bine să mergem cu capul plecat decât cu picioarele înainte.”

Michel Audiard, producător de film

(1920-1985)

„Pentru a trăi fericiți, mai bine să trăim ascunși.”

Proverb francez

PUNCTUL 6

APĂRAREA

Iată-vă la acest stadiu, pregătiți pentru orice. Aveți apă de băut. Grădina voastră pe care ați dezvoltat-o cu multă grijă și devoțiune, este în sfârșit productivă. Ați stocat o mulțime de alimente și ați dobândit priceperea necesară care vă permite să vă descurcați în tot felul de situații. Ați instalat o BAS bine echipată, sustenabilă în toate modurile, inclusiv în ce privește energia electrică și încălzirea. Sunteți fericiți și satisfăcuți cu rezultatul muncii dvs.

În curând și alții vor afla despre aceasta. În curând, cei luați prin surprindere, care nu s-au pregătit, care au pierdut totul, care nu mai au nimic de pierdut, cei fără scrupule și capabili de orice... deci, este suficient spus că unii oameni gândesc că ar fi mult mai ușor să vă ia BAS-ul dvs. (eliminându-vă pe dvs. și familia dvs. cu această ocazie), decât să lucreze din greu pentru supraviețuire.

Cu aceasta în minte, am ajuns la al șaselea principiu al unei BAS, și anume, apărarea.

Aceasta este o mare problemă pentru comunitățile agrare întoarse „înapoi la pământ”, la modă de-a lungul anilor. Aceste comunități sunt fondate pe filosofile apropiate de cea a comunităților Amish din Pennsylvania, care au ales să trăiască în SUA, noul pământ promis, doar cu uneltele și priceperea ce existau în secolul al XVIII-lea. Este adevărat, pe timp de criză, aceste grupuri pot trăi foarte bine din agricultura lor organiză extrem de productivă, și nu au nevoie de electricitate sau mecanizare. Dar nu vor rezista mult – fiind neînarmați, non-violenți, și pacifiști, în fața unei găști înarmate violente care se vor specializa în jefuit. Aceste găști, motorizate cu benzină furată, vor face raiduri tot mai adânci la țară, cu o violență nu mult diferită de *Einsatzgruppen*²⁴ de pe frontul de est. Înainte ca aceste bande de criminali desperați să moară de foame sau de

²⁴ *Einsatzgruppen* (germ. pl., „grupuri de intervenție”) = grupări paramilitare formate de Heinrich Himmler și operate de SS înainte și în timpul celui de-al doilea război mondial. Misiunea lor principală era „anihilarea evreilor, țiganilor, și comisarilor politici.” (<https://ro.wikipedia.org/wiki/Einsatzgruppe>)

epuizare, sau să fie neutralizați de cetățenii cinstiți, vor produce multe daune, distrugere și suferință.

Ai putea fi tu următoarea lor țintă?

Da, mai ales dacă nu ești pregătit.

De la începutul tipurilor, ființa umană a trebuit să se apere de animalele sălbatice, de vremea aspră și de dușmani. Omul posedă instincte de supraviețuire și reflexe de auto-protecție, și nevoia sa de siguranță, așa cum am mai spus, este al doilea nivel al ierarhiei de nevoi, așa cum au fost formulate de Maslow. Nevoia de siguranță este primordială pentru om, care urmărește să se protejeze pe el însuși, pe cei dragi și proprietățile sale, de orice pericol mortal, de distrugere sau furt. În cazul unei urgențe sau a unei prăbușiri economice grave, această necesitate va deveni în scurt timp imperativă. Limitele impuse de actuala lege vor face în scurt timp loc legii celui mai puternic, a celui mai viclean, a celui mai nemilos. Trebuie să faceți tot posibilul să nu deveniți o victimă. Nu este suficient să vă îngrădiți proprietatea cu sârmă ghimpată și să vă înarmați cu o pușcă veche pentru a vă simți în siguranță. Trebuie să luați măsuri importante pentru a putea să vă asumați cea mai eficientă apărare posibilă, oricare ar fi scenariul care se va declanșa. Vom încerca să devenim invincibili!

CE ESTE APĂRAREA?

Haideți să ne punem de acord asupra unui lucru: siguranță absolută nu există. Nu este posibil să fim pregătiți pentru orice risc. În primul rând, riscurile sunt prea multe, și prea diverse. În primul rând, există parametri în afara controlului nostru și chiar dacă stăpânim un anumit număr dintre ei, imensitatea potențialităților și a posibilelor lor combinații face să fie complet nerealistă încercarea de a stăpâni tehnic toți potențialii factori de risc. În orice caz, nu are sens să fim obsedați de siguranță; o relație sănătoasă cu riscul rămâne un aspect esențial al vieții.

Așa cum ați putut citi în descrierile de mai înainte a unor posibile scenarii viitoare, riscurile care ar putea provoca o prăbușire economică sunt numeroase, deoarece ele sunt legate

de deciziile guvernului, erori umane, forțele naturii și alți factori complet imprevizibili, care nu pot fi controlați. Este deci oare util să acordăm așa o mare importanță siguranței? Răspunsul este categoric da! Într-adevăr, deși mulți factori sunt imprevizibili, unii sunt destul de previzibili, în special cei legați de natura umană. Și elementele care influențează natura umană pot fi înțelese și stăpânite, ceea ce reduce considerabil riscurile pe care va trebui să le luați în considerare.

Să luăm un exemplu simplu: să zicem că traversați strada. Siguranța dvs. poate fi compromisă de un șofer neatent, care să vă lovească. Nu aveți influență asupra acestui șofer. Deși știți că există un anumit risc la siguranța dvs., oricum veți traversa strada. Sunteți conștienți de acest risc, și îl limitați prin traversarea străzii pe trecerea de pietoni, și fiind atenți la ambele sensuri de circulație. Puteți de asemenea prevedea posibilitatea ca șoferul să fie distras și pe cale să vă lovească, dacă observați o mașină ce nu încetinește, venind în direcția dvs. Puteți evita șoferul neatent sau să vă ascundeți rapid după un stâlp de beton, sau ceva asemănător.

Deși nu putem evita complet riscurile, putem să luăm măsuri în fiecare zi pentru reducerea expunerii la risc, și de minimizare a potențialelor consecințe.

În acest context, apărarea poate fi definită ca fiind un set de atitudini, de pregătiri fizice și psihologice, de priceperi și echipamente, care pot reduce expunerea la risc.

Paza și siguranța nu sunt o rețetă generală; sunt obiceiuri și moduri de gândire specifice fiecărui individ, și fiecărui grup de oameni care se pregătesc împreună. Astfel, trebuie să luați în considerare tipurile de amenințări cu care vă puteți confrunta, contextul și cadrul lor: nu vă apărați în același mod în oraș sau la țară, în Lagos sau în Chicago; nu vă protejați în același mod de un om ca și de un animal sau de elementele naturii. Și va trebui probabil să vă luptați cu prejudecățile majorității oamenilor din jurul dvs.: pentru mulți, a fi pregătit să vă apărați înseamnă a fi „paranoic”.

În realitate – și aceasta-i mult mai important decât opinia celor din jurul dvs. – apărarea este în general bine definită prin

lege. Deși subiectul este vast, și nu este universal convenit de către juriști și avocați, trebuie să recunoaștem că dreptul comun conține un întreg arsenal de reguli asupra ce este permis și ce nu. O persoană nefamiliarizată cu legile ar trebui să reflecteze asupra ce înseamnă, în sens legal, să te aperi – pentru a respecta legea în toate circumstanțele, atât timp cât mai există starea de legalitate.

În acest capitol, trebuie să distingem clar între auto-apărare în lumea de astăzi, și auto-apărare după o eventuală prăbușire socială – când supraviețuirea va fi singura lege. Ar trebui să începem prin expunerea pe scurt a principiului „proporționalității” care stă la baza majorității sistemelor juridice și statutelor penale din întreaga lume. Ne vom gândi apoi la mijloacele care ne sunt la dispoziție pentru apărarea noastră, a familiei și a BAS-ului nostru.

„Proporționalitatea” se referă la adecvarea răspunsului la o anumită amenințare. Aceasta ar putea părea complicat, la fel ca toată teoria juridică. Deci să luăm un exemplu. O persoană, să zicem Jill, se întoarce de la antrenamentul de tenis. În timp ce merge cu trenul, este verbal atacată de Jack, un răufăcător local, care-i cere să-i dea geanta. În ochii legii, Jill nu se poate apăra de Jack lovindu-l cu racheta de tenis, deoarece amenințarea lui este doar la nivel verbal. A lovi pe cineva cu racheta de tenis poate provoca o leziune serioasă și chiar moartea. Majoritatea sistemelor legale consideră că dauna potențială (furtul genții de sport) și eventuala leziune trupească ce ar putea fi provocată de racheta de tenis, nu sunt proporționale. Acum imaginați-vă că într-o situație similară, Jack o amenință pe Jill cu un cuțit. În acest caz, o lovitură cu racheta de tenis ar fi justificată, deoarece o persoană agresivă care amenință cu un cuțit pune în pericol persoana și viața lui Jill.

Păstrați acest principiu în minte atât timp cât statul mai asigură ordinea și siguranța. Într-o perioadă de haos total, când statul va fi dispărut, procesul dvs. de gândire trebuie să fie complet diferit: totul va fi permis pentru a rămâne în viață, iar limitele vor fi doar acelea pe care vi le va dicta conștiința. (Și apropo, nu vor mai fi antrenamente de tenis.)

CUM VĂ APĂRAȚI?

Pentru a vă apăra eficient, trebuie mai întâi să știți de cine anume vă apărați. Mai apoi, vom vedea cum vă puteți apăra de animale și de elementele naturii; dar cel mai mare pericol pentru om rămâne totuși omul.

Relația de tip prădător-prădat are o importanță vitală în caz de nesiguranță socială. În cazul unei crize, respectul precar al populației față de autoritatea statului va fi rapid înlocuit de Legea Pumnului, care va justifica orice fel de comportament. Prădătorii urbani există deja și devin tot mai tupești cu fiecare zi, așa cum o demonstrează atacurile șocante de la marginea Londrei din mai 2013, când un om a fost călcat de o mașină și apoi decapitat.

Scenariile descrise în prima parte a acestei cărți ar însemna un mediu favorabil pentru prădători, obișnuiți deja să trăiască în afara legii. Dacă se prăbușește economia, legea capricioasă a găștilor ar putea înlocui pe cea a statului. Găștile sunt de regulă organizate ierarhic, și ele respectă doar propriile lor proprietăți; proprietățile altora sunt tratate ca fiind coapte pentru cules. Din acel moment, cea mai bună soluție este să evitați acești prădători, să părăsiți cartierul unde locuiesc aceștia și să vă distanțați de terenurile lor de vânatoare.

Dacă privim mai îndeaproape la motivațiile și psihologia acestor agresori, vom fi mai capabili să identificăm diferitele lor profiluri și modul lor de operare.

Să stabilim deci cinci categorii:

Psihopatul nu este o simplă persoană „nebună” (el poate părea adesea ca fiind perfect civilizat); și nu este în mod necesar dintr-o clasă socială inferioară (uneori, chiar dimpotrivă). Psihopatul este caracterizat de lipsa empatiei față de alți oameni, adică negarea individualității și importanței lor. Normele sociale și etice nu se aplică în cazul lui, și este caracterizat de un comportament impulsiv, antisocial, care ajunge până la crimă. Astfel de oameni vor fi gata de orice pentru a supraviețui și prin actele lor violente, necinstea lor și tentativele lor de a-și satisface propriile nevoi, pot produce multe daune. Evitați-i și evitați să aveți astfel de persoane în BAS-ul dvs.

Agresorul singuratic este un individ care-și pregătește agresiunea dinainte, care întinde o capcană. Va recurge la violență doar dacă simte că merită, și va renunța ușor dacă percepe că victima este mai puternică decât se aștepta. Adică, este rațional și calculat. Astfel de indivizi lași ar putea supraviețui foarte bine, pentru că pot fi nemiloși și capabili de înșelătorie, nelegiuiri și crimă. Dar într-o perioadă post-prăbușire, va fi dificil ca o astfel de persoană să comită agresiuni împotriva dvs. în BAS-ul dvs., deoarece veți fi departe și aceștia vor fi numeric inferiori. Pe de altă parte, ar putea să încerce să vă convingă să-i acceptați, venind cu tot felul de motive și explicații. Trebuie să-i identificați – aceștia sunt tipul care sunt mereu puși pe fapte rele, și s-ar putea să se laude că au furat de la alții – și trebuie să-i respingeți imediat, deoarece odată ce viermele pătrunde în fruct, v-ar putea distruge BAS-ul din interior.

Agresorul imprevizibil este o persoană instabilă care atacă pe neașteptate și fără motiv. Poate fi un bătaș impulsiv sau un hoț înghesuit într-un colț, un adolescent dereglat sau un dependent de droguri căruia îi lipsește doza, care nu vor renunța la pradă prea ușor. În vremuri grele, aceste persoane vor fi confruntate cu alții mai puternici ca ele și eliminate în scurt timp. Încercați să evitați ca această sarcină să cadă pe umerii dvs.

O gașcă de agresori organizată este un grup de persoane care planifică atacuri. Ei trec la acțiune doar atunci când sunt în superioritate numerică și când totul le este favorabil, sperând să obțină rapid ce doresc. În vremuri normale, ei renunță dacă este vorba doar de furt (un telefon mobil, bani etc.) și fug dacă lucrurile devin violente. După o prăbușire însă, vor fi aproape sigur mai tupești. Veți fi protejați în BAS-ul dvs., dar veți fi și încolțiți acolo. Adică, nu vă veți putea permite să-i alungați atunci când vă atacă, ci va trebui să vă apărați scoțându-i din joc – permanent, dacă este posibil – pentru a preveni revenirea lor cu întăriri.

În sfârșit, **gloata**. Oamenii aflați în grupuri mari sunt dispuși să facă lucruri pe care nu le-ar face singuri niciodată. Din motive neprevăzute, adesea banale, gloata trece la acțiune, adesea gratuit sau oportunist. Gândiți-vă la vandalismul și violența la care se dedau fanii echipelor sportive rivale după un mare meci. Gloatele sunt rareori strâns legate, dar pot avea reflexe și comportamente

gregare. Poate fi posibil să discutați cu gloata sau să-i calmați; deși adesea, cea mai bună idee este să fugiți pur și simplu. Puteți de asemenea să ripostați fizic, mai ales dacă le descoperiți liderul și reușiți să-l separați de restul, discutând cu el, sau descotorosindu-l de el. Într-o situație de prăbușire, majoritatea celor care fac parte din gloate vor căuta hrană și nu sunt neapărat periculoși dacă-i întâlniți individual. Gloata nu este cel mai mare pericol mai ales dacă știți cum să vă comportați ca un lider ferm, hotărât și decis, și dacă vă adresați gloatei cu putere și cu autoritate. (Aceasta se poate învăța și în practică.)

În caz de urgență, este mai bine să adoptați o distanță sigură față de persoanele din afara familiei și a grupului dvs. de prieteni. Multe persoane se comportă irațional în vremuri de criză. Evitați să fiți atacați de o persoană disperată.

În general, în circumstanțe normale, dacă este posibil, și nu are consecințe negative să fugiți, nu ezitați – luați-o la goană. O insultă sau ceva ușor nu merită o reacție din partea dvs., având în vedere riscurile fizice și legale implicate. Nu este nimic dezonorant în a nu reacționa față de un om necinstit.

În caz de prăbușire, prioritatea dvs. permanentă ar trebui să fie supraviețuirea dvs. și a celor dragi. Protejarea străinilor este secundară și trebuie asumată doar dacă riscurile sunt destul de scăzute. Aplicați vechea vorbă: copiii înainte verilor, verii înaintea vecinilor, vecinii înaintea străinilor. Nu faceți pe eroii.

Acestea fiind spuse, nu este înțelept să vă izolați complet în caz de urgență. Atât cât de mult se poate, fiți generos cu oamenii pe care-i întâlniți. Încercați să-i ajutați, dacă vă permit mijloacele, pentru că într-o zi, veți avea nevoie de ajutor și dvs. Nu uitați că dincolo de haosul exterior, persoana cu care vorbiți ar putea fi un medic, un inginer, sau oricine altcineva cu o meserie utilă ce s-ar potrivi perfect în grupul dvs. și să vă faciliteze considerabil supraviețuirea. Nu este doar un gest practic, dar este și moral. Majoritatea oamenilor pe care-i veți întâlni, fie că vor fi creștini, musulmani sau agnostici, vor acționa cam la fel.

Violența să fie ultima alegere, și doar pentru a vă apăra dvs. și pe cei dragi. Folosirea agresivă a violenței este o cale sigură de autodistrugere, pentru că vor fi destui care se vor apăra de

dvs. În vremuri normale, aplicați principiul proporționalității; în situații fără lege însă, urmăriți să evitați violența, dar fiți pregătiți să vă apărați fără proporționalitate și fără milă, în stilul afgan sau israelian: doi ochi pentru un ochi, și toată fața pentru un dinte!

De acum înainte, aveți avantajul de a fi conștienți de pericole. Ce mai rămâne de făcut este să fiți pregătiți pentru ele. Va fi la fel ca și cu tot ce am discutat referitor la atitudinile de supraviețuire: un pic de noroc, multă tehnică, și mai presus de toate, pregătire mentală. Deoarece norocul este în mâinile lui Dumnezeu, să începem cu cel mai important factor – pregătirea mentală.

Mai întâi, acceptați ideea că trebuie să vă apărați. Este dreptul și datoria dvs. față de voi înșivă, față de cei dragi, față de camarazii voștri, și cei aflați sub răspunderea dvs. Mai întâi, cunoașteți-vă reacțiile în caz de situații stresante. Învățați să faceți față în caz de lovire sau rănire (aceasta se poate face fără riscuri prin simulare, în antrenamente). Învățați să evitați viziunea tunel; învățați să respirați pentru a vă controla bătaile inimii; învățați să vă relaxați trupul și să vă ascuțiți mintea. Învățați de asemenea cum să evaluați o situație în mod realist, după ce se petrece ceva stresant. Învățați din propriile erori. În sfârșit, învățați să aveți umilința și înțelepciunea de a cere ajutor de la ceilalți. Așa excelează în luptă cele mai bune forțe speciale ale lumii (SEAL, Rangers, SAS, Legiunea străină, GIGN, Spetsnaz, Col. Moschin, COMSUBIN, GSG9, Sayeret Maktal, Shayetet 13 etc.): se antrenează din greu, sunt umili și nu fac bravadă – cel puțin nu înainte de a obține victoria completă!

În toate circumstanțele, faceți față pericolului. Așa cum spune o vorbă elvețiană: „Lovitura care doare cel mai tare este cea care vine din spate.” Dacă este posibil, căutați să aveți în spate un zid, pentru a vă maximiza câmpul vizual și să vedeți amenințarea care se apropie. Mai presus de toate, să nu arătați ca o victimă. Să aveți o postură puternică, arătați că știți ce se petrece și că ați văzut ce fac atacatorii. Fiți inteligenți: dacă un atacator vă amenință cu un cuțit de exemplu, spuneți-i că aveți o boală infecțioasă. Să aveți încredere în voi înșivă și în capacitățile dvs. Folosiți-vă bunul simț: nu vă lăsați provocat și distras de oameni pe care nu-i cunoașteți, deplasați-vă în grupuri dacă se poate, evitați lifturile, nu purtați semne de bogăție, obiecte valoroase la vedere, nu arătați că aveți ultimul model de telefon sau ceva ce să indice că ați putea fi o

lovitură profitabilă. Nu uitați că în caz de criză, chiar și o pereche nouă, ostentativă de pantofi, ar putea atrage atenția, așa că fiți discreți și inobservabili. Acordați atenție – faceți-vă un obicei în a observa punctele strategice din cartierul dvs. și învățați să observați schimbările sau elementele neobișnuite. Localizați căile de scăpare de la locul dvs. de muncă și din casă. Părăsiți locul cât mai rapid posibil în caz de pericol. Vă repet: nu încercați să faceți pe eroii.

În multe situații este avantajos să luați inițiativa și să priviți atacatorul drept în ochi. Învățați să aveți o imagine hotărâtă și decisă. Practicați în fața unei oglinzi dacă este necesar. Să nu vă fugă ochii. Nu vă plecați capul sau să vă lăsați umerii: țineți spatele drept. Respirați calm și profund, controlați-vă stresul și frica. Fiți siguri pe dvs. Dacă atacatorul cu care vă confrunțați nu vă agreează privirea, spuneți-i politicos că nu doriți probleme, că dacă veți fi lăsați în pace, totul va fi bine. Dacă insistă, spuneți-i ferm, cu o privire pe măsură, că sunteți pregătiți să vă apărați și că „vorbiți serios”. Nu provocați atacatorul cu mișcări bruște și dacă puteți, plecați cu calm. Rămâneți siguri pe voi și controlați-vă respirația.

Dacă trebuie să loviți, loviți rapid și prin surprindere, de exemplu, în mijlocul propoziției. Loviți tare – mai tare decât atunci când exersați – și vizualizați o cale de scăpare. Țineți minte că scopul auto-apărării este supraviețuirea și nu victoria sau răzbunarea; cum a zis Gichin Funakochi, fondatorul karatelor moderne: „Când se întâlnesc doi tigrii, unul iese rănit, celălalt iese mort.” Niciunul dintre aceste rezultate nu este bun pentru dvs.

Dacă cineva vă amenință cu o armă de foc, trebuie să vă întrebați dacă ce urmează să faceți va îmbunătăți situația sau o va înrăutăți. În majoritatea cazurilor, supuneți-vă, țineți capul plecat, stați la pământ. În fața unei arme de foc, scopul trebuie să fie prevenirea și anticiparea situației. Dacă sunt împușcături pe stradă, aruncați-vă imediat la pământ sau după un paravan protector (un perete sau după partea cu motor a unei mașini).

Însfârșit, păstrați un profil scăzut, mai ales în pregătirea BAS-ului dvs. Când se prăbușește economia și izbucnește panica, nu vreți ca toți vecinii, prietenii rudele îndepărtate, foștii iubiți/iubite, și alții, să se refugieze la dvs. Sau mai grav, nu doriți ca o gașcă de tâlhari, care aud că este un tip care a stocat multă mâncare, să vină la

BAS-ul dvs. să vă atace. Chiar și mai grav, nu este interesul dvs. ca guvernul să vină să confişte totul sub pretextul distribuirii, evitării pieței negre, sau să vă interzică să păstrați materiale periculoase sau cu alte asemenea „intenții bune”, care v-ar lăsa în fundul gol, sau v-ar forța să reacționați într-o manieră drastică.

Pe scurt, fiți discreți. Plătiți cât de multe cumpărături puteți în numerar, și nu vorbiți deschis despre proiectul dvs. chiar cu oricine. Nu faceți toate cumpărăturile pentru BAS-ul dvs. în cartierul unde locuiți; aceasta va preveni răspândirea zvonurilor. Nu spuneți chiar oricui unde este BAS-ul dvs. și mai presus de toate, nu scrieți o carte despre acest subiect! Odată ce sunteți pregătiți să vă imaginați toate lucrurile care s-ar putea întâmpla, și ați început pregătirea dvs. mentală, puteți începe să învățați câteva tehnici.

ARTELE MARȚIALE ȘI AUTO-APĂRAREA

În filmul *The Professional*, de Luc Besson, personajul asasinului, interpretat de Jean Reno, o învață pe tânăra lui ucenică că trebuie mai întâi să învețe să se lupte de la distanță înainte să învețe lupta corp-la-corp. Eu cred că trebuie făcut exact contrariul.

Mai întâi, învățați să vă apărați cu propriul dvs. trup, apoi cu o armă pentru distanță scurtă și abia după aceea, cu o armă pentru distanță mare.

Desigur, puteți foarte bine să urmați un curs de trageri și să învățați karate în același timp. Dar ideea este că dacă nu vă controlați propriul trup și nu stăpâniți auto-apărarea de stradă, a învăța să luptați cu un cuțit, pistol sau pușcă nu vă va fi de mare folos. Știind cum să țintiți la o distanță de 1.800 de metri cu o pușcă de precizie de calibru 50 este bine (de fapt, este excelent). Dar această pricepere nu va fi de ajutor pe o alee întunecată. Va fi o situație de genul: „cine poate să facă treaba mai grea trebuie s-o poată face și pe cea ușoară”.

Artele marțiale au fost inventate de țărani într-un timp când purtarea armelor era sever restricționată și rezervată doar soldaților și nobililor. Practica artelor marțiale a permis țăranilor să se apere împotriva tâlharilor sau a dușmanilor înarmați. Aceste

arte marțiale, ale țărilor din toată lumea, au evoluat până la a deveni adevărate discipline sportive, accesibile fiecărei persoane cu o constituție fizică normală. Înscrieți-vă acum și începeți să practicați una dintre ele.

Alegeți artele marțiale „mixte”, pentru că sunt axate pe situații reale. Printre aceste tehnici, menționăm:

Systema, Sambo, Krav Maga, Hapkido, Box Tailandez, Yi Quan și KAPAP, care sunt excelente. Este esențial să selectați o artă marțială în care veți învăța cum să gestionați loviturile primite. Prea adesea, noi uităm că toată lumea încasează lovituri într-o luptă; astfel că trebuie să învățați să nu fiți surprinși sau să înghețați când sunteți loviți!

În ce mă privește, am ales Systema, o tehnică de luptă și de auto-apărare dezvoltată pentru Spetsnaz (forțele de elită de luptă ale URSS) începând cu anii '50. Este o tehnică cu particularitatea că nu are reguli fixe, permițând toate loviturile posibile, învățându-ne cum să gestionăm loviturile primite, și fără să impună o ierarhie, nivele sau grade. În ultimii ani, Mikhail Ryabko și Vladimir Vasiliev au dezvoltat și mai mult Systema, focalizându-se pe non-opoziție (absorbirea loviturilor mai curând decât încercarea de a le bloca); controlul trupului, respirația, și reflexele; și capacitatea unui luptător de a dezechilibra rapid și a neutraliza oponentul, ceea ce permite apărarea în cazul unui adversar superior numeric.

Oricare ar fi artele marțiale pe care le alegeți, antrenați-vă regulat și cu asiduitate. Completați-vă pregătirea fizică cu cel puțin un sport de rezistență (jogging, ciclism, înot etc), pe care ar trebui să urmăriți să-l practicați zilnic, cel puțin 30 de minute. Faceți excursii lungi (de 2-3 ore) cât de des puteți și angrenați-vă în ședințe regulate de ridicare de greutate, sau alte tipuri de antrenament de forță.

Între timp ce vă pregătiți trupul, rețineți cele 10 principii de bază ale auto-apărării:

- **Fugiți.** Dacă se poate, evitați conflictul.
- **Antrenați-vă,** pregătiți-vă trupul și mintea pentru situații dificile. Repetați, vizualizați, practicați sporturi, urmați cursuri.
- **Nu vă lăsați încolțiți.** Eliberați-vă, urmăriți să aveți spațiu, fie prin respingerea atacatorului, fie prin retragere. Nu permiteți să fiți încercuiți de mai mulți oponenți.

- **Atacați organul vederii al oponentului, respirația și mobilitatea.** Trebuie să aveți o bună cunoaștere a zonelor ce pot determina incapacitatea, și pe care să le vizați. În același timp, trebuie să știți cum să vă apărați zonele sensibile.
- **Administrați o serie de lovituri.** În medie, este nevoie de cinci până la șapte lovituri pentru a pune adversarul la pământ și a-l scoate din acțiune. Trebuie să învățați să administrați lovitură după lovitură, rapid, pentru a destabiliza adversarul și a crea un șoc de incapacitate.
- **Variați nivelul și tehnicile pentru a surprinde.**
- **Absorbiți loviturile.** Trebuie să acceptați psihologic faptul că veți încasa lovituri și învățați să le absorbiți fără să vă pierdeți echilibrul sau să fiți șocați.
- **Loviți tare și rapid.** Odată ce v-ați decis să folosiți forța, trebuie să loviți rapid și profund. Țintiți către interiorul trupului adversarului și nu către suprafață.
- **Folosiți mediul înconjurător.** Orice poate servi drept armă improvizată: un băț, un breloc, un pix, un ziar răsucit, o lanternă, un aparat electronic, o cană, un pahar, un obiect casnic, o piatră, un stingător de incendii, o scrumieră, o sticlă, o crosă de golf, o cască de motocicletă, un scaun, o umbrelă etc.
- **Nu vă împotmoliți în viziunea tunel.** În pofida stresului luptei, nu priviți doar către agresor, ci să percepeți mediul imediat înconjurător în întregime, observând acțiunile altor oameni și căutând materiale care v-ar putea fi de folos.
- **În final, nu vă lăsați la pământ.** Aceasta este o poziție foarte nefavorabilă, cu foarte rare excepții, când poate fi de fapt chiar avantajos. Dacă sunteți victorios, nu continuați atacul adversarului: imobilizați-l și evaluați situația, privind în jur (360 de grade).

Mai presus de toate, rețineți afirmația strategică a generalului Sun-tzu:

Doar un războinic alege pacifismul. Ceilalți sunt obligați să respecte pacifismul.

ARMAMENTUL

Dacă regulile legii dispar, și poliția nu mai este prezentă să protejează cetățenii cinstiți, va trebui să aveți armament cu care să vă apărați. De fapt, înarmarea cetățenilor este una dintre puținele garanții – dacă nu chiar cea mai indispensabilă – a independenței unei națiuni. Așa cum se spune în Elveția: „Un cetățean neînarmat este un simplu plătitor de taxe.”

Armele au adesea o proastă reputație, din nefericire, deoarece ele sunt inofensive prin ele însele. Depinde de purtătorul armei să se arate potrivit pentru responsabilitatea pe care și-o asumă, de a poseda o armă. Nu cuțitele sau armele de foc rănesc sau ucid, ci oamenii care le folosesc fără chibzuință. În ce privește accidentele, ele se petrec mai ales acelorora care nu știu cum să le folosească corespunzător, sau cred că nu mai trebuie să urmeze regulile de bază de siguranță. Toate armele, fie pentru vânătoare sau pentru luptă, necesită învățarea utilizării și întreținerii lor într-o manieră sigură pentru dvs. și pentru ceilalți.

Doresc să vă reamintesc încă o dată că trebuie să începeți prin a vă informa despre statutul legal al armelor din țara sau statul dvs. Legile diferită foarte mult, și vă recomand să le respectați în toate circumstanțele, în ce privește cumpărarea, transportul și utilizarea armelor.

Armele servesc la trei scopuri: 1. vânătoare, 2. avertizare și 3. apărare. În toate aceste cazuri, alegerea armelor depinde de mai multe criterii:

1. **Versatilitatea.** O armă poate servi mai multor scopuri, dar nicio armă nu poate servi tuturor scopurilor; așa că este important să începeți cu o armă care acoperă cel mai mare număr posibil de necesități.
2. **Robustețea și calitatea.** O armă trebuie să fie capabilă să reziste unei utilizări frecvente cu o întreținere normală, și să nu se strice, mai ales dacă nu este nimeni prin preajmă să o repare. Alegeți totdeauna o armă de bună calitate; chiar dacă este scumpă, căci diferența va merita.
3. **Disponibilitatea muniției și a pieselor de schimb.** Dacă alegeți o armă de foc exotică, cu un calibru ce necesită un tip neobișnuit de muniție, vă veți trezi în scurt timp cu o armă

inutilizabilă, dacă nu vă puteți produce propria muniție. Așa că este preferabil să alegeți arme cu calibre corespunzătoare celor care sunt cel mai frecvent utilizate în zona și în țara dvs.

Iată câteva tipuri de arme:

Arme albe. Acestea sunt: cuțitele, topoarele, securile etc., care sunt ușor de procurat de pe piață și de regulă nu sunt reglementate în majoritatea țărilor. Pe de altă parte, utilizarea lor necesită mult antrenament și curaj, pentru că presupune apropierea de adversar. Mai mult, nu vă puteți proteja complet de o lovitură de cuțit, și vă puteți aștepta la răni dureroase și grave. Alegeți o artă marțială care să vă pregătească pentru folosirea cuțitelor și a altor arme albe; în acest mod să asimilați bazele. Repet, evitați cât mai mult posibil situațiile în care să trebuiască să folosiți un cuțit pentru a vă apăra; cu speranța că simpla prezență a unui cuțit va opri disputa înainte de a începe. Cuțitul este un instrument de supraviețuire prin excelență: este util pentru practic orice și poate fi folosit în fiecare zi, mai ales în mediul rural. Aveți grijă de el și mențineți-l ascuțit.

În caz de urgență, este bine pentru toată lumea să aibă următoarele cuțite:

- Un cuțit de buzunar (briceag - Swiss Army Knife);
- Un instrument multifuncțional (Leatherman, Victorinox);
- Un cuțit de luptă sau cuțit cu lamă fixă, rezistent (bush knife);
- Un topor sau un cuțit rezistent cu lamă curbată (cuțit tip kukri);
- Cuțit de supraviețuire pentru urgență.

Arme improvizate. Această categorie include arme cum sunt: șurubelnițe, vase și tigăi etc. Sunteți limitați doar de propria imaginație și de ce aveți la îndemână. Puteți pune o cărămidă în geantă sau poșetă de folosit ca bici în caz de urgență. Nu neglijați aceste mijloace de apărare, deoarece sunt ușor disponibile și au avantajul de a nu atrage prea multă atenție.

Arcuri și arbalette. Mai ușor de accesat decât armele de foc, un arc sau o arbaletă pot fi foarte eficiente, dacă știți cum să le folosiți și exersați regulat. Dacă nu aveți prea mult timp la

dispoziție, alegeți o arbaletă deoarece este mai ușor de mănuit. Arcurile și arbaletetele se pot folosi la vânătoare și au avantajul că folosesc muniție ce se poate adesea reutiliza sau produce manual.

Armele de foc. Accesul al armele de foc este de regulă strict reglementat. De fapt, se pare tot mai mult că guvernul pare să vadă în cetățeanul înarmat o amenințare periculoasă. De aceea, a avea un revolver, un pistol sau o pușcă a devenit mai dificil în ultimii ani.

Înainte de a vă apropia măcar de o armă de foc, este important să știți pe de rost cele patru reguli de bază de siguranță, codificate de Jeff Cooper:

1. Toate armele se consideră totdeauna că sunt încărcate.
2. Nu îndreptați niciodată țeava armei către ceva ce nu vreți să distrugeți.
3. Nu atingeți trăgaciul cu degetul până ce nu ați țintit.
4. Totdeauna să fiți atenți la țintă și la împrejurimi.

Măiestria acestor reguli vă va ajuta să evitați o mulțime de probleme și accidente. Dacă nu le înțelegeți, cereți unui instructor de trageri să vi le explice în detaliu.

Folosirea unei arme de foc necesită o pregătire riguroasă. Fără o pregătire, nu veți fi capabil să mânuiți o armă de foc în caz de urgență, însemnând că adversarul dvs. vă va învinge cu siguranță și veți sfârși rănit sau mort. Din acest motiv, ar trebui să vă înscrieți la un club local de trageri. Urmați un curs cu un instructor experimentat și obțineți un permis de port-armă sau de vânătoare; apoi puteți cumpăra arme, muniție, și să practicați într-un mediu în siguranță și legal.

Alegeți arme de foc de calibru obișnuit în zona dvs., și ușor de mănuit. Evitați armele exotice, care nu vor fi utile, chiar dacă arată impresionant în filme. A fi înarmat, mai servește de asemenea la descurajarea vizitatorilor nedoriți sau ostili, făcându-i să simtă că ar fi mai bine să nu calce pe proprietatea dvs. O armă de foc cu un efect de descurajare puternic este o armă cu țeavă lisă cu pompă: sunetul clic-clac caracteristic la încărcare este de regulă suficient pentru a-l face pe intrus să o ia la stânga-mprejur și să caute ținte mai ușoare.

Vă sfătuiesc să achiziționați cât mai curând posibil, și în măsura în care este legal în țara dvs., cel puțin două arme de foc. Mai

întâi o armă lungă (pușcă sau pușcă de asalt), cu calibrul folosit în armata din țara unde locuiți. Muniția și piesele de schimb vor fi mai ușor de obținut în caz de tulburări sociale. De regulă, aceasta poate fi o pușcă 0,223 Remington sau 0,308 Winchester, care sunt standard NATO. Dacă aceste arme de foc sunt disponibile în versiune complet automată (trageri multiple cu o singură acționare pe trăgaci), este preferabil, deoarece vă va oferi mai multă versatilitate. Aceasta nu este însă obligatoriu, totuși, deoarece majoritatea tehnicilor moderne nu necesită foc complet automat sau suppression. Aceste calibre vă vor oferi capacitatea de a trage cu înaltă precizie până la 200 sau 300 de metri, în funcție de calitatea armei, lungimea țevii etc. Această distanță este suficientă pentru apărarea BAS-ului dvs. împotriva agresorilor obișnuți. Desigur, cu o bună pregătire sau cu arme specializate, cu cătare sau instrumente optice corespunzătoare, se poate ținti cu precizie mult mai departe de această distanță, chiar la peste 900 de metri. Din păcate, s-ar putea ca astfel de arme să nu fie permise în țara dvs. În acest caz, probabil că puștile de vânătoare sau carabinele de calibre mai mici – dar totuși destul de eficiente, cum este pușca lungă de 0,22 – mai pot fi obținute.

Mai departe, veți avea nevoie de un pistol, care va fi arma secundară de luptă, în majoritatea situațiilor. Trebuie să alegeți un pistol robust sau un revolver de bună calitate și de un calibru foarte obișnuit, cum ar fi ACP în 9-mm Parabellum (9 x 19 mm) de 0,45, 0,38 special etc. Pistoalele sunt de asemenea utile în medii urbane, în spații închise (într-o casă), și pentru ținte nu mai departe de 50 de metri. Statistic vorbind, vasta majoritate a folosirii pistoalelor de către poliție sau personalul de pază sunt sub 10 metri. Un pistol este util ca plan de rezervă dacă arma principală (carabina sau pușca dvs.) s-a golit de muniție sau a devenit nefolosibilă. Este important să cumpărați o mulțime de rezerve pentru armele care necesită rezerve (anumite puști, pistoale etc.) Vă recomand cel puțin o duzină de rezerve pentru fiecare armă și ideal ar fi să luați de două ori mai multe de atât, dacă vă permiteți financiar, deoarece sunt foarte valoroase de folosit pentru troc.

Doresc să menționez în mod special arma cu țeavă lisă cu pompă de calibru .12. Această armă poate fi foarte ușor sau foarte

greu de găsit, în funcție de legile fiecărei țări. Este deosebit de robustă și relativ ușor de folosit și are o mare putere și versatilitate. Da fapt, o puteți folosi cu o mare varietate de muniții, de la muniție de încărcător la cartușe cu alice pentru vânatoarea rațelor și gloanțe pentru animalele mai mari (cum sunt mistreții) și toate cele între ele. Deși nu mi-am început antrenamentul cu această armă, acum cred că dacă aș fi ales sau mi-aș fi permis financiar o singură armă de foc, cred că arma de vânatoare (descrisă mai sus) ar fi fost cea mai bună alegere.

Trebuie să dobândiți permisele necesare pentru vânatoare, înainte să porniți într-un safari local. Veți învăța rapid în orice caz că armele menționate mai sus nu sunt ideale pentru vânatoare, și chiar dacă arma de vânatoare cu țeavă lisă cu pompă poate trage cu muniție de vânatoare, aceasta este în general interzis.

Dacă plănuți să vânați vânat mic sau chiar să eliminați animalele dăunătoare, o armă de calibru mic, cum este carabina lungă de calibru .22 menționată mai sus este excelentă pentru orice, de la șobolani până la iepuri, sau chiar găini rebele, pe care nu le puteți prinde. Mai mult, muniția nu este deloc scumpă. Înarmați-vă cu o carabină și un pistol mic sau un revolver de acest calibru. Pentru vânat ceva mai mare, căutați un calibru mai ușor, rapid, care permite țintirea animalelor mici, la până 300 de metri. De exemplu: Remington de .222 pentru vulpe, Winchester de .243 pentru căprioară, și 6,5 x 68 pentru antilopă. Un calibru rapid dar mai greu merge la animale mai mari (cerb și mistreț), la o distanță mare, cum ar fi Remington Magnum de 7 milimetri, Winchester de .308, Springfield de .30-06, și Winchester Magnum de .300. Unele dintre aceste calibre mai sunt folosite și de forțele armate ca arme de elită pentru lunetiști și cu o țeavă bună și o lunetă bună (Leupold, Schmidt & Bender, Nightforce, Bushnell, Zeiss), sunt eficiente până la distanțe de 700-1.000 de metri. Pentru păsări și vânat mai mare, calibrul de .12 este perfect. Acesta este cel mai obișnuit calibru pentru puștile de vânatoare, cu o țeavă sau cu două, și este de regulă cea cu care oamenii învață să tragă. Orice varietate de cartușe pentru acest calibru este ușor de găsit, ceea ce permite vânarea oricăror animale permise pentru vânat (rațe, potârniche, fazani etc.) cu cartușe cu alice, cât și a animalelor mai mari, ca mistreți, cerbi și urși, cu alice mari.

Cu orice arme v-ați echipa, trebuie să învățați cum să le depozitați și să le întrețineți. Este esențial să stocați armele și munițiile într-un mod corect și sigur, mai ales într-un climat umed. Trebuie să evitați ruginirea și tot ce ar putea deteriora părțile mecanice ale armelor. Toate armele, de la cuțite și până la puști, trebuie stocate într-un loc ferit de accesul copiilor, într-un dulap special pentru arme, încuiat, sau măcar într-un cufăr încuiat. Ideal ar fi să stocați puștile în locuri separate de muniție. Pentru a evita accidentele, învățați-i pe copii de timpuriu că o armă de foc nu este o jucărie, că nu se folosește așa ca-n filme, și că nu este permis să le atingă; dar că atunci când vor fi mai mari, vor învăța bazele mânăuirii lor și când vor avea vârsta legală, vor învăța cum să le folosească și să tragă. Familiarizarea treptată ajută la evitarea fascinației nesănătoase, atât de obișnuită din păcate printre anumiți adolescenți, cărora le place să se identifice cu Tony Montana din filmul *Scarface* (!).

Muniția trebuie depozitată corect, în cutii încuiate, așezate în locuri ferite de umiditate (evitați pivnițele). În acest fel, muniția poate fi păstrată peste 50 de ani. Și să nu vă fie frică să stocați multă muniție. Luați în considerare șase până la 10.000 de cartușe pentru fiecare pușcă de asalt sau carabină, per persoană, per armă, două până la trei mii de cartușe pentru fiecare armă de vânătoare și una până la două mii pentru fiecare pistol sau revolver. Acestea sunt cerințele minime deoarece muniția ar putea deveni rară sau strict reglementată, sau cu mult mai scumpă. Informați-vă cu privire la materialele necesare pentru fabricarea muniției: tehnicile de ștanțare sunt bine stabilite, ușoare și sigure, și puteți economisi o mulțime de bani pe termen lung.

Este evident că pentru arme și muniții veți avea nevoie de un buget considerabil; cu atât mai mult cu cât trebuie să cumpărați și muniție necesară pentru exersare (cca. 100 cartușe per sesiune de trageri). Dar această muniție va fi indispensabilă și de neînlocuit într-o lume în care accesul la producători va deveni dificil. Un stoc de muniție și de piese de schimb pentru arme va valora cât greutatea lor în aur (literal), deoarece muniția este la fel de importantă ca și arma: niciuna dintre ele nu sunt de folos separat. Rețineți că atunci când colonialiștii europeni au vândut arme triburilor africane, deși au vândut o mulțime de puști, au vândut foarte puțină muniție.

A existat un motiv pentru aceasta. (De asemenea, dacă veți dori poate să stocați muniție pentru troc, urmăriți să cumpărați doar calibre obișnuite.)

În sfârșit, o armă în mâinile unui începător ar fi ceva mai rău decât simplul fapt că ar fi nefolositoare – ar fi periculoasă. Trebuie să învățați să mânuiți armele folosind cartușe de plastic sau metal pentru practică. Apoi, trebuie să învățați să trageți la poligonul de trageri. Investiți în lecții cu un instructor experimentat și acordați suficient timp pentru a învăța cum să țintiți cu precizie. Învățați să fiți un bun trăgător. Un trăgător experimentat știe când să armeze trăgaciul – și când nu – și cum să trăiască cu consecințele.

Accidentele se petrec cel mai adesea celor care nu practică niciodată sau care trag prea des și devin astfel neglijenți față de regulile de siguranță. Rememorați cele patru reguli de siguranță înaintea fiecărei utilizări a armelor: rețineți pentru totdeauna că o armă nu este o jucărie, dar nici nu este periculoasă ca atare. Utilizatorul este cel care o poate folosi greșit și să devină astfel o amenințare pentru el însuși și pentru ceilalți.

Pentru a vă perfecționa apărarea, gândiți-vă să vă echipați cu ceea ce se numește amplificatoare de forță. Acestea sunt elemente care vă conferă avantaj față de inamic: alarme de urmărire, instrumente de observare și de orientare. Adică să vedeți dușmanul înainte să vă vadă el, cu ajutorul instrumentelor optice pentru distanțe mari, cu infraroșii sau prin detecție termică. Instalați alarme de alertare a prezențelor străine, sau stabiliți o metodă de comunicare cu toți membrii echipei dvs., cu conexiune permanentă, ceea ce vă va conferi un avantaj semnificativ. Opiniile sunt împărțite cu privire la utilizarea dispozitivelor high-tech mari consumatoare de baterii. Armatele vestice supraechipate au dificultăți de exemplu în lupta cu rebelii afgani, care au echipamente ușoare, dar mobile și inventive. Armatele de pe primele locuri ale lumii au devenit probabil prea dependente de tehnologie. Depinde de dvs. să găsiți ce anume doriți și ce anume puteți utiliza.

În sfârșit, în ce privește echipamentul, trebuie să reflectați asupra circumstanțelor și condițiilor în care veți purta armele (vânătoare, apărarea BAS-ului etc.) Vă recomand mai întâi, o centură, pe care puteți fixa o teacă sau un toc pentru arma de

mână, cu una sau două încărcătoare, și un cuțit. Această centură poate fi luată rapid în caz de urgență. Apoi, pentru puști și alte arme lungi, încercați diferite tipuri de banduliere sau veste – preferabil în prezența instructorului dvs. – pentru a găsi ce vi se potrivește cel mai bine. Trebuie de asemenea să pregătiți una sau mai multe încărcătoare pentru arma dvs. principală, atașate de centură, o vestă tactică și bretele. Există un număr nelimitat de modele. Merită efortul să încercați câteva dintre ele pentru a o găsi pe cea mai practică pentru dvs. Pentru puștile de vânătoare, sau puștile cu țeavă lisă cu pompă, pregătiți o pușculiță de vânătoare plină de cartușe, sau o centură pentru cartușe sau o bandulieră. Dacă aveți nevoie de un rucsac, sau un bidon, sau alt echipament, gândiți-vă la condițiile și misiunea pentru care un anumit model este mai adaptat decât un altul (recunoaștere, apărare etc.) pentru a evita surprizele și „eșecurile epice” datorate neîndemânării. Rețineți următoarea regulă referitoare la echipamente: „Antrenează-te ca și când lupți și luptă ca și când te-ai antrena.”

Purtați mereu protecție pentru ochi (ochelari de protecție) și pentru urechi (apărătoare pentru urechi etc.) Echipați-vă cu materiale de curățire corespunzătoare pentru fiecare dintre armele dvs. și cu genți discrete de transport. Nu întrerupeți antrenamentele regulate și pregătirile, imaginându-vă diverse scenarii posibile.

În concluzie, o armă este fără folos fără o pregătire pentru luptă: trebuie să fiți fizic pregătiți, și pentru asta trebuie să trăiți sănătos, și să faceți constant exerciții fizice, după un program variat și regulat, pe tot parcursul vieții dvs. Trebuie să fiți pregătiți material (să aveți minimul de echipamente și un Plan B, un Plan C etc.). Mai presus de orice, fiți pregătiți mental pentru orice scenariu. Respectați legea desigur, și în caz că trebuie să folosiți o armă, să aveți în minte principiul proporționalității – dar și vechea zicală americană: „Mai bine să fii judecat de 12 oameni decât să fi purtat pe umeri de șase.” (12 jurați vs. 6 ciocli, n.t.)

ORGANIZAREA APĂRĂRII BAS-ULUI DVS.

Ideea este să plănuieți siguranța BAS-ului dvs. încă de la început. Primul paradox cu care vă veți confrunta este capacitatea de a fi discret și defensiv în același timp. Cu cât casa dvs. va semăna mai mult cu un buncăr, cu atât va fi considerată mai mult un loc unde proprietarii și locuitorii vor să protejeze lucruri de valoare, și cu atât este mai posibil ca o expediție organizată să vină împotriva dvs. Cel mai bun loc pentru BAS-ul dvs. este cel ideal pentru apărare – dacă însă este pe un deal de exemplu, ca un castel – este mai puțin discret și mai vizibil de la distanță.

Ideal vorbind, un BAS ar trebui să permită vederea la o distanță de 100 - 200 de metri, fără să fie arbori, obstacole sau obiecte mari după care s-ar putea ascunde cineva. Aceasta va împiedica oamenii să se apropie camuflați de BAS-ul dvs. și astfel să scape supravegherii. Dacă BAS-ul dvs. rămâne nedetectabil mai departe de aceste distanțe și nu poate fi văzut de pe un drum public, fiind ascuns de arbori sau de pădure, de exemplu, atunci este și mai bine. Trebuie să vă întrebați: în caz de prăbușire economică, zona în care trăiți va fi cel mai probabil supusă spargerilor sau ar putea cădea sub controlul găștilor organizate sau al tâlharilor?

Dacă aveți o grădină mare, faceți-o mai puțin vizibilă, prin înconjurarea ei cu garduri vii, flori și tufe, pentru a crea impresia că este mai mult decorativă. Dacă apar pene de curent, chiar și o mică lumină vă poate trăda poziția. Îmi amintesc că odată la biserică, preotul local ne-a spus că în vremuri grele, trebuie să căutăm totdeauna o casă cu lumina aprinsă pe timp de noapte. Deși el nu a folosit această alegorie în același context, rămâne totuși adevărat faptul că cei care au o sursă independentă de energie vor atrage tot felul de oameni, de la refugiați și până la tâlhari. Va trebui să fiți mai bine pregătiți decât doar să puneți jaluzele dacă doriți ca lumina dvs. să nu fie văzută de afară. Gândiți-vă la prelate închise la culoare sau perdele de plastic izolante. Verificați dacă se vede vreo lumină din afară.

Unii își echipează proprietatea cu lămpi exterioare (activate prin senzori de mișcare). Asta este bine, dar acesta poate fi un mod de a fi găsiți. O soluție mai eficientă ar fi să instalați lămpi cu infraroșii, conectate la un declanșator pentru mișcare. Astfel,

veți putea „pune în lumină” intrușii, fără ca ei să observe aceasta, decât dacă au ochelari pentru infraroșii la fel ca dvs.

Dacă vă puteți permite să cumpărați un teren extins, vă recomand un sistem de apărare pe mai multe nivele. La nivelul exterior, ridicați garduri cu sârmă ghimpată și garduri vii cu spini, uși de acces metalice și cu gratii, cu sistem de alarmă dacă este posibil. Acestea sunt frecvent întâlnite în orașele și comunitățile îngrădite din multe țări, cum ar fi Mexic, Columbia, Nigeria, Africa de Sud etc. Apoi, la un nivel intermediar, ideal ar fi să existe o zonă de arbori suficienți de mari pentru a ascunde clădirile BAS-ului dvs., de cca. 100 - 200 de metri lățime, fără obstacole până la casă. La nivel interior, plantați o tufă mare cu spini sub fiecare fereastră. Ideal ar fi să instalați obloane de oțel, gratii rezistente sau ușă de metal, și un lanț greu care să reziste vehiculelor, la câțiva metri în fața intrării principale, pentru a descuraja intrarea cu mașinile în viteză. Înlocuiți toate ușile de la exterior cu uși de metal.

Ar fi o idee bună să aveți unul sau doi câini dresați de pază. Câinii sunt foarte eficienți pentru alertare și apărare, dar necesită multă pricepere și responsabilitate. Un câine implică de asemenea costuri semnificative și hrană. Așa că aceștia sunt un mijloc de apărare doar pentru *connoisseurs*. Țineți totdeauna câinii și orice alte animale afară din casă. Dacă aveți suficiente persoane în BAS-ul dvs. stabiliți un perimetru de siguranță; supravegheați-l permanent cu gărzi după un program regulat de schimburi, mai ales noaptea. Acest lucru este ușor de organizat, dar la fel ca și cu orice altceva, antrenamentul și pregătirea sunt necesare.

În general, trebuie mai întâi să instalați mijloace de apărare preventive (pasive). Stabiliți punctele slabe ale BAS-ului dvs. și cum să le depășiți și să le faceți mai sigure. Stabiliți zonele de supraveghere (ferestre, vizete, posturi de observare în grădină, pe un turn, sau în vârful unui arbore etc.) Apoi, stabiliți zonele de control unde puteți acționa fără să fiți văzuți, și zonele de atac, unde puteți organiza ambuscade și să neutralizați orice intrus sau agresor. În sfârșit, alegeți zonele de siguranță ca și locuri de retragere. Acestea pot fi încăperi cu uși de metal, subterane sau la etaj. Puteți chiar să construiți un adăpost, să instalați ascunzători sau chiar tunele subterane către exterior sau către o altă clădire. Stocați ce credeți că v-ar fi de folos în caz că trebuie să vă refugiați

acolo pentru o perioadă de timp. Dacă zona dvs. de siguranță este o încăpere protejată de o ușă rezistentă, instalați mijloace de comunicare (radiouri cu baterii, telefon), apă, niște batoane energizante, o trusă de prim-ajutor, lanterne, materiale pentru apărare (arme, muniție etc.). Dacă este o ascunzătoare mică, stocați apă, batoane energizante, o lanternă de buzunar și arme de apărare. Ca exercițiu mental, imaginați-vă că sunteți în pielea unui locuitor al ghetoului din Varșovia într-o zi din anul 1943, când se făceau deportări pentru lagărele morții. Unde v-ați ascunde? Cu ce obiecte și echipamente? Lui Andy Grove, fost CEO la Intel, care provine dintr-o familie ce a trecut prin deportare, îi place să spună că „doar paranoicii supraviețuiesc”.

Așa cum am mai spus, a locui într-un apartament sau BAS la oraș nu este o situație optimă pentru siguranță și supraviețuire în vremuri de criză. Apărarea unui apartament este dificilă dar nu imposibilă. Dispuneți de avantaje mai mari dacă sunteți proprietarul celor patru pereți ai dvs. Începeți prin a vă întări ușa de la intrare, de regulă cu oțel. Rețineți că cea mai bună ușă nu vă va proteja dacă încuietorea sau pereții din jur nu sunt la fel de solizi. Pregătiți perdele groase și prelate pentru ferestre, deoarece, așa cum am mai spus, veți deveni o țintă dacă sunteți singura persoană din jur care are lumină. Dacă locuiți la parter sau la primul etaj, trebuie să vă întăriți ferestrele, să puneți grilaj și să întăriți jaluzelele și obloanele. Într-un BAS urban, cele mai periculoase momente sunt cele în care intrați sau ieșiți. Observați împrejurimile cu atenție înainte să intrați sau să ieșiți și fiți cât se poate de alert. Pe termen lung, nu veți putea evita ca apartamentul dvs. să fie invadat de oameni suficient de hotărâți. De aceea ar fi o idee bună să faceți ascunzători pentru hrană, arme și alte materiale importante. Astfel de ascunzători trebuie instalate în locuri inofensive. Păstrați minimum de hrană și obiecte de valoare pentru eventualii intruși, ca să nu plece cu mâinile goale; și probabil că vă va lăsa în viață.

Dacă v-ați transformat vila într-o BAS, trebuie să vă gândiți la întărirea ei și protejarea ușilor și ferestrelor. Aveți în vedere instalarea de uși metalice, dar consolidați și pereții cu plăci de oțel, dacă vă puteți permite aceasta. Oricum, să aveți mereu o soluție temporară în caz de intruși, cum ar fi „o cameră sigură” sau „o cameră în caz de panică”. Țineți-o închisă când nu o folosiți, stocați

acolo cele mai importante rezerve, și baricadați-vă acolo dacă este necesar. Cel mai bun lucru este să folosiți subsolul pentru aceasta, sau în țările unde există așa ceva, cum este Elveția, buncărul antiatomic (dar asigurați-vă că ușa se poate închide pe dinăuntru). Deoarece nu puteți rămâne închiși acolo pentru totdeauna, plănuiți să contactați într-un fel sau altul exteriorul (radio, telefon fix etc.) În acest stadiu, este important să nu uitați să zăvorâți ușa garajului dacă este lipit de casă. Camera copiilor trebuie să fie aproape de cea a părinților. În sfârșit, instalați ascunzători în casă și grădină. Ascundeți valorile mici în locuri obișnuite. Dacă vreți să îngropați în pământ lingouri de aur sau monede de argint, cât și arme de foc, asigurați-vă că săpați o groapă de cel puțin 1,5 metri adâncime, pentru a evita înghețul și majoritatea detectoarelor de metale; și protejați-vă bunurile de umezeală într-un recipient ermetic. Și desigur, rețineți locul unde ați îngropat comoara!

Un mod foarte eficient de apărare este de asemenea restricționarea mișcărilor unui potențial intrus sau agresor. Astfel de restricții se numesc tehnici de baricadare. O gașcă de tâlhari va alege o țintă ușor accesibilă mai curând decât una până la care trebuie să depășească numeroase obstacole. Tehnicile de baricadare reprezintă o posibilitatea de limitare eficientă a mișcărilor unor potențiali adversari, sporindu-vă siguranța. Trebuie să fiți conștienți că acest lucru nu este de regulă permis în circumstanțe normale, și că poate reprezenta o infracțiune. Pe de altă parte, nimic nu vă împiedică să vă pregătiți luând astfel de măsuri pentru a le aplica în caz de criză, odată ce legile și reglementările nu se vor mai aplica. Printre mijloacele de baricadare, sârma ghimpată este ușor de găsit pe piață și nu foarte scumpă. Trebuie să prindeți sârma ghimpată la sol cu blocuri de ciment și să folosiți cel puțin trei nivele întrepătrunse, pentru o protecție eficientă. Mânuiți sârma ghimpată cu mănuși de protecție. Funcția de bază a sârmei ghimpate este să prevină accesul într-un anumit loc, sau cel puțin să facă accesul dificil. Eficiența sârmei ghimpate crește prin adăugarea de „tinichele” (conserve goale pline de pietre sau un sistem electronic) care pot acționa ca alarme.

Sacii de nisip reprezintă o altă tehnică clasică și foarte eficientă de baricadare. Se pot depozita sacii goi pentru cazuri de urgență. Achiziționați cazmale pentru umplerea sacilor cu nisip

(sau pământ, sau pietriș) în cel mai scurt timp. Sacii pot fi din iută sau materiale plastice (polipropilenă sau polietilenă), care rezistă mai bine la soare și umiditate. La timpul convenit, umpleți sacii cu nisip sau pietriș. Veți avea nevoie de mai multe mii de saci pentru a acoperi eficient fațada unei case și să protejați adăposturile de la demisol.

O altă tehnică de baricadare este utilizarea de butoaie de 200 de litri umplute cu apă, nisip sau pământ. Mai multe astfel de butoaie vă permit să baricadați foarte eficient o stradă sau o intrare. Sunt gata disponibile și ușor de mânuit când sunt goale. Fiți atenți să nu cumpărați butoaie care au fost folosite pentru chimicale toxice sau periculoase.

În sfârșit, există numeroase tehnici improvizate posibile și imaginabile pentru a bloca o intrare, pentru a bara o stradă etc. Este posibilă folosirea unei mașini vechi sau blocuri de piatră ca obstacole. Să aveți totdeauna în minte că va trebui să îndepărtați aceste obstacole rapid pentru a lăsa pe cineva să intre sau pentru a fugi.

Un punct de final al organizării BAS-ului este protecția împotriva focului. Deoarece pompierii s-ar putea să nu mai fie disponibili în vremuri de criză, va trebui să vă descurcați pe cont propriu. Pregătiți suficiente extinctoare noi la îndemână, și învățați cum să le utilizați. Dacă puteți, pregătiți un manual sau o pompă electrică și un hidrant, ca să puteți organiza un mic detașament de pompieri. O tehnică veche dar eficientă este păstrarea de găleți pline cu nisip peste tot prin BAS-ul dvs., pentru a domoli flăcările. Faceți cât mai mulți pereți puteți și acoperișurile neinflamabile.

CUM SĂ VĂ APĂRAȚI DE ANIMALE

Ar necesita un întreg capitol pentru apărarea contra animalelor sălbatice într-un mediu natural, dar nu acesta este scopul acestei cărți. Desigur, este posibil ca animalele sălbatice să ajungă pe terenul BAS-ului dvs., dar este un risc foarte mic să fiți atacat și devorat de ele. Și în lumina arsenalului dvs. de vânătoare și apărare, câteva animale sălbatice nu ar constitui o problemă. Pe de altă parte, animalele domestice ar putea deveni periculoase în caz de criză. Aceasta se petrece deja în zonele abandonate

ale Ucrainei, Mexicului, Nigeriei, unde câinii vagabonzi și-au redescoperit instinctele naturale și se organizează în haite. Aceștia pot fi periculoși pentru copii și persoane fără adăpost. Evitați haitele: mușcătura de câine este dureroasă și greu de vindecat chiar și în condiții normale, și poate reprezenta un risc grav pentru sănătate (infecții, rabie). Dacă sunteți forțați să vă confrunțați cu o haită de câini, nu încercați să fugiți; stați unde sunteți, rămâneți calm, și evitați contactul vizual prelungit. Încercați să păreți mai mare și mai amenințător prin creșterea înălțimii și lățimii dvs., adică lăsându-vă haina peste brațe, pe care să le deschideți ca niște aripi. Un animal va ezita totdeauna să atace o pradă ce pare să prezinte un risc semnificativ de rănire. Dacă sunteți atacat, apărați-vă lovind botul, gâtul și ochii.

Într-un scenariu de colaps, evitați zonele din apropierea grădinilor zoologice. Este posibil ca pe îngrijitori (sau pe grupurile de protecția animalelor) să nu-i lase inima să lase animalele să moară de foame în captivitate, și să prefere să le elibereze. Imaginați-vă lei și tigri în libertate în orașul dvs.! În general, evitați animalele pe care nu le cunoașteți: câini, pisici, reptile, insecte... Această atitudine vă va ajuta să evitați o mulțime de leziuni și boli.

APĂRAREA ÎMPOTRIVA ELEMENTELOR NATURII

Apărarea împotriva dezastrelor naturale sau a elementelor naturii nu este o „apărare” propriu-zisă, deoarece natura nu ne atacă efectiv. Totuși trebuie să ne pregătim și să ne echipăm pentru orice eventualitate, fie ea obișnuită (vânt, frig, căldură, ploaie etc.), fie neobișnuită (furtuni, dezastre naturale etc.) Obișnuiți-vă cu frigul și cu căldura. Purtați haine de bună calitate, rezistente și funcționale. Judecați hainele după proprietățile lor termoregulatorie: care se usucă rapid, sunt corespunzător izolate, rezistente la spălări repetate și uzură; selectați pe acelea care sunt mobile, flexibile, confortabile și relativ ușoare. Căutați să aveți o apariție care vă face să vă simțiți bine și să treceți neobservați. Alegeți culori care se potrivesc oriunde în oraș (evitați rozul fluorescent!) sau care nu sunt în contrast cu terenul natural (nuanțele pământului sau culori similare vegetației locale). Pe cât posibil, îmbrăcați-vă cu trei straturi: unul pentru a gestiona

transpirația, al doilea pentru a vă ține cald și al treilea pentru a vă proteja de elementele naturii. Purtarea uniformei de camuflaj este o bună idee după colaps, deoarece conferă un sentiment de coeziune echipei dvs., dar înainte de aceasta, este prea bătător la ochi și nu servește niciunui scop. Obişnuiți-vă să purtați bocanci de munte sau de armată de cea mai bună calitate posibilă. Asigurați-vă că sunteți etanși, impermeabili și aveți talpă antiderapantă. Urmăriți să aveți un rucsac cu care să puteți fugi, să săriți peste ziduri sau să luptați. Un bun design ergonomic este esențial și ar trebui să testați câteva înainte să cumpărați unul. Căutați să puneți o placă anti-glonț în rucsac și un alt gen de geantă, pentru a vă face un scut în caz de urgență. De asemenea, nu uitați de trusa de prim-ajutor.

NIVELURILE DE ALERTĂ

Cum veți ști când colapsul a ajuns atât de grav, încât trebuie să lăsați totul și să vă refugiați în BAS-ul dvs.? Nu vă lăsați păcăliți, pentru că nu ar fi de folos să plecați din cauza unei alarme false! Trebuie să faceți un efort să vă mențineți la curent cu ce se petrece în lume și în jurul dvs.: analizele crizelor, conflictele, pozițiile geostrategice etc. Parcurgeți știrile rețelelor sociale, cât și site-urile de internet pe care le-ați identificat ca fiind bine-informate și de încredere. Toate acestea vor ajuta să anticipați tulburările de stradă, revoluțiile, schimbările de regim etc. Vorbiți despre acestea cu prietenii dvs., ascultați ce se spune pe stradă, și nu credeți afirmațiile liniștitoare date de autoritățile politice. Învățați să identificați amenințările grave, adică modul în care violența crește: tot mai frecvente spargerii și răpiri, folosirea în creștere a uneltelor sofisticate de către hoți (vehicule de atac - *ramming vehicles*, arme de foc, echipament militar), metode tot mai sofisticate de intrare în case (camuflaj în curieri sau polițiști), sau diversiuni organizate pentru a atrage poliția undeva departe de ținta reală.

O bună metodă de a gestiona regresia socială către o criză gravă este de a ne pune de acord cu un sistem de nivele de alertă împreună cu prietenii noștri și cu persoanele cu care plănuim să ne retragem în BAS-ul nostru. Decideți asupra ce reprezintă fiecare dintre aceste nivele, și asupra acțiunilor de făcut la fiecare nivel.

Voi oferi în continuare un sistem de alertă în șase pași; depinde de dvs. să-l adoptați sau să-l modificați sau să-l folosiți ca model pentru crearea propriului dvs. sistem.

Nivelul 0 este starea normală: totul merge bine, sunteți în siguranță în căminul dvs., în mediul familial, fără vreun risc anume. Pentru moment, aceasta este starea majorității oamenilor din țările vestice.

Nivelul 1 este atunci când nu apare încă o amenințare anume, dar începeți să vă pregătiți, atât în viața cotidiană, cât și pentru BAS-ul dvs. Sunteți conștient de împrejurimile dvs. și observați oamenii în jur cu atenție, dar fără vreun stres anume. Aceasta este starea în care ar trebui să fiți în prezent când ieșiți pe stradă, și este nivelul minim de operare în care să vă începeți pregătirile.

Nivelul 2 este atunci când începe o criză reală, când criminalitatea crește în orașul sau regiunea dvs. Fiți vigilenți când apar primele semne de tulburări de stradă grave: dacă situația devine pre-revoluționară, sau dacă sunt demonstrații masive sau amenințări externe. Acest nivel corespunde unei perioade în care nu puteți prevedea nici consecințele unor evenimente importante, nici reacțiile societății la ele. Acesta este nivelul de alertă pe care l-ați fi avut de exemplu, când Zidul Berlinului a căzut, în timpul tentativei sovietice de lovitură de stat din 1991, sau în 2005 în timpul tulburărilor de stradă din Franța. Acesta este nivelul de alertă dacă izbucnește un război între India și Pakistan, sau la declanșarea unei contaminări virale pe undeva. La acest nivel de alertă, finalizați cumpărăturile de alimente pentru stocul dvs. din BAS, mai ales a celor care expiră în termen scurt (lapte, făină, medicamente etc.), verificați elementele esențiale și trusa de supraviețuire, și împachetați-vă valizele. Rămâneți în contact cu toți membrii BAS-ului dvs., cel puțin de două ori pe zi, și mai ales cu membrii familiei dvs. Cu puțin noroc, situația se va îmbunătăți, și veți putea să vă scădeți nivelul de alertă din nou cu o unitate.

Nivelul 3 este atunci când există o amenințare dovedită. Trebuie să vă focalizați asupra pericolului și să fiți pregătiți să luați decizii rapide pentru supraviețuire și auto-apărare. Acest

nivel este atins atunci când, de exemplu, izbucnesc războaie sau revoluții, când cumpărătorii panicați golesc rafturile supermarket-urilor și când încep violențele. Nu așteptați: acesta este momentul să plecați imediat către BAS-ul dvs. Veți avea nevoie de o maximă concentrare mentală și să vă așteptați să vă confrunțați cu pericole iminente. Contactați-vă familia și pe toți care vor veni în BAS-ul dvs., și apoi plecați. Cum să vă pregătiți pentru această călătorie? Grupați oamenii care trebuie să plece cu voi, și dacă călătoriți în vehicule separate, organizați un convoi cu puncte prestabilite de întâlnire. Dacă este posibil, comunicați permanent sau cât mai frecvent. Urmăriți să aveți bateria încărcată pentru telefonul mobil. Ar fi bine să simulați o plecare cel puțin o dată. Planificați mai multe rute pentru a evita obstacolele și baricadele (imaginați-vă că orașul dvs. ar fi înconjurat de un „cordon sanitar” format de miliție, pentru a împiedica pe oricine să iasă din oraș). Să aveți mai multe planuri de plecare cu mașina, cu bicicleta, sau pe jos. Luați-vă pașaportul și cardul de identitate, cât și titlurile de proprietate mai ales cele referitoare la BAS-ul dvs., și toate celelalte documente importante.

Nivelul 4 corespunde haosului generalizat. La acest nivel, țara dvs. este în stare de război civil, epurare etnică, represiune brutală, invazie etc. Dacă v-ați pregătit, sunteți deja în BAS-ul dvs., și acest nivel de alertă este cel care ar trebui considerat în mod normal, după prăbușirea economiei. Trebuie să fiți în gardă tot timpul, și să practicați mereu supravegherea împrejurimilor. Ar fi important să rotiți gărzile în schimburi pentru a limita stresul și tensiunea membrilor, care după un timp, pot afecta sănătatea.

Nivelul 5 corespunde unei stări extinse și bruște de panică. Acest nivel ar putea fi declanșat de un dezastru natural considerabil, un atac nuclear, sau răspândirea rapidă a unui virus. Ați putea fi surprins și astfel nepregătit și vulnerabil. Trebuie imediat să plecați către BAS-ul dvs., dacă nu cumva sunteți deja acolo. Dacă acest lucru nu este posibil, trebuie să vă ascundeți în cel mai bun mod posibil și să așteptați condiții ceva mai bune pentru a vă deplasa din nou. În acest caz trusa de supraviețuire pentru 72 de ore vă va fi indispensabilă.

Chestiunea cea mai importantă este desigur cum ajungeți în siguranță la BAS-ul dvs., mai ales că mulți alți oameni vor părăsi orașul mergând către sate. Acesta este unul dintre motivele pentru care trebuie fie să trăiți în BAS-ul dvs., fie să mergeți acolo cât mai curând posibil. Pregătiți în garaj o cantitate cel puțin dublă de benzină față de cât aveți nevoie pentru călătorie (înnoiți-o la fiecare șase luni) și să aveți mereu rezervorul plin. Deoarece nu veți fi capabili să duceți tot ce aveți nevoie într-un singur transport, cel final, ar trebui să aveți deja acumulate mari depozite și cât mai multe unelte utile posibil, în BAS-ul dvs. Dacă vă bazați să faceți o singură călătorie cu toate proviziile, veți avea nevoie fie de un camion, fie de o remorcă. În acest moment va fi necesar și un rucsac de supraviețuire (*Bug out Bag* - BOB). Vom discuta despre aceasta mai târziu. Aceasta este posibil, dar complicat, deoarece în afara cazului unei alarme false, ați putea avea doar o singură șansă să ajungeți la BAS-ul dvs. În general, acceptați ideea că trebuie să vă abandonați toate bunurile și averea. BAS-ul dvs. vă poate proteja în mare măsură, dar în general, alegeți doar esențialul (viața dvs., familia dvs.), și nu lucruri efemere.

În concluzie, trebuie să considerați apărarea propriei persoane, a familiei, a camarazilor și a BAS-ului dvs., un drept, o datorie și o atitudine generală care determină controlul comportamentului dvs., a priceperilor dvs., a tehnicilor și materialelor. Anticipați atât cât puteți pentru a deveni mai vigilenți și eficienți în viața dvs. zilnică. Exersați cu regularitate, atât fizic, cât și psihologic, o disciplină de auto-apărare; să mergeți regulat la un poligon de trageri ar fi o idee bună de asemenea. Mențineți o bună igienă. Învățați să fiți atenți la detaliile mediului înconjurător. Mențineți-vă un buget de siguranță, urmați un curs de prim-ajutor, să nu arătați ca o victimă, și fiți discreți.

În sfârșit, să știți că nu puteți supraviețui mult timp de unul singur. Trebuie să vă faceți o rețea, de care să vă legați, și să vă integrați într-o comunitate, prin relații personale, interdependente. Faceți acest lucru în așa fel, încât oamenii și grupurile din jurul dvs. să aibă cele mai puține motive posibile să vă agreseze, și să se asocieze cu dvs. pentru apărare colectivă.

Trebuie să creați și să întăriți o legătură socială.

JAMES EDWARDS A AJUNS LA PROPRIETATEA SA DIN ARGENTINA ÎN SIGURANȚĂ...

...În pofida călătoriei lungi, fiind nevoit să schimbe rutele, și din cauza sosirii haotice în Argentina acum plină de revolte sociale – se pare că a fost o revoluție cu o „lovitură de stat” și confruntări între diferite grupuri politice.

Drumurile au fost pline de refugiați, venind mai ales din capitala Buenos Aires. Dar odată ce a trecut de autostrăzile principale, rândurile acestora s-au împușinat. Sosirea a mers bine; angajații lui au fost de ajutor și drăguți.

După câteva săptămâni, lucrurile au devenit un pic tensionate. Servitorii au încetat să mai vorbească în prezența lui, îi evitau privirile, sau chiar îl priveau sfidător. „Totuși, eu sunt șeful aici!”, își spusese James Edwards într-o zi. „Merg să vorbesc cu Alfonso, supraveghetorul!”

A doua zi, proprietatea a fost reorganizată pe baze cooperatiste – o cooperativă foarte bogată! Nimeni nu știa ce s-a petrecut cu James Edwards. Oficial, el nu a ajuns niciodată acolo.

+

NICHOLAS A ORGANIZAT ȘI ECHIPAT BINE PE TOȚI MEMBRII BAS-ULUI SĂU

Fiecare membru a făcut pregătiri, după o perioadă de neliniști sociale, conform cu o listă exactă. Fiecare are două seturi de camuflaje, haine pentru iarnă și pentru vară, mai multe perechi de încălțăminte bune de munte, o cască Kevlar (cască militară protectoare, n.t.), o vestă anti-glont (nivelul IIIA), și apoi echipa și-a pus chiar o insignă pentru uniformă lor: un șarpe de la unul dintre primele steaguri revoluționare americane din

secolul al XVIII-lea, cu motto-ul: „Nu călca pe mine”. Toată lumea are un Kalashnikov românesc de calibrul .223 și un pistol de 9 mm. Mai multe puști de vânătoare și o pușcă cu țeavă lisă cu pompă completează arsenalul. Cel mai bun trăgător, Anna, soția unuia dintre membri, este echipată cu un Remington 700 de precizie, cu o lunetă Leupold Mark 4 de foarte bună calitate. După revoltele de stradă și prăbușirea socială, toate familiile au ajuns la BAS în timp util, cu excepția unuia dintre membri, a cărui mașină s-a defectat, și care a trebui să-și continue drumul pe jos. În ultimele câteva luni, mai mulți refugiați s-au adăugat grupului, după un proces riguros de selecție. Așa că BAS-ul are un mecanic și un medic, împreună cu familiile lor. Din fericire, ferma a fost planificată de la început să găzduiască de două ori mai multe persoane decât cele care au participat la proiectul inițial.

Într-o noapte, unul dintre posturile de observație a dat alarma. Prin radio, și fără zgomot, a fost transmis codul de intruziune ostilă. De fapt, un grup de mașini și de camioane s-au apropiat cu farurile stinse. Echipa BAS-ului a urmat procedura: s-au trezit, au pregătit în liniște armele, în timp ce gărzile s-au așezat în poziție de luptă conform planului de apărare și a procedurilor standard de operare, pe care le-au exersat de atâtea ori. În mai puțin de cinci minute, 30 de adulți din BAS erau înarmați și la pozițiile lor, unii pentru apărare, alții pentru protejarea copiilor în cea mai sigură parte a BAS-ului, și alții pregătiți de interceptare.

Grupul de intruși era într-adevăr ostil. O bandă de cca. 50 de persoane: bărbați și câteva femei, toți înarmați – unii din greu – cu puști și materiale militare furate. Unii purtau căști și veste anti-glont. Au forțat poarta de la drum cu o rangă puternică, și au înaintat în liniște pe drumul de acces către proprietate. Era ora 4 fix. Brusc, unul dintre agresori a strigat ceva: a văzut o mișcare în tufe. Prea târziu! Echipa BAS-ului a deschis

focul în manieră coordonată. În câteva secunde, șase dintre agresori erau la pământ. Ceilalți au fugit, dar au fost interceptați de gloanțe. Liderul lor putea fi văzut dând ordine de pe capota unui 4x4. Motoarele mașinilor au pornit. Brusc, capul liderului a explodat: Anna, staționată la 300 de metri distanță l-a localizat imediat și în pofda întunericii, a reușit să țintească fără dificultate. Unul dintre grupurile de agresori a ezitat, și aceasta le-a fost fatal: au căzut rapid. Unii dintre ei se vaietă de durere. Mai multe mașini accelerează pe drum și se îndreaptă către clădirea principală a BAS-ului. Prima mașină este în scurt timp ciuruită de gloanțele ce vin direct dinspre BAS, și se ciocnește de un copac. Alta avansează cu viteză maximă și se lovește de un lanț gros întins între doi pari de ciment, care-o stopează. Ocupanții mașinii, uluiți, ies tremurând, dar nu durează mult și se prăbușesc secerați de salvele puștilor de apărare cu țeavă lisă cu pompă. În câteva minute, nu mai rămâne nimic din agresori în afară de răniți și morți.

Echipa lui Nicholas securizează zona. Răniții sunt dezarmați și puși sub supraveghere, așteptând interogatoriul. Armele și munițiile sunt puse deoparte. Se organizează patrule de recunoaștere pentru a evalua pericolul în zona din jurul BAS-ului. Sunt 25 de morți și 10 răniți printre atacatori și un singur rănit de glonț printre apărători. Vor trebui să opereze și asta va fi dificil. Din fericire, Henrique, medicul, a exersat deja acest gen de operații. Prognosticul său este pozitiv.

În automobilele abandonate se găsesc mai multe urme ale jafurilor recente ale găștii. Conform interogatoriilor ei se autonumesc *Savage Flayers* (Jupuitorii sălbatici) și au atacat cu brutalitate mai multe ferme în regiune în ultimele săptămâni. Se pare că unii membri au practicat chiar canibalismul. Ce trebuie făcut cu răniții? Niciunul dintre ei nu are nicio pricepere utilă și în pofda vârstei lor (între 16 și 24 de ani), sunt deja prea maturi

pentru a mai putea fi recuperați. Două zile mai târziu, s-a constituit un tribunal și răniții care au supraviețuit au fost judecați și condamnați la moarte. A rămas în sarcina lui Nicholas, ca șef ales prin vot, să îndeplinească sentința. Pregătindu-se să apese pe trăgaci, își spune că este păcat să risipească gloanțe prețioase, dar că nu are stomacul să le taie gâturile cu cuțitul, unul câte unul. Oricum, un glonț în cap, în stil chinezesc, este curat și fără dureri: mai degrabă o moarte miloasă pentru acești indivizi. Apoi își îndeplinește repede sarcina.

„Ordinea și doar ordinea înseamnă libertate;
dezordinea este ceea ce produce servitute.”

Charles Péguy

Notre patrie

(1905)

„Lupta omului împotriva puterii este lupta memoriei
împotriva uitării.”

Milan Kundera

The Book Of Laughter And Forgetting

(1979)

„Vorbește blând și poartă un par mare cu tine; așa
vei ajunge departe.”

Theodore Roosevelt

(1858-1919)

PUNCTUL 7

LEGĂTURILE SOCIALE

Priviți: BAS-ul dvs. este gata! V-ați gândit la toate: aveți mijloace de existență autonomă și sustenabilă. Și oricine se apropie de voi, mai bine să aibă intenții pașnice, dacă nu vrea să fie spart în bucăți!

Dar aceasta nu este de ajuns. Nu puteți supraviețui singuri.

Imaginați-vă cel mai călit survivalist refugiat în tufele dintr-o pădure. El poate vâna, poate cultiva grădina, poate construi ascunzători pentru alimente, și să fie înarmat și antrenat ca Rambo. Va supraviețui... pentru o vreme. Apoi, se va îmbolnăvi și va îmbătrâni și va muri singur. Este adevărat că el a sfidat sistemul și s-a adăpostit de violența unei lumi prăbușite, dar în ce scop?

Deși cu toții murim până la urmă, ce rost are să trăim dacă nu avem speranța în ceva superior nouă, fie în continuitate, prin

copii sănătoși și inteligenți care să ducă o viață merituoasă, fie sub forma unei civilizații puternice, bine-echilibrate la care să fi contribuit și noi și care să ducă ceva din ființa noastră în viitor?

Recunosc că aceasta este o viziune personală asupra scopului vieții, și unii ar putea spune că este o viziune masculină. Și totuși, veți fi de acord cu siguranță că omul este un animal social, și că preferă să gândească că va lăsa mai mult din el posterității decât doar mâncare pentru viermi.

Mai specific și dincolo de filosofie, chestiunea legăturilor sociale se exprimă simplu în două moduri:

- Ce se va petrece dacă un grup mai puternic decât grupul vostru se îndreaptă cu violență împotriva voastră? Întotdeauna va fi cineva mai puternic și mai hotărât decât noi. În acest caz, cum am putea supraviețui singuri și izolați?
- Vă puteți imagina o viață pentru dvs. și familia dvs., care să fie definitiv ruptă de lume? O astfel de viață ar fi destul de sterilă, cu atât mai mult cu cât restul lumii (chiar dacă ar fi redusă la un stadiu primitiv), conține resurse de care avem nevoie, oameni cu priceperi folositoare pentru noi, care sunt amabili, generoși, și onești. Este de dorit și pozitiv să construim o comunicare și relații cu astfel de oameni pentru a reconstrui, puțin câte puțin o civilizație echilibrată și justă.

Sunt convins că tot ce ați făcut până acum – primele șase principii fundamentale ale unei BAS – nu înseamnă nimic pentru dvs. dacă nu sunteți capabili să închegați o comunitate. Legăturile sociale sunt cel de-al șaptea și ultimul element fundamental al unei BAS de succes.

CINE AR TREBUI SĂ FIE ÎNSOȚITORII DVS. ÎN BAS?

Se pare că sunt două școli de gândire pentru supraviețuire și pregătiri:

Cei care optează pentru solitudine, și cei care iubesc comunitățile. Solitarii preferă să dispară în sălbăcie, să trăiască în cabanele lor de lemn și să se reconecteze la natură. Aceasta este o soluție valabilă, dar va trebui să mergeți foarte departe –

În Canada, Munții Stâncoși, America de Sud, Sahara sau Siberia – deoarece altundeva densitatea de populație și urbanismul vor face foarte dificilă această opțiune, dacă nu chiar imposibilă.

În ce privește abordarea comunitară: am văzut-o deja. Nu mai suntem în visul utopiilor anilor '60 sau '70. Acum suntem destul de departe de a fi „toți o pace și-o iubire”; și nici nu mai suntem o societate bogată capabilă să finanțăm grupuri de idealști care să meargă prin California, Kathmandu sau Larzac, să crească capre și să fumeze hașiș. De asemenea, puterea rezidă în număr: a fi capabili să supraviețuim singuri este bine, dar un bun sistem de apărare și o varietate de priceperi sunt mult mai ușor de dobândit de un grup de oameni.

În primul rând, există familia. Pe cine veți lua cu voi? Evident că veți duce cu voi soțul/soția sau iubitul/iubita și copiii voștri. Această parte a familiei știe cu siguranță despre proiectul dvs. și va fi pregătită.

Dar restul familiei? Părinții dvs.: vor putea face călătoria respectivă sau măcar să vă înțeleagă abordarea? Dar frații și surorile dvs. și familiile lor? Unchii și mătușile? Verii și verișoarele? Și dacă fiecare persoană adăugată dorește să vină cu familia – părinții, ceilalți veri, unchi și mătuși – ce veți face? Apoi urmează prietenii, colegii și cunoștințele, toți implorându-vă să-i primiți! BAS-ul dvs. se va aglomera – mai ales prin multiplicarea acestui proces cu numărul de prieteni cu care ați construit BAS-ul!

Singura soluție este să fiți rece și calculat. Dincolo de persoanele emoțional indispensabile pentru dvs., trebuie să alegeți rațional, pe baza utilității și moralității persoanei respective. Ce abilități utile are o anumită persoană? Ce capacitate de muncă? Ce putere mentală? Va plânge ca un copil pentru că nimic nu mai este cum a fost? Este o persoană bună? Trebuie să știți cum să luați în considerare avantajele și dezavantajele fiecărei persoane în plus. Aceasta va fi o decizie dificilă, dar trebuie să fiți fermi. Este mai bine să faceți alegerea în timpul procesului de construire a BAS-ului dvs., pentru a nu trebui s-o faceți după ce izbucnește haosul, când vă veți afla în fața celui mai mare bătăran din verii dvs. – inutil, stupid și leneș – implorându-vă să-l salvați împreună cu toată familia lui nesuferită! Cu atât mai mult, trebuie să fiți discreți referitor la pregătirile dvs.

Odată ce ați rezolvat chestiunea familiei dvs., trebuie să reflectați pe care dintre prietenii dvs. ați dori să-i convingeți să vi se alăture în BAS-ul dvs.

Este dificil de făcut aceasta în avans, deoarece majoritatea oamenilor nu au nici cea mai vagă idee cât de gravă este problema, pe care am descris-o în prima parte a acestei cărți. A merge la ei și a le propune participarea într-o BAS ar părea că sunteți paranoic, în cel mai bun caz; iar în cel mai rău, ar părea ca o tentativă de racolare din partea unui secte!

În orice caz, scrieți o listă cu calitățile pe care le doriți la oamenii pe care v-ați simți confortabil să-i aveți în BAS-ul dvs.: auto-disciplină, meșteșuguri utile, simțul umorului, capacitate de muncă, onestitate, sinceritate, o inimă bună etc. Depinde de dvs.; nu există o listă minimală. Vă sfătuiesc să scrieți și o listă de comportamente și atitudini inacceptabile, a căror prezență la cineva v-ar cauza probleme: individualism extrem, necinste, egoism, ipocrizie, dependențe sau obsesii necontrolate, sadism etc. Odată ce aceste liste sunt complete, căutați să vedeți dacă sunt persoane potrivite în familia dvs. sau printre prieteni. Abordați-i discret, cu întrebări inocente referitoare la ce cred ei despre un eveniment politic sau social sau altul, și dacă răspunsul lor arată o bună înțelegere a problemelor lumii actuale, sondați mai departe. Începeți prin a vă descrie proiectul, și dacă se arată interesați, propuneți-le să participe.

Dacă BAS-ul dvs. este deja în desfășurare, sau dacă deja l-ați pus în funcțiune, cu reguli stabilite, va fi mai ușor de convins cineva să vi se alăture.

Dacă BAS-ul dvs. este încă într-un stadiu de planificare, veți primi o mulțime de acceptări teoretice și politete, dar prea puțină acțiune (fie că este vorba de contribuții financiare sau de muncă). Aceasta este normal: sunt atâtea lucruri de făcut în fiecare zi, și mulți oameni vor considera probabil că un proiect excentric, așa cum este o BAS, ar fi straniu și solicitant. Abordarea colectivă a unei BAS este încă și mai dificilă. Un mare număr de BAS-uri pe jumătate construite au fost abandonate sau au suferit mari întârzieri din cauza neimplicării colective. Majoritatea populației

de astăzi este prea individualistă și presată de contingent, pentru a se implica într-un astfel de proiect. Ar prefera să se alăture unui proiect existent și să se subscrie acestuia.

Din acest motiv, trebuie să vă dezvoltăți abilități de lideri. Liderii buni sunt cei care iau inițiativa și au o autoritate naturală. Ei nu spun pur și simplu ce trebuie făcut, ci o fac chiar ei: adică ne oferă un exemplu!

Un bun lider trebuie să înțeleagă natura umană, ale cărei baze nu s-au schimbat de mii de ani. Am văzut ierarhia de necesități a lui Maslow, la care mai putem adăuga că ființele umane caută întotdeauna să evite durerea și să simtă plăcerea, să-i protejeze pe cei pe care-i iubesc și să-i urmeze pe cei care le promet să le îndeplinească visele. „Un lider este un negustor de speranțe”, a spus Napoleon, și pe bună dreptate. Depinde de dvs. să deveniți genul de lider care se oferă drept exemplu și inspiră respect și stimă în mod natural. Este un act de iubire față de ceilalți.

FUNCȚIONAREA INTERNĂ A BAS-ULUI DVS.

Se pune adesea întrebarea: cum va funcționa o BAS atunci când vor locui un număr semnificativ de persoane acolo?

Societatea este în mod necesar un sistem diferențiat. Dincolo de ierarhia informală a abilităților și specializarea atribuțiilor, există și o ierarhie formală, ca structură de referință, fără de care grupul se destramă. O BAS are nevoie de o egalitate concretă, și nu abstractă: asigurată de rotirea atribuțiilor și participarea tuturor membrilor la binele comun și la siguranța colectivă.

În orice caz, regulile sunt necesare, și cel mai simplu mod de a adera la ele este crearea de statute (ca într-o constituție), apoi de coduri legale și reglementări, pe care toți membrii BAS-ului să promită că le vor respecta cu scrupulozitate. Nu este necesară o reglementare a fiecărui lucru! Am întâlnit reguli scrise peste tot în anumite locuri ce ar putea fi descrise drept BAS-uri, inclusiv în băi, unde bărbații trebuiau să se așeze când făceau pipi! Acest nivel de detaliere nu este necesar, dar cred că două seturi de reguli sunt necesare: unul pentru circumstanțele obișnuite și altul pentru situații de criză. Astfel, veți avea reguli adaptate pentru nivelul de risc, care vor permite o marjă largă de responsabilități personale

alocate fiecărui individ. Dacă este posibil, aplicați următorul principiu: „Libertatea fiecărei persoane se sfârșește unde începe libertatea altei persoane.”

Dacă în condiții normale o persoană de gardă adoarme la datorie, consecințele pentru grup vor fi minore: probabil o vulpe va fura o găină. În vremuri haotice însă, această abatere de la datorie ar putea duce la consecințe mult mai grave. De aceea reglementările trebuie să includă pedepse: ușoare pentru erori mai puțin grave și severe pentru comportamente sau erori mai grave. Să luăm un exemplu concret: în BAS-ul dvs., Claire este căsătorită cu Laurent, singurul veterinar. Dar atractivul și musculosul François o seduce. Claire și François au un flirt; și Laurent află despre aceasta. Înnebunit de furie, ia un topor și-l omoară pe François. Ce faceți atunci? Îl judecați și condamnați pe Laurent pentru crimă? În acest caz, sentința ar putea fi de exemplu, exilul. Sau probabil, nu se va ajunge la condamnarea lui, pentru că abilitățile lui vor fi necesare în anul următor, când animalele vor naște. Dar aceasta este echivalent cu a spune că crima este permisă deoarece criminalul este indispensabil. O situație delicată, nu-i așa? Haideți să complicăm situația și mai mult, imaginându-ne că François nu este un membru al BAS-ului dvs., ci un pădurar, fiul primarului din satul vecin. Ce lege se aplică atunci? Acea a țării dvs., care nu mai există? Cea a mulțimii mânioase din BAS-ul dvs.? Sau cea a satului?

Acest exemplu ilustrează importanța chibzuirii atente pentru stabilirea unui cadru legal, incluzând ritualuri dacă este posibil, pentru viața zilnică în BAS-ul dvs. Ritualurile servesc la acceptarea unui nou membru, marcarea recoltării roadelor, trecerea de la un anotimp la altul, comemorarea unor evenimente importante, festivități tradiționale locale etc. Aceste funcții sunt asigurate în societățile industriale prin alte mijloace; într-o situație de colaps însă, veți dobândi o nouă apreciere a necesității și utilității ritualului, atât practic, cât și spiritual.

Odată ce cadrul legal a fost pus în funcțiune, trebuie să definiți funcțiile membrilor în BAS-ul dvs. Mențineți lucrurile simple, dar faceți diferențieri între funcții:

- Liderul ia deciziile finale. Liderul poate fi natural (pentru că BAS-ul îi aparține de exemplu) sau ales prin vot, în funcție de regulile prestabilite prin codul dvs., care permite numirea

celui mai competent (sau charismatic) și a persoanei celei mai potrivite (pe baza înțelepciunii, inteligenței, intuiției etc.) să ia decizii, să rezolve conflicte și să facă dreptate.

- Un „supraveghetor” gestionează detaliile de producție și stocurile pentru consum.
- Un adjunct, care supraveghează ca toată lumea să-și îndeplinească atribuțiile, în termenul și cu disciplina necesare. Ideal ar fi ca BAS-ul să funcționeze ca un ceas, și „adjunctul” aplică constant presiuni, astfel ca totul să fie făcut corect, la fel ca personajul din filmul *An Officer and a Gentleman* din 1982, interpretat de Louis Gosset Jr.
- Apoi, educatorii trebuie să organizeze instruirea copiilor și să transfere cât mai multă cunoaștere posibilă tuturor membrilor BAS-ului: mecanică, medicină umană, medicină veterinară, plante și grădinărit, mânuirea armelor, gătit etc. Toată lumea în BAS poate și trebuie să fie un educator conform cu priceperile sale.

Gestionați cu grijă invidia oamenilor provocată de percepția preferințelor și privilegiilor. (Adjunctul poate ajunge rapid să aibă pe toată lumea împotriva lui – acesta este rolul lui într-un fel.)

În sfârșit, ar fi posibil să trebuiască să reevaluăm complet relațiile sociale pe care le-am învățat în ultimele trei generații. Colapsul economic și haosul care-i urmează ne vor forța să reflectăm profund asupra acestei probleme și să încercăm să găsim noi moduri de a conviețui împreună: mai simplu, mai natural, și probabil mai spiritual.

În acest context, voi cita pe istoricul și specialistul francez al Africii, Bernard Lugan, care explică cum funcționează o societate simplă:

Cum erau capabile societățile în care nu exista scriere să trăiască fără bani? Banii nu existau pentru că nu aveau de ce să existe. Prin troc se reglementa schimbul bunurilor de mare necesitate. Nu exista nici Asistență Socială, nici asigurări, nici pensii de bătrânețe. Urmașii fiecăruia aveau grijă de nevoile acestuia, conform principiului sprijinului reciproc direct, de la o generație la

alta. Comunitățile erau apropiate, în ce privește modul lor de viață și de supraviețuire – de pământul lor, apa lor, semințele lor, cunoașterea lor și priceperile lor. Își construiau casele ei înșiși, cu ajutorul prietenilor și vecinilor. Aceștia le împlineau și nevoile lor nemateriale și culturale. Ei constituiau nu doar un conglomerat social, rezultat din migrații, dar și o legătură socială, în care fiecare individ era la locul unde era util pentru el însuși și pentru ceilalți. Puterea legăturii sociale este cea care, chiar dacă nu garantează relații ideale, suprimă solitudinea. Individul nu era definit de simpla sa realitate fizică și morală, ci de un suflet, în cel mai puternic sens al termenului, ca un muritor cu un suflet nemuritor, în cel mai concret sens posibil: el urma să continue să existe ca străbun.

RELAȚIILE CU LUMEA EXTERIOARĂ

În cadrul creării de legături cu lumea exterioară, scopul dvs. este dublu: să vă îmbunătățiți șansele de supraviețuire și să contribuiți la reconstruirea unei civilizații sănătoase și durabile. Este evident că o comunitate organizată și motivată are șanse mai bune să se coalizeze împreună în toate aspectele privitoare la supraviețuire decât o BAS izolată sau un individ. Imaginați-vă un întreg sat, o vale organizată pentru producerea optimă de hrană și cu resurse de energie, cu punerea în comun a resurselor și priceperilor (veterinari, medici, pietrari, mecanici etc.), care să creeze o mai bună apărare și să îndeplinească munci pentru binele comun.

Putem chiar spera ca conceptul de BAS să fie aplicat unei întregi comunități, unui cartier, unui oraș, unei regiuni – și de ce nu? – unei țări întregi! Eu sincer cred că țări ca: Elveția, Norvegia, Suedia, Islanda, Finlanda, Japonia și chiar Chile ar putea deveni super-BAS-uri. Acest gen de comunități s-au creat deja sub formă de cooperative, sate și mici orașe. Acestea sunt conceptele de *Résilience communautaire* (Rezistență comunitară) din Franța, *Transition Towns* (Orașe de Tranziție), *Post-Carbon Cities* (Orașe Post-Carbon) și *Relocalisation Projects* (Proiecte de Relocalizare)

din Canada, Anglia, Olanda și Suedia, sau *Belastbar Gemeinde* (Comunitate Elastică) din Germania.

Celulele unui organism, corali dintr-un recif de corali – la fel și indivizii dintr-o companie falimentată, membrii unei familii confrunțați cu boala, moartea, sărăcia, sau membrii unei societăți aflate în criză, care ar trebui să facă față unui război de cotropire sau război civil – pot uneori să se adapteze în mod spectaculos la complexitate, prin inovare sau regenerarea din noi resurse. Eu cred că rezistența este în mod necesar colectivă. Indivizii mor sau migrează, dar societatea sau civilizația (în sens larg) pot să îndure și să se refacă mult după o criză. Trebuie să vă transformați BAS-ul într-o verigă dintr-o rețea de BAS-uri.

Acesta este procesul prin care puteți construi o comunitate tot mai solidă în jurul BAS-ului dvs.; începând de jos în sus:

- Formați-vă echipa sau grupul de lucru în BAS-ul dvs., din oameni care vă împărtășesc ideile și valorile. În cel mai redus caz, doar dvs. și eventual atâtea persoane câte puteți integra.
- Instalați-vă BAS-ul conform cu cele șapte principii fundamentale ale unei BAS, descrise în această carte.
- Puneți în aplicare un plan de creare de legături cu comunitățile din jurul BAS-ului dvs.: vecinii, autoritățile locale, localnicii etc. Începeți totul într-un mod discret, pentru a nu-i speria sau supăra. Mai întâi, stabiliți relații de vecinătate: un mic cadou pentru a vă anunța prezența în regiune, o vizită la primarii comunităților din jur, folosirea talentelor locale pentru munca necesară în BAS-ul dvs. (ruzați tâmplarul să vă facă mobila, pietrarul să vă repare un zid vechi, cumpărați alimente direct de la producători sau de la cooperativa din colț). Identificați practicile religioase, credințele locale, obiceiurile, tradițiile, cât și originile și semnificațiile lor. Fiți politicoși și prietenoși în toate ocaziile.
- Evaluați populația comunităților din jur. Câți locuitori sunt? Câți refugiați? Câți sunt sub 15 ani? Știu cu toții să citească? Există vreun mod de a organiza o școală pentru a continua să învățați copiii și să nu-i lăsați fără nimic de făcut? Câte nașteri au fost în anul respectiv? Câți morți? Ce a cauzat decesele respective? La ce vârstă a survenit decesul? Ce le-ar fi putut preveni? Populația crește ca număr sau descrește? Ce

probleme a cauzat această situație? Câți oameni sunt afectați de boli cronice? Ce fel de boli? Există boli contagioase? Există un sistem de carantină?

- **Evaluati nutriția locală.** Care este alimentul de bază în regiune? Este acesta adecvat și de unde provine? Este sănătos și hrănitor pentru consum? Este poluat? Există teren agricol folosibil, dar neutilizat? Există destul teren liber pentru o posibilă împărțire viitoare? Cine sunt cei mai mari proprietari de pământ? Cum se stochează hrana? Există risipă, și dacă da, de ce? Câți copii sunt prost hrăniți (subalimentați sau supraalimentați)? Cine fumează? Cine este alcoolic? Cine folosește droguri? Care este impactul social al acestor practici (violență domestică, furt etc.)?
- **Evaluati condițiile sanitare.** Care este nivelul de locuințe? Sunt case, apartamente, ferme, vile? Cât de bune sunt zidurile și podelele acestor locuințe? Sunt curate? Ce animale sunt permise înăuntru? Ce probleme sanitare cauzează acestea? În ce condiții se depozitează hrana? Este protejată de rozătoare și de insecte dăunătoare? Este protejată de orice fel de contaminare chimică, toxine și alți poluanți? Ce boli, de oameni și de animale, sunt obișnuite în regiune? De unde vine apa? Ce măsuri de precauție sunt luate pentru asigurarea apei potabile? Cum funcționează toaletele și eventualele latrine? Câți oameni știu cum să le folosească corect? Sunt funcționale? Unde sunt expediate deșeurile și gunoiul? De ce tocmai în acel loc?
- **Evaluati resursele de sănătate.** Există medici sau moașe? Care este rolul lor? Există vindecători tradiționali? Care este cel mai apropiat centru medical sau spital? Este operațional? Există deficiențe în materie de imunizare?
- **În caz de turbulență relațională,** arătați sinceră empatie; oferiți asistență emoțională și tratați oamenii în termeni egali. Purtați-vă uman cu cei bolnavi, chiar dacă nu se mai poate face nimic pentru ei. Dacă este necesar, ajutați la punerea capătului suferințelor în cel mai adecvat și respectuos mod.
- **Apoi, evaluați cât de important este sentimentul de apartenență pentru o comunitate.** Au localnicii acest sentiment? Există oameni excluși; există ostilitate față de un

grup, față de o minoritate etnică sau religioasă sau față de nu contează cine? Dacă da, de ce? Care este istoricul actualilor lideri ai comunității? Care sunt cei mai bogați și notabili? Cum sunt ei tratați (cu respect, în bătaie de joc), și de ce?

- Participați în politicile locale și – de ce nu? – deveniți un reprezentant ales. Faceți un efort să înțelegeți care sunt nevoile resimțite în regiunea dvs., adică ce anume consideră oamenii că sunt cele mai mari probleme ale lor. Apoi, urmăriți să înțelegeți nevoile lor reale. Există ceva ce poate să le rezolve? Există vreo voință de a se face aceasta? În sfârșit, urmăriți să înțelegeți resursele umane, materiale și financiare disponibile pentru a face ceea ce este necesar.
- Faceți un inventar al abilităților din regiunea dvs. Ce fermier cultivă ce anume? Ce animale se cresc? Ce industrii există? Care sunt resursele locale de energie (centrale hidroelectrice etc.)? Ce meșteșuguri practică fiecare membru al comunității?
- Aveți grijă de oameni; sunt prețioși: o sticlă de ceva bun, câteva legume din grădina dvs., o masă... Întrețineți-vă legăturile, dar într-un mod natural, neostentativ.
- Lucrați cu autoritățile locale pentru a înțelege planurile lor în caz de dezastru natural și identificați persoanele responsabile cu siguranța (poliție, pompieri etc.) Oferiți-vă voluntari să ajutați dar și contribuind la îmbunătățirea planurilor și capacităților.
- Contactați organizațiile responsabile cu apa de băut, cu tratarea apei, cu electricitatea, și interesați-vă de planurile lor în caz de urgență. Au astfel de planuri?
- Lucrați la stabilirea unui plan coerent de adaptare în conformitate cu mijloacele aflate la dispoziția comunității dvs., apoi puneți-le în aplicare.
- Conectați această comunitate rezistentă cu alții, apoi cu alții... Puțin câte puțin, veți fi mobilizat un mare număr de oameni și resurse pentru a crește rezistența unei mici regiuni.
- În sfârșit, respectați totdeauna proprietatea celorlalți. Un semn pe care scrie: „proprietate privată” sau „nu intrați” trebuie respectat, sau altfel riscați să aveți probleme serioase, mai ales în zonele rurale. Învățați obiceiurile locale, respectați-le și nu încercați să le impuneți pe ale voastre. Amintiți-vă că

sunteți un orășean venit la țară, că sunteți aproape un străin, ca și cum ați veni din cealaltă parte a lumii.

Stabilirea unei legături sociale ia mult timp și necesită multă observație, empatie și discreție (nu puteți veni cu lista dvs. de întrebări și să interogați fiecare locuitor!), dar până la urmă, veți avea informațiile necesare pentru a ajuta oamenii. Și când criza va mătura lumea, comunitatea în care sunteți integrat și v-ați găsit locul vă va fi recunoscătoare pentru că ați demarat atâtea proiecte destinate întăririi și protecției lor. Îi veți fi transformat într-o Bază Autonomă Sustenabilă!

Apoi, ne putem imagina dezvoltarea regiunii dvs. mulțumită întăririi siguranței, urmând ierarhia lui Maslow: mai întâi siguranța hranei (adică hrana poate fi obținută în regiunea dvs.), apoi siguranța fizică (adică nu există violență, mulțumită miliției organizate local), apoi, auto-realizarea (vă puteți educa copiii, să munciți sau să participați la un proiect comun). Puteți conduce o afacere (troc și comerț etc.)... Dacă reușiți să faceți măcar atâta, ați contribuit la umanitate!

Cred că veți descoperi în procesul de creare a legăturilor sociale faptul că solidaritatea unei comunități, bazată pe munca creatoare de bunuri pentru comunitate, aduce o satisfacție mult mai mare și mai durabilă decât satisfacția efemeră a consumismului individualist. Veți descoperi avantajele emoționale conferite de sentimentul comunității, de autonomia personală, satisfacția muncii cinstite bine realizate, solidaritatea între generații, cooperare, contactul cu natura și chiar fericirea.

RASELE ȘI RASISMUL

Din păcate, istoria este plină de nenorociri cauzate de ură și resentimentele rasiale. Trebuie să vă asigurați că rasismul nu-și va iți hidosul lui cap în BAS-ul dvs. Să nu mă înțelegeți greșit. Nu este ca și cum am fi egali – pentru că nu suntem. Și fără îndoială că majoritatea oamenilor se simt pur și simplu mai confortabil împreună cu cei la fel ca ei (fie că recunosc aceasta, fie că nu). Dar ce este rasismul și de unde vine el? Ar trebui să reținem ideea că diferențele dintre noi sunt atât de variate, încât nu poate să existe

o simplă ierarhie între rase. Este vreo rasă „superioară” alteia? Aceasta ridică întrebarea: în ce privință? Mai mult, niciun om nu a inventat „auto-rasismul”; ce surpriză, se pare că „poporul ales” suntem chiar noi! În Antichitate și în Evul Mediu, sclavul era un membru al clasei sociale celei mai de jos, dar nu era vorba de o clasă rasială: învinsul devenea sclav, dar își putea cumpăra libertatea în anumite condiții. Orice s-ar putea crede despre validitatea științifică a rasei, realitatea este că înrobirea populațiilor africane, mai întâi de către arabi și apoi de către europeni, cât și etno-naționalismul și șovinismul celor două Războaie Mondiale au lăsat toate un gust amar în gura Vestului. În ultimii 40 de ani, a fost la modă să arătăm cu degetul către albi, ca fiind unicii exploataitori; dar „rasismul”, în sensul dorinței de a domina sau extermina pe alți oameni, nu mai există în Europa sau în SUA, cu excepția probabil a unei minorități de indivizi. Dar vai, este posibil ca rasismul de acest gen să revină în forță din cauza mai multor factori. Unele grupuri malefice au fost capabile să instrumentalizeze resentimentele publicului față de crime imaginare sau exagerate, pentru a crea țapi ispășitori. Și așa-ziii liberali și multiculturaliști au contribuit de asemenea la resentimentele rasiale. Politicile de imigrare în masă, asociate cu preferința expresă pentru căsătoriile inter-rasiale, ar putea distruge efectiv toate culturile prin uniformizare. Mai mult, în indivizii dezdărdăcinați și aculturali, înțelepciunea ancestrală a națiunilor este suprimată. Toate acestea riscă să recreeze mișcările antirasiste – mai întâi împotriva populațiilor vestice, apoi, ca o reacție a albilor-europeni-americani împotriva populațiilor Sudului Globului, care s-au implantat în Nord, pe scară masivă. Dacă cineva a vrut să creeze condițiile pentru viitoarele războaie civile, nici nu se putea face o treabă mai bună decât ce s-a făcut!

Desigur că rasismul este destul de neplăcut și ofensator pentru omul modern. Nu ne place să judecăm oamenii în mod preconcepțuit, adică, pe baza a ceva ce ei nu pot schimba. Și în termenii analizei, uneori rasa poate acoperi mai multe diferențe importante: un irlandez și un englez sau un ucrainean și un polonez ar putea să nu se suporte uneori prea bine, deși sunt toți de rasă albă! Și ce puteți spune despre un Fulani, un Fang, un Ashanti, un Baoulé, un Kikuyu și un Xhosa? Sunt toți aceștia la fel pentru că sunt toți negri? Aceasta este nu doar absurd, dar și insultător! În

multe cazuri, cultura, clima, mediul, istoria și, mai presus de toate, caracterul individual pot transcende rasa.

Chestiunea care ne interesează pe noi în cadrul unei BAS nu este atât de natură filosofică, cât practică. Veți crește oare riscul de conflict intern prin selectarea rasială? Vă veți lipsi eventual de talente și abilități? Deși chestiunea identității este fundamentală, eu vă încurajez să luați în considerare fiecare persoană în funcție de calitățile și defectele intrinseci caracterului său individual.

În general, trebuie să fiți atenți să nu dobândiți o „mentalitate de asediu”. Fiți circumspect, apărați-vă și protejați-vă, asta da! Dar rămâneți deschis la minte și învățați să comunicați, să faceți schimburi de informații, să înțelegeți ce se petrece dincolo de propriul dvs. orizont de gândire. Să știți cum să fiți generoși și caritabili, prin stocarea de hrană și obiecte esențiale (săpun, medicamente, conserve), pe care să le puteți oferi refugiaților sau celor aflați în nevoie.

Dacă sunteți străin de o comunitate, depinde de dvs. să faceți un efort maxim pentru a vă integra și a vă asimila mai bine în acea comunitate (așa ar trebui să fie oricum, totdeauna!). Este posibil ca acea comunitate să vă ceară să vă dovediti loialitatea și să trebuiască să treceți prin ritualuri dificile de integrare. Mai ales la început, trebuie să dovediti că meritați încrederea și sunteți capabili să fiți un membru al grupului. În acest scop, ar trebui să abandonați anumite noțiuni de individualism și ale propriei dvs. culturi. Totuși, ar fi util să nu vă abandonați total cultura de origine, deoarece fiecare cultură are ceva bun și util și acționează ca un vehicul al înțelepciunii. Acestea sunt elementele care vor aduce reînnoire și bogăție culturii gazdă.

COMUNICAREA CU LUMEA DIN EXTERIOR

Când economia lumii va fi în haos total, probabil că mijloacele de comunicare vor suferi o prăbușire semnificativă. Va mai dura mult timp infrastructura din spatele telefonului și internetului? S-ar putea ca aceasta să nu fie important dacă doriți să rămâneți izolați în BAS-ul dvs. Totuși, este util și chiar esențial să rămâneți în legătură cu ceea ce se petrece în lume. Ar fi prudent să evitați să ajungeți ca acel soldat japonez ascuns în junglă pe o mică insulă

În Pacific timp de 20 de ani, fără să știe că războiul se sfârșise! Mai pragmatic vorbind, știrile din lumea din afară vă vor informa despre posibilele pericole (accidente nucleare sau chimice, poluare, dezastre naturale, războaie etc.); mai presus de aceasta, va fi necesar să comunicați cu alte BAS-uri și cu alte comunități, pentru a forma legături, să culegeți informații, să organizați schimburile, să cereți ajutorul și să lucrați la reconstrucție.

Planificați-vă mai multe sisteme de comunicare în BAS-ul dvs.: mai întâi de toate, un sistem intern (care-i va scuti pe membri să trebuiască să țipe unii la alții!), apoi, un sistem extern, conectat la comunități mai apropiate și mai depărtate.

Pentru comunicarea internă, puteți opta pentru soluții foarte simple, cum este instalarea unei LAN (*local area network* – rețea locală) ad-hoc, care va permite comunicarea prin Wi-Fi la o distanță moderată, cu computere și telefoane. Distanța se poate extinde până la mai multe sute de metri dacă adăugați câteva relee. Singura problemă cu acest sistem este că o rețea fără fir poate fi ușor detectată de oricine are un telefon modern (cu un receptor standard de 802,11n). O altă soluție simplă, sunt aparatele de emisie-recepție de ultra-înaltă frecvență (UHF); modelele moderne sunt cu puțin mai mari decât o cască cu microfon. Dacă aveți suficiente baterii reîncărcabile, acest sistem este excelent pentru comunicare tactică, și distanța sa se poate extinde până la 5 km. Telefonul de teren, un produs al tehnologiei militare, este un pic mai puternic și permite comunicare radio până la 15-20 km. Va trebui să stocați un număr foarte mare de baterii reîncărcabile și la modul ideal, un încărcător portabil solar, pentru a reîncărca bateriile direct în posturile de observație sau în timpul misiunilor de recunoaștere.

Pentru comunicare pe distanțe mari, banda de utilizare comună CB (*citizens' band*) este o bandă de frecvențe alocată traficului radio, deschisă pentru oricine. (Prin extensie, codul CB desemnează și radioamatorii de pe banda de utilizare comună; utilizatorii sunt numiți *CB-eri*.) Frecvențele folosite de CB sunt în jur de 27 MHz. Oricine, fără să treacă vreun examen sau să aibă vreo licență, poate cumpăra un receptor-emițător CB, să-l conecteze la

o antenă, și să recepteze și să emită semnale. Conversațiile sunt descrise drept „publice”, deoarece oricine este acordat pe acea frecvență le poate recepta. Pentru a comunica discret, trebuie să folosiți coduri sau un limbaj criptic. Există multe site-uri de internet pe care se discută comunicările radio sau de alt tip; ar merita să le consultați și să vă faceți o idee mai bună despre necesitatea dvs. exactă de echipamente. Oricare ar fi echipamentul de comunicare pe care-l alegeți, nu uitați că veți avea nevoie de energie electrică (și piese detașabile) pentru ca totul să funcționeze. Includeți aceste necesități în calculul energiei și alocăți suficient – inclusiv baterii reîncărcabile din belșug.

Deciacum stăpâniți, teoretic, cele șapte principii fundamentale ale unei BAS, și ce trebuie să faceți pentru a vă asigura mult mai mult decât doar supraviețuirea. Oricine ați fi acum, bogat sau sărac, în topul sau la baza scăării sociale, veți avea șansa să începeți din nou de la zero, și o puteți face în așa fel, încât să conteze, sau să abordați un rol de conducere în construirea lumii de mâine.

VREMURILE SUNT GRELE LA „FRANCILLIERE”, DAR MORALUL ESTE RIDICAT

Succesul asociației a făcut ca mulți oameni hotărâți, care împărtășesc aceleași convingeri, să se refugieze voluntar în gospodărie. Prima iarnă a fost dificilă, cu o mulțime de oameni bolnavi și cu stocul de alimente epuizat cu mult mai rapid decât s-a estimat. Toată lumea a sperat că recolta va fi bună la începutul primăverii. Toate persoanele sănătoase contribuie la tăierea lemnului, la extinderea grădinii de legume și la semănarea a tot ce se poate semăna. Relațiile cu satul vecin și cu fermierii este bună, deși un mare număr de refugiați încep să facă probleme. Din fericire, un grup de jandarmi – acum fără vreo ierarhie – au luat poziție în sat, și mențin ordinea pe o rază de mai mulți kilometri. Deoarece nu este benzină, ei patrulează pe cai.

Într-o zi, când zăpada cădea din belșug, un grup de refugiați senegalezi s-a apropiat, fugind din

orașul incendiat din apropiere. Au cerut să li se permită să rămână. Erau epuizați și voiau puțină mâncare. Nu era posibil să fie hrănite permanent 50 de persoane în plus. S-a făcut rapid un inventar al profesiilor lor. S-a votat să fie acceptat Mamadou împreună cu familia sa, pentru că era medic. Votul abia dacă a fost suficient. În condițiile în care Mamadou și familia lui acceptau regulile comunității, puteau să rămână. Mamadou avea lacrimi de fericire pentru el însuși, pentru soția lui, și pentru cei patru copii ai lor. A fost o decizie bună: în primăvara aceea, au fost diagnosticate două cazuri de apendicită, care au fost operate cu succes. Ceilalți refugiați, fără abilități utile, au trebuit să plece, și au fost escortați în ziua următoare la marginea teritoriului BAS-ului, nu fără a beneficia de o noapte la căldură, cină și chiar câteva provizii. Probabil că un alt sat, mai departe, va putea face ceva pentru ei.

+

DAVID ȘI REBECCA S-AU OPRIT ÎN SFÂRȘIT DIN FUGIT

Au fugit din SUA în Franța, urmând expulzarea masivă din cauza războiului. Ar fi optat bucuroși pentru UK, dar nu mai sunt acceptați refugiați, deoarece această țară nu are capacitatea nici măcar de a-și hrăni propriii cetățeni. A fost răvășită de război. După petrecerea unui an într-un centru pentru refugiați, și fiind destul de norocoși să scape pogromului din septembrie anul trecut, mulțumită ajutorului unor fermieri locali, și fugind la țară, au fost până la urmă primiți într-o BAS islamică, la granița între Franța și Belgia. Această BAS comunitară este bine-organizată, are suficientă hrană și îngrijire medicală bună la dispoziție, mulțumită comerțului înfloritor de sub protecția Emirului din Lille și a miliției sale (inițial finanțată de Arabia Saudită). David și Rebecca au fost primiți conform principiului ospitalității dictate de Sharia. Li s-a permis să

rămână dacă acceptau să se convertească la Islam. Nu au fost obligați, dar au avut de ales între s-o facă sau să plece. Se pare că Germania se descurcă datorită petrolului românesc, dar că drumurile nu sunt sigure. Mai mult, se apropie iarna. Au decis rapid: David se numește acum Daoud. Fost agent economic pe Wall Street, acum spală latrinele. Rebecca, cunoscută acum sub numele de Rafqa, spală lenjeria de pat la râu. Sunt fericiți că sunt în viață.

+

COLONELUL YONNI TREBUIE SĂ VORBEASCĂ CU NOII RECRUȚI AI MILIȚIEI, CARE S-AU GRUPAT ACUM ÎN PIAȚĂ

Majoritatea sunt din centrul Tel Aviv-ului, dar unii au venit de departe, tocmai de la Petah Tikva. Sunt tineri, majoritatea băieți și fete între 16 și 18 ani, dar sunt și câțiva mai în vârstă, cât și ofițeri de comandă. În total, anul acesta, miliția „Kfir” aflată sub responsabilitatea Col. Yonni – fost Sayeret Golani și erou de război – este de cca. 2.000 de bărbați și femei; gata pentru instrucție, înainte de a fi trimiși la diferite comandamente din țară. Instrucția a fost grea și solicitantă, dar Yonni ar fi vrut să fi avut mai multă muniție disponibilă pentru exercițiile de trageri. Dar a trebuit să se mulțumească cu ce a găsit. Motivația este mare totuși, și au fost puține cazuri de renunțare – unii recruți chiar au mințit cu privire la starea lor medicală...

Situația este dură. După un deceniu de la marea prăbușire, Israelul este în conflict. Sigur, au fost multe arme de înaltă tehnologie la început; sigur, nimeni nu a îndrăznit să atace granițele. Sigur, a existat un plan de retragere din părțile cele mai expuse ale teritoriilor ocupate de pe malul de vest. Sigur, a fost dureros să închidă granița în fața oricărui imigrant, inclusiv a evreilor ce

locuiau în străinătate. Imaginile masacrelor încă mai persistau în memoria colectivă a națiunii, dar sacrificiile trebuiau să fie făcute: țara nu putea hrăni pe toată lumea. Sigur, Israelul nu a suferit atât de mult ca alte țări, dar situația este încă dificilă.

La început, lipsa petrolului și a pieselor de schimb a fost o încercare, din cauza utilizării intense a transportului greu în țară, și a lipsei de căi ferate din cauza problemelor logistice foarte grave. Înconjurat de dușmani, Israelul putea supraviețui doar devenind complet autonom – în ce privește apa, agricultura, apărarea și energia. Faptul că s-a reușit aceasta fără prea mult haos, a fost o dovadă pozitivă a coeziunii sociale de succes a țării, în pofda „nebunilor” obișnuiți și a acțiunilor lor milenare agresive. Bombardarea moscheii Domului Stâncii nu a fost o mișcare înțeleaptă totuși, deoarece a provocat un război cu vecinii și revolte masive din partea musulmanilor palestinieni și a arabilor israelieni. Aceștia au fost tratați cu asprime, dar just... și au trebuit să aleagă rapid: adaptarea sau exilul în pustiul radioactiv al Gaza-Negev-Sinaiului. Alegerea a fost rapidă.

Dar nu, cugetă Col. Yonni, în timp ce își încheie de scris discursul, Israelul nu avea loc pentru individualism, Israelul era locul unde oamenii, în totalitatea lor, și având o cauză comună au reușit să păstreze viu visul strămoșilor lor. Munca asiduă le-a asigurat suficientă hrană și apă; Israelul este locul unde suntem capabili să menținem fabricile de materiale medicale de bază, de materiale importante. O mică flotă de nave de război mențin siguranța liniei de coastă, față de hordurile de pirăți care infestează Mediterana. Am păstrat comerțul activ.

Vremurile sunt dure, dar vom trăi! Col. Yonni ridică vocea către recruți la finele discursului său, în ropote de aplauze și aclamații.

+

WILHELM A ACOMODAT MULȚI OAMENI LA FERMA LUI ANUL TRECUT

Pentru a găzdui refugiați din orașele mari, s-a conectat cu fermele din vecinătate și a stabilit o rețea eficientă de aprovizionare cu hrană. Pentru a fi cazat și hrănit, fiecare refugiat trebuia să accepte să muncească și să respecte câteva reguli simple, hotărâte colectiv. Mai ales la început, au fost o mulțime de oameni care nu au acceptat. Mulți au fost alungați din cauza furturilor și a bățăilor. Cei câțiva care au încercat să revină pentru a jefui, au fost întâmpinați cu rafale de alicie mari sau au fost omorâți în bătaie de ceilalți. Hrana este prețioasă în aceste vremuri dificile, și nu toți primesc suficient în fiecare zi. Dar în general, se descurcă. Un grup de medici a organizat o stație medicală permanentă într-una dintre ferme. Un sistem de troc a fost pus în aplicare pentru schimbul de fructe, legume etc., și nimeni nu moare de foame. Recent, Wilhelm a primit doi noi recruți în ferma sa, pe un tânăr numit Henry, vizibil călit în lupte, dar un bun negociator, și pe François-Xavier și familia sa. Acesta din urmă a reușit să repare un post vechi de radio pe care ferma vecină îl avea din anii '60 și a început să comunice cu alte grupuri de supraviețuitori - unele care se auto-proclamau ca fiind BAS-uri, grupuri de refugiați, și alți oameni retrași sau semi-retrași - și situația nu mai părea chiar atât de disperată. De fapt, a descoperit că chiar și în orașele mari, cartierele s-au organizat și au început treptat să refacă ordinea, în pofida situației sanitare dificile. A avut contacte destul de bune cu Emiratele din Lille, înainte ca acestea să implodeze din cauza rivalităților interne. Într-una din zile, unul dintre cei mai recentți interlocutori radio, Maurizio, i-a explicat că se află într-un oraș care nu o duce prea rău, mulțumită comerțului pe care l-a dezvoltat pe un râu. Un alt BAS, al cărui lider se numește Nicholas, și-a extins vizibil influența prin organizarea unei văi într-un sistem eficient de apărare; producția agricolă a

generat un surplus care a fost distribuit și altor văi și comunități pentru a-i ajuta să se pună pe picioare. Această regiune pare să aibă contacte bune cu Elveția, care a fost capabilă să-și păstreze aproape în întregime integritatea teritorială, și care, la fel ca Norvegia, lucrează la organizarea producerii de surplus, pentru a ajuta și alte regiuni să treacă prin vremurile grele. S-a creat o solidaritate între regiuni și grupuri de persoane care au reușit cel mai bine. Curând, mesagerii, aleși dintre cei mai căliți, sunt trimiși pentru a stabili alianțe între aceste grupuri și regiuni. Puțin câte puțin, civilizația se reconstruiește pe propriile-i ruine. Deși cel puțin 60% din populația lumii a murit în mai puțin de doi ani, mai este încă speranță.

„Când armele amuțesc, zgomotul lor este înlocuit de plângerile morților, prin glasul celor vii.”

Moses Isegawa, scriitor

Abyssinian Chronicles

(1998)

*„Toată lumea știe că zarurile sunt pregătite
toată lumea le aruncă sperând să aibă noroc
toată lumea știe că războiul s-a sfârșit
toți știu că cei buni au pierdut
toți știu că lupta a fost măsluită
săracii rămân săraci, bogații se îmbogățesc
așa merge treaba.”*

Leonard Cohen

Everybody Knows

(1988)

UNDE SĂ VĂ INSTALAȚI O BAS

Sunteți aproape gata. Ați absorbit fiecare dintre cele șapte principii fundamentale esențiale pentru alcătuirea unei BAS. Prima și cea mai importantă decizie, a fost să vă luați viitorul în propriile mâini și să alegeți să supraviețuiți. Acum este timpul să luați cea de-a doua decizie, care va avea un impact semnificativ asupra următorilor câțiva ani din viața dvs.: trebuie să decideți un loc unde să vă instalați BAS-ul.

Citind cartea, până acum, probabil că deja v-ați format unele idei. Prin logică simplă, puteți deduce care locuri sunt cele mai bune sau cele mai puțin potrivite. Știți de asemenea că un loc bun pentru o BAS nu poate fi ales la întâmplare de pe o hartă.

Așa cum am definit-o, o BAS este un loc unde se poate trăi în siguranță și sănătos, și nu este vorba aici de a fugi să vă refugiați într-o cabană de lemn în pădure. Dimpotrivă, este vorba despre găsirea unui loc autonom, departe de cât mai multe pericole posibil, ușor de apărut, cu o organizare și confort adecvate: un loc care vă place și care corespunde nevoilor dvs. reale. Mai întâi,

trebuie să vi-l imaginați ca un castel sau ca o mănăstire: un loc de supraviețuire, dar de asemenea, un loc în care puteți trăi bine. În opinia mea, există patru posibilități de localizare a BAS-ului dvs.: BAS-ul mobil, BAS-ul rural, BAS-ul urban și BAS-ul în străinătate.

BAS-UL MOBIL

Mobilitatea înseamnă desigur să nu aveți un loc fix, ceea ce oferă o mare capacitate de a fugi de pericole. Persoanele iubitoare de aventură, care se concentrează pe individualism, vorbesc adesea de această soluție, dar ceva ce ar putea fi foarte drăguț pe timpul vacanței s-ar putea să nu mai fie tot așa și în caz de criză.

Prima problemă serioasă cu un BAS mobil este că veți avea doar ce puteți lua cu dvs. și puteți duce pe motocicletă, în mașină, în rulotă, pe șlep, în barca cu pânze sau în casa plutitoare. Mai mult, există riscul unei ambuscade imediat ce vi se termină benzina, sau dacă drumul sau cursul de apă sunt blocate. Ce veți face atunci? Veți fi forțați să opriți și să rămâneți imobilizat, cu diferența că nu veți avea avantajul de a fi ales dvs. locul, sau de a fi stocat ceea ce aveți nevoie pentru o supraviețuire pe termen lung.

O variațiune pe tema unei BAS mobile este aceea a „survivalistului 100%”, adică o persoană obișnuită să campeze și să facă drumeții, care se gândește să se integreze în natură de unul singur sau cu familia, cu rucsacul, cu pușca de vânătoare, cortul, ghidul de supraviețuire și abilitățile pentru sălbăticie. Dacă nu aveți o experiență vastă în acest domeniu, aceasta este o abordare care poate sfârși într-un dezastru total, din cauza lipsei unui adăpost, a muniției, a unei diete echilibrate (formate mai ales din vânat) și a puținelor modalități de auto-tratare în caz de accident etc. Sunt prea multe lucruri care pot lua o turnură greșită, și nu există un plan B pentru atunci când se petrece aceasta. Mai mult, imaginați-vă numărul de orașeni care adoră să meargă cu cortul și care vor avea aceeași idee ca și dvs.: v-ar putea aglomera foarte tare!

Pe de altă parte, o barcă cu pânze sau un alt fel de barcă amarată în apropierea unei BAS, pe un țărm de mare sau de râu, ar putea constitui un bun mijloc de transport, de pescuit sau, în cazul celui mai rău scenariu, un bun mijloc de fugă. Se poate

imagina foarte bine o BAS pe o barcă amarată sau pe un șlep, sau ascunzători cu provizii de hrană de-a lungul țărmului sau malului. Totuși, aceasta este o soluție imperfectă. Dacă totuși iubiți marea și alegeți să instalați o BAS pe o barcă sau pe un vas cu pânze, trebuie să luați în considerare următoarele:

- În caz de criză, nu rămâneți amarat în port. Nu știți dacă autoritățile ar putea încerca să oprească pe oricine ar vrea să plece. A rămâne blocat în portul unui oraș, poate fi periculos. Este mai bine să vă ridicați pânzele pentru a naviga devreme.
- O barcă pe mare, condusă de un marinar experimentat, poate fi o soluție inițială bună pentru evitarea celor mai dificile momente ale crizei, iar mobilitatea dvs. v-ar oferi oportunitatea să vă îndreptați către o zonă calmă, încă neatinasă de evenimente tulburi. Capacitatea dvs. de a fi autonomi va fi determinată de proviziile dvs. de apă și de hrană. Așa că ați avea nevoie de o barcă destul de mare și spațioasă, pentru a avea destulă capacitate de stocare. Stocați hrană cel puțin pentru două luni. De asemenea, investiți într-un sistem de purificare a apei de mare, alimentat de o mică turbină de vânt sau fotovoltaic. Astfel, nu va trebui să stocați apă dulce pentru luni de zile. Dar oricum, să aveți un rezervor mare, în caz că sistemul respectiv se defectează.
- Trebuie să puteți să vă bazați pe navigabilitatea bărcii dvs., mai ales pe carenă. S-ar putea să vă izbiți de un obiect (trunchi de copac, balenă) și să trebuiască să o reparați cât mai rapid posibil, cu mijloacele pe care le aveți la bord, sau să amarați pe uscat. Este mult mai ușor de reparat o barcă de lemn sau de metal decât una făcută din polimeri avansați (care necesită unelte foarte specializate). Să gândiți în termenii durabilității.
- Plănuți să aveți mai multe hărți, deoarece sistemul de navigare GPS nu poate funcționa fără sateliți, asupra cărora nu aveți niciun control. În afară de hărți, învățați să navigați la fel ca marii navigatori din istorie: fără instrumente, sau doar cu instrumente de bază (sextant, busolă etc.)
- Asigurați-vă că barca dvs. poate naviga în ape puțin adânci, de exemplu la gura unui râu, pentru a o putea ascunde. Pentru aceasta, ar trebui ca chila să fie detașabilă. Pentru o mai mare discreție, un motor silențios ar fi avantajos.

- Echipați-vă barca cu o rezervă mare de combustibili, un radio CB bun și un receptor de înaltă frecvență.
- Reflectați cu atenție asupra echipamentului necesar pentru protejarea BAS-ului dvs. naval în caz de atac pirateresc. Puteți fugi repede cu barca dvs.? Planificați să aveți arme puternice de mare calibru, cu rază lungă de tragere, și care pot străpunge carena unui vas mic și să sperie huliganii (o pușcă Lapua Magnum de calibru 338 este perfectă pentru așa ceva, în pofida costului ridicat al muniției). Nu subestimați pirateria și să uitați de costumele de secolul 17 a personajelor din filmul „Jack Sparrow”. Vor fi mulți pirăți. Majoritatea pescarilor se vor converti rapid, în stil somalez sau indonezian. Nu subestimați fostele forțe navale ale țărilor Lumii a Treia (sau ale țărilor bogate), deoarece și acestea vor trebui să-și hrănească echipajele. În toate cazurile, nu vă încredeți în noapte – un timp perfect pentru atac. În sfârșit, planificați-vă cu atenție punctele de ancorare.
- Rețineți să luați multe piese de schimb pentru de toate (motor, turbine, echipamente, radio, GPS etc.)

BAS-UL RURAL

Ce mai bună alegere posibilă, în opinia mea, este să vă instalați BAS-ul în mediul rural și să prindeți rădăcini acolo (literal și figurat). Primul și cel mai important criteriu în alegerea unui loc pentru un BAS rural este un pământ bun. Pentru a determina dacă solul este bun, trebuie să strângeți informații de la fermierii locali și să verificați dacă solul este cumva sărac sau arid. Verificați dvs. înșivă să vedeți dacă există eroziune și cum se drenează apa în sol. Turnați puțină apă pe sol: dacă solul soarbe apa, ca un burete, atunci este mai bine decât dacă se scurge ca un pârlăiaș. De asemenea determinați ce plante cresc acolo: dacă sunt o mulțime de brazi de exemplu, aceasta este pentru că solul este acid și mai slab decât cel care hrănește arțari; acesta din urmă preferă solurile echilibrate, care sunt mai bune pentru agricultură.

Este adesea util să studiați clădirile religioase dinainte de secolul 20 din orașul cel mai apropiat, sau moschee, sau temple. O biserică mică, de exemplu, poate însemna că regiunea este

tradițional săracă și de aceea, agricultura este sub medie. O biserică mare, opulentă, cu o mulțime de ornamente și decorațiuni, poate fi un semn al unei comunități bogate tradițional, și astfel, una cu un pământ bun.

Dacă între doi fermieri, cu aceeași suprafață cultivabilă, aceleași unelte și aceeași cantitate de muncă, unul are recolte mai bune decât celălalt, este probabil datorită calității solului. Această metodă nu este infailibilă, dar este un bun indicator. Până la urmă, înaintea Revoluției Industriale, bunăstarea rurală provenea exclusiv de la pământ. Un pământ bun va fi plasat lângă izvoare și va fi productiv. Apa de izvor sau subterană este probabil abundentă.

În viitor (la fel ca în trecut), pământul bun nu trebuie vândut, nici chiar pentru aur – căci ce veți face cu aurul dacă nu aveți un loc unde să trăiți? Rețineți că toată bogăția provine originar din pământul hrănitor. În aceeași ordine de idei, studiați de asemenea clima și precipitațiile. Dacă este posibil, evitați zonele unde iernile sunt prea lungi. Sunt preferabile regiunile cu ploi regulate și abundente.

Observați cu atenție regiunile cunoscute ca având anumite microclimate, deoarece aceasta determină ce puteți cultiva acolo, ce animale sunt cele mai potrivite pentru adaptat etc. Dacă este posibil, evitați zonele care necesită irigații extinse sau care nu au destulă apă disponibilă. Observați cu atenție vegetația ce crește în zonele neirigate: dacă este verde și densă, acesta este un semn bun; dacă este uscată și rară, aceasta indică lipsa apei. Păstrați mereu în minte faptul că deși se poate face deșertul să înflorească cu ajutorul tehnologiei, a fertilizatorilor, a electricității și a apei, imediat ce sistemele industriale se prăbușesc, natura își va relua starea normală: zonele care vor fi cele mai roditoare vor fi cele cu soluri bogate și suficientă apă. De asemenea, faceți cercetări extinse asupra dezastrelor naturale cele mai obișnuite și posibile în regiune: ce risc există de cutremure, uragane, furtuni, tornade, inundații, alunecări de teren, avalanșe, valuri de maree, incendii forestiere etc.

Când alegeți un loc rural, căutați să vedeți dacă comunitatea cea mai apropiată este rezistentă. Un bun indicator este prezența cooperativelor agricole și faptul că festivalurile sunt numeroase

și bine organizate. Acestea sunt semne ale unei populații cu un spirit de comunitate, care vrea să-și păstreze tradițiile. Dacă puteți, analizați sau observați distribuția de vârstă din regiune. Dacă este variată (adică dacă sunt atât tineri, cât și bătrâni), și dacă este un amestec de profesii rurale, acesta este din nou un semn excelent.

Căutați să vedeți dacă femeile întrețin grădini. Dacă da, merită luat în considerare și aceasta. Până la urmă, aceasta arată că există pricepere și tradiție a cultivării de subzistență, care aproape că lipsește în zonele cu monoculturi intensive. Producția agricolă ar trebui să fie mai mult ca suficientă pentru întreaga comunitate și să fie ușor de generat surplusul. De asemenea, verificați dacă densitatea populației nu este prea scăzută, mai ales dacă planificați să vă stabiliți cu copii mici în BAS-ul dvs. Aceștia vor avea nevoie de prieteni cu care să se joace și să crească. Culegeți informații dacă comunitățile din jur au generatoare electrice (de vânt, mici hidrocentrale etc.) Acesta este un avantaj important. Verificați dacă fervoarea religioasă nu este prea puternică sau extremă. În vremuri de criză, ar putea fi exacerbată. Evitați să vă aflați într-o comunitate de fanatici religioși!

Este mai bine să alegeți o regiune cu o densitate de populație scăzută: un sat este mai bun decât un oraș, și un mic orașel în apropiere este mai preferabil decât un centru urban mare. Evaluați zona cu grijă: o zonă rurală aproape de un centru urban mare nu este în mod necesar mai sigură decât orașul însuși. În caz de prăbușire economică totală, este posibil ca refugiații să mășăluiască timp de mai multe zile în căutarea hranei. Deci evitați să vă aflați mai aproape de 150 de kilometri de un centru urban mare, mai ales de marile metropole (Londra, L.A. Chicago, New York, Washington, DC, Atlanta, Miami, Paris etc.), care sunt cele mai periculoase locuri. Evitați punctele cele mai apropiate de închisori sau azile de bolnavi mintal. Aceste instituții s-ar putea să nu reziste tăierilor de buget, și se poate imagina că dacă deținuții nu sunt uciși de gărzi, să fie lăsați să plece, fără să aibă nicio altă resursă decât să jefuiască regiunea, singuri sau în găști.

De asemenea, fiți atenți la marile autostrăzi dintre orașe. De exemplu, axele: L.A.-San Diego, Boston-New York-Baltimore-Washington, DC, London-Coventry-Birmingham-Liverpool, Brussels

-Antwerp-Rotterdam-Amsterdam, Frankfurt-Köln-Dusseldorf, Paris-Lyon-Marseille, Tokyo-Kanagawa-Nagoya-Osaka, HongKong-Shenzen-Guangzhou, Shanghai-Nanjing, Seoul-Busan, Madrid-Zaragoza-Barcelona, Milano-Brescia-Verona-Vicenza și Vienna-Budapest-Belgrade-Sofia-Plovdiv-Edirne-Istanbul-Ankara, ar putea fi invadate de locuitorii orașelor ce fug din orașe. Aceste „migrații de refugiați” ar trebui evitate, deoarece există riscul de a fi prins între mii de oameni flămânzi, pe care nu-i puteți hrăni, și care vor deveni în scurt timp de necontrolat și probabil ostili.

Este posibil ca guvernul (sau ce va mai fi rămas din el) să vă exproprieze ferma sau casa și să le convertească într-un centru pentru refugiați, făcându-vă astfel și pe dvs. un refugiat! Dacă se petrece acest lucru, va fi cel mai probabil în zonele de la marginea orașelor, și nu în regiuni mai depărtate. Acestea vor fi scutite, deoarece nu sunt deservite de autostrăzi mari sau pentru că sunt dificil de accesat. Dacă nu puteți trăi departe de un oraș, cel puțin planificați să alegeți un loc mai puțin vizibil, care nu ar putea fi evident pentru un refugiat sau tâlhar. Dacă faceți din BAS-ul dvs. o a doua casă, gândiți-vă la accesibilitate în vremuri de criză. Veți mai putea traversa granițele? Veți putea ajunge până acolo cu rezervorul plin și câteva canistre suplimentare? Dacă prețul benzinei crește mult, veți mai putea ajunge des acolo?

În primul rând, evitați instalarea BAS-ului dvs. în centre de vacanță cunoscute pentru găzduirea celor bogați, deoarece acestea for fi unele dintre primele ținte pentru tâlhari. Evitați zonele prea apropiate de uzine chimice sau reactoare nucleare. (Aceasta este tot mai dificil în Europa și Canada, deoarece numărul reactoarelor este semnificativ: 101 (+11 planificate) în SUA, 58+2 în Franța, 33+27 în Rusia, 15+76(!) în China, 20+25 în India, 23+9 în Coreea de Sud, 55+13 în Japonia, 7 în Belgia, 5 în Elveția, 8 în Spania, 16+4 în UK, 9 în Germania, 18 în Canada.) De asemenea, încercați să nu fiți prea aproape sau în direcția vântului unor posibile ținte pentru armele nucleare, cum sunt bazele militare mari (de exemplu, baza militară americană din Rammstein, Germania etc.). Un alt criteriu, de natură legală, este faptul că ar merita să vă stabiliți BAS-ul astfel încât să beneficiați de subvenții pentru agricultură sau taxe mici. O și mai plăcută situație, ar fi o regiune unde guvernul nu este prea curios sau

intruziv, și unde legile referitoare la vânătoare și arme de foc sunt minimale.

Odată ce ați luat în considerare aceste numeroase criterii, depinde de dvs. să faceți o listă și să decideți asupra nivelului lor de importanță. Până la urmă, trebuie să comparați nivelul de risc cu avantajele și inconveniențele unei bucăți de pământ, a unei case, a unei ferme sau a unui castel, pe care le achiziționați pentru construirea și instalarea unei BAS.

Veștile bune pentru noi toți sunt că în zilele noastre, regiunile rurale ideale pentru o BAS sunt adesea necostisitoare. Datorită exodului rural și în consecință a densității mici a populației, prețurile pământului în zonele rurale sunt destul de accesibile în comparație cu orașele, mai ales dacă evitați zonele la modă. Vânzarea unui apartament la oraș, chiar a unui mic, vă poate permite să cumpărați o proprietate foarte mare la țară. Puteți cumpăra un întreg sat cu prețul unei vile – dar grăbiți-vă înainte ca milioane de oameni să citească această carte!

Multe alte criterii contează în alegerea individuală a terenului și a proprietății. Putem lua în considerare stilul, vechimea, tipul de materiale de construcție dacă trebuie ridicată o clădire nouă sau să fie renovată una existentă, dacă cineva locuiește pe proprietate ca și chiriaș, dacă doriți să păstrați chiriașii sau nu etc. Este imposibil să enumerăm absolut toate criteriile. Apoi sunt aspecte ale inimii: vă place locul respectiv? Doriți să mergeți acolo frecvent? Să trăiți acolo majoritatea anului? În experiența mea, acest factor emoțional este printre cele mai importante, în bine sau în rău!

Avantajele unei BAS rurale sunt numeroase: mai mult spațiu pentru grădinărit, pentru creșterea animalelor, posibilitatea de a avea izvoare sau fântâni cu apă proaspătă, costuri relativ scăzute, mai bine adaptate în caz de colaps economic și social total, condiții de stocare mai bune, un loc mai ușor de apărut, riscuri scăzute de epidemii, mai puțină violență și mai puțini refugiați.

Dezavantajele sunt că viața rurală este dificilă și că o apărare eficientă a unei proprietăți mari necesită organizare și un număr potrivit de locuitori. Relativa izolare face transportul și comerțul mai dificile.

BAS-UL URBAN

Instalarea BAS-ului în oraș are sens doar dacă nu aveți timpul sau mijloacele de instalare a uneia într-o zonă rurală.

Orașele au o mulțime de avantaje: un mediu dens, cu un număr important de servicii, acces la infrastructura de transport și lanțuri de aprovizionare eficiente. Dar de toate acestea depind sute de mii de vecini ai dvs. și acest sistem prezintă cel mai mare risc de criză majoră sau colaps economic.

Desigur, dacă colapsul economic ia forma unei crize prelungite și deteriorare progresivă, se poate imagina că orașul s-ar putea adapta prin transformarea parcurilor și a altor spații verzi în terenuri agricole, la fel ca în Elveția și Anglia în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, și prin organizarea de miliții locale care să garanteze ordinea și siguranța, prin punerea în aplicare a producției de energie locală, prin organizarea funcționării eficiente a canalizării și aprovizionarea cu apă de băut și prin punerea în aplicare a programelor de reducere sau limitare gradată a populației urbane.

Avantajul orașului este că vă știți deja vecinii și cartierul. Faceți parte dintr-o comunitate, aveți acces la piețele care vor adopta spontan trocul etc. și orașul este cel în care se găsește cea mai mare densitate de medici și de personal medical.

Dar un oraș prezintă dezavantaje majore. Terenurile virane sunt rare. Astfel, există limite a ce puteți cultiva și ce cantitate de hrană și apă puteți stoca (în beci, garaj sau pod). În primul rând, orașele vor trebui să facă față unor probleme sanitare masive. Riscul de dezordini sociale este de asemenea substanțial. Dacă apare așa ceva, legea statului va fi cu siguranță înlocuită de legea celui mai puternic. Acestea vor fi găștile, scursurile sociale care vor deveni mari „granguri”, înconjurați de banditism pe scară largă, sau chiar statul s-ar putea transforma într-o mafie. Dacă ați cultivat pe acoperiș, în grădină, în balcon, sau dacă ați crescut animale, acești răufăcători ar putea afla. Ar fi greu să treceți neobservați dacă vă pregătiți pentru o criză, când veți deveni prima lor țintă.

Dacă totuși doriți să vă instalați BAS-ul în mediul urban, ar fi bine să alegeți un oraș de mărime medie mai curând decât o metropolă, și ar fi chiar și mai bine dacă orașul ar avea parcuri

mari, dacă ar fi traversat de un râu, dacă ar fi o hidrocentrală în apropiere, dacă ar conține unul sau mai multe spitale mari și nu ar avea ghetouri periculoase.

Dacă v-ați transformat casa din suburbie într-o BAS, este mai bine să fie la ultima adresă pe o stradă la capăt de drum, și ca grădina voastră de legume să nu fie foarte vizibilă (tufele vor fi de folos pentru a o ascunde). Ar fi ideal ca o BAS urbană să fie un bloc întreg, iar toți locatarii să fie implicați în proiect. O mică proprietate poate deveni o BAS eficientă dacă „chiriașii” acceptă să-și maximizeze capacitățile de a trăi autonom și să organizeze cartierul în jurul lor pentru producerea hranei, purificarea apei, eliminarea deșeurilor, instalarea unui dispensar medical de urgență, generarea de puțină electricitate, și organizarea apărării. Un sistem și o comunitate de cartier, organizată în jurul unor obiective comune, acceptate de către toți, poate avea succes, la fel și un cartier organizat și motivat ierarhic. Depinde de dvs. să găsiți legăturile organizaționale și sociale adecvate pentru o BAS, pentru o înaltă calitate a vieții. Voi detalia modul de instalare a unei BAS urbane în cea de-a doua carte a mea: *Rues Barbares* („Străzile Barbare”), scrisă împreună cu supraviețuionistul franco-american Vol West.

BAS-UL ÎN STRĂINĂTATE

Aveți de asemenea opțiunea (folosind aceleași criterii de alegere ca și în cazul BAS-ului mobil, rural sau urban) să vă duceți proiectul într-o țară în care credeți că veți fi ferit de probleme serioase, sau care s-ar putea să nu fie afectată, în opinia dvs. Aceasta este o decizie delicată, deoarece alegerea unei țări depinde de ce fel de scenarii credeți că sunt posibile, și probabile. Asia de exemplu, pare să fie o zonă de creștere economică ridicată și cu un viitor mai bun decât Europa. Dar cine ar putea spune dacă mâine, sub presiunea unei crize grave, străinii nu vor fi expulzați și proprietățile lor confiscate? Pentru sume relativ mici de bani, puteți achiziționa mult pământ în America de Sud sau în Africa, dar cine poate garanta că nu veți deveni victima unor revolte sociale sau epurări etnice, ca „străin bogat”? Chiar dacă aplicați toate principiile de instalare a unei BAS, cea mai mare dificultate va fi

stabilirea de legături sociale puternice ca străin într-o altă țară: atât la nivel local (pe care-l puteți influența), cât și la nivel geostrategic (pe care nu-l puteți influența).

Depinde de dvs., dar eu nu recomand imigrarea într-un loc unde cultura, rasa și grupurile etnice sunt prea distante de cele ale voastre. Permiteți-mi să evoc cuvintele vechi și înțelepte ale bunicului meu piemontez: „*Donne e buoi, dei paesi tuoi*” (alegeți-vă nevestele și boii din propria voastră țară).

LARRY ESTE FOARTE BOGAT

Nu doar foarte bogat, ci putred de bogat. Deoarece pasiunea lui este oceanul, și-a transformat yachtul, „*Setting Sun*”, într-o BAS: o BAS de lux, care poate naviga cu 28 de noduri! Cel puțin atât timp cât mai este benzină... Yachtul lui Larry nu este o barcă pentru milionarii obișnuiți: 140 de metri, 82 de cabine dispuse pe cinci etaje, jacuzzi care funcționează cu apă din niște cisterne mari ce colectează și filtrează apa de ploaie, o saună, o sală de sport, o pivniță de vinuri, un cinema privat, un teren de baschet (care poate servi și ca heliport). Panourile solare furnizează energie electrică de 400 de kWh, care se folosește și la pomparea și desalinizarea apei. Echipajul este format din 30 de oameni și Larry a angajat o echipă de pază formată din cinci foști soldați ai marinei militare. Când a izbucnit criza, Larry era cu câțiva prieteni pe Coasta de Azur. A ieșit în larg și s-a decis să se întoarcă în SUA pe mare. Investițiile lui în echipa de pază au fost răsplătite, când a trebuit să respingă atacul piraților marocani din Gibraltar. S-a întors și a decis să navigheze până pe o insulă grecească ce aparținea unuia dintre prietenii săi. „*Setting Sun*” și-a încheiat scurta croazieră deoarece a fost ocupată și confiscată de flota navală a tinerei Republici Napolitane. Larry și prietenii săi au trebuit să locuiască în circumstanțe destul de dificile timp de mai mulți ani într-un apartament vechi din Neapole, suferind ostilități din partea localnicilor neprietenoși. Cu toate acestea, Larry s-a descurcat destul de

bine. Prietenii săi miliardari, care au rămas în St. Tropez, au fost capturați în timp ce încercau să ajungă la aeroportul din Nice, cu un convoi de limuzine, de către o hoardă de bărbați șomeri, înfometați. Imaginea corpurilor lor atârinate de lămpile stradale și mâncate de păsări se spune că era terifiantă.

+

FLORENT A FOST ALES PRIN VOT ȘEF PENTRU UN AN LA BAS-UL SĂU DIN VOSGES

Totul s-a schimbat de când economia globală a urmat-o pe cea a SUA, în cea mai mare criză economică a tuturor vremurilor. Nimic nu mai funcționează ca înainte: nu este de lucru, mai ales în orașe, și populația s-a revoltat în mijlocul iernii, ca urmare a întreruperii gazului natural rusesc și african. Guvernele, a căror prioritate era plata dobânzii la datorii, nu au mai putut plăti facturile de gaz. Revoltele au cauzat dereglări grave ale infrastructurii. Anumite orașe nu mai aveau apă la robinet. Penele de curent au devenit tot mai dese. Guvernele revoluționare comuniste provizorii n-au prea putut controla situația, și majoritatea Europei a plonjat într-o mare confuzie. Din fericire, nu a fost prea multă violență și spre surprinderea generală, populațiile de imigranți s-au alăturat mai curând fratern populațiilor europene în lupta lor comună contra capitalismului. Reprezentanții aleși au luat-o demult la goană. Totuși, deoarece valutele lumii nu mai valorează nimic, nu vor ajunge prea departe.

Într-o dimineață, Florent a primit un apel radio urgent de la o BAS germană prietenă din Pădurea Neagră. Se pare că a fost un accident la centrala nucleară de la Fessenheim, și că unul dintre multele reactoare a explodat. (Mai târziu, au aflat că consiliul revoluționar însărcinat cu energia,

în graba de a repune în funcțiune rețeaua publică de electricitate, pentru a mulțumi masele, nu au ascultat de sfaturile inginerilor, care au recomandat oprirea și inspectarea centralei...) În cursul zilei, contoarele Geiger au arătat o creștere rapidă a radioactivității. Toată lumea trebuie să meargă în interior, iar clădirea trebuie făcută cât mai impenetrabilă posibil. Toate ferestrele și obloanele sunt închise și izolate cu bandă de lipit industrială (la fel și găurile cheilor, balamalele, tuburile de ventilație etc.) A urmat o lungă așteptare, care s-a încheiat după trei zile odată cu venirea ploii. După ce ploaia a trecut, bălțile aveau nivele destul de ridicate de radioactivitate, dar se pare că totuși casa a fost în general ferită. Ce se va petrece cu recolta? Cât va trece până ce se vor putea aștepta să primească vești de încredere? Câți oameni se vor mai îmbolnăvi din cauza acestui eveniment? Florent își dă seama cât de mari sunt responsabilitățile lui.

„Încă nu ploua când Noe și-a construit arca.”

Howard Ruff, investitor

(2008)

„Este viața ta, și se sfârșește minut cu minut.”

Chuck Palahniuk, scriitor

Fight Club

(1996)

PARTEA A IV-A

PREGĂTIREA PERSONALĂ

„Norocul este atunci când pregătirea se combină cu oportunitatea.”

Pierre E. Trudeau, politician

(1919-2000)

„Aceasta este ultima ta șansă. După aceasta, nu mai este cale de întoarcere. Dacă iei pastila albastră – povestea se încheie, te trezești în patul tău și crezi orice vrei tu să crezi. Dacă iei pastila roșie – rămâi în țara minunilor, și o să-ți arăt cât de adânc merge vizuina iepurelui. Reține... tot ce-ți ofer este adevărul, nimic mai mult.”

Morpheus

The Matrix (1999)

„Frica este ca focul. Îl poți folosi: te poate încălzi iarna, îți poți găti mâncarea pe el când ți-e foame, îți dă lumină când ești în întuneric, produce energie. Dacă-l scapi de sub control însă, te poate răni sau chiar ucide.”

Cus D'amato, antrenor de box

(1908-1985)

„Omul rigid este discipolul morții. Omul inteligent, suplu este iubit de viață.”

Laozi, filosof

(Secolul al VI-lea î.H.)

CUM SĂ VĂ PREGĂTIȚI

Pregătirea ideală pentru prăbușirea economică înseamnă a trăi permanent în BAS-ul dvs. Pentru majoritatea oamenilor aceasta este imposibil, din cauza obiceiurilor urbane, a serviciului etc.

Dacă sunteți împotmolit într-un oraș mare și trebuie să plecați subit către BAS-ul dvs., este clar că trebuie să aveți stocate acolo majoritatea proviziilor, în avans. În afara alarmelor false, veți avea o singură șansă să călătoriți către BAS-ul dvs. De fapt, în această lume a știrilor la zi de la televizor, a blogurilor, a rețelelor sociale, efectul de panică se poate declanșa destul de rapid. Magazinele și supermarketurile s-ar putea goli în câteva ore, iar drumurile vor fi rapid umplute de refugiați rămași fără benzină.

Am văzut deja care nivel de alertă permite o plecare la timp și coordonată. În general, când vine ziua colapsului, ce veți avea cu voi, aceea va fi totul. De aceea trebuie să începeți să vă pregătiți acum – mai târziu, va fi prea târziu.

Aveți timp de pregătire? Răspunsul este că acest lucru este imposibil de știut, dar că este mai bine să fiți câtuși de puțin pregătit decât să nu fiți pregătit deloc. Necesită multă muncă pregătirile? Răspunsul este: da! Cu atât mai mult aveți un motiv să începeți imediat. De fapt, veți observa că chiar dacă vă alocați întregul dvs. timp și un buget nelimitat, nu veți putea accelera pregătirile oricât de mult. Trebuie să vă acordați timp pentru a înțelege ce se petrece și ce trebuie să faceți. Aveți nevoie de timp pentru a vă educa referitor la direcția pe care ați ales-o. Așa cum îmi place mie să spun: o femeie poate face un copil în nouă luni, dar nouă femei nu pot face un copil într-o lună.

Nu există un singur model sau un model ideal de creare și organizare a unei BAS; fiecare BAS este stabilită în funcție de nevoile, bugetul, restrângerile și particularitățile creatorului(ilor)

ei. De pildă, un actor celebru a investit 10 milioane de dolari într-un buncăr de lux, care să-l protejeze de venirea extraterestrilor! Fie că-i vorba de omuleți verzi sau nu, să nu cădeți în capcana excesului de confort, pentru că odată ce vă obișnuiti cu el, devine mai curând o nevoie decât o opțiune. Mulți oameni îmi spun că a avea o mașină este o necesitate într-o BAS. În realitate, noi ne-am construit viețile în jurul mașinilor, ceea ce este o parte a problemei!

PREGĂTIREA FINANCIARĂ

Banii sunt sistemul nervos al războiului, și veți avea nevoie de mijloace pentru a vă finanța proiectul BAS-ului dvs. Trebuie să vă asigurați de asemenea că economiile și investițiile dvs. sunt protejate atât cât se poate în tumultul economiei actuale. Vă mai amintiți capitolul despre sfârșitul sistemului financiar, și colapsul inevitabil al banilor de hârtie? Dacă înțelegeți creșterea inflației, atunci vedeți că economiile dvs. pot ajunge să nu mai valoreze nimic. Analistul financiar Pierre Laurent sintetizează perfect această situație când spune că „astăzi, singura strategie care permite păstrarea valorii patrimoniului dvs. constă în investirea în lingouri de aur și argint, materii prime, energie, teren agricol și toate bunurile tangibile neconectate la dolar și aflate în afara SUA”. Eu aș adăuga și să fie „neconectate la euro, la yen și alte valute, care sunt toate create de aceleași bănci, fără nicio garanție reală”!

Aș mai vrea să adaug că în viitorul apropiat investitorii vor părăsi piețele, orientându-se către valori reale. În orice moment, am putea vedea o mișcare de panică în direcția aurului. În primul rând, evitați datoriile guvernamentale. Finanțele sunt o industrie care este bine adaptată la perioade de credit maxim și extinderea debitului, care sunt benefice (cel puțin pe termen scurt) pentru bursă, obligațiuni și piețe imobiliare. Dar în deceniul ce va veni, oamenii vor căuta valori reale și nu active susținute de tot felul de debitori dubioși. Așa că evitați bursa, obligațiunile și acțiunile în general, mai ales cele ale băncilor și companiilor financiare. De asemenea, feriți-vă de fondurile mutuale, fonduri comune de investiții/speculative, și tot ceea ce nu este numerar – trebuie să puteți să vă retrageți bunurile rapid dacă este necesar. Vă mai

recomand să vă feriți de lichidități sub forma banilor de hârtie, sau conturi de economii, care pot fi pierdute dacă banca falimentează.

Iată câteva principii de construire a unei moșteniri financiare solide în vremuri de criză:

- Economisiți cât puteți și scăpați de datorii. Nu mai faceți alte datorii. Reduceți-vă costurile - mai ales costurile fixe -, și încercați în fiecare lună să puneți deoparte cât de mult puteți.
- Convertiți-vă numerarul și bunurile lichide în lingouri de aur – la început în piese de aur, sau ce dimensiune vă puteți permite. Păstrați-le într-un loc sigur, cum ar fi un seif. Odată ce ați stabilit un tezaur, o altă parte a averii dvs. poate servi la cumpărarea de lingouri, pe care să le depozitați în bănci care pot oferi garanții serioase a depozitelor prin inspecții regulate. Asigurați-vă ca, dacă apare vreo necesitate, să puteți extrage acest aur în 24 - 48 de ore. Cumpărați în mod regulat monede de argint cu surplusul de numerar din venitul dvs. Aceste monede, la fel ca și aurul, nu vor fi doar o simplă protecție contra inflației, dar pot servi și ca bani de zi cu zi, mai ușor decât lingourile de aur.
- Vindeți a doua casă sau casa de vacanță dacă nu le puteți converti într-o BAS, și faceți-o înainte să nu mai valoreze nimic din cauze demografice (îmbătrânirea populației), din cauza crizei sau – foarte curând – pentru că va fi imposibil să mai luați zboruri ieftine până acolo.
- Dacă vă gândiți să vă mutați în doi-trei ani, vindeți acum și închiriați în timp ce așteptați să vă mutați. O bună metodă pentru a nu trebui să vă mutați atunci când vă vindeți casa este să vindeți casa unei companii imobiliare și apoi s-o închiriați de la acea companie.
- Asimilați o meserie care nu se va învechi niciodată: medicină, grădinărit, instalații sanitare, electricitate etc.
- Gândiți-vă să vă luați o a doua slujbă de acasă, sau una în paralel cu ce aveți acum. Nu vă gândiți neapărat la ceva important (deși nu se știe niciodată), dar o sursă secundară de venit ar putea fi foarte folositoare.
- Întrebați-vă: ce știți să faceți? La ce sunteți bun? Ar putea fi folositoare competența și cunoașterea pe care le aveți? Să fiți conștienți că sunt necesari cam 10 ani pentru a deveni bun la

un meșteșug. Gândiți-vă să deveniți un instalator de panouri solare sau de turbine eoliene; întoarceți-vă la școală pentru a deveni medic sau veterinar. Gândiți-vă la meserii care nu implică dependență de furnizori aflați departe, sau să necesite transport și electricitate; gândiți-vă la meserii și meșteșuguri care existau în secolul al XIX-lea. Folosiți aceste noi abilități pentru a genera venituri.

PREGĂTIȚI-VĂ SĂ DEVENIȚI REZISTENȚI

Pregătirea pentru supraviețuirea unui colaps economic poate fi comparată cu aceea a unei călătorii lungi, în care nu știți destinația și nici momentul plecării. De la început, este crucial să nu vă deprimați sau să fiți copleșiți de anxietate.

Cel mai bun mod de a începe pregătirile este să faceți ceea ce este cel mai ușor și mai rapid la început. Apoi, devine o chestiune de a vă modela viața conform ideilor dvs. Pregătirea este actul prudent și neegoist al unui adult, care dorește să controleze riscurile din viața sa – nu este un act antisocial al unui pustnic sau paranoic. La acest stadiu, știți deja multe. Trebuie doar să continuați pregătirea dvs. mentală și fizică.

Mai putem adăuga câteva idei:

- Să înțelegeți de la început că orice veți face va fi insuficient, dar că va fi incomparabil mai bine decât să nu fiți pregătiți deloc. Dacă sunteți 10% pregătiți, aceasta este cu mult mai bine decât să fiți 0% pregătiți. Este mai bine să fiți pregătiți cu un an mai devreme decât cu un an mai târziu.
- Conștientizați că nu se poate prevedea totul, chiar având fonduri, timp și consultanți fără limite. Este imposibil de prevăzut totul, de știut totul, de acoperit toate posibilele eventualități etc. Totuși, este necesar să începeți să vă pregătiți.
- Oricare ar fi subiectul, scopul sau priceperea implicate, faceți tot ce puteți mai bine ca să nu depindeți de o singură sursă. În schimb, veți fi cu adevărat rezistenți atunci când vă veți baza nu doar pe dvs. înșivă, dar și pe familia dvs., pe prieteni și pe comunitatea dvs.
- Trebuie să vă dați seama că nu veți reuși să vă păstrați 100% nivelul actual de viață și confort.

- Dacă nu acționați dvs. pentru voi înșivă, cine o va face?
- Fiți realiști, aliniați-vă gândirea cu acțiunile. Nu vă cheltuiți banii pe lucruri inutile (convertibile de ex.), ci oferiți-vă mici plăceri (muzică, hrană gustoasă etc.)
- Stabiliți-vă țeluri de scurtă și de lungă durată. Faceți liste și scoateți din ele ceea ce deja ați îndeplinit. Îndeplinirea unui țel vă va conferi satisfacție psihologică.
- Începeți cu ceva simplu și ușor de făcut, dar faceți-o! Poate fi vorba de cumpărarea hranei pentru o săptămână și punerea ei în dulap, participarea la cursuri, culegerea de informații de pe internet etc. Făcând ceva, puțin câte puțin, veți învăța gradat totul, corectându-vă erorile pe parcurs.
- Chiar dacă vă place să vă pregătiți de unul singur sau în grupuri mici, puneți-vă la dispoziția celorlalți în comunitatea dvs. – împărtășiți-vă cu ei experiențele, ideile etc. Desigur, pentru a-i ajuta pe ceilalți trebuie mai întâi să vă ajutați pe dvs. înșivă. Este ca masca de oxigen în avion: ni se spune să ne punem mai întâi masca noastră, înainte de a ne ajuta copiii și vecinii. Și nu este necesar să fim experți pentru a ne împărtăși experiența. O comunitate este puternică și rezistentă deoarece fiecare membru are exact aceste calități. Începeți cu propriul dvs. proiect, apoi ajutați-vă familia apropiată, apoi prietenii și vecinii. În continuare, cu toții, influențați autoritățile politice locale... apoi cele regionale și naționale.
- Orice s-ar petrece, este mai ușor să ne confruntăm cu problemele când suntem înconjurați de prieteni și oameni care se respectă unii pe alții, care sunt legați prin iubire, admirație, încredere și prietenie. La fel ca luptătorii greci dintr-o falangă, trebuie să fiți solizi, avansând cot la cot. În acest scop, trebuie să puteți avea încredere în ceilalți, și această încredere trebuie să fie justificată. La fel, camarazii dvs. trebuie să aibă încredere în dvs., și dvs. trebuie să meritați aceasta. În ce privește respectul, pentru a-l merita, trebuie să-l câștigați. Faceți exact ceea ce spuneți că veți face. Din păcate, trăim într-o epocă culturală în care este acceptabil să ne scuzăm pentru orice (că nu ne-am trezit dimineața, că am întârziat, că nu am respectat termenele, că nu ne asumăm consecințele etc.) Aceasta va fi neacceptabil într-o BAS, și dacă atitudinea

dvs. este nedisciplinată, veți fi rapid marginalizați sau veți suferi pedepse aspre.

- Rețineți că nicio unealtă nu este utilă fără instruire. Fie că este vorba de o pușcă sau de foarfece de grădină, dacă nu știți cum să le maneвраți corect, nu vă vor fi de niciun folos. Mai grav, ați putea deveni un pericol pentru dvs. și pentru ceilalți!
- Appreciați tehnologiile vechi. Uneltele de ieri – care funcționau fără electricitate și erau aproape indestructibile – sunt exact ce aveți nevoie. Gadget-urile moderne merg bine... până ce se uzează, nu mai aveți curent electric, baterii sau benzină.
- Nu vă temeți să transpirați puțin! Învățați să faceți lucruri voi înșivă, inclusiv să produceți și să reparați uneltele pe care le folosiți. Este destul de posibil să fiți singura persoană care să trebuiască să construiască palisade, să repare un acoperiș de hambar, să curețe gunoiul de grajd cu lopata, să lucreze în grădină, să spele hainele.
- Alegeți-vă prietenii cu grijă. Asociați-vă cu persoane care fac ceva, mai curând decât cu cei care doar vorbesc. Va fi necesară muncă grea, așa că alegeți persoane care împărtășesc aceleași principii morale și aceeași filosofie de viață cu dvs. Renunțați la cei necinstiți, plângăcioși, leneși și incapabili. Căutați-i pe prietenii dvs. care au abilități folositoare, cei cu care împărtășiți aceeași dorință de a reuși, care sunt destul de serioși pentru a contribui direct la bunăstarea și supraviețuirea grupului.
- Fiți flexibili. Nu vă infatuați cu planul BAS-ului dvs. Dacă nu merge, schimbați-l și găsiți o alternativă. Să aveți un plan B. Dacă de exemplu, plănuiți să stabiliți o BAS pe o insulă pentru a beneficia de o climă excelentă și condiții extraordinar de bune pentru producerea hranei, vinului, produselor marine, peștelui etc., dar apoi trebuie să evacuați insula din cauza furtunilor tot mai frecvente și a creșterii nivelului mării, ar fi în beneficiul dvs. să fi reflectat și la un alt plan de supraviețuire. Să luăm ca exemplu o persoană care nu poate ajunge la BAS-ul său; dar care poate că s-a gândit să stabilească o ascunzătoare cu cantități minime de hrană, apă și benzină undeva. Aceasta îi va permite să reziste suficient pentru a-și relua drumul pe o altă cale.

- Fiți frugali, și amintiți-vă de modul de viață al bunicilor (sau străbunicilor dvs.) înainte de cele două războaie mondiale. La acea vreme, oamenii foloseau totul și nu iroseau nimic; erau încă fericiți și găseau fericire în lucrurile mici ale vieții. Inspirați-vă din înțelepciunea lor.
- Nu vă asumați riscuri nenecesare. Totuși, există lucruri pentru care va trebui să riscați totul, cum sunt familia și libertatea.
- Fiți gata să plecați rapid, conform planului bazat pe criteriul de alertă definit de dvs. Este mai bine să riscați să pierdeți câteva zile de vacanță din cauza unei alarme false decât să vă treziți în plin haos, blocat într-un trafic gigantic, așa cum au fost cei care au încercat să plece din New Orleans înaintea uraganului Katrina și care au petrecut zile întregi pe autostrăzile blocate.
- Întrebați-vă dacă aveți încredere în stat, dacă credeți că programele statului sunt neapărat pentru siguranța dvs., mai ales în ce privește terorismul, sănătatea publică și agricultura. Când sistemul începe să se prăbușească, vă dați seama că guvernul va încerca să arate că mai are autoritate și să decreteze măsuri chiar și mai draconice și autoritare: vaccinuri obligatorii, chiar gestionarea populației prin implanturi cu microcip etc. Toate acestea sunt probabil destinate eșecului, deoarece o structură atât de mare și de nepricepută ca statul nu va reuși să se mențină pentru mult timp într-o astfel de criză. Fiți discreți și nu vă faceți observații; această perioadă va trece rapid. În cazul unei dictaturi totalitare sau cvasi-totalitare, singura posibilitate de libertate este de a vă arăta a fi un supus ascultător, în timp ce vă mențineți un spirit liber și vă păstrați aparențele. Cu alte cuvinte, dacă vă faceți că urmați Puterea Care-o Fi, în timp ce vă pregătiți pentru cele ce urmează să faceți, ar putea fi singura dvs. opțiune. Numeroase culturi și organizații au reușit să-și ascundă apartenența în chiar mijlocul societății care le era ostilă. Evitați să exprimați individualism extrem sau opinii politice contrare celor dominante.
- Învățați să fiți în sincron cu natura și să urmați anotimpurile. Ieșiți afară vara pentru recolte și ca să profitați de natură. Petreceți iarna în casă, în cuibul cald al familiei, reparând ce s-a stricat în timpul verii.

- Orice s-ar petrece, și orice veți face, puneți ceva pasiune în joc! Aveți doar o viață de trăit, așa că s-o trăiți într-un mod împlinator, împreună cu oameni minunați.

VEHICULELE DIN BAS-UL DVS.

Oamenii mă întreabă adesea despre vehiculele pe care ar fi bine să le aibă în caz criză sau într-o BAS. Acesta nu este cel mai bun mod de a pune întrebarea. Într-un viitor în esență fără petrol, și astfel fără benzină, vehiculele cu motor vor fi rapid marginalizate și vor dispărea cu totul în unele regiuni. Este mai bine să contați pe nimic altceva decât pe forța dvs. musculară sau pe animale pentru transport, lucrul câmpului etc. Începeți să reflectați de pe acum, cum ar fi lumea pentru dvs. și în proiectul BAS-ului dvs., dacă va trebui să călătoriți pe jos, călare pe cal, cu bicicleta cu căruța sau cu măgarul.

Încă nu am ajuns acolo, desigur, dar ar trebui să începeți să vă gândiți la mai multe alternative la mâncătorii de benzină:

- **Bicicletele** vor fi cel mai bun mijloc de transport odată ce vă veți afla în BAS-ul dvs. acestea pot fi echipate cu scaune pentru copii, căruțe, sau portbagaje. Versatilitatea unei biciclete, mai ales a bicicletei de munte, foarte stabilă, vă permite să călătoriți în liniște. Cumpărați produse de calitate și planificați-vă să achiziționați suficiente scule pentru a face reparații voi înșivă, cât și piese de schimb (pompe, anvelope, lanțuri, frâne, cabluri de frână, cabluri de viteză etc.)
- **Motoretele, bicicletele de munte** (*cross-country bikes*), și **scuterele** pot fi foarte folositoare. Pentru a ajunge de la locuința dvs. la BAS, o motocicletă prezintă avantajul de a vă amuza de autostrăzile aglomerate, dar dezavantajul este că nu vă permite transportul unui bagaj foarte mare (ideal ar fi dacă proviziile voastre ar fi deja la BAS), și nici să luați mulți pasageri. Un alt avantaj al motocicletei este consumul relativ scăzut de benzină. Rețineți regulile de siguranță: purtați o cască și îmbrăcați-vă adecvat pentru a evita răni inutile în caz de accident.
- **Automobilele** pot fi de asemenea utile. Dar să nu vă gândiți că achiziționarea celui mai mare 4x4 sau SUV posibil vă va

permite să „stăpâniți strada”! În afara costului, trebuie să luați în considerare mai mulți factori, cum sunt consumul de benzină, disponibilitatea pieselor de schimb, și ușurința reparațiilor într-o lume fără diagnosticare prin internet. Nu alegeți cel mai modern model, ticsit de accesorii electronice și imposibil de reparat. Alegeți un vehicul simplu, robust, cu piese ușor de făcut, cum este vechiul Mercedes 300D de la începutul anilor '80, care este foarte apreciat în țările Lumii a Treia, din aceste motive. O mulțime de vehicule americane din anii '70 și începutul anilor '80 au de asemenea aceste calități. Orice model ați alege, asigurați-vă că are un portbagaj mare și un motor puternic, capabil la modul ideal să meargă în afara drumurilor și cu un bun consum la km. Dacă vă permiteți să aveți mai multe vehicule, de ce să nu aveți un vehicul electric sau un vehicul de teren de golf, care este reîncărcabil la priză? Verificați dacă puterea generatorului dvs. electric permite o astfel de utilizare. În ce privește automobilele cu propan, bio-etanol și alte tipuri de combustibil, acestea sunt o posibilitate adecvată și pot fi luate în considerare dacă combustibilul în chestiune este ușor de produs sau distilat local. Alegerea mea este vehiculul meu actual, un Mercedes pe motorină, până ce iese din uz, și apoi îmi programez o viață fără mașină.

În ce privește **rezervele de combustibil**, dacă nu sunteți într-o țară producătoare de petrol și cu rafinării care să continue să funcționeze, acestea vor fi greu de găsit. Deci trebuie să stocați combustibil atât timp cât mai este. Dar fiți atenți – combustibilii sunt foarte inflamabili și toxici. Planificați să instalați rezervoare pentru stocarea de benzină sau motorină, și adăugați stabilizatori (Sta-bil©, Motorex©). De asemenea, rețineți să alegeți benzină în timpul iernii, pentru că nivelul de butan este ridicat. Acesta are o temperatură joasă de îngheț și face combustibilul să dureze mai mult. Eu stochez și rotesc cca. 200 de litri de motorină, și am stocat câteva canistre de 20 de litri în garajele unor prieteni (cu permisiunea lor bineînțelese), în caz de nevoie. Mai mult, BAS-ul meu are un sistem de încălzire centrală vechi, pe bază de motorină, și am păstrat 3 cisterne pline de 1.000 de litri, ca să le pot folosi sau da la schimb dacă va fi nevoie.

Acum, să ne pregătim pentru planul nostru de acțiune!

MIGUEL CONSIDERĂ CĂ TOTUL S-A DUS DE RÂPĂ

După marea panică de săptămâna trecută, care a dus la jefuirea efectivă a supermarketurilor, a observat că oamenii din blocul său au devenit tot mai agitați. Deoarece apa s-a sistat în dimineața aceasta, practic toți locatarii au venit să se plângă – să „țipe” ar fi termenul mai corect – și acum au loc jafuri afară. Își spune că acum este momentul să plece la BAS-ul său din Portugalia.

Este încântat că soția lui este deja acolo. Ea a plecat cu două săptămâni înainte cu avionul. Îi cheamă pe cei doi fi ai săi, și le spune că trebuie să plece imediat. Problema lui este că nu are destulă benzină în mașină – doar jumătate de rezervor. Asta îl va duce doar 320 de km. Norocul este că unul dintre fii săi are rezervorul plin la mașină. Decide să ia mașina cu cel mai bun consum la km, să transfere în ea cât mai multe lucruri posibil, și să tragă în niște canistre benzina din mașina care rămâne acasă, pe care o vor folosi dacă va fi necesar. Apoi pleacă, evitând autostrăzile. Trebuie să o ia pe numeroase drumuri ocolitoare, deoarece totul este blocat. Parcă toată lumea încearcă să fugă din oraș, și sunt cozi nesfârșite în fața stațiilor de benzină. După un anumit timp reușesc să meargă mai repede. În micile orașele prin care trec situația pare mai bună. Oamenii par îngrijorați de știri, dar brutăriile încă mai coc pâine, și au reușit inclusiv să cumpere 10 litri de benzină.

Sosesc aproape fără benzină la granița cu Spania, pe care armata a închis-o între timp. Așa că trebuie să treacă Pirineii pe jos. Din fericire, este septembrie și acest lucru este posibil. Mai mult, vremea este blândă – un efect secundar plăcut al climei acesteia noi, uscate și ciudate. Odată

ajunși în Spania, unde situația este la fel de rea ca peste tot (dar unde populația se pare că a rămas calmă), Miguel și fii săi dau de noroc: se poate lua trenul până la Valladolid, și apoi la Salamanca. De acolo le ia patru zile până la BAS-ul lor. Din fericire, deoarece au mers pe drumurile astea ani de zile, știu practic toate scurtăturile.

„Îți cumperi mobilă. Îți spui că asta este ultima canapea de care vei avea nevoie în viața ta. Cumperi canapeaua, apoi ești satisfăcut vreo doi ani, pentru că nu contează ce altceva ar merge rău, cel puțin ai rezolvat problema canapelei. Apoi, un set adecvat de farfurii. Apoi, patul perfect. Draperiile. Covorul. Apoi, ești prins în minunatul tău cuib, și lucrurile pe care le posedai acum te posedă ele pe tine.”

Chuck Palahniuk

Fight Club (1996)

UN PLAN DE ACȚIUNE

Supraviețuirea nu se referă la lucrurile pe care le acumulăm, ci la competențele pe care le dobândim. Dacă aveți timp și ceva bani puși deoparte, veți fi capabili în scurt timp să dobândiți multă cunoaștere și capacități care vă vor ajuta atunci când colapsul economic va arunca lumea în haos.

Luați un caiet și o foaie mare de hârtie.

Pe foaia de hârtie, scrieți un plan de acțiune. Organizați-l cum doriți. Ați putea face un tabel cu diferite coloane pentru fiecare tip de acțiune. Ați putea de asemenea să puneți cele șapte principii fundamentale ale unei BAS ca titluri ale coloanelor și să adăugați, să zicem, o coloană pentru pregătirile dvs. fizice și financiare, și o coloană pentru a scrie criteriile necesare pentru alegerea locului pentru BAS-ul dvs. etc.

În caiet, puteți alege aceleași capuri de coloane, dar de data aceasta, câte unul pe pagină. Notați tot ce vă vine în minte: lista de echipamente de cumpărat, lista de cumpărături de stocat, cursurile instructive pe care doriți să le urmați etc. Încercați să notați totul, dar faceți-o flexibil; acesta este un brainstorming, iar stabilirea priorităților o veți face mai târziu. Pentru fiecare principiu, notați unde puteți găsi materialele, cât costă, cât durează instruirea etc.

Pe o foaie mare de hârtie, desenați o axă verticală, care să definească timpul pe care vi-l acordați, doi ani de exemplu,

sau cinci, sau 10. Apoi, coloană cu coloană, transcrieți în ordine cronologică (corespunzător cu timpul pe care vi-l acordați), materialele, instruirea etc., pentru care ați cules informații exacte. Fiți realiști, dacă doriți să slăbiți 9 kg, nu planificați să o faceți într-o lună, ci întindeți-vă pe șase luni sau un an. Dacă doriți să dobândiți o pricepere sau o abilitate, acordați-vă un timp rezonabil de lung în care s-o faceți. Folosiți culori și desene dacă vă place, pentru a reprezenta modul cel mai potrivit de a vă atinge țelurile pregătirilor dvs.

Acest plan de acțiune va servi ca măsură a avansului dvs. sau a întârzierilor în pregătirile dvs. Nu disperați dacă rămâneți în urmă cu toate; faceți tot ce puteți, atât cât vă permit mijloacele. Va trebui probabil să vă revizuiți planul de mai multe ori, dar vă va permite verificarea progresului dvs. dintr-o privire. Credeți-mă, dacă este frustrant la început să vedeți câte lucruri sunt de făcut și de pregătit – mai ales când știrile economice sau internaționale vă fac să vă întrebați dacă colapsul este pe cale să se declanșeze – odată ce ați îndeplinit jumătate din plan, și ați rezolvat o mare parte din punctele de acțiune, veți simți multă satisfacție. Vă va motiva și vă va da energie să perseverați.

Odată ce ați stabilit planul dvs. de acțiune, trebuie să faceți liste pentru fiecare categorie și sub-categorie. Veți găsi exemple de astfel de liste în anexe, dar vă recomand să nu le copiați pur și simplu, ci să le îmbunătățiți conform cu nevoile, locul geografic și capriciile dvs. Rețineți că fiecare BAS este diferită și că setul dvs. de nevoi este unic. Așa că lucrați inteligent atunci când stabiliți aceste liste:

1. La început, faceți o listă de cursuri disponibile în școli, spitale, universități, centre de educație continuă etc., în domeniile care vă par utile și interesante: prim-ajutor, metalurgie, mecanică, agricultură, electronică, prelucrarea lemnului, prelucrarea pielii, ceramică, vase de lut, gătit, grădinărit, sudură, fabricarea conservelor, cusut, medicină veterinară, trageri la țintă, arte marțiale, radioamatorism etc.
2. Apoi, o listă cu ce trebuie să cumpărați: filtre de apă, pompe, hrană, băuturi, alcool, surplus pentru troc, materiale de prim-ajutor și chirurgie ușoară, dezinfectante și medicamente, baterii reîncărcabile și încărcătoare, combustibil, cărți,

manuale, ghiduri, materiale pentru protecție la incendiu, arme albe, arme de foc, muniție, haine, materiale pentru comunicații, radio etc.

3. În sfârșit, faceți o listă de prieteni profesioniști și companii, care vă pot ajuta imediat: specialiști în panouri solare, încălzitoare de apă, energie regenerabilă, electricieni, tâmplari, pietrari etc. Dacă este necesar, faceți un buget pentru colaborarea cu acești oameni.

La început, aceste liste vă pot părea enorme și descurajante, dar aceasta nu contează: începeți de la ceva mic și împărțiți anumite sarcini și achiziții printre membrii familiei și prietenii care se vor alătura vouă în BAS-ul dvs. De exemplu, vă puteți antrena în folosirea armelor de foc și prim-ajutor; soția dvs. se poate pregăti pentru grădinărit și purificarea apei; copiii dvs. pot să învețe cum să îngrijească animale; iar prietenii dvs. pot învăța mecanica sau întreținerea panourilor solare etc.

Apoi, clasificați ce anume aveți absolut nevoie și ce anume v-ar plăcea, dar de care vă puteți dispensa totuși. Cumpărați ciocolată după ce vă cumpărați orezul, setul de leagăne de grădină pentru copii, după achiziționarea semințelor și terasarea grădinii. Dacă nu faceți acest efort, veți risipi timp și bani; și chiar dacă aveți bogății nelimitate, nu aveți timp nelimitat. Stabiliți priorități!

Nu vă cheltuiți întregul buget pentru cumpărarea BAS-ului dvs. înainte să investiți în suficientă pregătire de calitate. Trebuie să echilibrați cunoașterea cu achizițiile. Citiți, învățați, urmați cursuri, și mai ales, puneți în practică ce ați învățat. Este de asemenea inutil să încercați să deveniți experți în toate: un pic de instruire și câteva unelte în domenii utile sunt mai bune decât cunoașterea expertă într-o întreagă colecție de unelte, în domenii care nu vor fi utile pentru dvs.

De aceea pregătirea unei BAS se împarte în șapte principii esențiale. Trebuie să aveți cel puțin cunoașterea cât de cât a fiecăruia dintre aceste principii. Și o aveți deja, datorită citirii acestei cărți. Acum, depinde de dvs. să vă adânciți în fiecare proiect și, mulțumită planului dvs. de acțiune și a listelor, veți ști exact ce mai aveți de făcut și de învățat.

„Faceți mai întâi ce este pe primul loc, apoi ce este pe locul doi, nu mai faceți deloc.”

Peter Drucker, consultant și Scriitor

(1909-2005)

„Cel care nu este ocupat să se nască înseamnă că este ocupat să moară.”

Bob Dylan, muzician

(1965)

EXERCIȚIILE FIZICE

Pentru a fi în formă, și pentru a vă ajuta să vă pregătiți pentru supraviețuire, vă propun 10 exerciții:

I. DEZINTOXICAREA MASS-MEDIA

Scoateți televizorul din priză și nu citiți niciun fel de știri – nici ziare, nici reviste, nici reviste pentru femei sau fleacuri despre celebrități, nimic. Acordați-vă cel puțin o lună fără expunere la mass-media. La început va fi greu. Veți dori să știți ce se mai petrece și vă va fi dor de programul preferat de seara sau de website-ul de știri. Dar puțin câte puțin, veți vedea că a nu ști că un individ oribil a violat o doamnă în vârstă... că un student de facultate a dispărut undeva în America de Sud... că un politician s-a culcat cu o prostituată... că o echipă a câștigat un campionat... sau că bursa de valori a luat-o într-o direcție sau alta, nu vă va afecta absolut cu nimic. După o lună, începeți să vă informați de pe internet, și pentru fiecare bucată de știri, căutați să aflați puncte de vedere diferite. Apoi, comparați cu varianta mass-mediei dominante, comparați faptele și argumentele expuse.

După ce ați făcut aceasta, veți fi dobândit capacitatea de a vă alege sursele de informații și probabil că veți ajunge să priviți mass-media într-un mod diferit.

Apoi, vindeți sau aruncați televizorul, și nu mai cumpărați niciodată altul.

2. UN WEEKEND FĂRĂ ELECTRICITATE SAU APĂ

Coordonați-vă cu partenerul dvs. dacă este nevoie, și într-o vineri după-amiază, opriți electricitatea în casa dvs., apa, încălzirea și telefonul. Faceți acesta într-o toamnă sau la sfârșitul iernii, când zilele sunt scurte. Exercițiul dvs. va fi să rămâneți în casă fără electricitate apă sau încălzire până luni dimineața, când puteți reporni totul pentru a vă pregăti să mergeți la muncă, să pregătiți copiii pentru școală. Va trebui să aveți suficient de mâncat și de băut acasă pentru două zile întregi. Acest exercițiu nu ar trebui să fie prea dificil, dar veți vedea că multe lucruri cu care sunteți obișnuit nu vor funcționa. Nu va fi apă să vă spălați, să fierbeți pastele sau orezul, nici electricitate sau gaz pentru gătit, sau să vedeți pe timpul nopții. Ce veți face? Veți avea suficientă apă pentru băut? Cum vă veți spăla? Veți mânca mâncare rece? Veți avea suficientă hrană? Va fi suficient de variată? Cum vă veți face treburile dacă nu va fi apă la toaletă? Veți rezista să nu ieșiți afară?

Dacă aveți copii, spuneți-le că este un joc. Până la urmă, asta și este! Un joc pentru a vă pregăti mental pentru ziua când ceea ce vi se pare ca fiind de la sine nu va mai fi.

Scopul acestui exercițiu este să realizați cât de importante sunt apa și hrana, dar și pentru a vedea cum este să fiți izolați. Observați ce simțiți. Observați ce vă lipsește cel mai mult. Observați evoluția stării dvs. de iritare. Veți reuși să rezistați măcar 48 de ore în condiții care sunt considerate normale de către miliarde de oameni pe glob? În cursul acestui exercițiu, veți putea adăuga mai multe lucruri pe lista dvs. de pregătiri.

3. O SĂPTĂMÂNĂ FĂRĂ HRANĂ

Al treilea exercițiu este mult mai dificil. Va trebui să-l faceți individual sau într-un grup. Să nu mâncați nimic, adică să postiți, timp de o săptămână: să nu consumați niciun fel de hrană. Veți putea însă să beți câtă apă doriți. Faceți acest exercițiu doar dacă sunteți într-o stare de sănătate bună; și nu o faceți în niciun caz dacă sunteți bolnav, aveți dureri, urmați un tratament sau sunteți într-o stare de sănătate care nu permite postul (de exemplu, dacă sunteți însărcinată). Dacă aveți dubii, consultați medicul și folosiți-vă bunul simț. Înainte de a începe, beți o jumătate de suc de prune

pentru a vă curăța intestinalele. Faceți asta acasă, când sunteți calm, și aveți trei sau patru ore libere la dispoziție. Timp de o săptămână, veți simți probabil o foame ca niciodată înainte. Primele trei zile vor fi dificile. Dacă vă doare capul, puteți lua aspirină sau calmante ușoare pentru dureri, sau mai bine, lăsați să vă treacă fără să luați chimicale. Observați cum vă simțiți și ce stare de iritare aveți: ar putea fi destul de mare, și de aceea este mai bine să începeți acest exercițiu joi sau vineri dimineața, pentru a nu fi epuizat sau iritat la muncă. Spuneți că nu vă este foame dacă trebuie să însoțiți pe cineva la masă – veți observa în ce mare măsură a mânca este o activitate socială! După trei zile, dacă reușiți să nu mâncați nimic, observați schimbările în mentalitatea dvs. și cele fizice. Ce fel de schimbări vor fi? Veți mai fi flămând ca înainte? Va fi mintea dvs. mai clară și capacitatea de concentrare mai mare? Veți avea, în mod paradoxal, mai multă energie decât în mod normal? Vă veți simți mai bine și veți avea o nevoie mai scăzută de a dormi? Dacă da, aceasta este normal și trupul dvs. reacționează corect la lipsa de hrană: își găsește resursele necesare pentru a vă îmbunătăți temporar facultățile, pentru a căuta mai eficient hrana. Veți experimenta starea originală a speciei noastre, care era de vânători-culegători acum 15.000 de ani în urmă! Dacă reușiți să rezistați o săptămână, nu mergeți apoi și vă îndopați cu grătare, cartofi prăjiți și prăjituri: aceasta ar fi rău pentru tractul dvs. digestiv. În schimb, începeți gradat să mâncați supă de legume, legume coapte la abur, orez și nu prea multe proteine, pe care puteți să le adăugați după o zi sau două.

4. O SĂPTĂMÂNĂ FĂRĂ BANI

Un alt exercițiu cu scopul de a vă face să reflectați asupra dependenței de sistemul modern este de a încerca să trăiți o săptămână fără bani și fără să faceți vreo plată de vreun fel, fie în numerar sau cu cardul. Depinde de dvs. să vă descurcați. Spuneți că v-ați uitat portofelul, sau că v-ați pierdut cardul de credit, sau că are limita depășită, și că va dura o săptămână să vă reveniți. Apoi confrunțați-vă, zi după zi, cu incapacitatea de a plăti. Ce veți face pentru transport, hrană, cheltuielile indispensabile? Veți cere altcuiva să plătească pentru dvs.? Veți încerca un troc? Observați

impresiile pe care le aveți când îndrăzniți, sau nu, să faceți aceasta, față de relația voastră ciudată cu banii.

5. O ZI ȘI-O NOAPTE ÎN ORAȘ

Profitați de o zi cu vreme bună, pentru a vă plimba prin oraș, fără vreun scop anume. Acordați-vă întreaga zi și nu acceptați nicio întâlnire sau apel telefonic, nu contează cât de importante ar fi acestea. Lăsați telefonul și orice alte mijloace de comunicare acasă și spuneți colegilor și chiar prietenilor și familiei că nu veți fi disponibil pentru nimeni și nimic – nici pentru muncă, nici pentru atribuțiile gospodărești, nici pentru copii sau prieteni. Folosiți transportul public. Fiți complet liberi. Plimbați-vă prin parcurile publice, faceți-vă siesta pe iarbă, uitați-vă la nori, respirați calm și profund. Pentru întreaga zi, veți fi singuri cu dvs. înșivă, fără nimic de făcut. Nu citiți ziare sau cărți. Nu mergeți la cumpărături. Dacă vă este foame, mâncați niște fructe proaspete pe care să le luați cu dvs. de dimineață. Observați orașul. Observați oamenii care folosesc transportul public și oamenii de peste tot: sunt stresați? Zâmbesc? Sunt fericiți? De unde vin? Cum se privesc unii pe alții? Sunt mulțumiți? Acest exercițiu vă va permite să petreceți o zi radical diferită de toate celelalte, și să aveți timp să nu faceți nimic. Aceasta nu se petrece prea des în viață, și probabil că nu vi s-a petrecut niciodată înainte. După o zi ca aceasta, notați-vă impresiile și sentimentele. V-ați plictisit? Ați panicat? Ați simțit nevoia de contact uman? Ați avut nevoia să comunicați? Să cheltuiți bani?

Seara, îmbrăcați-vă cel mai neobservabil posibil. Nu purtați niciun inel sau ceas. Luați doar ceva mărunțiș, pentru câteva mici cumpărături și pentru taxiul de dimineață către acasă, dacă va fi nevoie. Încercați să vă plimbați prin oraș într-un weekend, în cartierele unde nu mergeți prea des. Vă temeți? Vă simțiți în nesiguranță sau deranjat? Este acest sentiment ceva normal și suportabil? Ce observați? Notați-vă impresiile. Observați oamenii pe transportul public și imaginați-vă că sunteți un agresor. Întrebați-vă ce persoană ați ataca și jefui. De ce acea persoană anume și nu alta? Nu este necesar să mergeți într-un cartier rău famat, printre cuțitari! Evitați orice pericol. Dacă nu vă simțiți în siguranță sau vă atacă cineva, feriți-vă, trageți de timp și fugiți.

Nu atacați efectiv pe cineva, verbal sau fizic, și nu faceți pe istețul. Nu mergeți pe alei întunecate sau unde nu mai vedeți pe nimeni altcineva. Rămâneți în condiții de siguranță pe străzi aglomerate și procedați cu bun simț. Scopul acestui exercițiu, care nu ar trebui să fie periculos dacă vă pregătiți corect, este pur și simplu de a observa fauna umană a orașului, mai ales noaptea: probabil o populație pe care nu o vedeți în mod obișnuit. Ce remarcați? Întrebați-vă cum va acționa această populație pe timp de criză sau în scenariile descrise în această carte. Ce concluzii trageți?

6. O ZI CA MAESTRU AL ABORDĂRII

Acest exercițiu v-ar putea face să zâmbiți, dar este foarte dificil și v-ar putea surprinde. Obiectivul este să ieșiți din zona de confort, din eventuala dvs. introvertire, și învățați să abordați pe cineva pentru ceva. Ideea este să abordați pe cineva de sex opus, ales la întâmplare, dar pe care o (il) considerați atractiv(ă); cereți-i numărul de telefon, ca să o(îl) puteți suna. Aceasta-i tot – nimic mai mult. (Dacă acest exercițiu are consecințe pentru dvs., este treaba dvs.; n-o să vă cer primul dvs. născut!) Evitați punctele evidente de abordat (cluburi de noapte, internetul). Abordați pe cineva necunoscut pe stradă și gândiți-vă cum să o(îl) întrebați numărul de telefon, pentru a o(îl) reîntâlni. Veți vedea că aceasta nu este ușor. (Pentru un bărbat timid, așa cum sunt eu, este cel mai dificil exercițiu dintre toate.) Între a aduna destul curaj pentru a aborda pe cineva, a găsi cuvintele potrivite pentru a începe o conversație, fără a fi respins imediat, este o întregă artă de asimilat. Apoi, încercați să o(îl) convingeți să vă dea numărul de telefon – cel real. (Pentru a verifica și a fi siguri că este real, recitiți-l cu o cifră schimbată; dacă ea/el nu vă corectează, atunci înseamnă că numărul nu este real.) Nu fiți niciodată insistenți. Scopul nu este de a face sex sau de a deranja pe cineva. Care este nivelul dvs. de succes? Zero? 1%? 10%? Dacă reușiți peste 10%, sunteți foarte talentat!

7. VINDEȚI CEVA

Acest exercițiu scurt constă în a lua un obiect de mică valoare de acasă și a încerca să-l vindeți. Cum veți proceda? La cel preț îl veți vinde? Unde veți merge să încercați aceasta?

8. NEGOCIAȚI CEVA

Mergeți într-un magazin și cumpărați ceva ce aveți eventual nevoie, dar nu plecați până ce nu ați obținut 20% reducere. Acesta este un mic exercițiu care să vă obișnuiască că negociați.

9. ÎNVĂȚAȚI SĂ SPUNEȚI NU

Spuneți *nu* la o cerere inocentă, dar care nu vă convine, și învățați să gestionați consecințele refuzului dvs. Încercați acest exercițiu cu partenerul dvs., cu copiii, cu colegii și cu superiorii dvs. Folosiți-vă bunul simț: nu este necesar să vă pierdeți slujba sau să divorțați de dragul acestui exercițiu!

10. EXERCITIUL DE PREGĂTIRE

Iată un exercițiu de șase zile, care vă oferă o anumită experiență concretă de pregătire. Îl puteți face singuri, în familie sau cu prietenii:

Prima zi – stabiliți scenariile care vi se par cele mai probabile (declin lent, război civil, revoluție etc.) și familiarizați-vă cu consecințele. Faceți o listă de pericole pentru fiecare dintre scenariile. Pe măsură ce reflectați asupra lor, notați-vă materialele de bază de care veți avea nevoie în aceste scenarii. Odată ce ați încheiat de reflectat, pregătiți documentele importante (titluri de proprietate, documente de identificare etc.) de care veți avea nevoie dacă trebuie să plecați rapid.

A doua zi – pe baza ideilor din prima zi, începeți să stabiliți o listă pentru mâncare pe două săptămâni, și apă de rezervă. Începeți prin a lua cantitățile de hrană indicate în anexe, adaptați-le pentru o perioadă de două săptămâni, și înmulțiți cu numărul de persoane din familia sau echipa dvs. Astfel, veți ști ce cantitate de hrană este necesară pentru două săptămâni. De exemplu, cantitatea de făină pentru un adult este de 4 kg pe lună, adică cca. 2 kg pentru două săptămâni, care înmulțite cu șase (2 adulți în familia dvs., plus 2 adulți în echipa dvs., plus 2 soți(i)), înseamnă 12 kg pentru două săptămâni. După ce ați stabilit lista de alimente de cumpărat, faceți la fel cu apa. Socotiți o nevoie individuală de 50 de litri de apă pe săptămână pentru băut, gătit și spălat. Aceasta reprezintă

25 de sticle de doi litri de apă plată. Înmulțit cu șase, rezultă 300 de litri, care vor cântări peste 300 de kilograme! Astfel, utilitatea rezervoarelor de 20 și de 200 de litri devine foarte clară, nu-i așa? Încheiați ziua cu inventarierea articolelor de igienă corporală și medicamente disponibile în căminul dvs. Sunt suficiente pentru două săptămâni?

A treia zi – aceasta este ziua de cumpărături. Cumpărați produsele de pe lista pe care ați alcătuit-o. Căutați să negociați un preț cu ridicata pentru cantitatea respectivă. Scrieți data cumpărării pe produse, cu un marker rezistent sau cu un pix. Depozitați aceste cumpărături în cutii sau recipiente de metal, într-un loc uscat. Felicitări! Acum aveți un stoc minim pentru două săptămâni. Gestionarea acestui stoc va cere un pic de disciplină, deoarece fiecare produs pe care-l luați din stoc trebuie înlocuit. Folosiți totdeauna cele mai vechi produse mai întâi. Încheiați ziua copiind documentele pe care le-ați scris în prima zi.

A patra zi – această zi este consacrată energiei. Cum o să vă încălziți sau să gătiți fără electricitate? Cum veți ilumina casa? Pentru gătit, cea mai simplă soluție este grătarul (care poate fi folosit și ca cuptor) și o sobă de campare. Planificați cumpărarea de combustibil suficient (cărbone, cartușe de gaz etc.) Pentru iluminat, optați pentru lanterne care funcționează cu un dinam. Absența încălzirii va fi mai dificil de compensat, dar un sac de dormit bun vă va menține cald. Planificați depozitarea de ziare și carton pentru a vă izola ferestrele iarna. Energia este de asemenea baza comunicării la distanță. Cumpărați un radio cu dinam. Vă va feri de izolarea de restul lumii. În sfârșit, dacă aveți mijloacele necesare, cumpărați atât încărcătoare solare, cât și acumulatori pentru lucrurile care funcționează cu baterii reîncărcabile.

A cincea zi – dedicați această zi pentru siguranța casei, sau a celei de-a doua locuințe dacă aveți vreuna. Faceți un plan. Care dintre uși trebuie securizate? Ce metode de siguranță mai trebuie adăugate (în special la ferestre)? Planificați neapărat o ieșire de siguranță. Contactați poliția pentru a afla dacă vă pot oferi sfaturi gratuite. Nu uitați să cumpărați draperii și o prelată neagră. Dacă veți avea lumină atunci când nimeni

altcineva nu va avea, veți fi o țintă principală! Încheiați ziua scriind un plan de acțiune referitor la măsurile de siguranță. Ar trebui să conțină un program care să indice unde și când veți încheia un lucru sau altul de făcut.

Așasea zi – pregătiți-vă trusa de supraviețuire pentru 72 de ore. Va trebui să conțină toate elementele cu care v-ați familiarizat în zilele precedente, și să vă permită să faceți călătoria de la casa dvs. la BAS-ul dvs. Nu încercați să duceți mai mult de 20 de kilograme per adult, căci nu veți ajunge prea departe, decât dacă sunteți într-o formă foarte bună. Optați pentru alimente cu valoare nutritivă mare și care să nu necesite prea multă prelucrare. În geanta ce conține trusa dvs. de supraviețuire, puneți fotocopii ale titlurilor dvs. de proprietate și documente de identificare.

Odată ce ați realizat aceste 10 exerciții, veți fi deja cu mult mai avansați în abilitatea dvs. de a supraviețui decât vasta majoritate a oamenilor din jurul dvs. Bună treabă! Aveți un drum lung înainte, dar ați făcut deja primii pași, cruciali.

„Matricea este un sistem, Neo. Acest sistem este dușmanul nostru. Dar când ești înăuntru, și te uiți în jur, ce vezi? Oameni de afaceri, profesori, avocați, dulgheri. Adică mințile oamenilor pe care încercăm să-i salvăm. Dar până când o vom face, acești oameni sunt încă parte din acest sistem, și asta-i fac să fie inamicii noștri. Trebuie să înțelegi, cele mai multe dintre aceste persoane nu sunt gata să fie deconectate. Și multe dintre ele sunt atât de dresate, atât de iremediabil dependente de sistem, încât se vor lupta să-l protejeze.”

Morpheus

The Matrix (1999)

„Aș vrea să împărtășesc o revelație pe care am avut-o în timpul șederii mele aici. Mi-a apărut atunci când am încercat să clasific specia ta. Mi-am dat seama că nu sunteți de fapt mamifere. Fiecare mamifer de pe această planetă se dezvoltă instinctiv într-un echilibru natural cu mediul înconjurător, dar oamenii nu. Vă mutați într-o zonă și vă multiplicați... și vă multiplicați, până când se consumă fiecare resursă naturală. Singurul mod în care puteți supraviețui este să vă răspândiți în altă zonă. Există un alt organism de pe această planetă care urmează același model. Știi care este acela? Virusul. Ființele umane sunt o boală, un cancer al acestei planete. Ești o ciumă, și noi... suntem vindecarea.”

Agentul Smith

The Matrix (1999)

CONCLUZII

În afara mulțumirilor obișnuite, dar sincere, pe care trebuie să le fac tuturor celor care m-au ajutat să fac această carte o realitate (celor care se știu cine sunt), aș dori să închei cu o notă de speranță. În ciuda a ceea ce ați citit în această carte, eu nu sunt un pesimist. Sunt un realist... cu imaginație.

Scopul meu nu este să vă înspăimânt, dar eu cred că convergența problemelor imense cu care se confruntă omenirea, combinată cu o cultură și conducere decadente și eșuate, fac catastrofa să fie inevitabilă. Dacă apar informații noi care să arate că am greșit, voi fi fericit și-mi voi revizui previziunile. Dar eu cred că toate cifrele mari și tendințele arată că este prea târziu.

Și chiar este prea târziu.

Viteza și modul prăbușirii ar putea varia, dar viața așa cum o știm va fi zguduită de sus și până jos. Nu va fi niciun *deus ex machina* – un zeu, un politician sau o nouă tehnologie magică – care să ne salveze în mod miraculos, în ultimul minut.

Nu cred că suntem în „Vremurile din Urmă”, așa cum ne spune Biblie, ci la sfârșitul unui ciclu și sfârșitul unei lumi – cea a progresismului, a dominației finanțelor, a burgheziei și a ideii că standardul ei de viață ar putea deveni universal. O eră de 400 de ani, care se apropie de final.

Știu că mulți cititori vor respinge din reflex faptele, pentru că nu corespund modelului de gândire pe care l-au dobândit, sau pentru că nu își pot imagina consecințele. Nu pot decât să-i încurajez să facă propriile lor cercetări, să verifice informațiile pe cont propriu și să ajungă la propriile concluzii pe baza acestor fapte.

Descrierea mea a unei lumi neplăcute nu înseamnă că îmi doresc sosirea ei, sau că mă bucur de ceea ce se va întâmpla – departe de așa ceva. Este de datoria mea să-mi păstrez încrederea în capacitatea omului de a se recupera, de a fi flexibil, de a-și folosi curajul, inventivitatea, simțul dreptății pentru a învinge. Dar această atitudine a mea este mai mult un act de credință decât o analiză obiectivă (pentru că mă tem că omul modern se află într-o stare foarte proastă).

Scopul meu nu este nici să vă conving, nici să vă vând ceva. Cu toate că am oferit un serviciu de consultanță pentru instalarea unei BAS pe site-ul meu, www.Piero.com, scopul meu principal este de a ajuta la creșterea gradului de conștientizare a oamenilor, să vă fac să vă gândiți la modul în care veți supraviețui și cum să începeți să luați măsuri pentru a face acest lucru. Dacă suficient de

mulți oameni ne vom schimba atitudinea, dacă un grup suficient de numeros de oameni ne vom pregăti, probabil că vom influența lucrurile și vom atenua efectele colapsului prin exemplul nostru. Priviți-vă copiii. Aveți încredere în capacitatea și fibra morală a liderilor voștri politici și economici? Dacă răspunsul este da, atunci dormiți fără griji, prieteni, destinul vostru și al familiei voastre este în mâinile unora, care sper din suflet că vă vor privi cu bunăvoință. Dar dacă răspunsul este nu, atunci sunteți un bărbat sau o femeie în fața unei alegeri – de a nu face nimic, sau de a-și asuma responsabilitățile și a acționa.

Alegerea vă aparține.

Și nu va fi ușor. Este greu de transformat lumea. Mai bine să începem prin a ne transforma pe noi înșine. Să scăpăm de o mulțime de noțiuni cu care am fost condiționați și pe care le-am acceptat fără a le pune cu adevărat sub semnul întrebării: creșterea economică infinită, fericirea prin consum, libertatea redusă la dorință, munca salarială, blocajele din trafic la orele de vârf, inversarea tuturor valorilor și manipularea știrilor și mass-mediei.

Trebuie să învățăm să vedem lumea altfel, să dobândim abilități noi, să învățăm noi meserii, să încercăm noi modalități de a munci și de a gândi, să redescoperim binele comun, să recreăm legături sociale puternice. Ne putem transforma foarte mult, fără măcar să se vadă, și fără să ieșim în afara societății. Continuați să munciți la locul de muncă, utilizați-vă salariul și averea pentru a vă pregăti. Faceți-o discret, deoarece în societatea noastră conformistă, atitudinile sau gândurile cu adevărat critice față de sistem – și nu doar expresiile sistemului de „dreapta” și de „stânga” – vor deveni tot mai suspecte; ați putea risca să fiți exilați la marginea societății. Mulți oameni pur și simplu nu vă vor înțelege; prietenii și familia vă vor critica sau se vor amuza la spatele dvs.; angajatorii vă vor considera un pic prea „excentric”; cariera dvs. s-ar putea să stagneze sau chiar să se încheie cu concedierea. Pe termen lung, acest lucru nu este o problemă gravă; pe termen scurt însă, v-ar putea priva de resurse utile pentru pregătirea dvs. Așa că ignorați-i pe sceptici și concentrați-vă pe pregătirea necesară pentru a atinge obiectivul dvs. – supraviețuirea.

Nu toată lumea va reuși. Cei mai mulți nu vor avea capacitatea, disciplina sau hotărârea de a supraviețui. Alții, conștienți de ceea ce ar trebui să facă, nu vor începe să se transforme până când nu vor fi forțați de evenimente. Alții încă vor rămâne în faza de negare, și la fel ca cei care nu au putut crede că Titanicul s-ar putea scufunda vreodată, deoarece era de „nescufundat”, vor fi luați prin surprindere. Așa că acordați-vă timp pentru a reflecta cu atenție asupra a ceea ce ați citit în aceste câteva sute de pagini. Acordați-vă timp pentru a face acest lucru. Luați-vă o vacanță sau refuzați promovarea profesională, și rămâneți la un loc de muncă unde, datorită experienței dvs., vă puteți face munca suficient de repede pentru a avea timp de gândire, de citit, de verificat informațiile și de a începe pregătirea. Detașarea și indiferența pot fi, de asemenea, sentimente utile: cel care este deprimat și se simte străin în lumea de astăzi este, probabil, pregătit pentru cea care va veni.

Acesta este motivul pentru care rămân optimist. Cei care se vor transforma, care sunt capabili să se pregătească și să se transforme ei înșiși, care aleg frugalitatea și simplitatea în mod voluntar, care doresc să redescopere corectitudinea și demnitatea omului – cei care vor supraviețui – vor forma fundamentul cultural și genetic al unei lumi noi. Iar lumea aceasta va fi mai frumoasă și va avea mai mult sens decât a noastră.

În orice caz, nu aveți nicio scuză: sunteți o persoană responsabilă și, așa cum tatăl meu obișnuia să spună, un acționar 100% al dvs. înșivă! Familia contează pe dvs., așa că munciți din greu, învățați, antrenați-vă. În primul rând, nu vreau să aud nicio văicăreală! Niciun vaiet că ar fi prea greu și că nu va fi niciodată totul gata la timp! În cazul în care nu obțineți rezultatele perfecte imediat, nu fiți descurajați: perseverați și începeți din nou, din nou și din nou!

În sfârșit, permiteți-vă să vă acordați timp ca să vă opriți pentru a mirosi o floare, a contempla peisajul rural, a respira și a vă bucura de lucrurile mici ale vieții. Ele sunt ceea ce este cu adevărat important.

Însă sunteți tot aici? În regulă, atunci apucați-vă de treabă!

BIBLIOGRAFIE ȘI REFERINȚE

SECȚIUNEA I

ANALIZELE

În limba engleză

Bernays, Edward L., Propaganda, IG Publishing, 2004. Blumenthal, Karen, Six Days in October: The Stock Market Crash of 1929, Atheneum, 2002.

Bruner, Robert F. and Carr, Sean D., The Panic of 1907: Lessons Learned from the Market's Perfect Storm, Wiley, 2007.

Davis, Mike, Planet of Slums, Verso, 2006. Diamond, Jared, Collapse: How Societies Choose to Fail or Survive, Rev. Ed., Penguin, 2011.

Duncan, Richard J., The Dollar Crisis: Causes, Consequences, Cures, Wiley, 2005.

Ferguson, Niall, The Ascent of Money: A Financial History of the World, Penguin Books, 2009.

Galbraith, John K., The Great Crash 1929, Mariner Books, 1954.

Gardner, Dan, Risk: The Science and Politics of Fear, Virgin Books, 2009.

Heather, Peter, The Fall of the Roman Empire: A New History of Rome and the Barbarians, 2006.

Heinberg, Richard, The Party's Over: Oil, War and the Fate of Industrial Societies, Clairview, 2005.

_____, Peak Everything: Waking Up to the Century of Decline, New Society Publishers, 2007.

Holmgren, David, Future Scenarios: How Communities Can Adapt to Peak Oil and Climate Change, Chelsea Green Publishing, 2009.

Huffington, Arianna, *Third World America: How Our Politicians Are Abandoning the Middle Class and Betraying the American Dream*, Crown Books, 2010.

Klare, Michael T., *Resource Wars: The New Landscape of Global Conflict*, Owl Books, 2002.

Lasch, Christopher, *The Revolt of the Elites and the Betrayal of Democracy*, W. W. Norton, 1995.

Luttwak, Edward, *Turbo-Capitalism: Winners and Losers in the Global Economy*, Harper Collins, 1999.

Lynas, Mark, *Six Degrees: Our Future on a Hotter Planet*, Fourth Estate, 2007.

Martenson, Chris, *The Crash Course: The Unsustainable Future of our Economy, Energy and Environment*, Wiley, 2011.

Monbiot, George, *Heat: How to Stop the Planet Burning*, Allen Lane, 2006.

Mullins, Eustace, *The Secrets of the Federal Reserve*, Bridger House Publishers, 2009.

Parker, Selwyn, *The Great Crash: How the Stock Market Crash of 1929 Plunged the World into Depression*, Piaktus, 2008.

Rothkopf, David, *Superclass: The Global Power Elite and the World They Are Making*, Little Brown, 2008.

Ruppert, Michael C., *Crossing the Rubicon: The Decline of the American Empire at the End of the Age of Oil*, New Society Publishers, 2004.

_____, *A Presidential Energy Policy*, New World Publishing, 2009.

_____, *Confronting Collapse: The Crisis of Energy and Money in a Post Peak Oil World*, Chelsea Green Publishing, 2009.

Schor, Juliet B., *Born to Buy: The Commercialized Child and the New Consumer Culture*, Scribner, 2004.

_____, *The Overworked American: The Unexpected Decline of Leisure*, Basic Books, 1993.

_____, *The Overspent American: Why We Want What We Don't Need*, Harper Perennial, 1999.

Taleb, Nassim Nicholas, *The Black Swan: The Impact of the Highly Improbable*, Random House, 2007.

Todd, Emmanuel, *After the Empire: The Breakdown of the American Order*, Columbia University Press, 2003.

Turk, James, *The Coming Collapse of the Dollar and How to Profit from it: Make a Fortune by Investing in Gold and Other Hard Assets*, Broadway Business, 2008.

Wolf, Naomi, *The End of America: Letter of Warning to a Young Patriot*, Chelsea Green Publishing, 2007.

În limba franceză

Arnoult, Jacques and Blamont, Jacques, *Leve-toi et marche: propositions pour un futur de l'humanité*, 2009.

Attali, Jacques, *Une breve histoire de l'avenir*, Le Livre de Poche, 2011. Benoit, Alain de, *Demain, la décroissance! Penser l'écologie jusqu'au bout*, Éditions Edite, 2007.

Clouscard, Michel, *Néo-fascisme et idéologie du désire*, Le Castor Astral, 1973.

_____, *Le capitalisme de la séduction*, Éditions ES, 1981.

_____, *Critique du libéralisme libertaire—généalogie de la contrerévolution*, Éditions Delga, 2005.

Conte, Bernard, *La tiers-mondialisation de la planete*, Presses

Universitaires de Bordeaux, 2009. Drac, Michel, *Crise ou Coup d'État?*, Éditions Le Retour aux Sources, 2009.

_____, *Crise économique ou crise de sens?*, Éditions Le Retour aux Sources, 2010. Guénon, René, *Le regne de la quantité et les signes des temps*, Gallimard, 1945.

_____, *La crise du monde moderne*, Gallimard, 2004 Holbecq, André-Jacques, *La dette publique, une affaire rentable : qui profite a le systeme?*, Éditions Yves Michel, 2008.

Jovanivic, Pierre, 777 : La chute du Vatican et de Wall Street selon saint Jean, Le Jardin des Livres, 2009.

_____, Blythe Masters : La banquiere de la JP Morgan a l'origine de la crise mondiale, Le Jardin des Livres, 2011.

Juvin, Hervé, Le renversement du monde: politique de la crise, Gallimard, 2010.

Latouche, Serge, La déraison de la raison économique : du délire d'efficacité au principe de précaution, Albin Michel, 2001.

Laurent, Éric, La face cachée des banques: scandales et révélations sur les mileux financières, Plon, 2009.

_____, Le scandale des délocalisations, Plon, 2011.

Leconte, Pierre, De la crise financière vers l'hyper-inflation : Comment vous protéger, Éditions Jean-Cyrille Godefoy, 2009.

_____, La grande crise monétaire du XXIe siècle a déjà commencé!, Éditions Jean-Cyrille Godefoy, 2007.

_____, Tragédie monétaire : quelle monnaie pour la mondialisation, le dollar ou l'or?, Éditions François-Xavier de Guilbert, 2003.

_____, Les faux-monnayeurs: sortir du chaos monétaire mondiale pour éviter la ruine, Éditions François-Xavier de Guilbert, 2008.

Lugan, Berard, Pour en finir avec la colonisation, Éditions du Rocher, 2006.

_____, Atlas historique de l'Afrique des origines à nos jours, Éditions du Rocher, 2001.

Michéa, Jean-Claude, L'enseignements de l'ignorance et ses conditions modernes, Climats, 2006.

Sapir; Jacques, Le nouveau XXe siècle: du siècle « américain » au retour des nations, self-published.

Soral, Alain, Comprendre l'empire: demain la gouvernance globale ou la révolte des nations?, Éditions Blanche, 2011.

Todd, Emmanuel, Après l'empire : essai sur la décomposition du système américain, Gallimard, 2002.

Zaki, Myret, La fin du dollar: comment le billet vert est devenu la plus grande bulle spéculative de l'histoire, Éditions Favre, 2011.

Ziegler, Jean, La haine de l'Occident, Albin Michel, 2008.

În limba italiană

Rubbio, Carlo and Criscenti, Nino, Il dilemma nucleare, Sperling & Kupfer, 1987.

Surse online

(în limba engleză, în afara cazurilor când este specificată altă limbă)

www.ecologiste.org (în limba franceză)

www.peakoil.net

www.energywatchgroup.org (în limbile germană și engleză)

www.odac-info.org

www.ihs.com

www.energyinsights.net

www.worldenergyoutlook.org

www.cleanbreak.ca

www.grinningplanet.com

www.petroleum-economist.com

www.fao.org

www.dieoff.com

www.resilience.org

www.energybulletin.net

www.theoildrum.com

www.transitiontowns.org

www.postcarbon.org

www.urbandanger.com

www.wfad.org

www.forum-monetaire.com (în limba franceză, cu unele articole în limba engleză)

www.chrismortenson.com

www.lastoilshock.com

www.caseyresearch.com

www.asc-cybernetics.org

www.green-energy-news.com

www.foet.org

www.undp.org

www.worldbank.org

us.fsc.org

www.oxfam.org

www.jovanovic.com/blog (în limba franceză)

www.collapsenet.net

SECȚIUNEA 2

TEORIA COLAPSULUI

În limba engleză

Chamberlain, Shaun, *The Transition Timeline: For a Local, Resilient Future*, Chelsea Green Publishing, 2009.

Deffeyes, Kenneth S., *Beyond Oil: The View from Hubbert's Peak*, Hill and Wang, 2006.

Diamond, Jared, *Collapse: How Societies Choose to Fail or Succeed*, Viking, 2004.

Doucet, Clive, *Urban Meltdown: Cities, Climate Change and Politics as Usual*, New Society Publishers, 2007.

Greer, John Michael, *The Long Descent: A User's Guide to the End of the Industrial Age*, New Society Publishers, 2008.

Heinberg, Richard, *The Party's Over: Oil, War and the Fate of Industrial Societies*, New Society Publishers, 2005.

Hopkins, Rob, *The Transition Handbook: From Oil Dependency to Local Resilience*, Chelsea Green Publishing, 2008.

Kennedy, Paul, *The Rise and Fall of the Great Powers*, Vintage, 1989.

Klein, Naomi, *The Shock Doctrine: The Rise of Disaster Capitalism*, Picador, 2008.

Kunstler, James Howard, *The Long Emergency—Surviving the Converging Catastrophes of the 20th Century*, Grove Press, 2006.

Murphy, Pat, *Plan C: Community Survival Strategies for Peak Oil and Climate Change*, 2008.

Orlov, Dmitry, *Reinventing Collapse: The Soviet Experience and American Prospects*, Rev. Ed., New Society Publishers, 2011.

Ruppert, Michael C., *Crossing the Rubicon: The Decline of the American Empire at the End of the Age of Oil*, New Society Publishers, 2004.

Stein, Matthew, *When Technology Fails: A Manual for Self-Reliance, Sustainability and Surviving the Long Emergency*, 2nd ed., Chelsea Green Publishing, 2008.

Tainter, Joseph, *The Collapse of Complex Societies*, Cambridge University Press, 1990.

Taylor, Graeme, *Evolution's Edge: The Coming Collapse and Transformation of our World*, New Society Publishers, 2008.

Worth, Kenneth D., *Peak Oil and the Second Great Depression (20102030): A Survival Guide for Investors and Savers After Peak Oil*, Outskirts Press, 2010.

În limba franceză

Drac, Michel, *Eurocalypse, Le Retour aux Sources*, 2009.

Lecturi suplimentare

Hermann Huppen, Jeremiah (seria de benzi desenate), Glénat, 1979-2003.

Vezi: [en.wikipedia.org/wiki/Jeremiah_\(comics\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Jeremiah_(comics)).

Jericho (serial de televiziune), CBS Paramount, 2006-2008.

Vezi: [en.wikipedia.org/wiki/Jericho_\(TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Jericho_(TV_series)).

Survivors (serial de televiziune), British Broadcasting Corporation, 2008-2010.

Vezi: [en.wikipedia.org/wiki/Survivors_\(2008_TV_series\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Survivors_(2008_TV_series)).

SECȚIUNILE 3 ȘI 4

SURVIVALISMUL / SUPRAVIEȚIONISMUL

În limba engleză

Bridgewater, Alan and Bridgewater, Gill, The Self-Sufficiency Handbook, Skyhorse Publishing, 2007.

Department of Defense, U.S. Army Survival Manual: FM 21-76, CreateSpace, 2011.

Gonzales, Laurence, Deep Survival: Who Lives, Who Dies, and Why, Norton, 2005.

McNab, Chris, How to Survive Anything, Anywhere: A Handbook of Survival Skills for Every Scenario and Environment, McGraw & Hill, 2004.

_____, Special Forces Survival Guide: Wilderness Survival Skills from the World's Most Elite Military Units, Ulysses Press, 2008.

Rawles, James Wesley, How to Survive the End of the World As We Know It, Plume, 2009.

Wiseman, James, SAS Survival Handbook, Collins, 2009.

În limba franceză

Allegre, Jade, *Survivre en ville... quand tout s'arrete!*, 2nd ed., 2005.

Ayoub et al., *G5G: déclaration de guerre*, Éditions Le Retour aux Sources, 2010.

Bachman, Albert and Grosjean, Georges, *Défense civile*, Éditions Miles, Aarau, 1969.

Le Brun, Dominique, *Manuel de survie*, France Loisirs, 1988.

Maniquet, Xavier, *Survivre: comment vaincre en milieu hostile*, Albin Michel, 1988.

Provencher, Paul, *Vivre en foret*, Les Éditions de l'Homme, 1973.

Rabhi, Pierre, *Manifeste pour la terre et l'humanisme*, Actes Sud, 2008.

_____, *Vers la sobriété heureuse*, Actes Sud, 2010.

Tyrode et al., *Manuel de survie face aux attentats et catastrophes naturelles ou industrielles*, Albin Michel, 2002.

În limba germană

Nehberg, Rüdiger, *Survival-Lexikon*, Piper, 2000.

Von Lichtenfels, Karl Leopold, *Lexikon des Überlebens: Handbuch für Krisenzeiten*, Anaconda, 2006.

În limba italiană

Bertuccini, Ivan, *Sopravvivenza estrema : guida al piano B*, Macro Edizioni, 2010.

Maolucci et al., *Surviving : istruzioni de sopravvivenza individuale e di gruppo*, Hoepli, 2010.

Resurse online

www.survivalblog.com

www.terravivos.com

www.self-sufficiency.net

www.carninglipress.co.uk

DESPRE APĂ, FILTRE DE APĂ, CISTERNE ETC.

Resurse online

www.survivalunlimited.com/waterfilter.htm

www.katadyn.com

www.biggerkey.com

www.steripen.com

www.crystalquest.com

www.seychelle.com

www.buglogical.com

DESPRE APĂ, PLANTE, AGRICULTURĂ ȘI CREȘTEREA ANIMALELOR

În limba engleză

Ashworth, Suzanne, *Seed to Seed: Seed Saving and Growing Techniques for Vegetables Gardens*, Chelsea Green Publishing, 2002.

Chioffi, Nancy and Mead, Gretchen, *Keeping the Harvest: Discover the Homegrown Goodness of Putting Up Your Own Fruits, Vegetables and Herbs*, Storey Publishing, 1976.

Emery, Carla, *The Encyclopedia of Country Living: The Original Manuel for Living Off the Land and Doing It Yourself*, Sasquatch Books, 1994.

Kindersley, Dorling, *The New Self-Sufficient Gardener*, Dorling Kindersley, 2008.

Klein, Carol, *Grow Your Own Garden*, BBC Books, 2010.

Layton, Peggy, *Emergency Food Storage & Survival Handbook*, Clarkson Potter, 2002.

Logsdon, Gene, Small-Scale Grain Raising: An Organic Guide to Growing, Processing, and Using Nutritious Whole Grains, for Home Gardeners and Local Farmers, 2nd ed. Chelsea Green Publishing, 2009.

Seymour, John, The New Complete Book of Self-Sufficiency, Dorling Kindersley, 2003.

Solomon, Steve, Gardening When It Counts: Growing Food In Hard Times, New Society Publishers, 2009.

Strawbridge, Dick, Practical Self-Sufficiency, Dorling Kindersley, 2010.

În limba franceză

De Boivert, Clotilde, La cuisine des plantes sauvage, Dargaud, 1984.

Gerbault, Snezana, Jardins et potagers de montagne, Éditions du Rouergue, 2011.

LeConte, Yves, Le traité rustica de l'apiculture, Éditions Rustica, 2006.

Renaud, Victor, Le traité rustica du potager, Éditions Rustica, 2007.

Thun, Maria, Pratiquer la bio-dynamie au jardin: rythmes cosmiques et préparations bio-dynamiques, Mouvement de Culture Bio-Dynamique, 2005.

Resurse online

În limba engleză

permaculture.com

norseco.com (și în franceză)

În limba franceză

www.multiroir.com

www.multibac.com

www.ocongell.com

www.sobek-france.com

www.aideauxmontagnards.ch

www.eglisedejesuschrist.fr

www.eglisedejesuschrist.be

www.eglise-de-jesus-christ.ch

www.prospeciarara.ch (și în limbile germană și italiană)

www.terre-humanisme.fr

www.bassins-et-jardins.com

www.afloredau.fr

www.biogarten.ch (și în limba germană)

În limba germană

www.ettima.ch

www.hm-spoerri.ch

www.fsamasch.ch

www.discount.ch

DESPRE IGIENĂ, MEDICINĂ ȘI SĂNĂTATE

În limba engleză

Craig, Glenn C., U.S. Army Special Forces Medical Handbook, Paladin Press, 1988.

Dickson, Murray, Where There Is No Dentist, Hesperian Foundation, 1983.

Doyle, Gerard, Where There Is No Doctor: Preventive and Emergency Health Care in Challenging Times, Process Media, 2010.

Werner, David, Where There Is No Doctor: A Village Health Care Handbook, Rev. ed. Hesperian Foundation, 1992.

United States Army, 68W Advanced Field Craft: Combat Medic Skills, Jones and Bartlett Publishers, 2010.

United States Army, NATO Manual on Emergency War Surgery, Desert Publications, 1992.

În limba franceză

Brunner et al., Guide de soins infirmiers médecine et chirurgie, Éditions de Boeck, 1998.

Druais, Pierre-Louis and Gay, Bernard, Médecine générale, Éditions Masson, 2009.

DESPRE ENERGIE

În limba engleză

Degunther, Rik, Solar Power Your Home for Dummies, Wiley Publishing, 2008.

Thorne Amann et al., Consumer Guide to Home Energy Savings, 9th ed., New Society Publishing, 2007.

Woofenden, Ian, Wind Power for Dummies, Wiley Publishing, 2009.

În limba franceză

Dubois-Pressof, Marie-Pierre, Une maison écologique et économe, Massin Éditions, 2009.

Fouin, Julien, Construire sa maison écologique zéro énergie de A a Z, Marabout Éditions, 2010.

Linkuri de internet

În limba engleză

www.all-battery.com

www.mobilesolarpower.net

www.iland-solar.com

www.aceee.org

www.eceee.org

www.energystar.gov

www.p3international.com

www.wattsupmeters.com
www.brandelectronics.com
www.solarenergy.org
www.greenpowerscience.com
www.cleanenergy.com

în limba franceză

www.websolaire.com
www.espaceampoules.fr
www.blueenergy.fr (și în limba engleză)

În limba germană

www.magnet-motor.de (și în limba engleză)
www.bsrsolar.de (și în limba engleză)

AUTO-APĂRARE ȘI TACTICI DE LUPTĂ

În limba engleză

Grossman, Don Mann David, *The Modern Day Gunslinger: The Ultimate Handgun Training Manual*, Skyhorse Publishing, 2010.

Suarez, Gabriel, *The Tactical Shotgun: The Best Techniques and Tactics for Employing the Shotgun in Personal Combat*, Paladin Press, 1996.

Setul de DVD-uri de la Magpul Dynamic (*Art of Tactical Carabine – Arta Carabinei Tactice*)

The Art of the Dynamic Shotgun

The Art of the Tactical Carbine, Vols. 1 & 2

The Art of the Dynamic Handgun

În limba franceză

Baeriswyl, Alain and Perottie, Phillipe, *L'Instruction du tir*, NDS, 2006.

Francard, Loup and Piroth, Christian, Émeutes, terrorisme, guérilla... violence at contre-violence en zone urbaine, Éditions Economica, 2010.

Habersetzer, Roland, Tir d'action a l'arme de poing, Éditions Amphora, 2009.

Malfatti, René, Manuel de rechargement, Éditions Crépin-Leblond, 2004.

Morel, Guillaume and Bouammache, Frédéric, Protegor: guide pratique de scurit personelle, self-defense et survie urbaine, Éditions Amphora, 2008.

Perotti, Philipe, Tir de combat au fusil d'assault, NDS, 2003.

_____, Le sniping de 4e génération, NDS, 2008.

_____, Instruction de base au pistolet, NDS, 2003.

_____, Tireur d'élite, NDS, 2005.

Perotti et al., Techniques d'action immédiate, NDS, 2004.

Perrin, Fred, Combats a l'arme blanche, NDS, 2005.

Resurse online

În limba engleză

www.michiganknives.com

www.knifecenter.com

www.511tactical.com

www.arcteryx.com

www.blackhawk.com

www.bladecraft.com

www.bauer.com

www.steinbrucke.org/site/index.php?lang=en&page=training

www.chiefsupply.com

www.eagleindustries.com

www.galls.com

www.hatch-corp.com
www.newgraham.com
www.odlo.com
www.ortliebusa.com
www.orgear.com
www.petzl.com
www.surefire.com
www.szaboinc.com
www.usmkpro.com
www.uscav.com

În limba franceză

www.lagardere.ch
www.armes-cornet.com
www.armurie-delattre.com
www.armurie-delmotte.be
www.armuriecarpentier.com
www.armurie-croixrousse.fr
www.armes-occasion.com
www.larquebusier.com
www.nantesarmes.fr
www.gatimel-armurier.com
www.expe.fr
www.unique-fmr.com
www.france-securite.com
www.generalarmystore.fr
www.gkprod.com (și în limba engleză)
www.matiex-armurie.com
www.omega-ic.com (și în limba engleză)
www.tir1000.com
www.protegor.net

www.feulibre.com

www.chassons.com

În limba germană

www.gunfactory.ch

kurse.ballenbergkurse.ch

www.armystore.ch

DESPRE LEGĂTURILE SOCIALE ȘI VIAȚA ÎN COMUN

Estill, Lyle, *Small is Possible: Life in a Local Economy*, New Society Publishers, 2008.

Lerch, Daniel, *Post-Carbon Cities: Planning for Energy and Climate Uncertainty*, Post Carbon Press, 2008.

Resurse online

www.maweb.ch (în limba germană)

ANEXE

LISTA I

TRUSA DE SUPRAVIEȚUIRE PENTRU 72 DE ORE

Această listă descrie conținutul unei truse de supraviețuire pentru 72 de ore („*Bug out Bag*”) pentru o familie. O astfel de trusă trebuie să fie ușor de accesat (deci să nu o păstrați în subsol sau la mansardă etc.) și păstrată într-o geantă care să fie ușor de transportat (rucsac sau geantă de sport). Puteți personaliza conținutul, există multe clipuri video pe YouTube, care prezintă diferite abordări, dar ar trebui să includă cel puțin următoarele:

HRANĂ ȘI APĂ (PER PERSOANĂ)

Sticle cu apă – 4 litri

Hrană dehidratată sau Hrană Gata de Consum (hrană pentru situații de urgență) – 3 porții

Ciocolată neagră sau batoane de cereale – 6 bucăți

Cuburi pentru supă

HAINE (PER PERSOANĂ)

Lenjerie de corp – o bucată

Pătură termică și pătură obișnuită – câte o bucată

Încălțăminte și șosete – câte o pereche din fiecare

Pantaloni, geacă pentru vânt, mănuși și căciulă – câte o bucată

Tricouri – 2 bucăți

TRUSA MEDICALĂ

Rolă de bandaje homeostatice

Foarfeci

Tablete pentru dureri de cap
Tablete anti-diaree
Bandaje comprese
Dezinfectant (clorhexidină)
Plasturi

IGIENA

Pastă de dinți – un tub de persoană
Săpun – o bucată
Aparat de ras – o bucată
Tampoane – un pachet
Șervețele
Filtru de apă – o bucată
Pastile de purificarea apei – o cutie

UNELTE

Lampă de buzunar cu baterii de rezervă
Lopată pliabilă
Topor de campare
Unealtă multifuncțională cu cuțit (de exemplu Leatherman, Victorinox).

ALTELE

Prelată de plastic
Funie rezistentă tip Paracord 550 – 10 m
Chibrituri (împachetate sau într-un recipient ermetic)
Brichetă
Lumânări
Cană de aluminiu
Furculițe și linguri

Farfurii de aluminiu – una de persoană
Documente de identitate (de exemplu pașaport etc.)
Copii ale titlurilor de proprietate
Istoria vaccinărilor
Manualul supraviețuirii în aer liber
Materiale de scris (hârtie, creion, pix, marker, cretă etc.)
Scotch® și bandă adezivă
Pungi reetanșabile (de tip Ziplock®)
Pungi de gunoi 40/60 litri - 1-3
Folie de aluminiu
Oglindă retrovizoare
Baston luminiscent
Busolă
Baterii reîncărcate sau încărcător pentru telefonul mobil
Harta rutieră
Numerar în cupiuri mici
Spray antiinsecte
Trusă de cusut (ac și ață).

OBIECTE AUXILIARE

Acestea pot fi depozitate oriunde, dar trebuie să fiți atenți să le luați cu voi când plecați la BAS-ul dvs.

Material de campare (saci de dormit, cort)
Folie de aluminiu
Rolă de folie de plastic pentru ambalare alimente
Prosop de baie
Șervețele umede de toaletă
Încălzitor mic pe gaz
Lopată

LISTA 2

PROVIZII DE HRANĂ

ALIMENT	CANTITATE	PER PERSOANĂ, PER LUNĂ	VALABILITATE
Paste	1 kg	10	30+ ani
Conserve de pește	1 kg	2	10 ani
Conserve de carne	1 kg	2	10 ani
Legume în conserve	1 kg	2	10 ani
Fructe în conserve	1 kg	5	10-15 ani
Legume	1 kg	4	30+ ani
Făină	1 kg	8	3 ani
Fructe nucifere (pachete)	0,5 kg	1	3-5 ani
Ulei	1 litru	1	3-5 ani
Cartofi	1 kg	4	1-2 ani
Orez	1 kg	3	30+ ani
Sare	1 kg	1	30+ ani
Zahăr	1 kg	1	30+ ani
Miere	1 kg	1	30+ ani
Lapte pudră	1 kg	1	30+ ani
Brânză	1 kg	1	1 an
Porumb	1 kg	1	1 an
Fructe uscate	1 kg	1	1 an
Ovăz	1 kg	1	1 an
Grâu dehidratat	1 kg	1	30+ ani
Legume dehidratate	1 kg	1	30+ ani
Hrană pentru situații de urgență	În funcție de nevoie	1	30+ ani
Cuburi de supă	140 g	1	30+ ani
Condimente	1 kg	1	30+ ani
Ovaltine®*	1 kg	1	30+ ani
Boabe de cafea	1 kg	1	30+ ani
Amidon de porumb	140 g	1	30+ ani
Budincă pudră	300 g	1	30+ ani
Cafea instant	1 kg	1	30+ ani
Muștar	500 g	1	30+ ani
Ceai	1 kg	1	10 ani
Drojdie	1 kg	1	3-6 luni (dar se poate „re-produce”)

Cum să supraviețuiești tu și cei apropiați

Cuburi de bulion	900 g	1	30+ ani
Multivitamine	900 g	1	1 an
Vitamina C	900 g	1	3 ani, păstrată la 20°C, într-un loc uscat
Lapte UHT (lapte procesat la temperatură înaltă)	1 litru	12	6 luni
Suc de fructe UHT	1 litru	12	6 luni
Ciocolată neagră	1 kg	8	30+ ani
Produse alimentare pentru „confort” (fursecuri etc.)	1 kg	1	1-2 ani
Oțet	1 litru	1	30+ ani
Vin	1 litru	8	30+ ani
Gem	500 g	4	30+ ani
Sulf (pentru uscarea fructelor)	200 g	1	30+ ani
Mirodenii	900 g	1	30+ ani
Bicarbonat de sodiu	1 kg	1	30+ ani

Saci de alimente	Stocați în cantitate mare penru troc
Folie de aluminiu	Stocați în cantitate mare penru troc
Borcane și capace	Stocați în cantitate mare penru troc

* Ovaltine (Ovomaltine) este un brand de produs cu aromă de lapte făcut cu extract de malț (cu excepția celui ambalat în albastru în SUA), zahăr (cu excepția Elveției) și zer. Anumite arome au, de asemenea, cacao. Ovaltine este o marcă înregistrată a Associated British Foods. (<https://en.wikipedia.org/wiki/Ovaltine>)

LISTA 3

ECHIPAMENT PENTRU PREPARAREA HRANEI

GĂTIT

Tigăi, oale, tigăi de fontă, fierbătoare electrice etc.

Cuțite și unelte de bucătărie

Ferăstrău, tocător, găleți de metal

Mănuși de bucătărie, șorțuri etc.

APĂ

Filtru de apă cu rezerve de schimb

Recipiente (20-40 litri)

Înălbitor – 20 litri per persoană pe an

Tablete pentru purificarea apei, în număr mare

SUPLIMENTE NUTRITIVE, VITAMINE ȘI MINERALE

Minerale: calciu, magneziu, fosfor, potasiu, sodiu, iod, zinc, fier etc.

Vitamine: A, C (acid ascorbic), B<1, B<2, B<3, B<5, B<6, B<7, B<8, B<9, B<12, D, E, K, caroten etc.

Suplemenți hormonal, de ulei, de grăsimi: Omega 3, DHEA, GnRH etc.

Suplemenți pe bază de plante (după necesități): chimen dulce, crețușcă, hieracium, cerastium, ginseng, guarana, ghimbir, floarea pasiunii, păducel, tei, verbena.

LISTA 4

PRODUSE DE IGIENĂ ȘI DE CURĂȚAT

CATEGORIA	PRODUSELE	PER PERSOANĂ, PE AN
WC	Rumeguș pentru toalete (saci de 10 kg)	12
ÎNGRIJIREA DINȚILOR	Periuțe de dinți	12
	Ață dentară (50 metri)	4
	Pastă de dinți (200 g)	12
	Apă de gură (500 g)	2
IGIENA CORPORALĂ	Săpun (200 g)	12
IGIENA FEMININĂ	Tampoane (30 bucăți)	6
	Șervețele sanitare (30 bucăți)	6
IGIENĂ GENERALĂ	Betișoare cu bumbac (100)	2
	Șervețele umede (100)	2
	Loțiune după plajă (300 g)	4
SACI DE GUNOI	Mari (120 litri)	12

Cum să supraviețuiești tu și cei apropiați

	Medii (60 litri)	12
	Mici (30 litri)	12
PRODUSE PENTRU RAS	Aparate de ras de unică folosință pentru femei	6
	Aparat de ras pentru bărbați + pământuf	1
	Mașină de tuns manuală	1
GĂTIT	Detergent lichid spălat vase (300 g)	12
	Bureți de vase	12
	Detergent de vase pentru farfurii, pahare (350 g)	12
	Detergent pentru tigăi (350 g)	12
	Mănuși de cauciuc	24
CURĂȚENIE	Produse pentru îndepărtarea petelor	6
	Săpun de rufe (20 litri)	7
	Săpun pentru spălat podele (1 kg)	4
	Săpun pentru spălat podele de lemn (1 kg)	4
	Înălbitor (1 litru)	10
	Perii	4
	Mături	4
	Mopuri	4
	Lavete	12
	Găleată și coadă pentru mop	2
	Bicarbonat de sodiu (1 kg)	2

LISTA 5

MEDICAMENTE ȘI INSTRUMENTE MEDICALE

INSTRUMENTE

Pensete, clipuri chirurgicale, ace sterile și fire de sutură

Forceps, retractoare, foarfece și cleme hemostatice

Bisturiu, lame de bisturiu sterile și de unică folosință

Termometre și stetoscop

Instrumente de aspirație, paie, boilere, tampoane

Marcatori

Materiale de injecție, seringi de diferite dimensiuni, ace sterile etc.

Extractor venin

Garou homeostatic

Atele preformate pentru gleznă și pumn, guler cervical

BANDAJE

Pansamente, feșe, leucoplast, plasturi, bandă medicală

Tifon (sub formă de rulouri și pătrate de 20 centrimetri pătrați)

Bandaje de diverse dimensiuni: role, triunghiuri, fular etc.

Benzi sterile,

Bumbac (vată)

Ace de siguranță

MATERIALE MEDICALE

Dezinfectant: clorhexidină, tinctură de benzoină

Dezinfectant pentru mâini pe bază de alcool

Cremă antibiotică (Neosporin®)

Comprimate Benadryl (difenhidramină – anti-alergen, medicație pentru răceală, gripă, și congestie nazală și ajutoare pentru somn)

Ibuprofen comprimate – pentru durere și febră

Comprimate anti-diareice

Aspirină (325 miligrame)

Soluție oftalmică salină

Calmante pentru dureri: paracetamol, morfină

Anestezic local: lidocaină, procaină

Antiseptic: clorhexidină

Antibiotice: co-amoxicilină

Comprimate antacide

Tablete de iod

Gel Aloe vera cu lidocaină

MATERIAL STOMATOLOGIC

Chiurete periodontale

Scobitori dentare (curbate), oglindă, clești

Ulei de cuișoare

Clește dentar

ALTELE

Săpun pentru copii

Bicarbonat de sodiu

Mănuși, mască de protecție pentru nas și gură, masca de operații

Protecție pentru gură din plastic pentru RCP (resuscitare cardio-pulmonară)

LISTA 6

UNELTE

Notați-vă sistematic ce unelte folosiți în mod regulat și ce unelte aveți nevoie. Optați mai curând pentru unelte manuale și nu electrice

UNELTE DE GRĂDINĂRIT

Instrumente pentru reparații, mecanice

Instrumente pentru îngrijirea animalelor

Unelte de lipit

Unelte de fierărie

Cutie completă de unelte (șurubelniță, ciocan, clește, cheie etc.)

Unelte de lemnărie, tâmplărie și instrumente de fabricarea mobilei

Încărcător de baterii manual (acționat cu manivelă)

ALTE UNELTE

Clești mari
Rangă
Baros
Topor
Lopată
Adeziv, vopsea, lac
Sârmă de fier
Benzi velcro
Benzi de cauciuc
Tocilă
Ferăstrău metalic
Roabă

ÎMBRĂCĂMINTE DE PROTECȚIE

Mănuși de protecție
Încălțăminte de protecție
Benzi de protecție din kevlar
Ochelari de protecție
Casca de protecție
Protecție pentru urechi/auz

ALTE MATERIALE

Piese de schimb pentru toate materialele dvs.
Prelată de culoare închisă pentru acoperirea ferestrelor
Role de izolație din plastic pentru etanșarea camerelor și umplerea ferestrelor sparte etc.
Bateriile de toate tipurile, în special reîncărcabile
Lumânări, lămpi etc.

Recipiente mari pentru uleiul de încălzit, benzină, motorină

Recipiente mijlocii pentru apă (20-40 litri), cum ar fi canistrele (150 litri) pentru apa de ploaie

LISTA 7

APĂRARE, SIGURANȚĂ ȘI MIJLOACE DE COMUNICARE

ARME (PRINTRE MULTE ALTE OPȚIUNI)

Arma principală – pușcă de calibru .223 + 5000 runde și 10 încărcătoare

Arma secundară – pistol de 9 mm + 1000 runde + 4 încărcătoare

Armă de vânătoare – pușcă cu țeavă de 12 + 2000 runde de diferite tipuri

Cuțit de buzunar (briceag)

Instrument multifuncțional (Leatherman, Victorinox)

Cuțit de luptă sau cuțit de pădurar

Bardă sau cuțit de tip kukri

Cuțit de supraviețuire de urgență

ECHIPAMENT TACTIC

Bandulieră pentru pistol lung

Toc pentru pistol

Protecție pentru urechi și pentru ochi

Protecție pentru zona inghinală

Vestă antiglonț (Nivel IIIA)

Casca kevlar

Curea, încărcătoare

Funie, ploscă, rucsac
Mănuși, bască, pălărie
Mască de gaze și filtre de schimb
Saci vidați
Echipament pentru ploaie, poncho, colanți
Pantofi și cizme în cantitate suficientă (cel puțin trei perechi)
Baterii reîncărcabile și lanternă

ECHIPAMENT SUPLIMENTAR

Materiale pentru curățirea armelor (unelte, lubrifianți, curățător, grăsime etc.)
Contor Geiger

ECHIPAMENT DE SIGURANȚĂ

Lacăte
Alarmer
Sârmă ghimpată
Saci pentru nisip
Lanțuri și cordoane de diferite grosimi și lungimi

ECHIPAMENT DE COMUNICAȚII

Receptor de unde scurte
Radio cu baterie, baterii reîncărcabile, încărcător de baterie
Laptop robust cu wi-fi
Telefon de câmp
Walkie-talkie, relee și antene
Radio cb

DESPRE AUTOR

PIERO SAN GIORGIO este un autor elvețian și fost om de afaceri și personal executiv în domeniul software. Timp de douăzeci de ani, a lucrat pe piețele internaționale din Europa de Est (inclusiv în România), Orientul Mijlociu și Africa. În ultimul deceniu, Giorgio s-a dedicat studierii sistemului economic global și a dependenței acestuia de continua expansiune a populației, a datoriilor și a exploatării resurselor. Cartea sa, *Survivre a l'effondrement économique*, despre nesustenabilitatea fundamentală a sistemului, a fost publicată în limba franceză, bucurându-se de o largă apreciere.